

**Ieromonah
Nicodim**
Sachelarie

PRAVILA BISERICIASCĂ

Ediția **a III-a**
Editata de ***Parohia Valea
Plopului*** Jud. Prahova

1999

**Ieromonah
Nicodim**
Sachelarie

PRAVILA BISERICIASCĂ

Ediția **a III-a**
Editata de ***Parohia Valea
Plopului*** Jud. Prahova

1999

În iconomisirea sufletească, se cere păstorului să cunoască bine legea Domnului, care își are izvorul în voința cea veșnică a lui Dumnezeu și să priceapă bine mult felurile situații ale vieții omenești și mijloacele de a ridica slăbănogirea omenească la vrednicia pentru care omul a fost creat. Păstorul trebuie să aplice legea Domnului cu toată sinceritatea și râvna, avînd gîndul lui Hristos, adică să lege și să dezlege ca și cum Hristos ar fi de față, identifieîndu-și gîndurile, mijloacele și scopurile cu ale lui Dumnezeu-însuși.

Unele canoane prevăd o pedeapsă maximă, însă asprimea acestor canoane nu se aplică în aceleași măsuri și păcatelor de proporții mai mici, ci numai în dozele potrivite scopului mîntuirii de la om la om (vezi: canonisirea).

ADVENTIȘTII

1. Adventiștii, *adventus-venire*, adică ei se socotesc ca drept a doua venire a Domnului. Ca aspect a luat naștere de pe la 1815, în America. Azi, Adventiștii sînt de două feluri: adventiști de ziua a șaptea și adventiști reformiști. În România apar pe la 1870. Ei sînt eretici. Cei ce se convertesc, se botează cu învoirea episcopului, ca cei ce au denaturat toate Tainele și dogmele Bisericii.

2. Doctrina adventistă constă din:

a) Botezul nu se administrează decît adulților și nu are putere de taină pentru iertarea păcatului strămoșesc, fiindcă ei resping toate tainele;

b) Serbează sîmbăta în locul duminicii;

c) legea Vechiului Testament este obligatorie pentru mîncăruri curate și necurate etc;

d) Păcătoșii mor și cu sufletul, numai adventiștii vor avea răsplata nemuririi;

e) Sînt două venituri ale lui Iisus pe pămînt, în cea dintîi, El va veni și va sta pe pămînt cu adventiștii 1.000 de ani, (Apoc. 20, 3) iar a doua venire, El va domni cu ei veșnic, sus în cer. (vezi: Dogmele).

II.

AFACERILE LUMEȘTI

3. Afacerile lumești nu sînt potrivite pentru un slujitor al altarului, care este pus să fie lumina lumii prin învățătura misionară și sarea pămîntului prin exemplul vieții sale morale (Mat. 5,13-18). El slujește Celui ce n-are împărăție în lumea aceasta (Ioan, 14,36). Însăși legile civile bizantine n-au îngăduit aceasta: „*Hotărîm ca nici un episcop, prezbiter, cleric sau monah, să nu poată lua asupra sa astfel de afaceri care se referă la tezaurul statului, sau să administreze averi publice sau particulare, sau să se prezinte ca avocați în procesele publice, deoarece prin aceasta se aduce pagubă Bisericii și împiedică slujba preoțească.*” (Justinian, Nov. CXXIII, 6; Const. Ap. II, 6).

4. Episcopul, preotul sau diaconul, să nu-și ia asupra lui sarcina îndeletnicirilor omenești (cu scop de cîștig material).

“Cel ce nu ascultă, să se caterisească.” - Apost. 6.

5. *“Am zis că episcopul sau preotul, nu se cuvine să se amestece în treburi lumești, ci să se îndeletnicească cu slujbele bisericesti. Deci, sau săje supună acestor rînduicli, sau să se caterisească, căci nimeni nu poate slui la doi stăpîni după porunca Domnului” (Mat. 5, 21) -Apost. SI.*

6. "Episcopul, sau preotul, sau diaconul, îndeletnicindu-se cu ocupații militare (**pe lângă cele preoțești**) și voind să le țină pe amîndouă, adică și slujba lumească a statului și se/viciul preoțesc, să se caterisească, pentru că cei ce sînt ai Cezarului, să slujească Cezarului iar cei ce sînt ai lui Dumnezeu, trebuie să slujească lui Dumnezeu" (**Mat. 22, 21**) - **Apost. 83.**

7. "S-a făcut cunoscut Sfîntului Sinod, că unii clerici iau în arendă moșiile altora și se îndeletnicesc cu alte treburi lumești pentru cîștiguri mîrșave, stau în casele mirenilor și, din iubire de bani, primesc să administreze averi străine, neglijînd slujbele dumnezeiești. Deci, Sfînlul Sinod hotărăște, ca în viilor, nici episcopul, nici vreun alt cleric sau monah, să nu poată lua în administrație averi lumești, afară numai dacă va fi chemat de episcop pentru îngrijirea copiilor mici, pe care n-o poate trece cu vederea, sau dacă i s-ar da în grijă treburile bisericesti ale orfanilor sau văduvelor fără de sprijin, sau al altor persoane care au nevoie de ajutorul Bisericii, înlni frica lui Dumnezeu. Dacă cineva, de acum încolo, ar îndrăzni să calce aceste hotăriri, unul ca acela să se supule pedepselor bisericesti". -**IV, ec. 3.**

8. "Cei ce au fost rinduiți în tagma clerului, precum și monahii, am hotărît să nu ia parte la oaste și să nu se amestece în dregătorii lumești. Iar, dacă cineva ar îndrăzni să facă unele ca acestea - și nu se va îndrepta -revenind la slujba de mai înainte aleasă pentni Dumnezeu, să se anatemisească". -**rv. ec. 7.**

9. "Episcopii, prezbiterii și diaconii să nu se facă arendași sau administratori, nici să-și agonisească hrana din lucrurile de rușine și necinstite, căci sînt datori a se uita la ceea ce este scris: "Oricine se ostenește pentru Dumnezeu, nu se amestecă în lucrurile lumești". -**Cart. 16-a.**

10. "Dumnezeieștile și sfintele canoane supun caterisirii pe prezbiterii și diaconii care primesc asupra-le dregătorii sau îndeletniciri lumești, sau administrații particulare în casele dregătorilor. Deci și noi, întărind acestea, hotărîm și în privința celorlalți, care se numără în cler: că dacă vreunul dintre ei s-ar îndeletnici cu dregătorii lumești, sau ar primi să fie administratori în casele sau moșiile dregătorilor, acela să se alunge din clerul său, căci nimeni nu poate sluji la doi domni, după cuvîntul nemincinos al lui Hristos, adevăratul nostru Dumnezeu" (**Matei f>,24**). **Sinod I - II, 11.**

II.

AFURISIREA

11. -**Afurisirea sau excomunicarea este excluderea credinciosului din comunitatea Bisericii, cînd se face vinovat de păcate contra credinței sau a moralei (Matei, 18,17; Cor. 5, 2-5; I Tim. 2, 20; Tii,3, io). Ea este de.două feluri:**

a) **duhovnicească-internă, cînd credinciosul este oprit de la împărtășire sau de la alte slujbe pentru o vreme;**

b) **cînd un credincios devine un necredincios public și se iau măsuri administrative publice contra lui, înlăturîndu-l din obștea creștină. Numai cel ce se îndreaptă, este reprimat. (ii Cor. 2, 6-10). Clericul, mai întîi se caterisește și, dacă este cazul, apoi se afurisește temporar sau definitiv, iar cînd stăruie în erezie și în răutăți, se dă anatемii. Afurisirea publică o face numai arhiereul - și mai ales sinodul - care are dreptul s-o și ridice, cînd cel vinovat s-a îndreptat.**

2(Const. Ap. VII. 34).

12. -*"Dacă cineva, se va nîga împreună cu cel afurisit, chiar pe ascuns, în casă particulară, să fie afurisit și el". - Apost. 10.*

13. -*"Dacă vreun episcop sau diacon este afurisit de episcopul său, acela să nu poată fi primit de alt episcop, decît numai de cel ce l-a afurisit, afară numai dacă, din întîmplare, ar fi murit episcopul care l-a afurisit". Apost. 32*

14. -*"Asupra celor afurisiți, fie ei clerici sau laici, să aibă putere hotărîrea episcopului eparhiot, după canonul care orînduiește că cei ce sînt afurisiți de un episcop, să nu fie primiți de către alți episcopi. Însă să se cerceteze, dacă nu cumva au fost afurisiți din pricina micimii de suflet a episcopului, sau din pofta de gîlceavă, sau din oarecare ură personală. Deci, penlni ca această cercetare să se poală face, s-a găsit cu cale să se întrinească sinodul de două ori pe an, la care vor lua parte toți episcopii eparhiei, spre a se cerceta toate problemele de acest fel și toți cei care s-au făcut vinovați față de episcop, să fie afurisiți de către toți membrii sinodului, potrivit legilor, pînă ce sinodul va socoti că trebuie să dea o hotărîre mai ușoară. Aceste sinoade să se țină, unul înainte de postul mare, penlni a se îndepărta micimea sufletească și spre a se aduce lui Dumnezeu darul rugăciunilor curat, iar al doilea să se țină toamna". - 1 ec. 5-*

15. - *"Dacă cineva a fost afurisit de episcopul său, să nu mai fie primit de alt episcop, mai înainte de a fi reprimat mai întîi de episcopul său; însă el poate să apeleze la sinod ca să se apere și sinodul convingîndu-se de nevinovăția lui, poate da o altă hotărîre. Această hotărîre are valoare pentni mireni, prezbiteri și diaconi și pentru toți clericii". - Ant. 6*

16. - *"Ep. Osiu zice: Să se aprobe de toți și acestea: Dacă vreun diacon, prezbiter sau cleric ar fi afurisit și s-ar duce la alt episcop care-l cunoaște și care știe că acel cleric este dezbinat de episcopul său, nu trebuie să-i acorde împărtășirea, făcînd de ocară pe fratele său episcopul. Dacă va îndrăzni să facă, așa ceva, să știe că adunîndu-se episcopii la sinod, îl vor trage la răspundere. Toți episcopii au răspuns: Această hotărîre va aduce pace și va păstra unitatea tuturor". - Sard. 13.*

17 . -Nu ,cste bine ca un preot sau arhiereu să blesteme sau să afurisească cu ușurință, ci numai după ce a judecat bine să pronunțe numai afurisirea pe care o îndreptățește legea Domnului, altfel se leagă el însuși cu legăturile aceleiași osîndiri. Cel afurisit să nu stea nepăsător, ci să caute să se îndrepte, cerînd iertare la cel ce l-a afurisit, sau să se ducă la cel mai mare al Bisericii și să-i arate situația spre a se curăți de afurisire. - s. Tes. IX, 3o-32.

IV.

AGHIASMA

18. -Agheasmă, sau apa sfințită prin slujba bisericească, se face cînd preotul cheamă asupra ei puterea Duhului Sfînt, pentru ca ea să aibă puterea de a sfinți viața oamenilor și a naturii înconjurătoare, pentru ca ele să capete binecuvîntarca Domnului (Fac. 10, 15) . Apa este simbolul curățirii sufletești, a promovării și a sfințirii vieții (Fac. 7,11; Ex. 2,10; Lev. 14,7; Iez . 36,25; Ioan, 3,5; Matei 3, îl; F. Ap. 8, 38;Efes.5,20).

19. -La Botezul Domnului, se face agheasmă mare (Marc. 1, 8; Luca 3,16). Ea se ia înainte de anaforă. Se dă și celor ce sînt oprîți de la împărtășanie, ca întărire spre nădejdea pocăinței, a mîngîierii și îndreptării lor pentru viitor (Const. Ap. VIII, 29).

V.

ALTARUL

20. - Altarul este' *"Sfînta Sfîntelor"* din biserica creștină. Clericii cîijd intră în altar, fac două metanii către Sfînta Masă, care simbolizează mormîntul Domnului, în cinstea prezenței lui Iisus prin Sf. Taine, apoi mai fac o metanie. Monahul și paradisierul mirean, cînd intră în altar, fac trei metanii, fără a săruta Sf. Masă. În altar, se poate face numai o Sf. Liturghie pe zi.

21 . -"Dacă vreun prezbiter, disprețuind pe episcopul său, ar ține deosebit altă adunare și ar ridica alt altar, neștiind nici o vină asupra episcopului său cu privire la dreapta credință și dreptate, să se caterisească - ca un iubitor de stăpînire - și ca un tiran. Asemenea și ceilalți clerici și toți cei ce se vor uni cu dînsul să fie caterisiți, iar laicii să se afurisească. Aceasta să se facă după una și a doua și a treia dojana a episcopului" - Apost. 31.

22. *" Nimănuî dintre mireni nu-i este îngăduit să intre în altar; însă, stăpînirea împărătească nu este oprită de la aceasta, cînd ar voi să aducă damri Creatondui după o tradiție foarte veche" -Vi, ec. 69.*

23. -"Nu se cuvine femeilor să intre în altar" Laod. 44

24. *"Se cuvine călugărițelor să intre în altar, ca să aprindă candelile și luminări și să facă curățenie și să măture" - Sf. Nichifor, 15.*

25. *"Este oprit ca monahul, fără hirotesie, să îndeplinească de pe amvon slujbele citețului, dar socotesc că pentm cinstea tagmei monahale, nu trebuie sase oprească monahul care nu s-ar fi făcut vinovat de vreo abatere de a intra în altar ca să aprindă luminări și candelile" - Sf. Nicolae, 1.*

26. *"In altar, mireni sau femei nu intră, iar călugărița poate intra să curețe" ILT, gi. 165.*

27. *"Noi, cei ce sîntem obligați să purtăm întotdeauna legiuitele arme ale staftdui - și nu putem să nu avem arme cu noi- ahinci cînd avem nevoie să intrăm în Biserica lui Dumnezeu, lăsăm anele în afară de biserică și luăm de pe cap chiar și diadema demnității imperiale și astfel, intrăm în altar ca să aducem damri și apoi, după aceea, cînd ieșim, luăm iarăși diadema și anele noastre" (zice Teodosie cel Tînăr (+ 450) - Actele Sinodului al IV - lea ec.)*

VI.

AMULETUL

28. **-Amuletul este un obiect făcut de oameni, sau luat din natură, în care superstițioșii cred că le-ar aduce noroc, sau îi apără de pagube sau boli, dar în realitate este semnul văzut al necredinței în Dumnezeu și se canonisește ca și vrăjitoria, (Matei 23, 5), fiindcă este o urciune înaintea Domnului (Deut. 18,9 -14; VI ec. 61.)**

29. *"Nu se cuvine clericilor, sau slujitorilor bisericesti, să se ocupe cu vrăjitoria, sau cu descîntecele, sau cu ghicirea prin semne și cifre matematice, ori cu astrologia, sau să facă amulete, care sînt legături pentru sufletele lor. Toți cei ce poartă amulete, să fie alungați din biserică" - I,aod. 36.*

30. *"Cine poartă farmece - ierbi la grumazii lui, are parte de slujirea bozilor, iar dacă le va lepăda de la dînsul, să se primească la pricestanie; iar dacă le va tot purta acestea, după învățătura dintii și după a doua și de nu va vrea să se lepede de la dînsul, să se despartă de biserică, să se afurisească ca un vrăjitor" - PBG, 132.*

VII.

ANAFORA

31. **-Anafora este piinea rămasă de la prescurile din care s-a scos Sf. Agncț, numită "alidoron", pentru că "dă daml hărăzirii lui Dumnezeu" (S.**

Tus. IV, 100). După ce preotul o binecuvântează la Axion, se dă spre sfințire celor ce nu s-au împărtășit, de același preot care a slujit. Nu pot lua anafora: cei ce au mâncat; cei ce au avut scurgere (Lev. 22, 4); cei ce nu sînt vrednici să li se primească darurile la biserică din pricina păcatelor publice etc, (I.ev. 7, 19-21); cei rătăciți de la credință (Mat. 7,6; Const. Ap.Vm, 31).

32. -în vechime, la Sărbătoarea Pastelor, rudele duceau celor bolnavi Sf. împărtășanie, iar celor sănătoși li se ducea anafora, sau piinea binecuvîntată, cînd aceștia nu puteau veni la biserică. Azi, a rămas obiceiul ca să se ducă numai anafora, după canonul care zice: "Șă nu se mai trimiță Sf. împărtășanie în alte parohii la Sărbătoarea Paștilor, după cum se trimite piinea cea binecuvîntată" (anafora și artose) Laod. 14.

33. - întrebare: "Se cuvine ca cei opriți de la Sf. Danui, să mănînce din prescurile înălțate din care s-au scos miride?"

Răspuns: "Din viața Sf. Teodor Siclieotul (22 IV, + 613), aflăm că se oprește a mînca" - Sf. Nicolae.

34. -"Anafora s-a făcut ca să se dea în acest chip: pentru că mai înainte vreme se pricesluiau oamenii cu făcătoarele de viață Taine, des, iar acum s-a îndepărtat taina acelei sfințenii și se pricesluiesc o dată într-un an, și această socotință și tocmeală s-a făcut de Sf. Părinți, pentru mai mare cucernicie și sfințenie, să se curețe oamenii în sfințele zile ale marelui post cu spovedirea și atunci să se pricestuiască cu Sfințele Taine întru sfințenie și curăție și iertarea păcatelor lor - și pentru că atunci, se pricestuiau des creștinii cu Sfințele Taine, cum am zis, iar acum iau anafora din mîna preotului întru sfințenie și blagoslovenie, de vreme ce o iau creștinii în loc de dumnezeiasca pricestanie. Penlni aceea, se cade ca în acea zi, să se îndepărteze de împreunarea tripească a muierii sale, de aceea atunci, să ia anafora și să sărute sfințele icoane, iar de va fi din lucrul diavolului să se afle cineva cu muieria sa în zi de praznic, acela să nu ia anafora, nici icoane să sămte nici el, nici femeia sa. Că zice dumnezeiasca Scriptură: Cele curate să se dea preoților și cele sfîmle, sfinților. - 1LT, 166.

35. -..."Fiindcă monahii (M-rii Sinai) întrebă dacă se cade a se da panaghia (piinea binecuvîntată) la masă, închinătorilor armeni, noi zicem să le dați lor și anafora, căci sînt creștini și pentru aceasta vin de se închină la locurile sfinte din îndepărtări. Pentru noi, deși sînt schismatici și, din pricina unor învățături greșite, sînt eterodocși, dar sînt creștini cu credința și cer cu evlavie sfințire de la noi, pe care trebuie să le-o dăm . "Căci" a nu da

cele sfinte dinilor ele. se înțelege despre cei fără credință, cum sînt iudeii, mahomedanii și maniheii și alții, care se fățarnicesc a fi creștini, fără a fi cu adevărat creștini, de aceea și urmează: "ca nu cîndva, întoreîndu-se, să calce în picioare cele sfinte și să ne rupă și pe noi, căci sînt porci, iar cei ce caută cele sfinte cu credință și le primesc cu evlavie, nu sînt de soiul porcilor".

Ascultați și pe Domnul, care zice: "Cel ce nu este împotriva noastră, cu noi este; și pre cel ce vine la Mine, nu-l voi scoate afară". Taina cea mare a împărtășirii să nu le-o dați; Iar, dacă vreunul s-ar îmbolnăvi și ar voi să rămînă în minăștire și s-ar lepăda de învățătura lor, mărturisind credința ortodoxă, să fie învrednicit și de Sfînta împărtășanie. Aceasta este credința Bisericii sobornicești...

"Voi să nu luați sfințire de la ei, pentru că sînt eterodocși..." - Scris. Patr. Ghenadie

II, (+ 1456).

36. -La Sf. Liturghie, omul se sfințește prin rugăciune.

"Dar, trebuie a primi și sfințirea prin lucrurile cele văzute, ca unii ce sîntem purtători de trup văzut și aceasta se face prin anafora. Ea este pîinea sfințită la proscomidie, din care se scoate mijlocul, Sf. Agneț, cu care se face Liturghia. Ea este sfințită prin însemnarea cu copia și a primit rugăciunile tainelor și se dă în locul Sfîntei împărtășanii". - s. Tcs. VII, 268.

ANATEMA

37. -Anatema este cea mai grea pedeapsă pe care o poate da Biserica. Ea se dă contra celor ce disprețuiesc și atacă adevărurile dogmatice, morale și de cult și prin aceasta, ei duc la rătăcire și pierzare de suflet pe cei neștiutori, devenind periculoși societății bisericești. Anatema cuprinde blestem, afurisenie și predare a celui anatemisit pe mina satanei, de care ascultă și ale căruia fapte și misiune o împlinește, devenind mort sufletește și vrăjmaș lui Dumnezeu. Ceea ce este pedeapsa cu moartea în legile de stat, este anatemisirea în legile Bisericii. (Exod. 8,32; Lev. 20,1-22, Deut. 13,1-10; 17,1-9; 20, 2-15; Mat. 21,18; Rom. 9, 3; I Cor. 5,1-3; 16, 2-12; Gal. 3, 8-9; Const. Ap. II, 28,47-50). Prin anatemisire, "se afierosește acela diavolului și mai mult să n-aibă parte de mîntuire și să se facă înstrăinat de Hristos" Pidaï. N. f. 269.

38. -Nimănuî dintre creștini sau clerici, nu-i este îngăduit să întrebuițeze anatema, nici chiar în glumă, căci face mare păcat (Mat. 5, 21-26); numai Sfîntul Sinod poate folosi această anatemă, după ce a epuizat toate mijloacele de îndreptare și cel vinovat a fost judecat și osîndit public, pentru fapte contra adevărurilor lui Dumnezeu și a Bisericii Sale (Lev. 26,14^16; Deut. 28, 15-58; Ps. llo, 1-31; Canoanele: I ec. 1;

VII, 7; IV ec. 2; 7, 15, 27; VI ec. 23 și Gangra 1, 20; Laod .29, 30, 35; Cart. 81, Io9, 1 Io, 111, 112,113,114, 115,116; Sf. Sofia 3; Sf. Vasile 88).

39. -Anatema este despărțirea de Dumnezeu și împreunarea și moștenirea satanei. Iar, al patrulea sfânt sobor, pentru anatema grăiește așa: nici un om credincios creștin, să nu-și zică anatema, ci numai ereticilor și călugărilor care leapădă chipul și nu vor să se mai întorcă; iar, de vor veni spre pocăință, primește-i și-i îmbrățișează, pentru că Domnul Iisus Hristos, care s-a pogorît din ceruri pentru spăsenia noastră zice: *"N-am venit să chem pe cei dreapți, ci pe cei păcătoși la pocăință"* și *"mare bucurie se face în ceruri pentru un păcătos care se pocăiește"*.
ILT, 33.

40. - Model de anatematisire: Ps. Iio. "în numele Tatălui și-al Fiului și-al Sfântului Duh, Treimea cea de o ființă, prin puterea dată Sf. Apostoli și prin ei tuturor episcopilor de a lega și de a dezlega noi membrii Sf. Sinod..., după ce am epuizat toate mijloacele de îndreptare, cu adîncă părere de rău și mîhnire sufletească, aruncăm anatema asupra ereticului..., potrivit cu faptele sale, noi chemăm ca martori pe Sfinta Fecioară Măria, pe toți Sf. îngeri, pe Patriarhi și Prooroci, pe Sf. Ioan Botezătorul, pe Sf. Apostoli și Evangheliști, pe Sf.

Mucenici și Mucenițe, pe Sf. Ierarhi și Păstori, pe Sf. Cuvioși și Cuvioase și pe toți dreptii care au adormit de la Adam și pînă astăzi, ca în chip nevăzut să-și unească glasurile cu noi, cerînd de Ia Scaunul Prea Sfintei Treimi dreptate și răzbunare (Apoc. 6,10), pentru adevărurile și legile încălcate și batjocorite de ereticul..., care, ca un lup și fiară sălbatică, pus în slujba diavolului, caută să piardă și să nimicească turma lui Hristos, pentru care Fiul lui Dumnezeu și-a vărsat sîngele pe Cruce (F. Ap. 20,38,31; II Petru 2,1; Mat. 7,15). Pămîntul să nu-i sufere picioarele ca să umble pe el; apa să nu-1 spele și să-1 hrănească, cînd o va bea, aerul să nu-i ușureze respirația. La fiecare pas să fie cuprins de spaima morții adusă de păcatele lui; asupra capului să se învîrtească păcatul lui Cain (Fac. 4, 11-16) și secera lui Zaharia (5,1-4) ca să-i curme viața lui. Sîngele lui să se înnegrească și măruntaiele lui să putrezească. Damblaua să cuprindă toate mădularele lui, de la picioare pînă la cap, să nu mai audă și să nu mai vadă, ca să nu mai hulească și nici să mai vorbească contra lui Dumnezeu (F. Ap. 3, li; Regi 5, 6). Masa și hrana lui să se prefacă în amărăciune, iar băutura lui în venin chinuitor (Lev. 26,26). Somnul lui să fie tulburat de diavol, care stă de-a dreapta lui (I Regi 16,14; 19,9) și furia lui Nabucodonosor să-1 stăpînească (Daniel, 4, 13; 5, 21); satana să-i umbrească viața lui cu aripile sale cele negre ca un stăpînitor, care-1 aduce la muncile cele veșnice. Munca lui să fie

blestemată, agonisirea lui în pulbere să se prefacă. Urmașii lui într-un neam să se stingă dacă vor fi ca el, iar tinerețea lor să fie secerată de moartea cea năpraznică (I Regi 2, 34; Iov, 1, 18-19). După moarte, trupul lui să nu-1 primească pământul, ci să stea ca un cadavru înnegrit și cuprins de împutăciune. Sufletul lui diavolul să-1 ia, cu care s-a împrietenit și căruia i-a slujit, ca să-1 ducă în focul cel veșnic, care este gătit diavolului și îngerilor lui, duhurilor celor necurate și sufletelor oamenilor celor spurcați (Matei, 25, 41; II Petru 2, 4-10; Apoc. 16-14; 19, 20). Acolo să se chinuiască în veacul veacului, potrivit cu faptele sale, afară de cazul că se va dezmetici înainte de moarte, scăldându-se și curățându-se de lacrimile amarei pocăințe, ceea ce și noi dorim s-o facă cât mai curînd, căci acesta este scopul pentru care și Dumnezeu îi lungeste viața, ca el să înțeleagă și să se pocăiască. Amin!

IX.

ANIMALE NECURATE

41. -în concepția creștină, toată făptura este curată (Rom. 14, 14). însă nu orice făptură este bună de întrebuințat în toate felurile, după cum nici buruienile nu le putem mânca pe toate, tot așa și dintre animale, nu putem să le folosim carnea sau să recurgem la orice fel de serviciu al lor. în Vechiul Testament, se făcea o strictă deosebire între animale curate și necurate, din pricina idolatriei, a mentalității sociale și a năzuințelor morale (Lev. 11; 20, 23-26; Deui. 14, 1-25). în Noul Testament, această strictă deosebire s-a micșorat, ideal, aproape CU totul (Matei 15, 11; I Cor. Io, 25; I Timi. 4, 4-5; F. Ap. Io, 1-30), însă, practic, moral, se face deosebire, întemeindu-se mai ales pe legea naturală a bunului simț. Se pare că în trupul omului și în firea lui morală s-ar imprima ca și alcoolul, tutunul, etc, caracterele elementelor din care se hrănește, după cum și în minte și în suflet se imprimă ideile cărților pe care omul le citește. 1 s-a dat omului puterea de a se crea pe sine, din cele de Dumnezeu create. întrucît oprirea folosirii cărnurilor unor animale se întemeiază pe legile naturale, respectate și de Noul Testament (Rom. 14, 1-21). nici canoanele n-au precizat mai mult în acest sens (Vezi: Carne, Mîncare).

42. -*"Și cine va înînca corb sau cioară, cucuvea sau cuc, sau vultur, sau privighetoare, unii ca aceștia un an să se pocăiască și să facă cile loo de metanii pe zi"* -PEG, 30.

43. -*"Cine va mânca lup, sau vulpe, sau veveriță, sau cline, sau pisică, sau arici, sau pâlîș, sau nevăstuică, sau alte cile sînt necurate: șarpe, broască țestoasă și altele ca acelea, sau cal sau măgar, din cele sălbatice sau din cele*

domestice, cîte-s necurate, ce nu zice legea lui Dumnezeu, iar de nu va face aceasta din buna voie, ci va mînca de nevoie, să se pocăiască un an și să facă 15 metanii pe zi" -PGG.

30.

X.

ANTIMISUL

44. -Antimisul este făcut dintr-o bucată de pînză scumpă, dreptunghiulară, pe care este pictată punerea în mormînt a Mîntuitorului. El se sfințește ca și Sfînta Masă, prin ungerea cu Sfinlul Mir, prin stropirea cu vin roșu și apă de trandafiri și prin adaosul de pîrticele mici din sfințele moaște, în unirea cu sfințirea bisericii de către arhieru. Antimisul ține loc de Sfînta Masă, dacă este sfințit și astfel, cu el se poate face Sfînta Liturghie. în cazul în care biserica ar lua foc în timpul Sf. Liturghii, preotul ia antimisul și celelalte sfințe și poate continua slujba, pînă la sfîrșit în altă parte (S. Tes. V, 108).

45. -"De se va spăla Sf. Antimis, întru neștiință, nu-și pierde sfințenia și nici nu devine necurat, pentri că s-a spălat" (Sf. Nichifor, I).

46. -"Oricare preot, de va sluji liturghie fără antimis în biserică sfințită, să facă 200 de metanii, iar de va sluji în biserică nctîmosită și fără antimis, să i se ia preoția"- ILT, 64.

47. Mireanul n-are voie să se atingă de Sf. antimis, căci este îmbibat cu multe pîrticele nevăzute, rămase de la Sf. Liturghie. Antimisul stricat se arde într-un vas curat, iar cenușa se varsă în spălător, sau se îngroapă într-un loc curat (S. Tcs. V, 127).

XI.

APOSTASIA CLERICULUI

48. -Apostasia clericului are o dublă înfățișare: înainte de hirotonie, fiind încă mirean, dacă s-a lepădat de situația și slujba de viitor cleric, fiind numai cu cuvîntul, avînd o credință șovăielnică (Apoc. 3,16-18), pentru rușinea sau frica de oameni, ca să nu pîgubească ceva material sau social; și în al doilea rînd, cînd s-a lepădat în public de preoție, din necredință și iubire lumească, care apostasie este asemenea cu lepădarea de creștinism. Toate aceste nuanțe trebuie bine cercetate, după treptele canonisirii, ca fapte în sine și în urmările lor, pentru prestigiul bisericii și dreptatea lui Dumnezeu (Vezi: Mărturisitor).

49. -"Dacă vreun cleric se va lepăda de numele lui Hristos din frica de oameni, adică din teama de iudeu, de pîgîn, sau de eretic, să fie lepădat definitiv din biserică" (adică afurisit). "Iar dacă se va lepăda numai de numele de cleric, să se caterisească, dar pocăindu-se, să se primească ca un mirean" -Apost. 62.

50. -"Mirenii, care s-au lepădat de Hristos și la urmă au fost hirotonisiți, din neștiință sau dacă au știut cei ce i-au hirotonit, nu scapă de sub prevederile canoanelor bisericești, căci unii ca aceștia, când se află mai pe urmă, se caterisesc"-1 ec. 10.

51. -"Prezbilcrii, cei ce au jertfit idolilor, apoi revenindu-și, iară s-au luptat penlni Hristos fără de nici o fățarie sau vicleșug penlni aceștia s-a rînduit de către sinod ca să se învrednicească numai de cinstea șederii în rîndul clericilor ca să se împărtășească cu Sfintele Taine, dar, nu le este îngăduit să lilurghisească, sau să predice, sau să slujească ceva din cele preoțești" - Ancira.

52. -"Așijderea și diaconii care au jertfit idolilor în vremea prigoanelor, dar după aceea iarăși s-au luptat

(mărturisind credința în fața prigonitorilor), să rămînă în cinste (de diaconi), înșă vor înceta de la orice slujbă sfînta a diaconiei și a aduce pîinea și paharul euharistie, sau de a propovădui în biserică. Dacă unii dintre episcopi vor observa la aceștia vreo rîvnă, sau smerenie, care să atragă **asupra** lor îngăduința și ar voi să le dea ceva mai mult (adică să-i ierte, fiindcă au mărturisit pe urmă), dînsii au putere să chibzuiască" -

Ancira 2.

53. -"Drept aceea, nu este cuviincios să mai rămînă în slujba bisericească acei clerici care au fugit de mucenie și au căzut de la mărturisirea credinței și apoi, revenindu-și, au mărturisit pe Hristos, fiindcă au părăsit turma Domnului și s-au batjocorit pe sine, ceea ce nici unul dintre apostoli n-a făcut. Căci și fericitul Apostol Pavel, care multe prigoane a suferit, și s-a distins prin multe biruințe în lupte, cunoscînd că mai bine este a se libera și a fi cu Hristos, adaugă, zicînd: "Dar a mai rămîne în trup, este mai trebuincios pentru voi" (Fiii 1,24); căci avînd încredere, nu folosul său, ci al multora, ca să se mîntuiască, a socotit că este mai necesar a rămîne cu frații și a purta grijă de ei, decît a se odihni, (I Cor. 10, 33) care voiește ca cel ce învață să fie model credincioșilor de învățatură" (Rom. 12,7).

Drept aceea, cei osîndiți la temniță, căzînd din slujbă prin apostazie și apoi iarăși întorcîndu-se la luptă, sînt foarte nechibzuiți, căci cum ar putea ei să se mai roage pentru cei ce s-au lepădat și în același timp, cum ar putea să mai fie fraților de folos? Fiindcă, pînă ce nu căzuseră în apostazie, aveau iertare pentru faptele lor ca oameni, iar dacă au ipostaziat, ca unii care s-au mîndrit și s-au făcut nevrednici, nu mai pot să liturghisească și astfel, ei trebuie să se îngrijească mai virtos pentru smerenia mîntuirii, cum să-și sfîrșească viața, părăsind slava cea deșartă. Pentru unii ca aceștia, este suficientă îngăduința împărtășirii, întru siguranța pocăinței, din ambele motive: atît pentru

ca să nu li se pară că au fost împovărați cu slujba pentru alții, când vor fi duși cu sila din viața de aici, cit și pentru motivul că au apostaziat, au fost prea greu canonisiți, și astfel să fie osindiți mai mult decât mirenii, asemănându-se cu cel ce a pus temelia mântuirii, dar n-a fost în stare s-o îndeplinească. Pentru că zice: toți cei ce vor trece pe acolo, vor începe să-1 batjocorească, zicînd: "Omul acesta a pus temelia și n-a fost în stare s-o desăvîrșească" (Luca, 29,30), Sf. Petru, 10.

54. -"...Tu, Rufiniene, ai întrebat în privința celor ce cu forța au fost tîrșiți, dar cu toate acestea, nu s-au vătămat de credința cea rea și ai dorit să-ți scrii cele holările cu privire la ei în sinoade și pretutindeni. Să știi, Stăpîne al meu prea iubite, că la început, după ce a încetat silnicia care se făcea, s-a ținut sinod fiind de față și episcopii din afara țării. În acest timp s-a ținut și de episcopii din Elada, din Ispania și din Galia. S-a hotărît ceea ce pretutindenea s-a și făcut, ca celor ce au căzut din credință și apoi s-au împotrivit nelegiuirii ereticești pocăindu-se, să li se dea iertare, dar să nu li se mai îngăduie a sluji în cler. Iar celor ce nu și-au însușit de bună voie nelegiuirea eresului arian, ci s-au tîrșit prin forță și de silă, s-a hotărît să li se dea iertare și să aibă voie a sluji în cler, mai ales dacă au adus dovezi vrednice de crezămînt și s-a socotit că aceasta s-a făcut de ei cu oarecare pricepere iconomisitoare și deci, au dovedit că nu s-au convertit la nelegiuirea ereziei. Dar, ca să nu provoace pe cei nelegiuși să strice Biserica s-au prefăcut, ca mai bine să primească silnicia și să ducă greutatea, decît să facă păgubire poporului. Și, justificîndu-se și cu acestea, ni s-a părut că au dreptate, aducînd ca exemplu pe Aron, fratele lui Moise, în pustie, care a tolerat păcătuirea popondui și astfel s-a îndreptățit ca nu cumva popond să se întoarcă în Egipt și să rămînă în idolatrie. Dar se și părea a fi adevărat motivul, căci, dacă au rămas în pustie Evreii puteau să se rețină de la idolatrie, iar dacă s-arfi întors în Egipt s-arfi întărit deplin în nelegiuirea lor.

Din această cauză s-a admis acestora să rămînă în cler, iar celor care au fost amăgiți și au suferit violențe să li se dea iertare. Toate acestea le fac cunoscute și evlaviei tale, nădăjduind că și evlavia la va primi cele hotărîte de sinod și nu va osîndi îngăduința celor ce au procedat astfel. Așadar, binevoiește a citi acestea preoțimii și popomului supus ție,, ca - cunoscîndu-le și ei - să nu te învinuiască pentru această atitudine îngăduitoare față de unii ca aceștia. Poate scrisoarea mea este de prisos, dacă și evlavia ta putea să le expună concepția noastră cu privi/e la aceștia și să plinească toate cele de lipsă. Lăudat să fie Domnul, care te-a desăvîrșit în tot cuvîntul și în toată cunoștința. Deci, cei ce se căiesc cu adevărat, să anatemisească, în special credința cea deșaliă a lui Eudoxiu și Cuzoniu, deoarece ei au hulit spunînd că Fiul lui Dumnezeu este creatură, s-au înscris drept apărători ai eresului arian și acum să tnătturisească credința cea susținută de Părinții cei de la Niceea, fără a mai dori vreun alt sinod

față de acesta. Salută frățimea cea de Ungă tine, iar cea de pe lingă mine te salută în Donviul" - Sf. Atanasie.

55. -"Dacă cineva se lasă de creștinătate pentm frica oamenilor și după aceea se întoarce iarăși la dreapta credință, unul ca acela să nu mai fie hirotonit preot; iar de va fi preot și se va lepăda, acela de acum sâ nu mai fie preot; ajunge unuia ca acesta să fie primit la pocăință" - **VIIG, 81.**

56. -"Oricare preot, de frică, sau penlni mari suferințe de se va lepăda de numele lui Hristos, unuia ca acesta să i se ia danii și, ca un mădular putred, să se taie de la tnipul bun, adică să se gonească de biserica lui Hristos; iar de se va pocăi să fie primit ca un mirean preot" **2 ILT, 104.**

57. -"Intr-un chip se judecă pentm cuvînt și într-alt chip pentm lucni, ca orice preot care va zice numai cu cuvîntul să fie păgîn, adică să iasă din legea lui și n-a făcut așa, acela să se judece și să se pedepsească multă vreme cu lipsa de preoția lui, iar danii nu i se ia, căci n-a săvîrșit lucnd, iar mireanul se canoniseșle vîrtos și cu tărie de arhierueu, sau cu învățătura duhovnicului. Scriu Sf. Părinți penlni chipul călugăresc, că de va zice cineva numai cu cuvîntul că se face călugăr și nu s-a făcut, în ce s-a aflai într-aceea este, așa să se socotească și de aceasta" - **ILT, 105.**

58. -"Este deosebire între păcatele cu gîndul, cu cuvîntul și cu fapta. Astfel, cel ce va zice, la mînie, cu cuvîntul că se va lepăda de credință, fie preot, fără a se lepăda cu fapte, se osîndeșle și se oprește din preoție multă vreme, dar nu se caterisește, penlni că n-a făcut aceasta cu fapta" - **S.Tcs. IX, 42.**

XII.

APOSTASIA MIREANULUI

59. - **Aposlasia mireanului este lepădarea de credință, înlocuind-o cu altă credință deșartă sau eretică, ca un revoltat. (Fac. 14, 4; II Cor. 13, 6; F. Ap. 5, 37; 21, 21; Tes. 2, 3; I Tim. 4,1). Prin ea se Calcă legea de a mărturisii pe Dumnezeu (Luca 12, 8-12; Mat. 5, Ilri2; io, 32-35; Marc. 8, 38; I Ioan 2,23; H Tim. 2,12, Apoc. 3,5). Apostatul se consideră ca o frunză ruptă din cracă, ca smochinul cel uscat, căruia i s-a zis: "Să nu mai fie în tine rod în veac." (Mat. 21, 1<J). Apostasia este cea mai mare cădere din har. (Gal. 5, 4; Ev. 12, 15; I Tim. 4,1,5, 8; II Tcs. 2, 3), din pricina poftelor, a slavei deșarte, sau a dorinței de îmbogățire (I Tim. (>, 10; iac. 5,1-7; Luca 6,24).**

60. -"Cine va tăgădui că este creștin, pentru a nu fi urît de oameni", "iubind mat mult viața sa decît pe Domnul, în a cănii mină este sufarea sa" (**ioan 12, 25; Dan. 5 ,23**), acela este de compătimit, netrebnic, ca un blestemat și pîngărit, căci voind să fie prieten al oamenilor, el se face dușman al lui Dumnezeu și nu are parte cu sfinții, ci cu osîndiții, penlni că în loc de "împărăția

celor binecuvîntați" a dorit „focul cel veșnic, care este pregătit diavolului și îngerilor lui" (Luca 9,26; MaOIO, 37-39; 16, 26, 25,41; 28, 33) - Const. Ap.V, 4.

61. -"Dacă sîntem chemați la martiriu, trebuie să mărturisim cu împotrivire cinstitul nume al lui Hristos și dacă sîntem dsîndiți din pricina aceasta, să ne bucurăm că ne grăbim spre nemurire. De sîntem prigoniiți, să nu ne speriem, să nu iubim viața de acum (I Ioan, 2, 15; II Tim. 4, 10), nici laudele din partea oamenilor, nici slava și cinstea din partea stăpînilor, ca unii dintre iudei care se mirau de minunile Domnului, dar n-au crezut în El, de frica arhierilor și a celorlalte căpetenii, "pentru că iubeau slava de la oameni mai mult decît slava lui Dumnezeu" (Ioan, 12, 43; Rom. 2, 29). Iar de mărturisim mărturia cea bună, nu numai pe noi ne inîntuim, ci și pe cei de curînd botezați îi întărim în credință și pe catehumeni îi facem să creadă. Iar dacă șovăim cu ceva în mărturisirea noastră, tăgăduind credința din pricina ușurinții minții și de frica unei pedepse cît de mici, nu numai pe noi ne lipsim de slava cea veșnică, ci și altora ne vom face pricinuitori de piere și vom suferi pedeapsa îndoită, pentru că dăm de bănuit prin tăgăduirea noastră că adevărul ridicat cîndva de noi în slavă este o învătătură răătăcită" (I Tim. 6, 12; Luca 22, 40; Mat. 26,41- Const. Apost. V, 6).

62. -"Despre cei ce au căzut de la credința creștină pe vremea tiranului Liciniu, fără silă și fără confiscarea averilor lor, sau fără vreo altă primejdie de acest soi, deși nu merită nici o îngăduință, sinodul a hotărît să fie tratați cu blîndețe. Deci, toți cei ce se pocăiesc sincer, să stea trei ani între ascultători și șapte ani să îngenuncheze, iar doi ani vor sta la rugăciune cu ceilalți, fără a se împărtăși cu Sfintele Taine (11 ani), -1 ec. 11.

63. -"Cei ce au fost chemați la harul lui Dumnezeu și la începutul prigonirii au lepădat slujba lor lumească, fiind pironiiți pentru credință, dar mai tîrziu s-au întors ca și cîinii la vomitarea lor, încît au intervenit cu daruri și cu bani ca să-și cîștige iarăși slujba lor de militari, aceștia vor trebui ca după trei ani de ascultare să îngenunche 10 ani (13 ani). Astfel, toți cei ce vor arăta o adevărată pocăință cu lacrimi și fapte bune, iar nu numai de ochii lumii, aceștia, după ce vor împlini vremea ascultării, să stea la rugăciuni împreună cu cei credincioși, după merit, episcopul dispunînd de ei cu blîndețe. Iar cei ce au privit cu nepăsare canonisirea și au crezut că le ajunge aparența față de ochii lumii, în a reveni la biserică, să îplinească canonul deplin hotărît pentru ei". -1 ec. 12.

64. -"Cu privire la catehumenii care au căzut (în apostasie sau în mari păcate), Sfîntul Sinod a hotărît ca să rămînă ca ascultători timp de trei ani, apoi vor putea reveni iar în situația de a se nigrd^cu ceilalți catehumeni yrednici". -1 ec. 14

65. -"Cei ce au fugit de persecuție și în cele din unnă au fqtst prinși, sau au fost trădați de prietenii lor, sau au fost despuiați de averea lor, sau au suferit chinuri, sau au fost antncați la închisoare și astfel au mărturisit că suie creștini și

au fost cliituiți, iar altora li s-a pis în mină ceva târne, ai sila, depăguit, sau au gustat ceva din nwicarea jertfită idolilor, îrisă au mărhuisit neîncetat că sînt creștini și apoi au arătatpunea o mare mîlvve de ce li s-a îmunplat, prin felul lor de a fi întrni adrică smerenie, unii ca aceștia sînt în afară de păcat și nu se opresc delaSf. împărtășanie. Iar dacă unii ătliomici au oprit de la Sf. împărtășanie pe astfel de credincioși, dintr-o stridețe prea mare, sau din nepricepere, îndată să li se dea dezlegare; această lwtăiire este valabilă alU pentm mireni, cU șipentni clerici. S-a mai cercetat și cazul dacă laicii din această categorie se pot ridica la treapta preoțească și deci, s-a liotărit ca să fie hirotoniți ca unii care n-au păcătuit, mai ales dacă viața de mai înainte k-a fost corectă' - **Ancira 3.**

66. -"Cu privire la cei ce din constrîngae au jertfit idolilor, precum șipenbu cei ce au luat parte la ospetele idoleșli, toți aceștia, deși au fost înșelați di diferite feluri, de au mers acolo cu iifățîșare veselă și s-au îmbrăcat în liaine de sărbătoare și au hiat parte la ospățul acela, sinodul a liotărit ca tui an să asculte, tmanisăuigauuiclw, da ani să se roage și numai după aceea (6 ani), săseqropkdesfuUaîmpartăȘarTie" -**Andra4.**

67. "Deqe ceice auinersla serbările idoleșăBîbrucațîîmianedelejaleșiiaistatși aunâicatlamasă, darmtxxMvmrieaședaumlăaăriat, dacăptiăaaunauunpRnk vremea de trei ani ai hgerutticliaii, să sepimească să stea vnpreună la rugăciune, fără drept de a se vnpăitășî, ci abia **01** anul alpatrulea să se pnjără/tășească Lisă qiscop'liiau împulariăea, că cerceUnd felul **întoarcerii** lor, să le uidulcească situația, sau să S se prelungească și mai nuâ uwieadepocăviță. Darmaiîntu, să li se cerceteze |iața **atâ** de mai uiaitUe de cădere; dl și cea după cădere și apei să **clubzuiască** bine asupra înă dcitii situației lor" - **Ancira 5**

68. -"Cu privire la cei ce au cedat și au jertfit idolilor, numai din amaiițîțarea muncilor și a confiscării avaii, sau a exilului șiipiriă acum nu s-au pocăit, nici n-au dat dovadă de părete de rău, visă aciun, în timpul ține/ii sinodului, vin și spun case pocăiesc, sinodul a liotăril ca **(de acum, luna mai)** pînă la ziua Paștilor **(viitoare)** să ascidle, iar după Paști să îngemtnclie trei ani, apoi doi ani să se roage împreună ai ceialți, fără a se împărtăși și după aceea să li se dea voie să se unjărățășcască, ăipă ce au împlinit timpul de șase ani Iar dacă unii mai înainte de ședîțele acestui sinod au fost piuțiți la pocăv%ă, din acea vmnesăUse considere timpul celor șase ani de pocăință. Însă dacă li se va întîmpla vreo primejdie de moarte, aceștia să fie primiri la împărtășanie după rinduiala obișnuită" -**Anciră 6.**

69. -"Cu privire la cei ce s-au prefăcut a cinsti pe idoli, aducînd mîncarea lor proprie ca să nu guste din cea jertfită idolilor, cu care s-a ospătat la serviciile păgînești, sinodul a hotărît ca doi ani să îngenunche și apoi să se primească la împărtășare, însă despre Sfînta împărtășanie, episcopii au întărirea să judece și să cerceteze despre felul de viață al fiecăruia" - **Ancira 7.**

70. -"Cei ce de două și de trei ori au jertfit idolilor, de silă, patni ani să îngenunche, doi ani să se roage împreună, fără a se împărtăși și apoi, în al șaptelea an, să fie primiți la împărtășirea cu Sfintele Taine" - **Ancira 8.**

71. -"Toți cei ce nu numai că s-au lepădat de credință, dar s-au ridicat și au silit și pe alți creștini să apostazieze și s-au făcut unelte ale persecuției, aceștia trei ani să asculte, iar alți șase ani să îngenunche și un an să stea împreună cu ceilalți la rugăciune, fără a se împărtăși și după zece ani, să se împărtășească cu Sfintele Taine, însă să se cerceteze viața lor alit cea dinainte, cât și cea mai de pe urmă" - **Ancira 9.**

72. -"Numai cel ce face fapte de creștin, este adevărat creștin (**Matei 7,21-23; Luca 6,46; Tit 1,16; Apoc. 2,5**). Dacă cineva va lua numele de creștin, dar hulește pe Hristos prin faptele sale rele, nu are nici un folos" (**din purtarea nurnelui**) **Sf.Vasile, 45.**

73. -"Cel ce s-ă lepădat de Hristos fără constringere și a călcat taina mîntuirii, este dator a plînge în tot timpul vieții sale și a-și mărturisii păcatul, învrednicindu-se Sfintele Taine numai la vremea ieșirii din viață, conținnd pe iubirea de^o oameni a lui Dumnezeu" **Sf. Vasile 73.**

74. -"Cei ce au călcat credința în Dumnezeu în timpul năvălirii barbarilor, făcînd jurăminte păgînești și gustînd din mîncările neîngăduite, aduse de vrăjitori în cinstea idolilor, unii ca aceștia, să fie tratați după legea canoanelor Sfinților Părinți astfel: cei ce au suferit chinuri cumplite și nepulînd să rabde durerile, au fost siliți să se lepede de Hristos unii ca aceștia să fie reprimiți numai după ce trei ani vor sta la ușa bisericii, doi ani vor asculta, trei ani vor îngenunchia și apoi să fie primiți la Sfinta împărtășanie. Iar cei fără de prea mare constringere, au vîndut credința în Dumnezeu și s-au apropiat de masa demonilor și s-au jurat cu jurăminte păgînești; trei ani să stea afară din biserică, doi ani să asculte la ușa bisericii, trei ani să îngenunche și alți trei vor sta la rugăciune împreună cu cei credincioși și apoi vor fi primiți la Sf. împărtășanie" (**după 11 ani**) - **Sf.Vasile, 81.**

75. -"Deci, Părinții au făcut deosebire și au precizat că toate păcatele care privesc partea rațională a omului (**fiind de natură dogmatică**) sînt mai vătămătoare și deci vrednice de o pocăință mai mare. Dacă cineva a trecut la o altă credință, la iudaism, la idolatrie, la maniheism, sau la .alta asemenea acestora, lepădîndu-se de credința în Hristos și a făcut aceasta în chip intenționat, unul ca acesta va fi silit ca întreaga sa viață să se pocăiască. Niciodată, un astfel de om, nu se va învrednici să se roage lui Dumnezeu împreună cu ceilalți credincioși, ci se va niga deosebit, fără a se împărtăși cu Sfintele Taine. Iar dacă a scăpat din cumpăna morții, își va continua viața întru pocăință fără a se împărtăși cu Sfintele Taine pînă la sfîrșitul vieții. Insa cei ce au suferit chinuri cumplite să fie supuși canonisirii, după vremea hotărîită (**de canoane**). Dar pentm aceștia, Sf. Părinți s-au purtat cu mai multă îngăduință,

fiindcă nu sufletul lor a căzut de la dreapta credință, ci slăbiciunea lor trupească n-a putut să sufere chinurile, din care cauză și păcatul înfăptuit de ei prin constringere a fost măsurat cu păcatul curviei (8 ani), în caz de se întorc la pocăință" - Sf. Grigore Nazianz, 20.

76. -"Dacă cineva, de bună voie și în chip nesocotit, a tăgăduit pe Hristos, potrivit canonului 75 al Sf. Vasile cel Mare, se va împărtăși la sfârșitul vieții, fără a putea cineva să-l scutească de astfel de canonicare, sau să arate către el vreo îngăduință. Iar Sf. Grigorie arată exact toate chestiunile cu privire la aceștia, supunând pe cei ce de bunăvoie tăgăduiesc credința la aceleași pedepse, hotărînd măsura acestor pedepse după credința lor. Pe cei ce din constringere au săvîrșit acest păcat, vor fi supuși canonului celor desfrînați, prelungindu-le pedeapsa pînă în anul al nouălea. Aceeași deosebire o face și sinodul din Ancira, Sf. Petri al Alexandriei și Vasile cel Mare în canonul 81, cu privire la aceste două categorii" -1 Post. I-a

77. -"Astăzi, Biserica urmează potrivit celor hotărîte de Patriarhul Metodic, astfel: dacă cineva a fost prins de către necredincioși cînd era copil, și de frică sau din neștiință, sau din nepricepere a tăgăduit credința, înșă ajungînd la vîrsta maturității a revenit iarăși la dreapta credință a bisericii ortodoxe cu pocăință și mărturisire dreaptă, să asculte mai înli timp de șapte zile cele patru rugăciuni rînduite de biserică, în ziua a opta să se spele, apoi să se îmbrace cu haină albă să se ungă cu Sf. Mir, ca și cei botezați și apoi să se împărtășească. După aceea să urineze regulat la slujbele bisericesti timp de opt ani, ca și cei botezați din nou". -1 Post. I-b.

78. -"Dacă cineva a fost luat de cei necredincioși, fiind om în vîrstă și prin chinuri a fost silit să se lepede de credință, se cuvine a fi îngăduitor cu el: mai întii va posti optzeci de zile, apoi să asculte nigăciunile de pocăință în opt zile, iar în ziua a opta, să se spele ca mai sus, să se ungă cu Sf. Mir și să se învrednicească de Sfintele Taine, după aceea va urina la sfintele slujbe timp de opt zile. Pe cei ce de bună voie au tăgăduit credința îi așteaptă o groaznică pedeapsă, înșă din nemărginita iubire de oameni a lui Dumnezeu și aceștia vor fi vindecați cu mila Sa. Astfel, doi ani să postească, înfrînîndu-se de la came, brînză și ouă, iar în trei zile pe săptămînă se vor înfrîna și de la untdelemn, și de la vin, făcînd în fiecare zi cite una sau două sute de metanii, după puterea lor. După doi ani și aceștia să asculte nigăciunile de pocăință șapte zile și să îplinească cele spuse mai sus" -1 Post. I-c.

79. -"Cel ce se va lepăda de Hristos de voie, dacă se întoarce, să fie împărtășit abia la moartea lui. Dacă s-a lepădat din pricina chinurilor pe care n-a putut să le rabde, acela opt ani să nu se-împărtășească" - ILT, 323.

80. -"Cel ce s-a lepădat de Hristos fiind copil, iar la maturitate revine, să fie catehizat, să-i fie citite molitvele în opt zile și să se ungă cu Sf. Mir ca și la cei

ce se botează, să se îmbrace cu haine noi, să fie împărtășit și primit în biserică" -

ILT, 123.

81. *"Cel ce s-a lepădat de Hristos fiind om vîrstnic din cauza chinurilor, să postească optzeci de zile, să se roage, să fie învățat cele ale dogmelor și apoi să i se citească molitvele de curăție, să se ungă cu Sf. Mir și să se împărtășească" -*

ILT.323.

82. *"Dacă s-a lepădat de bună voie și dacă își răscumpără păcatul cu pocăință osîrdnică din iubire și milă, să fie primii după doi ani, dacă **(se pocăicște)** postește zilnic și face cîte două sule de metanii. Dacă nu va putea să postească să i se aplice alt canon după putereaHui, să fie catehizat continuu și, după doi ani să i se citească în opt zile molitvele de iertare și așa să fie primit, fie bărbat, fie femeie" -ILT, 323.*

83. **-Cel ce s-a lepădat de Hristos fără de nevoie se va putea împărtăși numai la sfîrșitul vieții - Trebnic, p. 515.**

APOSTASIA MONAHULUI

84. **-Apostasia monahului este lepădarea de jurămintele făcute sărbătorește în fața Sfîntului Altar și a slujitorilor Domnului și care se întoarce iarăși în slujba lumii. Foarfecele tunderii și îmbrăcămintea monahală "din mîna lui Dumnezeu le-a lua", iar făgăduințele sale au fost scrise în cartea aleșilor Săi de îngerii Domnului. Lepădarea de ele, este cea mai grea apostasie, deoarece Scriptura zice: "Nici un om închinat Domnului prin făgăduință nu poate fi răscumpărat, ci va fi omorît" (Lev. 27, 29). Deci monahul apostat este un sinucigaș duhovnicesc și de aceea, el nu mai poate fi primit la nici o taină a bisericii. Preotul care l-ar cununa, se canoniște după cele zise de Domnul: "Vai de fiii răzvrățiți, care iau hotăriri fără Mine, fac legăminte care nu vin din duhul Meu și astfel, îngărmădesc păcate peste păcate" (Isaia, 30,1; Vezi: Făgăduința, Jurămîntul).**

85. *"Pre cel ce a lepădat sfînta schismă monahală și nu se pocăiește, nu se cade a-l primi nici în casă măcar, ci să fie alungat" - Sf. Nichifor, 25.*

86. *"Dacă vreun monah va lepăda sfîntul chip și va mînca came și-și va lua femeie, dacă nu se va întoarce, unul ca acesta se cuvîne a-l da anatemii, apoi să se îmbrace cu sila și să se închidă în mînăstire" -Sf. Nichifor, 35 (Pateric, pg. 318, 324,410,41,459).*

87. *"Iar de se va lepăda călugărul de viața călugărească, dintru aceea ce s-a făgăduit lui Dumnezeu înaintea îngerilor și a oamenilor și iarăși se va întoarce la viața mirenească și va lepăda călugăria și se va duce, ca un cîine întoreîndu-se la boritura lui, unii ca aceia de se vor întoarce și vor veni la pocăință, șase ani - de va fi chipul cel mic - iar de va fi cel mare, să aibă pocanie zece ani" - PGG, 82 (Vezi: Anatema).*

88. - "Călugărul sau călugărița de vor lepăda sf. chip și se vor însura, aceea nu se cheamă însurare, ci cu/vie, sau mai vițtos preacurvie (**căci adevărata lor nuntă este călugăria**), pentru aceea să fie fără de biserica lui Hristos și afuriți, pînă ce-și vor veni întru pocăință; iar de se va înîmpla să moară în păcat, fără pocanie, să nu fie îngropați (**în cimitir**), nici sluiți, nici pomeniți (**la parastas**), pentm că sînt străini de creștinism" **ILT, 123.**

89. - "Călugărul care va lepăda sf. chip și nu va vrea să vină întru pocanie ca să se îndrepteze, pe acela nici să-l bage în seamă cineva, nici să se împrietenească cu dînsul, ci numai să-l tot blesteme și să-i zică anatema" - **ILT, 123.**

90. - "Cînd se va pocăi cel ce a lepădat călugăria și de-l va primi vădica sau egumenul lui, acela de vafi avut cinstea preoției, atunci nu se va mai putea bucura de cinstea pe care a avut-o ca preot" (**căci clericul . care curvește, se caterisește**) - **ILT, 125.**

XRV.

ARMENII

91. -Armenii au fost ortodocși pînă, în secolul al VI-lea, fiind creștinați de Grigorie Luminătorul (+ 332). La sinodul din Tvin, 596, ei s-au despărțit de ortodoxie. La sinodul al V-Jea ecumenic 680, 692, ei au fost condamnați în canoanele 32, 33, 56, 81, 99 și astfel au devenit eretici. Cei ce se convertesc, se primesc la ortodoxie prin catehizare și ungere cu Sf. Mir, sub povața episcopului (Vezi: Dogmele).

92. -Doctrina armenilor: a) Iisus Hristos a avut numai o fire, cea dumnezeiască (monofizism), nu două firi, cum mărturisesc ortodocșii (diofizism). Recunosc numai primele trei sinoade ecumenice; b) Iisus a avut trup aparent (dochetism), de aceea adaugă la Trisaghion..."Ce/ ce te-ai răstignit"... (VI ec. 81; Ioan 4, 2); c) liturghia o fac numai cu vin (VI ec. 32); d) la botez nu ung cu untdelemn pe cel botezat, iar Sf. Mir îl sfințesc după alte rînduieli; înlătură pericope din Sf. Scriptură, etc.

XV.

ASOCIAȚIILE

93. - Sub conducerea canonică a bisericii (Apost. 39; IV ec. 4, Am. 9) se pot înființa anumite asociații, pentru a căror organizare se cere: a) să aibă scop religios și moral-social; b) comitet de conducere; c) mijloace sigure și suficiente; d) statute de stat, cu perspective de reală utilitate publică bisericească (Vezi: Sinodul, Neascultarea).

XVI.

ASUPRIREA

94. "Asuprirea, de obicei, este păcat strigător la cer și cel ce asuprește pe altul, atrage asupra lui urgia lui Dumnezeu prin pedepse venite asupra sa de la aproapele, de la fenomenele naturii, de la împilările sociale, ș.a. *"Iată că strigătele israeliților au ajuns pînă la Mine și am văzut suferințele pe care le aduc asupra lor Egiptenii"* (Exod 3, 9). **"Să nu faci nedreptate celui străin și să-1 asuprești... să nu asuprești pe văduvă și pe orfan, căci dacă ei vor striga către Mine după ajutor, Eu îi voi auzi și mînia Mea se va aprinde și te va nimici cu sabia războiului, iar femeia ta va rămîne văduvă și copiii tăi orfani"** (Exod 22, 21- 24; Deut. 24. 10-15; Maleahi 3, 5; Iacov 5, 4; Sirah 35, 7-24). Asupritorul nu poate fi iertat fără a despăgubi pe cel năpăstuit și a se îndepărta cu desăvîrșire de la păcat (Vezi: Canonisirea).

XVII.

AUREOLA SFINȚILOR

95. - Sfinții s-au călăuzit în viață după *"gîndul lui Hristos"* (I Cor. 2, 16) și astfel, gîndul Legii Domnului după care au cugetat ziua și noaptea (Ps. 118, 55-56) le-a luminat mintea ca să înțeleagă care este lărgimea, adîncimea și înălțimea cunoașterii... (Efes. 3, 18-19). Acest gînd, după cum s-a exteriorizat Moise (Exod 34, 29) la Iisus, pe muntele Taborului, așa s-a exteriorizat și la sfinți, prieteni ai lui Dumnezeu (Iacob, 2,23), încît, pictura bisericească le înconjoară capul cu aureola luminii dumnezeiești, ca semn distinctiv, față de muritorii obișnuiți. Aureola persoanelor Sfintei Treimi este despărțită în trei, simbolul treimic, avînd literele cuvîntului ON = Eu sînt Cel ce sînt (Exod 3,14). Aureola lui Dumnezeu-Tatăl este întreită prin unitatea triumphiului, ca Cel ce este din veșnicie Născător al Fiului și Purcător al Sfîntului Duh (Sim. Tes. IX, 18).

XVIII.

AUTORITATEA DISCIPLINARĂ

96. -Autoritatea bisericească și lumească au izvorul în voința lui Dumnezeu. Autoritatea bisericească lucrează conform cu legile bisericii pentru mîntuirea sufletului și cine nu i se supune este pedepsit, căci Domnul a zis: *"Cine asadtă de voi, de Mine asadtă și cine se leapădă de voi, de Mine se leapădă și de Cel ce M-a trimis pe Mine"* (Luca, 10,16; Mat. 10,40; Ioan 5,23; 12,30). Autoritatea lumească este sub conducerea providenței (III Regi 29,20-23) și ea trebuie respectată, ca o slujire a lui Dumnezeu, chiar de ar fi socotită rea, căci răutatea autorității este provocată de răutatea supușilor. Cine se împotrivese ei, pe dreptate va fi pedepsit (Rom. 13, 1-8).

97. -"Stăpînirea lumească se întemeiază pe forță. Uneori, conducătorii se substituie scopului instituției bisericești, plămădit din voința tuturor membrilor. Între persoana înaltelor autorități și între fiecare membru, sînt persoanele intermedii care servesc ca ochi, urechi și mîini șefilor lor. Rolul lor este mare, fiindcă subalternii lui buni, fac mare pe șeful lor, iar cei nevrednici îl nenorocesc. Însă, cînd șefii nu sînt superiori ca înțelegere și acțiune practică, subalternii suplinesc capul șefilor și astfel, instituția și cei mici cad pradă dezordinei și nedreptății,* mai mult sau mai puțin tragice. Căci a stăpîni cu putere și cu banul nu înseamnă să stăpînești cu adevărat: așa ceva este o domnie a făgăduințelor, sau a amenințărilor, ori dacă, la drept vorbind, o astfel de domnie nici nu se poate numi o domnie adevărată, apoi tot așa* de puțin se poate spune că slujim lui Dumnezeu, cînd îi slujim pentm una dintre cele două pomenite mai **SUS**" (Ca basila, V. Hs. IV, 9).

99. -"Episcopul trebuie să aibă grijă de toată averea bisericească și s-o chivernisească bine, ca și cum ar fi supravegheat de Dumnezeu; însă, nu-i este îngăduit să-și însușească lui și ceva din ea. Dacă nidele sale vor fi sărace, să le dea milostenie ca la niște săraci, dar să nu vîndă cele ce sînt ale bisericii la nidele sale, sub motiv că au nevoie" - **Apost. 38.**

100. -"Să se cunoască de la început care este averea proprie a episcopului (dacă ar avea ceva cînd a fost hirotonit arhieru) și care este a bisericii, (a episcopiei), pentru ca la moartea sa episcopul să aibă putere a lăsa cele ale sale, cui și cum va voi, pentru ca cele ale episcopului să nu sufere (pagube), fiind amestecate cu cele ale bisericii, în caz că episcopul ar avea soție, copii, rudenii sau casnici. Căci este drept înaintea lui Dumnezeu și a oamenilor, ca nici biserica să nu sufere vreo pagubă, din cauza nerecunoașterii averii episcopului, nici episcopul, sau rudele lui să nu fie nedreptățite, sub motiv că averea este a bisericii și astfel rudele lui să ajungă la judecată și pomenirea lui să fie acoperită de ocară" - **Apost. 40.**

101. -"Hotărîm ca episcopul să aibă stăpînire pentm a putea gospodări averea bisericii, căci dacă lui i s-a încredințat sufletele scumpe ale oamenilor, cu alît mai mult el trebuie să dispună asupra banilor, ca toate să se cîrmuiască potrivit cu vederile lui, iar celor ce au nevoie să li se dea prin presbiteri și diaconi, cu frică de Dumnezeu și evlavie. Însă, se va folosi și el de toate acestea dacă are nevoie pentru trebuințele sale, ospătînd și pe frații care-i vin ca oaspeți, ca să nu ducă lipsă. Legea lui Dumnezeu, prevede ca toți cei ce slujesc altarului, de la altar să se hrănească, fiindcă nici ostașul cît stă sub arme, nu este lipsit de simbria sa" (i Cor. 9,7 -13) - **Apost. 41.**

102. -"Nu le este iertai clericilor, ca după moartea episcopului lor să răpească lucrurile care-i aparțin lui, după cum s-a interzis aceasta și

la vechile canoane (celor ce le iau în primire, pentru păstrare). Cei ce vor face aceasta, să se primejduiască din treapta lor"- IV ec. 22.

103. *"Deoarece sîntem informați că in unele biserici, episcopii administrează averea Bisericii fără economii, s-a hotărît ca fiecare episcopie să aibă iconom din clend ei, care va administra averea bisericească după îndrumările episcopului său, penlni ca gospodăria Bisericii să fie corect administrată și fără risipă, iar preoția să nu ajungă la defăimare. Dacă episcopul nu face aceasta, să fie supus judecării canonice" - IV ec 26.*

104. - **Nu este iertat nici unuia dintre mitropoliei, ca la moartea episcopului său să ia sau să-și însușească ceva din lucrurile aceluia, sau din cele ale bisericii lui, ci toate să fie puse sub paza bisericii căreia răposatul era înainte-stătător pînă la promovarea altui episcop, afară de cazul, cînd nu au rămas clerici în acea Biserică. Atunci mitropolitul le va păstra pe acestea neîmpuUnate, toate prcdîndu-le episcopului care se va hirotoni - VI, ec. XS.**

105. *-"Toți sînt datori să păzească toate sfintele canoane, precum și pe cel ce precizează că la fiecare biserică să fie econom. Dacă fiecare mitropolit pune econom la Biserica sa, bine este, iar de nu, episcopul Constantinopoluhii are drept să prohirisească iconom la acea Biserică, cu de la sine putere. De asemenea și mitropoliții au dreptul să pună iconomi la bisericile episcopilor supuși lor, dacă ei nu o fac (Adică dreptul de devoiuție). Aceasta să se aplice și la mînăstiri" - VII ec. 11.*

106. *-"Fiindcă în urma nenorocirilor iconoclaste, care au venit asupra bisericilor din pricina păcatelor noastre, unele case sfinte, episcopii și mănăstiri au fost risipite și făcute localuri de rînd de către unii oameni, dacă cei ce le dețin vor să le înapoieze pentm a servi vechii lor destinații, ei vor face o faptă bună; iar de nu, dacă vor fi clenci să se caterisească, dacă vor fi monahi sau mireni să se afurisească ca unii care sînt osîndiți de Tatăl, de Fiul și de Sfinlii Duh și după moarte să se ducă acolo unde viennele nu moare și focul nu se stinge (Marcu,4446), căci se împotrivesc învătăturii Domnului*

• care zice:

"Nu faceți casa Tatălui Meu casă de negustorie" (Ioan 2, 16) - VII ec.l.

107. *-" Avera Bisericii, pe care presbiterii au vîndut-o în lipsa episcopului, Biserica are dreptul să o ceară înapoi; dar aceasta rămîne în chibzuință episcopului (nou venit), dacă se cuvine să mai restituie prețul celor cumpărate, sau nu, fiindcă de multe ori, cele vîndute (în*

timpul cît le-a ținut), au adus cumpărătorilor mai mult cîștig, decît prețul plătit la cumpărare" - Ancira, 15.

108. -"Avea Bisericii trebuie să se păstreze pentm nevoile bisericii cu toată grija, cu conștiință curată și cu credință în atotștiința și judecata lui Dumnezeu. Aceasta se cuvine a se chivernisi sub chibzuiala și îndrumările episcopului, căniia i s-a încredințat popond și sufelele celor ce alcătuiesc comunitatea Bisericii. Presbiterii și diaconii trebuie să cunoască bine (**întocmind inventar**) care este averea Bisericii episcopale și nimic să nu fie tănuit, pentm că de va muri episcopul, întreaga avere a episcopului să fie bine cunoscută, fără a se pierde ceva din ea și nici averea personală a episcopului să nu sufere, fiind socotită ca a bisericii episcopale. Căci este drept și plăcut lui Dumnezeu, cît și oamenilor, ca cele ce aparțin episcopului să le lase oricui va voi el; iar cele ale bisericii să se păstreze pentm ea. Biserica nu trebuie să sufere vreo pagubă și nici episcopul să fie lipsit de bunurile sale, ca și cum acestea ar fi ale bisericii. Moștenitorii lui nu trebuie să ajungă la procese și prin acestea el să fie defăimat după moartea sa" - Ant. 24.

109. -"Episcopul trebuie să aibă stăpînire asupra lucrurilor bisericești, cu toată evlavia și frica de Dumnezeu. El poate să se folosească de toate cele trebuincioase lui, dacă ar fi lipsit, precum și pentm ajutorarea fraților care găzduiesc la dînsul, pentm împlinirea nevoilor lor, după dumnezeiescul Apostol, care zice:" Avînd hrană și îmbrăcăminte, cu acestea ne vom îndestula" (**I Timotei 6, 8**). Însă, dacă nu se îndestulează cu atîta și episcopul ar schimba destinația averii episcopale pentru trebuințele familiare (ca nepoți, rude, etc) și veniturile Bisericii, sau rodurile țarinilor nu le-ar chivernisi cu ajutorul presbiterilor și al diaconilor - ci ar însărcina pe rudele, sau frații, sau fiii săi, ca astfel, prin unii ca aceștia să păgubească pe nebăgate de seamă gestiunea Bisericii, acel episcop va trebui să dea seamă în fața sinodului. În caz că episcopul ar fi învinuit de complicitate cu presbiterii săi de a-și însuși veniturile episcopiei provenite din recoltele țarinilor, sau alte venituri pe care și le-ar însuși spre paguba ajutorării săracilor, provocînd defăimarea și ocară pentru gestiunea bisericii și pentru ei înșiși, unii ca aceștia vor fi aduși la ordine prin cercetarea Sfintului Sinod - Ant. 25.

110. -"Episcopii și clericii să nu lase nimic din averea lor celor ce nu sînt ortodocși, chiar dacă ar fi rudenii ale lor. Episcopii sau clericii, precum s-a zis, să nu lase ereticilor nimic din averea lor, nici prin donație" - Cart. 22.

111. -"Așjiderea, s-a hotărît ca: nimenea să nu vîndă averea bisericească, și dacă vreun bun bisericesc nu ar avea venituri și vreo nevoie mare ar sili, aceasta să se arate celui ce stă în fruntea eparhiei și, împreună cu numărul hotărît al episcopilor, să se hotărască ce este de făcut. Iar, dacă ar sili o nevoie

atît de mare a Bisericii, încît să nu se poată sfătui înainte de a vinde, atunci episcopul să cheme spre mărturie măcar pe episcopii învecinați, avînd grijă să arate sinodului toate împrejurările întîmplate Bisericii lui; iar, de nu va face aceasta, atunci vînzătorul se va arăta vinovat înaintea lui Dumnezeu și străin de demnitatea sa proprie" -**Cart. 26.**

112. -"S-a hotărît ca episcopii, presbiterii, diaconii și oricare alt cleric, care n-a avut avere cînd a intrat în cler, dacă și-ar cumpăra în vremea episcopatului sau a clericalului lor țărini, sau orice fel de averi pe seama lor, să se considere ca și cînd și-ar fi însușit bunurile Domnului, afară de cazul cînd le-ar restitui Bisericii, după observațiile primite. Dacă vor avea ceva avere din cele donate lor personal, sau din moștenirea rudelor, cu acelea să facă ce va voi. Dacă vor să-și retragă donația făcută bisericii, să fie judecați ca niște netrebnici și nevrednici de slujba bisericească" (**F. Ap. 5, 1-14**). -**Cart.32.**

113. -"S-a hotărît ca presbiterii, fără știrea episcopilor lor, să nu vîndă vreun lucni de-al bisericii la care au fost hirotonisiți (**ca parohi**); de asemenea, aici episcopii nu pot să vîndă averea Bisericii, fără știrea sinodului sau consiliului preoțesc. Deci, fără mare nevoie, nici episcopului nu-i este îngăduit să abuzeze de averea care aparține Bisericii" - **Cartag. 330.**

114. -"Așjiderea, s-a hotărît ca: dacă vreun episcop ar trece cu vederea nevoile Bisericii și ar lua moștenitori pe eretici sau păgîni, fie că sînt rudenii sau nu, să se pronunțe și după moarte anatema asupra unuia ca acesta și numele lui nicidecum să nu se pomenească de iereii lui Dumnezeu, nici să se poată dezvinovăți dacă ar muri fără testament, deoarece făcîndu-se episcop, are datoria să facă cuviincioasă împărțirea averii sale, potrivit făgăduinței sale" - **Cartag. 81.**

115. -"Astfel, prin hotărî/ea preoțimii întregi, să se așeze alt episcop, pentm care să consimțească și episcopul Apolo, pentm ca să cheltuiască cele ale Bisericii cu folos" - **Teofil 10.**

116. -"Văduvele, săracii și străinii călători, să se bucure de toată odihna; iar iconomul, să nu-și însușească ceva din cele ale Bisericii".

XX.

AVORTUL

117. -**Avortul este uciderea pruncilor în pîntece, prin diferite mijloace.** "Despre femeile care curvesc și-și omoară fătul în pîntece, forțîndu-se să facă ucideri, să se oprească după hotărîrea dată mai înainte, ca să se împărtășească la ieșirea din viață. Dacă procedînd cu iubire de oameni, după cum am aflat, hotărîm ca (**să fie oprite**)»v/x'/'ie de zece ani, după treptele canonisîrilor holurîte" - **Ancira, 21.**

118. -"Femeile, care iau bunii otrăvitoare și piezăloarc, precum și cele care primesc otrăvurile omorătoare de pmnei, să se supună canonului de 20 de ani al ucigașului" **vi. ec. 9i.**

119. -"Femeile, care-și omoară copilul în pînțele prin meșteșugire, se supun canonisirii ucigașului. La noi nu se ține seama de subtilitatea expresiei de copil format sau neformat în pînțele, căci nu se osîndește numai pentru copilul care va să se nască, ci și pentru primejdia femeii, care s-a pus pe sine în pericol de moarte, căci de multe ori, femeile care fac astfel de încercări se nenorocesc și mor. Pe lîngă aceasta, se mai adaugă și uciderea copilului, ca o ucidere după intenție. Pocăința lor nu se va întinde pînă la moarte, ci să se primească după zece ani, însă să se aprecieze bine felul lor de îndreptare, nu numai după mulțimea anilor, ci și după evlavia întru pocăință" - **Sf. Vasile, 2.**

120. -"Femeile care au născut în călătorie și n-au purtai de grijă de prunc, să fie supuse vinovăției ucigașului" - **Sf. Vasile, 33.**

121. -"Despre femeile de care Sf. Vasile în canonul 2 și 18 spune că: femeile care strică copilul în pînțele cu meșteșuguri, precum și cele care dau și iau doctorii pentru ca să-i piardă și să dea copilul afară, noi hotărîm ca **(în condițiile canonului 3)** acestora să li se dea canonisire cel mult cinci sau trei ani" - **Ioan Post. 33.**

122. -"Femeile care fără voie au pierdut copilul, se canonisesc un an" - **Ioan Post. 34.**

123. -"Femeia care nu se îngrijește de copilul ei cu intenție, sau din neglijență avortează, să i se dea canonul pentru uciderea premeditată" - **Ioan Post. 36.**

124. -"Femeia ce va bea ierburi ca să scurgă rodul trupului și să nu nască coconi, aceea să aibă pocanie cinci ani și metanii cîte treisute cinci pe zi. Iar de va face și bărbatul așa, mai rău este, nici Biserica să nu-i primească prescura lui, nici prinosul lui, de nu se va pocăi" - **PBG, 20**

125. -"Muierea care-și va ucide pruncii la naștere cu ajutorul vrăjitorilor de bună voie, aceea întru toate zilele vieții ei să se pocăiască. Muierea curvă ce va bea ierbi ca să nu nască, sau de va naște și va sugruma coconul ei, să aibă pocanie nouă ani și metanii cîte 160 pe zi și altele" - **PBG. 20 .**

126. -"Muierea de va zămisli și va bea ceva ca să scurgă și să se lepede începerea dintr-însa, să se pocăiască 8 ani și metanii 367 zilnic. Dacă ea va muri din avort, să nu se îngroape în cimitir" - **PBG. 124.**

127. -"Femeile care-și strică pînțele, ca să nu mai nască copii, zece ani să se pocăiască. Doi ani să stea afară, în curtea Bisericii, trei ani să stea la -ușa

Bisericii ascultînd Scripturile; alți patm ani să stea cu catehumenii în tînda Bisericii, (adică în pronaos), pînă ce diaconul zice: "Cei chemați ieșiți"...; iar un an să stea în Biserică cu credincioșii, la Liturghie și apoi să se împărtășească" - **ILT. 21, p. 245.**

XXI.

BAIA.

128. **-Baia este bună și necesară pentru curățenia trupului, căci el este casa sufletului, Biserica Duhului Sfînt (I. Cor. 6, 19) și deci trebuie îngrijit. Inșă, răul fiind ca un adaos nefiresc al binelui, de multe ori datoria îmbăierii - abuzivă - se transformă într-o îngrijire păcătoasă, care aduce vătămare morală pentru sine și pentru aproapele, prin moleșire și păcate de tot felul (I Cor.10, 32), față de care adevăratul creștin trebuie să fie cu luare aminte de sine (Vezi: Sminteala).**

129. *-"Nu se cuvine ca persoanele sfințite, sau clericii, sau monahii, să se scalde în baie cu femeile și nici vreun creștin laic, deoarece acesta este păcatul practicat de păgîni. Iar, de se va dovedi cineva făcînd acestea, de vafi cleric să se caterisească, iar de va fi laic să se afurisească" VI, ec. 77*

130. *-"Nu se cuvine slujitorilor allantui sau clericilor (citet, cîntăreț) sau monahilor să facă baie cu femei; și nici creștinilor sau laicilor, căci aceasta este cea clintii osîndire de care se fac părtași paginii" I^od. 30.*

131. *-"Preotul de se va scâlda, sau de va merge la baie, acela nu poate să facă Liturghie întru acea zi, nici are voie după Liturghie să se îmbăieze; nici mireanul, de se va spăla, ori va merge la baie, nu poate să i se dea dumnezeieștile Taine, nici se va pricestui, nici atunci nu poale să meargă să lase sînge, nici preotul, nici mireanul, fără numai de se va înlîmpla boala morții într-aceia zi, pătimind penlni viața lui" -ILT, 96.*

132. *-"Preotul cînd va merge la baie să se spele penlni nevoie sau slăbiciune, așjderea și călugănil, acela să nu se ungă în nici un chip, iar de se va unge, preotul acela să se părăsească de a chita liturghia 60 de zile; de va fi călugăr să se pocăiască 150 de zile și metanii o mie în toate zilele" PBG, 51.*

133. *-"Călugănilui nu i se cade să meargă la baie, cu nici un chip, afară de vreo boală oarecare dar și de o legătură" (plasture) - PBG, 51.*

XXII.

BAPTIȘTII

134. **-Bapțiștii, adică botezătorii, a căror sectă a luat Gintă pe la 1610, în decursul timpului s-au divizat în vreo zece secte, cu diferite nuanțe, care trăiesc în apus. în România au venit pe la 1880. Baptistul care ar voi să se convertească, trebuie supus unei examinări serioase, spre a se fixa bine felul său de a fi și de a i se preciza bine rătăcirea - și**

convingerea întru pocăință -apoi, cu învoirea episcopului, se botează ortodox (Vezi: Botezul).

135. **-Doctrina baptistă: a) botezul se face cu p singură afundare numai oamenilor maturi, ca simbol, fără caracter de taină, care iartă păcatul strămoșilor; b) Biblia este singurul izvor de credință, Sf. Tradiție nu există pentru ei; c) nu recunosc cele 7 taine, nici ierurgiile, postul, icoanele ele; d) recunosc Sf. Treime dar în chip necomplet și greșit; e) oamenii se mântuiesc prin credință, așa cum sînt ci predestinați. Serbează duminica, iar în cursul anului țin numai Nașterea Domnului, Pastele și Rusaliile (Vezi: Dogmele).**

XXIII.

BĂTAIA

136. **-Bătaia este îngăduită numai autorităților, care o întrebuițează ca un mijloc ultim de îndreptare pentru cei fără de minte, care încalcă legile, păgubesc pe semenii lor și tulbură viața socială, "căci mijloacele de vindecare pentru cel rău sînt bătaia și vîntările pînă la rănire" (I'rov. 20, 30; 10, 13,2 5, 3-5). De asemenea, copiii, în nestatornicia minții lor în anumite împrejurări, o bălaie chibzuită și părintească le este de mult folos: "cine-și cruță nuiava, își urăște copilul, iar cine-l iubește îl pedepsește" (Prov. 13, 24, 19, 18-20). "Nebunia este lipită de inima copilului, iar nuiava certării o va alunga de la el" (Prov. 22, 15; 23, 13-14; 29, 15-16). Clericul nu este îndreptător trupesc, ci duhovnicesc, folosindu-se de convingere și canonisire și deci, nu-i este îngăduit să bată (Matei, 5,40-48).**

137.. *"Episcopul, prezbiterul sau. diaconul, care va bate pe credincioșii care ar păcătui, ori pe necredincioșii care ar face nedreptăți, ca să-i înfricoșeze^ hotărîm ca să se caterisească, fiindcă Domnul n-a învățat aceasta undeva, ci dimpotrivă, bătut fiind nu bătea, ocărit nu ocăra și, pătimind nu îngrozea pe nimeni cu bălaia" -Apost. 27.*

138. *"Deoarece apostolescul canon supune canonisiri pe clericii care ar bate pe credincioșii cei ce au păcătuit, sau pe necredincioșii care au greșit, unii clerici, sub diferite meșteșuguri, își satisfac mînia lor, falsificînd așezămintele apostolesci, ei înțeleg că este oprit a bate direct cu mîinile lor, dar nu este oprit a pune pe alții să bată, deși nici canonul nu are acest înțeles și nici mintea sănătoasă nu admite a se înțelege aceasta. Ar fi greșit să se caterisească cel ce a lovit cu mîna sa de trei sau patiu ori, dar să rămînă nepedepsit cel ce pomncește altora să bată, continuîndu-și răzbunarea bnială pînă la moarte. Deoarece canonul oprește a bate în general - și noi, de asemenea, hotărîm la fel. Preotul lui Dumnezeu trebuie să povățuiască pe cel ce încalcă legile, prin învățături și sfaturi, uneori cu certări bisericesti, dar să nu sară la bătaie cu bice, sau cu*

lovituri impeșli. Iar, dacă unii, n-ar asculta de sfaturile certărilor, nu se oprește ca aceștia să fie înțelepțiți prin denunțarea lor în fața autorităților de stat, căci canonul cincii al sinodului din Antiohia a hotărât ca cei ce provoacă tulburări în biserică, să fie îndreptați prin mâna autorităților de stat" -1, H, 9.

139. -"Dacă vreun mirean, disprețuind pomncile dumnezezești și civile de stat și defaiurind înaltele legi ale Bisericii fără motiv, sau din motive născocite, ar bate pe un episcop sau l-ar închide, unul ca acesta să fie anatema" **Sf. Sofia, 3.**

140. -"Oricare episcop, sau preot, sau diacon, va bate pe omul care a stricat ceva, ori pe credincios, ori pe necredincios, acela să fie lipsit de darul său, că, de-ți va strica fie, prcotule, mireanul ceva, tu să-1 vădești autorităților, iar, să nu-1 bați. Ci de aceasta Domnul nu ne-a învățat așa, ci zice, că de te va lovi cineva peste falca dreaptă, tu să întorci și pe cea stângă; și cui îi vor lua hainele, el să-și scoată și cămașa să i-o dea și acestea sînt poruncile Domnului și trebuie să se păzească toate, mai virtos de preoți, ca să fie exemplu și începătură întru bine, oamenilor celor mireni" - **ILT, 336**

141. -"Oricare cleric, în minie sau sfadă, va lovi pe cineva și din aceea lovitură va muri, acela se lipsește de preoția lui de lot, fără de nici o iertăciune. Iar, de va face aceasta mireanul, atunci acela să se afurisească ca un ucigaș" (10-20 de ani). - **ILT, 336.**

142. -"Mierea ce-și va bate coconul ei și de năprasnă va muri, să se pocăiască șase ani și metanii 150 în zi" - **PBG, 124.**

143. -"De va tinde călugăml să lovească pe călugăr, să se despartă de Biserică palm luni, iar de-l va și cntța, șase luni, metanii 1000pe zi" - **PBG. 142.**

XXIV.

BEȚIA

144. - **Creștinii sînt membrii ai împărăției lui Dumnezeu, neam sfînt (I Petru 2, 9). Ei pot folosi vinul, dar cu măsură și rar, căci bețivii nu vor vedea împărăția lui Dumnezeu (I Cor. 6,10, Gal. 5,21). Clericii se socotesc a fi floarea creștinătății, tot ceea ce lumea creștină are mai bun, mai moral, mai sfînt și mai devotat întru a trăi în adîncime viața lui Hristos, după exemplul lui Iisus. Deci, oricare om să se ferească de beție, căci și legea veche oprește de la beție (Lev., 10,9) și cea nouă la fel (I Tim. 3,3-8; Tit I, 7), pentru că este păcat de moarte sufletească pentru orice om și-1 duce la ticăloșie trupească și familială - și în plus, rodește sminteala ucigașă de aproapele (Matei 18,6; Marcu 9,4547).**

145. -"Episcopul, prezbiterul sau diaconul obișnuindu-se cu jocul de table sau cu beția, ori să înceteze, ori să se caterisească" -**Apost. 42.**

146. -"Ijxidiaconul, citețul sau cîntărețul, asemenea făcînd **(adică sau joacă table, sau bea)**, ori să înceteze, ori să se afurisească; asemenea și mireanul" -Apost. 43.

147. -"Preotul care va bea la circumă, sau va juca, sau va cînta mirenește, să se gonească din preoție" -PBG, 35. "Dacă vreun cleric ar fi găsit ospătîndu-se **(cu desfătare)** în circumă, să se afurisească, afară de împrejurarea drumeției, cînd. de nevoie va fi silit să mînnce în ospălălie" Apost. 54.

148. -"Clericilor nu li se cuvine a mînca și a bea în circumă, afară numai dacă sînt împinși de nevoia străinătății" - Cartag. 40.

149. -"Femeia bețivă să nu se pricestuiască pînă ce nu va lăsa să nu mai bea" -PBG,88.

150. -"Omul mirean de se va îmbăta și va vărsa, să se pocăiască 60 de zile, iar de se va priceslui cu Sf. Taine și după aceea va vărsa, să nu se pricestuiască nici în postul mare și nici la Sf. Petru și peste toate sfintele posturi să se pocăiască; iar, de va fi făcut aceasta întru acele sfinte posturi mari, să nu se pricestuiască peste tot anul, pînă în 200 de zile și metanii 12pe zi" - PBG, 88.

151. -"Cade-se preotului să șază la masă cu frica lui Dumnezeu, să mînnce și să bea cîte puțintel și să se socotească a fi slugă, căci Scriptura grăiește: preotul care se îmbată, cum va judeca drept acest păcat la alții; nu zic Scripturile să nu bei vin, ci să bei, dar să nu te îmbeți, căci tot bețiml sărăcește și pierde mintea și mult rău face și, pe sine se sugmmă și sufletul lui și-l dă diavolului" - PBG, 140.

XXV.

BINECUVÂNTAREA

152. -"Binecuvînlarea este o vorbire, o profetie spre bine, care se dă de Dumnezeu, ca o împărtășie de sfințenie, dală de El direct, precum și prin mijlocirea oamenilor sfințiți și a preoților, slujitori ai tainelor Sale, care apreciază și vorbesc în numele Domnului -IV. ec. 26 (Fac. 1, 28; 2, 5-27; 9, 1; 12. 3; 18, 18; 22, 18, 49, 1-28; Deut. 28, 1-15; Mat. 25, 34). **Iată formula de binecuvîntare în legea Veche:** "Domnul să te binecuvînteze și să te păzească, Domnul să-și arate fața luminoasă spre tine și să te miluiască Domnul, să te vadă în nevoile tale și să-ți dea pacea Sa" (Num. 6,24-26).

153. -Cînd omul este vrednic de binecuvînlarea Domnului, atunci, ea se revarsă și peste lucrurile înconjurătoare, ca locuri, (Fac. 28, 17-22; II Regi 7, 29; III Regi 8, 22-26; Matei 21,13), ca timp, recolte și bunuri materiale (Fac. 39, 5; Lev. 25, 2; Deut. 11, 13-17; Matei 14, 19). în chip obișnuit, binecuvînlarea se dă de Dumnezeu prin slujbele, tainele și ierurgiile bisericești, de către slujitorii ei (Lev. 9, 22-24; Luca 2, 34), după cele spuse de Domnul: "Cine vă primește pe voi, pre Mine Mă primește și cine

Mă primește pre Mine, primește pre Cel ce M-a trimis pre Mine", adică, pe Dumnezeu și binecuvîntarea Lui (Matei 10, 40; Luca 9, 48; 10, 16; Ioan 13, 20; Gal. 4, 14). Nimeni nu poate " binecuvînta pe cel pe care Dumnezeu nu-1 binecuvintează (Numeri 23, 1-30).

XXVI.

BISERICA

154. **-Biserica, ca instituție dumnezeiască este împărăția lui Dumnezeu pe pămînt. Ea are ca întemeietor pe Iisus Hristos, care este împăratul și Capul ei, conducînd-o în colaborare cu Sf. Duh, care o călăuzește la tot adevărul de-a lungul veacurilor (Mat. 28,20; F. Ap. 4, 19-20; I Cor. 4, 3-8; Efes. 1, 22-23; Colos. 1, 18; Ioan 7, 39; 14,16; 16,10, 7; 18, 18; Marcu 1,5; Luca 10,9). Lucrarea ei sfințitoare se întemeiază pe jertfa lui Hristos, continuată de cea a mucenicilor și a sfinților (Apoc. 6, 9-11). Pe pămînt ea este formată din toți oamenii care cred în Hristos, din orice neam și loc de pe pămînt (Matei 13,47-48; 18,17; Rom. 12, 5; Gal. 3, 28). Ea este condusă în chip văzut de o ierarhie (Ioan 20, 21-23; F. Ap. 20, 28; Efes. 4, 11-13). Lucrarea ei sfințitoare se face prin taine și ierurgii, în locașuri materiale, cinstite ca niște case ale Părintelui Ceresc (Exod 26, 1-37; III Regi 9, 1-20; Matei 12, 4; Luca 19,16; Ioan 2,16; I Cor. 11, 12; Colos. 2,16).**

155. *"Toți credincioșii care intră în Biserică și ascultă Scripturile și nu stau la nigăciune pînă la sfîrșit pentm a se împărtăși (F. Ap. 2,46; 20. 7; I Cor. 10, 16-17;), trebuie să se afurisească, ca unii care fac dezordine în Biserică" Apost. 9.*

156. *"Nimeni să nu bage în Biserică (priedvor, etc.) vreun fel de animal, afară de împrejurarea că cineva ar fi în călătorie și ar fi lovit de vreo primejdie neașteptată și negăsind adăpost la vreo casă, s-ar adăposti la Biserică. În caz de vreo mare grindină, dacă animalul n-ar fi adăpostit ar muri și astfel, omul n-ar mai putea urma călătoria, ajungînd în primejdie de moarte. Am învățat că simbăta pentm om s-a făcut (Marcu 2, 27), deoarece noi prețuim atît de mult mînhurca și folosul omului. Iar, dacă cineva ar face aceasta, fără de sila primejdiei după cum am zis, băgînd animal în Biserică, dacă va fi cleric să se caterisească, iar mireanul să se afurisească" VI ec. 88.*

157. *"Dumnezeiescul apostol Pavel a zis: Păcatele unor oameni sînt de mai înainte cunoscute, însă ale altora se vădesc mai pe urmă (I Tim. 5,24; Gal. 5,19-21). Deci, păcatelor săvîrșite mai înainte, le urmează și alte păcate. Astfel, eresul păgînesc (al iconoclaștilor), bîrfitor al creștinismului, i-au unnat și alte nelegiuri, căci ei au scos din Biserică cinstitele icoane și au înlăturat și alte obiceiuri sfinte, care trebuiesc așezate din nou după legea Sf. Tradiții, scrise și nescrise și respectate cu tărie de noi. Deci, cite cinstite Biserici s-au consacrat fără sfintele moaște ale mucenicilor (din pricina persecuției iconoclaste)*

hotărîm ca să se așeze în ele sfințele moaște cu obișnuita nigăciune. Iar cel ce va sfinți vreo Biserică, fără sfințe moaște, să se caterisească, ca unul care a călcat bisericeștile tradiții" (**Apost. 31; Cart. 83**) -vii ec. 7.

158. -"Dacă cineva ar învăța despre Biserica lui Dumnezeu că trebuie disprețuită ca locaș (**cum învățau eustațienii**), precum și adunările care se fac în ea, să fie anatema" -**Gangra 5**.

159. -"Episcopii sau clericii să nu se ospăteze în Biserică decît numai excepțional, dacă din întâmplare, sau din nevoia străinătății, fiind în călătorie ar poposi acolo. Inșă, poponil să se oprească pe cît este cu putință, de la astfel de ospețe" (**VI, 74**) -**Cart. 42**.

160. -"Așjderea, s-a hotărît, ca pretutindenea, altarele, (**bisericile**) cînd sînt ridicate prin țarini sau vii, ca și cum ar fi întru pomenirea mucenicilor, înșă, în ele nu se dovedește a fi așezat vreun tñip și nici moaște ale mucenicilor, de este cu putință, să se distingă de episcopii locului; iar, dacă aceasta nu se poate face din cauza tulburării poporului, totuși oamenii să fie sfătuiți să nu se mai adune acolo și pentm ca cei drept credincioși să nu se lege de aceste"locuri, înșeleți fiind de vreo superstiție, acolo să nu se săvîrșească nicidecum pomenirea mucenicilor, decît numai dacă ar fi vreun tñtp sau rămășițe (**de ale mucenicilor**), sau dacă s-au prcdanisit din vechime, în chip sigur, cum că acolo a fost locuința, moșia, sau locul patimilor vreunui mucenic. Toate altarele (**bisericile**) care se ridică undeva în urma visurilor și ale falselor descoperiri ale unor oameni de rînd, în tot chipul trebuiesc distruse" -**Cart. 83**.

161. -"Cel ce se adăpostește de nevoie, pe un timp, în pridvonil bisericii, nu se osîndește. Dacă stă acolo un timp îndelungat, acela să fie alungat cu certări, iar biserica să-și primească cinstea sa de casă a Illi Dumnezeu" - **Sf. Nichifor 3**.

162. -"Se cuvine a primi donațiile pentm biserică, care se fac (**de rude**), pentm cel ce a murit fără testament, mai ales dacă el, încă din viață, avea să facă aceste donații" - **Sf. Nichifor 4**.

163. -"Vă sfătuiim, ca în bisericile luate de la eretici, să se între ca într-o casă obișnuită; și dacă este nevoie să se facă slujbă în ele, așezîndu-se în mijloc cnicea, iar în altar să nu se între, sau să se tămîizeze, sau să se zică vreo rugăciune, sau să-se aprindă candelile sau luminări, pînă ce se sfințesc cu adevărat, ca bisericile" - **Sf. Nichifor 46**.

164. -"Poruncim să fie scoși din locurile destinate pentm' instruirea catehumenilor, de pe lingă sfințele biserici, cei ce trăiesc cu soțiile lor, sau într-alt chip, ocupînd ca locuință casele bisericilor sfințe, prefăcîndu-le în localuri de viață ușoară și disprețuitoare. Dacă

cineva nu va păzi acestea, de va fi cleric să se caterisească, iar de va fi laic să se afurisească" -vi ec 97.

165. -"Preotul care nu-și va mătura biserica și să o curățească și nu o va înfmuseța și nu o va îngriji în toate sîmbelele, unii ca aceștia să se lase de preoție" - **PBG, 35.**

166. -"Orice mirean va fugi de biserică și se va mga de sine-și și va zice că mai bine este să mă rog singur, iar nu în biserică și aceasta o va face fără învățătura episcopului sau a duhovnicului, să fie anatema cel ce va face așa" - **PBG, 56.**

167. -"Iar, preotul care nu va pună grijă de biserica lui și o va urgisi și de nu o va curăți cu toată cinstea și de nu o va mătura și de nu va cinsti odăjdiiile, acela să se pedepsească cu lipsa de preoția lui" -**ILT, 64.**

, **168.** -"Care .preot va sluji liturghie fără antimis, acela să facă metanii **200**, iar de va sluji în biserică netimosită fără antimis, să i se ia preoția" -**ILT, 64.**

169. -"Că biserica este casa lui Dumnezeu, casă de mgă, adunarea oamenilor, trupul lui Hristos, nevasta lui Dumnezeu, cer pămîntesc, în care șade Cereasca Pîine, ce se zice prea SÎÎntul Tmp al Domnului nostni Iisus Hristos; este și scaun împărătesc și arhieresc, pe care șade împăratul împărăților și Marele Arhiereu, singur Hristos; este și baie curățitoare a păcătoșilor și slava dreptilor; este și scăpare și pod și laudă și veselie și bucurie și părere de bine a tuturor creștinilor. Și cîți o caută și o iubesc cu toată inima și cu tot sufletul, aceia vor lua cunună de la Dumnezeu și se vor face moștenitori ai împărăției Lui Dumnezeu. Iar, biserică se numește, fiindcă cheamă și adună pe toți" - **ILT, 136.**

170. -" /i biserica tîmosită să nu îndrăznească cineva să îngroape tmp de om, pentm că sînt acolo moaște ale mucenicilor și înlăunlm s-a primit și ungera cu Sf. Mir.: în tinda bisericii se poate îngropa. Fără pomnea arhierescă, să nu se scoală tmp de om din monnînt și să-l ducă în alt loc, adică la alt monnînt și nici alt lucru, adică mannură, slîlp, sau pietre, sau altceva" - **ILT, 138.**

171. -Biserica se sfințește de arhierue, după rînduială. Apoi, în fiecare an se prăznuiește, pe lîngă ziua hramului și ziua cînd a fost sfințită, "ziua înnoirii", în cazul cînd sfințirea ei n-a fost făcută în ziua hramului - (s, Tes. IV, 121-124).

XXVII.

BLESTEMUL

172. -Blestemul este o grăire, o profeție de rău, o hotărîre de la Dumnezeu pentru osînda făpturilor raționale vinovate - și din cauza lor - și a lucrurilor înconjurătoare (Fac. 3,17-19; Lev. 26,14-38; Matei 21, 18). Omul blestemat, este lăsat în seama diavolului (Ps. 108, 6; Zah. 3, 1-2). Conducerea bisericească poate pedepsi cu blestemul, dar

numai pe aceia, pe care Dumnezeu însuși îi blestemă (Num. 23,23; Is. 47, 12-13). Preotul care va blestema fără socoteală și din motive ușuraticе, blestemul va veni asupra sufletului său (Num. 23,23; Deut. 2, 35; Prov. 26, 2; Ps. 108,1-30; II Petru 2, 10-15; Iuda 1,9) Vezi Anatema.

173. -**În virtutea dreptății arătate de legea Domnului și omul poate blestema pe om (Deut. 27, 14-26; II Regi 3, 29). Blestemul părinților este greu și se întinde asupra fiilor și chiar a nepoților, numai cînd aceștia se fac vinovați și continuă faptele cele rele ale părinților (Fac. 9, 25; Jud. 9, 57; I Regi 26,19), dar altfel nu, căci nu este cu puțință "ca părinții să mînhînce aguridă și să se strepezească dinții copiilor", ci fiecare va fi osîndit numai după păcatele lui (Ier. 31, 29-30; Icz. 19, 2-3; Galat. 6, 3-8). Tendința de a blestema din obicei, este o dovadă a lipsei de educație și de puțină înțelegere a dreptei răsplătiri dumnezeiești (Prov. 26, 2).**

174. -*"Iar, preotul care va blestema și va huli pe Dumnezeu sau pe Sfinți, acela să fie lipsit de protecția lui un an și să i se dea și alt canon, post și metanii și altele asemenea, cum va socoti arhiereul său; iar, de va blestema și va huli și a doua oară și va mărturisi mărturii mincinoase, atunci fără nici o iertăciune, să i se ia dînd" - ILT, 105.*

175. -*"Iar, mireanul care va blestema și va huli, acela se canonisește un an să nu se pricestuiască, să facă post, metanii și milostenii și citirea Scripturii" - ILT, 105.*

XXVIII.

BOALA

176. -**Boala este o urmare a păcatului strămoșesc și servește ca o introducere, sau aducere aminte de ceasul morții (Fac.3,17-19). "În tot ceea ce faci, adu-ți aminte de cele de pe urmă ale tale și în veci nu vei păcătui" (Sirah. 7, 38). Dumnezeu sloboade boalele sub diferite forme și scopuri, pe care providența le urmărește pentru binele oamenilor. Prin boala unor oameni, se arată lucrările providenței și atotputernicia lui Dumnezeu în lume; (Ioan 9, 3; n, 4) alte ori, boala este un rău preventiv de a nu aluneca în păcate mai mari (II Cx>r. 12,7-10); iar, alteori, boala este o răsplată a păcatelor (Exod 15,26; Ioan 5,14). Numai pe cei răi și nevrednici boala îi aduce la deznădejde și păcat. Pe cei credincioși -ca și pe Iov - ea îi încearcă și le sfințește trupul și sufletul, ca lui Lazăr (Ioan 11, 1-14; Luca 16, 20-22).**

177. -*"Fie! în boala (a, nu fii nebăgător de samă ci te roagă Domnului și El te va tămădui. Depanează păcatul, tînde-U mîinile spre faptele cele drepte și-ți curățește inima ta de toată călcarea de lege". Să aduci tămîie și jertfă de pomenire din floarea tămîiei și junghie jertfe grase, pe cît te ajută puterile. Apoi dă rînd doctorului, că și pe el Domnul 1-a făcut; și să nu*

se depărteze de lângă tine, fiindcă și el este de trebuință, că uneori izbînda este în mîinile lui. Că și el se roagă Domnului ca să-1 ajute în meșteșugul lui și tămăduire să dea spre însănătoșirea bolnavului. Cel ce păcătuiește față de Ziditorul său, să cadă în mîinile doctorului! Domnul scoate leacurile din pămînt și omul înțelegător nu le disprețuiește. Oare nu din lemn s-a îndulcit odinioară apa, pentru ca Dumnezeu să-și vădească puterea Sa? Și Ei însuși a dat oamenilor știință, ca să se preamărească întru lucrurile Sale cele minunate. Cu acestea vindecă doctorul și alungă durerea, iar spițerul pregătește din ele alifiile sale, așa încît lucrurile Domnului să nu contenească și sănătatea poruncită de El să stăpîncască pe fața pămîntului - Sirah 38, 4-15.

XXIX.

BOTEZUL

178. - Botezul este cea dintîi taină, poarta prin care creștinul este primit în biserică. El este instituit de Domnul Iisus, prin exemplul său (Matei 3,13; Marcu 1,2; Ioan 1,32), prin învățătura Sa (Ioan 3, 5) și prin porunca Sa, dată apostolilor de a boteza (Matei 28, 19). Toți cei ce vor să devină creștini, bărbați și femei, copii și vîrstnici, trebuie să primească mai întîi botezul, după ce s-au convins și au crezut în dogmele creștine. Credința copiilor este suplinită de credința părinților și a nașilor (F. Ap. 2,38-39; H), 44-48; 16,14-15; 18,8; 22,16; 7, 14). Botezul iartă păcatul strămoșesc și cele personale făcute pînă atunci, dacă este om vîrstnic, readucînd pe cel botezat în starea lui Adam înainte de cădere și primirea lui în grația Făcătorului, devenind fiu al lui Dumnezeu (Rom. 5,12; Colos 2,12-13; Tit 3,5).

179. - Botezul este absolut obligator (Matei 28, 19; Marcu 16,16; I Cor. 15, 50; Efes. 2, 5). Forma de efectuare a botezului se face prin cufundare în apă, de trei ori, așa cum s-a făcut din primele veacuri, potrivit cu învățătura Sfintei Scripturi: *"Și botezîndu-Se, Iisus, îndată a ieșit din apă"* (Matei 3, G)...*"dacă se va naște cineva din apă..."* (Ioan 3, 5)... *baia nașterii celei de-a doua"* (Tit. 3, 5). Excepțional, oamenilor bătrîni și bolnavi, li se poate face botezul stînd în pat și turnînd apa peste ei de trei ori, udîndu-i peste tot, ca și cum s-ar afunda în apă (Matei 28, 19). Botează episcopul, preotul, excepțional diaconul și orice credincios creștin, dacă copilul este amenințat de moarte, ca apoi preotul să continue numai slujba de după afundare, dacă copilul trăiește, căci prin rostirea formulei o dală cu afundarea se cuprind și rugăciunile lepădărilor și toate cele ce premurg afundării, de aceea, după afundare, ele nu se mai citesc, căci atunci s-ar socoti nevalabile însuși formula și afundarea (ILT, 151).

180. -"Credem că sfântul botez, instituit de Domnul, săvârșit în numele Sfintei Treimi, este absolut necesar. Fără de dînsul nimeni nu se poate mîntui, după cum zice Domnul: Cel ce nu se va naște din apă și din Duh, nu va intra în împărăția Centrilor (Ioan 3, 5). De aceea, ci este necesar și pruncilor fiindcă și aceștia sînt supuși păcatului strămoșesc... căci dacă botezul este prin Duh și foc (Matei 3, 11), este clar că curăția este la toți perfectă, pentm că Duhul curăță desăvîrșit. Dacă este lumină (Evrei 4, 4), alungă întunericul, dacă este renaștere (Tit 3,5) cele vechi dispar, adică păcatele. Dacă cel ce se botează se dezbracă de omul cel vechi (Colos. 3, 1)), atunci și de păcate. Dacă se îmbracă în Hristos (Gal. 3, 27), atunci devine fără de păcat prin actul botezului... Botezul are un caracter neșters ca și preoția. Precum este imposibil ca același om să primească preoția de două ori, de asemenea este imposibil ca același om să fie din nou botezat, acela care a fost corect botezat, chiar dacă s-ar fi întîmplat să cadă în mii de păcate, s-au chiar și în apostazie de la credință (fiindcă el este un act juridic de răscumpărare a lui Iisus). Voind a se întoarce la Domnul, primește din nou înfierea, pe care a pierdut-o prin taina pocăinței" -I'avaza Ort. Dccr. XVI.

181. - Cei morți nu pot fi botezați, după cum nu pot fi nici împărtășiți (VI ec. 83). Locul obscur din (I Cor. 15, 29), nu ne poate îndreptăți să afirmăm că cei vii se pot boteza pentru cei morți, fiindcă nici un alt loc din Sfînta Scriptură și nici din Sfînta Tradiție nu ne amintește așa ceva. Copiii care mor nebotezați, din motive independente de voința părinților sau a preotului, se pot considera părtași la botezul dorinții, ca și dreptii Vechiului Testament; sau prin analogie cu vindecările făcute de Iisus la rugămitca părinților și a prietenilor, căci Dumnezeu nu pedepsește pe cel nevinovat, ci dimpotrivă, el a creat pe om spre fericire. -Totuși, părinții se vor spovedi și li se vor da canonisire potrivit cu grija s-au nepăsarea lor: să boteze sau să crească un copil, să viziteze un loc sfînt, să facă milostenie ș. a.

182. -"Dacă cineva nu primește botezul, nu se mîntuie; afară numai de mucenici, care primesc împărăția și fără de apă. Mîntuitorul cînd a mîntuial lumea prin cruce și cînd i s-a împuns coasta, a slobozit sînge și apă, ca să se boteze cu apă cei care se botează în vreme de pace și să se boteze cu sîngele lor cei ce se botează în timpul persecuțiilor". Mîntuitorul numește mucenicia botez, căci zice: "Puteți să beți paharul pe care îl beau și eu și să vă botezați cu botezul cu care mă botez eu" (Marcu 10, 38). Mucenicii și-au făcut mărturisirea lor de credință, faeîndu-se priveriște lumii și îngerilor și oamenilor" (I Cor. 4, 14). - Sf.Chiril Cateheza III, 10.

183. - în pastorația botezului se află unele excepții:

a), copiii găsiți, al căror botez nu se poate dovedi, se botează (VI. ec. 84; Cart. 72). Unii obișnuiesc în astfel de cazuri, să se folosească de formula condițională: *Botează-se robul..., dacă nu este botezat, în numele Tatălui...*

b). La copiii născuți monștri, a căror înfățișare este mai mult de animal, se obișnuiește formula: *"Botează-se.... dacă este om"...*

c). -Bolnavii ajunși la nesimțire, și despre care nu se știe bine dacă el a dorit să se boteze, dar rudele cer a-l boteza înainte de moarte, preotul este dator să cerceteze în familie, și mai ales la cei străini de familia lui, dacă bolnavul a voii și a cerut mai înainte cu hotărâre să se boteze, iar cei ce mărturisesc aceasta, se oferă ca nași, luându-și răspunderea conștiinței lor, ar putea fi botezați (Cart. 45-a; Timotei X4).

184. -"în privința pavlicienilor (urmașii lui Pavel din Samosola), care s-au întors la soborniceasca biserică, s-a hotărât să fie primiți numai prin botez, (ca orice fel de antitrinitari). Iar, dacă unii dintre ei au fost clerici, și dacă se arată a fi vrednici, după ce au fost din nou botezați, să fie hirotonisiți de episcopul bisericii sobornicești. Inșă, dacă îi vor găsi nevrednici, să se caterisească; la fel se va proceda și cu diaconesele și cu toți ceilalți clerici. Cu privire la diaconesele eretice: n-au nici o hirotesie, și astfel, ele se vor număra între mirence" -1 ec. 1<3.

185. -"Episcopul sau preotul care va primi botezul s-au jertfa ereticilor, hotărâm ca să se caterisească, fiindcă Hristos n-are nici un amestec cu Veliar și nici credinciosul n-are legătură cu acel necredincios" (II Cor. 6, 15) -Apost. 46.

186. -"Episcopul sau prezbiterul, de va boteza din nou pe cel botezat cu adevărat (Efes. 4, 5; Evrei 6, 4-6) sau de nu va boteza pe cel spurcai (cu botezul fals) de către necinstitorii lui Dumnezeu (i. Ap. 19, 1-6), să se caterisească ca unul ce-și bate joc de crucea și de moartea Domnului (Rom. 6, 3-5) și nu deosebește 'pe adevărații preoți, de preoții cei mincinoși ai ereticilor". - Apost. 47.-

187. -"Dacă vreun episcop sau prezbiter nu ar boteza după porunca Domnului, în Tatăl, în Fiul și Sfînțul Duh, (Maiei 28,19-20), ci în trei fără de început, sau în trei Fii, sau în trei Mîngietori, să se caterisească" -Apost. 49.

188. -"Dacă vreun episcop sau prezbiter, nu ursăvirși taina botezului prin trei afundări, ci numai prinl-o afundare, care se face întru moartea Domnului, să se caterisească, fiindcă Domnul ne-a zis: "Botezați întru moartea mea", ci "mergînd, învățați toate neamurile, botezîndu-le în numele Tatălui, și al Fiului și al Știutului Duh" (Matei 28, 19)-Apost. 50.

189. -"Pe ereticii care se întorc la ortodoxie și vin în staulul mîntuirii, îi primim după statornicita rîlduială și obicei: Adică pe arieni (care socotesc pe Fiul făptură), pe macedoneni (care socotesc pe Sfîntul Duh făptură), pe sabatieni, pe novalieni, cei ce se numesc pe sine catarii s-au stîngaci, pe cvartodecimani, adică tetrađiții (toți rigoriști exagerați și cu înclinări către cele iudaice), pe apolinariși (care socoteau pe Hristos că nu e om deplin, dar cred și botează în numele Sfintei Treimi), pe toți aceștia îi primim după ce vor mărturisi în scirs și vor analemaliza tot eresul care nu învață la fel cu sfînta, soborniceasca și aposoleasca biserică a lui Dumnezeu, și pccetliindu-i, adică ungîndu-i mai înlîi, cu sfîntul mir la frunte, la ochi, la nas, la gură și la urechi zicem: "**Pecetea Darului Duhului Sfînt**". - "Iar pe evnomiani, care se botează cu o singură afundare, pe monlaniși care acum se numesc frigieni (care zic că Montan e Duhul Sfînt), pe sabelieni care învață iopatria (adică Fiul este o persoană identică cu Tatăl) și alte rătăcirii vătămătoare și pe toate celelalte eresuri, căci acum sînt multe eresuri care vin din părțile Galaiei, (care nu botează în numele Sfintei Treimi) pe toți aceștia, care doresc să vină la ortodoxie, îi primim ca pe păgîni, prin botez. Astfel, în ziua înlîi, le dăm binecuvîntarea creștină, în a doua îi facem catehumeni, și în a treia îi supunem exorcismelor (lepădărilor), sufiînd de trei ori pe fața și urechile lor, și așa îi catehizăm, și-i orînduim să stea așa mai multă vreme în biserică ascultînd scripturile, apoi îi botezăm" - **n ec.7.**

190. -"Hotărîm ca preoții care liturghisesc sau botează în paraclisele caselor particulare, să facă aceasta numai cu învoirea episcopului eparhial. Clericul care nu se va supune să se caterisească" -**Ilec. 31.**

191. -"Botezul nu trebuie să se facă în paraclisul din casele particulare. Cel ce trebuie botezat, să fie adus'la biserică obștească și, acolo să primească danii botezului. Dacă va fi cineva, care nu va (ine seama de această hotărîre a noastră (VI. 31), de va fi cleric să se caterisească, iar de va fi laic, să se afurisească" -**VI ec. 59.**

192. -"Unnînd legiurilor canonice ale părinților (Cart. 72) cu privire la pntncii găsiți, hotărîm ca atunci cînd nu se vor găsi martori, care să adeverească că sînt botezați și, nici copiii nu vor putea, mărturisi cu îndestulare dacă au primit taina botezului, fiînd mici de vîrslă, aceștia, fără de nici-o îndoială trebuie să botezați, ca nu cumva să-i lipsească de curăția minunată a sfințeniei botezului" - **VI ec 84.**

193. - "(Se repetă exact: II ec.7)... "Dar pe maiihei (care învață că sînt doi dumnezei și metempsihoză), pe valentinieni (antitrinitari), pe

marcioniți (**docheți antitrinitari**) și pe toți cei ce vin din eresuri asemănătoare, îi primim în biserică ca pe păgâni prin botez. Pe evthiani și severiani (**monofiziți și hidroparastați**) și, toți cei ce vin din erezii asemănătoare (**care botează în numele sfintele Sfintei Treimi**) trebuie să mărturisească în scris și, să anatematizeze eresurile lor și, pe Nestorie și pe Eutihie și, pe Dioscur și pe Sevirși, pe toți corifeii acestor feluri de eresuri și, pe toți cei ce cugetă ca ei și, pe toate eresurile pomenite mai înainte (**in I ec. 19; II ec.7**) și așa se fac părtași de comuniunea bisericii, fără a fi botezați din nou" -**vi ec.95.**

194. -"Femeia nebotezată, fiind gravidă, poate să se boteze •
când vrea, căci femeia nu este părtașă cu copilul care se va naște,
fiindcă (**la săvârșirea tainei**) se cere mărturisirea credinței libere a
fiecărei persoane" - **Neocez. 6.**

195. S-a hotărît să nu se dea euharistia Impurilor moarte,
căci scris este: "Luați, mâncați (**Matei 26, 26**), dar trupurile morților
nu pot lua și nici mînca (**VI ec. 83**). Presbiterii să nu boteze din
neștiință pe cei ce au murit deja"... -**Cartag. 18-b.**

196. -"Bolnavii care nu pot răspunde (**fiind în nesimțire**), numai atunci
să se boteze, când vor ajunge să poată mărturisi conștient de sine însuși, cu
propria lor primejdie" (**VII ec. 8**) -**Cartag. 45-a.**

197. -"Referitor la însărcinarea ce ni s-a dat nouă ca la timpul potrivit să
raportăm și cele ce s-au hotărît la sinodul din Capua, să nu se permită a se face
botezări din nou, saujirolonisiri din nou, sau transferări de episcopi"... **Cartag.**
48.

198. -"Cu privire la copiii, despre care nu se știe sigur, nici de alții și, nici ei
nu pot mărturisi sigur dacă sînt botezați s-au nu, aceștia să se boteze fără nici-o
pedică, ca nu cîndva această îndoială să-i lipsească de curățenia păcatelor dată
prin această taină. Frații delegați ai Maurilor ne-au recomandat acestea,
deoarece mulți copii se cumpără de la barbari și nu se știe dacă au fost botezați,
(**ea și cei găsiți**)" - **Cartag. 72.**

199. -"Așjiderea ,s-a hotărît că oricine tăgăduiește, ori zice că pmneii ci
mici și de curînd născuți din pîntecele maicelor botezîndu-se, nu se botează întru
lăsarea păcatelor, și că nu moștenesc nimic din păcatul strămoșesc al lui Adam,
de care trebuie să se curețe prin baia renașterii (**de unde urmează că la
aceștia nu se înțelege forma botezului cea întru lăsarea păcatelor cea
adevărată, ci cea mincinoasă**) să fie anatema. Nu într-alt fel trebuie să se
înțeleagă cele spuse de apostol: Precum printr- un singur om a intrat păcatul în

lume și prin păcat moartea, și astfel moartea a trecut la toți oamenii, prin care greșală toți au păcătuț, (Rom. 5, 12), fără numai în felul în care punerea le-a înțeles soborniceasca biserică, cea răspîndită și întinsă pretutindena. Deci, pentru canonul acesta al credinții și pruncii, care n-au putut săvîrși nici unul din păcatele omului matur, cu adevărat întru iertarea păcatului strămoșesc, ei se botează și se curăță prin renaștere de tot păcatul moștenit prin nașterea cea veche a lui Adam" Cart. 110.

200. -"Iubiților frați **(ai Bisericii Romei)**, fiind noi întruniți în sfat obșteșc, am citit scrisorile trimise de la voi, în privința celor care cred a fi botezați de eretici, ori de schismatici și vin la soborniceasca biserică, care una este, în care ne botezăm și ne renaștem. In privința căroră sîntem încredințați că și voi înșivă procedînd în același chip, păstrați tăria canonului bisericii ecumenice. Inșă, fiindcă sînteți în comuniune cu noi, și voiți să cercetați aceasta din dragostea obștească, nu vă punem înainte o socotință nouă, nici acum întocmită, ci pe cea încercatcl din vechime cu țoală grija și sîrguința de înaintașii noștri și păstrată de noi, o împărtășim și vouă și o susținem, hotărîm și cum tot ceea ce cu tărie și statornicie totdeauna ține, că nimeni nu se poate boteza afară de soborniceasca biserică; fiindcă botezul este unul și se află în soborniceasca biserică. Că scris este: Pe mine m-a părăsit izvorul de apă vie și s-au săpat lor fîntîni crăpate, care nu pot [ine apă", (Ieremia 2, 13). **Și iarăși odinioară Sfinta Scriptură vestind, zice:** "Depărta(i-vă de apa cea necurată și să nu beți din izvor străin" (Pilde 5, 15-16). Ei se cuvine ca mai înlii apa pentm botez să se curățească și poate șterge păcatul omului care se botează. Și prin proorocul Iezechiel zice Domnul: "Și voi stropi pe voi cu apă curată și vă voi curați pe voi, și voi da vouă inimă nouă și duh nou vă voi da vouă. Deci, nu poate curați și sfinți apă cel ce însuși este necurat și, la care nu este Duh Sfinl" (Iezechiel 36, 25); **La Numeri zice Domnul:** "Și toate, de care se va atinge cel necurat, necurate vor fi" (Numeri 19, 22). **Deci cel ce nu poate lepăda păcatele sale proprii, fiind afară de biserică, cum poate, botezînd, să dea altuia iertare de păcate? Căci însăși întrebarea, care se pune la botez este dovada adevărului, zicînd celui ce se cercetează:** "Crezi că primește iertare de păcate și viață veșnică?" nu zice altceva, decît că aceasta se poate da în soborniceasca biserică. Dar la eretici, unde nu este biserică, e cu neputință a primi iertarea păcatelor. Și prin urmare, apărătorii ereticilor sînt datori ori .să schimbe formula întrebării, sau să apere adevărul acestei întrebări, dacă nu cumva le recunosc că ei și adevărată biserică, aceloră despre care și ei susțin că au botez adevărat" - Sin. Cartag. 256-a.

201. -"încă trebuie ca cei ce se botează să se ungă și cu sfinlul mir, pentru ca primind ungerea, să se facă părtaș lui Hristos. Deci, ereticul care nu are nici jertfelnic, nici' biserică, nu poate sfinți untdelemn; prin urmare, ereticii nu pot

avea taina mirului. Este clar, că la eretici cu nici-un chip nu se poate sfinți untdelemn spre lucrarea harului tainic. Fiindcă sîntem datori să știm, că s-a scris: "Untdelemn al păcătoșului să nu ungi capul său" (s. 140, 6), ceea ce de chiar de multă vreme e vestit Duhul Sfînt în psalmi. Ca nu cumva, vreun credincios abătîndu-se și rătăcindu-se de la calea cea dreaptă, să se ungi de la eretici, dușmanii lui Hristos. Căci cum se va mîga cel ce nu este preot pentm cel ce s-a botezat, fiind batjocoritor de cele sfinte și păcătoș, deoarece Scriptura zice că "Dumnezeu pe cei păcătoși nu-i ascultă, ci numai dacă este cineva cinstitor de Dumnezeu și face numai voia lui, pe acela îl ascultă" (Ioan 9, 31). Numai prin sfînta biserică înțelegem că se dă iertare păcatelor; dar cine poate să dea ceea ce el însuși nu are? sau cum poate săvîrși cele duhovnicești cel ce leapădă pe Duhul cel Sfînt? Pentru aceasta cel ce vine către biserică este dator a se reînnoi, ca să se sfințească înlăuntru prin sfînți, căci scris este: "Fiii sfînți precum sfînt sînt eu", zice Domnul (Levit 11, 44; 19, 2; 20, 7). Mai înlîi preotul cel cuprins de rătăcire trebuie să se dezbrace el însuși de aceasta prin botezul adevărat, și bisericesc, fiindcă oricare om venit către Dumnezeu, și căutînd preot, dar stămind în rătăcire, a căzut în sacrilegiu" - Cartag. 256-b.

202. -"Admiterea botezului ereticilor și schismaticilor cuprinde în sine și recunoașterea celor botezați de dînsii. Fiindcă validitatea nu poate fi recunoscută parțial. Dacă preoții lor au putut să boteze, au putut să dea și pe Duhul Sfînt; iar dacă n-au putut, din cauză că sînt afară de biserică, ei n-au pe Duhul Sfînt și nu pot boteza pe cei ce vin la ei, deoarece botezul este unul, și unul este Duhul Sfînt, și una biserica întemeiată de Hristos Domnul nostru, fiindcă dinlîm început a zis apostolul Petru că ea este întemeiată pe unitate. Prin urmare, cele ce se săvîrșesc de dînsii, fiind mincinoase și deșarte, toate sînt fără valabilitate. Nici o taină nu poate fi primită de Dumnezeu dintre care se fac de aceia pe care Domnul în Evanghelie îi numește vrăjmași și potrivnici ai Săi: "Cel ce nu este cu mine, și cel ce nu adună cu mine, risipește" (Matei 12, 30). Și fericitul apostol Ioan, întru păzirea poruncilor Domnului, a scris odinioară în epistolă: Ați auzit că vine Antihrist, și chiar și acum s-au făcut mulți antihriști? (1 Ioan 2,18); Drept aceea, știm că este vremea cea de pe urmă; Ereticii dintre noi au ieșit, dar n-au fost dintre noi. Drept aceea și noi sîntem datori a pricepe și a înțelege că vrăjmașii Domnului ce se numesc antihriști, nu sînt în stare să dea hani Domnului. Și pentm aceasta noi ce sîntem cu Domnul și păstrăm unirea cu Domnul, și sîntem chemați după voia legilor Lui, administrînd preoția lui în biserică, sîntem datori a lepăda și a înlătura și a disprețui și a socoti ca spurcate pe toate cele ce se săvîrșesc de potrivnicii lui, adică ereticii și antihriștii. Și ereticilor care vin de la rătăcire și răzvrătire la cunoașterea adevăratei credințe în sîmd bisericii, să le dăm îndeobște taina

puterii dumnezeiești, a botezului, a unirii, a credinței și a adevăndui" (VI ec. 2) - Sinodul din Cartag. anul 256-c.

203. -"Dacă un copil calehumen ca de șapte ani, sau om matur s-ar împărtăși din neștiința lui și a preotului "trebuie a se boteza căci de Dumnezeu a fost chemat" - **Timotei 1.**

204. -"Cicileluenenul îndrăciț, care dorește el însuși sau nuiete lui să se boteze, "dacă nu se va curați de necuratul duh, nu va putea fi primit la sfinlul botez, daria sfișiiul vieții se botează" **Timotei 2.**

205. -"Dacă un catehumen bolnav își iese din minte și nu poate mărturisii credința, și nidele lui se roagă să fie botezat cât este în viață" **se poate boteza dacă nu este bintuit de necuratul duh -Timotei 4.-**

206. -"Dacă copilul moare nebotezat din neglijența părinților săi, părinții se înlătură de la împărtășanie pe trei ani, mîncînd în acești trei ani, mîncare uscată și să se roage lui Dumnezeu cu plîngcre și cu metanii, ca să capete milostivire. Dar dacă copilul ' este de șapte zile și moare nebotezat, ^părinții se înlătură de la împărtășanie timp de șapte ani, canonisindu-i să mănînce mîncare uscată și să facă în fiecare zi cîte 40 de metanii" - **I Post. 37.**

207. -"De va naște femeia, și pruncul este în primejdie (de **moarte**), după trei sau cinci zile, să se boteze acel prunc, dar se cuvine ca altă femeie botezată și curată să-l alăpteze; iar mama lui nici să nu intre în dormitorul, unde este pruncul, și în general, ni,ci să nu se atingă de el, pînă ce nu se va curați după patnizeci de zile și va primi de la preot nigăciunea" -**Nichifor 38.**

208. -"La nevoie și simplul monah sau diaconul poate să boteze" - **Nichifor 44.**

209. -"Dacă nu se găsește preot, (iar copilul este în primejdie de **moarte**), pe copiii nebotezați poate să-i boteze, fără a greși, oricine este de față, chiar însuși tatăl lor sau altcineva nu/nai să fie creștin" -**Nichifor 45.**

210. -"Botezul ,dar, se dă spre închipuirea morții lui Hristos (**II Petru 2, 9; i Tim. 3, 15**). Apa ține loc de monnînt, untdelemn locul Sfiitului Duh, pecetea locul cnicii, iar mind este întărirea mărturisirii. De Tatăl se amintește ca pricinuitor și trimițător, Sfinlul Duh se ia ca martor. Cufundarea în apă înseamnă împreună-murirea (**cu Hristos**), scoaterea din apă înseamnă împreună-învierea (**cu El**), Tatăl este Dumnezeu cel peste toate, Hristos este Dumnezeu cel unul născut, Fiul cel iubit, Domnul slavei; Sfinlul Duh este Mîngietonil, care de Hristos se trimite, de El e învățat și pe El îl vestește" (**ioan 15, 26; 16,13-14**) - **Const. Apost. III, 17.**

211. -"Cel botezat să fie departe de orice fel de nelegiuire, nelucrător spre păcat, prieten al lui Dumnezeu, dușman al diavolului, moștenitor la Tatălui, împreună moștenitor al Fiului Său, desfăcut de satana (**Rom. 8, 7**) și de demonii lui și de amăgirile lui fără prihană,

curat, evlavios, iubitor de Dumnezeu, nigîndu-sc ca un fiu către Tatăl și zicînd ca unul ce face parte din adunarea credincioșilor: Tatăl nostru"... (Matei fi, 9- 13) - Const. Apost. III, 18.

212. -"Preotul să nu boteze pe mireni după ce au mîncat, iar de va fi vreo nevoie să nu moară cineva nebotezat, de va fi și la miezul nopții să meargă și să-l boteze" - PBG, 51.

213. -"Dacă vreun cocon va fi pe moarte, și părinții lui vor chema pe preot să-l boteze, și din neglijența preotului va muri nebotezat, acel păcat este al preotului. Iar de se va sili preotul, și-l va găsi gata de moarte (dar nu mort cu desăvîrșire), să-l stropească cu apă de la bobotează și să-i citească molitvele de la botez și așa cu Dumnezeu este botezai. Iar de va muri nebotezat din neglijența părinților, acel păcat este al lor, deci să aibă pocanie doi ani și metanii 36 pe zi" - PBG, 123.

214. -"Cînd botezi copilul, trebuie să ai scăldătoare, sau alt vas deosebit și cu trei luminări aprinse în chipul Sfintei Treimi. De aceea cînd vrei să bagi untul în scăldătoare, cum spune la tocmeala slujbei, alunei ia-i tu preote din untul care este în vas cu trei degete, și unge copilul cruciș, atunci să ia și nașul din unt și să unge copilul pe toate măduarele, cum este tocmeala tipicului, de aceea dacă îl va unge el, i-ai tu preote așa cum este gol și stai drept căuțînd spre răsărit și tu și copilul și-l botezi în trei afundări, făcînd semnul crucii, zicînd așa: **Botează-se robul lui Dumnezeu (N) în numele Tatălui, amin; și al Fiului, amin, și al Simțului Duh, amin; acum și pururea și în vecii vecilor amin..** Apoi îl iei din scăldătoare și-l dai nașului și zici molitvele și faci toată slujba cum te învață rîndul și tocmeala tipicului și dai otpustid" - ILT,

141.

215. -"Iar cine nu botează în trei afundări, ci înlr-una, acelaia să i se ia darul. Pentru că zice să fie trei afundări și trei scoateri. Iar cine va trece, sau va călca acest canon, de va afunda în apă pe cel ce se botează numai o dată și nu va mai zice chemarea Tatălui, și a Fiului și a Sfîntului Duh, pe unii ca aceia li se ia darul și-i dăm anatemei... Cîți botează într-o afundare, pe aceia să-i boteze a doua oară" - ILT, 142.

216. -"Copilul cînd îl botezi trebuie să caute cu fața spre răsărit, în chipul Domnului și Dumnezeului și Mînluiitorului nostru Iisus Hristos. Căci, cînd s-a răstignit spre răsărit căuta, iar nu spre apus, și spre răsărit noi creștinii ne închinăm; și raiul spre răsărit s-a sădit. Deci, cînd vor să zică blestemul și lepădările de copil, spre apus să stea și să le zică ca un loc ce este întunecat și groaznic și dacă, de vreme ce apune soarele la apus, înclupuește că de într-acolo iese întunericul, iar răsăritul lumina înclupuește, pentru că de la răsărit iese

lumina, adică soarele strălucește și luminează toată lumea, pentru aceea se cheamă răsăritul, lumină" - ILT, 143.

217. *"Copilul când îl desfașă din scutecele lui, fașa și alte cu câte este înfășat, închipuiesc dezbrăcarea omului celui vechi și de viața cea dinlăi, adică de călcarea lui Adam și de hainele de piele și de păcat care-l dobîndi călcarea lui Adam. Și arată desfășarea și dezbrăcarea aceea, care desbracă copilul de tot tntpul, cum se desfașă și se desbracă de tot ceea urgisită viață a vechiului Adam" - ILT, 144.*

218. *"Iar întoarcerea, care întoarce copilul spre apus, ca să vadă acea parte a apusului, și-i sînt mîinile în jos când se leapădă de satana, atunci arată și cu chipul și cu gonirea mîinilor cum se desparte și gonește pe satana de la dînsul. De aceea, atunci, înlorcîndu-se spre răsărit și-și ridică mîinile în sus, arată adevărat, că acela ce va să ia sfinul botez, trebuie să gonească de la dînsul răutatea cea întunecată, adică păcatul și așa cu starea care stă înaintea dumnezeieștii lumini, care înclupiește întoarcerea și starea către răsărit, că se fac moștenitori dumnezeieștii lumini și se face cu totul luminat, una căci a venit înlr-adevărata lumină a priceperii lui Dumnezeu, adică la dătătornd de lumină Hristos, iar a doua că se desparte de păcate și vine de se face una cu cuvîntătoarele oi ale sfintei turme a lui Hristos și Dumnezeuul nostru" - ILT, 145.*

219. *"Iar unsoarea, adică sfiitul unt cu care se unge copilul pe tot Impui (înainte de afundare), înclupiește că se unge ca să fie guta spre sfintele patimi, penlni ca purtătornd de patimi Hristos, să se lupte cu puterile cele potrivnice și vrăjmașe și să omoare cu botezul pe tmpul acela care se unge, ca să învie cu sufletul. Și iar arată împreună cu unsoarea aceea și luminarea sufleteștii vieți. De aceea, după aceasta, îl aduce ce va să se boteze la scăldătoare, cum aducea pe Hristos la groapă. Iar pentm trei afundări în apa scăldătoarei și trei scoateri arată întmparea și învierea Domnului după cea de a treia zi. Penlni că, cum fu Domnul în inima pămînlului trei zile și trei nopți, adică în monnînt, așa se închipuiesc și cei botezați prin trei afundări și scoateri, cele trei zile și cele trei nopți din groapa Domnului. Pentm că, cum îi cel din noapte, de nu te vede, iar acela ce este în zi, petrece întm lumină: așa este și întm afundări ca și întru noapte nu vede nimica acolo unde se botează, iar dacă-l scoate, el vede lumina zilei, făcîndu-se apa aceea la cel ce se botează și groapa trupească și mumă sufletească. Așijderea și bimitonil Hristos, dacă se botează întru Iordan ieșind din apă, ahinci lumină întm dînsul Duhul Sfînt" -ILT, 146.*

220. *"Așijderea botezații se ung cu sfinul și marele mir pe trupul gol, iar cu duhul, sufletul se sfințește, și înlîi se unge la frunte, pentru izbăvirea rușinii călcării lui Adam și ca să vadă slava Domnului cu fața descoperită cum scrie. După aceea la nări, să miroase cel botezat dumnezeiescul mir, mirodenia lui Hristos, și el a doua oară se naște. După aceia pe piept ca îmbrăcîndu-se întru*

platoșa dreptății, să bată virtos și să stea împotriva vrășmașului nostru, drac nevăzut, care se bate cu noi" -ILT, 146 (V. Mirul).

221. *"Botezându-se în numele Tatălui, pentm că Sfinția Sa este începătura tuturor; într-al Fiului, penlni că este întocmitor zidirilor; întru Duhul Sfînt, pentru că este obîrșitor tuturor, adică obîrșește și umple toate. Iar de va gîndi cineva cînd ne botezăm în numele Tatălui și al Fiului și al Sfinlului Duh și va amesteca pe cineva cuvîntul apostolului care zice: "Cîți cu Hristos v-ați botezat, în Hristos v-ați îmbrăcat. Să știți de aceasta că Humele Sfintei Troițe este, căci cu acest nume, adică Hristos înclupiește pe Tatăl care a uns și pe Fiul care s-a uns, iar unsoarea este Duhul. Drept aceea grăiește apostolul: cîți întru Hristos v-ați botezat, adică înclupiește Sfînta Treime, așa cum s-a zis mai sus. Deci se cade celor ce se botează, să se boteze așa, cum a pontncit Domnul la Evanghelia apostolilor, zicînd: duceți- vă de propovăduiți la toate limbile, bot'ezîndu-i în numele Tatălui și al Fiului și al Sfînlului Duh" - ILT, 147.*

222. *"Cntcile care pun la cocon, închipuiesc răstignirea și pogorîrea, adică legarea patimilor tmpești și ale lucmrilor lui: ca să omorîm mădularele pe pămînt și să umblăm întm smerită viață" -ILT, 148.*

223. *"Iar tunderea, care tund pe cel botezat, aceea înseamnă că se tocmește și se socotește cel'botezat, întm cuvîntătoarea lunnă a lui Hristos, și-l tunde în cap cniciș, ca și oaia, cînd o semnează stăpînul, ca să o cunoască, că oaia este a turmei lui Hristos, iar nu a altcuiva" -ILT, 148.*

224. *"Iar scutecele în care se îmbracă de sînt albe și noi, acelea închipuiesc, cum că cel ce se botează se îmbracă cu noul om, adică cu Hristos cel înoil, pe chipul celui ce l-a zidit, după cum și scrie Scriptura" - ILT, 148.*

225. *"Sfintiil mir are chipul ca și pecetea împăratului, de vor pecetlui cu dînsa, nici un om nu îndrăznește să meargă să se apropie acolo, pentru că, cunosc că este împărătesc cel pecetluit de împărăteasca pecete. Într-acest chip știu și duhurile cele viclene, pe cel uns cu marele mir și depărtează de dînsul, deci, cînd îl ungi cu sfîntul mir, zici: "Pecetea dandui sfîntului Duh, Amin" - ILT, 149.*

226. *"Iar scăldătoarea are chipul groapei a biruitorului și epîntecele cel sufleteșc, din care ne naștem sufletește, care ne botezăm într-însa: și filii lui Dumnezeu după dar ne facem" - ILT, 149.*

227. *"Pentm că lepădările și molitvele se zic la cel botezat mai înainte de botez, adică înainte de cele trei afuidări; iar după botez, de aceea nici lepădările zici, nici molitve, că nu se cade dacă obîrșești taina și zici cele ce sînt mai înainte deobîrșenia tainei, că nu aflăm această pomnca nici la un sfînt canon. Iar dacă se va boteza copilul (grabnic, în pericol de moarte) cum am zis mai sus și întru*

acel ceas nu va muri, atunci săvârșești și cealaltă slujbă, care este după (afundare) botezul copilului, adică zici molitva sfântului mir și toate celelalte" - ILT, 151.

228. *"Iar care preot va lua jertfa ereticului sau a agareanului sau va boteza copilul lui, sau pentm cumetria copilului va primi pe dînsul, sau nun la nuntă, aceluia poruncesc să i se ia dand. Pentm că cine va avea părtășie cu necredinciosul, sau ce amestecare are lumina către întuneric?" -ILT, 152.*

229. *"Iar dacă se vor boteza de preoți nesfințiți, aceia a doua oară să se boteze. Preoții cei nesfințiți se chiamă care s-au hirotonit de arhieriei eretici, așjiderea și cei ce li s-a luat darul, cărora li s-au luat de sobond arhieresc, pentm vini și greșeli ce au avut" - ILT, 152.*

230. *"De se va afla cineva într-un loc pustiu nefiind la vreme acolo preot, și vreunul din aceștia este în pericol să moară nebotezat, însă de se va întâmplă diacon sau călugăr, atunci să-l boteze, iar de nu se va afla cineva dintre aceștia, trebuie să se boteze și de creștinii care se vor afla acolo, iar de va fi tatăl copilului singur și alt creștin să nu se afle, ahtnci să-l boteze chiar tatăl că păcat nu are, adevărat cu apă, și de muierea lui nu se desparte" - ILT, 153.*

231. *"Numai de nevoie să se boteze copilul de om mirean, ci încă acel mirean și dumnezeiasca taină să-i dea, adică să-l pricestuiască și de va muri, se primește la Dumnezeu botezat; și se socotește în ceata acelor coconi botezați și se slujește și se pomenește cum e obiceiul. Iar de nu va muri copilul, ci va trăi, atunci să nu se boteze a doua oară de preot" - ILT, 153.*

232. *"Pentru copiii care mor ncboteza(i nu se află nicăieri învățătură, fiindcă viața oamenilor, atît a celor maturi cît și a copiilor necreștini, este în mîna Făcătorului lor, care nu poate fi obligat să descopere toată iconomia providenței Sale, muritorilor dornici de a cunoaște și ceea ce nu este de folos. Chemarea glasului Său răsună mereu în lume, și cei ce aud au datorია să răspundă numai în măsura de ei înțeleasă și pentm ei dată. De bună seamă că Dumnezeu nu pedepsește pe cei ce nu-i cunoaște legile, mai ales pe copiii care mor nebotezați, ba dimpotrivă, El a creat pe om spre fericire și deci copiii care n-au putut folosi libera lor voință și putere în virtutea scopului pentru care omul a fost creat, el îi fericeste pentru existența lor așa cum și ei îl laudă pentru aceeași existență nevinovată și frumoasă creațiune naturală. Astfel, ei sînt rînduiți la fericirea naturală a existenței, dar nu la cea a răsplătirii, după merite, înlmcît n-au fapte virtuoaase. Fericirea naturală o dă Dumnezeu automat și necesar, fără a mai fi nevoie de eforturile omului, nici nu mai e nevoie a se vorbi de ea între oameni, ci, revelația ne arată numai pe acea fericire la care și omul*

contribuie (II Cor. 12, 4; Apoc. 21, 22). "Iară cîți coconi ai creștinilor mor nebotezați, așjiderea și ai paginilor, aceia nici nu merg în împărăția centrilor, nici în muncă, ci numai la un loc luminos" - **ILT, 153.** ¹

233. -"Iar cînd se botează se deschid cerurile, care le închisese Adam pentru neascultare, și au fost tot închise pînă cînd a venit Domnul nostru Iisus Hristos, și a dat darul sfinlului botez în lume" - **ILT, 154.**

234. -"De se va întîmpla ca într-un loc să fie numai preot, sau de nevoie de va fi a muri copilul său, atunci acela botează ca un preot pe copilul său, de aceea nu se desparte de preoteasa lui, căci l-a primit altul (**ca naș**) de în sfinlul botez, și de aceasta nu apără pravila, iar de-l va lua de la scaldătoare să sefacăjn loc de cumătni (**naș**) atunci se desparte de preoteasa lui, căci a făcut-o soră sufletească" - **ILT, 155.**

235. -"Nu s-a dat voie preoților, dacă vor mîncă și vor bea să boteze, ci trebuie ca mai înainte de liturghie ca să poată pricestui copilul, însă de nu-i va fi nevoie; iar de va fi nevoie, atunci trebuie în orice ceas vor chema pe preot, atunci neapărat să-l boteze măcar noaptea de va fi, măcar ziua" - **ILT, 156 și Trebnic p. 1112.**

236. -"Așjiderea nici în postul mare nu se botează copii, pentru că sînt zile de jale și zeciuială a tot anul, fără de numai de va fi nevoie: atunci poți să-l botezi măcar de ar fi și în săptămîna mare" -**ILT, 156.**

237. -"Iar de se va afla la sfîrșit să moară copilul și vor chema pe preot să-l boteze, iar preotul se va lenevi și copilul v-a muri nebotezat, atunci păcatul este al preotului și se canonisește de aceasta, cum va socoti arhiereul lui, sau oprire din preoție sau alt canon. Iar de va muri nebotezat de lenea părinților, atunci se canonisesc mai virtos, adică trei ani să nu se cuminece și peste toate zilele să mănînce sec, adică luna, miercurea și vinerea și să facă în toate zilele metanii" - **ILT, 157 și Trebnic p. 522.**

238. -"Și se zice: botează-se, iar nu botez eu... că de voie vine cel ce se botează: "Că botez eu", nu arată pe cel botezat că se botează cu voia lui, ci de nevoie cu oarecare silă și cum, că preotul botează singur cu de la sine putere pe cel ce se botează. Iar "botează-se", înseamnă cum de bună voie se botează cel ce se botează și cum că de la arhiereu sau de la preot se botează, care lucrează atunci lucrul lui Dumnezeu cel în Treime, al cărui și nume la cel ce se botează într-auzire se grăiește"... - **s. Tes. 1,64.**

239. -"Iată pe scurt care sî/it roadele botezului: ștergerea păcatelor (**strămoșești și personale**), împăcarea omului cu Dumnezeu, sălășluirea lui Dumnezeu în om, deschiderea ochilor sufletești în fața razei celei dumnezeiești, cu un cuvînt orînduirea vieții în așa fel încît să privească omul numai spre viața

viitoare... Dacă această taină, nu lucrează în toți cei botezați aceleași roade, de aici nu umiează că avem drept să învinuim taina că ar fi neputincioasă. Greșeala constă în oamenii care nu s-au pregătit bine (**prin catehizarea și îndrumarea nașului**) pentm primirea 'handui, sau au risipit comoara" (**prin păcatele lor personale**) - **N. Cabasiia D. v. R. I.**

240. -"Sfinul botez înaintea dumnezeieștii liturghii trebuie să fie ca să se pricestuiască pmncul la liturghie, de va îngădui vremea, adică afară de nevoie, penlni că botezul trebuie să fie înaintea liturghiei, iar numele pnincilor la botez se dă" - **Trcbnic 101.**

241. -"De nu va fi alt preot, singur, preotul să-și boteze pmncul său, iar el, să-l boteze cu alt primitor (**naș**). Iar el, de va fi primitor (**naș**) pntncului său, atunci se desparte de femeia sa, adică de mama pntncului, pentru că s-au făcut între dînșii cumetri" - **Trebnic, 102.**

242. -"Pentm că cel ce a fost botezat șpăzește botezul înlărindu-l prin porunci, nu mai plătește moartea ca o datorie pentm păcat, ci primește întrebuițarea morții ca o osindă a păcatului care să-l treacă în chip tainic la viața dumnezeiască și fără sfîrșit.... Fiindcă, dacă păcatul se slujea de moarte ca de o annă pentm nimicirea firii în cei ce săvîrșeau păcatul asemenea lui Adam, tot așa se va sluji firea de moarte, ca de o annă spre nimicirea păcatului, în cei ce săvîrșesc dreptatea prin credință" - **Filoc. III. 341.**

243. •"Botezul este cel mai însemnat act juridic și tainic, săvîrșit pe temeiul legilor și faptelor revelate de către Dumnezeu și de către fiecare ins în parte, ca personalitate stăpînă pe sine. El anulează actul juridic întemeiat pe minciuna înșelătoare a diavolului și a slăbiciunii primilor oameni, și astfel, cei ce se botează își recapătă vrednicia legală a raiului pierdut și devine fiu al lui Dumnezeu, ca o nouă făptură, un om nou. După cum, actul voinții personale a protopărinților, a fost esențial în legămîntul paradisiac încheiat cu Dumnezeu și apoi în niperea lui și alcătuirea altuia nou cu diavolul, tot așa și în actul juridic al tainelor, este absolut necesar actul juridic al voinței primitorului tainei. Omul, prin voință, numai dorește, se manifestă, cere, dar, procesul dăniirii este gratuit dăniit și potrivit cu capacitatea lui de primire și folosire a omului. El nu era vinovat în actul voinței sale personale de actul păcatului strămoșesc, dar acest păcat îl moștenește juridic, ca fiind dependentă de tulpina generațiilor născătoare. Acum, prin actul botezului, omul s-a nipt din tulpina păcatului odată pentru totdeauna, de aceea, botezul odată făcut, nu se mai repetă, după cum nu se mai poate repeta nici actul răscumpărării făcut de Hristos pe altarul crucii. In Urma botezului, omul rămîne pe deplin curat, dar nu desăvîrșit în ființa sa supusă devenirii, căci el poartă în sine insuficiența răvășirii de odinioară, cu mari contradicții în ființa sa morală, care servesc ca imbold spre activitate în ființa sa morală și aducătoare de merite și răsplătire. (**Rom, 7, 1-19**). De aici se naște

nevoia educației, a conștiințiozității, a luptei prin efort, al voinței personale și al ajutorului dat de biserică prin învățatură și taine" (V Tainele, Catehizarea).

XXX.

CALENDARISȚII

244. -*"Calendarisții sau stilisții n-au greșeli dogmatice, morale sau de cult, deci sînt ortodocși. Greșala lor constă în despărțirea schismatică de biserică, pe ridicolul motiv că s-a îndreptat calendaml și se fac slujbe cu 13 zile mai înainte. Dacă vine la spovedanie un credincios, care din neputință este calendarist, el trebuie lămurit și primit la spovedanie. Dacă vine un cleric, mai ales dintre cei certați și osîndiți de conducerea bisericească pentm imoralitate, iar el, din ambiție s-a dus la stilisți, după ce va fi lămurit în cele greșite de el, dacă s'e va pocăi sincer, să fie primit la spovedanie. Inșă ar fi mai bine să fie trimis la arhiereu și să aducă dovadă de la episcopie de reprimirea lui în biserică" (V. Dogmele).*

XXXI. CANONISIREA 245. - Canonisirea este totalitatea mijloacelor folosite de duhovnic pentru a îndepărta pe cel păcătos, în conformitate cu legea Domnului. Această îndreptare el trebuie să o dovedească prin fapte sufletești și trupești, care aduc vindecarea și împăcarea lui cu Dumnezeu (Num. 12, 15; I Cor. 5, 1-3; II Cor. 2, 6-11). Duhovnicul are putere de a lega și dezlega numai în conformitate cu legea Domnului (Ioan 20, 23; Matei 18, 18). Prin legătura canonicării celei drepte, omul se vindecă de păcate; prin dezlegarea pentru împărtășanie, oriiul se desăvîrșcește întru mîntuire (Matei 5, 48). Canonisirea trebuie să fie dată numai în conformitate cu legea Domnului, Care ne este dală în Sfinta Scriptură, canoanele bisericii și povățuirile sfinților părinți, căci altfel, ea nu ar aduce nici un folos, ba chiar devine primejdiuasă pentru sufletul penitentului și mai ales a duhovnicului: *"Vai de cel ce face slujba Domnului în nepăsare" (Ier. 48, 10). Prin călcarea legii, necinștiți pe Dumnezeu, căci din pricina voastră se hulește numele Domnului printre neamuri (Rom. 2, 23-24; II Regi 12, 14; Is. 52, 5; Ier. 13, 9-10; Matei 7, 22-23; 12,4345; Luca 24, 26). Omul duhovnicesc poate judeca totul, dar pe el nu-1 poate judeca nimeni (I Cor. 2, 10-16; I Tes. 5, 21; I Ioan 4, 1; Prov. 28, 5). Duhovnicul trebuie să aibă întotdeauna în minte cele spuse de Domnul: "Nu pot face de la mine nimic, după cum aud, (în legea Domnului) judec și judecata mea dreaptă este, pentm că nu fac voia mea, ci voia Celui care m-a trimis" (Ioan 5, 30) ca duhovnic (Sf .Gr. Nisa*

246. - La fiecare păcat, duhovnicul trebuie să dea canon, potrivit cu înțelegerea, starea sănătății, posibilitatea materială și familială, cu slujba sau îndeletnicirea, pregătirea culturală, felurile păcatelor spovedite și evlavia întru pocăință a penitentului, aplicînd canonisiri potrivite, care să ducă la îndreptarea și întărirea duhovnicească. Canonisirea prea aspră duce la deznădejde (II Cor. 2, 5-11), iar, cea prea îngăduitoare, duce la încurajare spre păcat și astfel, duhovnicul în loc să îndrepte, mai rău strică. *"Unii ca aceștia, leagă în chip ușuratic raietele fiilor poponului meu, zice Domnul spunînd: pace, pace, dar pacea Domnului nu există"* (Ier. 8, li). Canonisirea trebuie să se facă numai după legea Domnului, căci duhovnicul nu judecă după¹ legile făcute de el, ci este slugă și ispravnic pus de Domnul pentru mîntuirea sufletelor, care este obligat să împlinescă poruncile Stăpînului său. Duhovnicul trebuie să pună înaintea celui păcătos calea vieții și calea morții arătată numai și numai de legea Domnului, iar nu de închipuirea sau păcatele sale, prin care ar voi să aprecieze pe ale altuia (Ier. 21,8; Simeon al Tes. IX, 72).

247. - Cel ce nu s-a stăpînit în tinerețe, cu greu se va putea îndrepta la bătrînețe, în care stare păcatul îl va părăsi pe el, lăsîndu-1 pustiu, iar nu el pe păcat, ca să devină om îmbunătățit sufletește. Astfel, de exemplu, în cuget va curvi, deși în fapte va deveni neputincios, care lucru se va cunoaște din vorbele murdare, din plăcerea de a discuta despre sexualitatea plantelor, animalelor etc. Va privi pe alții cu păreri și vorbe bănuitoare, îndemnîndu-i la păcate, va recomanda să se citească romane păcătoase și se va desfăta cu închipuirea păcatelor de odinioară, căci cum îi vor fi ideile îi vor fi și faptele. Răutatea veche, bunătatea nouă, nu se mai poate face decît numai prin excepția planurilor iconomiei providențiale (Luca 11, 24- 26; 17, 1-6; 19,1-10; Ioan 5, 14; Sf. Măria Egipt.).
De

aceea s-a prevăzut trepte de penitență într-un timp mai mult sau mai puțin îndelungat, ca să se poată alege bine adevărata pocăință de cea falsă și fățarnică (I ec. 12; III ec. 5; IV ec. 16; Ancira 5; Cart. 6; Sf. Or. Nisa 1).

248. - Canonul nu trebuie să se dea numai după mulțimea păcatelor, ci mai ales după voința păcătosului de a se îndrepta. De multe ori dorința prea mare a duhovnicului de a reface ceea ce a stricat, mai mare pagubă face și, în loc să ridice ceea ce este căzut, mai rău îl distruge. Astfel, cei ce sînt bolnavi și moleșiți, cei dedați la plăcerile lumesti și cei stăpîniți de mîndria puterii lor sociale, puținii se gîndesc la păcatele lor și numai cu încetul se vor izbăvi de povara

lor. Duhovnicul care dorește să-i îndrepte deodată, i se poate înlîmpla să nu obțină nimic. Sufletul care a căzut în nesimțire duhovnicească, cînd i se face cunoscut, mărimea și mulțimea păcatelor sale cade în deznădejde, nu mai ascultă de sfaturile bune, nu se mai teme de amenințare, și nu se mai hotărăște să facă faptele îndreptării, ci devine mai rău decît cetatea de care zice proorocul:

"Fața ta este ca a unei curve și nu te mai mșinezi de nimic". De aceea, duhovnicul are trebuință de multă știință și pricepere ca să pătrundă toate înclinările sufletului omenesc. Uneori, mulți cad în nebunie și deznădejde, neputînd suporta doctoria prea amară a canonisirii, iar alții, nefiind canonisiți potrivit cu canonul lor, își neglijează sufletul, se dau și mai mult la păcate, făcîndu-se și mai răi. De aceea, duhovnicul trebuie să țină seamă de toate acestea, să chibzuiască bine și să întrebuițeze toate mijloacele ca să obțină rezultatul adevăratei vindecări - sf. Ioan Ilirisostom, Sint. At. IV, 387.

249. *"Leagă bine pe cel păcătos, pînă ce se va împăca cu Dumnezeu. Nu-l lăsa nelegat ca nu cîndva să fie legat de dreapta judecată a lui Dumnezeu. Dacă îl voi lega cu, Dumnezeu nu-l mai leagă, iar dacă nu-l voi lega eu, atunci îl așteaptă legăturile cele nedezlegate. "Că dacă ne-am judecat pe noi înșine, nu am mai fi judecați de nimeni" (I Cor. 11, 31). "Deci, să nu crezi că aceasta este o cnizime și o neomenie, ci ea se naște din bunătate și din dorința de vindecare și a buneii griji. Dar vei zice, că i s-a dat un timp destul de lung ca pedeapsă. Cît timp? Un an, doi sau trei? Dar eu nu caut la mulțimea timpului sau anilor, ci la îndreptarea sufletului... Dacă cel păcătos s-a smerit, dacă s-a pocăit, atunci s-a făcut totul; dacă nu este aceasta, apoi timpul cel îndelungat nu folosește la nimic! Căci noi nu căutăm dacă rana a fost legată un timp mai îndelungat, ci dacă legătura a folosit la ceva. Dacă a folosii și într-un timp mai scurt, să n-o mai pui, iar dacă n-a folosit la nimic, atunci pune-o și după zece ani! Aceasta, să-ți slujească de hotar pentm dezlegarea ranei: Dobîndirea spre viața veșnică și vindecarea celui legat de păcate" -Ioan Ilirisostom, I Cor. Om XIV.*

250. - **Dezlegarea imediată se întemeiază pe faptul că mărturisirea însăși este o canonisire. Duhovnicul, oricîtă pregătire ar avea, nu poate pătrunde și aprecia toate ascunzișurile faptelor trecute și viitoare ale penitentului. Această rezervă a conștiinței sale îl face pe duhovnic să împartă povara păcatelor în trei: o parte să o lașe în seama milostivirii lui Dumnezeu, "care este plin de milă și îndurare, zăbavnic la minie, plin de bunătate și blîndețe, care-și tînde mila sa pînă la mii de neamuri, iartă păcatele și nelegiuirea, dar nu socotește pe cel vinovat ca pe un nevinovat și ,pedepsește nelegiuirea părinților (care se trasmite prin educație) în copii și nepoți pînă în al palntlea neam" (iixod. 34, 6-7). Iar Solomon, zice: "Să miluiești pe toți, că toate le poți și le treci cu vederea păcatele oamenilor pentm**

ca ei să aibă timp de pocăință" (înțelep. 11, 23). O altă parte a păcatelor, duhovnicul o ia asupra sa, în virtutea puterii sale de a lega și dezlega oaia cea răătăcită, rugându-se ca Moise: "Doamne iartă-i păcatele, iar dacă nu, șterge-mă din ca/tea celor vii"... (Exod. 32, 32; Rom. 1, i-3). A treia parte, rămâne în seama conștiinței penitentului de a se îndrepta ca fiul cel pierdut, sau a continua ca Iuda. De felul cum penitentul își va curăți partea sa de păcate, adică va face tot ceea ce va putea, el se va folosi de nișăciunile bisericii și a liamlui iertării dat lui prin taina spovedaniei, "căci în lege este dreptând conștiinței depline și a adevănilui" (Rom. 2, 20), pentru mîntuirea sufletului său. - Fără îndreptare, nu poate să existe iertare (I Tim. I, 7; Iez. 4.18; ILT, 322).

251. - în chip excepțional, duhovnicul aplică amînarea dezlegării celor ce au o situație complicată cu mult feluritele păcate, pentru care duhovnicul nu poate găsi imediat soluționarea potrivită cu legea Domnului și cu situația penitentului, în așa fel ca nici legea, să nu fie nesocotită, sau exagerat aplicată, și nici penitentului să nu i se ceară nici prea mult nici prea puțin (Luca 12, 40; 13, 1-5). De asemenea ea se aplică celor nesinceri și șovăielnici ca niște învechiți în rele, precum și celor ce-și justifică păcatele cu viclenie și rea credință, ca niște pui de năpîrci (Matei 3, 7; 12, 33-37; 23, 32-26). Unii ca aceștia trebuiesc sfătuiți cu blîndețe, dar hotărît, pentru ca ei ori să se îndrepteze ori să nu mai încurce lumea, căci, mai rău, vor fi osîndiți (II Cor. 26. 20-22; Ier. 15, 1-2; F. Ap. 13, 8-11; 1 Tim. 1, 18-20). Această amînare poate să varieze de la cîteva zile pînă la mai mulți ani, după cum va chibzui duhovnicul. După ce se va prezenta din nou, i se va citi canoanele și documentele scripturistice, care-i osîndesc purtările, apoi dacă se va constata îndreptare, i se va da dezlegare condiționată de îndeplinirea canonisirii pînă Ia o nouă spovedanie, și apoi dezlegare deplină. "Cine va întoarce pe cel păcătos de la rătăcirea căii lui, va mîntui suflet de la moarte, și va acoperi mulțime de păcate" (Iacob 5, 20). în caz că nu se observă nici-o îndreptare, doctrinisînd păcatul, un astfel de penitent trebuie trimis la alt duhovnic, sub motiv că nu se pricepe a-i dezlega nevoile sufletești, și un alt duhovnic poate va fi mai priceput în a-l satisface (Luca 10, 16; li, 24-26; Matei 12, 43-46). Penitentul care hulește cele sfinte, prin cuvinte și fapte, ca Iuda trebuie să i se zică: Să nu mai fie în tine rod în veac (Matei 21, 19; V. Afurisirea).

252.- Treptele vechilor canonisiri: "Plîngerea, este starea celui ce a păcătuît și este rînduit să stea în afară de ușa bisericii, unde să ceară, de la credincioșii care intră, să se roage pentm el. Ascultarea este șederea înlăuntru, lîngă ușa din tindă (pronaosul) bisericii, unde stau cei ce au păcătuît, la urina catehumenilor, pînă ce vor asculta citirea scripturilor și învățăturilor și la anunțul: "Cîți sintt'ți chemați ieșiți..", ei vor părăsi biserica. Îngenuncherea este starea

în ghenunchi înlăuntru, lângă ușa din naosul bisericii, și după liturghia celor chemați, ieșeau afară cu catehumenii. Starea împreună este șederea la un loc cu credincioșii în naos. Ei nu ieșeau cu catehumenii, ci stau la toată liturghia credincioșilor. Cea mai de pe urmă stare este împărțirea cu sfințele taine" - Sf.

Grigore

Neocez. 11.

253. -"Plîngerea este ca omul cel păcătos dacă greșește, să stea în afară de biserică sau afară de curtea sau tinda bisericii și cîți intră în biserică înaintea tuturor să cadă și să-i roage plîngînd, cu lacrimi ca să se roage pentru dînsul, că acela ce plînge este lepădat afară de curte sau tinda bisericii, ca să se pocăiască atîta vreme cît îi este poruncit". "Ascultarea este ca omul cel păcătos dacă greșește să asculte dumnezeiasca Scriptură, stînd lângă ușile bisericii, pentru că cel ce ascultă, stă în curte sau în tindă, iar în biserică nu-i este iertat și nici n-are voie să intre pînă ce nu va săvîrși pomnîcii lui ani. Căderea este adică poslușania, cel ce greșește să stea înlăuntru. în biserică, mai îndărăt pe partea amvonului, pentm că cel ce cade, acela stă în biserică pînă la sfînta evanghelie, cînd zice diaconul: **"Cei chemați ieșiți, atunci iese și el cu cei chemați și stă afară de biserică, pînă ce se stîrșește dumnezeiasca slujbă"**. Starea cu credincioșii este că stă omul cu credincioșii în biserică înlăuntru pînă la sfîrșitul dumnezeieștii slujbe, iar sfinței priceștii nu se priceștiieste pînă ce își umple poruncită lui vreme, iar dacă își umple vremea stînd cu credincioșii, atunci se învrednicește împreunării Sfîntei Taine a Preasfîntului Trup și Preacuratului sînge a Domnului Iisus Hristos. "Deci cu aceste palm locuri, se obișșește și se umple toată pocania. Drept aceea, cade-se episcopului sau preoșilor duhovnici în toată vremea canonisirii, ori multă ori pușină, tot pe aceste patru locuri s-o împartă, și așa să cureșe de păcate pe acela ce se căiește și se pocăiește" - **ILT, Nom. p. 328.**

254. -"Canonisirea materială a milosteniei trebuie aplicată cu multă pnidență. Duhovnicul să nu ia el milostenia ca să dea la săraci, ci să trimită pe cei săraci la cel canonisit ca să le dea bani sau materiale, ferindu-se astfel, de orice bănuială. Un adevărat slujitor al Domnului trebuie să se ferească și de umbra lui, fiindcă cele materiale duc la ispită, și în plus duc la sminteala altora. "Duhovnicul să nu primească cu ușurință a împărți milostenia celor canonisiți, ca să nu dea pricină de defăimare și sminteală. El numai să dea îndrumări, dar să nu ia nimic, afară de cele ce i se dau lui ca să se roage penlni sufletul celor împovărați de păcate, la slujbe și liturghii. Cel ce i-a plată penlni liturghii și nu le slujește, vinovat este,

pentru lenețire și jefuirea aproapelui ca cel ce lipsește pe fratele său de sfințire" -

Sim.Tes. IX, 73,

74.-

255. - **Canonisirea clericilor trebuie să fie mai aspră decât a mirenilor, fiindcă trebuie să fie lumina lumii prin învățătura lor și sarea pământului prin exemplul și faptele vieții lor (Matei 5, 13-16). Păcatele, neștiute de nimeni altul decât de făptaș și Dumnezeu, se vor canonisi ca și la mireni obișnuiți, luându-se măsuri de a nu se mai repeta. Păcatele cele cunoscute, mai mult sau mai puțin în public, se vor canonisi cu mult mai aspru, fiindcă, prin această sminteală, el a devenit feștilă fumegândă pe care Dumnezeu abia o tolerează (Maici 12, 20) și sare împuțită care se așteaptă să fie aruncată în focul cel veșnic (Matei 5, 13), iar în ziua dreptei judecăți, li se va zice că nu vă știu pe voi (Matei 7, 21-23). Ei sînt cei ce au știut voia Stăpînului și se vor osîndi mai greu decât cei neștiutori (Luea 12, 47-48; Iacob 4, 17), căci nu s-a luptat pînă la sînge (Evrei 12, 4). Să li se citească cu răbdare și pentru păcatele grele să fie trimiși la episcopul de care depind și nu la altul.**

256. - *"Înainte de timpul profeților, Dumnezeu voind să arate că păcatele săvîrșite de preoți, trebuie să primească o pedeapsă cu mult mai mare decât alunei cînd ele ar fi săvîrșite de popor, a poruncit ca pentru păcatele preoților să se aducă o atît de mare jertfă, la fel cu aceea ce se aduce pentru un popor întreg (i.cv. 3, 4). Aceasta nu probează nimic altceva, decât că runele sufletului preotului cer o mare îngrijire, adică într-atît cît să fie la fel cu îngrijirile raitelor unui întreg popor. Ele n-ar cere o mai mare îngrijire dacă n-ar fi și mai periculoase. Și n-ar fi așa de periculoase prin firea lor, ci din cauza demnității preotului, care a cutezat să se încarce cu ele (Deut. 22). Și ce să mai vorbesc eu de bărbații care sînt obligați să-și îndeplinească datoria de slujitori ai bisericii, căci și fiicele preotului, care n-aveau nimic de-a face cu preoția, sufereau totuși, din cauza demnității părintești, erau supuse la o mai aspră pedeapsă pentru păcatele lor. (Lev. 21, 9). Și cu toate că păcatele lor materiale erau la fel cu ale fiicelor poporului, căci tot desfrîu este și de o parte și de alta, totuși pedeapsa lor era cu mult mai aspră decât a fetelor mirence. Vezi dar, cît de convingător vrea să ne arate Dumnezeu, că pentru conducători se cere o pedeapsă cu mult mai mare, decât pentru supuși. Căci cel ce pedepsește pe fiica preotului (cu moartea) cu mult mai rău decât pe altele, din pricina demnității tatălui ei, apoi cu atît mai rău va pedepsi pe însuși preotul mai mult decât pe mireni simpli, cu toată dreptatea. Căci sminteala adusă de păcatele preotului, nu se mărginește numai la pierderea lui însuși, ci aruncă în prăpastia pierzării și sufletele celor slabi și care iau exemplul rău din faptele lui. Aceasta ne învață și Iezechiel (34, 17), cînd profește despre judecată, întm despărțirea oilor de capre" - Sf. Ioan Hrisostom - Despre Preoție, VI, 575-578.*

257. -"Cei ce de la Dumnezeu au primit puterea de a lega și dezlega, trebuie să ție seama de însemnătatea păcatului și de hotărîrea spre pocăință a celui păcătos, și astfel, să dea canonisirea cea mai potrivită cu păcatul, ca nu cîndva să aplice pe amîndouă fără măsura dreptății în a lega și a dezlega și astfel, să primejduiască mîntuirea celui păcătos. De obicei boala păcatului nu este simplă, ci are multe feluri și înfățișări. Ea odrăsește multe vîrstare ale pierzării, din care răul se răspîndește și lățește sub toate fonnele, pînă acolo, încît se împotrivesște chiar puterii de vindecare a doctondui. Cel ce are pricepere în vindecarea duhovnicească, mai înlii trebuie, să cerceteze starea sufletească a celui păcătos, dacă înclină spre vindecare, sau dimpotrivă, dacă prin felul său de viață, cultivă păcatul. Duhovnicul trebuie să observe în ce chip se îngrijește penitentul de îndreptarea sa în vremea canonisirii, dacă nu cumva iese ceva, care se împotrivesște vindecării sale, iar rana sufletului său se mărește prin întrebuițarea doctoriilor aplicate ei nepotrivit, și astfel, el trebuie să chibzuiască neconținut asupra milostivirii iconomieii handui cu puterea de vindecare a bolnavului. Căci poninca lui Dumnezeu și toată grija duhovnicului cămia i s-a încredințat misiunea pastorală, este de a întoarce oaia cea rătăcită și de a vindeca pe cea rănită de diavolul. El trebuie să fie cu grijă ca să n-o împingă spre prăpastia deznădăduiții, și nici să slăbească frinele, care mijlocesc întoarcerea de la viața păcătoasă și de la nepăsarea întm păcate. El este dator să întrebuițeze toate mijloacele de a se împotrivi păcatului, ori prin canonisirile cele mai aspre și neplăcute, ori prin cele îngăduitoare și blînde și să se silească a vindeca rănile păcatului cercetînd roadele pocăinței aduse de canonisire și călăuzind înțelepțește pe omul cel chemat la fericirea cea de sus. -Deci, se cuvine ca noi să cunoaștem și să folosim bine amîndouă metodele pe a severității și a îngăduința, și acolo unde una nu merge, să aplicăm pe cealaltă, așa cum ne învață Sfinhd Vasile" -**VI, ec. 102**

259. -"...Patima lăcomiei, care este mama tuturor relelor (**i Tim. 6, 10**) trebuie să fie înfrînată, ca nimeni să nu răpească cele ale altuia sau să calce hotărîrile părinților pentm cîștig sau vreun cleric să ia camătă. Faptele rele, încă necondamnate de Scriptură, se vor cerceta de noi și se va holări pedeapsa lor. Despre cele ce Scriptura a legiuit lămurit, nu ni se cade să mai hotărîm, ci numai să le aplicăm. Prin urmare, ceea ce este osîndit la mireni, cu atît mai mult trebuie să fie osîndit la clerici. întreg sinodul a zis: Nimeni nu poate lucra împotriva celor hotărîte de prooroci, și de Evangheliu, fără primejduirea mîntuirii sale" - **Cart. 5.**

260. -"Episcopul Aureliu zice: dacă cineva care nu și-a îndeplinit canonul primit, fiind în primejdie de moarte, ar cere dezlegare ca să se împace cu sîntele altare spre a se împărtăși, în lipsa episcopului, atunci cu bună dreptate presbiterul, poate să ceară voie de la episcop și numai după dispozițiile lui, să dea dezlegare de vechea canonisire celui ce este în pericol de moarte. Această rînduială, trebuie să o întărim ca pe o hotărîre mîntuitoare. Toți episcopii au

răspuns: Se hotărăște ceea ce sfinția voastră crede de cuviință să aprobăm în chip necesar" - Cart. 7.

261. *"Celor ce se pocăiesc să li se hotărăscă timpul de pocăință după judecata (aprecierea) episcopilor numai potrivit cu gravitatea păcatelor. Prezbitend să nu dea dezlegare celui ce se pocăiește, fiind canonisit de episcop, fără știrea acestui episcop, decît numai în lipsa episcopului din cauza nevoilor constringătoare cu amenințarea morții. In caz că păcatul celui ce se pocăiește este public și cunoscut de toți, și a produs sminteală în biserică, asupra acestuia, în public înaintea ușii bisericii să i se pună mîna, pentm dezlegarea și primirea în biserică" -Cart. 43.*

"Dacă cineva a căzut în păcatele înșirate mai sus (C, 51,73, curvie, furt,ucidere, apostasie etc.) și va arăta multă sîrguință în mărturisire, astfel, duhovnicul cel ce are puterea de a lega și dezlega prin iubirea de oameni a lui Dumnezeu, dacă va face pogorămînt, văzînd mărturisirea cea deplină și hotărîtă a celui păcătos, și astfel va micșora timpul canonisirii, nu se va face vrednic de osîndă. Scriptura ne arată că, cei ce se mărturisesc cu o mai mare zdrobire de inimă

(Matei 27, 75), mai degrabă se învrednicesc de iubirea de oameni a lui Dumnezeu" - Sf.Vasile 74.

262. *"Țoale acestea le scriem ca să se cerceteze bine rezultatele pocăinței, căci negreșit nu după timpul de canonisire judecăm păcatele, ci ținem seama de felul pocăinței, care este hotărîloare. Celor ce se despart cu greu de păcatele lor și vor să slujească mai mult plăcerilor tntpești decît lui Dumnezeu, și refuză să trăiască după ponincile Evangheliei, cu aceștia mpem legătura duhovniciei, căci în privința celor nesupuși și îndărătnici întm pocăință, ne-am învățat cele zise: Mîntuind, mîntuiește-ți sufletul tău (Fac. 19, 17), prin despărțirea de cel învechit în rele" - Sf.Vasile 84.*

263. *"Deci, să nu ne înșelăm și să ne lăsăm a pieri împreună cu cei nepocăiți, ci, temîndu-ne de greaua osîndă și avînd înaintea ochilor ziua cea înfricoșată a judecății Domnului, să nu fim nepăsători primejduindu-ne mîntuirea din pricina păcatelor străine. Dacă n-am învățat nimic din ponincile cele înfricoșate ale Domnului, și nici nu ne-au înțelepțit pedepsele cele mari, cum că penlni păcatele noastre ne-a părăsit Domnul și ne-a dat robiei..., ce avem noi comun cu cei păcătoși? Ci noi trebuie să le arătăm păcatele ziua și noaptea, în particular și în public, dar să nu ne lăsăm înșelați de păcatele lor, ci mai degrab să ne nigăm Domnului ca să-i cîștigăm și să-i scoatem din cursele diavolului. Dacă nu vom putea face aceasta, să ne sîrguim, cel puțin, a ne mîntui sufletele noastre de veșnica osîndă, ferindu-ne de păcate **Străine"** (I Tim. 5, 22 ; II Ioan 11) - Sf.Vasile 85.*

264. -"Eu socotesc că duhovnicilor celor ce judecă drept nu li se poate părea că scurtarea de către noi a timpului pocăinței n-ar fi o măsură de suflet mintuitoare, căci nici părintele Vasile cel Mare și nici cei mai vechi părinți n-au stabilit pentru păcătoși vreo poslire, priveghere sau metanii, decît numai oprirea de la împărtășanie. Noi am socotit să scurtăm timpul de pocăință pentru cei ce se căiesc cu adevărat, și-și chinuiesc Impui, și cu înțelepciunea își schimbă viața părăsind răutatea învechită a păcatului. De pildă: dacă cineva se învoiește să nu bea nici vin în anumite zile; să-i reducem un **an** din vremea hotărîlă de părinți. Deasemeni, dacă ar fîgădui **că** se înfrînează de la carne pentru un timp, să-i reducem încă un an; de la brînză, ouă, pește, ulei, pentru fiecare să-i iertăm încă un an; tot astfel, dacă el vrea să îmblînzească pe Dumnezeu prin bogate metanii și mai ales dacă dovedește rîvnă și hotărîre întru facere de milostenie. Dacă cineva după păcătuire se devotează vieții după iubirea lui Dumnezeu, și trăiește singuratic, socotesc că este bine să ia canonisireși mai scurtă, căci printr-o astfel de viețuire, el stinge în viitor patimile păcatului făcute în cursul vieții de pînă atunci" - Ioan Post. 3.

265. -"Se cuvine a canonisi pe cineva după canoniconul lui Ioan Postnicul? R: Fiindcă acest canonicon se folosește de multă blîndețe, pe mulți i-a pierdut. Din această cauză, cei ce cunosc binele și se abat de la el, trebuie a se îndrepta, adică a nu aplica numai scurtarea timpului, ci a aplica și condițiunile, prin care el justifică valabilitatea timpului prescurtai" - Nicolae 11.

266. -"I.-Ce înseamnă ceea ce zice Sf.Vasile în privința epitimilor mici: să fie înlăturat de la binecuvîntarea potrivit măsurii greșelii? R: însemnează a se lipsi cineva de binecuvîntarea care se dă în biserică". -Sf.Nicolae 9.

267. -"Femeia mireancă sau călugărița să nu se alunge, din biserică (afurisească) pentru oarecare mari păcate, ci să fie numai oprită de la împărtășanie. Canonul 34 (Sf.Vasile) ne învață să facem așa, din cauză că multe femei s-au sinucis de nișine. Tot așa trebuie procedat și cu prezbiterii și diaconul potrivit acestei rînduiri: Nu vei pedepsi de două ori pentru același păcat" (Num. I, 9) - Ioan Post. 46.

268. -"Duhovnicul care primește mărturisirea celor ce spun păcate multe ascunse (neștiute public), trebuie să-i oprească de la împărtășare, dar să nu-i oprească a intra în biserică (ca să se atragă atenția altora), nici să dea în vileag (prin semne externe) cele ce știe despre ei, ci, în taină, să-i sfătuiască cu blîndețe ca ei să slămiască în pocăință și rugăciune, și să le dea canonisirele ce li se cuvîin, potrivit cu predispozițiile sufletești ale fiecăru în parte" - sr.Nichifor 28.

269. -"Dacă vreun mirean își va mărturisi păcatele sale cu voia (din inițiativa și rîvna mîntuirii), duhovnicul poate să procedeze mai îngăduitor,

după chibzuiala sa" (în aplicarea canoanelor, ca durată de timp, mijloace, etc, numai să poată vindeca răul) - Sf. Nichifor 29.

270. *"Cine va lua canonisire de la duhovnicul său, ca să nu se împărtășească, și se va priceste să se despartă de biserică trei ani, că se cade ca cel ce leagă să-l și dezlege. Inșă de-l vor lega alții, alții să-l dezlege, iar de se va pocăi, să-l primească la împărtășanie, că scris este: cine va veni către mine, nu-l voi scoate afară". -PBG, 115.*

271. *"Preotul trebuie să afurisească, cînd este după pravilă, ca să nu se încarce cu păcate străine, că nu este aceea răbdare, ci va fi pricină de pierzare, și nici se cuvine a fi mai milostiv decît părinții. Arhiereul sau duhovnicul, fiind ștăpînit de aceleași păcate, ca și penitentul, să nu socotească că i se va ierta lui acele păcate, dacă va fi îngăduitor și va ușura pe cei păcătoși călcînd legile Domnului. Ci pentm ale sale păcate să ceară iertare, iar legea lui Dumnezeu s-o aplice cu dreptate. Trebuie să fie îngăduitor numai cînd păcătosul se va hotărî să se îndepărteze de la rău și se va smeri întm pocăin(ă)". -Sim.Tes. IX. 30.*

272. *Pentm venituri și pentm agonisirile lor, mulți au multă gijă, iar pentm a face comoară în cer, de suflete mîntuite, puțină grijă... împreună cu episcopii să se silească și preoții care au luat slujba aceasta prin poruncă, și nu trebuie să caute cineva către dobîndă tmpească, care este mare pagubă, nici să învețe afară de pravilele sfinților părinți, pentm ca nu cumva să-și ia asupra lor păcatele... Se înșală cel ce i se pare că ar fi mai milostiv decît părinții, învățînd și ușurînd canoanele..., căci acelea sînt făcute și îndestulate de mulți purtători de Dumnezeu, ca să respecte canoanele". -Sim.Tcs.v, 254.*

273. *"Cel ce spală (de păcate) haina cea ntptă a aproapelui cu cuvinte dumnezeiești sau o coase prin daruri (de la Sfîntul Duh), se arată ca unul care, stăpîn fiind, îmbracă înfățișare de slugă. Dar (duhovnicul) să ia seama cel ce face aceasta, ca nu cîndva nefăcînd-o ca slugă să'-și piardă deodată cu plata sa, și cinstea puterii de stăpîn, (duhovnicesc) care i se cuvine, pentru slava cea deșartă". -Filoc. IV, 288, 50.*

XXXII. CARTEA CANONICĂ 274. - Cartea canonică este scrisoarea de slobozenie și recomandare dată de episcop clericilor, care trec dintr-o eparhie într-alta. Sînt clerici care sînt împinși de diferite interese, sau și-au creat o atmosferă rea într-o eparhie și atunci se duc într-alta. Acolo nu poate fi primit fără carte canonică a eparhiotului, în care se menționează dacă are reputație bună și este vrednic să mai slujească. Sînt laici care nu au loc în eparhia lor, dar au reputație bună și merită să fie hirotonisiți; atunci ei caută să se ducă în altă eparhie și deci au nevoie de scrisoare de recomandare. In orice caz recomandarea

trebuie să fie făcută cu multă grijă și numai dacă se întemeiază pe adevărul temeinic verificat al vredniciei, căci altfel se introduc în slujba Domnului cei nevrednici, iar recomandăția devine o trădare a Capului Bisericii, Hristos Domnul. (Luca'), 58; F. Ap. 21,26; II Tim. 2,36).

275. -"Dacă vreun cleric sau laic, afurisit sau nepermis (la candidatura de hirotonie), dueîndu-sc în altă cetate va fi primit fără scrisoare de recomandare, să se afurisească și cel ce l-a primit și cel ce a fost primit". -Apost. 12.-

276. -"Iar dacă cel ce vrea să treacă în altă eparhie, ar fi dintre cei afurșiți, să i se prelungească afurisirea, ca unuia ce a mințit și a amăgii biserica lui Dumnezeu". -Apost. 13.-

277. - Nici unul dintre episcopii sau preoții sau diaconii străini să nu se primească fără scrisoare de recomandare, iar când le vor aduce, să se cerceteze și dacă vor fi propovăduitori ai dreptei credințe să se primească, iar de nu, să li se dea cele de trebuință și să nu fie primiți la împărțășanie, fiindcă multe se fac prin amăgire... -Apost. 33.-

278. -"S-a hotărît ca cei săraci și cei ce au nevoie de ajutor, după ce vor fi cercetați, să călătorească numai cu epistole în care să se arate că sînt oameni pașnici, iar nu cu scrisori de recomandare, căci se recomandă numai persoanele care se bucură de oarecare merite". -IV ec. 11.

279. -"Clericii streini și necunoscuți să nu liturghisească în altă cetate, fără epistolă de recomandare de la propriul lor episcop", (cum că au preoție lucrătoare). -IV ec. 13.

280. -"Deoarece unii clerici au părăsit bisericile pentm care au fost hirotoniți, și fără știrea episcopului lor, s-au dus la uși episcopi și s-au așezat la biserici străine, și prin aceasta ei au devenii niște nesupuși, hotărîm ca din luna ianuarie a trecutului indiction al patndea (692), nici unul dintre clerici în orice treaptă s-ar afla, nu are voie să se așeze la altă biserică, fără scrisoare de slobozenie de la episcopul său. In viitor, cel ce nu va respecta această hotărîre, ci va nșina pe cel ce l-a dăniit cu hirotonie, să se caterisească atît el, cît și cel ce l-a primit în chip ilegal". -VI, ec. 17.

281. -"Nici unul dintre clericii străini să nu fie primit de alt episcop fără de scrisori de pace (în care să i se arate că are preoția lucrătoare). -I Antioh.7.

282. -"Prezbiterii sătești (fiind simpli parohi) să nu dea scrisori canonice, pentru clericii supuși lor decît numai către episcopii învecinați, trimițîndu-le scrisori simple spre infonnare. Inșă Iwrepscpii neprihăniți prin autoritatea lor morală, pot să dea scrisori în care să se arate felul pașnic al clericilor de sub oblăduirea lor". -Antioh. 8.

283. - Casa de toleranță, sau prostituție din orașe, este cea mai scîrboasă adăpostire și ocupație. Dacă curvia era pedepsită cu moartea prin ardere (Lev. 21, 9; Deut. 22, 21), apoi cei ce neguțătoresc acest păcat, cu atît mai mult merită osîndă. Bărbații care dau soțiile lor, părinții care dau fetele lor la astfel de păcate, prostituatele și cei ce le ocrotesc și neguțătoresc acest păcat, nu pot primi dezlegare la spovedanie și nici măcar să intre în biserică, sau să li se primească darurile, pînă ce nu se pocăiesc deplin. Ei se canonisesc ca și preacurvarii. In caz că s-ar primi din neștiință vreun dar de la astfel de oameni, cu el să se cumpere numai cărbuni și lemne pentru a fi dați la baia publică. La moartea lor să nu se îngroape în cimitir fără o deplină îndreptare.

284. -*"Hotărîm ca cei ce adună curve și le întretin spre pierzarea sufletelor în case de prostituție, dacă vor fi clerici să se caterisească și apoi să se afurisească, iar de vor fi laici să se afurisească definitiv", -vi ec. 86.-*

XXXIV. CASTRAREA 285. - Castrarea sau scopirea este tăierea testiculelor, devenind famen din înțelegerea greșită a celor spuse de Domnul: **Dacă ochiul tău te supără, scoate-1...** (Matei 5, 27-32), așa cum au făcut unele secte din trecut și cum fac și acum lipovenii sau scapeții. Scriptura recomandă numai castrarea stăpînirii de sine pentru împărăția lui Dumnezeu, pe care o prețuiește ca pe o mare virtute întemeiată pe un "dat" sau dar de sus: *"Și sînt fameni care singuri s-au făcut fameni pentm împărăția cerurilor. -Cine poate să primească aceasta, să o primească". (Matei 19, n-12; I Cor. 7,2-20).*

286. -*"Cel ce s-a castrat fără de voie, sau în timpul persecuțiilor, a fost lipsit de cele bărbătești, precum și cel ce s-a născut famen, dar, este vrednic să se facă episcop". -Apost. 21.-*

287. -*"Cel ce s-a castrat pe sine, să nu se facă cleric, fiindcă este de sine ucigaș și vrăjmaș al operei lui Dumnezeu". -Apost. 22.-*

288. -*"Dacă cineva fiind cleric se v-a castra pe sine, să se caterisească, fiindcă este ucigașul propriei sale vieți". -Apost. 23.-*

289. -*"Laicul, caslrîndu-se pe sine, să se afurisească trei ani, pentm că este vrăjmaș al vieții sale proprii". -Apost. 24.-*

290. - Dacă cineva fiind bolnav, a fost operat de medici, sau a fost castrat de barbari, acesta rămîne în cler. Iar dacă cineva fund sănătos, s-a castrat de bună voie, acesta să se îndepărteze din cler, și pe viitor, nici unul dintre aceștia să nu mai fie primit la hirotonie, după cum s-a hotărît despre cei ce fac astfel de fapte și îndrăznesc a se castra pe sine.

Dacă cineva s-a făcut famen de către barbari sau de către stăpîni, iar el

ca om este vrednic, pe unul ca acesta canonul îl primește la hirotonie (I ecl).

291. -"Pentru cei ce se castrează pe sine însuși, sfințele canoane ale apostolilor îi socotește ca sinucigași, iar dacă sînt clerici U caterisește. Dacă nu sînt clerici îi oprește de la hirotonie, lămurit fiindcă, din această pricină s-a hotărît că, dacă cel ce se castrează pe sine este sinucigaș, apoi cel c% castrează pe altul, cu adevărat este ucigaș, căci unul ca acesta se socotește ca un dușman al făpturii lui Dumnezeu. Pentru aceasta, sfințul sinod a hotărît că: a castra pe cineva, fie direct fie prin altul, unul ca acela să se supună caterisirii, iar de ar fi mirean să se afurisească, afară de cazul de boală, cînd ar fi slit să i se taie organul de care suferă.' Că, după cum primul canon al sinodului din Niceea nu pedepsește pe cel ce din pricina bolii s-a castrat, tot așa și noi nu osîndim pe preoții care îndeamnă să se castreze cei bolnavi, și nici pe mirenii care operează nu-i osîndim, fiindcă aceasta noi o socotim ca o vindecare a bolii, iar nu ca vrăjmășie a făpturii sau defăimare a creațiunii lui Dumnezeu", -/ **II, 8.**

xxxv. CATEHIZAREA 292. - Catehizarea este slujba de a învăța pe altul adevărurile de credință și morala evanghelică. Clerul (VII ec. 2), ca urmaș al apostolilor, în primul rînd are această misiune, la care se adaugă sfințirea și îndrumarea (Matei 5, 19-20; 28, 16-20; Marcu 16, 15-19; F. Ap. 2). Într-un cadru restrîns, orice creștin sau creștină sînt datori să învețe pe cei din familia lor, sau pe aproapele lor. Nașii de la botez, cununie sau călugărie își iau asupra lor misiunea de a învăța pe finii lor morala individuală și familiară după învățătura evangheliei. De aceea, a fi naș, înseamnă răspundere înaintea lui Dumnezeu. Sub conducerea ierarhiei bisericești, orice mirean, bărbat sau femeie, poate împărtăși adevărurile de credință și morală celor neștiutori, fie ei creștini sau necreștini, căci fiecare are datoria de a învăța corect pe altul, și această corectitudine o garantează preotul care conduce turma, căci orice creștin trebuie să mărturisească pe Hristos (Ex. 19, 6; Amos 7,14-15; Matei 5, 11; I Cor. 11,1-3).

293. -"Deci, cine vrea să fie catehizat cu învățătura evlaviei, mai înainte de botez, să fie învățat cum să cunoască pe Dumnezeu cel nenăscut, cum să cunoască pe Fiul cel Unul născut și pe Prea Sfințul Duh. -Să învețe despre creațiunea mult felurită a hunii, despre îndrumările providența și judecățile legilor din Scriptură. Să fie învățat pentru ce a fost făcută lumea aceasta, și cu ce scop a fost omul cel dintîi cetățean al lumii, să-i cunoască bine firea cum este și cum

lucrează. Să învețe cum Dumnezeu a pedepsii pe cei răi în orice vreme, iar pe cei drepti i-a învrednicit de mare cinste, ca pe Sit, Enoh, Noe, Avraam și urmașii lui, pe Melchisedec, Iov, Moise,... Să se știe cum Dumnezeu în pravilele Sale, n-a lepădat de la sine neamul omenesc, ci, în diferite vremi l-a chemat la sine din adîncul rătăcirii și al deșertăciunii, ca să vină "la cunoștința adevărului" scoțîndu-l din robia și slăbiciunea în care căzuse, ridicîndu-l iarăși la libertate și evlavie, ca să lucreze dreptatea în loc de nedreptate, să moștenească viața cea veșnică, în loc de moartea cea de veci. Acestea și cele asemenea acestora trebuie să învețe la cateheză catehumenul care vine la credința creștină". - **Const. Apost. VII, 39.**

294. -"Episcopul sau prezbiterul care nu poartă grijă de cler sau de popor, lenevindu-se a-i învăța pe ei buna cinstită de Dumnezeu, să se afurisească oprindu-se de la slujbă. Iar dacă slăbimesc în nepăsare și lenevite, să se caterisească". -**Apost. 58.-**

295. -"Fiindcă, pînă acum multe călcări s-au făcut împotriva canoanelor bisericești (**Apost. 80**), fie din nevoie sau prin intervenția oamenilor, mulți dintre oameni venind de curînd de la viața păgîneasă la cea creștină și după ce s-au catehizat puțin timp, îndată au fost botezați și apoi s-au ridicat la treapta de episcop sau preot. De acum încolo s-a hotărît, ca să nu se mai facă așa ceva, fiindcă, se cere mult timp pentm catehizare, iar după botez mai multă încercare, pînă

ce se va dovedi cineva vrednic de hirotonie. **Căci Apostolul învață / lămurit:** "Cel de curînd botezat să nu fie hirotonisit, ca nu cumva mîndrindu-se, să cadă în osîndă diavolului" (**I Tim. 3, 6**). Iar dacă în curgerea vremii s-ar dovedi că cel hirotonisit are asupra sa un păcat greu, unul ca acela să înceteze a mai fi preot, după ce a fost dovedit cu doi sau trei martori. Cel ce ar lucra nesocotind acest canon să-și piardă dreptul de cleric". -**I ec. 2.**

296. -"Proesloșii bisericilor trebuie să învețe, în toate zilele și mai ales în duminici întreg clerul și poporul cuvintele dreptei credințe, culegînd adevărurile și îndrumările din Sfînta Scriptură, fără a trece peste hotarele dogmelor deja puse, sau peste tradiția sfinților părinți. Și dacă s-ar întîmpla vreo nedumerire scripluristică, aceasta să nu se interpreteze altfel, decît. așa cum au expus-o părinții luminători și învățători ai bisericii în scrierile lor. Mai bine să-și agonisească cinstea de învățător, predicînd din cuvînlările lor, decît să alcătuiască cuvîntări personale rătăcindu-se de la adevăr, din pricina nepriceperii. Pentru ca prin învățătura susnumiților părinți, poporul învățînd și cunoscînd cele folositoare, precum și cele nefolositoare și vrednice de lepădat își va îndrepta viața spre mai bine și nu va mai cădea în primejdia neștiinței, ci, luînd aminte la învățătura cea dreaptă, va fi în stare să înlătore răul lucrînd binele mîntuirii de frica muncilor celor viitoare". -**VI ec. 19.-**

297. - **Exorcistii aveau hirotesic specială. Ei aveau misiunea de a alunga duhurile cele rele din păgînii care se pregăteau pentru botez, și-i învățau adevărurile de credință, adică îi catehizau.** *"Cel ce n-au hirolesia (de exorcist) de la episcop, nu pot catehiza (și a citi lepădările) nici în biserică și nici în case particulare". -Laod. 26.*

298. -*"Catehumenii care n-au venit de la început, nu trebuie a fi primiți după a doua săptămînă a patmzecimii să fie botezați în săplămîna mare (ci amînați)". -Laod. 45.*

299. -*"Catehumenii sînt datori să învețe adevărmrile de credință și în fiecare joi să vină în fața episcopului sau a presbiterului spre a fi examinați". - Laod. 46.*

300. -*"Exorcistul nu se hirotonisește, căci cununa (acestei misiuni de exorcist) alimă de voia liberă și hand lui Dumnezeu prin Hristos și insuflarea Duhului Sfînt, deoarece cel ce primește dând tămăduirilor este arătat de Dumnezeu prin descoperire, și tuUiror le este cunoscut danii ce se află în el (1 Cor. 12.). Iar de va fi trebuință de el, să fie ales episcop, preot sau diacon, se hirotonisește". -Const. Apost.VIII, 26.*

XXXVI. CATEHUMENII 301. - Oamenii care nu sînt creștini și vor să se pregătească pentru botez se numesc catehumeni. Copilul pînă ce se botează este catehumen în virtutea credinței părinților și a nașului său.

Catchumenii vîrstnici trebuiesc pregătiți mai mult timp, pentru ca mai înlii să învețe dogmele de credință morală și cultă și apoi, după ce dau dovadă de statornicie în credința creștină, să fie botezați. (Luca 1, 4; F. Ap. 18, 28; I Cor. 14, 19; Gal. 6, 6). **Ei pol Sta la slujba liturghiei numai pînă după citirea evangheliei (I,aod. 19). De regulă catehumenii se botează la Paște, Rusalii, Crăciun și Bobotează, însă excepțional se pot boteza orieînd. Cel ce învață pe catehumen, se numește catchet, iar cartea în care se cuprind pe scurt învățăturile creștine se numește catehism.**

302. -*"Un făcător de nelegiuri mari, un desfrînat, un molatic, un vrăjitor, un deseîntător, un astrolog, un ghicitor, un fermecător, un cîntător cu fluierul, un șarlatan, un făcător de amulete, unul care stropește cu apă vrăjită, un tălmăcitor de semne,... să fie pus la încercare multă vreme, căci răutatea lor cu greu se poate curați. Dacă încetează de la aceste fapte rele, ei pot fi primiți, dacă nu se supun să fie îndepărtați... Catehumenul să fie trei ani catehizat, însă, dacă este destoinic și are bunăvoință la fapte bune, să fie primii, căci nu timpul, ci felul vieții se are în vedere". - Const. Apost.VIII, 32.-*

303. -*"Celor ce se calehizează se cuvine a învăța credința (crezul și dogmele ortodoxe) și, în a cincea zi din săptămînă (joia) să rostească în fața*

episcopului sau prezbiterilor tot ce a învățat spre control și să primească alte lecții". **VI ec.78.**

304. -"Catehumenul care s-a introdus în biserică și stă în rîndul catehumenilor, dacă va păcătui făcîndu-se nevrednic, de este dintre cei ce îngenunchiază, să fie retrogradat între ascultători pînă ce se va îndrepta. Dacă va păcătui și din starea de ascultător, atunci să se excludă din biserică". **Neocez. 5.**

305. -"Cei ce au primit botezul, fiind bolnavi, apoi s-au vindecat, să continue a învăța simbolul credinței (cu explicarea dogmelor) și să recunoască că s-au învrednicit de dumnezeiescul dar" (din mila Domnului). - **Laod. 47.**

CATERISIREA CLERICILOR

306. -"Caterisirea este ridicarea darului Sf.Duh, dat unui bărbat prin taina hirotoniei din pricina nevredniciei omenești a purtătorului acestui dar, constatată prin judecata făcută de conducerea canonică a bisericii, conform cu legile scripturislice și canonice. Prin caterisire se ridică omului, care poartă hirotonia, numai dreptul de a o exercita în sinul bisericii, însă pecetea hirotoniei rămîne asupra omului primitor ca un fapt care nu se mai poate despărți de ființa lui. Iuda a fost apostol, și ca apostol a rămas să fie judecat; și clericul, cleric rămîne, dar pentm nevrednicia întrebuițării apostolatului, i se zice și lui ca și lui Iuda: Mai bine nu s-ar fi născut (Matei 24, 24; iohan 13, 27). în ziua judecării nu i se va zice că a fost cleric, ci: **Nu mie mi-ai slujit (Matei 7, 22-23).** Deci, pentm sinea primitomului, hirotonia nu se poate șteige cu toată răspunderea ei, dar lucmrile ei față de obștea bisericii, desăvîrșit se anulează prin caterisirea canonică fiind confonn cu legea Domnului (Matei 7,15-16; 24, li; F. Ap. 20,29). "Mai bine ar fi fost pentm ei să nu fi cunoscut calea Domnului, decît după ce au cunoscut-o, să se lepede de sfintele porunci date lor" (ii Petru 2,1- 22).

307. - **Se aplică caterisirea canonică pentru următoarele păcate:**

a). învățaturi contra adevărilor de credință dogmatică, contra căroră, însuși Domnul Iisus, apostolii și toți sfinții, părinți au luptat cu tărie, apărînd adevărurile revelate, cu prețul vieții lor. (V. Dogmele).-

b). Tratează, sub diferite forme, adevărurile de credință, sub înșelăciunea milostivirii, a îngăduinței condamnabile (Apoc. 2, 4-5; 3, 15-19) și a neglijenței misionare (Apost. 3,29,45,46,47,49,58,62, IV ec. 2; VI ec. 3, 6; MI, 2; Apoc. 21,8; 22,15).

c). Nu se îngrijește de viața morală și duhovnicească a păstoriților, el însuși trăind în nepăsare și imoralitate provocînd sminteală și

pierzarea pentru mulți (Apost. 5,25; 27,42,44,58,62; I ec. 10; 17; IV ec. 22; VI ec. 3,4, 6,12,10, 13, 23,50; I-II, 16; Galat. 5, 19; I Cor. 3, 3; 6, 9-10; Efes. 3, 3-6; Iacob 3,14-15).

d). Păcate liturgice (Ap. 46, 47,49; 50,56; VI ec. 31,32, 50,55,59; VII ec. 7, 10; I-H, 10,12; Ant. 10).

e). Rigorism anticanonic exagerat pentru sine și pentru păstoriți contra legilor Domnului dat oamenilor în chip firesc prin natură și revelație (Ap. 32,52,66,68,84. MI, 13,14; Ant. 13).

f). Neascultarea anarhică și perseverență contra adevărului (Apost. 31,55,84; IV ec. 10, VI, 7; VII ec. 10; Ant. 1 5,1-II 13,14,15). .

308. - Se numește caterisire provizorie sau vremelnică de la slujbă pe un timp limitat, din cauza unor greșeli care nu duc la căderea din har (Gal. 5, 4; VI ec. 21), și prin care clericul este supus pocăinței și îndreptării ca apoi, să revină iarăși la slujba rangului său. Aceasta se mai numește și afurisire sau excomunicare clericală, de la slujbele sfântului altar, însă el ca un creștin are dreptul de a se împărtăși ca mirean (Apost. 5,12,13,25,32,35,45,48,59, 64; IV ec. 20; VI ec. 36; Sard. 14; Cart. 11, 133).

309. - Caterisirea pronunțată de judecata bisericească eterodoxă asupra vreunui cleric ortodox, nu are nici-o valoare (III ec. 3.). Clericul caterisit după legile canonice este coborât în rîndul mirenilor și nu mai are putere de a mai face nici-un fel de slujbă (Cart. 27, 28; Nicolae 8). Cel ce va îndrăzni să mai slujească acum va fi supus și afurisirii ca un mirean (Ap. 28; Ant. 4). Clericul caterisit definitiv pentru păcate grele, în caz de pocăință, nu i se mai poate ridica caterisirea, dar i se poate îngădui să poarte numai haina clericală (V. ec. 3, 6, 21). Clericul necaterisit, care se roagă cu cel caterisit, se caterisește și el împreună cu cel deja caterisit ca și complice în idei și fapte (Apost. 11,45; Ant. 14). (VTovărășia la rău).

310. -"Dacă vreun episcop sau preot sau diacon, fund caterisit pe dreptate (statornicită judiciar) și pentm greșeli evidente, va îndrăzni să se atingă de slujbele odinioară încredințate lui, să se caterisească definitiv și fără apel de la biserică". -Apost. 28.-

311. -"Despre Maxim filozof cinic, care a făcut tulburare în Constantinopol (ca simoniac uzurpator de hirotonie, de scaut și tulburător vanitos și pervers) se hotărăște, că el n-are hirotonie valabilă și nici nu poate fi episcop, iăr cei hirotonisiți de el în orice treaptă a clendui vor fi, sînt și rămîn fără har. Toate slujbele pe care el le-a făcut sau le-a ordonat sînt nule". -II ec. 4.-

2> |2.-A retrograda pe episcop (**preot sau diacon**) din treapta de preot (**diacon**), se cheamă dezbrăcare de cele sfinte, o ierosilie (**ca cel ce a fost chemat de Dumnezeu**). Inșă, dacă din vreo pricină dreaptă episcopul a fost îndepărtat de slujba episcopală, atunci el nu este vrednic să dețină nlc]pcul de preot (**diacon**). Dar dacă vreun episcop a fost înlăturat pe m/drept de slujba sa, atunci el trebuie să-și reia demnitatea sa de episcop". -**IV ec. 29**).

313. -"Cei ce s-au făcut vinovați de încălcări canonice, și din această cauză a fost pedepsit cu caterisirea definitivă și continuă și au fost coboriți iarăși în starea laicilor, dacă de bună voie au revenit la pocăință și au lepădat păcatul, pentm care au căzut din har, și s-au înstrăinat de acelea cu desăvîrșire să se tundă în chipul clemui (**adică să poarte uniforma cu cinste de cleric**); iar de nu va alege aceasta de bună voie (**să se pocăiască sincer**), să poarte pând ca și laicii (**adică n-au dreptul nici să poarte părul și uniforma clericală**), ca unii ce . prețuiesc mai mult cele lumesti decît viața cea duhovnicească", -**vi ec. 21.-**

314. -"Dacă vreun episcop caterisit de sinod sau presbiter sau diacon ar îndrăzni să lucreze ceva din cele liturgice încredințate lor odinioară, alît episcopul cît și presbiterul și diaconul să nu mai aibă vreo nădejde, că la alt sinod vor putea să se mai apere și să-și recapete reîntegrarea. Și cei ce sînt păcătoși în complicitate cu ei să fie lepădați din biserică, mai ales dacă ei au știut de hotărîrea caterisirii dată mai înainte". -**Antioh.4.-**

315. -"Sfiitul și ecumenicul sinod a hotărît ca acei clerici ori mireni ori episcopi din Italia, care petrec în Asia sau Europa sau Libia (**și**) au fost puși sub legătură, sau caterisire sau analemisire de către prea sfințitul Papa Ioan, unii ca aceștia să fie puși și de către Folie prea sfințitul patriarh al Conslantinopolului sub aceeași hotărîre de pedeapsă, adică să fie ori caterisiți, ori anatematisiți ori afurisiți. Dar și acei clerici, sau laici sau cei din tagma arhierescă, sau ieralicească, din care oricare parohie pe care Folie, prea sfințitul nostm patriarh, îi va pune sub afurisire, sau caterisire sau analemisire, să-i aibă pe ei și prea sfințitul Papă Ioan și sfiita lui Dumnezeu Biserică a romanilor supusă lui, sub aceeași sentință a pedepsei, și să nu se schimbe ceva nici din prerogativele convenite prea sfințitului scaun al bisericii romanilor, nici din totalitatea prerogativelor întiului șezător al ei, nici acum, nici în viitor", -**sf. Sofia I.**

316. - "Canoanele (**Apost. 25, 30; I ec. 2**) au hotărît, fără deosebire, aceeași pedeapsă pentm clericii căzuți în păcate de moarte (**c. 32.**) adică să fie caterisiți, fie că sînt în ierarhia superioară a hirotoniei, jic că sînt clerici inferiori". (**SF.Vasile 51. VI ec. 3,6,26**).

» **317.** -"Preotul care va fi caterisit pentru vinovății canonice sau se

va lăsa de preoție de voia sa, fiind muștrat de conștiința sa, mai poate da binecuvîntare zicînd: "Binecuvîntat este Dumnezeu nostru..." **sau** "Hristos adevăratul nostru Dumnezeu..." **sau** "să cădească sau să se împărtășească în sfînlul altar!"

Răspuns: "Nu. Nimic din toate acestea nu se cuvine a lucra, nici pe altele a le face, ci vafi rînduit la un loc cu mireni". -Sf. Nicolac 8.-

318.- Caterisirea definitivă se oficiază de episcop în chipul următor: "După ce s-a citit în public sentința dată de tribunalul spiritual, arhiereul care o execută, dezbracă pe cel condamnat, de felonul și epilrahilul, cu care era îmbrăcat zicînd: **Tu, care astăzi pentru ultima oară, te numești preot al Dumnezeului ceresc, de aici înainte vei fi despoiat de darul preoției, pe care l-ai avut pînă acum și pierzi darul preoțesc, cu care te-ai împodobit și bucurat pînă acum în societatea omenească...**". După aceea strigă: "**Nevrednic este!**" apoi îi tunde cu foarfecă barba în partea dreaptă și' stingă, precum și pînd din cap în trei locuri zicînd: "**Nevrednic este!**". -(Milaș, Canoanele Voi. I, part. II, p. 377.

319. -"Cel caterisit, dacă mai slujește, își sporește mai mult nevrednicia. Cei ce primesc slujba celui caterisit cu bună știință, devin osîndiți ca și el, și deci, se afurisesc pe termen limitat sau nelimitat. Cei ce o primesc din neștiință sau constrîngere, se canonisesc cu chibzuială. Se pare că botezul făcut de preotul caterisit se poate recunoaște ca și cel făcut de mirean; însă taina hirotoniei făcută de arhiereu caterisit, nu poate fi recunoscută, fiindcă episcopul caterisit este arhiereu numai pentm răspunderea sufletului său, dar pentm misiunea bisericii este mirean, iar cel ce a primit o astfel de hirotonie, cu deplina cunoștință de cauză, nu numai că este hirotonisit, dar el pierde și dreptul mireanului obișnuit de a mai putea fi hirotonisit, fiind socotit ca un lîlhar de cele sfinte, fiindcă prin acest furtișag viclean, el s-a arătat și dovedit pe deplin nevrednic de afi cleric". (II ecum. 4; Apoc. 3,13-20).

XXXVIII.

CĂSĂTORIA LEGALĂ

320. - "In general, Sf. Scriptură și canoanele au oprit căsătoria între mde de sînge și înscrisurile pînă la al patmlea grad (Lev. 18 ; VI ecum. 54 ; Sf. Vasile 87), dar nu s-a spus că în gradul al cincilea, al șaselea și al șaptelea este pennisă. Astfel, întreaga tradiție a Bisericii fonnulată de Sf. Părinți în decursul timpului, consemnată în prescripțiuni canonice, care se găsesc în Nomocanoane, hotăriri sinodale, scrieri bisericești, etc, au oprit aceste căsătorii cel puțin pînă la cinci grade și cel mult șapte grade inclusiv, așa cum s-a respectat și se respectă în întreaga

Biserică Ortodoxă. Excepțiile pe care arhierii le pot face de la caz la caz, ca o iconomisire între a alege un rău mai mic față de altul mai mare, nu le pot face fără o canonisire mai mare sau mai mică, fiindcă ei au răspundere în fața lui Dumnezeu. Cei ce cer și obțin aceste iconomisiri, să nu-și închipuiască că excepția poate înlocui legea, fiindcă legile morale sînt mai presus de orice putere și dezlegare omenească, iar răzbunările dreptății acestor legi pot ajunge pe om mai curînd sau mai tîrziu, în lumea pămîntescă, dar mai ales în cea de dincolo". (Deut. 30, 31 ; Ier. 5, 31 ; 6, 13-14 ; 17, 9-10 ; Iez. 33, 34). **Sfîntul Ioan Botezătorul a mustrat pe Irod că a luat pe cumnata sa (Matei 14, 4; Sintag. Aten. IV. p. 421424; V. 341-353; 8-19; 341-368; 421424; VI, 125425).**

321. - Căsătoria este un act juridic de drept natural, moral și religios în cadrul legilor dumnezeiești, prin care bărbatul se unește cu femeia pentru toată viața pămîntescă. Pregătirea sau introducerea în căsătorie se numește logodnă. În prealabil, se face cercetarea reciprocă a celor doi tineri prin ei înșiși cu ajutorul părinților sau a tutorilor. Cînd preotul trebuie să i-a declarație scrisă cu privire la: a). Consimțămîntul absolut liber al logodnicilor, verificat într-un timp mai îndelungat; b). Vîrsta bărbatului trebuie să fie între 18 și 70 ani, iar a femeii între 16 și 60 ani, nu cum se prevede în vechile legi păgîne vîrsta minimă a bărbatului de 14 ani și a femeii de 12 ani (i Tim. 5, 9-14; Clement Alexandrinul Pedagogul II, 10). c). Vîrsta între logodnici să nu varieze prea mult decît între 8 și 10 ani; d). Unul dintre logodnici să nu fie căsătorit legal, căci poligamia, adică căsătoria cu mai multe femei deodată, sau poliandria, adică căsătoria cu mai mulți bărbați deodată este cu desăvîrșire oprită. Adevărata căsătorie creștină este monogamia ; e). Unul dintre ei să nu fi fost monah sau hirotonisit (Apost. 26; IV ec. 16; VII ec. 44; Neocez. 1; Sf.

Vasile 3,6,18,42; V. Apostazia monahului, clericului); f)- Să nu fie rude între ei.

Se obișnuiește ca preotul să afișeze pe ușa bisericii cu 20-30 de zile mai înainte proiectul de logodnă, pentru ca, comunitatea să contribuie la dovedirea legalității și canonicității viitoareii căsătorii, întrebînd în mai multe duminici după liturghie, spre a atrage atenția enoriașilor.

322. -Logodna consfințită prin slujba bisericească are putere indiscutabilă de Căsătorie (Deut. 22, 23-24; Matei 1, 18; VI ecum. 98; Sf.Vasile

^22, 69; I Post. 22). În caz de desfacerea logodnei, căsătoria viitoare a fiecărui logodnic este socotită ca a doua nuntă. Acest soi de înrudire se oprește de la căsătorie pînă la al treilea grad inclusiv, pentru ceilalți membri ai foștilor logodnici. "Și cei logodiți întm acest chip, de va muri,

logodna lor, cei ce vor să se facă preoți, nu mai pot lua altă femeie, fiindcă se socotesc că și cum s-ar fi căsătorit a doua oară. Și totuși, de se vor fi căsătorit nu pot fi primiți la preoție, iar de se vor hirotoni neștiind arhiereul se caterisesc. Mireni nu mai pot lua pe sora, vara și alte mde ale fostei logodnice". -Paldion grec. p. 456.-

323. - Cei ce renunță la logodna neconsfințită bisericește din cauza neînvoielii sau ilegalității canonice sau naturale, cum ar fi sila (Sf.Vasile 38,40,42; II Cor. 6, 14-16; IV ecum. 14; VI ecum. 72; Laod. 10,31; Sf.Vasile 39), vîrsta nepotrivită, erezia, descoperirea faptelor vicioase, boala, etc, ea n-are valabilitatea bisericească și intrarea fiecărui membru în altă logodnă și căsătorie, este liberă. Siluirea ambilor logodnici sau a unuia, din motive indicate de rude, adeseori devine nenorocită, căci dragoste cu sila nu se face. De asemenea, răpirile sînt osîndite (IV ecum. 27; VI ecum. 92), însă, cînd răpirea a fost făcută cu voia logodnicii constatată prin dovezi anterioare și posterioare răpirii, după ce rudele se învoiesc, se aprobă și de biserică, fiindcă voința logodnicilor trebuie să decidă în croirea soartei lor de viitor (Apost. 67; Ancira 11; Cart. 27; Sf.Vasile 22, 30).

324. - înrudirea de sînge sau consangvinitatea este de două feluri: I. în linie directă care se oprește la infinit: a) în linie suitoare: mama, bunica, străbunica, strămoașa, etc. și b) în linie coboritoare: fiica, nepoata, strănnepoata, etc. II. în linie colaterală, adică rudenia după frați, unchi, veri, etc, care se oprește pînă la al șaptelea grad (spîță) inclusiv, după sinodul patriarhal din Constantinopol din 1166 (Sintag, Aten. V, 95-99). Astfel tata și mama sînt gradul zero; fiul cu părinții sînt în gradul întii; frații născuți succesiv adică gemeni sînt în gradul al doilea; verii primari în gradul al patrulea; verii ai doilea în gradul al șaselea, etc. Vărul al doilea, nu poate lua pe nepoata sa de văr al doilea, căci sînt în gradul al șaptelea, dar poate să ia pe nepoata de fiu (fiică) al aceuiași văr al doilea, căci sînt în gradul al optulea. -

Schemă:

325. - Precizarea gradelor de înrudire de toate soiurile, se face prin întocmirea unei scheme, folosindu-se următoarele semne convenționale: Pentru un bărbat viu un cerc (O), iar pentru cel mort un cerc tăiat; - Pentru femeie un triunghi (V), iar pentru cea moartă un triunghi tăiat; -Semnul proiectului de logodnă este o linie curbă tăiată cu (p), iar semnul unei căsătorii deja consumate este o linie curbă netăiată; O linie dreaptă care leagă semnele pe linia suitoare între fiu, tată, bunic, etc, sau pe linia coboritoare între tată,

fiu, nepot, etc, servește ca indicator succesiunii și al numărului nașterilor.

Întotdeauna schema pornește de la logodnici la strămoșul comun, fie el bărbat sau femeie, legîndu-se cu linii drepte, la nevoie scriindu-se la fiecare semn chiar și numele. Cîte linii vor fi între semne de la un logodnic pînă la strămoșul său, atîtea nașteri și grade sînt, adică ca și cum ar număra semnele înseși și din numărul lor ar scădea unul. Apoi cîte linii vor fi de la strămoșul comun și pînă la celălalt logodnic, atîtea nașteri și grade avem. Suma liniilor sau nașterilor cu unghiul în strămoșul comun este egală cu numărul gradelor de înrudire între acești doi logodnici. Unii numără persoanele, scad una și află gradele, dar e mai greu (la citirea fiecărui articol din acest capitol să se facă și să se urmărească înțelesul după schemă).

326. - Încuscrirea a două neamuri se face cînd Un membru dintr-un neam s-a căsătorit cu alt membru al celui alt neam, care pînă atunci fuseseră streini de înrudire. Acum, cînd doi membri din aceste neamuri vor să se căsătorească, ei se opresc de la căsătorie datorită înrudirii precedente, pînă la al cincilea grad inclusiv, așa cum a statornicit Sinodul Patriarhal din Constantinopol în 997 (Sintag. Aten. V, p. 11-19). Însă cînd intervine o amestecare de nume, se oprește pînă la al șaselea și al șaptelea grad inclusiv astfel:

a). înrudirea în linie dreaptă, adică legătura între un soț și rudele celui alt soț în linie dreaptă, de ex. mama, bunica, etc, a soției, sau fiica, nepoata legitimă sau înfiată, etc, soțul văduv nu le poate lua în căsătorie, fiind oprite la infinit ca și cele de sînge, fiindcă în linie coborîtoare este propria sa fiică, etc. (VI ecum. 54 ; Sf.Vasile 78, 87).

b). Intre soț și rudele laterale ale celui alt soț, cum ar fi: bărbatul față de sora, vara, mătușa, nepoata, etc. de sînge a soției sale, în caz de văduvie, el este cel oprit a le lua în căsătorie pînă la al șaptelea grad inclusiv, ca și la înrudirea de sînge, fiindcă el este în același grad cu rudele de sînge ale soției sale, așa cum este cu rudele sale, ca cei ce sînt amîndoi un trup (Schema).

c). înrudirea membrilor colaterali ale căror două neamuri prin căsătorie încheiată, de ex. fratele, vărul, nepotul, etc. al soțului, față de sora, vara, nepoata, etc, a soției, toți aceștia se înrudesc și se opresc de la căsătorie pînă la al cincilea grad inclusiv, însă pentru a evita amestecarea de nume, acest fel de căsătorii se opresc pînă la al șaselea și al șaptelea grad inclusiv (Siniag. Aten. v,ii-i'J).

327.- Schema de încuscrire se formează, pornindu-se de la membrii deja căsătoriți, folosind știutele semne convenționale. În cele

două laturi ale căsătoriilor se face schema înrudirii fiecărui membru deja căsătorit, ajungându-se pînă la membrul proiectat de logodnă, apoi se numără gradele de înrudire, începîndu-se cu cel căsătorit pînă la ruda cea proiectată în căsătorie, suindu-se și coborîndu-se prin strămoșul comun. Apoi se numără de la celălalt soț pînă la ruda neamului de sînge, statornicindu-se numărul de grade. Suma celor două numere ale celor doi soți se adună, scăzîndu-sc un număr, și astfel se află numărul gradelor de la un logodnic la altul. Să nu se piardă din vedere că cei doi soți formează o unitate (Efes. 5, 31) și astfel, soțul cu soția sa este în gradul zero, închizîndu-se la nevoie cu un cerc mare. Soțul cu părinții soției, adică socrii săi este în gradul întii ca și cu proprii săi părinți ; cu frații soției, adică cumnații în gradul al doilea, etc. -Fratele soțului cu sora soției sînt în gradul al patrulea, etc.

328. - Tata și Iluștrii. Bărbatul care s-a căsătorit cu o văduvă cu copii, el împrumută acestor copii nume de tată, iar copiii soției sale devin fii ai lui vitregi, adică fiauștri, ținînd pentru ei locul părintelui pierdut. Astfel, dacă ar muri și această soție, el nu poate lua pe fiica sa vitregă, fiind în gradul întii, ca cel ce s-a făcut un trup cu mama ei (I Cor. 6,16; Efes. 5, 31). Același nu poate lua nici pe nepoata după fiica sa vitregă fiind în gradul al doilea ca și la înrudirea de sînge, etc.

329. - Doi soți văduvi, fiecare avînd copii din căsătoriile anterioare, au făcut ca și copiii lor să devină dubli frați vitregi, unii după tată, alții după mamă. Dacă unul din acești soți devine iarăși văduv, el nu poate lua pe fiica (fiul) soției sale, fiind în gradul întii ca și cu fiica sa legitimă, etc. Deasemcnea, frații vitregi, fie că locuiesc în aceeași casă, fie tă ei vor fi rămas la casele lor fiind majori, nu mai pot contracta între ei căsătorii, fiind în gradul al doilea, nici între copiii lor, fiind în gradul al patrulea ca veri primari, etc, ca și la înrudirea de sînge. Dar nepoții lor, în gradul al șaselea, se pot căsători, fiindcă nu sînt rude de sînge direct.

330. - Două familii, - una în linie dreaptă, alta în colaterală, adică tatăl și fiul (vitreg gri) nu pot lua două surori (gr.2) fiind în gradul al treilea. -Aceași, nu pot lua unul pe mătușa (unchi, tanti) și celălalt pe nepoatele ei de frate (gr.3), fiind în gradul al patrulea. -Aceași, nu pot lua două vere primare (gr.4) fiind în gradul al cincilea cu amestecare de nume, adică, soția tatălui ar mai deveni și soacră pentru vara ei, iar vara sa, soția fiului său, l-ar deveni acum și noră. Aceiași, pot lua pe mătușă și pe nepoata ei de vară primară, (gr.5) căci sînt în gradul al șaselea, iar amestecarea de nume dispare.

331. - Bunicul și nepotul de fiu (fiastru) nu pot lua pe bunică și pe nepoata ei de fiu (gr.2) fiind în gradul al patrulea, cu amestecare de nume. -Aceiași, nu pot să ia pe străbunică și pe strănepoata de fiu (fiică) fiind în gradul al cincilea. - Aceiași nu pot să ia nici două vere primare, fiind în gradul al șaselea cu arhesticare de nume, devenind cumnați după soțiile lor.

332. - Bunicul și nepotul de fiu (fiică), fiăștri, (gr.2) pot lua pe răsbunica și răsnepoata ei de fiu (fiică), fiăștri, (gr.4) fiind în gradul al șaselea, nefiind amestecare de nume.

Aceiași, pot lua pe mătușă și pe nepoata ei după soră (frate), fiind în gradul șase, nefiind amestecare de nume. -Aceiași, pot lua pe mătușă și nepoata ei după vara primară, fiind în gradul al șaptelea, cu neamestecare de nume.

333. - Străbunicul și strănepotul de fiu (gr.3) nu pot lua două surori, (gr.2) fiind în gradul al cincilea. Aceiași, nu pot lua două vere întâi (gr.4), deși sînt în gradul șapte, fiindcă este amestecare de nume, adică bărbaiții devin cumnați după soțiile lor, vere întâi. -Aceiași, pot să ia pe mătușă și pe nepoata ei, fiica fratelui, (sora gr.3) căci sînt în gradul al șaselea, fără a fi amestecare de nume.

334. - Cel ce se căsătorește a doua oară, din rudele de sînge ale fostei lui soții, nu poate lua pe cumnata, sora fostei soții, fiind în gradul al doilea, ca și cu sora sa de sînge; -nici pe fiica, nepoata sau strănepoata aceleiași cumnate, fiind în gradul al treilea, al patrulea și al cincilea; -nici pe vara primară a fostei soții, fiind în gradul al patrulea, și nici pe fiica ei, fiind în gradul al cincilea; -nici pe vara a doua a fostei lui soții, fiind în gradul al șaselea cu amestecare de nume, adică pe lîngă că este cumnat de vară,, ar deveni acum și soț.

335. - Rudenia colaterală de încusrire, se oprește de la căsătorie pînă la al cincilea, al șaselea, ba chiar și al șaptelea grad inclusiv, cînd este amestecare de nume. Doi frați (gr.2) nu pot lua două surori (gr.2) fiind în gradul al patrulea, în plus amestecare de nume, adică pe lîngă numele de frați ar deveni în reciprocitate și cumnați; -Aceiași frați nu pot lua pe mătușă (unchi, tante) și pe fiica fratelui ei, (gr.3) fiind în gradul al cincilea; -Aceiași, nu pot lua două vere primare, (gr.4) fiind în gradul al șaselea cu amestecare de nume, însă unul poate lua pe fiica unuia dintre ei, aceste două vere întâi, fiind de gradul al șaptelea, etc.

336. - Unchiul și nepotul de frate, (soră gr.3) nu pot lua pe mama și pe fiica ei, (gr.1) fiind în gradul al patrulea. - Aceiași, nu pot lua pe mătușă și pe nepoata ei după fiică (fiu) căci sînt în gradul al cincilea.

Unchiul și strănepotul de frate, (gr.4) nu pot lua pe mama și pe fiica ei, fiind în gradul al cincilea cu amestecare de nume; -Aceași, nu pot lua pe mama și pe nepoata ei de fiică, fiind în gradul al șaselea; -Inșă aceiași pot să ia pe mătușă și pe nepoata ei de soră, fiind în gradul al șaptelea.

337. - **încuscrirea a trei familii se oprește pînă la al treilea grad inclusiv, astfel: Tatăl (mama) vitreg, în văduvie nu poate lua pe soția văduvă a fiului său vitreg, fiind în gradul întâi; - Același nu poate să ia pe fiica vitregă a cumnatului său, fiind în gradul al treilea cu ea. - Același, dacă a avut pe soția unchiului răposat, nu mai poate lua și pe nepoata ei de frate (gr. 3) fiind în gradul al treilea ca și unchiul răposat; -Același, dacă a avut pe mama, nu mai poate lua și pe nora ei după fiul ei vitreg mort, căci sînt în gradul al doilea; -Același, nu poate lua pe fiica vitregă (gr. 2) a fiicei sale vitrege (gr. 1), socotindu-se ca bunic în gradul al doilea; -Același, nu poate lua pe soția a doua a cumnatului său, care urmasă după moartea sorei sale, căci sînt în gradul al doilea. De asemenea, tatăl și fiul vitreg nu pot lua soacra și pe nora ei căci sînt în gradul al treilea; -Doi frați nu pot să ia pe mama și pe fiica ei vitregă, sau pe soacra și pe nora ei, fiind în gradul al treilea.**

338. - **Căsătoria după trei neamuri este slobodă numai în astfel de cazuri: un văduv poate lua pe cumnata cumnatului său, adică pe soția fratelui cumnatului său răposat, fiind în gradul al patrulea; -Doi frați pot lua pe nora și pe mama ei după fiul ei vitreg, fiind în gradul (3) al patrulea; -Aceași pot lua pe bunică și pe nepoata ei după fiu (fiică) fiind în gradul al patrulea; - Aceiași pot lua pe mătușă și pe nepoata ei după frate, fiind în gradul al cincilea. Doi cumnați pot lua pe mătușă și pe nepoata ei de frate fiind în gradul al cincilea.**

339. - **înrudirea spirituală ca naș la sfîntul botez, nu și la căsătorie, s-a hotărît în sinodul VI ecumenic, c. 53, superioritatea ei constînd în mărirea tainei- și nu în mulțimea gradelor, oprindu-se numai pînă la al treilea grad inclusiv. Astfel, nașul nu poate lua pe fina sa fiind în gradul întâi ca și cu fiica sa proprie; Același naș nu poate lua nici pe mama sau pe fiica finului său, fiind în gradul al doilea; -Același nu poate lua nici pe sora finului, fiind în gradul al treilea. Fiul nașului nu poate lua pe fina tatălui său, fiind în gradul al doilea. Același nu pote lua nici pe sora finului tatălui său și nici pe mama ei, fiind în gradul al treilea. Un băiat și o fată botezați de același naș nu se pot căsători, fiind în gradul al doilea. Un bărbat nu poate lua pe soția fratelui său din botez, fiindu-i cumnată spirituală de gradul al doilea. Ginerile văduv nu poate lua pe fina socrului său, ca ceea ce este soră cu fosta lui soție, în**

gradul al doilea. Băiatul botezat de soț, iar fata de soția lui, acești copii nu se pot căsători, fiindcă sînt fini la amîndoi soții, iar ei frați în gradul al doilea. Același bărbat nu poate lua pe rînd două femei botezate de același naș, fiind surori în gradul al doilea. Dacă cineva va fi naș al propriului său copil, el trebuie să se despartă de soția sa, ca cei ce au devenit frați (cumetri) duhovnicești... (V. Botezul).

340. - La înrudirea spirituală este îngăduită căsătoria: cumătrul poate să ia pe sofa cumătrului (tatăl finului), fiind în gradul al patrulea. Fratele nașului poate să ia pe sora finului fratelui său, fiind în gradul al patrulea. Doi frați trupești pot lua două fete botezate de același naș, fiind în gradul al patrulea. Copilul botezat de socru poate lua pe fata botezată de ginere, deși ar fi în gradul al treilea, însă sînt îndepărtați prin familii diferite.

341. - Rudenia prin adopțiune sau înfiere (luare de suflet) se oprește de la căsătoria copilului adoptat, pînă la al treilea grad inclusiv cu rudele ambilor părinți adoptivi, fiindcă el a devenit fiul lor. Astfel, copilul adoptiv, nu poate să ia pe mama adoptivă fiind în gradul întîii. - Același, nu poate lua nici pe sora tatălui său, sau a mamei sale, fiind în gradul al treilea. Tatăl adoptiv nu poate lua pe sora fiului adoptiv, fiind în gradul întîii. -Același, nu poate lua nici pe soția fiului adoptiv, fiind în gradul întîii. -Același, nu poate lua pe fiica fiului adoptiv, fiindu-i nepoată în gradul al doilea.

342. - Întrucît, nunta se face cu veselie, iar Domnul a zis că oamenii înainte de potop mîncau, beau și se însurau (Matei 24, 38-39), biserica a oprit a se face nunta în timpul posturilor, fiind un timp de pocăință și smerită rugăciune. Astfel, se oprește a se face nunta: în postul Nașterii Domnului de la 14 noiembrie pînă la Botezul Domnului de la 6 ianuarie; Tot postul mare și săptămîna Pastelor pînă la Duminica Tomii; postul Sf. Apostoli din Duminica Rusaliilor pînă la 29 iunie; postul Sfintei Marii de la 1-15 august; 29 august la 14 septembrie și în toate miercurile și vinerile de peste an. Pentru cazuri excepționale, logodnicii trebuie să îndrumați la episcopul locului ca să chibzuiască asupra dezlegării cînd nunta se face fără muzică și fără veselie, avînd de suportat și o canonisire cum o va aprecia arhiereul (v. Postul).

343. - Slujba căsătoriei fiind un act juridic și indisolubil, se face în public, fiindcă soții vor trăi în societate, avînd ca martori și îndrumători în viața de căsnicie pe naș și nașă. Ea se face în biserică după slujba liturghiei; dar se poate face și în altă vreme a zilei. Numai excepțional, se poate face și în afară de biserică. Preotul trebuie să consemneze în

registrele parohiale orice căsătorie potrivit regulamentelor în vigoare (V. Tainele).

344. -"Dacă cineva ar ademeni și ar silui o fecioară nelogodită și ar ține-o în ascuns ca o concubină, să se afurisească, și să nu-i fie iertat a lua altă femeie, ci pe aceea care a ales-o, chiar de ar fi săracă". (Apost. 67).

345. -"Deoarece în unele eparhii s-a dat voie citeților și cîntăreților să se căsătorească, sfiitul sinod a hotărît să nu li se îngăduie a lua soție eterodoxă. Iar, cei ce au **avut copii** dintr-o astfel de căsătorie, dacă au apucat să-i boteze, la eretici trebuie să-i aducă la comuniune cu biserica cea sobornicească. Dacă nu i-a botezat, n-au voie să-i boteze la eretici, iudei sau păgîni, afară de cazul cînd persoana cu care se căsătorește, ar făgădui că vine la credința ortodoxă. Iar, dacă cineva, ar călca această hotărîre a sfiitului sinod ,să fie pedepsit după canoane, cu depunerea din treaptă sau afurisire". -IV ee. 14.

346. -"Sfiitul Sinod a hotărît ca cei ce răpesc femei sub motiv de căsătorie, sau cei ce colaborează cu ei, sau cei ce ajută prin înțelegere cu răpitorii, dacă vorfi clerici să se caterisească, iar dacă vor fi mireni să se anatematisească". (IV, ec. 27 egal cu VI, ec. 92.)

347. - **Sfinta Scriptură ne învață așa** "Nu vei intra la nici o nidenie a trupului tău spre ai descoperi nișinea. (Lev. 18, 6- 20). Sfiitul Vasile a înșirat în canoanele sale cîteva din căsătoriile oprite, lăsînd , sub tăcere pe cele mai multe, însă printr-amîndouă felurile nu s-a adus folos; ca să nu se spurce scrierea prin cuvinte, a însemnat necurățiile cu numiri generale, prin ceea ce ne arată îndeobște căsătoriile nelegiuite, trecînd cu vederea mulțimea cuvintelor mșinoase. Întrucît, prin tăcerea și necunoașterea opririi căsătoriilor nelegiuite, se tulbură însăși firea, noi am socotit să le precizăm mai lămurit, hotărînd ca de acum încolo, cel ce se va împreuna cu vara întîi și a doua prin legătura de căsătorie, sau tatăl și fiul cu mama și cu fiica, sau tatăl și fiul cu două surori, sau mama și fiica cu doi frați, sau doi frați cu două surori, să fie canonisiți șapte ani, despărțindu-se și de această căsătorie nelegiuită". -VI ec 54.

348. -"Nu este iertat bărbatului sau femeii ortodoxe să ia în căsătorie soț eretic. Dacă cineva va face așa ceva, să se anuleze și să se dezlege nelegiuita căsătorie, căci nu trebuie a uni cele neamestecate, nici să se împreune oia cu lupul, nici păcătoșii să se facă părtași cu Hristos. Cei ce vor călca cele de noi hotărîte, să se afurisească. Însă, dacă doi soți încă înainte de a se face creștini s-au căsătorit legal, apoi unul dintre ei s-ar conveni la lumina adevărului creștin, iar celălalt va rămîne în necredință, dar dorește să trăiască mai departe cu soțul cel credincios, sau invers, cel credincios cu cea necredincioasă, după zisa apostolului, să nu se despartă, fiindcă bărbatul necredincios se sfințește prin femeia credincioasă și femeia necredincioasă se sfințește prin bărbat" (I Cor. 7,14). vi ec 72.

349. *"Dacă femeia, al cărei bărbat este dus, și despre care nu se știe unde este și se căsătorește cu alad înainte de a se încredința despre moartea primului soț, se canonisește ca o preacurvă. La aceeași canonisire se supun și femeile ostașilor, care se mărită întrucât nu știu de bărbații lor; tot așa se canonisesc și femeile care nu așteaptă pe bărbații lor care lipsesc. Totuși, aceste cazuri au iertare, în măsura în care bănuiala de moarte a soțului a fost mai mare sau mai mică. Femeia care s-a măritat din neștiința cu un bărbat pe care l-a lăsat soția pentm o vreme, apoi ea fiind alungată că i-a venit bărbatului soția celui dintîi, deși ea s-a căsătorit din neștiință, ea se socotește ca o preacurvă; cu toate acestea, nu i se interzice altă căsătorie unei astfel de femei; dar mai bine ar fi dacă ar rămîne văduvă. Dacă după un timp oarecare, ostașul a cănii soției s-a măritat cu altul din cauza lipsei îndelungate, iar el, s-ar întoarce acasă și ar voi să-și ia pe fosta lui soție, din cauza neștiinței, femeia să se ierte, precum și bărbatul care s-a căsătorit cu ea prin a doua nuntă". -VI ec. 93.*

350. *"Cel ce va lua în căsătorie pe o femeie care a fost căsătorită cu altul, logodnicul cel dintîi fiind încă în viață, acela să fie socotit ca un preacurvar". -VI ec. 98.*

351. *"Fetele care s-au logodit, și în urină au fost răpîte de alții, sinodul a hotărît ca să se dea înapoi celor logodiți cu ele de la început, chiar dacă ar fi suferit și silă de la răpitori". -Ancira 11.*

352. *"Logodindu-se cu o fecioară, iar mai înainte el necinstise pe sora lui rămasă gravidă și, după ce s-a cununat cu cea logodită, sora lui necinstită s-a sinucis, sinodul a hotărît ca toți ce au știut de aceste fapte și n-au oprit-o, să se primească la pocăință împreună cu cei ce stau în biserică, după zece ani de canonisire, respectînd treptele hotărîte". -Ancira 25.*

353. *"Femeia care se va mărita cu doi frați succesiv, să nu se împărtășească pînă la moarte. Dacă în fața pericolului morții, ar făgădui că va desface căsătoria și se va însănătoși, din milă va fi primită la pocăință și împărtășire. Dacă femeia sau bărbatul va muri într-o astfel de căsătorie, atunci soțul rămas în viață cu mare greutate va fi primit la pocăință prelungindu-l-o spre sfîrșitul vieții". -Neoccz. 2.*

354. *"De asemenea, s-a hotărît ca fiii clericilor, să nu se căsătorească cu paginii sau cu ereticii". - Cart. 21.*

355. **"Nu se cuvine ca cei ce sînl clerici ai bisericii, să unească cu nebăgare de seamă pe fiii lor cu ereticii, prin legătura căsătoriei". -Laod. 10.**

356. **"Nu trebuie a se încheia căsătorie cu nici un fel de eretic, sau a da pe fii sau fiice după eretice, ci numai ducă ar făgădui că s-ar face creștini". - Laod. 31.**

357. - "Cel ce a răpit femeia logodită cu altul, nu se cade a-l primi la spovedanie pînă ce nu va lăsa acea femeie spre a o lua logodnicul de la început, dacă acesta mai vrea să o ia înapoi".-

"Cel ce a răpit pe o fecioară liberă, el n-o poate ține, ci s-o dea înapoi părinților, sau tutorilor ei; iar, dacă aceștia vor să o lase lui de soție, să cadă la învoiala căsătoriei, fără a se sili cineva. Însă, cel ce și-a luat soție prin mijloace de siluire, de necinste, sau răpire pe ascuns, trebuie supus la o canonisire grea de patm ani, pentm curvie și anume: în primul an să stea plîngînd la ușa bisericii, în al doilea an să asculte mgăciunea din fundul bisericii, în al treilea an să stea la biserică, la mgăciune cu ceilalți și numai după patm ani să se primească la împărtășire". - Sf. Vasile 22.

358.- *"Penlni cei ce s-au căsătorit cu două surori, sau cele ce s-au căsătorit cu doi frați, noi am trimis o scrisoare a cărei copie am trimis-o evlaviei tale. (c. 87). Iar, cel ce a luat pe soția fratelui său, nu va fi primit la pocăință înainte de a se despărți de ea". - Sf. Vasile 23.-*

359. -*"Cel ce s-a căsătorit cu o femeie pe care mai înainte a necinstit-o, se va supune canonisirii (pe patru ani c. 22), dar se îngăduie apoi, să trăiască cu ea". -Sf. Vasile 25.*

360. -*"Curvia nu este nuntă și nici început de nuntă. De aceea, dacă este cu puțință e bine să se despartă cei ce s-au luat prin curvie. Iar, dacă ei stămiesc să trăiască împreună, să fie supuși la canonisire pentm curvie (7 ani) și apoi să li se îngăduie a trăi împreună, ca să nu se întîmple ceva mai rău". -Sf. Vasile 26.*

361. -*"Nu este vreun vechi canon contra celor ce răpesc fetele, dar eu îmi dau o părere că răpitorii și complicitii lor trei ani să fie scoși de la năgăciunea bisericii (c. 22). Iar, pentm fetele răpite cu voia lor, nu se poate spune ceva dacă pînă la lununie nu s-a întîmplat nici-o necinstire. Văduva poate dispune de sine cum voiește, iar dacă se preface că a fost răpită, noi nu ne ocupăm de aparențele exterioare ale acestui caz". -Sf. Vasile 30.*

362. -*"Fecioarele care se duc după bărbat fără voia tatălui lor, curvesc. Împăcîndu-se cu părinții (fetei și băiatului), se pare că fapta se îmbunătățește (spre admiterea căsătoriei), însă nu se vor primi la împărtășire degrab, decît după o canonisire de trei ani". - Sf. Vasile 38.*

363. -*"Tînăra, care fără voia stăpînului său tată, s-a dat pe sine unui bărbat, a curvit. Iar căsătoria care se încheie mai pe urmă cu învoire, este valabilă. Deci cea dintîi este curvie, iar cea de pe urmă este căsătorie". -Sf. Vasile 40.*

364. -*"Femeia care în văduvie este stăpîină pe sine, se poate căsători fără a fi vinovată, dacă nu este nimeni care i s-ar putea opune legal, căci apostolul*

zice: Dacă îi va muri bărbatul, femeia este slobodă să se mărite cu cine voiește, numai să fie întru Domnul". (I Cor. 7, 39) - Sf. Vasile 41.

365. *"Căsătoria făcută fără voia părinților sau a tutorilor, este curvie. Dacă tatăl sau tutond este în viață, tinerii căsătoriți stau sub vuvvăția curviei pînă ce li se va aproba căsătoria, căci numai cu aprobarea lor se întărește nunta". -Sf. Vasile 42.*

366. *"Femeia, care fără să știe, s-a măritat cu un bărbat pe care l-a lăsat soția pentm un timp și, apoi ea a trebuit să-l lase, căci s-a întors la el soția dintîi, ea a curvit din neștiință. Deci, ea nu se oprește de a nu se căsători, însă ar fi mai bine să stea necăsătorită". -Sf. Vasile*

46.

367. *"Căsătoria între persoanele cu înrudire oprită de canoane, de se va dovedi că s-a făcut din năzuința păcatelor omenești, va primi canonisirea preacurvarilor după ce se vor despărți". -Sf. Vasile 68.*

368. *"Vom arăta obiceiu care are la noi puterea de lege, fiindcă s-a primit de la bărbații sfinți care ne-au dat legile canonice. Iată-l: Dacă cineva, se va căsători ilegal cu două surori, niciodată să nu fie recunoscută astfel de căsătorie și nici să fie primit a intra în biserică, pînă ce nu se vor despărți. Însă, pentm că Diodor, episcopul Torsului a îngăduit acest lucm și, l-a susținut în scris, întemeindu-se pe **Levitic 18, 18**, unde se îngăduie căsătoria simultană a două femei (**surori**), eu răspund că legea veche a căsătoriilor nu obligă decît pe cei ce trăiau în ea. (**Rom. 3,19**), căci astfel, ar trebui să respectăm și tăierea împrejur, sabatul și să nu mîncăm cele de ea oprite. Nu este drept să respectăm acele rînduieli care ne satisfac poftetele noastre, iar, acele rînduieli care nu ne plac, să le anulăm cu legile slobozeniei lui Iisus Hristos. La întrebarea: dacă cineva poate să ia de soție pe cumnata sa, eu am răspuns că nu se poate, cum este adevărat după lege. -Numai legiuitond poate să facă adaosuri la lege, iar cel ce este pus să o împlinească, n-are acest drept... S-a oprit hotărît influința păcatelor paginilor (**Lev. 18, 3**)... Noi nu trebuie să ne ferim numai de păcatele cele scrise direct, ci și de cele nescrise, care se cuprind în cele deja scrise... Poate unii, vor aduce obiecția, că această lege n-a interzis tatălui și fiului să aibă aceeași femeie și, cu toate acestea, proorocul zice: Tatăl și fiul au curvit cu aceeași femeie (**Amos. 2, 7**). Cîte păcate diavolești n-au fost născocite de oameni, pe care ScripUira le-a trecut cu tăcerea, penlni a nu se înjosi demnitatea ei prin arătarea numirilor mșinoase! Ea s-a mărginit, doar să le arate în tennen generali cum spune Sf. Pavel. cînd el a zis că desfrinarea și toată necurăția să nu fie pomenite între voi, așa cum se cuvine sfinților (**Efes, 5,3**).*

Prin cuvîntul desfrînare, el înțelege toate murdăriile pe care bărbații și femeile pot să le facă între ei, așa că trecerea sub tăcere a anumitor păcate nu înseamnă că se îngăduie celor păcătoși ca să le

facă, adică să aprobe căsătoria cu două surori, despre care legiuitorul n-a vorbit nimic; ci dimpotrivă, vă spune: Să nu intri la femeia, rudenia ta, ca să-i descoperi goliciunea (Levitic 18, 16) în care se vorbește și despre această înrudire, fiindcă nimic nu-i este mai apropiat omului decât soția sa, ca ceea ce este un trup cu el. Inșă, sora soției lui devine rudenie a bărbatului, ca soră, căci după cum el nu poate lua pe mama soției lui, nici pe fiica soției lui pentru că el nu se poate căsători nici cu propria sa mamă, nici cu propria sa fiică, tot așa nu i se poate îngădui să ia pe sora soției ca și pe propria sa soră. De asemenea, nici femeia nu se poate căsători cu cumnatul ei devenindu-i frate, căci sînt aceleași legi pentru amîndouă felurile de înrudire.

*"Deci, pe toți cei ce mă întrebă cu privire la căsătorie, îi sfătuiesc că timpul vieții acesteia este scurt și timpul lumii acesteia trece și, cei ce au femei să fie ca și cei ce n-ar avea (I Cor. 7,29). Iar, dacă cineva îmi va spune cele din **Facere**: "Creșteți și vă înmulțiți" (7, 9), eu îi voi răspunde că nu știe să facă deosebire între felul de a fi al epocilor diferite, cînd legile au fost date. A doua căsătorie, este numai un remediu de potolire a poftelor, dar nu un mijloc de încurajare al dezmațului. Dacă nu se poate înfrîna, să se căsătorească, zice Sfînul Pavel (I Cor. 7,9), deci, căsătorindu-se, ei nu pot să calce legea. Această patimă nișinoasă ar putea ea oare să orbească atît de mult, pe cei ce-i stăpînesc, încît să ajungă a nu mai cunoaște legea naturii care a făcut deosebire între aceste uniri? Atunci cum s-ar mai numi copiii care ar ieși dintr-o astfel de căsătorie? Vor fi ei frați sau veri? Confuziunea înmdirii le-ar putea da un nume amestecat".*

"O, omule, să nu faci pe mătușa să devină (prin căsătoria ei cu tine) mama vitregă a copiilor tăi (cu fosta soție, sora ei) și astfel cea care trebuie să iubească ca o mamă (pe copiii soră-sei), să devină o mamă vitregă plină de ură. Urîciunea acestor fel de mame vitrege, este atît de grozavă, că ea trece și asupra mamei moarte a copiilor. Dușmanii încetează cu ura lor, cînd cei pe care i-a ii urît mor, mamele vitrege încep ura numai după ce soțiile precedente au murit, lată ce am voit să-ți spun pe scurt. Dacă cineva voiește să se căsătorească după lege îi este deschisă toată lumea care-l înconjoară, însă dacă năzuințele sale sînt pătimășe, el este dator să se stăpînească și să înlătore poftetele cele rele, pentm ca el să devină sfînt și să înlătore poftetele cele- rele, pentm ca el să devină sfînt și cinstit cu tnipul său, înlătîrîndpofetele păcătoase" (I Tes. 4,4). -Sf. Vasile 87.

369. - "Clericul care este chemat să slujească o căsătorie nelegiuită (între rude), dacă el știe că este nelegiuită, nu se cuvine a săvîrși slujba și a se face părtaş la păcate străine". -Timotei ii.

370. - "Canonul sinodului VI ec. 98, osîndește ca pe un preacurvar pe cel ce ia în căsătorie pe cea logodită legal cu altul", -ioan Post. 22.

371. -"Canonul sinod. VI ecum. 72, hotărăște că dacă un ortodox se căsătorește cu o femeie eretică, nunta să fie fără valoare și căsătoria să se desfacă, iar de vor stand în această căsătorie, să se afurisească". -**Ioan Post. 23.**

372. -"Preotul, care va lua soție încă fiind mirean, și se va afa mdă de a lui, care după lege nu poate s-o ia, acel preot să țină numai scaunul de la sobor cu alți preoți, iar, de dregătoria preoției, să fie cu totul lipsit; ci nu numai de Liturghie, ci și de toate slujbele bisericești; să se ție numai scaunul, cum am zis, adică, să șază în rind cu alți preoți. Și această iertăciune s-a făcut și s-a dat să șază în rind, căci s-a făcut acel lucni al nunții fără de lege, neștiind el, dar a blagoslovi o slujbă nu-i dau lui voie purtătorii de Dumnezeu Părinți, dar cumva să și blagoslovească el pe altul? Cînd el trebuie să-și poarte grija de păcatele sale, că blagoslovenia este darul Sfînlului Duh și dare către alții și unul ca acela nimic nu se amestecă nici darului, nici sfințeniei de la Duhul Sfînt, pentm păcatul amestecării de sînge care l-a făcut și dacă, de vreme ce n-are dintr-acele dar, cum va putea să dea altui om lucni care n-are? Cel ce dă către alții și blagoslovenie și sfințenie, iar cel ce n-are cum va putea să dea? Ce voi mai zice că nici pe ascuns, nici pe față să îndrăznească a blagoslovi nici să pricestuiască pe vreun om, că aju/ige lui numai șederea în scaunul preoților, iar altă treabă bisericească să nu slujească, cum am zis mai sus; fără să se roage lui Dumnezeu cu lacrimi să-i ierte fărădelegea amestecării de sînge, care a făcut și acea nuntă fără de lege să se despartă și el mai mult, către femeia aceea să nu mai meargă, deci de va face așa să nu se lipsească de scaun, iar, de nu se va despărți, nu numai de scaun să se lipsească, ci și cu încă acea femeie fără de lege, care a luat-o, să fie afară de biserica lui Hristos, pînă vor veni spre pocanie să se despartă unul de altul, atunci să-i primească, iar, de nu vor suferi, să se despartă unul de altul de voie, atunci să se despartă cu sila omenească, adică cu judecata de afară". -**ILT, 82.**

373. -"De se va afla cineva cu soacra sa tmpește, adică să facă păcat cu mama logodnicii lui, sau cu altă mdenie după tmp a ei, mai înainte de blagoslovenia nunții, atunci să nu se făcă acea nuntă, ci să se oprească. Iar, dacă se va fi blagoslovit cu femeia lui, atunci îi va fi venit acel păcat de va fi făcut împreunare de sînge, atunci nunta să nu se despartă, ci numai să se canonisească cei ce au făcut amestecare de sînge. Iar, canonul lor este ani doisprezece, și-l vor tăia mai puțin, de vor vrea să facă post, metanii și milostenii". -**ILT, 238.**

374. -"Cine va însura feciori și fete, cu cei de altă credință, să aibă pocanie cinci ani, așjiderea și preoții cei ce-i vor cununa să aibă pocanie trei ani afară de biserică". - **l'BG, 32**

XXXIX.

CĂSĂTORIA A DOUA

375. - Căsătoria a doua este îngăduită de biserică numai ale celor ce au rămas văduvi de tineri prin deces și n-au copii. Sf. Pavel sfătuiește la văduvie castă, dar cine nu poate, mai bine să se Căsătorească (Rom. 31; 1 Cor. 7, 39; Sf. Vasile 87). Dacă sînt tineri, canonisirea va fi mai scurtă și mai ușoară, dacă vor fi mai în vîrstă, canonisirea va fi mai aspră, ajungînd pînă la un an (1 ec. 8; Sf. Vasile 4). Cel căsătorit a doua oară, nu mai poate fi hirotonisit (Ap. 17; VI ec. 3; Sf. Vasile 12). Slujba cununiei se face mai redusă și fără fast, iar preotul, n-arc voie să ia parte la masa lor (Neocez. 7.). "Nunta cea dintîi este lege, a doua este iertare, iar cea de-a treia este călcare de lege". -ILT, 205.-

376. - *"Dacă o femeie sau un bărbat moare și celălalt se căsătorește, nu păcătuiește...dar dacă rămîne văduv își agonisește mai multă slavă la Domnul". - Sf. Herma (sec. MI) II, 4.*

377. -*"După dascălul nostru, cei ce s-au căsătorit a doua oară după legea omenească, sînt păcătoși, precum și cel ce caută la femeie poftind-o pe ea. Că nu numai cel ce preacurvește de fapt este preacurvar, ci și cel ce voiește a preacurvi, fiindcă nu numai fapta, ci și gîndurile sînt văzute de Dumnezeu. Într-adevăr, sînt mulți bărbați și multe femei de 60-70 ani, care din pruncie de cînd au primit învățătura lui Hristos, au rămas necăsătoriți și mă bucură acest fapt, că astfel de oameni se găsec la toate neamurile". -Sf. Justin (160) Apologia 1,15.-*

378. -*"Am hotărît potrivit canonului (ap. 17), ca mirenilor celor ce liber și legiuit s-au căsătorit a doua oară (după moartea soțului) și n-au trăit în concubinaj, după ce au petrecut un oarecare timp în rugăciune și post, după iertarea spovedaniei, să li se dea împărtășania" -Laod. 7.*

379. -*"Pentru cei ce se căsătoresc de mai multe ori, li se osîndeșle un timp de pocăință (1-2 ani) dar, rîvna și credința lor le scurtează iar acest timp de pocăință" Neocez. 3.*

380. -*"Preoții, să nu ia parte la masa celor căsătoriți a doua oară, deoarece a doua nunță are nevoie de pocăință; și oare cine ar fi acel preot, care trebuie să canonisească pe miri, ar voi să participe la masa lor, aprobîndu-le faptele prin participarea la ospăț?". -Neocez. 7.*

381. -*"Canonul (Ap. 17), a oprit cu desăvîrșire de la slujba de preot, pe cel ce s-a căsătorit de două ori". - Sf. Vasile 12.-*

382. -*"Femeia, căreia i s-a dus bărbahil în țări depărtate și a dispămt, dacă se căsătorește cu altul mai înainte de a se încredința despre moartea lui, se canonisește ca o preacurvă". -Sf. Vasile 31.*

383. -*"Dacă stăpînii nu vor, văduva sclavă nu greșește mult, dacă se căsătorește a doua oară, simulînd că a fost răpită. Deci, nu trebuie învinovățită,*

căci nu se judecă fonele, ci viața ei legitimă de a se căsători. Dar, i se aplica canonisirea nunții a doua " Sf. Vasile 53.

384. *"Dacă femeia are duh necurat și stă legată, iar bărbatul zice că nu se poate înfrîna și vrea să ia alta, în acest caz este preacurvie și nu se poate da un răspuns hotărît; însă după legea duhovnicească, nu se poate recăsători pînă ce nu moare soția" Timotei 15.*

385. *"În privința celor ce se căsătoresc a doua oară, canonul al patrulea al lui Vasile cel Mare zice că unii au stabilit un an, iar alții doi (ani de epitimie); iar cei ce se căsătoresc a treia oară și pe patm ani. Dar noi, zice, am primit obiceiul afurisirii în cinci ani, pentm cei ce se căsătoresc a treia oară, firește nedesfăcîndu-se căsătoriile anterioare" Sf. Ioan Post. 19.*

386. *"Cel ce se căsătorește a doua oară, nu se încununează (nu i se pun cununile pe cap); ci chiar i se dă canonisire de doi ani, iar cel ce se căsătorește a treia oară, cinci ani se canonisește" Sf. Nichifor 2.*

387. *"Cînd se cunună a doua nuntă, preotul la masă să nu meargă, ci numai la biserică să-i blagoslovească pe dînsii, iar în casa lor, să nu meargă la cea de-a doua cununie" PBG. 51.*

388. *"Cine vafi la a doua nuntă, de va fi tînărși va muri femeia, de va putea răbda așa, după cuvîntul apostolului, bine este, iar de nu va putea răbda așa, el să ia a doua muiere; iar de va fi bătrîn și se va însura a doua oară, acesta mînie pe Dumnezeu, să aibă pocanie trei ani și metanii cîte 24pe zi" PBG, 83.*

XL.

CĂSĂTORIA A TREIA

389. *"Cu privire la cei ce se căsătoresc a treia oară și acelor ce se căsătoresc de mai multe ori, am hotărît același canon. Ca și la cei ce se căsătoresc a doua oară, adică pentm cei ce se căsătoresc a doua oară, un an, iar alții doi ani. Cei ce se căsătoresc a treia oară sînt afurisiți trei ani, ba chiar și palm ani. Aceasta nu se numește nuntă, ci poligamie sau mai curînd desfrinare, care se pedepsește. De aceea și Domnul a zis Samaritencii care curvise cu cei cinci bărbați: "Pe care îl ai acum nu-ți este bărbat..." (Ioan 4,18). Cei ce au trecut peste a doua nuntă, nu merită a fi numiți bărbați sau soții". "S-a obișnuit ca cei ce se căsătoresc a treia oară să fie afurisiți pe cinci ani, nu din vreun canon, ci din predania moștenită din vechime. Dar nu trebuie a-i înlătura cu totul de la biserică, ci să asculte doi sau trei ani, apoi să stea împreună cu cei credincioși în biserică, fără a se împărtăși cu sfințele taine și după ce vor da dovezi de pocăință, să fie primiți la împărtășanie" st. Vasile 4.*

390. *"Pentm a treia nuntă, nu avem lege canonică, deci ea nu-i aprobată de lege și astfel, pe aceasta o privim ca pe o întinăciune a bisericii. Dar nu le*

supunem osîndirii publice, fiindcă sînt mai de tolerat decît desfrîul liber" Sf.Vasile
50

391. -*"Sfinții Părinți, au trecut sub tăcere poligamia (nunta a treia) și au socotit-o ca pe o poftă dobitocească și străină de vrednicia omului creștin. -Nouă ni se pare că acest păcat este mai mare decît curvia. Totuși, se cuvine ca aceștia să fie canonisiți (cu îngăduință) adică, un an să se tînguie la ușa bisericii, trei ani să stea în genunchi în urmă la intrarea în biserică și apoi să fie primiți" Sf. Vasile 80.*

392. -*"Cei ce vor să facă a treia însurare să se pocăiască patm ani și să facă cîte 66 metanii pe zi, că se cheamă curvie". -PBG, 83.-*

393. -*"Cine se însoară de patru ori, să se pocăiască 8 ani, metanii cîte 100 pe zi, unii ca aceia curvesc și, pe Dumnezeu mînie" PBG, 83.*

394. -*"Oamenii cei mai de mult ierta să se facă cununia de trei ori la un om, iar împăratul Leon înțeleptul, (912) se blagoslovi fără de lege și cu a patra muier, și-l afuiaisipattiarhul Nicolae, iar împăratul nigă pe patriarh să-i ierte a patra însurare, iar patiarhul nici cum nu vru să-l asculte, pentru această mare fărădelege nici v/u să-l ierte. Iar, împăratul, dacă văzu neîntoarcerea sufletului acelu om, cum nu vrea să-l ierte, mîniindu-se foarte și urgisindu-se, îl scoase din scaunul patriarhicesc și-l goni și puse în locul lui, altul anume levitimie Singel, un om bun, îmbunătățit și sfințit. Ci însă și acel patriarh levitimie pe acel împărat, pe Leon, mult îi aduse aminte și-l învăță, și-l dosădi pentm acea fără de lege a patra însurare ce făcuse și, nu-l lăsă să pomncească pe la creștini să ia cîte a patra muier. Pentm că zice patriarhul cu alți arhierei, că este fără de lege nu numai a patra însurare, ci și a treia, cum zice marele Vasile. Pentm aceia și împărțire se făcu între biserică și starea împărțirii trecu pînă la împărțirea feciondui lui Leon, anume*

Constantin Porfiroghenilul și Roman socml său. Și atunci făcură întocmirea împreunărilor și spune la cîți ani de vîrslă a omului, va lua bărbatul muier și la cîți ani să nu ia" (Iomul unirii a. 6428- 920, sint. Aten.V, 6-9). ILT, 206.

395. -*"însă, cîți sînt de 40 de ani și va lua a treia muier și copii de nu vor avea, iar pentm jale și dragoste să facă cuconi, aceia nu se opresc, iar de vor și avea copii, aceia să fie oprîți de a treia nuntă să nu se însoare. Iar, de vor veni la a treia nuntă cei ce n-au coconi, atunci să nu se pricestuiască cinci ani cu Sfiitele Taine. Iar, cînd sînt unii de treizeci de ani, măcar aibă feciori, măcar n-aibă, aceia patm ani să nu se cuminece. Și iar zice: că cei ce au trei nunți, care sînt de treizeci de ani de nu vor avea copii, aceia după trei ani să se cuminece, iar de nu, vor avea atuncea la al patrulea an, cum am zis mai sus" ILT,*

206.

396. -"Iarpentm a patra nuntă, au poruncit cu mintea dimpreună și cu socoteală și cu judecată dumnezeiescul sobor al sfinților părinți, că nici cum aceea nuntă fără de lege niciodată să nu se facă, iar, de va îndrăzni cineva și se va face nebăgător de seamă, de dumnezeiască lege și pravilă, de va veni porcească a patra nuntă, acela să fie afurisit și lipsii de toată slujba bisericii și strein de toată iertarea bisericii lui Hristos, pînă ce va face despărțire deplin de către aceea locuință și împreunare rea ce s-a făcut, de aceea se va despărți și va veni întm pocanie și se va întoarce, primește-l iar. Canonul lui cum zice dumnezeiescul Pustnic, să-i fie opt ani să nu se pricestuiască și metanii și post și milostenii să facă, iar de nu se va întoarce, atunci să fie strein de traiul creștinilor cum am zis" **ILT, 206.**

397. -"Nunțile care se fac mai multe de trei, acele nunți nu se cheamă, pentm că sînt ca dobitoacele și fără de lege și spurcate și afară de rindul creștinilor. Iar copiii, care se vor naște din a patra nuntă poruncesc pravilele să nu se cheme adevărați latinilor săi, nici să-l mostenească" **ILT, 206.**

398. -"Preotul, care din neștiință va face slujba cununiei celor opriți a se căsători după înrudirea de sînge, sau înrudire spirituală, sau a patra căsătorie, se caterisește" **Trebuie p. 520.-**

XLI.

CĂSĂTORIA CLERICULUI

399. - Căsătoria clericului este socotită legală numai o singură dată înainte de hirotonie, cu o fecioară evlavioasă. Cei ce au gînd să se hirotonisească, întrucît pentru ei căsătoria este o probă de foc, sînt datori de la început, să-și pună înainte toate posibilitățile de viitor: poate el să fie la înălțimea chemării de preot, conducîndu-se pe sine, pe soție și pe copii, precum și biserica cu care va lega o altă cununie și mai superioară? In caz de văduvie cu copii, va putea el să rămînă la înălțimea castității pentru Domnul și pentru misiunea bisericii, și în același timp, să-și gospodărească și copiii? Dacă, conștiința îi va răspunde cu sinceritate evlavioasă da, să se hirotonisească, iar de nu, să se ocupe cu altceva în viață. Toate justificările unor oameni care cer recăsătorirea, nu sînt decît oameni cu conștiința adormită (Rom. 11, 8), lipsiți de focul cel sfînt al apostolatului (Luca 24, 32), avînd o inimă uscată față de trăirea duhovnicească, care socotesc preoția ca pe o funcțiune oarecare aducătoare de cîștig, dar nu ca pe o misiune apostolică, căci altfel ar răsuna în inima lor cele spuse la (I Regi 2, 29; 8, 3; Ier. 6, 13-14; Osea. 4, 7-11).

Pentru orice cleric, căsătoria a doua este preacurvie și curvarii împărăția lui Dumnezeu nu o vor vedea (I Cor. 6,9-10; Gal. 5,19-21; Efes. 5,

3-5). "Episcop, preot sau diacon, să se așeze numai aceia care s-au căsătorit numai o singură dată (**1 Tim. 3,2 și 12; Tit. 1, 6**), fie că le trăiesc soțiile, fie că au murit. Iar după hirotonie, să nu le mai fie îngăduit a se căsători, fiind celibatari, iar dacă au soții, în văduvie să nu ia pe altele, ci să se mulțumească cu aceea pe care au avut-o când s-au hirotonit". -**Const. Ap. VII, 17.-**

400. -"Dintre cei ce au primit hirotonia fără a fi căsătoriți, fiind celibatari, apoi vrînd să se însoare, se îngăduie numai citeților și cîntăreților". -**Apost. 26.-**

401. -"Deoarece și dreptcredinciosul împărat (**deși este mirean**), a vorbit către acest sfînt și ecumenic sinod, ca cei ce se numără în cler și împart altora cele sfînte să fie curați, și slujitori evlavioși și vrednici de jertfa cea înțeleaptă a marelui Dumnezeu, care este El însuși și jertfă și arhieru și să curățim cele spurcate care s-au lipit de dînsii prin căsătoriile cele nelegiuite. Apoi, delegațiile bisericii romanilor, au propus ca să se aplice canoanele cu prea multă strictețe. Delegații acestei cetăți împărătești (**Bizanțul**), au cernut să aplice canoanele mai umanitar și cu mai multă îngăduință. Noi am împreunat amîndouă propunerile, în chip părintește și cu iubire de Dumnezeu, ca să nu dăm prilej ca îngăduința să ducă la slăbiciune și nici strictețea să nu fie prea aspră, mai ales că păcatele s-au întins asupra multor bărbați din cauza neștiinței canoanelor". - "Toți împreună am hotărît ca preoții care s-au căsătorit de două ori și au căzut sub robia păcatului pînă la a cincisprezecea zi a lunii trecute ianuarie, din indicatorul al palmei trecut anul 6199 (**691**) și n-au voit să se curețe de această nelegiuire, să fie supuși canonicității caterisirii". "Cu privire la preoții care au căzut în acest păcat al căsătoriei a doua, dar care înainte de această hotărîre a noastră au cunoscut folosul și au înlăturat acest păcat și s-au despărțit de această nuntă nelegiuită și streină de adevărata căsătorie; s-au cu privire la cei ce le-au murit soțiile luate în a doua căsătorie, sau cu privire la cei ce au căutat să se îndrepte și să se înțeleptească îndată (**afîind această hotărîre**), părăsind nelegiuirea de mai înainte, fie că sînt presbiteri sau diaconi, sfiitul sinod a hotărît ca aceștia să înceteze de la orice slujbă sau lucrare preotească și să fie canonisiți pentru o vreme hotărîlă. Aceștia au nevoie să se împărtășească numai de cîntea numelui și a stării între preoți, mulțumindu-se că pot șede înaintea altor mireni, rugîndu-se Domnului și plîngînd ca să li se ierte nelegiuirea cea făcută din neștiință. Ei nu pot să binecuvînteze pe altul, întnicît sînt datori să-și vindece propriile lor rane. - Iar, cei ce s-au căsătorit o singură dată cu o femeie văduvă, precum și cei ce după ce s-au împreunat cu o singură căsătorie ilegală (**de înrudire**), adică presbiterii, diaconii și ipodiamii să se oprească de la slujbă pentru scurt timp și să fie canonisiți și apoi, excepțional, să fie repuși în slujbele treptelor lor (**fiindcă au păcătuit din neștiința canoanelor**), dar să nu se mai promoveze la o altă treaptă mai înaltă, firește, după ce s-a despărțit de însoțirea lor nelegiuită". - "Toate acestea le hotărîm cu privire la cei ce au fost aflați în sus arătatele păcate numai pînă la 15 ianuarie, după cum s-a spus, din indicatorul 4 (**691**) și numai

cu privire la cei hirotoniți deja. Pentru viitor, hotărîm și reinnoim canoanele (**Ap. 17, 18**), care dispun, că cel ce s-a împreunat cu două nunți după botez, sau a avut țiitoare, să nu poată fi episcop, prezbiter, diacon sau orice altceva dintre cei ce fac parte din catalogul ieraticesc. De asemenea și cei ce au luat văduvă ori lepădată de altul, ori desfrînată, ori sclavă, ori din cele de la teatru, să nu poată fi episcop (**acum văduv**) presbiter, diacon sau altceva din catalogul ieraticesc", - **vi ec. .3.-**

402. -"Toți cei ce au fost hirotonisiți diaconi, (**pină acum la 314**) dacă mai înainte de hirotonie au mărturisit și au susținut că ei trebuie să se însoare, fiindcă nu pot rămîne celibatari, aceștia însurîndu-se după aceasta, în chip excepțional, să rămînă în slujbă pentm că li s-a Mat lor voie de către episcop. Dar, dacă unii au tăinuit în gîndul lor cu [videșug și astfel au fost hirotonisiți cu condiția ca să rămînă celibatari, dar după aceia ei s-au însurat, să înceteze din slujba diaconiei". - **Ancira I().-**

403. -"După cum s-a zis în canoanele apostolesli, că dintre cei ce au intrat în cler necăsătoriți, numai citeții și cîntăreții se pot căsători și noi, păzind aceasta, hotărîm ca de acum încolo, nici ipodiaconul, nici diaconul, nici presbiterul, după ce s-a hirotonit, nici de cum nu are voie să intre în legătură de căsătorie. Iar dacă va îndrăzni să facă cineva aceasta, să se caterisească. Dar dacă ar voi vreunul dintre cei ce intră în cler, să-și ia femeia prin căsătorie legală, să facă aceasta înainte de hirotonia sa ca ipodiacon, sau diacon, sau presbiter". -**VI ec.**

6.

404. -"Preotul, care din neștiință s-a încurcat în căsătorie ilegală, să aibă dreptul de a purta haina și numele de cleric potrivit cu cele spuse de canoane, iar de celelalte lucrări ale preoției să fie oprit, fiindcă destul i s-a iertat unuia ca acestuia. Cel ce trebuie să-și vindece ranele sale, nu trebuie să binecuvînteze pe alții, căci binecuvînlarea este împărtășirea cu sfințenie, iar cel ce nu are nu o poate da altuia". -

"Așadar, să nu binecuvînteze nici în public, nici în particular, nici să dea sfînta împărtășanie altora, nici să mai facă vreo altă slujbă, ci mulțumindu-se cu șederea în rîndul clericilor, să se roage Domnului ca să-i ierte păcatul făcut din neștiință. Și desigur, că această favoare o va avea, după ce s-a despărțit de căsătoria nelegiuită și să nu mai aibă legături, cu femeia pentm care a fost lipsii de danii de a mai slui". -**VI ec. 26.-**

405. -"// (privința presbiterului, care din neștiință s-a alunecat în căsătorie nelegiuită, am hotărît cele ce trebuia: Să aibă parte de împreună ședere (**cu ceilalți presbiteri**) dar, de la celelalte lucrări sfințite să fie oprit, căci destulă îi este acestuia iertarea. Iar, cel ce este

dator a purta grijă de rănilile sale, este nevrednic să binecuvînteze pe altul, căci binecuvîntarea este împărtășire de sfințenie, iar cel ce nu are aceasta, din cauza greșelii făcută din neștiință, cum o va da altuia? (ioan 9, 31). Deci, nici în public și nici îndeosebi, să nu binecuvînteze și nici să dea altora Impui lui Hristos, nici să mai facă vreo altă slujbă bisericească, ci să se mulțumească cu înțîietatea șederii (între preoți) și să se roage de alții spre a mijloci către Domnul, ca să i se ierte lui păcatul făcut din neștiința canoanelor". -Sf. Vasile 27

XLU.-

CĂSĂTORIA MONAHULUI

Căsătoria monahului n-a fost și nici nu poate fi admisă sub nici un motiv. El a făcut juruință, cum că-și aduce trupul și sufletul jertfă Domnului. Făgăduința sa făcută solemn în fața sfințului altar, unde îngerii și oamenii o mărturisesc și Domnul o primește, este un act dc cult, un jurămint pe care nu-l mai poate retrage sub nici o formă, iar călcarea lui aduce osîndă fără iertare ca lui Iuda (Num. 30,

1-16; Deut. 23, 21-23; I Regi. 14- 45; I'iw. 20, 25; Ixles. 5,4-5; I⁷. Ap. 5,4). J UStificările

omenești nu-i poate ușura situația, căci el trebuie să știe de la început că trebuie să-și îplinească singur toate nevoile gospodărești. Poftele trupului, dacă și le stăpînește de la început în cuget și faptă cu ajutorul chemării harului (Matei. 19.11-12; I Cor.7,1-15;) și a credinței mai tare decît moartea, (I Cor. 9, 27), el ajunge la seninătatea curățeniei, încît pentru el a trăi este Hristos, iar a muri este dobîndă, căci i s-a dat harul nu numai să creadă, ci să și pătimească pentru Hristos (Filipeni 1, 29). însă, duhul adormirii întru păcate (Rom. 11,6), l-a dus la apostolic ca un căzut din har (Gal. 5,4; 12, 15). Numai o femeie și un naș înstrăinați de harul Domnului se mai pot apropia de el și un preot care numai cu buzele cinstește pe Domnul (Ier. 8, li; 23, 1; Maici. 7, 21-23) va îndrăzni să-l cunune (Amos. 2, 11-12), ca un păstor străin de turma lui Hristos (Ioan. 10, 1-12). Deasupra tuturor zboară secerea lui Zaharia (5, 34).

407. -La Sfințul Vasile 18 și Ancira 19, se îngăduie căsătoria numai a surorilor, care au venit ca copil fără dc voie la mănăstire, iar căsătoria lor se canonisește ca a doua nuntă. Diaconița care nu are hirotonie, ci numai făgăduințele fecioriei întru a sluji Domnului, dacă se căsătorește se anatematiseștc (IV. ec. 15), iar monahii simpli se alungă din Biserică (IV. ec. 16) și numai după ce se reîntorc la pocăință în mină.slirc se canonisesc (IV. ec. 44), iar cînd rămîn ca apostatați în căsnicie, li se aplică cele zise dc Domnul: "Să nu mai fie în tine rodul (mîntuirii) în veac (Matei 21, 19). Dacă sînt hirotonisiți, după ce se reîntorc în mănăstire,

rămîn caterisiți definitiv fără posibilitatea de a mai sluji vreodată (Ap. 25; VI. ec. 3, 6, 26; Neocez. 8, 9, 10; SC.Vasile 3, 44, 51,70).

408. -"Să nu se consacre femeia diaconița mai înainte de 40 de ani și aceasta să se facă numai după o examinare temeinică. Iar, dacă a primii hirotesia și a rămas cîlva timp în sen'iciu și apoi s-a măritat, defăimînd harul lui Dumnezeu, una ca aceasta să se anatematisească, împreună cu cel ce a luat-o de soție", (iv. ec. 15).

409. -"Fecioarei care s-a consacrat pe sine lui Dumnezeu și monahilor nu le este îngăduit a se căsători. Dacă unii vor face aceasta, să se afurisească. Dar, hotărîm ca episcopul să aibă putere a se purta omeneste cu ei, dacă revin în mînăstire" IV. ec. 15.

410. -"Călugărul care face curvie, sau cel ce ia femeie pentru căsătorie și trăire împreună, dacă se întoarce la pocăință să se supue în mînăstire, epitimiiilor celor prevăzute în canoanele pentru curvie".VI ec. 44.

411. -"Cei ce făgăduiesc să trăiască în feciorie (**fără a fi monah**), (cart. 41; IV ec. 15, 16; Neocez. I), și apoi se leapădă căsătorindu-se, să fie canonisiți un an ca și cei ce se căsătoresc a doua oară. De asemenea, hotărîm, ca fecioarele să nu viețuiască împreună cu oarecare bărbați (VII ec. 20) ajutîndu-se ca niște frați". -Ancira 19.-

412. -"Cu privire la fecioarele care au necinstit făgăduințele lor și au căzut în desfrîinare și care și-au călcat jurămintele pe care le-au făcut în fața lui Dumnezeu, părinții au socotit că trebuie să se poaie cu îngăduință față de ele și, în chip excepțional, să le primească la împărțășire după un an de pocăință, ca și cei ce se căsătoresc a doua oară. Pentm mine, întrucît biserica se mărește din zi în zi, cu Hatul lui Dumnezeu și că numărul fecioarelor se înmulțește tot mai mult, socotesc că este bine ca să cercetăm cu grijă adevăratul sens al Scripturii, cu privire la această problemă. Văduvia este mai prejos decît fecioria și păcatul văduvelor este mai mic decît al fecioarelor. Deci, să cercetam ce a scris Pavel lui Timotei: "De văduvele tinere să te ferești" (**de a le primi în rîndul văduvelor consacrate, pentru că, cînd slăbiciunea vieții lor se înfierbîntă, le împing să lepede jugul lui Hristos și astfel, ele vor să se căsătorească iarăși, fiind împinse de osîndă, călcîndu-și credința, în făgăduințele depuse de mai înainte**). 1 Tim. 5, 11-12

"Dacă, o văduvă cade într-un păcat așa de greu, călcîndu-și făgăduințele, pe care le-a făcut față de Iisus Hristos, ce trebuie să socotim despre o fecioară care s-a făcut mireasa lui Hristos și un vas sfințit pentm Dumnezeu? Dacă o servitoare care se dedă la păcate, făcînd necinste casei stăpînului ei, face un mare păcat, cu atît mai mult cînd însăși soția lui preacun'este și necinstește patul soțului ei prin poftetele ei ticăloșite, tot așa și o văduvă se va trata mai ușor ca o

servitoare stricată, iar fecioara va fi osîndită ca o femeie prea-curvă" (Lev. 20, 10).

Deci, se numește preacurvar omul care păcătuiește cu o femeie străină și care nu poate fi primit la împărțășire pînă nu se va lăsa de păcat, tot așa vom hotări și asupra celui ce a înșelat pe o astfel de fecioară (spre a o lua în căsătorie).

"Se numește fecioară, aceea care s-a făgăduit de bună voie să slujească lui Dumnezeu. Ele trebuie să renunțe pentm totdeauna la căsătorie, ca să poată trăi într-o deplină sfințenie și noi socotim făgăduința lor a fi valabilă numai din timpul cînd ele au ajuns la deplinătatea judecăților mintale. Noi nu ținem seama de făgăduințele pe care le fac în timpul copilăriei lor, se cuvenea ca ele să aibă vîrsta de șaisprezece sau șaptesprezece ani, pentm ca ele să ajungă la vîrsta potrivită de a judeca și numai după ce vor fi supuse la o încercare stărmitoare și numai după ce ele se vor nîga stăruiitor să fie primite în rîndul fecioarelor, se cuvine a primi ca valabile făgăduințele lor și a pedepsi cu asprime pe cele care s-ar lepăda de făgăduințele făcute. Dacă ele, vor fi aduse de părinții, frații sau nidele, care vor să le afierosească fecioriei mai înainte de a ajunge în vîrsta deplinei judecăți, din motive omenesti, trebuie a se băga bine de seamă cînd se primesc și apoi a se cerceta cu grijă faptele și scopurile pe care ele le au". - st. Vasile 18.

413. - *"Cm privire la bărbați, noi nu cunoaștem să facă astfel de făgăduințe (de a trăi în feciorie între mireni), decît numai pe cei ce intră în viața monahală, unde făgăduiesc pe tăcute să trăiască (cu frații) în feciorie. Dar și aceștia trebuiesc bine cercetați mai înainte și să facă făgăduința clară înaintea sobonilui, pentm ca apoi, nu cumva să se dea la viața cea iubitoare de tmp a plăcerilor lumești și să poală fi pe drept canonisiți ca și cei ce curveșc". Sf. Vasile, 19*

414. - *"Femeile, încă eretice fiind, care au făgăduit făgăduința fecioriei, apoi se leapădă de făgăduințele lor spre a se căsători, socotesc că nu trebuie a fi osîndite, fiindcă legea canonică nu obligă decît pe acelea care o recunosc și i se supun, pe cînd ereticii nu au încă jugul lui Hristos și nici nu recunosc legea Lui. Odată cu mărturisirea de credință, cînd intră în biserică prin botez, ele se curățesc de păcate, fiindcă li se iartă tot ce au făcut mai înainte, fiind ca niște catehumene. Unele ca acestea, nu trebuiesc primite în biserică fără a fi botezate, pentm ca ele să se poată bucura de toate drepturile renașterii în viața creștină ca mirence". -Sf. Vasile 20.*

415. - *"Creștinul este liber să aleagă căsătoria sau fecioria, dar din moment ce s-a hotărît de bună voie penlni viața feciorenică și a intrai în lupta de monah, nu mai poate da înapoi". -Sf. Ioan Urisostom, Despre feciorie, 38.-*

CĂSNICIA

416. -Biserica n,a fixai soților un program de conviețuire, căci nu poate intra în amănuntele zilnice, ci a lăsat totul la conștiința lor și la posibilitatea de a se iconomisi unul pe altul, potrivit cu natura, mijloacele și idealul fiecăruia. în general, soții ■ au datoria de a se ajuta unul pe altul și la voie bună și la necaz și, mai ales, la greutatea de boală și de viață socială. Crcdincioșia unuia față de altul trebuie să fie sfântă, copiii să fie bine crescuți, gospodăria bine chibzuită și, demnitatea morală și socială cu grijă păstrată. "Căsătoria să fie păzită în toată cinstea și palul să fie nespurcat, căci Dumnezeu va judeca pe curvari și pe preacurvari" (Ev. 13,4).

417. -"Iar, cei ce sînt legați prin căsătorie, trebuie să fie loruși judecători; fiindcă au auzit pe Pavel, care scrie că este lucru cuviincios a se îndepărta unul de altul, la un timp prin consimțămînt, pentru ca să slăruiască în rugăciune și apoi să se aproprie" (I Cor. 7, 4). -Dionisie 3.-

418. -"Celor căsătorii legal, apostolul le zice: "Să nu vă lipsiți unul de altul, decît numai prin înțelegere, pe un anumit timp, ca să vă îndeletniciți cu rugăciunea și apoi iar să vă împreunați, ca să nu vă ispitească satana pentru neînfrînarea voastră" (I Cor. 7, 5). Inșă, este de trebuință de a se feri de împreunare sîmbăta și duminica, pentni că în aceste zile, se aduce Domnului jertfa cea duhovnicească" Timotei 13.

419. -"Preoții și diaconii nu se opresc de la amestecare cu femeile lor, fără numai la zile ce vor să slujească liturghie, atunci trebuie să se slăpînească... Drept aceea, trebuie într-acea zi să se ferească de pofta trupească". 1LT, 99.

420. -"Nu s-a oprit bărbahd și femeia de la împreunarea trupească, decît numai cînd vor să se pregătească pentni rugăciune și sfînta împărtășanie".-|W, i7o.

421. -"Trebuie să știm, că cei ce se însoțesc prin nuntă, s-au legat de la Dumnezeu și sînt curați cu chemarea Celui curat. Deci, trebuie să păzească unul față de altul nunta nespurcală și să viețuiască în pace și evlavie. Cei ce s-au unit de la Dumnezeu cu cinste, curăție și dragoste, să păzească însoțirile într-un cuget cu pace ca un mare dar. pentni că vor răspunde de ea alături de celelalte îndatoriri dumnezeiești..., îngrijindu-se nu numai de tmp ci și de sufletul lor, căci numai așa Dumnezeu va fi cu ei. Să-și crească copiii cu fiica lui Dumnezeu (Efes. 6,4), să facă milostenie ca să se minluiască". Sim. Tes.

V, 282.

422. -"Bărbatul și muierea să nu se afle în pofta tmpească nici sîmbăta, nici duminica, că într-aceste două zile mai mult se face dumnezeiasca Liturghie;

însă: sîmbăta pentm sufletele pristinăvîților noștri, iar duminica pentm învierea Mînluitondui nostm Iisus Hristos și aceasta, să fie cu întocmirea amîndurora, adică să fie și voia bărbatului și a muierii" -ILT, 171.

423. "...Păzească-se pe sine, cei hirotoniți de legătura cu soțiile lor cînd vor să slujească liturghie și după liturghie într-aceia zi ca cei ce sînt cinstiți cu cuminecătura... Deci, dacă nu mai mult, cel puțin în ziua și în noaptea aceea dinaintea liturghiei și în cea după liturghie trebuie neapărat a se feri". - Sf. Sini. Tes. IX, 14-15.

XLIV. CELIBATUL

424. -"Celibatul religios este făgăduința de a trăi necăsătorit toată viața, numai cu scopiri de a sluji Domnului în toată deplinătatea și nu altfel. Căsătoria, este legea obștească. Celibatul este o excepție care își are temeiul în daml lui Dumnezeu. Nu toți pot primi nccăsăloria, ci numai celor ce le este dat" (Maici. 19, i). El este un sfat celor ce se simt în stare să-l împlinească. "Cel ce nu este căsătorit, se îngrijește de slujba Domnului, cum să placă mai bine lui Dumnezeu; cine este căsătorit se îngrijește mai mult de lucnuile lumii, cum să placă soției" (I Cor.7,2,34; I Tim. 5,5). Orice preot este liber să aleagă viața de căsătorie sau feciorie celibatară. Astfel, celibatarul are datoria să-și cerceteze sufletul său dacă poartă în sine acel foc al harului și a unei credințe mai tare decît moartea, dacă are voință de a duce greul singurătății și al gospodăriei personale prin sine însuși, dacă are înclinări de a se ocupa cu rugăciunea, slujba și misiunea bisericească, care să-i ocupe tot timpul, căci altfel se poale înșela. Celibatul este foarte ușor pentru cine îl trăiește cu vrednicie deplină pentru Dumnezeu, după exemplul proorocilor, apostolilor și a sfinților părinți din toate timpurile și, se va bucura de roadele înfrînării și ale faptelor bune. "Ei nu s-au întinat cu femeii, căci sînt feciorelnici și urmează Mielul oriunde el merge. Ei au fost răscumpărați dintre oameni, ca cel dinții rod pentm Dumnezeu și pentm Miel". -(Apoc. 14, 4 și 12-13).

425. -"Deoarece, am aflat, că în biserica romanilor s-a rînduit sub formă dc canon, ca cei ce vor să se hirotonisească întm diacon sau preot, să declare că nu vor mai avea legături cu soțiile lor, noi urmînd vechiul canon al apostolilor și rînduiei lii firești, voim ca însoțirile cele legale ale sfinților bărbați să aibă tărie și de acum încolo și, să nu se despartă de soțiile lor și nici să se oprească de împreunare cuviincioasă la vreme potrivită". -"Drept aceea, dacă cineva se afă vrednic de hirotonie în ipodiacon, diacon sau preot, să nu fie oprit de la promovarea în această treaptă, din pricină că trăiește cu soția sa

legitimă, că se va despărți de soția sa legitimă, ca nu cândva prin această măsură să se defaime nunta cea după lege și binecuvîntată prin prezența lui Iisus căci cvanghelicescul glas strigă: **"Ceea ce Dumnezeu a împreunat, omul să nu despartă"** (Maici 19, 6), iar **Apostolul învață: "Cinstită este nunta și paful nespurcat"** (Evrei 13,4) și: **"Legat ești cu femeia; nu căuta să te despartă"** (I Cor. 7, 27)". -"Dar, știm că părinții care s-au adunat la Cartagina (c. 3,4,19,33, &0), purtînd grijă de viața curată a slujitorilor bisericești, au hotărît ca ipodiamonii care s&aling de Sfintele Taine precum și diaconii și preoții, să se abțină în anumite vremi de la soțiile lor. Astfel și noi pășirăm cele orinduite prin apostolii din adîncă vechime și sînt în vigoare, știind că lot lucrul își are vremea și mai ales cel al postului și al nigăciunii. Căci se cuvine ca cei ce se apropie de dumnezeiescul altar, să se înfiineze întru toate la vreme cînd slujesc cele sfîne, ca să poală dobîndi ceea ce cer ei de la Dumnezeu".

"Deci, dacă va îndrăzni cineva să despartă dc legătura și împreunarea cu soțiile cele legitime pe careva dintre cei sfînțiți, adică pe preoți, diaconi sau ipodiamoni, lucrînd împotriva canoanelor apostolice, să se caterisească. De asemenea, dacă vreun preot sau diacon își va lepăda soția sub motiv de evlavie să se afurisească, iar dacă stăruie în greșeală, să se caterisească". -VI ec. 13. (Ap. 5,26,51; VI ec. 3,12).

426. -"Pafnutie era episcopul unei cetăți din Tebaida de sus. El era atît de cuvios că făcea minuni. El avea un ochi scos în timpul persecuției... Episcopii, fiind de părere să facă o nouă lege, prin care să hotărască ca episcopii, preoții și diaconii, să s'e despartă de femeile ce le luaseră de soții cînd erau laici. Pe cînd se cerea părerea fiecăruia, Pafnutie se sculă în mijlocul celorlalți episcopi și ridicînd glasul zise, că nu trebuie să se pună un jug atît de greu clericilor, ca o prea mare asprime, care ar putea fi vătămătoare, că nu toată lumea e în stare a păzi o înfrînare atît de perfectă; și că femeile lăsate n-ar păzi, poate, castitatea. El numea castitatea, nunta făcută după lege, că era de ajuns ca cei ce fuseseră admiși în cler, să nu se mai însoare a doua oară, după vechea tradiție a bisericii, fără să se oblige ca cei ce se însuraseră ca aici, a-și părăsi femeile. Pafnutie susținu această părere, cu toate că el nu numai că nu fusese niciodată însurat, dar nu avusese vreodată cunoștință cu vreo femeie, fund crescut din copilărie în mănăstire și făcîndu-se acolo admirat prin deosebita castitate. Toți episcopii primiră părerea sa". - Sonate, Istoria Dis. I, II.

XLV.

CERȘETORIA

427. -Cerșetoria ca meserie, practică fără voie, este un păcat greu, căci cerșetorul nu-și folosește puterile lui trupești și sufletești

ca să-și cîștige pîinea și înșeală și exploatează pe alții ca să mănînce pîine și sudoarea străină. Talantul capacității sale îl îngroapă și astfel în ziua judecării va auzi zicîndu-i-se: "Pe acest netrebnic aruncați-I în întunericul iadului, unde este tînguirea și scrișnirea dinților (Matei 25, 30).

De aceea, cel ce primește milostenii și bagă de seamă ca să ia numai cînd nu poate cu adevărat munci și numai cît are nevoie în acea zi. De asemenea, și cel ce dă, trebuie să bage de seamă cui dă. Cel ce este cu adevărat în neputință de a-și cîștiga pîinea, poate să cerșească, dar să nu bea și să fumeze ceea ce capătă. El este dator să se roage pentru cei ce-l miluesc. Săracii și neputincioșii sînt lăsați de Dumnezeu, ca prin ei, să încerce pe cei ce au și să le dea prilej de iubire și dărnicie. Cine pe sărac ajută, pe Dumnezeu împrumută (F. Ap. 9, 39).

428. -"Oricine cere ceva de la tine, dă-i și nu-i mai cere înapoi, căci Tatăl vrea ca tuturor să li se dea din danurile sale. Fericit este cine dă, potrivit pomnșilor Domnului, căci acela este neprihănit. Vai de cel ce ia, căci dacă ia fiind lipsit nu se va osîndi, dar dacă ia fără să fie lipsit, își va da seama înaintea lui Dumnezeu, de ce, și pentm ce a luat și în ceasul dreptelor cercetări va f întrebai de toate cîte a făcut și nu va scăpa de acolo pînă ce nu va da înapoi și cel din urmă ban luat fără nevoie (Matei 5, 26). De aceea s-a zis pe bună dreptate despre acesta: Să asude milostenia ta în mîna la, pînă ce vei cunoaște bine nevoia celui cămia i-o vei da". **Doctrina c. 12 Ap. 1**

XLVI. CIMITIR UL

429. -Cimitirul este locul dc odihnă unde se îngroapă trupurile celor ce au adormit întru Domnul. El este depozitul unde se păstrează trupul, pînă la învierea și judecata cea de apoi. El este simt, fiindcă și trupul creștinului este sfimUt prin rugăciune și fapte bune, ca o biserică a Duhului Sfint (i Cor. 3, 16-17). De aceea, marc pomană face, cel ce dăruiește loc pentru îngropare, îngrijește mormintele și le respectă, fiindcă între sutele și miile dc răposați, se vor găsi și un număr mare de sfinți și, sfînt este lot cel ce s-a mîntuit de păcate (Iobii 1-4). Toți aceștia sînt prietenii lui Dumnezeu (Iacob 2-23) și sc vor ruga pentru cei ce-i iubesc, răspunzînd la iubirea celor-de pe pămînt (Apoc. 14,3-14).

430. -In cimitirul creștin trebuie să se îngroape numai cei ce au credința și nădejdea învierii și a dreptelor răsplătiri și au slujit Domnului cu dragoste și dreaptă credință. în cimitirul creștin nu se poate îngropa: necreștini, eretici, cei ce au murit nebotezați, deși au

făgăduit că se fac creștini, sinucigașii de bună voie, creștinii care au murit nepocăiți, disprețuind tainele bisericii. Pentru toți aceștia, ca și cei arși la crematoriu, nu li se poate face nici un fel de slujbă și mai ales, să li se scoată miride.

431. -"Drept credincioșilor bisericii, nu le este îngăduit să meargă la cimitirele sau la mormintele celor morți și ereticilor pentru / rugăciune sau vindecare. Unii ca aceștia, de vor fi drept credincioși, să se afurisească pentru o vreme, iar, de se vor pocăi și sc vor spovedi că au greșit, să fie iertați" (I.aod. 9).

XLVII.

CÎNTAREA BISERICESCĂ

432. -Cîntarea bisericească este mijlocul prin care omul își închină cugetele sale Domnului și totodată le îmbracă într-o haină folositoare și pentru alții. Ideile rugăciunii se ia din cărțile bisericești întocmite pe temeiul Sfintei Scripturi. Ele hrănesc duhovnicește pe tot cel ce crede și rîvnește întru a lăuda pe Domnul. În biserică, slujitorii aduc roadă buzelor, ca jertfă Domnului, folosindu-se și pe ei înșiși și pe alții, de unde așteaptă o răsplată de la Domnul (Ev. 13,14; Osea 14,2). Și orice creștin este dator să vorbească în psalmi și în cîntări duhovnicești spre a lăuda pe Domnul în toată vremea (Efes 5,19).

433. -"Ce înseamnă și ce s-a zis de apostoli: "Cînt cu duhul, dar cînt și cu mintea?" R. "Cîntă cineva cu duhul cînd rostește numai cu limba cele cîntate și, ciulă cu mintea, cunoscînd înțelesul celor cîntate, se veselește în contemplarea lor" -Filoc. II, 209,2.

434. -"Cîntarea este o dulceață a chitarei, a sufletului, atinsă de cineva dinafară. Iar sufletul, dacă nu-i vine în vremea rugăciunii într-ajutor grăirea tainică în duh, nu se străpunge ușor de cele cîntate. "Căci a ne ruga curn trebuie, nu știm". La aceasta îl aduce pe cel ce se roagă numai Duhul Sfînt" - Filoc. IV, 297,109.

435. -"Voim ca cei ce vin în biserică spre a cînta, să nu întrebuițeze strigări necuviincioase, silind firea spre răcnire, nici a pronunța ceva din cele nepotrivite și neapropiate de biserică: ci cu multă luare aminte și cu umilință să aducă lui Dumnezeu, priviroml celor ascunse, acest fel de psalmodii. Căci Sfințitul Cuvînt a învățat ca fiii lui Izrael să fie evlavioși" (Lev. 22, 32). -VI ec. 75.

436. -"Afară de cîntăreții canonici care stau la strană și cîntă din cărțile de slujbă, nu se îngăduie altora să cînte în biserică, ca să nu facă dezordine." - I.aod.,15.

437. -"Nu este îngăduit citeților și cînlăreților a purta orar ca ipodiamii și așa să citească sau să cînte în biserică". -I[^]iod. 23.

438. -"Nu se cade să se rostească în biserică cînlări alcătuite de oricine, nici să se citească din cărți neaprobrate de biserică, ci numai din cărțile canonice ale Testamentului Vechi și Nou". -i.aod. 59.

XLVIII. CÎRCIUAMA

439. -Cîrciuama este bună numai în măsura în care ea satisface nevoile absolut trebuincioase ale vieții, fără a duce la păcătuire. "Nici unui cleric nu-i este iertat să aibă circiumă. Căci, dacă nu-i este îngăduit nici să intre în circiumă, cu atît mai mult nu va putea sluji altora în această îndeletnicire neîngăduită. Iar dacă va îndrăzni cineva să facă așa ceva, sau să înceteze de a fi cîrciwnar, sau să se caterisească". -VI ec 9.

440. -"Penlna a se respecta sfințenia bisericii, nu este îngăduit a se pune în curtea bisericii circiumă, sau tarabă cu mîncări, sau să se facă vreun fel de neuguțlorie, căci Mînluiuloml nostri și Dumnezeu ne-a învățat prin petrecerea Sa în tmp și ne-a poruncit să nu facem casa Părintelui Său, casă de neuguțtorie. El a răsturnat mesele schimbătorilor de bani și a izgonit pe cei ce făceau biserica locaș mirenesc (Ioan 2, 16; Mutei 21, 13). Deci, de va săvîrși cineva această greșală, să se afurisească". -VI ec 76.

441. -"Nu se cuvine ca slujitorii bisericii, de la preoți pînă la diaconi, sau cîntăreți, sau citeți, sau paracliseri, sau celor din rînduiala monahilor, să intre în circiumă". -Laod. 24.

442. -"Cine bagă apă în vin și-l vinde, în cinci ani și metanii 66pe zi să se canonisească". -PBG, 88 (V. Beția).

XLIX CONCUBINAJUL

443. - Se numește concubinaj trăirea bărbatului cu femeia fără cununia bisericească conform canoanelor. El este posibil între animale, dar omul are în plus necesitau și datorii superioare sufletești și deci are nevoie de binecuvînlarea Domnului. Căsătoria civilă este altceva decît cununia bisericească. Cel ce trăiește în concubinaj nu poate fi primit la sfintele taine, nu i se poate primi darurile la biserică, adică se afurisește ca un înstrăinat dc Dumnezeu și legea lui. Concubinii, pe lîngă păcatul lor, ei aduc și sminteală altora, de aceea ei nu pot fi nași la cununie și botez, căci cum ar putea ei îndruma pe alții, cînd ei înșiși nu sînt în stare să se conducă după legea Domnului. înșiși copiii lor vor purta pecetea nelegiuirii părinților și a blestemului. (V. Casat, a III).

444. -"Marele sinod, a oprit cu desăvîrșire, ca episcopul, sau preotul, sau diaconul, sau orice alt cleric să aibă vreo femeie îngrijitoare, afară de mamă, sau

soră, sau mătușă, sau pe anumite persoane, care nu pot fi bănuite de legături de concubinaj". **I ec.3.-**

445. -Nici unul dintre clerici să nu țină femeie sau sen'itoare decît pe acele persoane, care în canon (**I ec. 3**) sînt trecute libere de orice bănuială, păstrîndu-și prin aceasta, curătenia morală. Iar dacă cineva ar călca cele hotărîte de noi, să se caterisească. Aceasta să se respecte și de cei castrați, avînd gîijă de curătenia lor morală, (**fără a face sminteală**).

Cei ce vor călca această hotărîre, de vor fi clerici, să se cate/iseacă, iar de vor fi laici, să se afurisească ". **vi ec. s.**

446. ..."O, Grigore, nu sîntem noi cei dinți și nici singuri care au legiuit ca femeile să nu viețuiască împreună cu bărbații. Citește canonul cel așezat de sfinții părinți în sinodul de la Niceea (**3**), care oprește precis a nu avea în casă femei introduse pe furiș. Necăsătoria este vrednică de cinste numai prin viețuire separată de femei; căci, dacă cineva făgăduiește fecioria numai cu numele, dar cu fapta ar face contrariu, este limpede, că ei vinează fățarnic, cinstea fecioriei, dar cu fapta nu renunță la plăcerile păcătoase. Deci, cu atît mai mult ar fi fost bine a înlătura femeia, după mgămîntea noastră decît să le desvinovățești, că ești scutit de orice patimă trupească. Nici cu nu cred, că tu fiind de 70 de ani, să mai trăiești în păcate cu o femeie și nici eu n-am poruncit cele pomnicate de canoane ca și cum aș fi crezut că e la mijloc vreo poftă păcătoasă; ci fiindcă ne-am învățat de la apostoli a nu face sminteală fraților (**Rom. 14,13**) și știm că ceea ce la tine este folositor la alții devine prilej de păcătuire și, de aceea, am poruncit, unînd sfinților părinți, să îndepărtezi acea femeie (**ținută ca servitoare**). De ce acuzi pe horepiscop și pomenești de veche neînțelegere? De ce nu te învinovățești pe tine, care nu ești în stare să alungi pe acea femeie? Deci scoate-o din casa la și trimite-o la mînăstire pentm ca ea să trăiască cu fecioarele (**fiind curată**), iar pe tine să te servească bărbații (**fiind bătrîn**). Ca nu cîndva să se hulească numele Domnului penlni sminteala voastră (**Rom. 2,24**). Pînă cînd' nu vei face așa, la nimic nu-ți folosesc nenumăratele scrisori de justificare. Dacă vei muri fără îndreptare, vei răspunde înaintea Domnului pentm lenevirea ta. Și dacă vei îndrăzni să rămîi în slujba preoției, fără a te îndrepta, vei fi anatema pentm tot popond și cei ce le vor primi pe tine (**ca preot**), vorf lepădați de întreaga biserică ". -**sr. Vasile 88.**

447. -"Cel ce are concubină și, nu vooește nici a o lăsa, nici a se cununa cu femeia sa, nu se cuvinae a-i primi damrile la biserică, ale cărei legi le bitfește și le defăima prin faptele sale". -**Sf. Nichifor 34.**

L.

CRUCEA

448. Crucea este steagul creștinătății, căci pe ea s-a răstignit Domnul Iisus, așa cum a fost simbolizat prin șarpele de aramă (Num. 24, 5-9; Ioan 3,14-16). Ea este semnul Fiului Omului și al Bisericii sale (Matei 24,30). Ea este altarul răscumpărării neamului omenesc din robia, păcatului Strămoșesc (Efes. 2, 14-16; Ev. 7, 27; 10, 11-12; Colos. 2, 14) Ea întruchipează suferința, pe care trebuie s-o rabde un adevărat creștin, care se devotează să slujească Domnului (Matei 10, 38; 16, 24; Luca 9, 23; Gal. 6, 14). Cei ce au înțeles și și-au sfințit taina vieții creștine, ca niște ostași ai Domnului se laudă întru sfințenia Crucii (Gal. 6, 14). Cei ce nu-i înțelege însemnătatea și trăiesc într-o viață străină de taina creștinătății, se poartă ca niște vrăjmași ai Crucii lui Hristos (I Cor. I, 17-18; Filip. 3, 18; Ev. 6, 6). Pentru noi, Crucea este pecetea lui Hristos Dumnezeu și icoana vieții noastre (Gal. 3,1; Apoc. 7, 2-5; 14, 1).

449. *"Crucea cea făcătoare de viață prin care ani dobândit mîntuirea și prin care am fost izbăviți de vechea greșală (strămoșească), trebuie s-o cinstim cum se cade. De aceea, dîndu-i cinstire cu mintea, cu cuvîntul și cu simțirile, hotărîm ca să se șteargă cu toiu formele cmcii care se fac pe pardoseală, ca nu cumva călcînd peste ele, să se batjocorească semnul izbăvirii noastre. De acum încolo, cei ce vor mai face chipul cmcii pe pardosele, să se afurisească". Sinodul VI ec. canonul 73.*

LI.

CTITORIA

450. -Ctitoria este de două feluri: a) Ctitoria lumească, cînd cineva donează ceva pentru binele public, o casă, face un azil, un pod etc, de la care așteaptă laude de la oameni. Aceasta este un bine natural, din care își trage răsplătirea din lumea aceasta. Dacă donatorul, face aceasta cu gîndul închinat lui Dumnezeu, atunci după măsura credinței sale își va lua plata de la Dumnezeu! (Matei 6, 1- 6), b) Ctitoria pentru Dumnezeu, făcînd slujba de misionar, de preot, de monah etc, după exemplul sfinților apostoli etc și în al doilea rînd, cînd cineva dă din munca și averea sa și o pune în slujba Domnului, făcînd lucruri sfinte, biserici și mînăstiri și orice lucru bun închinat Domnului. Tot ceea ce omul a făgăduit lui Dumnezeu, făgăduit rămîne pentru totdeauna (V. Făgăduința).

451. *"Mînăstirile, odată consfințite după socotința episcopului, să rămîină pentm totdeauna mînăstiri și bunurile care se cuvin lor, să se păzească și să nu se mai facă locașuri lumești. Iar, dacă cineva ar voi să facă aceasta, să fie supus certărilor prevăzute în canoane". -IV. ec. 24.*

452. -"Fiindcă în urma nenorocirii iconoclaste (720-825), care a venit asupra bisericilor din cauza păcatelor noastre, unele case sfinte, episcopii și minăstiri, au fost răpite de oarecare oameni și le-au prefăcut în locașuri lumești; dacă cei ce acum le dețin, se vor hotărî să le înapoieze, potrivit cu destinația de la început, bine și frumos este. Dacă nu vor vrea cei din catalogul ieraticesc, pomneim să se caterisească, iar dacă vor fi monahi, sau laici, să se afurisească ca unii ce sînt osîndiți de Tatăl, de Fiul și de Duhul Sfînt și vor fi osîndiți unde viermele nu doanne și focul nu se stinge (Isaia 66, 24; Marcu 9, 4448); căci s-a împotrivit glasului Domnului, care zice: "Nu faceți casa Tatălui Meu casă de neșătorie" (Ioan 2,16). -vii ec. 13.

453. -"Unii dintre monahi, dorind să se conducă pe sine au uitat făgăduința ascultării și, au părăsit minăslirile lor ca să zidească în altă parte casa de rugăciune, fără să aibă cele necesare pentru isprăvirea clădirii. Deci, dacă cineva ar încerca să facă aceasta, să fie oprit de episcopul locului. Înșă, dacă se constată, că au cele de trebuință pentru isprăvirea lucrărilor, să le dea voie să clădească (IV ec. 4). Această rînduială se aplică și laicilor și clericilor" -VI. ec. 17.-

LII.

CURVIA LAICILOR

454. -Se numește curvie, păcatul sexual făcut de un bărbat și o femeie, a.căror faptă se numește simplă curvie sau desfrînare. Dacă unul este necăsătorit, el face simplă curvie, iar cel căsătorit săvîrșește preacurvie sau adulter, sau rădesfrînare și se canonisește fiecare după situația și fapta sa. în Vechiul Testament curvia se pedepsește cu moartea: "Dacă fata s-a dovedit a nu fi fecioară, să se scoată la ușa tatălui său și să fie ucisă cu pietre, pentru că a săvîrșit nelegiuire în Israel. Să se curețe astfel răul din mijlocul poponului" (Deut. 22, 13-21). Unirea căsătoriei legiuite are de scop nașterea de copii, pe cînd prin curvie se înfăptuiește numai păcatul osîndirii de sine și de altul. "Fugiți de curvie! Orice păcat pe care îl face omul, este în afară de timp, dar cine curvește într-al său timp păcătuiește. Oare nu știți că Impiul vostru este biserica Duhului Sfînt, care locuiește în timp voi și, pe care l-ați primit de la Dumnezeu?" (I Cor. 6,18-19). Curvarii, împărăția lui Dumnezeu, nu o vor vedea (I Cor. 6, 9-10; Gal. 5, 19-21; Efes. 5, 5; Apoc. 21,8).

455. -"Dacă cineva, dorind femeie, se va înclina să se culce cu ea, dar dorința nu s-a împlinit, învederat este că a fost ajutoraj de harul lui Dumnezeu". - Neocez.4.

456. -"Cel ce s-a întinat în somn cu patima scurgerii, o zi se oprește de la împărtășanie, va citi psalmul 50 și va face 50 de metanii și astfel se socotește că s-a curățit de înlăciune" **I. Post. 8.**

457. -"Cel ce s-a întinat cu impui fiind treaz, se oprește de la împărtășanie șapte zile, citind în fiecare zi psalmul 50 și făcând 50 de metanii" **I. Post. 9.**

458. -"Cel ce a făcut malahie, se canonisește 40 de zile, hrănindu-se cu mîncare uscată și făcînd în fiecare zi cîte o sută de metanii". -**I. Post. 10.**

459. -"Iar amestecarea provocării cu alții, ca ceea ce este o malahie îndoită, se canonisește pînă la 80 de zile". **I. Post. 11.**

460. -"Dacă vreun cleric, mai înainte de hirotonie, a căzut în malahie, poate neștiind că numai pentm aceasta nu se va opri de la preoție, mai întîi să se canonisească îndeajuns și apoi să fie hirotonisit. Iar, dacă va face acest păcat după hirotonie, după ce va înceta de a mai păcătui, fiind canonisit după cuviință, la un an să i se dea să slujească cele preoțești. Dar dacă și după ce va cunoaște păcatul, ar mai repeta această greșală de două sau de trei ori, să nu mai slujească ca preot, ci să treacă în dreapta citeților", **i. Post. 12.**

461. -"Însă și femeile vor primi canonisirea pentm malahie, care s-a săndat și pipăit cu un bărbat, fără a fi stricată. **I. Post. 13.**

462. -"Canonul al patndea al Sf. Grigore de Nisa, pe cel curvar îl afurisește pe un timp de nouă ani de la sfintele taine, iar canonul al 59-lea al lui Vasile cel Mare, pe timp de șapte ani". **i.Post. 14; s. Aten. IV, p. 437.**

463. -"În canonul al 21-lea al Sf. Vasile, pe cel ce este însurat cu o femeie și cade în curvie, merită să fie canonisit îndoit mai mult decît cel ce nu are femeie și este stăpînit de această patimă " **I. Post. 15.**

464. -"Canonul 4, al Sf. Grigore de Nisa, izgonește de la împărtășanie pe preacurvar pe timp de optsprezece ani. Canonul 58 al Sf. Vasile îi îngăduie să se împărtășească după cincisprezece ani. Canonul 20 Ancira dispune ca, canonisirea să se tennine după șapte ani. Noi socotim că unul ca acela, după trei ani să se împărtășească, numai cu condiția ca, după ceasul al nouălea (15) zilnic, să mănînce mîncare uscată și să facă 250 metanii. Iar, de va fi neglijat și nu va împlini aceasta, va aștepta sfîrșitul timpului hotărît de Părinți". **I. Post. 20.**

465. -"De va păcătui cineva cu o păgîină, evreică, turcoaică, sau eretică neavînd soție legitimă, se canonisește trei ani, mîncînd hrană uscată după ora a noua (15) și făcînd zilnic cîte 200 de metanii. La fel se canonisește și femeia care nu are soț legitim, dacă va păcătui cu evreu, turc, eretic sau armean. Dacă bărbatul care are soție și, femeia care are bărbat legitim, ar păcătui cu astfel de persoane păgîine sau eretice, se canonisește palm ani sau cinci ani, mîncînd

hrană uscată după ceasul al nouălea (15) și făcînd zilnic cîte 250 metanii". -**I.**

Post. 61.-

466. -"Dacă o femeie ar păcătui cu un famen, se canonisește trei ani, mîncînd hrană uscată după ora a noua (15) și făcînd zilnic cîte 300 de metanii" **I.**

Post. 64.-

467. -"Cînd apostolul zice: Dacă vreun frate va fi numit desfrînat, cu acesta nu trebuie a sta la masă (**I Cor. 5,11**), se vede că nu zice cu acela pe care îl știu unul sau doi că este desfrînat, ci cu acela pe care toți îl știu că este defrînat. Păcatele făcute fără nișine în public, atrag o mai mare osîndă. (**pentru sminteală publică**). **Nichifor 37.**

468. -"Stricările cele făcute prin deplină silire, să rămînă fără canonisire; deci și sclava, dacă se va silui de stăpînul său, este necanonisită". -**Sf. Vasile. 49.-**

469. -"Curvaml va fi neîmpărtășit cu sfințele taine șapte **ani**; Doi ani tînguindu-se, doi ascultînd, doi îngenunchind și numai unul stînd împreună, iar în al optulea an, va fi primit la împărtășire" **Sf. Vasile 59.-**

470. -"Iată cum trebuie să se aprecieze păcatele, care izvorăsc din plăcere și mișcarea patimilor. Unii le împart în preacurvie și simplă curvie. Cei mai scmpuloși au socotit și curvia egală cu preacurvia, pentru că însoțirea cea legiuită a bărbatului cu femeia este numai una. Deci, ■ tot ceea ce este ilegal, este nedrept și contra legilor și, tot cel ce ia altuia, înseamnă că se bucură de ceea ce nu este al său (**furt moțai**). Dumnezeu n-a dat bărbahdii decît o singură femeie, iar femeia nu poate să aibă decît un singur cap. Legea naturii nu îngăduie decît plăcerea căsătoriei legitime, celor ce știu să-și stăpînească vasul tntpului tor în sfințenie și cinste, așa cum spune apostolul (**I Tes. 4, 4**). Însă a lua ceea ce este al altuia, însemnează a lua o femeie care nu este a sa, chiar cînd ea n-are bărbat. Deci, cînd se cercetează îndeaproape și, curvia nu este prea departe de preacurvie, de aceea și Scriptura zice: "Nu fi prea mult timp cu cea

Străină" (**Prov. 5,20**).

"Totuși, părinții au socotit că slăbiciunile celor neputincioși trebuiesc tratate cu îngăduință și potrivii cu această distincție generală, ei au zis că curi'ia este o supunere sub năvala poftelor, care nu face nedreptate altei persoane și, că preacurvia este o nedreptate făcută altuia".

"Stricarea dobitoacelor și pederastia este ceva asemănător, adică o preacurvie contra naturii, (**animalelor și oamenilor**) cărora li se face nedreptate. Pentm toate aceste feluri de păcate, se aplică acelașfel de tratament, pentm ca cel păcătos să se curețe de aceste murdării, lepădîndu-se de joslucia poftelor".

"Întrucît prin curvie, nu se face nedreptate altuia, s-a prescris numai o jumătate din timpul pocăinței, decît cel pentm preacurvie, stricarea dobitoacelor, sau cuivia cu bărbații, adică sodomia, pentm

că aceste păcate au o dublă vinovăție: a plăcerii lor personale oprite și nedreptatea făcută altuia (**a celui alt bărbat sau animal**).

"De asemenea și canonisirea va fi diferită. Se vapedepsi mai ușor cel ce de bună voie își mărturisește păcatul, cu toate că nu este știut de nimeni și care deja (**înainte de spovedanie**) și-a început vindecarea poftelor sale păcătoase, dînd dovadă de o adevărată pocăință. Însă, cel care a fost descoperit de alții, va fi osîndit la o pocăință mai lungă și, nu i se va da voie să se împărtășească, decît după ce se va curăț pe deplin".

"Canoanele pedepsesc pe curvari, ca trei **ani** să fie înlăturați de la rugăciunile obștești, alți trei ani să asculte și, apoi alți trei ani să îngenunche cu cei păcătoși și, apoi (**după nouă ani**), se va învrednici de sfințele taine".

"Cei ce au dat dovadă de o pocăință mai serioasă, vor putea fi scutiți de o parte **a** pocăinței, așa cum duhovnicii vor socoti că este mai de folos pentru mînhțirea credincioșilor. Aceștia vor putea fi primiți mai curînd **la** Sfințele Taine, în urma încercărilor și **a** canonisirilor la care au fost supuși. Însă, după cum este oprit de a arunca mîrgăriland înaintea porcilor (**Matei 7,6**), adică de a da sfințele taine cu ușurință, tot așa este o nedreptate de a opri de la sfințele taine pc cel ce s-a lepădat de păcate cu toată hotărîrea, printr-o curată pocăință".

"Preacurvia, precum și toate celelalte păcate (**curvia cu dobitoace sau sodomia**), se vor canonisi ca și cuivia, dublîndu-se cele trei stadii de pocăință (**adică 18 ani**). Totuși, se va ține seama de felul pocăinței fiecăruia, pentru a i se iconomisi corect timpul ca să ajungă la împărtășirea sfințelor taine". -Sf. Gr. de Nisa 4.

471. ..."Cu privire la femeile robite și necinstite de bărbați trupește, să **nu** se canonisească toate la fel. Dacă viața vreuneia, mai înainte, era necinstită, după ochii celor ce curvesc, precum este scris, este învederat că depriderea obiceiului curvesc, se socotește că a fost urmată și în vremea robiei și, unele ca acestea nu trebuie prea lesne împărtășite. Însă, dacă vreo femeie, mai înainte trăia în neprihănire, dovedindu-se a trăi în curăție și departe de orice bănuială, iar acum din silă și grea nevoie a căzut sub batjocură; cu privire la una ca aceasta, avem pildă în Deuteronom, despre o fecioară, pe care un om a găsit-o la cîmp și, silind-o **Sra** culcat cu ea. "Să nu-i faceți nimic, zice Scriptura, că ea nu a făcut păcat de moarte, căci păcatul ei se aseamănă cu omul căruia s-ar ridica vecinul lui și l-ar omorî; acea fecioară a strigat după ajutor, dar nu a fost nimeni ca s-o scape (**Deui. 22, 26-27**). Așa se judecă și acest caz". -Sf. Or.; Neocez. 1.

CURVIA - PREACURVIA

472. **-Curvia se numește preacurvie, cînd cineva lasă soțul legitim și se duce la altul. în Vechiul Testament se pedepea cu moartea. "Dacă un om preacurvește cu o femeie măritată, dacă preacurvește cu sora aproapelui său, omul acela și femeia să fie pedepsiți cu moartea" (Lev. 20, 10; Deut. 22, 22). în Noul Testament nu se mai dă pedeapsă cu moartea trupească, dar s-a legiuit pentru preacurvarii moartea sufletească, adică, osîndă în muncile veșnice dacă ei nu se pocăiesc: "Nu vă înșelați singuri: nici curvarii, nici închinătorii la idoli, nici preacurvarii, nici malului, nici sodomiții, împărăția lui Dumnezeu nu o vor vedea" (I Cor. 5, 9-10; Gal. 5, 21; Ev. 12, 14).**

473. *"Bărbatul care nu știe că femeia sa preacurvește, n-are păcat , însă dacă el știe păcatul ei și n-o îndreaptă și nici ea nu se pocăiește, ci statue în păcat, el se face vinovat de păcatul ei și părtaș la preacurvie și de aceea el trebuie să o lase. Dacă ea se pocăiește, bărbatul poate s-o primească, însă nu dc multe ori, căci pentm robii lui Dumnezeu este numai o pocăință. ...Dacă cineva păcătuiește mereu și se pocăiește și se joacă de-a pocăința și de nici-un folos nu este pocăința penlni un astfel de om, căci cu greu va dobîndi viața" -*

Hernia, Păstorul 1-4

474. *"După hotărîrca Domnului, nimănu nu-i este ie/ta! să se despartă de soția sa, decît numai din motive de preacurvie (Maici 5,32), care de asemenea privește atît pe bărbați cît și pe femei. Inșă, obiceiul nu este chiar așa, fiindcă femeile sînt mai nedreptățile, căci apostolul zice, că cel ce se lipește de o femeie preacurvă, se face un tmp cu ea (1 Cor. 6,16). Iar Ieremia zice, că femeia de se va împreuna cu alt bărbat, să nu se mai întoarcă la soțul ei, că spurcîndu-se cu altul, spurcată să rămîie (Ier. 3, 1). Și iarăși: Cel ce va ține o femeie preacurvă este un om fără de minte și nelegiuit, (Pilde 18, 23). Iar obiceiul ne arată că femeile pot să țină pe bărbații lor chiar dacă ei au curvit sau preacurvit. Femeia care trăiește cu un bărbat lăsat de soția lui, nu știu dacă ar fi socotită preacun'ă. Penlni că aici vina se răsfringe asupra femeii care și-a lăsat bărbatul și deci a mpt căsătoria; chiar dacă ea a fost bătută și nedreptățită, trebuie ca să rabde și mai mult ca să nu se despartă.*

Nicăieri nu s-a orinduit ca femeia să se despartă de bărbatul necredincios, chiar dacă el ar fi desfrînat, ci să rabțe pînă la sfrîșit. Că ce știi, o, femeie, dacă îți vei mîntui bărbatul? (I Cor. 7, 6). Dar, femeia care își lasă bărbatul și se duce după altul, este prcaciuvă, iar bărbatul părăsit de ea, este tolerat și altă femeie care locuiește acum cu el, ea nu este de osîndit. Inșă, dacă bărbatul din inițiativa lui, despă/rindu-se de soția sa și va lua alta el este preacurvar, fiindcă o face pe ea să fie preacurvă, cît și femeia care viețuiește cu dînsul de asemenea este preacurvă, fiindcă a tras la ca bărbat străin" Sf. Vasile 9.-

475. -"Dacă un bărbat căsătorit nu se mulțumește cu soția sa și ar cădea în preacurvie, el va fi canonisit mai aspm după gravitatea păcatului său. Insa nu avem un canon, care să-l osîndească ca preacurvar, dacă el a păcătuit cu o femeie nemăritată. Dar pentm femeie se spune: Preacurvă spureîndu-se nu se va mai întoarce la bărbatul ei (**ier. 3, 1**), căci dacă o va primi el este lipsit de minte și nelegiuit (**Pildele 18, 22**). Dimpotrivă, despre bărbatul care a preacurvit, nu se spune ca el să fie lepădat de femeia sa, ci ea îl va ține și după ce a preacurvit. Soțul trebuie să alunge pe soția sa preacurvă, însă acestei orînduiei cu greu i se va găsi explicație, însă așa este obiceiul pînă acum". -**Sf. Vasile 21.**

476. -"Părinții au oprit de a face cunoscută în public femeia care a preacurvit și care s-a spovedit din evlavie, de teamă de a nu fi expusă primejdiei. însă, ei au pomneit că ea trebuie să fie oprită de la împărtășire pînă ce își va împlini vremea pocăinței" - **Sf. Vasile 34.-**

477. -"Dacă femeia și-a părăsit bărbatul, se cuvine a cerceta cauza acestei părăsiri și dacă, ea nu este îndreptățită să-l lase ea va trebui să fie canonisită, iar bărbatul va fi fără vină, fără a fi oprit de împărtășire cu biserica". **Sf.Vasile 35.**

478. -"Bărbatul care a luat femeia altaia, după ce ea îi va fi luată prin judecată, el va fi canonisit ca un preacurvar (**15-18 ani**), iar dacă se căsătorește cu alta liberă, nu se osîndește" **Sf.Vasile 37.**

479. -"Femeia care trăiește cu un bărbat preacurvar și ea este preacurvă în toată vremea" **Sf.Vasile 39.**

480. -"Preacurvarul va fi oprit de la împărtășire cincisprezece ani: Patm ani va plînge la ușa bisericii, cinci ani va asculta, patru ani va îngenunchea și doi ani va sta cu credincioșii, apoi va primi sînta împărtășanie după 15 ani" **Sf. Vasile 58.**

481. -"Femeia care preacurvește, sau bărbatul care va preacurvi, se canonisesc șapte ani, după treptele cele rînduite, după care vor fi împărtășii" **Ancira 20.**

482. -"Femeia care își părăsește bărbatul și se duce după altul este preacurvă, dar cum arată Sf. Vasile (**9, 21**), întemeindu-se pe Ieremia 3, 1, care zice că femeia care se duce după alt bărbat, să nu se mai întoarcă la bărbatul cel dintîi, ci spureîndu-se, spurcată să rămîină. Și iarăși: Cel ce ia o preacurvă este nebun și nelegiuit (**Prov. 16, 23**). **Deci,** dacă se va dovedi că femeia a fugit, fără motiv, de la bărbatul ei, bărbatul lăsat este vrednic de iertare și comuniune cu biserica, iar ea de pedeapsă. Bărbatul care își va părăsi soția lui legitimă și va lua alta, după hotărîrea Domnului (**Luca 16,18**), el este supus canonisirii preacurviei. Sfinții Părinți au hotărît ca aceștia un an să plîngă, doi ani să asculte, trei ani să îngenuncheze și al șaptelea dn să stea împreună cu credincioșii și dacă se vor pocăi cu

lacrimi, să se învrednicească de danirile sfintei împărășanii" VI ec. 87.

483. -"Cel ce ține femeie fără de lege (**adică rudenie**), nu numai din cliros să se gonească, ci încă și din biserică, pînă ce se va despărți de ea și după ce se va despărți, să se canonisească, ca un amestecător de sînge" -**ILT, 82.**

484. -"Cel ce știe că-i cuivește muierea și el tot o ține în casă și se face că nu știe nimic și, o lasă de a face preacurvie, atunci se cheamă că el o închiriază și se va pedepsi pentm îndoită cu/vie" **ILT, 131.**

485. -"Muierea de-și va lăsa bărbatul ei și va lua altul..., să aibă pocanie nouă ani să facă în toate zilele 36 metanii; numai pîine să mănînce luni, miercuri și vineri. Bărbatul care a luat-o, același canon are"... **PBG, 66.**

486. -"Nu poate intra în preoție candidatul a cămi soție a preacurvit, după spusa canonului al optulea de la Neocezarea. Se hotărăște că femeia care a preacurvit după hirotonia soțului, să fie lăsată, sau soțul să se lase de preoție" (**dacă mai vrea să o mai țină de soție**) -Sf. I. Post. 21.

LIV.

CURVIA-SODOMIE

487. -"Curvia -sodomie este păcatul pe care îl face bărbat cu bărbat sau bărbat cu femeie cînd nu vor să aibă copii. El este păcat strigător la cer. "Strigătul (**dreptății dumnezeiești**) împotriva Sodomei și Gomorei s-a mărit foarte și, păcatul lor este foaie greu" (**Fac. 18,20**). "Dacă cineva se va culca cu un bărbat așa cum se culcă cu o femeie, amîndoi au făcut o mare uriciune, de aceea ei trebuie pedeșiți cu moartea, iar sîngele lor să cadă asupra capului lor" (**Lev.**

20, 13; Deut. 23, 17; Rom. i, 26, 32). Sodomiții și Gomoriții, *adică cei ce fac spurcăciuni în gură, împărăția lui Dumnezeu nu o vor vedea" (I Cor. 5, 9-10).*

488. -"Cel ce va umbla cu femeia peste fire, cinci ani și preot să nu se facă". -**Mo|itfelnic.**

489. -"Așa să canonisești și pe femeie de va f fost cu voia ei, iar de va f fost cu sila, mai ușor s-o canonisești, însă cum vei pricepe tu sila ei". -**Molitfelnic**

490. -"Cine curveșle cu muierea pe unde nu e treaba, ce se cheamă pe șezut, 4 ani, 150 metanii pe zi. Iar, de se va face cu muieri mai multe aceasta și mai multă învățătură să i se dea; așijderea tot păcatul să se numere și să se socotească cîte este și cum este, că una este o muiere, iar alta sînt două muieri, iar alta sînt trei muieri și altele multe. Așijderea muierii unul este păcatul cu un bărbat și altul cu doi băibați și altul trei băibați și alți mulți bărbați" -**PBG,84.**

491. -"Sodomiții, curviii cu animale, ucigașii, fennecătorii, prearcurvarii, idolatrii, vrăjitorii, toți sînt vrednici de aceeași pedeapsă; drept

aceea, aplică la toți aceștia același tratament **(15 ani)**. Să nu te îndoiești a primi pe cei ce au făcut pocăință timp de treizeci de ani pentm că ei au curvit din neștiință. Neștiința, mărturisirea de bună voie și lungimea timpului, îi arată a fi iertați de Dumnezeu, fiindcă aproape un veac de om au stat sub stăpînirea satanei ca să se învețe a nu mai face păcate. Iată dar, că în acest caz, trebuie să ponincești duhovnicilor, penlni a-i mai primi cît mai curind, mai ales că ei se mărturisesc cu lacrimi înduioșătoare și duc o viață vrednică de milă" -**Sf. Vasile 7.**

492. -"Cel ce a făcut sodomie cu parte bărbătească, se va canonisi ca cei ce fac preacurvie, adică cincisprezece ani" -**Sf. Vasile 62.**

493. -"Canonul al paldea al lui Grigore, de Nisa exclude'de la împărtășire 18 ani pe cel ce face sodomie, iar canonul al 62-lea al lui Vasile cel Mare, 15 ani. Însă noi socotim ca trei ani să se excludă de la împărtășire, dacă unul ca acesta plînge și postește zilnic și seara mănîncă mîncămri uscate și face două sute de metanii. Iar, dacă se dedă mai mult lenevi/ii, să împlinească 15 ani". -**I. Post. 29.**

494. -"Dacă cineva face sodomie cu doi frați , deasemenea se canonisește **(50)** patm ani, dacă mănîncă uscat după ceasul al noulea din zi și face zilnic cîte trei sute de metanii". -**1. Post. 51.**

495. -"Dacă cineva face sodomie cu ginerele său, se canonisește patru ani, dacă mănîncă hrană uscată după al nouălea ceas din zi și face cîte două sute de metanii". -**I. Posi. 52.**

496. -"Dacă cineva face sodomie cu fratele său, se canonisește opt ani, dacă mănîncă hrană uscată după ora a noua din zi și face în fiecare zi cîte patm sute de metanii". -**Sf. Ioan Post. 53.**

497. -"Dacă vreun frate mai mic, ar suferi sodomie de la altul mai mare, fără să facă și el sodomie, se canonisește trei ani, dacă jnănîncă hrană uscată după ora a noua din zi, făcînd cîte o sulă de metanii". -**I. Post. 54.**

498. -"Dacă cineva face sodomie cu soția sa, se canonis'ește opt ani, dacă mănîncă hrană uscată după ora a noua din zi și să facă în fiecare zi cîte două sule de metanii". **I. Post. 65.**

499. -"Cel ce face sodomie ai soția lui, acela preot să nu se facă, ci numai să se despaită de tot de dînsa și dacă se va despărți atunci, să se canonisească cinsprezece ani și să nu se împărtășească ". -**ILT, 231.**

500. -"Păcatul sodomiei se osîndește cu două judecăți: biserica îi afurisește, iar judecata lumească îi osîndește la moarte și trupul i se arde în foc". -**ILT, 333.**

501. -"Sodomitenii se consideră mai rău decît ucigașii, fiindcă e cu mult mai bine de a muri, decît a trăi în halul acesta. Ucigașii despart sufletul de tmp, dar aceștia, împreună cu trupulucid și sufletul. Orice fel de păcat nu se poate

compara cu această grozavă nelegiuire și dacă, cei ce pățimesc de această boală ar simți grozăvia acestei poftă păcătoase, ar prefera ca mai bine să moară de o mie de ori, decît să facă aceste păcate... Unul ca acesta este vrednic de bătut cu pietre și de femei și de bărbați, căci a nedreptățit și a defăimat ambele sexe". Sf.

Ioan Hrisostom, ' Rom. Om. V a

LV.

CURVIA CU RUDE SPIRITUALE

502. *"Penlni că nidenia spirituală este mai mare decît legătura înrudirii tmpești, noi am cunoscut că în oarecare localități, unii (nași) primesc, copiii din sfiitul și mîntuitorul botez și după aceasta, mamele acestora rămînînd văduve, ca cumetri intră cu ei în legătură de căsătorie. Hotărîm ca de acum încolo, să nu se mai facă aceasta. Iar, dacă după hotărîrea acestui canon, s-ar mai găsi unii care ar mai face aceasta, mai întîi să se desfacă de însoțirea nelegiuită, iar apoi să se supună canonisirilorpenlni curvie". -vi ec. 53.*

503. *"Cine va cnrvi cu nașă-sa nouă ani să se pocăiască, metanii în zi 150. Cine cufină-sa ce a boteiat, 12 ani și metanii 300". -PBG, 86.*

504. *"Cine va curvi cu mama nașei sale, ani 11; iar cu nașa, 20". -Molitefeliic.*

505. *"Iar la fină-sa, care~i cade fală sufletească ani 20" -ILT, 330.*

506. *"Dacă va curvi cineva cu fiică-sa cea de botez o dată, se canonisește opt ani, iar de mai multe ori zece ani, dacă va mînca uscat după ora a noua și va face cîte cinci sute de metanii mari" -I. Post. 57.*

507. *"Dacă va curvi cineva cu cumătra-sa, să se canonisească opt ani și să facă în fiecare zi cîte trei sute metanii mari". -I. Post. 58.*

LVI.

CURVIA CU RUDENII

508. *"Curvia cu mama, sau a fetei cu taică-său, în Vechiul Testament erau pedepsite cu moartea: "Dacă cineva se va culca cu soția tatălui său și astfel descoperia goliciunea tatălui său, omul acela și femeia aceea, să fie pedepsiți cu moartea și sîngele lor să cadă asupra copilului lor" (Lev. 20, 21). In Noul Testament, acest păcat s-a considerat cu totul stîrpit, însă nu lipsesc cazuri de astfel de păcate. "De se va afla cineva cu mama sa vitregă, 12 ani să nu se împărtășească, dacă face și alte canonisiri: post, metanii, milostenii, iar dacă este neglijent 20 de ani să stea neîmpărtășit". ILT, 330.*

509. *"Cel ce curvește cu mama sa vitregă (mașteră), se va supune aceleeași canonisiri ca și cei ce curveșc cu surorile lor" (20 ani). Sf. Vasile 79.*

510. -"De va păcătui cineva cu maștera (**mama vitregă**), se canonisește 3 ani, dacă postește pînă seara, cînd va mînca hrană uscată și va face zilnic cîte 500 de metanii". **I. Post. 49.**

511. -"Dacă va curvi cineva cu fică-sa odată, se canonisește 5 ani, iar de va cădea de mai midie ori 5 și 7 ani, dacă va mînca uscat după ora a noua (=15) și în fiecare zi va face cîte 500 de metanii mari". **I. Post. 55.**

512. -"Dacă va curvi cineva cu maică-sa o dată, se canonisește 7 ani, iar de mai multe ori, 12 ani dacă va mînca uscat după ora a noua și va face cîte 500 de metanii mari". **I. Post. 56.**

513. -"Dacă cineva se va spurca cu muierea tatălui său, ce este maștera sa, să se canonisească 9 ani, să mănînce sec, iar sîmbăta și duminica și marți și joi să mănînce untdelemn și să bea vin, numai într-acele zile și, să facă în toate zilele cîte 36 metanii". PBG, io.

514. -"Întîi, amestecarea sîngelui este mai grea, dacă se va întoarce fiul său la maică-sa și al doilea sînge amestecat este de se va afa tatăl cu fala lui, drept aceea aceste două amestecări de sînge să se despartă și 20 de ani să se pocăiască și, metanii în toate zilele cîte 386". -**PBG, li.**

515. -"Cun'ia cu sora este un păcat mare. în Vechiul Testament se pedepsea cu moartea. Dacă cineva se apropia de sora sa, fata tatălui său (**frați vitregi**), dacă el vede goliciunea ei și ea pe a lui, este o nelegiuire și ei trebuie să fie omorîți înaintea fiilorpopondui" (**Lev. 20, 17**). "Blestemat să fie cel ce se va culca cu sora sa, fiica tatălui său, sau mamei sale" (**Deut. 27, 22; Lev. 18, 9; Deut. 22, 25**). "Curvia cu frați, se canonisește **CU limpid ucigașului" (20 ani canonul 75). Sf. Vasile 67.**

516. -"Sînge amestecat este de va curvi frate cu sora sa, 15 ani să aibă pocanie și 'metanii cîte 300 pe zi", -**PBG. I I .**

517. -"Cel ce a curvit cu sora sa de un tată, sau de o mamă, n-are iertare să intre în biserică, pînă ce nu se va lepăda de nelegiuitul păcat. Cînd el își va recunoaște grozăvia păcatului său, să plîngă 3 ani la ușa bisericii, mgîndu-se de cei ce intră la nigăciune ca să-I pomenească, cerindu-i mila lui Dumnezeu. Apoi alți 3 ani să stea întru ascultarea sfîntei învățături și Scripturi (**Liturghia catehumenilor**), iar de Liturghia credincioșilor să nu se învrednicească. Apoi, dacă a cement aceasta cu lacrimi și a căzut înaintea Domnului, cu zdrobire de inimă și cu adîncă smerenie, să i se dea voie alți 3 ani să îngenunche. Și așa, cînd va da dovadă de vrednică pocăință, la al zecelea an, să se primească la Liturghie cu cei credincioși, fără a se împărtăși, iar după doi ani (**cu totul 11 ani**), stînd astfel cu credincioșii să se învrednicească de-împărtășirea Domnului". - **Sf. Vasile 75.**

518. -"Același fel de canonisire (c. 75) se dă și celor care păcătuiesc cu cumnatele lor", sf. Vasile 76.

519. -"Cel ce a făcut sînge amestecat, adică a curvit cu sora sa, după Sf. Vasile cel Mare, se afurisește pe cincisprezece ani de la împărtășire. Iar noi rînduim, ca acesta să se împărtășească după 3 ani, dacă în fiecare zi va posti pînă seara, și va mînca hrană uscată și va face în fiecare zi 500 de metanii". I. Post. 24.

520. -"Cel ce va curvi cu cumnata sa, după Marele Vasile (c. 76), este înlăturat de la împărtășanie 11 ani. Noi îl scoatem de la împărtășire numai doi ani, dacă va mînca hrană uscată după ora a noua și va face cîte 300 de metanii în fiecare zi. Dacă va fi leneș, să plinească anii cei hotă/țiți de Părinți". -I. Post. 25.

521. -"Cel ce va curvi să nu se împărtășească, astfel:

-cu sora sa, 20 dc ani;

-cu vara sau soacra, 11 ani; -cu

vara bună, 10 ani; -cu vara a

doua, 9 ani; -cu fină-sa, 20 de

ani;

-cu soția fratelui său, sau cu două surori, sau cu doi frați, 1 1

ani;

-cu mama vitregă, 12 ani;" ¹ILT, 330 și Trcbnic p. 519.

522. -"Curvia cu vara sau cu vărul său, este un păcat mai mare decît s'uhpla curvie și, mai mic decît cu sora și deci, canonisirea va fi între aceste două cazuri, adică între 10-15 ani". **Cel ce va curvi "cu vara a doua, 9 ani" va fi neîmpărtășit. Totul atîrnă de repetarea păcatului, sminteala produsă și hotărîrea dc îndreptare (ILT, 330 și Trcbnic p. 519).**

523. -"De va curvi cineva cu vara sa primară, se canonisește doi ani, dacă mănîncă uscat după ora a noua și în fiecare zi făcînd cîte 500 de metanii mari". - I. Post. 60.

524. -**Curvia cu soacra este un păcat greu:** "Dacă cineva se va culca cu fata și cu mama ei, aceasta este o nelegiuire și trebuie să fie arși în foc și el și ele, ca să se stîrpească această nelegiuire" (Lev. 20, 14). "Blestemat să fie cel ce se va culca cu soacra sa" (Deut. 21,23).

525. -"De va curvi cineva cu mama logodnicei lui, ani 14 și nunta **aceea** să nu se facă, iar de s-a făcut nunta, să nu se despărțească". -Moiilfelnic-.

526. -**Acelorași canonisiri (Sf. Vasile 75, 76), se va supune și cel ce curvește cu soacra sa, nefiind despărțit de soția sa, după legea care zice:** "Cele întărite la început să rămîna neschimbate în toate împrejurările". Dar

sfinutul sinod de acum hotărăște, că cei ce săvîrșesc un astfel de păcat blestemat, să fie opriți de la împărtășanie 6 ani, canonisindu-se astfel:

"șase_ JuMj^nu^jăiiînce carne, niergînjtotdeauna la slujbele bisericii - dacă nu se vor îmbolnăvi sau vor avea vreo altă nevoie grea- cînd vor sta afară din biserică plîngînd și mgîndu-se lui Dumnezeu să le ierte nelegiuirea. În acest timp să nu iajmcijmgfgră, niajigheasmă, afară de cazul cînd va fi vremea iluminării (Botezul Domnului) și ridicînd numai pîinea în numele Sfintei Treimi (panaghia mesei, artos) s-o mănînce cu evlavie, ca drept simbol al iubirii de oameni a lui Dumnezeu. Să nu îndrăznească a sănUa_sflnJefeJcoaiwj^ ci numai pedestalul

lor. în timpuhcelor șase ani să facă în fiecare zLcîle 100 de meluiii afară de sîmbăta și duminica. în fiecare miercwe^ijHjuțre să se îndestuleze cu mîncare uscată, înf/înîndu-se de la pește, idei Ș' KUh. m primii doi ani să stea la fundul bisericii și să asculte sfiita slujbă. In ceilalți trei ani și jumătate, să stea împreună cu ceilalți credincioși, și să se roage. Și astfel, după sfîrșitul celor șase ani să se învrednicească de Sfiita împărtășanie. "Dar trebuie să se oblige să se facă milostenii, după puțință, mai ales miercurea și vinerea. în timpul cînd s-a înfrînat de la anumite mîncări să dea cele iconomisite la săraci, cerînd de la ei să se roage lui Dumnezeu pentm el". -" Să dea în fiecare săptămîna ^UEJLMurgliic, să nu mimă, să iui jure, căci acest obicei îl duce la călcarea de jurămînt". -"în caz de boală și de moarte, să i se dea Sfiita Împărtășanie, dar însănătoșindu-se, să-și unneze mai departe canonul dat, în care se afa mai înainte de a se îmbolnăvi și împărtăși. Să-și frîngă inima cu plîngere fierbinte și să se curățească cît mai bine, de păcatul cel greu care-i apasă sufletul". -1. Post. 26.

527. -"Dacă va curvi cineva cu maica și cu fiica, se canonisește 4 ani, mîncînd uscat după ora a noua și în fiecare zi să facă cîte 300 de metanii mari". |. **Post. 50.**

*
w

528. - "Iar, dacă se va întoarce spre soacră-sa, să se canonisească 15 ani și în toate zilele cîte 160 de metanii". -**PBG, 8.**

529. -"Dacă cineva va lua o femeie și va zăcea cu dînsa și, după aceea se va spurca și cu soacră-sa, acea soacră să iasă și să se călugărească într-o mînăstire și, să slujească lui Dumnezeu pentm sufletul ei; iar acel bărbat să petreacă cu muiera lui și să robească drept acelea păcate în 15 ani, ca să i se ierte". -**PBG, 90.**

530. -"Curvia între cumnați este greu osîndită (**U-v. 18, 16; 20, 21**). Sf. Ioan Botezătornd a mustrat pe Irod că luase pe soția fratelui său, pentm care propovăduire a fost martirizat" (**Matei 14,4**). -"Cine va curvi cu muiera fratelui său, 11 ani să nu se împărtășească". -**ILT, 330.**

531. -"Cu/via cu două surori, sau o femeie cu doi frați, este un păcat greu; dacă păcatul curviei simple este așa de aspru canonisit cu atât mai mult, cînd el ia proporții între nide". **Deci, "femeia care va curvi cu doi frați, 11 ani să nu se împărtășească". -ILT.330.**

532. -Iar, dacă vreo femeie ar cădea în curvie cu doi frați, se canonisește 3 ani, dacă va mînca uscat după ora a noua și va face în fiecare zi cîte 300 de metanii", -I. **Post. 63.**

533. -"Mierea de va zăcea cu doi bărbați și vor fi doi frați buni, sau un bărbat cu două surori, un om ca acela să se pocăiască pînă la moarte și, la moarte să se împărtășească pentm iubirea de oameni, dacă se va lăsa de amîndouă muierele, adică de amîndouă surorile și să nu mai aibă pe nici una dintre ele, sau muierea de va lăsa pe amîndoi frații și astfel, este primită această pocanie dacă se vor pocăi, iar de nu, deșartă le este pocăința". -**PBG, 48.**

LVII.

CURVIA CU DOBITOACE

534. -"Curvia cu dobitoace este o mare nelegiuire. Unirea sexuală legitimă are ca scop nașterea de copii. Ori curvia cu dobitoace este o faptă animalică: "Dacă un om se culcă cu o vită să fie pedepsiți și el și vita cu moartea. Dacă o femeie se apropie de o vită ca să curvească cu ea, să se ucidă și femeia și vita; sîngele lor să cadă asupra capului lor" (**Lev. 20, 15-16**). "Dacă cineva va cu/vi cu un dobitoc... să aibă pocanie cincisprezece ani și metanii cîte cinci sute pe zi, iar acel dobitoc să fie dat spre mîncare dinilor ". -**PBG, 84** ,."

535. -"Cei ce au păcătuît sau păcătuiesc cu dobitoace, avînd o vîrsta mai mică de douăzeci de ani, să cadă în genunchi cincisprezecețmi, apoi să stea la rugăciune cu ceilalți, încă cinci ani și apoi, (**după 25 de ani**), să se atingă de Sfintele Taine. Dar, să li se cerceteze bine felul lor de viață în timpul canonisirii și numai așa să li se îngăduie împărtășania. Iar, dacă unii vor mai continua păcatul nestăpînirii, să fie supuși canonisirii continue".

"Iar cei ce au trecut peste această vîrsta și sînt căsătoriți și au căzut în acest păcat; să înghenunche douăzeci și cinci de ani și apoi, astfel să stea la rugăciune cu ceilalți, apoi mai împlinind încă cinci ani de stare la rugăciune după 30 de ani să fie primiți , la împărtășanie".

"Iar, dacă unii sînt căsătoriți și au păcătuît (**cu dobitoace**) fiind în vîrsta peste cincizeci de ani, să se învrednicească împărtășirii la ieșire din viață". -**Ancira 16.**

536. -"Cei ce curvesc cu dobitoace, devenind ca niște leproși, (**molipsind și pe alții**); sfintid sinod a hotărît ca aceștia să se canonisească în a se ruga afară de biserică, cu iernaticii în curte".

-Ancira 17-

537. -"Cel ce curvește cu animale ca un păgîn, mărturisindu-se de bună voie, va respecta aceeași canonisire" (c. 58, ani 15). -Sf. Vasile 63-

538. -"De va cădea cineva în păcate cu dobitoac de mai multe ori, avînd femeie, se canonisește opt ani; iar, de n-are femeie și odată, sau de două ori, sau mai mult de trei ori a căzut, se canonisește trei ani, dacă va mînca uscat după ora a noua și va face cîte 300 de metanii mari. Aceste canonisiri se dau și femeii care va păcătuî cu dobitoac". -I. Post. 59

539. -"Preacurvarii, cei ce au păcătuî cu dobitoace, ucigașii și alții de acest soi, dacă își vor mărturisi din propria lor voință păcatele lor, care nu sînt cunoscute în public se opresc de la împărtășanie și se canonisesc, dar li se îngăduie să intre în biserică și să stea la Liturghie numai pînă la mgăciunea celor chemați. Iar, dacă păcatele lor sînt cunoscute în public, atunci se vor canonisi după canoanele biserecești, adică nu vor intra în biserică, ci vor sta afară la ușă, cu cei ce plîng și ascultă în tindă". -Nichifor 29.

540. -"Curvia cîntărețului sc canonisește mai greu decît a mireanului simplu, fiindcă și el este de un grad superior duhovnicesc. "Cîtețul, (cîntărețul), care s-ar împreuna cu logodnica sa înainte de nuntă, va fi oprit un an (de la împărtășanie și slujbă), apoi se va primi la slujbă, dar nu va fi înaintat la preoție. Iar, dacă se va împreuna pe ascuns cu o femeie străină , va fi oprit de la slujbă (de cîntăreț). Asemenea și slujitondparaclisier". -Sf. Vasile 89.

LVIIH.

CURVIA CLERICULUI

541. -"Curvia clericului este un păcat grav, fiindcă persoana preotului ca om, trebuie să fie floarea evlaviei creștine, alesul Domnului, lumina lumii prin învățătură și sarea pămîntului printr-o înaltă ținută morală" (Matei 5,12-14). **În legea lui Moise, de asemenea, s-au oprit astfel de păcate pentru preoți** "fiă nu-și ia de soție o curvă, sau o femeie necinstită, sau lăsată de bărbat, căci ei sînt sfinți. Să fie socotit sfînt, fiindcă el aduce jertfă Dumnezeuului tău... Dacă fiica unui preot va curvi, necinstește pe tatăl său și să fie arsă în foc" (Lev.21, 7-9). **Mai tîrziu preoții s-au dedat la păcate grele, dar pedeapsa Domnului trebuia să vină peste ei și peste popor: "Preoții calcă legea mea și îmi pîngăresc lucnirile mele sfinte. Nu fac nici-o deosebire între ce este sfînt și ce nu este sfînt, nici nu mai învață pe oameni să facă deosebire între ce este necurat și ce este curat. Se depărtează de la poruncile Mele și Eu sînt defăimat întru slujba lor" (Iez. 22, 26; Osea. 6, 9; Ier. 8, 11; 13, IU).**

542. -"Episcopul, prezbiterul sau diaconul, prinzîndu-se în curvie, în jurămîni nedrept sau furt, să se caterisească (de la altar) dar, să mi se

afurisească **(ca creștin)** căci spune Scriptura: "Nu vei pedepsi de două ori pe om pentru aceeași faptă" (**Numeri 1, 9**). **Asemenea și ceilalți clerici (anaghoști, cîntăreți, ș.a.). -Apost. 25.**

543. -"Dacă vre-un episcop, prezbiter sau diacon, ipodiacon, anagnost sau psalt, sau portar, ar preacurvi cu femeia aferosită lui Dumnezeu **(călugăriță)**, să se caterisească, ca cel ce a stricat mireasa lui Hristos, iar de va fi mirean, să se afurisească". -**VI ec. 4.**

544. -"Femeia vreunui mirean care a 'preacurvit, de se va vădi, unul ca acela **(deși nevinovat)**, nu mai poate fi hirotonisit. Iar, dacă după hirotonie va preacurvi, este dator să o lase. Iar, de va viețui mai deaparte cu ea, nu mai poate sluji cele sfinte". -**Ncocez.8.**

545. -"Preotul, care a păcătuit trupește mai înainte de a se hirotonisi și după ce a fost hirotonisit, își va mărturisi de voie păcatul, să nu mai liturghisească rămînînd numai celelalte slujbe penlni rîvna evlaviei sale. Că mulți zic că hirotonia iartă celelalte păcate **(dar nu și al curviei)**. Dar dacă el însuși nu va putea fi dovedit, atunci el însuși rămîne la judecata conștiinței sale". - **Neocez. 9.**

546. -"De asemenea și diaconul de va cădea în același păcat al curviei, să rămînă în treapta slujitorului **(cîntărețului bisericesc)**". -**Neocez. 10.**

547. -"Diaconul care a cunit după diaconic, va fi lepădat de la diaconic. Fiind degradat în rîndul mirenilor nu se va opri de la împărțășanie, căci este un vechi canon **(Apost. 25)**, în care se spune că cei căzuți din vreo treaptă, să se supună numai la o singură pedeapsă, după cum socotesc cei bătrîni, urmînd acelei legi care zice că nu vei pedepsi de două ori penlni același păcat" (**Numeri 1, 9**). **Socot că este și alt motiv: "Mirenii, care au fost afurisiți se primesc iarăși între credincioși la locul de unde au căzut. Iar diaconului, i se dă pedeapsa caterisirii definitive odată penlni întotdeauna. Deci, fiindcă nu i'se mai dă iarăși diaconic, în această caterisire constă toată pedeapsa lui, așa cum este arătată în așezămintele bisericii. - Penlni mîntuirea personală, cea mai sigură vindecare este îndepărtarea de păcat. Drept aceea, cel ce pentm plăcerile trupului a căzut din har**

(F. Ap. 1, 25; Gal. 5, 4; Ev. 12, 25), iar prin sfărîmarea inimii și prin tot felul de nevoințe s-a îndepărtat de acele plăceri, care l-au făcut nevrednic și care l-au dus la ruină sufletească, va da dovadă de vindecarea sa" (**Matei 26, 75; F. Ap. 8, 22, 24; 11 Tim. 2, 25-26**). Deci, noi trebuie să {inem socoteală de amîndouă situațiile și de îndatoririle respectării **(1 Regi 2, 22)** legilor canonice și de îndatoririle obiceiului îngăduitor. Clericii care nu se mențin întru desăvîrșire, printr-o ținută morală, să-și capete mînluirea după chipul predanisit de viața obștească a mirenilor" **Sf. Vasile 3.**

548. -"Diaconița care a curvit cu un necredincios, poate fi primită la împărtășire, numai după ce se va pocăi timp de șapte ani, dacă în acest timp ea trăiește în deplină curățenie. Iar, păgînul care s-a făcut creștin, voind să ia în căsătorie pe acea diaconița, dar săvîrșește iarăși păcatele păgînatății anterioare, el este un apostat moral, un ciine care se întoarce la boritura sa. Așadar, noi nu mai îngăduim ca tripul diaconiței caterisite să fie dat întrebuițării tripești, **(adică să se mai căsătorească), fiind sfințit". -Sf. Vasile 44.**

549. -"Diaconul care-și va spurca buzele sîndînd o femeie, apoi mărturisindu-se de aceasta, se va opri de la Liturghie pentm o vreme, dar i se va îngădui să se împărtășească cu cele sfinte la rînd cu ceilalți diaconi; la fel și preotul. Iar de se va dovedi că a păcătuit mai mult pînă la curvie, în orice fel de treptă ar fi, se va caterisi. **Sfintul Vasile 70.**

550. -"Fiindcă Ierax acuză pe un oarecare **(preot) că s-a făcut vinovat de curvie și deci, este nevrednic de a fi cleric, însă episcopul Apolos a afirmat că atunci nu s-a prezentat ca martor contra lui nimeni, să se cerceteze acest caz. Dacă se va arăta vreun martor vrednic de credință și se va dovedi vinovăția, ca martori vrednici de credință, să se scoată din biserică, **(caterisească) (C. 3), iar de este vrednic de preoție și se va dovedi curat, să rămîna în cler". -Teofil 9.****

551. -"Canonul al treizecilea al lui Vasile cel Mare hotărăște ca clericul, cel ce cu/vește să se caterisească, dar să nu se și afurisească". **-I. Post. 18.**

552. -"Dacă soția preotului sau diaconului ar face preacurvie, se canonisește trei ani, cu condiția ca să mînhnce, uscat după ceasul al nouălea din zi și să facă zilnic cîte trei sute de metanii. Una ca aceasta se canonisește mai greu decît alte preacurve, că omoară duhovnicește pe bărbații lor, făcîndu-se prin acest fel de păcat, pricina caterisirii din preoție. Iar soții lor, dacă voiesc să le mai aibă de soții, să se caterisească din preoție. Iar dacă voiesc să aibă preoția, trebuie să se despartă de ele, mai înainte de a se împreuna cu ele după ce au preacurvit, potrivit cu canonul al optulea al sinodului din Neocezareea". **-I. Post. 62.**

553. -"Preotul de va curvi sau preacurvi, sau sodomie făcînd sau cu dobitoace sau cu păsări păcătuiind sau cu femeia lui cunînd peste fire, sau cu vrăji umblînd, să nu mai fie preot, canonul al 81-lea al marelui Vasile". **- Molitfelnic.**

554. -"Preotul de va cădea cu o muiere, afară de a lui, numai să se părăsească de preoție și să fie în pocanie". **PBG, 35.**

LIX.

CURVIA MONAHULUI

555. -"Cuivia monahului este un păcat mai mare decît al mireanului, fiindcă monahul este logodit cu biserica Domnului prin făgăduințele depuse în

fața sfințului altar și deci, păcatul lui se socotește ca o preacurvie. Orice monah are o chemare de la Domnul care i-a dat și un har deosebit (**Matei 19,11; Cor. 7, 2,20**), însă, cei ce nu știu cum să se păzească și cum să conlucreze cu acest har, dedîndu-se la un trai bun, înstreinarea de mgăciune, 'mîndrie și legături cu lumea pusă în slujba păcatului, cad din har, adică, Domnul le ridică haniile iar ei, rămînînd doar cu puterile lor se prăbușesc în diferite păcate. (**I. Regi. 2, 22; Gal. 4, 5**). Altor le ridică haniile, penlni ca să le arate lor cît sînt de slabi, căzînd în unele păcate mai mult sau mai puțin grele, să-i aducă la smerenia conservatoare de har și să-i întărească în lupta cu ispitele. Altor li se ridică hand într-o măsură mai mică sau mai mare, ca din lupta de sine, cu lumea pusă în slujba păcatului și cu diavolul să se încununeze, fără a cădea în păcate. Este sigur, că sufletul sincer, smerit întm adîncul inimii și rivnitor întm a sluji Domnului, chiar dacă se clătește în anumite momente haniile îl părăsește (**Neoc. 3; I Cor. 9,24-27; 12, 1-30; 15, 10; Efes. 3, 7-8**). De aceea, căderea în emvie a monahului se datorește, căderii lui din har sub diferite forme ale iconomiei lui Dumnezeu, de care duhovnicul trebuie să țină seama de la caz la caz. Îndreptarea deplină și lacrimile amare ușurează canonisirea, iar nepăsarea o îngreuiază". (**Matei 26,75**).

556. -"Femeia care a depus votul fecioriei și a căzut din făgăduință, va împlini timpul păcatului pentm preacurvie (**15 ani**). Aceeași canonisire se dă și celor ce făgăduiesc că vor trăi viața monahală și cad în curvie". -**Sf. Vasile 60**.

557. -"Canonul 60 al Sf Vasile, pe monahiile sau pe femeile care trăiesc după canonul monahal și care curvesc, se supun canonisirii pentru curvie (**15 ani**), căci ele sfărîmă legătura cu mirele lor Hristos. **Canonul S. VI ec 44**, hotărăște ca monahul care curvește, să se canonisească ca cuivarii. Noi, rînduim ca cel ce curvește să nu se împărtășească doi ani, dacă își va da silința să mănînce zilnic pîine uscată după ora a noua (**15**) și să facă zilnic cîte **250 de metanii**. **Dacă va fi neglijent (în a împlini acest canon)**, să îplinească timpul canonisirii hotărît de părinți". -**I. Post. 16**.

558. -"Călugărița care a fost necinstită (**cu sila**) de oameni barbari și necumpătați, dar viața ei anterioară a fost curată, să se canonisească **40 de zile**. Dacă viața ei anterioară a fost întinată să fie canonisită pentm curvie". -**Nichifor 21**.

559. -"Cine va curvi cu călugăriță, nouă ani și metanii **150** în fiecare zi, iar de o va înșela acel om și mai virtos îi va lua călugăria de la dînsa, de se va face mireancă, unii ca aceia să nu se pricestuiască pană la moane. Iar de se va întoarce acea călugăriță, iar, la viața monahală, să se pocăiască nouă ani. De va fi femeie cultă și va fi cu voia ei, una ca aceia să se pocăiască **12 ani**, iar acel om nouă ani". -**PBG. 85**.

LX.

DARURILE

560. -"Danirile omului față de Dumnezeu sînt semne văzute ale dragostei sale, ca răspuns la iubirea și milostivirea Stăpînului său (Lev. 25,23). El trebuie să aducă tot ce are mai bun, din roadele pămîntului și frictele pomilor, pentm ca jertfa să fie bine primită, ca a lui Abel (Fac. 4, 1-6; Ex. 23, 15-19; 34, 26; Deut. 16, 16; 26, 5-12). Danirile pe Care omul le dă slujitorilor bisericii, Domnul le primește, căci ei sînt slugi ale Lui și, prin mîna credincioșilor, El le dă pîinea cea de toate zilele, căci cine slujește evangheliei din această slujbă trebuie să trăiască (Matei 10, 10; 1. Cor. 9, 14). Danirile de luminări, tămîie, prescuri și vin sînt jertfe bisericești și ele servesc ca simbol că iubim pe Dumnezeu, și-i aducem ale Sale dintm ale Sale (Matei 26, 25-28; Luca 22,16-20). Omul se poate aduce și pe sine însuși jertfă Domnului, prin făgăduința și intrarea sa în slujba Sa ca preot, misionar, călugăr etc." (Num. 6, 1-27; I Regi 1, 28; Matei 19, 21; I Cor. 7, 7-31).

561. -"Cel ce aduce danirile, trebuie să fie împăcat cu toți semenii lui (Matei 5, 23-24). Prescurile bisericii trebuie să se aducă numai din floarea făinii, din grîu curat. Vinul să fie din striguri buni și ținut curat, pentm ca jertfa să fie bine primită ca a lui Avei (Lev. 2, 1-10). Ceea ce rămîne de la proscomidie, se dă credincioșilor ca anafora, spre mărturia dragostei și a sfințirii vieții lor, în loc de împărtășanie.

Prescurile neproscomidite, le împart clericii între ei, mîncîndu-le în altar cu nimic altceva, decît cu apă spre cinstirea lui Dumnezeu, în numele cămia au fost dămite și de la care ei le-au primit (Lev. 24,8-9; I Regi 21, 6-7; Matei 12, 34). Danirile care nu se aduc la altar, ci numai în biserică spre binecuvîntare, ca și coliva de la pomenirea morților, după ce s-au citit nigăciunile trebuitoare, de obicei, jumătate se iau de credincioși, spre a duce binecuvîntare în familie, iar cealaltă jumătate o împart slujitorii între ei, iar ei, o parte o dau la săraci, iar o parte o duc la casele lor, folosindu-se cu toată evlavia la masă, iar nu să dea din ele la animale etc, căci vor cădea în păcatul nesocotirii damrilor închinat&L\Qny\ului, ca fiii lui Eli (I Regi 2,12-17; 3,13-14; 4,17-18).

562. -"Episcopul este dator să știe ale cui damri trebuie să le primească în biserică și ale cui nu, căci la pomenirea damrilor, el trebuie să nu pomenească pe cîrcumari, căci cîrcumand nu se va îndepărta de la păcatul său, deoarece și Isaia muștrind pe Israil, a zis despre ei: "cîrcumarii tăi amestecă vinul cu apă" (Is. 1, 22).Trebuie să se ferească de curvari căci: Nu vei aduce plata celei desfrînate în casa Domnului (Deut. 23,18); deasemenea de răpitori, de lacomi după averea altuia și de cei preacurvari, fiindcă jertfele acestea sînt urîte înaintea Domnului. De cei ce asupresc pe văduve și nedreptătesc pe orfani și bagă la închisoare pe cei nevinovați, de cei ce se poartă rău cu servitorii, de cei bătăuși și de cei ce jefuiesc orașe, trebuie să fugi episcope, căci jertfele acestea sînt o urciune înaintea Domnului. De asemenea nu vei primi pe cei ce falsifică, pe cei ce fac

nedreptate, pe cei ce se închină la idolii păcatelor, pe hoți și pe slujbașii nedrepti și pe cei ce vînd cu cîntare și cu măsuri nedrepte, pe soldatul jefuitor, care nu se mulțumește cu solda sa, ci năpăstuieste pe cei neputincioși (Luca 3,14), pe ucigași, pe călău, pe judecătorul cel nedrept, pe răzvrătiți, pe cei ce uneltesc rele împotriva oamenilor, pe nelegiuți, pe bețivi, pe hulitorii de Dumnezeu, pe cel curvar, pe cămătar și pe orice făcător de rele și care, luptă împotriva voinței lui. Dumnezeu, căci Scriptura zice că toți aceștia sînt urîți în fața lui Dumnezeu. Prin urmare, toți cei ce primesc daruri de la astfel de oameni și hrănesc pe văduve și pe orfani, vor fi supuși judecării lui Dumnezeu ca și Adonias proorocul, despre care se vorbește la III Regi 13... -Const. Apest. IV, 6.

563. *"Dacă împrejurările vă silesc să primiți ca dar bani de la un păcătos, cheltuiți-i pe lemne și cărbuni, că văduva sau orfanul, primind ceva din cele împărțite de voi, nu se cuvine să-și cumpere hrană sau băutură, ci acești bani ai nelegiuților să fie hrană numai pentru foc și nu mîncare penlni oamenii evlavioși". -Const. Apost. IV, 10*

564. *"Daca vreun episcop sau preot, afară de cele trebuitoare pentru jertfa Domnului, ar aduce la altar miere, lapte sau băuhiri meșteșugite în loc de vin sau păsări sau carnea altor animale, sau legume contra orînduieilor, să se caterisească. Se pot aduce grîu nou sau jtmguri la vremea cuvenită. Deci, la altar să nu fie iertat a se aduce altceva decît untdelemn pentm candelile și tămîie pentm Liturghie". -Apost. 3.*

565. *"Toate celelalte fmete, să fie trimise acasă episcopului și preoților, dar nu la altar. Însă episcopii și preoții le vor împărți diaconilor și celorlalți slujitori". -Apost. 4.*

566. *"Dacă vreun creștin ar aduce la templul paginilor, sau la sinagoga iudeilor, untdelemn sau ar aprinde luminări la sărbătorile lor, să se afurisească". - Apost. 71.*

567. *"Deoarece am aflat că în unele biserici, adueîndu-se stmguri la altar, diipă oarecare obiceiuri, Uturghisitorii îi unesc cu sfînta împărtășanie și astfel, amîndouă le împart credincioșilor, împreună am chibzuit ca nici un slujitor să nu mai facă aceasta, ci să dea numai sfînta împărtășanie spre viața de veci și iertarea păcatelor. Iar aducerea stnigurilor, să o socotească ca pe o pîrgă și preoții, să o binecuvînteze deosebit și să o dea celor ce cer ca pe o mulțumire față de Dumnezeu care a dat rodurile, prin care trupurile noastre se hrănesc și cresc după hotărîrea dumnezeiască. Dacă vreun cleric, ar face altfel decît cele hotărîte, să se caterisească". -VI ec. 28.*

568. *"Am aflat că în țara annenilor, unii clerici primesc la altar carne fiartă (piftie), pe care mirenii o dau preoților după obiceiul iudeilor. Drept aceea, păzind neînlinarea bisericii, hotărîm că nu este îngăduit nici unui preot să*

primească la altar carne de la credincioși, ci să se mulțumească cu cele ce i se dă în afară de biserică, după cum vrea cel ce aduce darul. Iar, dacă cineva nu va face așa, să 'se afurisească (caterisirea)", -viec. 99-

(569^-"... Părțile prescurii din care s-a scos sf. agneț, să nu se mănînce în alt loc, decît numai în biserică, pînă ce se vor consuma toate. Părțile din celălalte prescuri din care nu s-a proscomidit, se pot mînce cu evlavie și în afară de altar, însă separate și singure, iar nu cu lapte, brînză, ouă sau pește". -Nicolae 5.

570. -"Călugăml sau preotul de va primi damri de la firi sau de la tîlhari, sau de la răpitori sau de va mînce sau va bea cu dînșii, să se lepede de la preoție și să se despartă de biserică. Iar, de nu se lasă de aceasta, acela să fie judecat ca și dînșii". -PBG. 142-

571. -"Iar marele Atanasie grăiește: De vei ști pe preot adevărat că curvește sau face alt păcat, să nu-ți întorci dand de la dînsul, nici să-l osîndești că e păcătos, căci acele prescuri nu le aduci lui, ci lui Dumnezeu. Bine că este nedestoinic și păcătos, iar prescurile-ți, adică liturghia ta, se suie la centri prinlr-însul, dar el va lua plata păcatului în ziua judecării". -ILT: 56-

572. -"Pravoslavnicii creștini carne nu aduc în biserică, ci în casă la preot ... Iar ouăle și brinza -aduse fiind, se pun în pridvor; iar în biserică nici cum nu se cuvine a se aduce ... în știință să fie, cum că, carnea și prinosul cel alb nu este pastile, nici mielul precum zic oarecari și, primesc dintm dînsul cu toată evlavia ca dinlm oarecare sfințenie și se împărtășesc, ci o proastă dămire. Că nu se poate aduce aceasta ca, cum întm jertfa lui Dumnezeu, ci numai cu blagoslovenia celor ce încep, după post, să mănînce carne și brînză și cele puse înainte, cu nigăciunea cea de preot se blagoslovesc spre mîncare. Că pastecele cel adevărat este însuși Hristos și Mielul cel ce ridică păcatele lumii... Și pentm aceasta, prinoasele acelea, care nu sînt paști, în altar sau în biserică nu se cuvine a se aduce, ci afară de biserică, sau în pridvor, ca prin nigăciune să se blagoslovească, după canonul al treilea al Sf. Apostoli...". **Tipicul cel Mare, p. 577.**

573. -"Părțile de jertfă, care au prisosit la sfintele damri, diaconii să le împartă la cler după chibzuință episcopului sau a preoților: episcopul patm părți, preotul trei părți, diaconul două părți, iar celorlalți sau diaconeselor cîte o parte, căci aceasta este frntmos și primit înaintea lui Dumnezeu (**I Tim. 2, 3**), ca fiecare să fie cinstit după vrednicia lui, căci biserica nu e al neorinduielii, ci al buneii orinduieli". **Const. Ap. VIII, 31.**

LXI.

DATORIA COPIILOR

574. -Datoria copiilor este naturală și morală fiindcă tot ceea ce copiii au, se datorește părinților, care le-au dat viață, creșterea și educația de a fi oameni în lume. Cine nu cinstește pe părinți, ajutându-i cu cele necesare, dă dovadă de un suflet rău, care nu-i în stare să iubească nici pe aproapele și nici pe Dumnezeu. "Dacă cineva blesteamă pe tatăl său, pe mama sa, să fie pedepsit cu moartea, iar sângele lui să cadă asupra capului lui". (Lev. 20, 9). "Blestemat să fie omul care nu va cinsti pe tatăl și pe mama sa" (Deut.

27, 16). *Iubirea părinților, trebuie să se facă în cadrul legii lui Dumnezeu și, cel ce iubește pe tată și pe mamă mai mult decât pe Mine, a zis Domnul, nu este vrednic de Mine. Cine face voia Tatălui meu care este în ceruri, acela îmi este frate, soră și mamă" (Matei 12,50; Ioan 15, 14; Ev. 2, 11). Alături de părinți sînt dascălii, care au altoit mintea tinerilor cu învățături folositoare și i-au deprins cu faptele evlaviei morale, față de care, tinerii au datorii ca și față de proprii lor părinți. "Ascultați de dascălii voștri și vă supuneți lor, căci ei veghează pentru sufletele voastre, ca unii care vor da seama în fața Domnului, pentru ca să vă poată povățui cu bucurie, nu mîhniți, căci altfel nu vă este de nici-un folos". (Ev. 13,17).*

575. -"Dacă copiii, mai cu seamă ai credincioșilor, s-ar îndepărta și n-ar da cuvenitul ajutor părinților lor, scuzîndu-se cu cinstirea de Dumnezeu (Matei 15,5-6), să fie anatema". **Gangra 16.**

576. -"Cela ce cinstește pe tatăl și pe mama sa, acela va trăi mulți ani. Cui este frică de Dumnezeu acela cinstește pe tatăl său și pe mama sa, pentru că mîga și blagoslovenia tatălui și a mamei întărește casa feciorilor; iar blestemul lor desrădăcinează temelile. Fie-ți milă de tatăl tău și de mama ta la băîrînețile lor, ca să te izbăvești de tot răul... Că blestemat este omul care va urgisi și urgisește pe tatăl său și pe mama sa". -**ILT. 283.**

LXII.

DATORIA PĂRINȚILOR

577. -"Datoria părinților este ceva natural fiindcă, orice vietate în chip instinctiv împlinește această însărcinare și este o datorie morală fiindcă legea Domnului nu cere numai creșterea trupului, ci și desăvîșirea sufletelor prin credință și fapte bune, sădind în copil temelia credinței evlavioase și a iubirii de aproapele (Fac. 18,19). Tu rămîi statornic în cele ce ai învățat, și de care ești pe deplin convins, zice Sf. Pavel, căci din primicie cunoști sfințele Scripturi, care pot să-ți dea înțelepciunea care duce la mîntuire, credința în Iisus Hristos (I Tim. 3,14-15). Părinții să nu cadă în extrema iubirii de copii, mai mult decât iubirea de Dumnezeu, căci vor fi pedepsiți ca și Eli arhiereul, care a iubit pe fiii săi mai mult decât ponincile Domnului (I Regi 2, 2

9-34). *"De aceea, jur casei lui Eli, că niciodată nu se va ispăși nelegiuirea fiilor săi, nici cu jertfe și nici cu daniri", aduse la altar (I Regi 3,13-14), de aceea ei au murit într-o zi cu tatăl lor (I Regi 4,17-21).*

578. *"Că de se vor înmulți fiii tăi, nu te bucura de ei de nu au frică de Dumnezeu... Căci mai bun este unul, decât o mie și, a muri fără fii, decât a avea feciori fără frica lui Dumnezeu (Sirah 16,14). "Dacă fata unui preot se necinstește curvind, necinstește pe tatăl ei și trebuie să fie arsă în foc" (Lev. 21,9). "Dacă cineva și-ar părăsi copiii săi și nu i-ar crește și nu i-ar educa atît cît el poate, spre cinstea lui Dumnezeu, ci i-ar părăsi sub motivul evlaviei (greșit înțeleasă), să fie anatema". -Gangra 15.*

579. *"Episcopii și clericii să nu lase fiicelor deplină libertate de acțiune, decât numai după ce se conving de buna lor purtare morală și de maturitatea vârstei, fiindcă, numai de la maturitate, se impută numai copiilor păcatele lor", - cart 38.-*

580. *"Legea pedepsește ca pe femeile ucigașe, pe acelea care-și anincă copiii lor pe la biserici, chiar dacă copilul n-a murit, ci a fost luat de cinew să-l scape de la moarte". -I. Post. 39.-*

581. *"Cine nu va îngriji de feciorii săi să-i certe, pe cei ce i-au născut și, frica lui Dumnezeu nu-i învață pe dînsii ca să umble pe calea cea adevărată, creștinească, ci se vor lăsa și se vor înslieina întm toate căile cele întoarse, în cunie și în furtișag și întm răpire și în jucării și în plesnele și întm toate nedreptățile, anatema niște părinți ca aceștia, care nu-și ceartă și nici nu-și învață feciorii lor frica lui Dumnezeu, că înfricoșat județ vor să ia și focul cel netrecut vor să moștenească, dimpreună cu feciorii lor, pre acei cei născură și rău îi crescură". -PBG. 64.*

582. *"Iar, părinții care nu-și vor iubi feciorii lor deopotrivă și să-i certe, ci pe unul îl va iubi și pe altul îl va urî, sau slrînsoarea lor nu-și vor împărți deopotrivă feciorilor, anatema părinți ca aceia". -PBG. 65-*

LXIV.

DATORIILE PĂSTORILOR

583. *"Datoriile păstorilor sînt multe și grele: față de sine, față de familie și de clericii, subalterni lor, cu care colaborează întm a sluji Domnului, precum și de popond încredințat lor spre a-l conduce la mîntuire. Mulți dintre păstori se lasă înșelați de lăcomie, care este rădăcina tuturor păcatelor (I Tim. 6,10) și nedreptătesc pe colaboratorii lor, preoți, diaconi, cîntăreți și paracliseri. Toate veniturile bisericii sînt o proprietate a lui Dumnezeu, iar proestosul nu este decât un iconom al lor, care este obligat să le învîrtă drept la toți cei ce au nevoie și*

merită a se împărtăși din ele. (Ap. 4, 3841). Cel ce este nedrept față de colaboratori, se pedepsește cu afurisirea din slujba sa și, dacă nu se îndreaptă, se caterisește (Ap. 59). Unul ca acesta se canonisește greu, căci calcă dreptatea și lovește în existența vieții celui ce lucrează în biserica Domnului (Matei 23, 1-26), exploalându-l prin abuz de putere.

El tunde Una și ia laptele oilor, dar de sufletele lor nu se îngrijește (iez. 22, 25-28; 34, 1-22; Osea. 4, 4-19; 6, 6-10).

584. -"Dacă, un episcop, nu va ajuta cu cele necesare pe un preot, sau pe vreunul dintre clericii săraci, să se afurisească, iar stârnind să se caterisească ca unul care a ucis pe fratele său". -Apost. 59.

585. -"Episcopul sau egumenul putere să aibă spre toată averea bisericii, să împartă către săraci și de-a punerea să se îngrijească. Deci și egumenul, să aibă grijă de frații lui și de săraci de-a pumrea, cum averea mînăstirii să o împartă deapumrea cu frica lui Dumnezeu și să o socotească întocmai a lui cu a fraților. Iar niște egteneni ca aceia, sau episcopi, care vor trece (cu vederea) unele ca acestea și vor da nideniilor lor, iar frica lui Dumnezeu nu o vor avea, unii ca aceștia să se întrebe înaintea a tot sobond... ". -PBG, 79.

586. -"Episcopul binecuvîntează, nu se binecuvîntează; hirotesește, hirotonisește, jertfește, primește binecuvîntare de la episcopi, iar nicidecum de la preoți. Episcopul caterisește pe orice cleric vrednic de caterisire, afară de episcop, căci singur nu poate să facă aceasta. Preotul binecuvîntează, nu se binecuvîntează, primește binecuvîntare de la episcop și de la alt preot, asemenea și dă binecuvîntare altui preot. Hirotesește, nu caterisește, excomunică însă pe cei inferiori/și, dacă sînt vinovați de această pedeapsă. Diaconul nu binecuvîntează, nu dă binecuvîntare, o primește însă de la episcop și de la preot. Nu botează, nu jertfește. Cînd lilurghisește episcopul sau preotul, el dă sfînta împărtășanie popomlui, nu ca preot, ci ca cel ce slujește preoților. Nici unuia dintre ceilalți clerici nu-i este îngăduit să facă serviciul diaconului. Diaconița nu binecuvîntează și nici nu săvîrșește din cele ce fac preoții sau diaconi, ci păzește numai ușile, ajută preoților cînd botează femeile, pentm buna cuviință. Diaconul excomunică pe ipodiamon, pe anagnost, pe psalt, pe diaconița, dacă se cere așa ceva și nu e de față preotul. Nici ipodiamonul, nici anagnostul, nici psallului, nici diaconiței ml le este îngăduit să excomunică, nici cleric, nici laic, căci ei sînt slujitori ai diaconilor"

-Const. Ap. VIII, 28.

LXV. DEFĂIMAREA 587. -"Defăimarea este un păcat greu, fiindcă prin ea se fură averea spirituală a aproapelui" (I Cor. 6, 10; Ex. 23. 1; Lev. 19, 1 6; Prov.

n, 13; 20,19). Ea se canonisește ca și furtul, iar dacă duce la complicații și dușmănie, se va osîndi după roadele ei. Autoritatea nu trebuie disprețuită, oricîte lipsuri ar avea ea, fiindcă orcine ar fi pus în locuri de conducere nu poate fi fără greșală. (F. Ap. 23,5). Persoana conducătorului bisericesc și lumesc trebuie respectată pentru slujba și osteneala ei folositoare binelui obștesc (Rom. 13, 1-3; I Petru 2, 17; 1 Tim. 2,1-3). Cel ce îndeamnă pe altul la clevetire, are același păcat ca și cel ce defăima. Oricine va cleveti pe altul, sau auzind pe cel ce clevetește și nu-l ceartă, împreună cu acela să se afurisească (Răzb. Nev. p. 63). Vrednic de defăimare este numai păcatul, precum și omul care este pus în slujba păcatului ca și diavolul (Matei 23,1-20).

588. -"Dacă vreun cleric ar defăima pe episcop, să se caterisească, fiindcă nu se cade a vorbi de rău pe mai marele tău" (Exod. 22, 28; II Petru 2, 10). -Apost. 55.

589. -"Dacă vreun cleric ar defăima pe prezbiter sau pe diacon, să se afurisească" (F. Ap. 23,3-6; Apost. 56).

590. -"Dacă vreun cleric ar batjocori pe șchiop, surd, orb sau pe cel rănit la picioare, să se afurisească; asemenea și mireanul". (Lev. 19,14 -Apost 57.).

591. -"Dacă va defăima cineva, fără dreptate, pe împăratul sau pe dregătorul, să ia pedeapsă și dacă va fi cleric să se caterisească, iar dacă va fi mirean, să se afurisească". Apost. 84.

592. -"Oarecine dintre oamenii păcătoși, de vor birfi ceva pe preot sau cuvinte spurcate, sau hule, acela să aibă pocanie șase luni sau un an". -PBG, 52.

593. -"Pomenitond de rău să se pocăiască un an. Clevetitorul (clevetnicul) doi ani și metanii 18 în zi. Cine este ocarnic un an să nu se împărtășească, metanii în zi 12". -PBG, 88.

594. -"Clevetnicul un an să nu se cuminece, că grăiește dumnezeiescul David: Pre cela ce clevetește pe vecinul său pre acela l-au gonit. Iar (iitond de mînie, acela să se despartă de biserică un an și să facă și metanii cîte o sulă cincizeci în zi". ILT, 373.

595. -"Iar ascultătond la fereastră, un an să nu se pricestuiască și metanii cîte 15 în zi. Așijderea și cel ce vine sau pîrăște pe altul și acela un an să nu se pricestuiască, adevărat de se va spovedi de voie și va urma a nu mai face, iar de nu se va lăsa, atunci să-l gonească de la biserică lui Hristos". -ILT, 373.

596. -"Deznădejdea izvorăște din necredință și viață păcătoasă moștenită și susținută de voința omului. Ea începe mai întâi cu o stare de tristețe și mîlnire sub diferite forme și chiar amestecate cu evlavie și dacă, mîhnirea nu trezește în suflet sentimente de pocăință, ea duce la desnădejdea marilor păcate a hulirii de Dumnezeu (is. 8, 21-22), ba chiar la sinucidere, care dă pe față sufletul **USCat** de orice evlavie" (Ier. 8, 3; r. Ap. 1, 8; Apoc. 9, 6)

597. -"Căci neînsemnatele noastre întristări trecătoare, lucrează pentm noi tot mai mult o greutate de slavă veșnică, fiindcă noi nu ne uităm la lucrurile care se văd, ci la cele care nu se văd; căci lucrurile care se văd sînt trecătoare, pe cînd cele care nu se văd, sînt veșnice.-Cînd întristarea este după voința lui Dumnezeu, aduce o pocăință, care duce la mînluire și de care cineva nu se poate căi; pe cînd întristarea lumii acesteia, duce la moartea deznădejdiei. (II Cor. 4, 17; 7, 10; Matei 26, 75; I Cor. 10, 13).

LXVII. DEVOLUȚIUNEA 598. - Se numește devoluțiune dreptul patriarhului de a interveni excepțional în treburile eparhiale ale mitropoliților și ale episcopilor, chiar fără voia cparhiotului, pentru a lua măsuri canonice pentru bunul mers al bisericii. (Apost. 34, 37; VII ec. 11; Cart. 52, 55); să primească reclamații și apeluri (I ec 5; IV ec. 9, 17, 25, 27; Ant. 6, 14; Sard. 11, 14; Cart. 11, 19; Teofil 4) și să facă vizite canonice (Cart. 52). Dreptul de devoluțiune îl au și mitropoliții față de episcopii sufragani, precum și episcopii față de conducătorii unității bisericești în subordine, cînd aceștia nu se îngrijesc de sarcinile lor canonice (Sobor. art. 30)

LXVIII. DIACONIȚELE 599. - Diaconițele la început, asemenea cu proorocită Ana (Luca 2, 36), unele erau femei văduve, care se devotau să slujească "bisericii în lucrările externe ale altarului alături de clerul inferior; în legătură cu instruirea femeilor pe care le catehizau, le ajutau la botez, îngrijeau de fetele orfane și femeile bolnave ș. a. (Const. II, 26; III, 1-19; VI, 18; vin, 28). Pentru aceasta, ele primeau o hirotesie specială. "In timpurile vechi, se apropiau de Dumnezeu

acele fecioare care făceau făgăduință că-și vor păstra fecioria pentru totdeauna. Episcopul le sfințea conform cu canonul 6 din Cartagina .și, se îngrijea de ele conform canonului 38 al aceleiași sinod. Dintre acestea, la vremea hotărîtă, adică împlinind 40 de ani, se sfințeau diaconițe. Episcopii, dădeau îmbrăcăminte specială acestor fecioare cînd ajungeau la 25 de ani, conform canonului 126 al aceleiași sinod" (Zonora, coment. î ec. 19; Sint. Aten. II, 159-160). Din pricina unor slăbiciuni morale, mai ales mîndria, din secolul V-X, diaconițele au

dispărut, așa că nici slujba hirotesiei lor nu mai este în arhieraticon (Laod. 11, 19; IV ec. 15; VI ec. 14, 40, 70).

600. -"În Sf. Scriptură se spune că femeia trebuie să asculte, iar în biserică **Să tacă (I Cor. 14, 34-35; I Tim. 2, 11-15; 2, 11-15; 5, 9-10; Rom. 16,1-2).** Ele nu pot ocupa vreo slujbă bisericească (VI ec. 64,70). "Alege și diaconiță credincioasă și sfiilă pentru slujba femeilor, căci sînt împrejurări cînd din pricina necredincioșilor, nu se poate trimite la unele case bărbat diacon la femei și se va trimite o femeie diaconiță din pricina cugetelor celor răi. La multe nevoi este trebuincioasă femeia diaconiță. Mai întîi cînd se botează femeile, diaconul va unge mimai fruntea lor cu untdelemn sfințit și apoi va unge după el diaconiță, căci nu e voie ca femeile să fie văzute de bărbați" (Const. . Ap. III, 16; VIII, 28).

601. -"Nu se cuvine a se așeza în biserică cele ce se zic femei prezbiteri, (frunțase cu vîrsta), adică proestoase (arhidiaconițe; F. Ap. 18,18; Rom. 16,1; I Tim. 5, 2; Tit. 2, 3). Laod. 11.

LXIX.

DIACONUL

602. - Diaconii sînt ajutorii episcopului și ai preoților (F. Ap. 6, • 1-7). Ei îngrijeau de săraci, predicau cuvîntul Domnului, la nevoie botezau (F. Ap. 8, 5-10), ajutau la slujbele bisericești, duceau Sf. împărtășanie la cei închiși sau bolnavi (Const. Ap. li, 57; VIII, 13). Ei sînt supuși episcopului și preotului și fără învoirea lor nu pot lucra absolut nimic în biserică (Sf. Ignatie Teof. Ep. c. Nag. 2, 6). Cînd lipsește preotul din biserică și se face slujbă, diaconul poate să zică doar: Pentru rugăciunile Sfinților Părinților... (V. datoriile păstorilor).

603. -"A venit la cunoștința Sfiitului Sinod că, în oarecare ținuturi și orașe, diaconilor sau prezbiterilor euharistia, deși nici canoanele și nici obiceiul n-au predanisit ca cei ce n-au putere de a aduce sfînta jertfă, să dea trupul lui Hristos celor ce liturghisesc - Ba mai mult, diaconii se împărtășesc înaintea episcopilor. Deci, toate aceste abuzuri trebuie să înceteze și diaconii să rămîină la îndatoririle lor, recunoscînd că ei sînt slujitori ai episcopului și mai mici decît presbiterii. Deci să primească euharistia potrivit rînduiei, după presbiteri, din mîna episcopului sau a presbiterului. Nu se îngăduie diaconilor nici să stea cu prezbiterii, fiind contrar canoanelor și rînduieiilor. Iar, dacă vreunul, n-ar voi să se supună nici după aceste hotărîri, să înceteze din slujba diaconiei". -I ec. 18.

604. - Deoarece, am aflat că la unele biserici se găsesc diaconi care ocupă dregătorii bisericești și din această cauză, unii dintre ei, fiind stăpîniți de mîndrie și obrăznicie șed înaintea prezbiterilor. Ani hotărît ca diaconul, chiar dacă ar avea vreo demnitate sau dregătorie bisericească, să nu stea înaintea prezbiterului,

afară de împrejurarea cînd ar reprezenta pe patriarhul sau mitropolitul său, fiind trimis în altă cetate pentm vreo pricină, căci atunci i se va da cinstea ca și celui ce-i ține lojul. Dacă vreunul ar mai îndrăzni în chip despotic să mai procedeze așa, acela să se scoată din treapta sa și să se rînduiască a fi ultimul dintre diaconi în biserica sa, căci Domnul ne învață să nu căutăm șederile mai sus, după învățăturile Sfintei Evanghelii, **(Luca 14, 8-11 citat întreg)**. Toate acestea se vor respecta și de celelalte trepte ierarhice, fiindcă știm că dregătorile duhovnicești sînt superioare celor lumești". -VI ec. 7.

605. -"În Faptele Apostolilor ni se spune că, Apostolii au pus șapte diaconi, iar Sinodul de la Neocezarea ne arată lămurit, că diaconii, potrivit canonului (15), trebuie să fie șapte, oricît de mare ar fi cetatea. Noi, comparînd ideea părinților cu cele spuse de Apostoli, am găsit că la dinșii nu a fost vorba despre bărbați, care servesc tainelor, ca și despre serviciul necesar la mese, în cartea Faptelor **(Apost. 6,1-6 ... citat)**.

Acestea tălmăcindu-le învățătorul bisericii Ioan Gură de Aur, astfel grăiește: "Este vrednic de admirat cum de nu s-a dezbinat mulțimea pentru alegerea bărbaților, și cum de nu au fost osîndiți Apostolii din partea lor? Trebuie să se știe ce fel de dregătorie aveau aceștia **(diaconii)** și ce fel de hirotonie au primit; oare pe cea a diaconului? Dar aceasta nu era în biserică. Pentru serviciul de presbiteri? Dar nu exista nici episcop, ci numai Apostoli; din ceea ce socotesc că nici numele diaconilor, nici al presbiterilor nu era bine înțelese și lămurit". -Deci, conform acestora declarăm și noi, ca potrivit învățăturii de mai sus, menționații șapte diaconi să nu se considere slujitori ai tainelor, ci că aceștia, au fost acei cărora li s-a încredințat îngrijirea generală a celor adunați atunci; acești **(diaconi)**, ne oferă prin aceasta, pilda de iubire de oameni și de purtare de grijă a celor lipsiri", -vi ec. 16.

606. -"Potrivit canoanelor, diaconii trebuie să fie șapte, oricît de mare ar fi cetatea". **(Despre aceasta, te vei încredința din cartea Faptelor 6, 1-6)**. -Neocez. 15.

607. -"Nu se cade ca diaconul să șadă înaintea presbitendui, ci să stea numai cînd îi dă el voie. De asemenea și diaconii să fie cinstiți de ceilalți slujitori bisericesti și de toți clericii inferiori". **(Const. Ap. 11, 57)**. -Laod. 20.

LXX.

DEMISIA CLERICILOR

608. - Demisia clericilor din cauza greutăților misiunii și cu scopul de a trăi comod, în lumina canoanelor (II ec. 9; Chirii 3) este socotită ca apostazie (I Petru io). Un episcop , preot sau diacon prin hirotonie, el s-a cununat cu biserica sa și, după cum căsătoria trupească nu se mai poate desface, tot așa și căsătoria spirituală,

care-i este superioară (VI ec. 53), de asemenea nu se mai desface (IV ec 6, 25). Clericii, ca ispravnici ai tainelor lui Dumnezeu (I Cor. 4,1-4), n-o pot părăsi de bună voie cu vicleșug, fără a li se primejdui mîntuirea (Luca 12,5,12 ; I Cor. 7,23-24), de aceea ei se anatematizează, mai ales, dacă ei urmăresc traiul bun (Matei 6,24; Gal. 1, 9-io; i Tim. 6,17 ; IV ec. 21). Clericul care apostaziază de frică, numai prin cuvînt, se caterisește definitiv (Ap. 62), iar cel ce apostaziază de bună voie, prin demisia formală sau practică, nu mai poate reveni la treapta ieratică de la început '(iii ec. 9), ci i se acordă prin pocăință numai mila împărtășirii ca un mirean, fiind socotit Ca un căzut din har (Gal. 5, 4) și miluit numai spre mîntuire (Ev. 12,15), iar nu spre a-și continua slujba preoției de la care s-a exclus singur prin nevrednicia sa (I Cor. 15,19; I Tim. 1, 20; F. Ap. 13, 45).

609. -Episcopul sănătos fiind, nu poate demisiona nici din considerente de perfecțiune monahală, primind marea schismă monahală (I-II, 16; Sf. Sofia 2). In chip excepțional, practica seculară a îngăduit retragerea unui cleric din slujba bisericii sale, numai din motive de incapacitate incurabilă sau bălrînețe; din cauza păcatelor grele și caterisitoare constatate de duhovnic și episcop în chip confidențial, din cauza cărora se judecă singur (I Cor. 11, 31) în conformitate cu legea Domnului (Matei, 11, 29; Ioan 13, 51; I Ioan 2, 6; 3, 8-9). Cînd deținerea locului ocupat aduce pagube morale, misionare și sociale, încît eL consultidu-se autoritatea de drept, constată că

*

deținerea mai departe a locului este vătămătoare bisericii și mîntuirii sale și între două rele, alege pe cel mai mic, retragerea sau demisia, (paretisis). în aceste cazuri episcopul nu poate înainta demisia decît sinodului în drept, care l-a ales și înscăunat, iar clericul, episcopului eparhiot față de care este supus ascultării (III ec. 9).

610. - Clericul care a demisionat fără motive serioase, nu mai poate face niciun fel de slujbă și, nici nu i se îngăduie a purta numele de cleric, ci de simplu monah sau mirean în stare de pocăință (III, ec. 9). Însă, celui ce s-a retras din motive serioase recunoscute de autoritatea în drept, excepțional, i se poate acorda de a sluji cele sfinte cu îngăduința sinodului sau a episcopului eparhiot; dar, aceasta trebuie să se precizeze de la început în scrisoarea de dimisie sau paretisis. Spre orientare, în spiritul Pidalionului, dăm un model: ...Știu îndatoririle ce decurg din jurămîntul, făgăduințele hirotoniei și obligațiile canonice (III, 9; Sf.

Chirii), de a nu părăsi slujba apostoliei (Deut. 31, 9-13; F. Ap. 6,2; 20, 28-32) și cel ce fuge nu mai este păstorul cel bun (Ioan 13,1-12). Însă smeritul de mine, mă văd nevrednic de a conduce turma încredințată mie, nu din cauza relei mele voințe sau leneviri, ci din motivele: (1,2,3). ...Am chibzuit îndelung și cu mintea clară și nesilit de nimeni, că mai de folos este bisericii, clerului și poporului precum și sufletului meu să mă retrag de la conducerea (eparhiei, parohiei, mînăslirii), decît să împiedic lucrarea cea bună a mîntuirii sufletelor. Întrucît, conștiința (nu) mă împiedică de a mai sluji cele sfinte pentru nevoile sufletului meu, (nu) renunț de a mai liturghisi ca (arhiereu, preot, diacon), pentru care cer canonicasca binecuvîntare (să mă împărtășesc în rînd cu mireni în fața simțului altar). Doresc să vă rugați pentru mine, pentru poporul eparhiei, astfel văduvite prin decesul neputinței mele, ca să mi se dea iertare de păcate, iar eparhiei un nou păstor vrednic și bun. Iscălesc această demisie, (retragere),cu mîna mea liber și conștient de neputința mea, azi... în (episcopia, parohia).

611. - Scrisoarea Sinodului III ecumenic către sinodul mitropoliei Pamfiliei, cu privire la fostul ei mitropolit Evstatie care a demisionat și, din care cauză a fost caterisit, precizează: *"După Scriptura cea de Dumnezeu insuflată, care zice: Fă totul cu chibzuință, cei rînduiți în slujba preoției se cade a se strădui cu multă sîrguință și cu multă rîvnă să chibzuiască cele ce au de făaa. Deoarece cei ce-și folosesc astfel viața, nădejdea lor sporește întm toate și toată străduința lor merge bine ca o corabie minată de vuit bun. Și acest cuvînt corespunde întru totul adevărului. Dar cîteodată, se întîmplă ca vreun mare necaz să apese mintea omului, să-l tulbure și să-l abată de la dorința cea bună a îndeplinirii datoriei sale, și-l împinge să socotească bun, tocmai ce este rău prin sine însuși. Am constatat că ceva asemănător s-a întîmplat prea evlaviosului și de Dumnezeu iubitond episcop Evstaiie. După cum se știe, el a fost pus episcop în chip canonic. Dar mai tîrziu, după cum el însuși mărturisește în jalba sa către noi, a fost tulburat de unii oameni și pus în situații grele; în plus el însuși este foarte silnic și obosit de necazurile slujbei sale și n-a fost în stare să reziste amărăciunilor aduse de dușmanii săi, și astfel, a dat scrisoare de demisie din scaunul său episcopal, într-un chip neînțeleș de noi (**contrar canoanelor**). Odată însărcinat cu îndatoririle episcopale, el trebuie să rabde în tot chipul, pînă la sîrșit, cu toată puterea sufletească și să fie statornic întru oboseală și cu tărie să rabde sudorile care-i aduc răsplătirea (**apostolici**). Și după ce s-a dovedit a fi neglijent, mai mult din cauza lipsei de activitate, decît din lenevire și nepăsare condamnabilă, cuceniicile voastre (**I-au caterisit fără dreptul de a mai purta numele de arhiereu**) și ați hirotonisit din necesitate, pepeacucemicul și de Dumnezeu iubitond nostm și împreună episcopul Teodor, ca să se îngrijească de*

biserică, fiindcă nu se cuvenea să rămână văduvă și turma Mîntuitorului să stea fără păstor".

"Dar, înmîcît Evstatie a venit la noi jelindu-se nu penlni episcopia cetății, nici fiindcă s-a certat cu pomenitul episcop Teodor pentm biserică, ci spre a cere să se dea doar cinstea și numele de episcop. Nouă ni s-a făcut milă de bătrînul, iar lacrimile lui ne-au înduioșat, făcîndu-le ca ale noastre, ne-am străduit să aflăm dacă dînsul a fost supus caterisirii legale, sau dacă numai a fost acuzat pe nedrept de unii bîiiflori ca să-i întunece reputația și am aflat că el n-a fost vinovat de nimic din cele spuse asupra lui, iar el a dat demisia (**fiind om slab**). Drept aceea, noi nu aducem imputare cucerniciei voastre (**că l-ați caterisit fiindcă a demisionat**) și ați hirotonisit în locul lui pe prea cucernicul episcop Teodor, ceea ce trebuia să faceți. Prin unnare, fără a mai stăruii asupra (**vin ovației**), ci mai degrabă să ne fie milă de acest bălrin, care locuiește de multă vreme departe de cetatea de unde, a fost episcop și de patria strămoșilor (**ca să-l poată ajuta rudele**), am hotărît și dispunem, că, fără de nici o împotrivire, i se cuvine să poarte numele, cinstea și împărtășirea de episcop. Însă să nu aibă dreptul de a hirotoni, și nici cu de la sine putere să ocupe biserică și să liturghisească decît numai dacă l-ar invita în anumite împrejurări, adică i-ar da voie, vreun frate și împreună episcop, după înțelegerea lui, întru iubirea de Hristos. Iar, de veți găsi ceva mai bun, ori acum, ori în viitor (**adică ajutoare materiale**), aceasta va fi bine plăcut Sfîitului Sinod. -III ec, y.

612.- "Petni, în scrisoarea de demisie (**din episcopat**), zice că n-a dat-o de bună voie, ci constrîns de frică, fiind amenințat de unii (**pentru nevrednicia sa**). De altfel în fonfonitate cu legile bisericești, unii preoți nu pot da scrisori de demisie (**din preoție**). Dacă ei sînt vrednici de a sluji, să rămîie în această slujbă (**care cere jertfă, și suferință**); iar dacă sînt nevrednici, să nu iasă (**din preoție**) prin demisie, ci mai degrabă să fie osîndiți (**caterisiți**) pentm faptele lor (**cele nevrednice**), de care au fost acuzați cum că ele nu corespund cu situația lor de clerici. Salutări comunității fraților de la tine Domnus al Anlioheiei. Comunitatea noastră (**din Alexandria**) ie salută întm Domnul". -Sf. Chiri! 3.

613.- "Cm privire la neînțelegerile și tulburările care se ivesc în biserică lui Dumnezeu, este nevoie să se hotărască astfel: Cu nici-un chip să nu se așeze episcopi în biserică, al căinii titular trăiește și se află în demnitatea sa, decît dacă de bună voie va renunța la episcopie. Dar mai întîi, trebuie să se cerceteze canoniceste pricina (**vinovățiile**) celui ce unnează a fi izgonit din episcopie și să se ducă la capăt și, mai apoi, numai după caterisirea acestuia, să se promoveze altul la episcopie în locul lui".

"Iar dacă vreunul dintre episcopi, aflîndu-se în demnitatea răspunderii sale, nu ar voi nici să renunțe (**motiv**) și, nici nu se grijește de păstoria tunnei sale, ciplecînd de la episcopie, va zăbovi mai mult de șase luni în altă parte și nu se

supune nici pomnilor împărătești și nici îndeplinind vreo misiune a patriarhului său și, nici nu suferă de vreo boală grea care-l face neputincios (pastorației), 'MMH/ ca acesta, care nu este împiedicat de nici-o pricină menționată și părăsește episcopia sa mai mult de șase luni, se înstrăinează desăvârșit de cinstea și demnitatea episcopiei. Căci, Sfînșil Sinod a hotărît să se înstreineze cu desăvârșire cel ce se lenevește în purtarea de grijă a tunnei ce i s-a încredințat de arhieria, prin care el este dator de a păstori lunna și totodată la episcopia lui să se rînduiască altul în locul lui". -I-II, 16.

LXXI.

DISPENZA

614. -Dispensa sau iconomisirea duhovnicească (Efes. 3,2; 4,7), de la obligațiile legii Domnului, oglindită în natură și în canoane, o dă Dumnezeu de multe ori prin minuni (Fac. 22,2; Osie. 1,2; Matei 12,3-8). în chip obișnuit, arhieriei și preoții, ea ispravnici ai tainelor, o pot da numai în cadrul legii Domnului (Zah. 7, 24; Ioan 7,24; 8,24; I Cor. 4,1; Colos. 1,25;Tit. i, 7), cu scopul de a armoniza nevoile vieții naturale cu cele duhovnicești și cu condiția de a respecta fără știrbire legile dogmatice și morale, spre folosul individului, al societății și al bisericii ca împărăția lui Dumnezeu pe pămînt (Apost. 8; VI ec. 102). Prin dispensă nu se abrogă canoanele, ci numai se interpretează temporar spre a se aplica dc la caz la caz, în spiritul legii Domnului și al bisericii (II Cor. 3, 6; Rom. 8, 2; Ioan 6, 63; V. Canonisirea). Dacă dispensa duce la abrogarea practică a legilor și la fapte nefolositoare sufletului individului sau societății creștine, aducînd prin exemple rele defăimare bisericii și lui Dmnezeu, ea este interzisă și aducătoare de OSîndă (Ps. 49,15-23; V. Legea, Dogmele).

LXXII.

DIVORȚUL

615. - In general vorbind, divorțul este desfacerea căsătoriei, pe care o provoacă soții între ei, pentru care biserica nu le poate da nici-o binecuvîntare sau hotărîre juridică oficială, de aceea nici nu se prevede vreo slujbă bisericească. în concepția creștină, căsătoria este indisolubilă, de aceea adevărata ei legitimitate constă numai în căsătoria întia. Desfacerea ei legală o face numai moartea unuia dintre soți, sau pe plan mai înalt, al ambilor soți, căci după moarte sînt ca îngerii necăsătoriți (Matei 22,30). Cu toate acestea, conducerea bisericească, ținînd seama de scopul moral al căsătoriei, încă din vremea apostolilor, văduva rămasă prin deces, a căpătat îngăduința de a se recăsători, ca o iconomisire dintre cele două alternative, a văduviei prea superioare în deplină stăpînire de sine (Luca 2, 30) și a desfrîului prea păcătos, i s-a indicat calea de mijloc a căsătoriei a doua (I Cor. 7, 8; i Tim. 5, 3-6). Astăzi

se mai îngăduie divorțul, cînd soția avortează incorigibil lăsînd soțul fără urmași; preacurvia (Matei 5,32; 19,6); apostazia ca o moarte spirituală (I Cor. 7, 15); intrarea în monahism ca o moarte superioară față de lumea pusă în slujba păcatului (VI ec. 42,48).

616. - Scopul căsătoriei este nașterea de copii (Fac. 1, 27; 2,23-24; 9, 1), promovarea moralității (I Cor. 7, 1-34) și ajutorință reciprocă (Efes. 5, 22-23; Matei 19,6-8). Și cu toate acestea, dacă unul dintr-aceste scopuri nu este atins din motive independente de voința soților, nu înseamnă că nunta ar fi nevalabilă. Copiii îi dă Dumnezeu și cei ce nu au copii nu sînt îndreptățiți să divorțeze. în caz că un soț se îmbolnăvește și nu poate satisface plăcerile celuilalt, aceasta nu-l îndreptățește să se despartă. în caz că un soț poate să se gospodărească singur, nu-l scutește legea de a neglija pe celălalt soț. în lumea aceasta, orice creștin are de purtat o cruce a sa, atît ca existență de sine, cît și ca membru în familie și societate. De aceea, mai presus de orice scop lumesc și pămîntesc, creștinul trebuie să aibă ochii minții și ai credinții ațintiți la providența cea de sus, supunîndu-se cu bărbăție sub povara vieții (V. Căsnicia, Celibatul).

617. -*"Dacă vreun mirean, își va lăsa soția sa legitimă și va lua pe alta necăsătorită, sau lăsată de altul, să se afurisească". Apost. 48.*

618.- *"Femeile ostașilor care s-au măritat cînd lipseau bărbații lor, se supun aceluiași aprecieri ca și aceluia ce le-au dispămt bă/bații și n-au așteptat întoarcerea lor (c. 31). Acest fapt, cere oarecare îngăduință, deoarece a fost la mijloc bănuiala morții. - Sf. Vasile 36 (VI, 87,93).*

619. -*"Cel ce își lasă (prin divorț neingăduit) soția sa legitimă și ia pe alia, trebuie să fie canonisit ca un preacurvar, după porunca Domnului (Matei 19,9). Părinții au hotărît (c. 48) ca tai astfel de vinovat, un an să plîngă, doi ani să asculte, trei ani să stea în genunchi, iar în al șaptelea an să stea cu cei credincioși la rugăciune și dacă se va pocăi cu lacrimi, se va învrednici de împărtășanie". Sf.Vasile77.*

620. - *"Tot așa se canonisesc și cei ce se căsătoresc succesiv cu două surori în timpuri deosebite". Sf. Vasile 78.*

621. -*"Dacă vreo femeie și-ar lăsa bărbatul din scîmb dc căsătorie și-ar pleca, să fie anatema". Gangra 14.*

622. -*"S-a hotărît, potrivit îtvățăturii evanghelice și apostolice (Matei 19, 4-10; I Cor. 7,10-11), ca nici cel lăsat de soție, nici cea părăsită de bărbat, nu pot să se împreune cu altul, ci ori să rămînă așa necăsătoriți, ori să se împace și, dacă nu vor asculta, să se canonisească. Cu privire la această chestiune să se aibă ui vedere și legile împărătești" Cart. 102.-*

623. - *"Preotul, sau diaconul, sau altul din clerici într-adins pentru smerenia-și va goni femeia, acela să se afurisească pînă va suferi s-o ia înapoi, iar, de se va lăsa într-acel gînd și nu o va lua, acela să se ia dani, că se arată din aceasta, carele și-a gonit femeia, că socoate nuntă și patul nespurcat, pentm aceea i se ia dand de nu o va lua că și Hristos nunta cea dintîi o blagoslovi". -ILT, 100.*

624. -*"Iar, de se va afla vreun preot ca să se lepede de nuntă sau de carne sau vin, nu pentm înfrînare, ci pentm uriciunea lor, acela sau să se îndrepteze sau să i se ia darul". -ILT, 100.*

625. -*"Iar, de va lăsa unul pe altul de bună voie, bărbatul sau muierea și, se va duce la viața călugărească care e tocmai îngerească, de se va face călugăr, acela n-are părtășie nici de pedeapsă, căci a mers întru mai bună cate". -ILT, 181.*

626. -*"Bărbatid care nu se împreună firește cu femeia sa, ci varsă pe dinafară pe coapse, atunci să se despartă". -ILT, 181.*

627. -*"Cel ce va păcătui cu femeia hă afară de fire (sodomie, onanie), acela preot să nu se facă, ci să se despartă de ea și după despărțire să se canonisească 15 ani fără de împărtășanie". -ILT, 231.*

628. -*"De va avea cineva muiere care se îndrăcește, acela să nu o despartă, numai ca să o aștepte trei ani, dacă se va tămădui, să o lină, iar să nu o despartă, iar de nu se va izbăvi după acel trei ani de aceea patimă a dracului, atunci să o lase și să ia alta. Așjderea și muierea de se va întîmpla să vie la bărbatul ei patima aceea a dracului, trebuie să-l aștepte cinci ani, iar după aceea, dacă se va afla tot în aceea patimă și nu se va izbîndi de dînsa, atunci, să fie volnică muierea să se despartă de bărbatid ei și să ia altul, iar de se va fi întîmplat să fi avut cea boală sau bărbatul, sau muierea mai înainte de ce nu se făcuse nunta, fiind numai logodii, atunci degrab să se despartă fără nici-o îndoire". -ILT, 233.-*

629. -*"Întrucît, legea fundamentală a Scripturii, îngăduie excepțional cazuri de divorț, devenind oarecum canonic, socotim că n-ar fi rău să se întocmească o mgăciune pentm divorț pe care preotul ar putea-o citi înainte de cununia următoare, firește, numai după ce divorțul s-a legalizat și pe cale socială și bisericească, adică după ce preotul raportează episcopului cum că excepțional, divorțul este acceptat de legile statului și de biserică ca un rău mai mic, pentm ca apoi, după o oarecare canonisire, să i se citească cea mgăciune de divorț, spre a împăca conștiinla celor evlavioși și a-i line apropiati de viața bisericească".*

LXXIII. DOBÎNDA

630. - Dobînda este camătă, adică împrumutul de bani cu chirie; abuziv, în lumea veche, este înfățișată de biserică ca un furt deghizat și deci Oprit (Lev. 25, 37-39; Deut. 23,19; Prov. 28,22; Iez. 22,12; Matei 5,42; Luca 6, 30-35). Romanii îngăduiau camătă 12 %, însă alții mai luau încă 6% adică, o dată și jumătate decît permitea legea (I ec. 17). Alții dădeau bani, cu înțelegerea de a li se da jumătate din cîștigul realizat de comerciant. Dacă pentru laici, dobînda legiferată de stat a fost îngăduită, apoi pentru clerici a fost cu totul interzisă. În orice împrumut clericii, trebuie să ia înapoi numai cît a dat, făcînd prin «ceasta un act de milostenie, căci el trebuie să fie pildă de înfrînare, fără a se lacomi (I Tim. 6,10).

631. - Bogații antichității niciodată nu ajungeau să se împrumute, ci numai împrumutau și jefuiau deghizat, iar statul, fiind condus despotic de către ei, nu puteau statornici dreptatea. Statele moderne fiind conduse obștește, au întocmite legi ale căror drepturi și datorii se răsfrîng și asupra legiuitorului și asupra supusului, și astfel, din împătrunderea intereselor, s-a legiferat și creat bănci, cu scopul de ajutorință reciprocă, la care deopotrivă toți contribuie și toți se împrumută. Deci, dobînda astfel statornicită, de 2-6% pe an, este apreciată pe dreptate și astfel pentru orice om și cînd depune și cînd împrumută bani, jaful este înlăturat. Aceasta se pare a fi și sensul pildei talanților (Matei 25, 14-30). Clericii participanți ia astfel de împrumuturi legiferate, nu mai cad sub vinovăția antichității și dacă cele cîștigate le dau milostenii, după spusa: "*Dați împrumut nimic nădăjduind*" (Luca 6, 34-35), fac o faptă bună. «

632. - "*Episcopul, prezbiterul sau diaconul cerînd camătă de la cei pe care îi împrumută, ori să înceteze ori să se caterisească*". -Apost. 44.

633. - **Mulți clerici umblînd după averi și cîștig urît, au uitat de dumnezeieștile cuvinte care zic:** "*Argintul tău nu l-a dat în camătă*" (Ps. 14, 5), și împmmutînd, cer dobîndă, Sfîntul Sinod a judecat cu dreptul, că de se va afla cineva, după această hotărîre, luînd camătă după împrumut, s-au înl-alt chip practică acest lucm, s-au cer înapoi o dală și jumătate, sau născocind altceva pentm cîștig urît, se va caterisi din cler și vafi dat afară din rînduiala bisericească". -I ec. 17

634. - "*Episcopul sau prezbiterul, sau diaconul, dacă ia camătă sau procente, să înceteze sau să se caterisească*". -VI ec. io.

635. *"Nu se cuvine ca cei hirotonisiți să împrumute bani cu dobîndă și să ia camătă și în plus cîștigurile jumătate". -Laod. 4.*

636. *... "Clericul, dacă împrumută bani, să primească înapoi numai banii pe care i-a dat, iar dacă cumva împrumută altceva (grîu, etc), să nu primească decît numai cantitatea pe care a dat-o". -Cart. 16-c*

637. *"Cămătând dacă va voi să cheltuiască nedreptd cîștig pentm săraci, făgăduind că părăsește iubirea' de bani, ar putea fi primit ia preoție". -Sf. Vasile 14.-V*

638. *"Legal lucm au făcut presbiterii din satid Gemin, dacă Evstatiu grăiește adevărul, care a și adus scrisoarea, căci ea zice că, au exclus din adunarea Bisericipe acea Kiriada, care a făcui nelegiuirea" cămătăriei, și nu vrea să se lepede de nedreptate. Deoarece am aflat că dînsa, vindcîndu-și păcatul, vrea să intre în comuniunea bisericească să o sfătuiești ca mai înlîi să lepede nedreptatea, și să o convingi spre pocăință și astfel, dacă vei cunoaște că se apropie de legea lui Dumnezeu, dorind să facă parte din biserică, să-i dea voie a se împărtăși cu popoml". -Teofii 14.*

639. *"Cămătării nu se cuvine a fi împărtășiți sau cleiul să mănînce împreună cu ei, dacă stăruiesc în nelegiuire". -Nichifor 32.*

LXXIV. DOGMELE

640. **-Dogmele, adică adevărurile de credință, sînt cuprinse în Sfinta Scriptură a Vechiului și Noului Testament și în Sfinta Tradiție, alcătuită din scrierile sfinților părinți și canoanele bisericii, după care s-au condus, și și-au sfințit viața toți cei ce au crezut în Dumnezeu de la început și pînă astăzi... și pînă la sfîrșitul lumii (Deut. 30, 31; Marcu i, 15; II Test. 2,13; II Petru I, 21). Aceste adevăruri sînt încredințate spre iconomisirea vieții tuturor oamenilor, ierarhiei bisericii pe care Duhul Sfint a instituit-o și o călăuzește la tot adevărul (ioan, 16, 13; 14, 15-21; R Ap. 20, 21; I Petru 5, 2; I Tim. 4, 16; I Cor. 12, 28; Colos. 1, 14). Aceste adevăruri se numesc dogme, adică adevăruri eterne, care nu se pot schimb», întrucît ele isînt descoperite de însuși Dumnezeu, care este adevărul absolut (Marcu 13, 31; Luca 21, 33; Ioan 8, 31-36; 14, 6; Gal. 1, 8).**

641. **- în general vorbind, credința este împrumut de adevăr natural și supranatural. Prin credință naturală dobîndim cunoștința despre lumea înconjurătoare, ale trecutului și prezentului; prin credință supranaturală împuțernicită de har, dobîndim cunoștințele trebuitoare vieții evlavioase hrănită cu revelația din trecutul îndepărtat, datoriiile prezentului, făgăduințele viitorului și ale vieții veșnice (Ev. cap. 11 și 12). Dar numai credința nu este de ajuns dacă nu este însoțită de fapte**

bune. "Credința fără de fapte este moartă" (Iacob 2, 14-17). Credința este hrana sufletului, iar faptele bune sînt hrana morală a întregii ființe omenești căci amîndoi, sufletul și trupul, se vor proslăvi întru toate cele ce au lucrat în viață, la judecata cea de apoi (Matei 25, 31-46).

642. - Sfîntul Irineu (+ 202) învață: *"Biserica n-a primii de la Apostoli și de la ucenicii lor o altă credință, decît credința într-un singur Dumnezeu, Tatăl atotțiitorul, făcătond cenilui și al pînîntului și al mărilor cu tot ceea ce ele au; Și într-unui Domn IisUs Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Care s-a întrupat pentm noi oamenii și pentm a noastră mîntuire; Și într-unui Duhul Sfînt carele a vestit prin prooroci descoperirea lui Dumnezeu și sosirea Sa în lume; credința în nașterea lui din Fetioară, patimile, învierea și înălțarea Domnului nostm Iisus Hristos cu tîmpul la centri, și a doua Sa venire întm slava Tatălui pentm a învia pe toți cei morți, și pentm ca în numele Domnului nostm Iisus Hristos, Dumnezeu, Mîntuitor și împăratul nostm cu învoirea Tatălui celui nevăzut, tot genunchiul să se plece al celor cerești și al celor din iad, și că toată gura să-l mărturisească cum că El v-a judeca **pe** toți îngerii cei răi, care s-au despărțit de El cu vicleșug și pe oamenii cei nepocăiți, nedrepti, păcătoși și necredincioși, pe care îi va osîndi în focul cel veșnic precum și al oamenilor celor drepti și temători de Dumnezeu, care au împlinit ponincile Sale și L-au slujit cu dragoste din copilăria lor sau din ceasul convertirii lor, pentm ca să li se dea viața cea veșnică și nestricăcioasă și răsplătirea slavei celei **Veșnice**". (C. Ezeziilor 1,10).*

643. - Simbolul apostolic: *"Cred în Dumnezeu, Tatăl atotțiitorul, făcătond cerului și al pămîntului. 2. Și în Iisus Hristos, unicul său Fiul, Domnul nostm. 3. Care s-a zămislit de la Duhul Sfînt și din Fecioara Măria și s-a făcut om. 4. A pătimit sub Ponțiu Pilat, s-a răstignit, a murit și s-a îngropat. 5. S-a pogorit la iad și a treia zi a înviat din morți. 6. S-a suit la ceniri și șade de-a dreapta atotputernicului Dumnezeu. 7. De unde iarăși va să vie să judece viii și morții; 8. Cred în Duhul Sfînt. 9. în sfînta sobornicească biserică, și comuniunea cu sfinții. 10. în iertarea păcatelor. 11. întm învierea morților. 12. Și viața veșnică, amin".*

644. -Simbolul bisericii din Ierusalim: *VCred într-unui Dumnezeu-Tatăl atotțiitorul, făcătond cendui și al pămîntului al tuturor văzuteleor și nevăzuteleor;*

*2.- Și într-unui Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, unul născut, de la Tatăl născut mai înainte de toți vecii, Dumnezeu adevărat, prin carele toate s-au făcut, s-a întrupat și s-a făcut om, s-a răstignit și s-a îngropat, a înviat din morți a treia zi, s-a înălțat la cerși șade de-a dreapta Tatălui și va să vie întm mărire să judece viii și morții a Cărui împărăție nu va avea **sfrșit**.*

3.- Și într-unui Duh Sfnt Mîngietond, carele a grăit prin prooroci.

4.- *Și într-un botez al pocăinței, întm lăsarea păcatelor.*

5.- *Și într-una sobornicească Biserică*

6.- *Și învierea trupului*

7.- *Și întru viața veșnică". -*

645. - Simbolul Bisericii din Anlioia. *"Credem într-unui și numai unicul Dumnezeu adevărat, Tatăl Atotțiitond, făcătond văzutelor și nevăzutelor. Și întru Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul lui, Unul născut, și născut, înainte de orice făptură, născut de la El, înainte de toți vecii și necreat, Dumnezeu adevărat de la Dumnezeu adevărat, cel de o ființă cu Tatăl, prin care și veacurile s-au făcut și totul s-a creat, pentru noi s-a coboril și s-a născut din Măria Fecioară, și s-a răstignit în vremea lui Ponțiu Pilat și s-a îngropat, și a înviat a treia zi după Scripturi și s-a înălțat la ceniri și care iarăși va să vie să judece viii și morții". -*

646. - Simbolul Bisericii Romane:" 1. *Credem în Dumnezeu Tatăl atotțiitond. 2. Și Iisus Hristos, Fiul Lui, unul născut, Domnul nostru, născut de la Duhul Sfânt și Măria Fecioară, răstignit în timpul lui Ponțiu Pilat, și îngropat și înviat a treia zi din morți, care s-a suit la ceruri și șade de-a dreapta Tatălui, de unde va veni să judece viii și morții. 3. Și întm Sfînihil Duh . 4. Sfînta Biserică. 5. Iertarea păcatelor. 6. Și viața veșnică".*

647. - Simbolul Bisericii din Alexandria: *"Credem cum învață biserica apostolică numai în Tatăl nenăscut... și într-unui Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu Unul născut de la Tatăl mai înainte de vremuri. într-unui Duhul Sfânt, mărturisim una și numai una biserica apostolică ecumenică. Afară de aceea, recunoaștem învierea din morți, al cărui început a fost Domnul noslni Iisus Hristos, într-adevăr, iar nu părut a primit trupul din Născătoarea de Dumnezeu, carele a venit la neamul omenesc, la sfîrșitul veacurilor, spre lăsarea păcatelor care s-a răstignii și a murii, a înviat din morți, s-a înălțat la ceruri și șade de-a dreapta slavei".*

648. - Simbolul Bisericii din Cipru: 1. *"Credem într-unui Dumnezeu, Tatăl atotțiitond, făcătond cerului și al pămîntului, văzutelor tuturor și nevăzutelor.*

2. *Și într-unui Domn Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, Unul născut de la Tatăl născut, mai înainte de toți vecii, adică din ființa Tatălui lumină din lumină, Dumnezeu adevărat, născut iar nu făcut, prin carele totul s-a făcut, precum în cer așa și pre pămînt; carele pentni noi oamenii și pentru a noastră mîntuire s-a pogorît din cer și s-a întntpat de la Duhul Sfânt și din Măria Fecioară și s-a făcut om, și s-a răstignit penlni noi în vremea lui Ponțiu Pilat, și a pătimit și s-a îngropat și a înviat a treia zi după Scriptură, și s-a suit la ceniri și șade de-a dreapta Tatălui, și iarăși va să vie cu slavă să judece viii și morții, a cănii împărăție nu ya avea sjișit.*

3.- Și întru Duhul Sfânt, ^Domnul de viață făcător, carele de la Tatăl porcede, cu Tatăl și cu Fiul este închinat și mărit, care a grăit prin proroci.

4.- Și într-una sobornicească și apostolească Biserică.

5.- Mărturisesc un botez spre iertarea păcatelor.

6.- Aștept învierea morților și viața veacului ce va să vie, amin.

7.- Însă pe cei care zic, că a fost cândva, când Fiul lui Dumnezeu nu era, și că mai înainte de a se naște el nu exista, sau că El s-a făcut din nimic, sau din alt ipostas sau substanță, pe acei care afirmă că El este trecător sau schimbător, îl anatematizează Biserica ecumenică și Apostolică".

649. - Simbolul Bisericii din Cezareea Palestinei: 1. "Credem într-unui Dumnezeu, Tatăl alotțilond, Făcător deplin a tuturor celor văzute și nevăzute.

2.- Și într-unui Domn Iisus Hristos, Cuvîntul lui Dumnezeu, Dumnezeu din Dumnezeu, Lumină din lumină, viață din viață, Fiu Unul născut mai înainte de toată făptura, mai înainte născut din Tatăl din toți vecii, prin care și toate s-au făcut, întmpat pentm mînluirca noastră și cu oamenii a petrecut și a pățimit, și a înviat a treia zi și s-a suit la Tatăl, și care iarăși va să vie întru slavă să judece viii și morții.

3.-Credem și într-unui Duhul Sfînt".

650. - Simbolul de la Niceea 325: 1.- "Credem într-unui Dumnezeu Tatăl atotțitond, făcător văzutele și nevăzutele; 2.- Și într-unui Domnul Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, carele din Tatăl s-a născut, adică din ființa Tatălui, Dumnezeu din Dumnezeu, Lumină din lumină, Dumnezeu adevărat din Dumnezeu adevărat, născut iar nu făcut; cela ce este de o ființă cu Tatăl, prin carele toate s-au făcut cele ce sînt în cer și cele ce sînt pe pămînt; **3.-** Carele pentm noi oamenii și pentm a noastră mîntuire s-a pogorit, s-a întmpat și s-a făcut om; **4.** a pățimit; **5.** și a înviat a treia zi; **6.** și s-a suit la centri; **7.** și iarăși va veni să judece vie și morții; **8.** Și întru Duhul Sfînt; **9.** Biserica ecumenică și apostolică anatematizează pe cei ce zic că era un timp cînd Fiul lui Dumnezeu nu exista și s-a făcut din cele inexistente, sau pe cei ce afirmă că provine din alt ipostas, sau că se poate schimba, sau % transformă".

651. - Simbolul atanasian: "Oricine voiește să se mîntuiască, înainte de toate se cade lui să țină credința universală, pe care, dacă cineva n-o va păzi întreagă și neîntinată, fără îndoială se pierde în veac. Credința universală aceasta este, ca să cinstim un Dumnezeu în Treime și Treimea în Unime, necondiționată ipostazele, nici împărțind fun[ă. Căci una este ipostaza Tatălui, alta a Fiului, alta a Duhului Sfînt; dar, a Tatălui și a Fiului și a Sfîntului Duh una este - dumnezeirea,

deopotrivă slava, împreună veșnică mărire. Cum este - Tatăl, așa și Fiul, așa și Sfîitul Duh. Necreat Tatăl, necreat Fiul, necreat Duhul Sfînt; necuprins de minte Tatăl, necuprins de minte Fiul, necuprins de minte Duhul Sfînt; veșnic Tatăl, veșnic Fiul, veșnic Duhul Sfînt; dar nu sînt trei veșnici, ci unul veșnic; căci precum nici trei nu sînt necreați, nici trei necuprinși de minte, ci unul necuprins de minte. De asemenea, atotputernic Tatăl, atotputernic Fiul, atotputernic Duhul Sfînt; dar, nu trei atotputernici, ci un atotputernic. Astfel, Dumnezeu Tatăl, Dumnezeu și Duhul Sfînt; dar, nu trei Dumnezei, ci unul este Dumnezeu. Tot astfel, Domn Tatăl, Domn Fiul și Domn și Duhul Sfînt; dar, nu trei Domni, ci unul este Domn. Căci precum sîntem obligați de adevănd creștin, să mărturisim pe fiecare ipostază, Dumnezeu și Domn, tot astfel sîntem opriți de dreapta credință universală să zicem trei Dumnezei și trei Domni. Tatăl de nimeni nu este făcut nici creat, nici născut; iar Fiul de la Tatăl singur este, nu făcut, nici creat, ci născut; iar Duhul Sfînt de la Tatăl este, nu făcut, nici creat, nici născut, ci purces. Deci, unul este Tatăl, nu trei Părinți; unul Fiul, nu trei Fii; unul Duhul Sfînt nu trei Duhuri Sfinte. Și în acesta Treime, nimic nu este mai înainte, ori mai pe urmă, nimic mai mare sau mai mic; și cele trei ipostaze, egale și împreună veșnice între ele sînt; încît, în totul cum s-a spus, se adoră și Treimea în Unime și Unimea în Treime. Deci, cel ce voiește să se mîntuiască așa să gîndească despre Sfînta Treime. Dar, este necesar încă, pentm mîntuirea veșnică, să creadă drept și întmparea Domnului nostm Iisus Hristos".

"Deci, credința dreaptă este să credem și să mărturisim că Domnul nostru Iisus Hristos, Fiul lui Dumnezeu, este și Dumnezeu și om. Este Dumnezeu născut, înainte de veci, din ființa Tatălui. Este și om născut în timp, din ființa Mamei. Dumnezeu desăvîrșit și om desăvîrșit, alcătuit din suflet rațional și trup omenesc. Egal cu Tatăl, după dumnezeire, mai mic decît Tatăl, după partea omenească. El cu toate că este și Dumnezeu și om, totuși nu doi, ci unul este Hristos. Este unul, nu prin schimbarea dumnezeirii în trup, ci prin ridicarea părții omenești la dumnezeire; este unul, cu totul, nu prin confundarea firilor, ci prin unirea ipostazelor. Căci, precum suflet rațional și trup, unul este omul, tot astfel, Dumnezeu și om, linul este Hristos, care a pătimit pentm mîntuirea noastră și a coborit în iad, și a treia zi, a înviat din morți și s-a urcat la cemri și șade la dreapta lui Dumnezeu și Tatălui Atotputernic, de unde va veni să judece viii și morții. La a cănri venire toți oamenii vor învia cu trupurile lor și vor da socoteală penlni faptele lor. Și cei ce au făcut cele bune vor merge în viața veșnică, iar cei ce au făcut rele, vor merge în focul veșnic".

"Aceasta este credința universală, pe care dacă cineva nu o va crede cu credință și cu tărie, nu va putea să se mîntuiască". **(Simbolul azi valabil, se află în cărțile bisericești).**

652. - **Sfinții Părinți adunați acum la Constantinopole (381) au hotărît să nu calce credința celor 318 părinți adunați la Niceea Bitiniei (325), ci să rămână întărită și să se anatematizeze orice eres contrar ei, adică cel al eudoxienilor (arieni anomei) și cel al samarinenilor adică al pnevantomahilor (contrari Sf. Duh) și cel al sabelienilor (antitrinitari) și cel al marcelianilor (care zic că Fiul și împărăția sa nu este veșnică) și cel al fotinianilor (antitrinitari) și cel al apolinariștilor (Iisus nu este om deplin), -n ec. 1.**

653. -**"7/j ceea ce privește tomosul apusenilor, (hotărîrea unui sinod de la 369 sub papa Damasus) am primit și hotărîrea sinodului din Antiohia (din 378, amîndouă fiind la fel) care mărturisesc o dumnezeire a Tatălui și a Fiului și a Sfîitului Duh". II ec. 5.**

654. -**"Acestea citindu-se, Sf. Sinod a hotărît ca numănuî să nu-i fie îngăduit să provăduiască altă credință - adică să scrie sau să alcăhriască - în afară de cea hotărîtă de Sf. Părinți întruniți în orașul Niceea, (și Constantinopol) împreună cu Sfînlul Duh, (Sinodul I și II ecumenic). Iar, cei ce ar îndrăzni sau să alcătuiască o altă credință, (crezul) sau să o înfățișeze, sau să o propovăduiască celor care vor voi să se întoarcă la cunoștința adevăndui, fie din elinism, fie din iudaism sau din orice erezie, aceștia dacă ar fi episcopi sau clerici, să fie îndepărtați, episcopii din episcopat și clericii din cler, iar de ar fi laici, să fie anatematizați. Și tot în același chip, dacă ar fi aflați vreunii, fie episcopi, fie clericii, fie laici, mărturisind sau învățînd cele înfățișate în expunerea sa de prezbîtend Harisie, despre întmparea unuia născut Fiul lui Dumnezeu adică învățăturile întinate și destrămătoare ale lui Nestorie, care au fost osîndile să se trateze potrivit cu hotărîrea luată de acest sînt și ecumenic sinod, adică la fel, episcopul să fie îndepărtat din episcopat și să fie caterisit, clericul de asemeni să cadă din cler, iar de ar fi laic și el să fie anatematizat, precum s-a spus mai sus", (Ii ec. 5; III ec. 7).**

655. - **Rînduiala cea bună, după cuvîntul teologului, este ca tot cel ce începe un cuvînt sau un lucru, să înceapă cu Dumnezeu și să sfîrșească tot cu Dumnezeu. De aceea, pentru că și buna cinstire de Dumnezeu să propovăduiește cu tărie acum de noi, iar biserica întemeiată de Hristos, se întinde neîncetat, crescînd și sporînd ca cedrii Libanului, noi, făcînd acum începutul acestor cuvinte sfințite, hotărîm cu ajutorul lui Dumnezeu, să păzim neatinsă și nestrămutată credința dată nouă atît de către apostolii cei aleși de Dumnezeu, care au fost înșiși văzători și slujitori ai cuvîntului, cît și de cei 318 sfinți și fericii părinți, adunați la Niceea sub Constantin împăratul nostru împotriva lui Arie necuratul și a religiei păgînești sau mai bine zis politeiste, propovăduite de el. Care părinți, mărturisind aceeași credință cu privire**

la Treimea cea de o ființă, ne-au descoperit și ne-au întărit în ce privește cele trei ipostase ale firii dumnezeiești începătoare, fără a lăsa ca ea să rămână ascunsă sub valul necunoașterii, ci, învățând lămurit pe credincioși, să se închine cu o singură închinare: Tatălui și Fiului și Sfintului Duh, au îndepărtat și nimicivă învățătura greșită despre nepotrivirea treptelor dumnezeirii, doborând și răsturnând jocurile copilărești și alcătuite din nisip ale ereticilor, împotriva dreptei credințe. De asemenea, întărim și credința care s-a propovăduit de către cei 150 sfinți părinți adunați în acest oraș împărătesc sub marele Teodosie (331), care a fost împăratul nostru, îmbrățișind părerile grăitoare de Dumnezeu și îndepărtând pe necuratul Macedonie, împreună cu vrăjmașii cei vechi ai adevărului, întrucât cu nebulie au îndrăznit a socoti pe Stăpînul ca pe rob și a voit să rupă hoștește unitatea cea nedespărțită, ca să nu ne fie împlinită taina nădejzii noastre. Osîndim împreună cu acest nedemn, nevrednic și înverșunat potrivnic al adevărului și pe Apolinarie, propovăduitorul ascuns al răutății care a vorbit cu necuviință, spunînd că Domnul a luat trup fără minte și fără suflet, de aici socotind și el, că nu ne-a fost deplină mîntuirea. încă întărim, ca pe o putere de nesfărîmat a credinței, învățăturile așezate de cei 200 de Dumnezeu purtători, părinți întruniți mai întii în orașul Efcsenilor (432) sub Teodosie fiul lui Arcadie, împăratul nostru propovăduind un singur Hristos, Fiul lui Dumnezeu întrupat, socotind pe drept și după adevăr ca

Născătoare de Dumnezeu pe Preacurata pururea Fecioară care l-a născut fără sămîntă, și respingînd nesocotita erezie a lui Nestorie, ca una ce strămută rînduiala dumnezeiască, deoarece învață că Hristos a fost și om deosebit, înnoind nesocotința iudaică. întărim apoi, ca ortodoxă, credința care a fost scrisă de 630 de Dumnezeu aleși părinți, în metropola Calcedonienilor (437) sub Marcian, și el împărat al nostru, pe care a dat-o cu glas mare în toate părțile, că Hristos Fiul lui Dumnezeu este unul, alcătuit din două firi și slăvit în aceste două firi, iar pe Eutihie cel cu mintea deșartă, care spunea că taina cea mare a iconomiei s-a săvîrșit în chip părut, l-au îndepărtat ca pe un nedemn și ca pe o moUmă, din preajma sfintelor biserici și împreună cu el și pe Nestorie și pe Dioscur, unul părtaș și susținător al despărțirii, iar celălalt al amestecării, căzuți din starea necredinței în aceeași prăpastie a pierzării și a ateismului. De asemenea, recunoaștem și învățăm și pe urmașii noștri să recunoască, că pornite de la Sfintul Duh, evlavioasele graiuri ale celor 165 de Dumnezeu purtători părinți, adunați în acest oraș împărătesc (553) sub Justinian, împăratul de care cu pietate ne aducem aminte, cei care sinodicește au anatematizat și

lepădat pe Teodor de Mopstuiestia, dascălul lui Nestorie, pe Origen, pe Didim și pe Evagrie, care au plăsmuit din nou mituri păgânești și care, cu năluciri ale minții și visuri, au vorbit de perioade și transformări ale unor corpuri și suflete Apunînd cu lipsă de evlavie, lucruri nedemne despre învierea morților, precum și cele scrise de Teodorat, împotriva dreptei credințe și a celor 12 capitole ale fericitului Chirii, cum și scrisoarea zisă a lui Iba și iarăși mărturisim a păzi nepătată credința sfîntului sinod al VI-lea de curînd adunat în acest oraș împărătesc sub Constantin (680). Împăratul nostru, de pioasă aducere aminte, care a primit mai multă putere prin aceea că, piosul împărat a întărit hotărîrile acestui sinod cu peceti, spre statornicire în toți vecii. Mărturisim deci iarăși, cu toții, neatinsă a cinsti două voind naturale -voinții între adevăr - și două lucruri naturale în iconomia întrupării Domnului nostru Iisus Hristos adevăratul Dumnezeu, precum ne-a învățat cu iubire de Dumnezeu, dînd cucernica hotărîre care osîndește pe cei ce strămută dreapta dogmă a adevărului și propovăduiesc popoarelor o singură voință și o singură lucrare în Domnul Dumnezeu nostru Iisus Hristos, adică pe Teodor al Farei, Cir al Alexandriei, Honoriu al Romei, Sergie, Pir, Pavel, Petru care au fost mai înainte în acest, de Dumnezeu păzit oraș, Macarie, fost episcop al Antiohiei, Ștefan, ucenicul lui și pe neînțeleptul Polihronie, păstrînd neatins trupul cel de obște al lui Hristos Dumnezeu nostru.

în scurt, noi leguim să se păzească și să rămînă neschimbată pînă la slîrșitul veacurilor, credința cea adevărată a tuturor bărbaților iscusiți din biserica lui Dumnezeu, care au fost luminători în lume, ținînd sus cuvîntul vieții, precum și scrisorile și învățăturile date lor de Dumnezeu lepădînd și anatematizînd pe toți pe care ei i-au lepădat și anatematizat ca dușmani ai adevărului care în zadar s-au ridicat împotriva lui Dumnezeu și au încercat să ridice neadevărul în slavă.

"Iar dacă cineva dintre toți, nu va păziși nu va îmbrățișa învățăturile despre buna cinstire de Dumnezeu, arătate mai sus și nu le va cinsti și propovădui așa, ci s-ar apuca să se împotrivească, să fie anatema, potrivit cu hotărîrea statornicită de sfinții și fericții părinți, arătați mai înainte și să fie scos și căzut din rîndul creștinilor ca un străin."

"Căci noi am socotit, că mi se poate adăuga sau scoate ceva din cele hotările mai înainte. Aceasta de loc și sub nici un cuvînt". -w. ec. 1.

656. -A hotărît acest sfînt sinod și acest foarte frumos și îndreptățit lucru, ca și de acum înainte să rămînă întărite și statornice, spre vindecarea sufletelor și tămăduirea patimilor, cele 85 canoane

primite și întărite de sfinții și fericiții părinți dinaintea noastră, dar totuși predate nouă sub numele sfinților și slăviților apostoli.

Dar, pentru că în aceste canoane ni se poruncește să primim și așezămintele Sf. Apostoli cele date prin Clement, în care din vechime s-a introdus de cei de altă credință pentru vătămarea bisericii unele lucruri neadevărate și străine de dreapta credință, care întunecă frumusețea aleasă a dogmelor dumnezeiești, în mod necesar am făcut lepădarea acestor așezăminte pentru întărirea și siguranța turmei creștinilor, neadmițînd nicidecum născocirile minciunilor eretice și fără a vătăma învățătura adevărată și desăvîrșită a apostolilor (cea pe care o avem azi, e purificată).

Pecetluim și pe toate celelalte sfințite canoane așezate de sfinții și fericiții noștri părinți, adică pe cele ale celor 318 sfinți părinți adunați la Niceea, și pe cele ale celor adunați în Ancira; încă și pe cele ale celor adunați în Neocezarea precum și pe ale celor adunați în Antiohia Siriei, dar și pe ale celor adunați în Laodiceea Frigiei, încă și pe cele ale celor iso ce s-au adunat în acest, de Dumnezeu păzit și împărătesc oraș, și pe cele ale celor 200, care s-au adunat în metropola Efesenilor; și pe cele ale celor 630 sfinți și fericiți părinți adunați în Calcedon; asemeni și pe cele ale celor adunați în Sardica, și pe cele ale celor adunați în Cartagina; și încă și pe ale celor adunați din nou în acest de Dumnezeu păzit și împărătesc oraș, sub episcopul acestui împărătesc oraș, Nectarie, și pe ale lui Teofil, fost arhiepiscop al Alexandriei; încă și pe ale lui Dionisie fost arhiepiscop al marelui oraș Alexandria și pe ale lui - Petru fost al Alexandriei și martir, și pe ale lui Grigorie Taumaturgul, fost episcop al Neocezarei, Atanasie arhiepiscopul Alexandriei, Vasile arhiepiscopul Cezarei Capadociei, Grigorie episcopul Nișei, Grigorie Teologul, Amfilohiu al Iconiei, Timotei fost mai înainte arhiepiscopul Alexandriei, Teofil arhiepiscopul acestui mare oraș al Alexandrinilor, Ciril arhiepiscopul Alexandriei și Ghenadie fostul patriarh al acestui de Dumnezeu păzit și împărătesc oraș dar încă și canonul cel așezat de Ciprian, fost arhiepiscop al țării africanilor și martir, și de sinodul său, care a avut putere în ținuturile episcopilor mai sus - ziși și numai după obiceiul lor tradițional; și nimănui să nu-i fie îngăduit a preface canoanele arătate mai sus, să le strice sau să aducă alte canoane, afară de cele ce le avem în față, puse sub senuiătura falsă de vreunii dintre cei ce s-au apucat să falsifice adevărul.

Iar dacă cineva a fost prins înnoind vreun canon din cele spuse sau căutînd să-l răstoarne va fi osîndit să primească pedeapsa pe care o

poruncește același canon, fiind astfel vindecat prin ceea ce greșise. -VI ec. 2.

657 -Celor ce au fost hărăziți cu demnitate ieraticască, întocmirile așezămintelor canonice le sînt spre mărturie și îndrumare, pe care și noi le primim cu bucurie și cîntăm Domnului Dumnezeu, împreună de Dumnezeu vestitorul David, zicînd: *"Intrii calea mărturiilor tale ne-am bucurat, ca îiitm toată bogăția și tu aipomneit ca ^dieplatea să fie îndnimarea ta în veci, înțelepțește-mă și voi fi viu"* (Ps. 118, 14, 138,144). **Dacă cuvîntul proorocesc ne poruncește să păzim în veac mărturiile legilor lui Dumnezeu și să viețuim între ele este limpede că ele trebuie să rămînă în veac neclintite și neschimbate, că în acest sens și de Dumnezeu văzătorul Moise, a zis așa: "Nimic să nu adaugi la cele așezate și să nu scoți din ele" (Deut. 12, 32). **Sfîntul apostol Petru, bucurîndu-se de ele a zis : La care îngerii doresc să privească (1 Petru 1,12); iar Pavel zice: Chiar dacă noi înșine sau vreun înger ar vesti vouă o altă evanghelie, decît pe aceea pe care v-am vestit-o vouă, să fie anatema (Gal. I, 8).****

"Deci, așa stînd lucrurile și astfel findu-ne mărturiile dovezilor, noi ne bucurăm întm ele, ca și cînd cineva ar cîștiga multă dobîndă. Noi cu bucurie primim dumnezeieștile canoane și întărim obligativitatea lor întreagă și neschimbată, ca și cele ce sînt date de trîmbi[ele Duhului Sfînt, de prea lăudații Apostoli, și de către cele șase sfînte sinoade ecumenice și de către cele locale adunate spre a da astfel de așezăminte (canonice) precum și de către sfiții noștri părinți. Căci, dîșii find toți luminați de unul și același Duh Sfînt, au hotărît cele de folos". (Ioan 14,16-17; 15, 26-27; Luca 16,13-15).

Deci, pe cei ce ei îi anatemisesc și noi îi anatemisim; pe cei ce ei îi caterisesc și noi îi caterisim; pe cei ce ei îi afurisesc și noi îi afurisim; pe cei ce ei îi canonisesc și noi de asemenea îi canonisim. Căci datoria voastră a păstorilor este ca misiunea să v-o împliniți fără iubire de argint, (1 Tim. 6,10) îndestulîndu-vă cu ceea ce aveți (Ev. 13,5), așa cum învață lămurit dumnezeiescul apostol Payel, care s-a înălțat pînă la al treilea cer, unde a auzit cuvinte negrăite (II Cor. 12, 4).-VII ec.I. |

658. -*"Episcopul Aureliu, zise: Așa se păstrează la noi aceste exemplare (copii) exacte după cele originale pe care părinții noștri (20 de episcopi) le-au adus cu sine atunci de la sinodul de la Niceea astfel păstrîndu-se originalul acelora (dc la Niceea) așa să se păstreze întărite cele continuate și cele hotărîte acum de noi". Cari. I.*

659. - **Sinodul întreg zise:** "Cm voia lui Dumnezeu, mai întii de toate, credința dogmelor bisericești, care s-au predat de noi, trebuie să se mărturisească în acest slăvit sinod așa cum este la greci, cu aceeași mărturisire.

Apoi rînduiala bisericească trebuie să se țină cu învoirea liberă a fiecăniia și cu consimțămîntul tuturor. Dar care întărire minții fraților și împreună episcopilor noștri celor de curînd hirotonisiți se cuvine a adăuga cele ce le-au primit prin hotărîrea statornicită de părinți întm unimea Treimeii, adică a Tatălui și a Fiului și a Sfîitului Duh, care unime este cunoscută că nu are nici o deosebire pe care trebuie să o ținem sfînta în mințile noastre **(de la hirotonie în arhierie)**. Așa cum am învățat noi, tot așa vom învăța și popoarele lui Dumnezeu...". **Cart. 2.**

660. ...*"S-a hotărît de către toți episcopii bisericii din Cartagina întruniți în sinod ale căror nume și iscălituri sînt puse (la acte), că Dumnezeu n-a făcut, de la început, pe Adam să fie muritor (Fac. 2,17; Rom. 4, 12; 6, 23). De va zice cineva că protopărintele Adam de la început a fost să fie om muritor, așa încît ori de ar fi păcătuit, el trebuia să moară cu trupul, adică, va ieși din tmp nu din vina păcatului făcut de el, ci din nevoile firii, prin creațiunea lui, să fie anatema" . - Cart. 109.*

661. *"Așijderea. s-a hotărît că oricine ar zice că Harul lui Dumnezeu, prin carele cineva se îndreptează prin Iisus Hristos Domnul nostm, are putere numai pentru lăsarea păcatelor celor săvîrșite deja, și că nu dă încă și ajutor spre a mai săvîrși și alte păcate, să fie anatema". -Cart. 111.*

662. **- Așijderea, s-a hotărît ca, oricine va zice că același har al lui Dumnezeu cel dat prin Iisus Hristos Domnul nostru ne ajută numai ca să nu păcătuim, deoarece prin el ni se descoperă și ni se arată cunoașterea păcatelor spre a ști ce trebuie să cerem și de ce trebuie să ne ferim, dar prin cele ce ni se dă, pe lîngă darul de a cunoaște ce este de făcut, încă și darul de a iubi și puterea de a face binele, să fie anatema, Apostolul zice: "Cunoștința îngîmfă, iar dragostea zidește" (I Cor. 8, i). Este o nelegiuire să credem că darul lui Hristos ni s-a dat ca să ne mîndrim și nu spre a ne zidi sufletește. Cu adevărat, și a ști și a iubi fapta bună care trebuie făcută, amîndouă sînt daruri ale lui Dumnezeu. Cînd adevărata dragoste zidește, cunoștința nu se mai poate mîndri, precum s-a scris: "Dumnezeu este cel ce învață pe oameni știința" (Ps. 93,10) și că: "Dragostea de la Dumnezeu este " (Ioan 4, 7). -Cart. 112.**

663. *"De asemenea, s-a hotărît că, oricine ar zice că pentm aceea ni se dă nouă harul dreptății ca ceea ce putem face prin noi însine să săvîrșim mai ușor prin har, ceea ce înseamnă că dacă nu ni s-ar fi dat hani deși, mai greu, dar totuși am fi putut să împlinim ponincile dumnezeiești și fără ajutornd harului să fie anatema. Cînd Domnul a vorbit despre împlinirea ponincilor, nu a zis: Fără de mine mai greu puteți face ceva, ci a zis:" Fără de mine nimic nu puteți face" (ioan 15, 5; Ofes. 2, 8) -Cart. 113.*

664. *"Cu privire la cele spuse de Sf. Apostol Ioan: "De vom zice că păcat nu avem, pe noi însine ne amăgim și adevănd nu este întm noi" (I Ioan I, 8),*

dacă cineva le-ar înțelege, cum că ele trebuie spuse numai pentru smerenia cugetului, și dc aceea noi afirmăm că sîntem păcătoși, iar nu fiindcă cu adevărat sîntem păcătoși să fie anatema. Apostolul mai departe adaugă: *"De vom mărturisi păcatele noastre, el credincios este și drept ca să ne ierte păcatele să ne curățeescă de toată nedreptatea"* (I Ioan 1, 9). De aici lămurit este că s-a spus nu numai pentru smerenia cugetului, ci ca să arate adevărul păcătuirii noastre, căci astfel Apostolul ar fi zis: *"De vom zice că nu avem păcat, ne înălțăm pe noi și smerita cugetare nu este întm noi", ci dimpotrivă a zis că: "ne amăgim pe noi însine și adevănd nu este întm noi". Prin aceasta a arătat lămurit că cel ce zice despre sine că nu are păcat, nu spune adevărul, ci minciuna.* -Cart. 114.

665. - S-a hotărît că, cel ce ar înțelege, cum că cererea sfinților în rugăciunea domnească: *"Și ne iartă nouă greșelile noastre"* (Matei 6, 12), nu este făcută pentru iertarea păcatelor lor personale, deoarece sfinții n-au păcate ci ei se roagă numai pentru alții din popor, și nici-un sfînt nu zice: Iartă-mi mie păcatele mele, ci: *"Iartă nouă păcatele noastre"*, ca și cum s-ar înțelege că dreptul se roagă numai pentru alții din mulțimea oamenilor și nu și pentru sine să fie anatema. Sf. Apostol Iacob era sfînt și drept și el zicea: *"Că multe greșim cu toții"* (Iacob 3,2). El adaugă: *"Toți, pentm că să fie de acord cu psalmistul care zice: Să nu intri la judecată cu robul tău, că nu se va putea îndreptăți cel viu"* (Ps. 142, 2). Înțeleptul Solomon se roagă: *"Nu este om care să nu păcătuiască"* (III Regi 8, 46). în cartea Sfîntului Iov stă scris: *"Pe mîna fiecând om se pune semnul, pentru ca toți oamenii să-și cunoască neputința lor"* (iiov 37,7) și proorocul Daniil zice la plural: *"Noi am păcătuit, noi am greșit"* (Daniel 9, 5, etc.). în toate aceste locuri, se mărturisește și despre smerita cugetare și după înțelesul adevărului, ca să nu se înțeleagă, așa cum fac unii eretici, că cel drept nu se roagă și pentru păcatele sale, ci numai pentru ale altora. Mai departe Daniel zice: *"Mă nigam și mărturiseam păcatele mele și ale popondui meu, înaintea Domnului Dumezeului meu"* (Daniel 9, 20). El n-a voit să zică: *"păcatele noastre"*, în general, ci precis *"ale popondui său și ale sale"*, ca și cum el ar fi prevăzut că se vor ivi ereticii care vor înțelege rău această rugăciune" (Matei 6,12). - Cart. 115.

666. - S-au hotărît că oricine tîlcuieste cuvintele din rugăciunea domnească; *"Iartă nouă greșalele noastre"* (Matei 6, 12), socotește că aceste cuvinte se zic așa de sfinți numai de formă pentru smerita cugetare și nu pentru realitatea adevărului cum că ei cu adevărat au păcate, să fie anatema. Oare, cine ar putea suferi pe cel ce se roagă, mințind nu oamenilor, ci însuși iui Dumnezeu, fiindcă numai cu buzele cere iertare, iar cu inima ar crede că el (Pelegius) nu are nici-un păcat pentru a cere această iertare? -Cartag. 116.

667. -"Dacă cineva învață sau cugetă, că sufletele omenești au preexistat, adică ele mai înainte ar fi fost spirite sau puteri sfințite și cerești, îndepărtându-se de Dumnezeu, s-au datat la păcate și din această cauză au pierdut iubirea dumnezeiască, devenind suflete osîndite, și astfel, ele au fost trimise spre pedeapsă în trupuri pămîntești, să fie anatema". -**Edit. Teologic 1.**

668. -"Dacă cineva învață sau cugetă că sufletul lui Iisus Mîntuitorul ar fi preexistat, și că el s-ar fi unit cu Dumnezeu - Logosul numai înaintea întnțpării și al nașterii sale din Sfînta Fecioară, să fie anatema". -**Ed. Teoi. 2.**

669. -"Dacă cineva învață sau cugetă că trupul Domnului nostm Iisus Hristos s-a format mai întîi în sinul Sfintei Fecioare, și numai după aceea s-a unit cu el Dumnezeu - Logosul ca și sfîntulpreexistent, să fie anatema". -**Ed.Teol. 3.**

670. -"Dacă cineva învață sau cugetă că Dumnezeu - Logosul s-a făcut asemenea tuturor cetelor cerești ale îngerilor, și că el 'este un heruvim, și un serafim pentm serafimi, adică el a devenit asemenea cu puterile îngeresti superioare, să fie anatema". -**Ed. Teot. 4.**

671. - "Dacă cineva învață sau cugetă, că la înviere, trnipurile omenești vor învia sub formă de afară și fără de nici o asemănare cu acelea pe care le avem acum, să fie anatema". -**Ed. Teoi. 5.**

672. -"Dacă cineva învață că cerni, soarele, luna, stelele și apele care sînt mai presus de centri, sînt ființe însuflețite, să fie anatema". -**Ed. Teoi. 6.**

673. - "Dacă cineva învață sau cugetă că Hristos Domnul, în veacul viitor 'va fi iarăși răstîgnit pentm demoni cum a fost și pentm oameni, să fie anatema". -**Ed. Teoi. 7.**

674. -"Dacă cineva învață sau cugetă că puterea lui Dumnezeu are margini, și că el a creat tot ceea ce a putut să facă avînd putere mărginită, să fie anatema". -**Ed.Teol. 8.**

675. -"Dacă cineva învață sau cugetă, că pedeapsa demonilor și a oamenilor păcătoși nu va fi veșnică, ci va avea un sfîrșit, și că atunci va unna o restabilire a tuturor în fericire (**apocatastia**) să fie anatema". -**Ed. Teoi. 9.**

676. -"Anatema lui Origen și a tuturor celor ce învață și cugetă ca el". - **Edictul Teologic 10, din 541, a împăratului Justinian aprobat de Biserică.**

677. -"Dacă cineva crede în fabuloasa preexistentă a sufletelor și în acea condamnabilă restaurare (**apocatastia**), adică restabilirea tuturor lucrurilor așa cum era la început, să fie anatema". -**Sinodul din Costantinopol, din 543.-**

678. - "Dacă cineva învață că la început creațiunea ființelor raționale nîț cuprindea decît spirite fără trnipuri și cu totul nemateriale neavînd nici număr, nici numiri, încît ele erau identice

prin egalitatea substanței, a puterii și a lucrării, precum și prin unirea lor cu Dumnezeu - Logosul și cunoștința lor despre acest Logos, dar că îndepărtându-se de Dumnezeu, s-au datat la lucruri rele, după înclinările fiecăniia, și că ele au luat Impuri mai mult sau mai puțin perfecte și au primit numiri, astfel, că între puterile superioare se află o diferență de numiri după cum se află și o diferență de trnipuri și pentm aceasta unele s-au numit hemvimi, altele serafimi și arhangheli și puteri și demoni și tronuri și îngeri și au luat nașteri atîtea orînduiri și numiri cerești, să fie anatema", -s. Cp. 2.

679. -"Dacă cineva învață că soarele, luna și stelele fac parte din aceste ființe raționale, și că ele n-au devenit ceea ce sînt, decît numai pentru că s-au datat la rău, să fie anatema", -s. Cp. 3.

680. -"Dacă cineva învață că ființele raționale, în care iubirea dumnezeiască s-a răcit, ele au intrat în trnipuri grosolane cum sînt ale noastre și au fost numite oameni, pe cînd acelea care au atins cea din unnă treaptă a răutății, au avut parte de trnipuri reci și întunecate, și s-au făcut și se numesc demoni și spirite rele (**metempsihoză**) să fie anatema", -s. Cp. 4.

681. -"DaCă cineva învață că după cum din rînduiala îngerilor și ale arhanghelilor s-au născut suflete, dintre care au ieșit demonii sau oamenii, tot așa și oamenii acum pot deveni din nou îngeri și demoni, și toată ordinea ierarhiilor cerești poate să circule îh sus sau în jos sau deopotrivă în sus și în jos, să fie anatema". -S. Cp. 5.

682. -"Dacă cineva învață că de se află două feluri de demoni dintre care una cuprinde sufletele oamenilor și alta spiritele adînc căzute; și că dintre toate ființele raționale nu se află decît un singur spirit, care ar fi rămas neclintit în iubirea și contemplarea dumnezeiască, și că. acest spirit a devenit Hristos și împăratul tuturor ființelor raționale, și că el a creat toate trupurile care existau în cer, pe pămînt și între cer și pămînt; și că lumea s-a făcut în sensul că ea are în sine însăși elementele care sînt mai vechi decît ea, și care dăinuiesc prin ele însele, adică uscatul, și umezeala, căldura și frigul cu chipul lor de a fi, și că ea a fost alcătuită prin mijlocirea acestor elemente, precum și că prea Sfînta Treime cea de o ființă n-a creat lumea, ci că lumea a fost creată de spiritul care se numește demiurg care este mai vechi decît lumea care-i dă ființa sa, să fie anatema". -S. Cp. 6.

683. -"Dacă cineva învață că Hristos despre care s-a zis că a apănit în lume ca un Dumnezeu, și că el a fost unit mai înainte de toate timpurile cu Dumnezeu - Logosul, în vremurile din unnă el s-a înjosit pînă la întrupare, și s-a milostvit după spusa ereticilor, de mult felurilele căderi ale spiritelor reunite într-o singură unitate din care și el făcea parte, și pentm a le reînălțl, el a trecut prin toate treptele, și a avut diferite trnipuri și diferite nume, și că el a devenit toate în toți: un înger între îngeri, o putere între puteri și s-a îmbrăcat, în diferitele trepte

ale tuturor ființelor raționale, luînd o formă corespunzătoare cu a fiecărei trepte, și la sfîrșit el a luat tîmpul și sîngele omenesc, - și a devenit un om penlni¹ oameni; Dacă cineva învață toate acestea, și nu mărturisește că Dumnezeu - Logosul s-a pogorît și s-a întmpat ca om, să fie anatema", -s. Cp. 7.

684. -"Dacă cineva zice că Dumnezeu-Logosul, care este de aceeași ființă cu Dumnezeu Tatăl și cu Sfîntul Duh, care a luat tîmp și s-a făcut om, unul din Sfînta Treime, este cu adevărat Hristos, ci acela învață că el nu este numit Hristos decît în chip impropriu, și din cauza lui "Nous", care s-a înjosit pe sine, întrucît el a fost unit cu Dumnezeu-Logosul; și că Logosul nu este Hristos decît prin unirea cu Nous, și că Nous nu este Dumnezeu, decît din pricina lui Logos, să fie anatema", -s. Cp. 8.

685. -"Dacă cineva zice că nu Logosul lui Dumnezeu s-a îmbrăcat cu un tîmp viu avînd suflet rațional și înțelegător, care s-a pogorît la iad și care iarăși s-a suit la cer; și pretinde că numai acel Nous numit de ei într-un chip nelegiuit ca Hristos adevărat, care a devenit astfel prin cunoștința Monadei, să fie anatema", -s. Cp. 9.

686. -"Dacă cineva zice că, după înviere, tîmpul Domnului este eretic, avînd forma unei sfere, și că tîmpurile celorlalți oameni înviați vor fi asemenea; și că după ce Hristos va fi lepădat adevăratului său tîmp, și după ce ceilalți oameni reînviați, de asemenea le vor fi lepădat, natura acestor tîmpuri va fi nimicită, să fie anatema", -s. Cp. 10.

687. -"Dacă cineva zice că judecata viitoare, aduce nimicirea tîmpurilor și că sfîrșitul fabulei lumii va fi o natură imaterială și că în viitor, nu va fi nimic material, ci numai spiritual pur, să fie anatema". -s. Cp. 11.

688. -"Dacă cineva zice: Puterile cerești toți oamenii, diavolul și spiritele cele rele se vor uni cu Logosul lui Dumnezeu, pe care îl numesc Hristos, care are forma dumnezeiască, care s-a înjosit pe sine, și că împărăția lui Hristos va avea un sfîrșit, să fie anatema", -s. Cp. 12.

689. -"Dacă cineva zice că Hristos nu se deosebește cu nimic de celelalte ființe raționale, nici cu privire la substanță și nici la știință, și că el nu le întrece în putere și lucrare, și că toate vor fi puse la dreapta lui Dumnezeu ca și Hristos și că printre ele a fost și Hristos în fabuloasa preexistentă a hiturilor lucrurilor de care ei vorbesc, să fie anatema". -S. Cp. 13.

690. -"Dacă cineva zice că toate ființele raționale se vor reuni într-o singură unitate a ipostazelor, a minierilor, tîmpurile fiind dispărute, și că cunoașterea lumii viitoare va aduce cu ea distrugerea lumii și lepădarea trupurilor ca și desființarea tuturor numelor, și în fine, o identitate a conștiinței și a ipostasului; și în plus că această pretinsă restaurare (**apocatastasis**), numai spiritele vor continua să existe, așa cum acestea erau în prelinsa preexistentă, să fie anatema". -S. Cp. 14.

691. -"Dacă cineva zice că viața spiritelor va fi asemenea cu viața care există la început, pe când spiritele încă nu erau înjosite și decăzute, în așa fel, că sfârșitul și începutul vor fi asemenea, și că sfârșitul va fi adevărata măsură a începutului, să fie anatema", -s. Cp. IS.-Sinodul din C-pol 543.

692 " Cei ce au viețuit întru curăție după legea cea veche și apoi au venit la nădejdea cea nouă a creștinismului, nu mai țin sîmbăta, ci își duc viața după ziua Domnului (**duminica**), întru care și viața noastră a răsărit prin moartea lui, pe care unii o tăgăduiesc. -Este greșit a vorbi-de Iisus Hristos și a trăi ca Iudeii, căci nu creștinii au crezut în iudaism, ci iudeii au trecut la creștinism, și toate limbile care au crezut în Hristos s-au apropiat de Dumnezeu". -Sf. Ignatic, Hp. Magnez. 9-10.

693. -"Cei trupeșii nu pot săvîrși cele duhovnicești și nici cei duhovnicești cele trupești, nici credința nu poate produce faptele necredinței, dar nici necredința faptele credinței". Inșă, cele ce se face de creștini după nevoile trupești, tot duhovnicești sînt, căci toate se fac întru Hristos... Creștinii sînt pietre ale templului Tatălui, pregătite pentru zidirea lui, ridicate spre cer prin mijlocirea crucii lui Iisus Hristos, avînd ca funie pe Duhul Sînt. Credința lor-este puterea care îi atrage în sus, iar dragostea este calea care duce la Dumnezeu. Deci ei sînt tovarășii de călătorie, purtători de Dumnezeu, zidirea templului, purtători de Hristos, purtători de cele sfînte , întni toate împlinitori ai poruncilor lui Hristos Dumnezeu".- Sf. ignatie Eftseni 8-9.

694. -"Într-adevăr pustnicii care stăteau atîția ani în cliși în colibele lor fără să cheme pe nimeni, fără să-i sfătuiască cineva cînd au văzut primejdia, care amenința dărîmarea Antiohiei, părăsindu-și colibele și peșterile, alergau în toate părțile ca niște îngeri veniți din cer... Aceștia, dacă nu s-arfi pregătit mai dinainte pentm orice fel de moarte, n-ar fi putut grăi către judecători cu atîta îndrăzneală și curaj, într-adevăr, ei au stat zile întregi la ușa pretoriului gata să scoată din mîinile călăilor pe cei duși la moarte... Așa-i de puternică învățătura adusă de Hristos în lume". Sf. I. Ilrisostom -Statul XVII, 1-2.

695. -"În aceasta stă filosofia creștinului: în pomnci, în dogme și în credință. Ponincile despart mintea de patimi; dogmele o aduc la cunoștința fapturilor; iar credința la contemplarea Sfintei Treimi". **Filoc.**

II. p. 106,47.

696. -"Credința autentică slujește adevărului, neavînd în ea minciună, iar cunoști/ița cea bună poartă în ea puterea iubirii, neafiîndu-se în ea vreo călcare a poruncii dumnezeiești". **Filoc. III, p. 252,21.**

697. -"Credința s-a numit "piatră" pentm tăria, neschimbabilitatea, statornicia și imobilitatea adevăndui ei, ca și pentm rezistența ei în fața asaltului minciunii. Ea e ținută "în nună", arălîndu-se prin aceasta puterea ei, care produce și susține toate virtuțile. Iar cei șapte ochi, pe care îi are, indică puterea ei de

discemămînt, ca și faptă că îmbrățișează cunoștința deplină și fără greșeală a celor vremelnice și e capabil de lucrarea înșeptită (prin taine) a Prea Sfîntului Duh, pe care iiumănd o face compusă". -Filoc. III, p. 253,24.

698. -"Explicația fiecărui dar duhovnicesc: Propriu temerii este, să se înfrîneze de Ia rele. Propriu tăriei este, să lucreze cele bune. Propriu sfatului este, să deosebească între cele contrare. Propriu științei este, să

cunoască fără greșeală datoriiile. Propriu cunoașterii este, să cuprindă cu fapta rațiunile dumnezeiești din virtuți. Propriu înțelegerii este consințămîntul sufletului cu cele cunoscute. **În** sfîrșit, propriul înțelepciunii este unirea neînțeleasă cu Dumnezeu, prin care dorința celor vrednici se transformă în posesiune. Ea face pe cel părtaș de ea Dumnezeu prin participare și tîlmaci al fericirii dumnezeiești, printr-o înfățișare și lămurire neconținută și fără pompă a tainelor dumnezeiești, înaintea celor ce au trebuință". -Filoc. III. p. 253, 25.

699. -"Credința și nădejdea nu sînt niște lucrări simple și întîmplătoare. Ci credința are nevoie de un suflet tare, iar nădejdea, de o socotință și de o inimă dreaptă. Căci cum va crede cineva cu ușurință în cele ce nu se văd, fără har? Și cum va nădăjdui în lucrurile viitoare neînvederate, de nu va avea prin curăție vreo experiență a damrilor Domnului, prin care primește adevărarea acelora ca a unora ce sînt de față? Deci, pentm amîndouă este nevoie de virtute, dar și de îniurirea și ajutorul lui Dumnezeu pe care dacă nu-l avem, în zadar ne ostenim".

-Filoc. IV. p. 263,

LXXV,

DUELUL

700. - Duelul este lupta declarată între doi inși cu scopul, se zice, de a-și apăra onoarea lezată. El pornește din orgoliu exagerat, și este împotriva minții sănătoase, a legilor vieții și a poruncilor lui Dumnezeu (Ex. 20, 13; Deut. 5, 17; Matei 5, 21; Rom. 13, 9). Cel ce Ucide în duel se canonisește ca un adevărat criminal, iar cel ucis este un sinucigaș, căruia nu i se poate face nici-un fel de slujbă bisericească, și nici nu se îngroapă în cimitir ca alți creștini, căci fapta lui nu poate avea iertare. (V. Sinuciderea).

LXXV1.

DUHOVNICIA

701. - Duhovnicia este judecătoria internă a sufletului creștin, care are împărăția lui Dumnezeu înlăuntrul său (Luca 17, 21). avînd ca judecător conștiința sa, adică știința de sine în raport cu legile Domnului, cu ajutorul căruia el poate face deosebire între bine și rău.

întrucît creștinul nu se poate cunoaște exact, și nici legea Domnului n-o știe pe deplin, și nici aplicarea ei la faptele sale, n-o poate face fără părtinire, pentru a-și completa această judecată internă, apelează la un judecător extern asemenea lui, dar superior lui prin situația bisericească și har, pe care-1 consultă și de la care cere ce-i lipsește: Lumină și adevăr. Acesta este duhovnicul a cărui misiune este să examineze, să îndrumeze, să judece și să dea sentința zeslegării necondiționate sau condiționate, sau nede/legării, toate împlinite numai în cadrul legilor lui Dumnezeu, date lui în Sfinta Scriptură și Sfinta Tradiție a sfințelor canoane, în afara cărora nu poate; fi legare sau dezlegare, lumină și adevăr duhovnicesc (ioan 14,15-30; 15,1-14).

702. -"Slujba duhovniciei nu trebuie să se dea călugărilor celor de rind, care n-au nicidecum hirotesie, de vreme ce atîta este de sfînta aceasta, încît numai a arhierieilor este, iar nu a preoților cum zic canoanele (**Cart, 6**). Și dacă se dă preoților a lucra una ca aceasta, se face și de nevoie cu porunca arhierelui, în lipsa acestuia. Cele mai mari păcate, adică lepădarea de credință, păcatul uciderii și greșelile cele preotești, trebuie să se mărturisească la arhieriei, precum și celelalte pe care nu le pricepe duhovnicul, făcîndu-se toate cu sfatul arhierelui pentm că lucrul acesta este osebit arhierelui". **S.Tes. V. 249.**

703. -"Ducă va îndrăzni cineva a spovedi fără porunca arhierelui și fără de cartea lui, unul ca acela se apropie de păcatul aceluia ce lucrează fără hirotonie, că acest lucru de a lega și dezlega este numai al arhierieilor. Despre aceasta vorbesc multe canoane și este arătat că numai apostolilor s-a dat aceasta de către Hristos Dumnezeuul nostm, și următorii apostolilor sînt arhieriei. Drept aceea, preoții, ca unii ce au rînduiala celor șaptezeci, n-au putere să dea Duh, adică dar de a hirotonisi, ori a face mir ori a da dezlegarea păcatelor cu duhul, precum n-a putut face aceasta nici Filip cel din cei șapte diaconi (**F. Ap. 8, 5-ic**) Deci, de vreme ce și cei ce au luat carte de hirotonie sînt datori a întreba pe arhieriu despre păcatele grele, cu atît mai mult cei ce n-au luat, ce putere vor avea să dezlege, și cu atît mai mult de va fi cineva nehirotonisit? Drept aceea, aceștia se vor osîndi cu cei ce lucrează fără de hirotonie, afară numai cînd se va împlina la vreo vreme de nevoie a spovedi, dar și atunci acele păcate să le spună arhierelui sau celui ce are slujba duhovniciei". -**s. Tes. IX, 10-13.**

704. -"Orice preot, carele va îndrăzni fără de carte ce se cheamă daltirie a arhierelui al acelui ținut, de unde va ft să primească gîndurile și spovedania, adică să-i spovedească, unul ca acela se canonisește și se pedepsește multă vreme cu oprire de la preoția lui ca și călcător de dumnezeieștile pravile, pentm

că nu numai pe dînsul s-a pierdut, ci și cîți s-au spovedit la dînsul nespovediți sînt, și cite au, dezlegat și legat, pe nedreptate sînt". -ILT, 318.-

705. -*"De se va întîmpla la nevoie, ca să fie cineva bolnav și va fi nevoie, și acolo duhovnic nu se va afla, atunci preotul acela (nchirotesit) primește gîndurile, adică spovedania, iar de-l va chema și nu va merge și va muri omul nespovedit, acel preot să se canonizească trei ani". -ILT, 318.-*

706. - **Secretul spovedaniei.** *"Duhovnicul de va spune păcatele celorla ce i se spovedesc, acela să aibă canon cu oprirea de la preoția lui, trei ani. Iar învățătorii zic și pomnesc să-i fie luat danii de tot și danii preoției și darul duhovniciei; numai aceasta să aibă voie să se cuminice dumnezeieștii pricestanii. Iar cetățeneasca lege, zice: să i se scoală limba pe ceafă și să i-o tragă pînă ce va muri". -ILT, 318.-*

707. -*"Unii duhovnici învață că, în chip excepțional, cînd cineva este lovit de moarte pe neașteptate, el se poate spovedi, adică a-i încredința păcatele sale tovarășului mirean, apropiat, iar acesta cînd se va spovedi va destăinui și pe cele încredințate lui, și astfel, duhovnicul le va dezlega pentru amîndoi deodată. -Se pare că această învățătură este acceptabilă spiritului economiei bisericești". -S. Tes. IX, 10-13*

LXXVII.

DUMINECA

708.- Dumineca este ziua Domnului, ziua întîia a săptămîinii sau a opta, adică cea după sîmbăta, că a opta este ziua de odihnă a creștinilor, care trăiesc după noul legămînt profețit de Ieremia (31, 31-33), și împlinit de Iisus prin moartea și învierea Sa (Matei 28, 1-6; Marcu 6, 12; Luca 24, 1; Ioan 20, 1-19). Sfîntul Duh s-a pogorît Dumineca (F. Ap. 2, 1-5). Apostolii au serbat Dumineca (F. Ap. 20, 7; I Cor. 16,1; Apoc. 1-10). Dumineca nici nu se postește în zilele de cîșlegi, iar în timpul posturilor, în dumineci se face o ușurare a postului. Sîmbăta are întîietatea față de celelalte zile ale săptămîinii în amintirea creațiunii naturii, dar nu se serbează; însă duminica se serbează în amintirea rîscumpărării omului, ca o creațiune nouă, mai cinstită decît materia sîmbetei. De aceea, și slujba bisericească și obligațiile fiecărui creștin, de a se ruga și a lăuda pe Dumnezeu este mai mare decît o zi închinată specială cinstirii lui Dumnezeu. "Iar dacă cineva ar aduce ca motiv ocupația sa, pentm a nesocoti slujba bisericii, pricinuind, pricinuire întrm păcate (Ps. 140, 4), unul ca acesta trebuie să știe că pentm creștini, meseriile sînt lucmri de a doua mînă, iar îndatorirea de căpetenie este slujba lui Dumnezeu (în ziua duminicii)". -Const. Ap. II, 60. .

709. -*"Nu se cuvine creștinilor să unneze obiceiurilor iudaice petrecînd sîmbăta în odihnă, ci să lucreze în această zi. însă duminica să o serbeze cu*

osebire și s-o petreacă în odihnă cît este cu putință, fiind creștini. Cei ce se vor dovedi că sînt iuăaizanți, să fie anatema de la Hristos". -Laod. 29

710. -"Obiceiul și datoria ne obligă să cinstim duminica și să o serbăm, fiindcă întm ea ne-a mijlocit Domnul Iisus Hristos învierea cea din morți (**cînd El însuși a înviat**). Din această pricină ea s-a numit în Sfînta Scriptură *întîia*, ca una ce este începerea mîntuirii noastre, și a opta ca ceea ce întrece sărbătoarea sîmbetei iudeilor. Deci, fiindcă se întîmplă ca ajunul dumnezeieștii Arătări (**Bobotează**) să cadă ca zi de post într-o duminică, se cade să o ținem credincios și să procedăm înțelepțește față de amîndouă obligațiile (**dezlegării duminicii și a postului**), gustînd puține fînice și totodată să ne ferim de învățăturile eretice care nu respectă ziua învierii Domnului și să dăm zilei ajunului (**Bobotezii, cînd cade duminica**), ceea ce se cuvine, așteplînd slujba cea de seară, care cu voia lui Dumnezeu, se face atunci. Deci, alunei să ne adunăm la biserică la ceasul al noulea (**la priveghere**)". -Teorii 1,

711. -"Duminica nu se cuvine a călători fără de nevoie sau constringere". - Nichifor 39.

LXXVII.

DUȘMĂNIA

712. - Dușmănia sau ura față de aproapele pornește din poftele trupului (Gal. 5, 19-20), și dacă nu este stăpînită și vindecată prin frica lui Dumnezeu (Iez. 35,4-6; Amos 1,12), ea duce pe om la mari păcate și crime (Gal. Fac. 4,3-9), la defăimarea celor sfinte (fariseii Matei 23,1-25), la ură către aproapele cel evlavios (îl Tim. 3,3), la hulă contra lui Dumnezeu (Ioan 15, 23-25). Ea crează turbare în societate (Prov. 10, 12), pagube morale cu privire la mîntuirea aproapelui și sminteală (Matei 18,6), tulburarea bisericii și aduce mireanului afurisire (Ap. 31), iar clericului caterisire și anatema (Ant. 5; Cart. io, li; I Ioan 2,11).

713. -"Cel ce. va avea vrajbă asupra cuiva, în biserică să nu intre pînă ce nu se va împăca, că rugăciunea lui spre blestem se va întoarce, și spre păcate se socotește, și să facă în toată ziua cite 50 de metanii"-Mo||ttt|mc

714. -"Iar preotul de va sluji cu vrajbă asupra cuiva să fie oprit de la Sfînta Liturghie 60 de zile". -Moiitfeinic.

LXXIX.

EREZIA

715. - Creștinii care calcă numai legile bisericești administrative, și ajung în neînțelegere cu ierarhia, organizîndu-se și rugîndu-se deosebit, se numesc schismatici. Creștinii care s-au rătăcit de la unele adevăruri dogmatice de credință ortodoxă, de morală și de cult, se numesc eretici. Creștinii care și-au formulat o doctrină eretică și

schismatică rupîndu-se definitiv de biserică, se numesc sectanți. Doctrinile rătăcite de toate nuanțele, sînt creațiunea ființelor raționale răzvrătite, care, în conformitate cu legea liberei lor voințe, ele pot să asculte de adevărul voinței lui Dumnezeu sau nu, afinnîndu-se în viață ca niște membre deformate (Deut. 6, 1-25; 30, 1-20), și contrare realității adevărului revelat, doctrine care s-au desfășurat pe linia timpului, sub formele idolatriei, ale falșilor profeți și erezii (Fac. 41,8; Ex. 7,10-13; Num. 22 și 23; Deut. 13, 1-8; Matei 22,31-32; 24,4-25; F. Ap. 8,9-24; 20, 29-30; I Cor. 1, 10-13; 3,2-9; II Petru 2,1-2; I Tim. 4,1-5; Tit. 3,3-5) -V. Dogmele.

716. - **Ființele raționale, oamenii, cad în erezie, din cauza: a) neștiinței** (Osca, 4, 6-7; Deut. 1, 39; Ioan 4, 11); **b) a înșelăciunii diavolești tănuite** (Fac. 3, 1-6; Matei 4,1-10; Ioan 8,44; II Cor. 11,3-15); **c) poftelor omenești** dc a se folosi rău de libertatea care duce la răzvrătire, neascultare și necredință (III Regi-22, 1-28; Ier. 20, 1-18; Tit .3, 2-5); **d) a învechirii întru păcate, atît prin educația primită cît și prin îndeletnicirea voită a minții și a vieții obișnuite** (V. Neascultarea, Păcatul). **îndreptarea ereticilor se poate face numai cu darul lui Dumnezeu, care se poate altoi numai pe o inimă sinceră, pe care Dumnezeu nu o va urgisi** (Ps. 50, 17; V. Spovedania, Providența).

717. -*"Pe ereticii cei nelegiuți, care nu se pocăiesc, afurisiți-i și-i lepădați de ceilalți credincioși, aducînd la cunoștință publică îndepărtarea lor din biserica lui Dumnezeu și porunciți credincioșilor să se ferească cu desăvîrșire de ei, și să nu se întovărășească cu ei nici la vorbă și nici la mgăciune, căci ei sînt potrivnici și dușmani ai bisericii, strică turma lui Hristos și batjocoresc moștenirea credinței. (Prov. 13,20). Aceștia sînt despre care Domnul a spus cu amărăciune și cu asprime, zicînd că sînt hristoși mincinoși și învățători videni, care hulesc duhul handui și disprețuiesc danii lui cel oferit gratis, cărora nuli se iartă nici în veacul de acum, nici în cel ce va să vie (Matei 5,32). -Const. Ap. VI, 18.*

718. -*"Episcopul, presbiterul sau diaconul numai de se vantga împreună cu ereticii, să se afurisească (suspende), iar de le va da voie a lucra ca unor clerici, să se caterisească". -Apost. 45.*

719. -*"Dacă vreun cleric sau laic va intra în sinagoga iudeilor sau a ereticilor să se roage, să se caterisească și afurisească". -Apost. 64.*

720. -*"Cu privire la clericii cei ce se numesc pe sine catari și vor să se întoarcă la biserica sobornicească și apostolească, sfinul și marele sinod a hotărît ca punîndu-se mîinile spre pocăință peste ei, să rămînă mai departe în cler. Dar înainte de toate se cuvine ca ei să mărturisească în scris, că vor consimți și vor urma dogmele bisericii sobornicești și apostolești, adică vor intra în comuniune și cu mirenii cei căsătoriți a doua oară, și cu cei căzuți pe vremea persecuțiilor, pentru oare s-a hotărît și timpul de pocăință și s-a stabilit și termenul (de*

iertare) ca aceștia să urmeze întm toate dogmele bisericii sobornicești. Deci, toți acești clerici, de se vor afla numai singuri hirotonisiți, ori prin sale, ori prin orașe, cei aflați în cler să rămână mai departe clerici. Iar dacă ar veni oarecari, unde este episcop sau prezbiter al bisericii sobornicești, evident că acel episcop al bisericii va avea mai departe demnitatea de episcop, pe când cel ce se numește episcop venit de la Catari (**curați**) va avea dreptul numai de presbiter, afară de nu cumva episcopul ar voi să-l împărtășească alături de sine cu cinstea numelui de episcop. Iar dacă n-ar voi, atunci să-i caute un loc de horepiscop sau de presbiter, pentm ca **în** genere să se mențină în cler, ca să nu **fie** doi episcopi într-o cetate". -**I ec. 8.**

721. -"Deoarece unii evrei s-au rătăcit în credință, socotind că pot să amăgească pe Hristos Dumnezeuul nostm, se prefac a **fi** creștini, dar în ascuns îl tăgăduiesc, în taină serbează simbăta și fac și alte lucruri evreiești. Hotărîm ca aceștia să nu se primească nici la împărtășanie, nici la mgăciune, nici la biserică, ci să **fie** demascați că sînt evrei după religia lor, să nu li se boteze copiii și nici să poată să cumpere sau să cîștige robi. Iar dacă vreunul dintre dîșșii se va întoarce cu credință curată și va mărturisii din toată inima, defăimînd obiceiurile și faptele evreiești, încît și alții să ia învățatură și îndreptare, acesta să se primească și să se boteze, el și copiii lui, luîndu-se asigurări că se va îndepărta de obiceiurile evreiești. Dacă nu vor face așa, cu nici-un chip să nu se primească", **vu ec. 8**

722. -"Nu este îngăduit ereticilor să intre în casa lui Dumnezeu, dacă **Stănde în eres**" (Matei 12, 30; Luca II, 23). -**Laod. 6.**

723. -"Cei ce se convertesc de la erezie, adică dintre novalieni, fotiniani, quadrodecimani, **fie** ei calehumeni sau adepți ai lor, să nu **fie** primiți în biserică pînă ce nu anaternalisesc toate ereziile și mai ales, pe cel de care ei aparțin. Dintre aceștia care se numesc credincioși ai acestor secte, vor putea fi primiți la sfintele taine, numai după ce vor învăța și mărturisii simbolul credinței și vor fi unși cu sfîntul mir". -**Laod. 7.**

724. -"Cei ce se convertesc de la erezia frigenilor (**montaniștilor**), dacă sînt clerici mai ales dintre șefii lor, să fie catehizați cu toată grija, și apoi să se boteze de episcopii și prezbiterii bisericii ortodoxe". -**Laod. 8.**

725. -**W**« se cade a lua binecuvîntări (**pîine, aghiasmă**) de la eretici, fiindcă acestea sînt mai mult niște absurdități, decît adevărate binecuvîntări". -**Laod. 32.**

726. -"Nu se cuvine a se mga împreună cu ereticii sau schismaticii". -(Apost. 9, 45). -**Laod. 33.**

727. -**W**« se cuvine **să** părăsească creștinii slujba mucenicilor lui Hristos și **să se** ducă la serbările falșilor mucenici și ereticilor, sau care

au fost odinioară eretici, căci aceștia sînt înstreinați de Dumnezeu".

-Laod. 34.

728. -"Nu se cuvine creștinilor să părăsească biserica lui Dumnezeu și să venereze pe îngeri ca făpturi în locul lui Iisus, care este capul bisericii (**Colos. 2, 4-8; Efes. 1,20; 4, 15-16**) și să facă adunări în cinstea lor, căci acestea sînt oprite. Deci de se va afla cineva că stăndește în această idolatrie ascunsă (**F. Ap. 4, 12**) să fie anatema, căci a părăsit pe Domnul Iisus Hristos Fiul lui Dumnezeu și a căzut în idolatrie (**a pus făptura în locul făcătorului**) (**Rom. 1, 22-23**)". -Laod. 35.-

729. -"După ce s-au cercetat și s-au luat în considerare toate cele ce par a fi spre folosul bisericesc, cu aprobarea și inspirația Duhului Sfînt, am găsit de bine să se trateze cu blîndețe și pace pomeniții donatișli, deși se deosebesc și sînt neliniștiți cu privire la împărțirea cu trupul Domnului. În ceea ce ne privește, să cunoască îndeobște toți cei ce s-au încurcat în comuniunea și prietenia acelor prin toate eparhiile Africii, cum că s-au legat cu o rătăcire ticăloasă, fără îndoială, precum zice Apostolul: "Certăm cu blîndețe pe cei ce se împotrivesc, în așteptarea, că Dumnezeu le va da pocăință ca să cunoască adevând și să-i scape din cursa diavolului, fiind ademiniți de el ca **Să-i facă voia**". (**II Tim. 2, 25-26**). **Cartagina 66.**

730. -"S-a hotărît ca sinodul nostm să trimită scrisori către toți dregătorii din Africa, de la care s-a cerni sprijin pentm ajutond bisericii sobornicești, cînd autoritatea episcopilor este defăimată prin cetății. Adică dregătorii creștini să cerceteze cu autoritatea lor, cele ce s-au făcut de maximianișli care au ocupat samavolnic bisericile, și pe i cei ce s-au despărțit de ei, să-i înscrie în actele publice, spre a fi cunoscuți de creștinii ortodocși". -**Cart. 67.**

731. -"S-a hotărît ca să se trimită scrisori către sinepis copiii noștri, și mai ales către fratele nost/u Anastasie de pe scaunul apostolic (**Roma**). El știe că Africa are nevoie de pace. Înșiși foștii clerici, donatiștii, care s-au convertit și ar voi să vină la soborniceasca biserică, ar putea fi primiți de episcopii sobornicești în slujba de derici, dacă aceasta ar contribui la unirea tuturor creștinilor. Tot așa s-a procedat și în trecut în mai multe biserici ale Africii unde a odrăslit acest eres. Prin aceasta nu se dezleagă cele hotărîte de sinodul de peste mare (**Italia**), ci numai ca să se ușureze unirea celor ce vor să vie la soborniceasca biserică. Întotdeauna trebuie să se urmărească unitatea ecumenică și folosul mîntuirii sufletelor în toate locurile. Sinodul de peste mare (**Italia**) este împotriva primirii clericilor în aceeași demnitate, dar noi ținem seama că mîntuirea este dată pentm toți. Astfel, dacă cei ce s-au hirotonit de donatișli, vin la soborniceasca biserică, nu vom proceda după sinodul italian, ci noi îl vom primi în demnitatea clericală pentm a se face unirea sobornicească a bisericii". -**Cartag. 68.**

732. -"S-a hotărît să se trimită delegați ai sinodului la episcopii sau mirenii donatiștilor spre a le propovădui pacea și unirea, fără de care nu se poate dobîndi mîntuirea. Și se va face cunoscut că ei n-au ce imputa bisericii sobornicești. Să se facă cunoscut tuturor, pe temeiul documentelor, cît s-au purtat ei de rău față de schismaticii lor maximianiști. Dacă vor voi să înțeleagă, Dumnezeu le va lumina mintea, ca să priceapă, că așa cum s-au dezbinat maximianiștii de ei, tot așa s-au dezbinat ei odinioară de soborniceasca biserică. Pe acești maximianiști i-au persecutat, apoi i-au primit pe fiecare în rangul său cînd au revenit la ei, recunoscîndu-le și botezul, numai să-i atragă în secta lui Donat și să nu intre în soborniceasca biserică, fără a-i mai învinovăți, așa cum făcuse mai înainte". -Cartag. 69.

733. -"S-a hotărît ca să se ceară de la împărați ca rămășițele idolatriei, nu numai statuile cele sculptate, ci și cele din orice fel de locuri deschise sau din dumbrăvi sau de sub copaci, cu tot chipul să se nimicească". -Cartag. 84.

734. -"Fiecare episcop, în orașul episcopal, fe singuri, fie în colaborare cu alții, trebuie să intre în legătură cu conducătorii donatiștilor, și să-i provoace ca și ei să trimită reprezentanți spre a discuta problemele religioase. Dacă va fi nevoie se va cere și ajutorul dregătorilor lumești. Comunicările făcute vor fi semnate de episcopul Cartaginei în numele sinodului". -Cartag. 91.

735. - **Augustin, episcopul Cartaginei a propus spre aprobare următoarea scrisoare:** "Noi, trimișii autorizați ai sinodului nostm ortodox, căutăm să intrăm în tratative cu voi, dorind a ne bucura de îndreptarea voastră, după cuvîntul Domnului, care zice: Fericiți făcătorii de pace că aceia fiii lui Dumnezeu se vor chema (**Matei 5, 9**). Dar și proorocii ne învață să zicem celor ce nu voiesc să se numească frați ai noștri: Voi sînteți frați ai noștri. Deci voi nu trebuie să disprețuiți sfatul nostm, care vine din iubirea păcii, căci, dacă voi credeți că veți avea dreptate, să fiți cu răbdare. Cînd se va întruni sinodul vostru, alegeți dintre voi pe cei ce vor apăra pînita voastră dreptate și noi vom face la fel. Cei aleși dintre noi vor trata în liniște la locul și în timpul hotărît cu ai voștri, ca prin voia lui Dumnezeu să se pună capăt, în sfîrșit, rătăcirii vechi, ca nu cumva sufletele neputincioase și popoml fără experiență să se piardă în dezbinarea nelegiuită prin încrederea în oameni. De veți primi frățește aceasta invitație, ușor se va lămuri dreptatea, iar dacă nu veți primi această propunere, reaua credință a voastră se va cunoaște îndată. Toți au fost de acord". -Cartag. 92.

736. ... "Deja s-a vorbit despre Catari, și tu ai observat că noi trebuie să ne călăuzim după obiceiul locului unde ne aflăm, fiindcă toii cei ce s-au ocupat de această problemă'au vederi deosebite cu privire la validitatea botezului săvîrșit de eretici. Botezul pepuzienilor nu poate să fie socotit ca un adevărat botez; și eu nu mă pricep cum Dionisie (+ 256) episcop al Alexandriei, om cult și mare canonist, l-a trecut cu vederea. Cei vechi au judecat să primească numai acel

botez care nu este greșit fală de adevănrile credin[ei dogmatice. Însă ei au deosebit trei feluri de creștini rătăciți, despăi\i(i de biserică: ereziile, schismele și adunările ilegale (**parasinagogi**).

Se numesc eretici cei ce păcătuiesc contra anumitor învățaturi esențiale ale credinței... Se numesc schismatici, cei ce s-au despă/rit de biserică pentm anumite chestiuni (**administrative, cultice, etc.**), cu privire la treburile bisericești. Se numesc adunări ilegale acelea pe care le fac anumiți preoți, răzvrățiți contra episcopilor, sau de episcopii răzvrățiți contra (**sinodului**) bisericii, sau de o comunitate bisericească neascultătoare. De exemplu, dacă cineva a fost dovedit de vreun păcat și a fost afurisit, adică oprit de la slujbă, dar el nu se supiuie canoanelor, și slujește, apoi se însoțește cu cei despărțiți de biserică pentm a-și împlini anumite interese personale, această răzvrătire se numește adunare ilegală.

Este o schismă, dacă de ex. cineva are (**ca donatiștii**), cu privire la pocăință, alte vederi contrare celor care fac pane din biserică. Este o erezie, dacă cineva ascultă de rătăcirile maniheilor, marcioni[ilor și a pepuzienilor (**montaniști**), despre care vorbim acum, fiindcă ei se deosebesc prin înseși adevănrile dogmatice cu privire la Dumnezeu. Pentm aceasta s-a hotărît odinioară să se declare botezul ereticilor nevalabil și a primi pe cel al schismaticilor, penlni căci fac parte încă din biserică. Iar pe cei care lin adunări ilegale, să fie primiți numai, după ce ei se vor îndrepta prin pocăință. Chiar și cei care s-au dus după cei răzvrățiți, fiind în oarecare demnități bisericești, după ce se vor îndrepta, să fie primiți în aceeași treaptă clericală".

"Însă pepuzienii (**montaniștii**) sînt întm totul eretici, pentm că ei hulesc contra Duhului Sfînt, atribuind în chip nelegiuit și fățarnic lui Montan și Priscilei supranumele de "**Mingiietorul**". Pentm aceasta ei se fac dublu vinovați: mai întii, pentm că ei atribuie oamenilor vrednicia lui Dumnezeu, și în al doilea rind, pentm că ei hulesc pe Duhul Sfînt comparindu-l cu oamenii. Care ar fi temeiul pentm a se putea susține că botezul lor făcut în numele Tatălui și al Fiului, a lui Montan și al Priscilei să fie valabil? Cei ce nu s-au botezat după Sfînta Tradiție nu potfi socotiți botezați cu adevărat. Dacă Dionisie a scăpat din vedere aceasta, nu se cuvine ca noi să aprobăm greșeala lui, căci prin bunul simț, absurditatea (**acestui botez**) se poate vedea de la sine".

"Catarii de asemenea fac parte dintre schismatici. Predecesorii noștri, adică Ciprian și Firmilian, au socotit că sînt egali în rătăcire, Catarii, Encratiții, Hidroparastații și Apotactiții".

"Schisma este despărțirea de biserică și toți cei ce se despart nu se mai împărtășesc de danirile Duhului Sfînt, pentru că revolta lor au oprit pentru ei, izvorul'harului făcînd să înceteze succesiunea legitimă a preoției părinților. Autorii acestei despărțiri au fost hirotonisiți de episcopii sobornicești și această

consacrare le-a adus asupra lor hanii; însă de cînd s-au despărțit căzînd în rînduiala mirenilor, ei nu mai au puterea de a boteza și nici a hirotonisi, căci de îndată ce ei nu mai au dani Duhului Sfînt, ei nu mai au puterea să hirotonisească pe alții". Pentm aceasta, s-a orînduit cum că botezul lor trebuie să se facă din nou, fiindcă ei nu sînt decît niște mireni, și toți care se vor întoarce la biserică, și toți cei ce fuseseră botezați de preoții lor, trebuie rebotezați. Cu toate acestea, întrucît mulți episcopi din Asia, din coborâmînt față de ei, și pentm a-înlătura tulburările, au socotit de bine a se primi și botezul lor, îl putem primi și noi".

"Însă trebuie să fim atenți asupra nelegiurii Encrațiștilor, fiindcă ei pentm a împiedica pe cei din secta lor de a se reîntoarce la biserică, i-au silit să se boteze la ei, punîndu-i sub stăpînirea obiceiurilor lor. Dar, pentm că nu s-a hotărît nimic cu privire la acești sectanți, se cuvine ca să se anuleze cu desăvîrșire botezul lor, și să fie botezați din nou cei care se vor întoarce la biserică, deși fuseseră botezați de preoții lor eretici. Însă, dacă această practică ar tulbura ordinea bisericii, ar trebui să urmăm obiceiul icoijomisirii părinților, care au fost destul de prevăzători, căci ar fi de temut, că silindu-i de a se **(boteza)** reboteza, prin această mare severitate, i-am împiedica să revină la mîntuire. Deși botezul lor nu este întru totul egal cu al noștr, noi nu sîntem obligați **(expres de canoane)** să-i botezăm din nou pentm a li se da hanii, ci noi sîntem obligați să respectăm întru toate rînduiala canoanelor **(pentru convertirea lor)**. Apoi nu trebuie să se oprească a se face ungera cu Sfiitul Mir tuhiror celor care au primit botezul **(acceptat de nai)**, înainte de a-i primi la tainele noastre. Eu știu că Zoin și Salumin au fost ridicați la scaunul episcopal **(s-a recunoscut hirotonia lor)**. Iată pentru ce nu se pot separa de biserică, cei ce au făcut pane din această sectă, pentm că primirea acestor doi episcopi ne servește ca un canon de orientare, care s-a făcut cu privire la primirea lor". -Sf. Vasile 1.

737. -"Ereticii care se pocăiesc la sfîrșitul vieții **(fiind amenințați de moarte)** pot fi primiți **(la împărtășire)**, dar această primire să nu se facă cu ușurință, ci cu destulă cercetare, pentm a ne convinge de pocăința lor dacă este curată, și dacă dă dovadă prin faptă că ei doresc cu adevărat să se mîntuiască". - Sf. Vasile 5.

738. -"Encrațișii, Sacofoiții și Apostactișii trebuie tratați ca și novațienii, pentm care s-a formulat canon, iar pentm aceștia nu avem nimic. Pe aceștia noi am hotărît să-i rebotezăm. Dacă pînă acum **(în eparhia lui Amfilohie)** nu s-au rebotezat ca și la romani, cu toate acestea, noi hotărîm de acum încolo să fie botezați din nou, această hotărîre s-o aplici și tu, fiindcă această erezie este odrăslită din eresul marcianiștilor, care defăima taina nunții, folosirea vinului, zicînd că sînt creaturi spurcate. Tată de ce noi nu-i primim în biserică pînă ce nu se botează după formula noastră, ca să nu se poată înșela, cînd ei pretind că sînt botezați în numele Tatălui și al Fiului și al Sfiitului Duh, ei care zic, ca și Marcion

și ceilalți eretici, cum că Dumnezeu este făcătorul răului. Astfel, dacă tu socotești de bine, ar trebui convocat un sinod al episcopilor care să fondeze un canon pentru acești eretici, ca să se poată reboteza fără pericol, și să avem o regulă sigură de urmat cu privire la toți aceștia", (mai târziu a dat c. II, ec. c. 7). - Sf. Vasile 47.

739. *"Cu privire la episcopii care au trecut la arieni în vreme de prigoană, iar acum după ce ea a încetat, să se procedeze cu ei după obicei. Astfel, în locul lor să se așeze alții, care au fost statornici în ortodoxie, iar apostazia vor rămâne doar cu numele de clerici, așa cum s-a făcut în Tebaida. Preoții așezați de episcopul Apolo, care au trecut la arieni, din socotința (inițiativa) lor, acum dacă mai sînt între clericii ortodocși, să se scoată, iar dacă ei au trecut din ordinul episcopului lor, pot să rămână în cler, ca cei ce au făcut-o din nepriceperea ereziei; iar dacă enoriașii îi înlătură, să se hirotonisească alții în locul lor, iar dacă îi țin împreună cu cei ortodocși, să fie tratați după același obicei folosit de episcopii din Tebaida". - Teofii 2.*

740. *"Mi-ai făcut cunoscut (tu ep. Afnigie) că oarecare dintre mireni care se numesc pe sine catari, voiesc să vină la biserică. Deci, deoarece sinodul ținut la Niceea de (c.8) de către fericiții noștri părinți au hotărît ca să se hirotonisească cei ce vin (de la catari) se aprobă ca, potrivit acestei nonne, să-i hirotonești pe cei ce vin la biserică, dacă viața lor este vrednică și dacă nimic nu li se opune". - Teofii 12.*

LXXX.

EVANGHELIȘTII

741. - Evangheliștii sau creștinii după' evanghelie, sectă elvețiană, răspîdită în România la Iași și Brașov, se înrudește cu bapțiștii, etc. Mai târziu a fuzionat cu Tudoriștii. Doctrină:

- a) **Botezul este denaturat și înlătură tainele;**
- b) **înlătură Sfînta Tradiție;**
- c) **învață mileniul (Apoc. 20, 3-4) și patru judecăți ale sufletului. Cei care se convertesc, se primesc prin botez după îndrumarea episcopului.**

LXXXI.

FĂGĂDUINȚELE

742. - Făgăduințele sînt legăminte care pornesc de la Dumnezeu către om și ale omului către Dumnezeu, întemeiate pe relațiunile adevărilor de credință, de morală și de cult. Dumnezeu este izvorul a tot adevărul și viața (Ioan 14,5). Iisus a venit în lume ca să ne facă fii ai lui Dumnezeu (Ioan 1,12), născuți prin harul iertării și a chemării întru a colabora cu El: Veniți la mine toți cei osteniți și împovărați... (Matei 11, 27-29).

Exemplul lui Iisus trebuie să-l urmeze toți cei ce cred în El? *"Cum mă vedeți pe mine făcînd, faceți și voi asemenea"* (Ioan 13,15; Fiip 2, 5; I Petru 2, 21). **El făgăduiește acestora: Milă** (Ex. 20, 6; Deut. 5, 10; Matei 5, 7; Iacob 2, 13); **Iertare** (Matei 6, 14); **Binecuvîntare** (Lev. 26, 1-13; Deut. 28, 1-14; Luca 6, 36; II Cor. 9, 9); **Viața veșnică** (Matei 19, 28-29; Marcu 10, 21-30; Rom. 8, 13) și **Domnul împlinește toate aceste făgăduințe cu exactitate față de cel ce primește să-i urmeze poruncile, și să-i facă voia legilor Sale așa cum a făcut cu Avram** (Fac. 16,5; Iacob 2, 23) și cu apostolii (Ioan 17, 5-24; F. Ap. 2, 1-20).

743. - **Omul colaborează cu Dumnezeu prin făgăduințele sale, adică legămintele sau jurămintele sale față de el, făcute cu vorba simplă sau acte de închinare intimă sau publică față de semenii noștri sau de autoritățile bisericești, precum, și acte cultice sau voturi. Făgăduințele simple, dacă izvorăsc din convingerea credinței, ele sînt acte de cult** (Num. 30,2; Deut. 23,21; Ps. 66,13-14). **Dacă ele sînt făcute public cu martori, și mai ales în fața Sfint ului Altar, ele devin jurămintे fără dezlegare** (Fac. 15, 6-18; 24. 7; Ex. 4,14-21; 30,46; 31, 17; Lev. 27, 1-30; Deut. 30, 1-30; Matei 4, 19). **Celor ce își îndeplinesc făgăduințele cu fapte statornice și jertfelnice, Domnul ie-a zis: "Adevăr zic vouă, că atunci cînd Fiul Omului va sta pe scaunul Său, veți sta și voi pe cele 12 scaune și veți judeca pe fiii lui Israil** (Matei 19, 27-30) și vor cînta cîntarea cea nouă a veșnicilor răsplătiri (Apoc. 14, 1; 3-13).

744. - **Făgăduințele trebuiesc făcute cu mare băgare de seamă. Omul își va da seama înaintea Domnului de orice cuvînt ieșit din gura lui** (Matei 12,35-37). *"Dacă cineva are de gînd să meargă la biserică, sau să facă o faptă bună •să se gîndească bine dacă poate împlini și apoi să spună cuvîntul. Este primejdios pentru om să facă o făgăduință sfîntă și abia după ce afăcut-o să se gîndească* (Prov. 20,25). *Dacă lui Dumnezeu ai făcut vreo făgăduință să nu zăbovești a o împlini căci lui Dumnezeu nu-i plac oamenii ușori la minte, de aceea să împlinești tot ce făgăduiești. Mai bine să nu făgăduiești decît s-o faci și să n-o împlinești"* (Ecles. 5,4-5). **împlinirea oricărei făgăduințe cere osteneală și devotament jertfelnic, așa cum au făcut-o toți sfinții Vechiului și Noului Testament ca Avraam** (Fac. 22, 12); **Moise** (Num. 12, 14). **Însuși Domnul Iisus ca să împlinească voia Tatălui el a suferit** (Ioan 16,25-33). **Viața duhovnicească este o luptă cu păcatul, dar cea mai bună luptă** (II Tim. 4,7).

745. - **Toți cei ce au călcat făgăduințele lor față de conștiința lor și față de legile lui Dumnezeu au fost pedepsiți chiar în lumea aceasta, ca din exemplul lor să învețe și alții ce înseamnă a face •făgăduinți**

mincinoase "jertfa nebunului" (Edes. 5, 1), și a defăima pe Dumnezeu ispitindu-L (Sfrah. 18, 23), ca satana pe Iisus (Matei 4, 1-5), Saul (I Regi 15, 22-23; III Regi 13,19-24; 14, 7-10), Iuda care mai bine nu s-ar fi născut (Matei 26,24), Anania și Sa fir a au fost uciși, fiindcă n-au mințit oamenilor, ci lui Dumnezeu (F. Ap. 5, 1-II; Luca 22,3). Celor ce se leapadă de făgăduințele lor făcute cu știința și cu vorba liberă, de a sluji Domnului ca preoți, călugări sau a fi în slujba Domnului sub alte forme, li se aplică învățătura Domnului, prin care a spus: Duhul cel rău dacă iese din om ca odinioară din Iuda la început, dacă acest om nu-și ține casa sufletului împodobită cu legea Domnului, trăită după exemplul lui, ca Iisus, apoi acel duh rău vine cu alte șapte iluzii rele și astfel starea cea de pe urmă, devine mai rea decât cea dintii (Luca 11, 24 26), așa cum se uitîmplă cu toți apostolii (I Tim. 1,20; II Tim. 4,10).

746. -*"Ba chiar și cel ce a fost îmbrăcat odată de episcop, cu îmbrăcămintea neagră cu scopul de a intra în cler, nu o mai poate dezbrăca deoarece a făcut declarație publică de a se consacra lui Dumnezeu, și nu mai poate să se lepede de făgăduința făcută și să batjocorească starea sfîntă ca femeile de la teatru". - Baisamon.*

747. -*"Mi se pare absurd dacă cineva făgăduiește să nu mănînce carne de porc. Deci, învață ca nimeni să nu mai facă jurăminte și făgăduințe nelegiuite (I Regi 14,24-43), căci întrebuițarea cărnii de porc este indiferentă, dacă se ia cu mulțumire (I Tim. 4,4), căci nici-o făptură nu este de lepădat. Deci, în acest caz, felul de făgăduință este ridicol, iar nu ideea înfrînării, care este necesară (în viața normală)". -Sf. Vasile 28.-*

LXXXII.

FANATISMUL

748. - Fanatismul pornește dintr-o acțiune dezechilibrată datorită unei înțelegeri mintale slăbănoage și a unei voințe prea active, care nu poate fi călăuzită corect de lumina cea slabă a nunții în cadrul legilor Domnului. La fanatic este un dezechilibru între idealul minții și între puterea de a lucra binele. El, cu mintea, înțelege greșit și primește neadevărul în loc de adevăr, minciuna în loc de dreptate, legi morale închipuite, în locul celor dumnezeiești. Dacă la aceasta se mai adaugă și iscusința vicleșugului, atunci fanaticul nu mai ascultă de nimeni, se crede atotștiutor și prea înțelept, și astfel, se dedă la tot felul de crime, toate săvîrșite, după capul lui în numele legii lui Dumnezeu. Aceștia sînt cuprinși și de duhul adormirii, ca văzînd să nu vadă...(Rom. 11, 8; Matei 13, 14; Ioan 12, 24), ca niște căzuți din har (Gal. 5,4), devin apostoli mincinoși (II Cor. 11, 13-15; Filip. 1, 15-17), călăuziți de duhurile cele înșelătoare (I Tim. 4, 1-8). Ei dau naștere la tulburări în biserică și la

rătăcire eretică și sectară. (Efes. 4, 15-19). **Leacul fanatismului este smerenia cu adevărat duhovnicească** (Rom. 12, 16 ; Iacob 4, 10-, I Petru 5, 5) și rugăciunea unită cu sfânta ascultare de autoritatea legală (Ioan 3, 21; F. Ap. 5, 28; I Petru 1,22; II Cor. 10,5; Iacob 1,23).

LXXXI11.

FAPTELE BUNE

749. - Faptele bune sînt roade ale credinței (iacob 2,14). Ele se referă la sinea omului, cum sînt îngrijirea de cele trupești și sufletești conform cu legea Domnului, la aproapele ca om trupesc și sufleteș, față de care avem datorii trupești și sufletești și față de Dumnezeu, prin evlavie, rugăciune și mărturisirea legilor și dogmelor sale (V. Dogmele, Mărturisitor). Sentimentele morale ale aprecierii faptelor nu sînt decît un început, și fără acțiunea voinței, ele devin fapte, născute moarte. Numai judecățile morale active, în cadrul legilor evanghelice, fac pe om să se îmbrace în cămașa faptelor cerute de Hristos (Ioan 15,5):

750. -Faptele bune față de aproapele sînt:

a) Trupești

- 1) **a hrăni pe cel flămuid;**
- 2) **a adăpa pe cel însetat;**
- 3) **a îmbrăca pe cel gol;**
- 4) **a cerceta pe cei închiși;**
- 5) **a îngriji de cei bolnavi;**
- 6) **a adăposti pe cei străini;**
- 7) **a îngropa pe cei morți;**

b) Sufletești

- 1) **a converti la pocăință - misiunea;**
- 2) **a învăța pe neștiutor - dascălia;**
- 3) **a povățui la bine - îndrumarea;**
- 4) **rugăciunea pt. aproapele - preoți;**
- 5) **a mîngîia descurajații - frățietatea;**
- 6) **răbdarea în ocări - iubirea;**

7) iertarea greșiilor - credința;

Toate acestea au de scop perfecționarea sufletului omenesc. *"Fiți desăvârșiți precum și Tatăl vostru cereșc, desăvârșit este", fiindcă de la aproapele ne vine viața și moartea. Că de vom dobîndi pe fratele nostru, pe Dumnezeu dobîndim; iar de vom sminti pe fratele, lui Hristos greșim". -Pateric p. 9.*

751. - Faptele bune față de Dumnezeu sînt acelea care au drept temelie credința, nădejdea și dragostea (I Cor. 13, 1, 28). Prin credință omul împrumută adevărurile legilor lui Dumnezeu, făcîndu-le ca ale sale, prin nădejde el așteaptă cu răbdare împlinirea celor crezute, iar prin căldura dragostei el se luptă statornic în viața aceasta ca să îplinească ceea ce crede, și această luptă nu se va sfîrși decît atunci cînd cele crezute și nădăjduite se vor împlini, toate topindu-se ca un foc al iubirii veșnice, alături de Dumnezeu în biserica triumfătoare. Mijloacele de a ajunge aici, virtuțile practice ale evlaviei, înfrînării, bărbăției, dreptății și ale înțelepciunii, care fac pe omul duhovnicesc, în stare de a judeca totul, iar pe el să nu-l poală judeca nimeni (1 Cor. 2, 6-16; Ioan 5,24).

752. *"Dintre virtuți, unele sînt ale trupului, altele ale sufletului. Ale trupului sînt de pildă: postul, privegherea, culcarea pe jos, slujirea, lucrul mîinilor, spre a nu îngreuna pe cineva sau spre a dăruia și pe cele următoare. Iar ale sufletului sînt de pildă: iubirea, îndelunga răbdare, blîndețea, înfrînarea, rugăciunea și cele următoare. Dacă, prin urmare, din vreo nevoie sau împrejurare trupească, de pildă din pricină de boală, sau altceva de felul acesta, ni s-ar întîmpla să nu putem să împlinim pomenitele virtuți ale trupului, avem iertare de la Domnul, care cunoaște și pricinile. Dar neîmplinind pe cele ale sufletului, nu vom avea nici-o apărare, căci sînt supuse nevoii, necesității". -Filoc. II, p. 67,57.*

753. *"Credința autentică slujește adevăndui, neavînd în ea minciună, iar conștiința cea bună poartă în ea puterea iubirii, neafîndu-se în ea vreo călcare a ponincii dumnezeiești". -Filoc. III. p. 253,21-*

754. *"Să ne strîngem cu **toată** puterea spre împlinirea poruncilor Domnului, ca să nu fim strînși de lanțurile greu de dezlegat ale poftelor rele și ale păcatelor stricătoare de suflet, - căci atunci se va rosti și asupra noastră hotărîrea rostită asupra smochinului neroditor: "Taie-l ca să nu facă și locul netrebnic; căci tot pomul care nu aduce roadă, se taie și în foc se aruncă". -Filoc. IV, p. 204, 5.*

755. *"Nimic nu este mai de trebuință și mai de folos decît cuvîntul drept și decît conștiința. Căci de aici vine frica de Dumnezeu și dorul după el. Iar din acestea, cea dintîi curățește prin evlavie și sfială, iar cealaltă desăvârșește prin desprinderea luminătoare și prin dreapta socoteală, și face mintea să*

călătorească pe culmi, prin înalta suire și vedere. Dar fără frică este cu neputință minții să ajungă la dragostea dumnezeiască și prin ea să zboare spre cele nădăjduite și să se odihnească în ele". -Filoc. IV, p. 256,22.

756. - *"Făptuitond dorește să se dezlege, din pricina ostenelilor, și să fie cu Hristos (Filip. 1, 23). Iar contemplativul voiește mai bine să rămână în tmp, atât pentm bucuria pe care o primește din mgăciune, cît și pentm folosul ce-i vine de aici aproape lui". -Filoc. IV, p. 308,165.*

LXXXIV. FĂȚĂRNICIA 757. -*Fățărnicia este lucrarea diavolească a prefăcătoriei, prin care minciuna, vicleșugul și faptele păcătoase sînt acoperite cu haina virtuților, a evlaviei și a împlinirii legilor lui Dumnezeu. Fățărnicia cu cît conține mai mult adevăr, cu atîta este mai periculoasă, asemenea cu satana care se îmbracă în înger de lumină (II Cor. 11, 13-15). Fățărnicii sînt evlavioși numai la arătare (Matei 23, 140; Marcu 7, 1-5; II Tim. 3, 5; Tit. 1, 6; Apoc. 3, 1), nu fac ceea ce zic (Ier. 33; 31: Rom. 2, 17-23), învață minciuna (Matei 6, 2; F. Ap. 20, 20; I Tim. 4, 2; Fi'es. 4, 14), înșeală pe alții ca niște lupi răpitori (Matei 7, 15; Marcu 12, 40; Luca 20, 47), Speculează cele sfinte (Matei 23, 14; II Tim. 3, 5; Tit. 1, 21; II Petru 2, 1 8). Dumnezeu îi va judeca și osîndi greu (Matei 22, 18; 23, 27-28; Luca 6, 46; 11, 44; 20,30; Colos. 2,22-23). Cei ce nu se îndreaptă nu pot fi primiți la tainele bisericii, canonisindu-se asemenea cu vrăjitorii (F. Ap. 8,13-21).*

758. -*"Deoarece apostolul strigă că cel ce se unește cu Domnul este un duh cu el (I Cor. 6,17), învederat este, că și cel ce se împrietenește cu diavolul se face una cu el prin legătură (fățărniciei și drăcurii). Deci, cei ce se prefac că sînt îndrăciți și cu vicleșug iau înfățîșarea acestora, cu gînduri înșelătoare de ceișetoie, s-a hotărît să fie pedepsiți în orice împrejurare, și să li se aplice același tratament și pedeapsă ca și celor cu adevărat îndrăciți, spre a fi izbăviți de înșelăciunea diavolului", -vi ec. 60.*

LXXXV.

FECIORIA

759. - *Fecioria este un dar al lui Dumnezeu (Matei 19,10-12) oferit omului, care are credință multă și o dragoste dc a sluji Domnului mai tare decît moartea (I Cor. 7, 3240). Îmbrățîșarea fecioriei este un sfat, (I Cor. 7, 25), acceptat de bună voie (I Cor. 7, 1-10), și ca să fie o virtute trebuie păzit numai și numai în numele Domnului (Iac. 38, 8; Luca 2, 37; I Cor. 6,19; 7,32; Apoc. 14,4). "Fecioarele sînt floarea bisericii, podoaba și frumusețea harului duhovnicesc, starea cea firească a nevinovăției originale, desăvîrșita realizare vrednică de lauda oamenilor și cinstea îngerilor, chipul lui Dumnezeu, care imită viața cea sfînta a Domnului, devenind astfel, cea mai aleasă parte a turmei lui*

Hristos și nașterea cea mai slăvită a sfintei noastre biserici". -Sf. Ciprian D. P. Fee. 5.

760. -*"Dacă cineva ar feciori sau s-ar înfrîna, abținîndu-se de la căsătorie din scîrbă, nu penlni binele și sfințenia fecioriei, să fie anatema". -Gangra 9.*

761. -*"Dacă cineva dintre cei ce trăiesc în feciorie penlni Domnul, cu mîndrie ar disprețul pe cei căsătoriți, să fie anatema". -Gangra io.*

LXXXVI.

FEMEILE

762. - Femeia este egală cu bărbatul în fata lui Dumnezeu. Potrivit cu legile firii, ele au drepturi și datorii, mai ales în viața familiară.

Rostul în familie este mare (fit 2,4-5; Prov. 19, 14; 31, 11-30; Sirah 25,11; 26,1-20). Ea are datorii față de SOȚ (Prov. 12,4; 11,16; Fac. 3, 16; I Cir. 7, 1-34; Efes. 5, 22-33), chiar și do soții necredincioși (i Cor. 7, 13,16; I Petru 3,1-3). Să fie modestă și evlavioasă (I Tim. 2,9-10), pentru ca să nu facă sminteală datorită firii ei în general, ea trebuie să tacă în biserică (laod. 44,44; Sf. Nichifor 15; Fac. 3,16; I Cor. 14, 34-35; I Tim. 2,12). Cea rămasă văduvă, dacă nu poate trăi în curăția castității trebuie să se căsătorească (1 Cor. 7,9; I Tim. 5,10-15).

763. -Femeile rele se nenorocesc și pe ele și pe bărbații lor, iar copiii lor ajung rău, fiind lipsiți de o creștere în frica lui Dumnezeu. Ea aduce în casă blestemul pentru toți și pentru ea (Ier. 3,12; Sirah 25,22; Prov. 12,4; 21, 9-19; 23, 24; 27, 15). Ele nenorocesc bărbații ca Eva (Fac. 3, 1-12; Dalila Jud. 14,15-17; 16,4-7); Iczabelc (III Regi 21,25), Ierodiada care și-a făcut soțul criminal (Matei 14,2-10). Soțiile de preoți sînt datoare să ajute pe soții lor prin exemplul vieții morale, modestie și slătuire bună în vremuri grele. Să fie cinstite și să nu umble în preacurvie, căci aduc caterisirea soților lor, în caz că ei le țin mai departe ca soții, iar copiii lor devin nenorociți (Neocez. 8; Sf. Vasile 3; I ec. 3.).

764. - In societate și mai ales în biserică, femeia trebuie să fie cu mare băgare de seamă, mai ales cînd vine în legătură cu persoane necăsătorite, fiindcă ea poate produce sminteală. Nu e vorba numai de păcate, ci și de aparența păcatului, căci un cleric este prea mult în contact cu femei, pe lîngă faptul păcătuiții, dar intervine și prilejul de a sminti pe alții. Un cleric trebuie să se teamă și de umbra lui; o femeie cu adevărat cinstită, trebuie să se teamă în toate umbletele ei, căci o purtare imprudentă poate batjocori pe toți și pe femei și pe clerici, și în loc de folos duhovnicesc, diavolul le recoltează sufletele pentru osîndă iadului. Vai de cel prin care vine sminteală (Matei 5, 27-32; Marcu 9,

42; Sf. Vasile 88; I ec 3; VI ec 5).

765. -"Nu fiți sminteală celor din afaiă, zice dwnnezeiesad aiyostol (I Cor. 10,

32). A petiece femei în episcopii sau în muiăsli/i, este un luau piicuiiilor de toată smiteala Dacă cineva va aduce fe/neie sclai'ă sau liberă (**adică servitoare**) în I mînăstire, sau iiii episcopie patlni-Mdeplmkea^yimiifi serviciu, să se/ceite, iar sJănwidM^aieiisească Iar dacă se va întîmplasă fie femei pe la caiacele lor, și episcopia sau egumenul va merge acolo să nu se încredințeze în acea vrane nici-un seniciu viewiei femei, ci să petreacă în alt loc deosebit, pînă ce va pleca episcopul sau egumenul de acolo paitiu nepiiliănbe". -**Vil ec. 18.**

766. -"Femeile pot și e necesar să cînle în biserică la cor alături de băibați. Însă femeia singură nu poate fi cînlărcață la strană, sau paiacisier, afară de călugărița în mînăstirea ei, și nici nu poate predica sau să citească cazania (**v. Hirotesie, Diaconiță, Altar**).

LXXXVII. FRANCMASONERIA

767.- Francmasoneria sau masoneria a luat ființă în secolul al xvm, în apus, dar a evoluat mult pînă în zilele noastre, încît acum, docu'ina masoneriei este un amestec de socilogism și filosofie mistică străină și contrară bisericii. Tăgăduiesc toate dogmele și învățăturile bisericii, tratîndu-le cu vicleşug și dușmănie ascunsă. Organizația mondială a francmasoneriei este de mai multe feluri. Insul, în ierarhia francmasoneriei străbate prin trei etape: ucenic, membru și maestru. Loja temlierilor are 30 de grade, cea a egiptenilor are 90 de grade. Datorită vicleşugului lor rafinat, cei ce vin la biserică trebuiesc catehizați cu mare atenție, sub povața episcopului.

LXXXVIII. FRĂȚIA DE CRUCE

768. - Frăția de cruce este legătura pe care o fac mai mulți inși spre a se uni între ei pînă la moarte, cu scopul de a dobîndi, mai ales, bunuri materiale și sociale în lupta cu semenii lor. Ei își gustă sîngele reciproc, fac jurăminte păgînești, la care adaugă și legături creștine, și dacă găsesc preoți neștiutori, le smulg binecuvîntarea sub diferite forme, ca niște furi de cele sfinte și vrăjitori periculoși. Biserica a

osîndit aceasta: *"Preotul nicidecum să îndrăznească a face frații de cruce, căci aceasta este fără de lege". -Molitifclnic.*

769. *"Văzînd părinții că se făceau mulți frați pe Sfînta Evanghelie și de multe ori cu molitfele preoțești,... au tăiat aceasta și au oprit-o,... ci încă, aceia cîți se prind frați de cruce, pînă în ziua de astăzi, foarte să se canonisească, iar preotul care le va cili molitvele și-i prinde (în făgăduințele |ox),pe acela poninlesc să se pedepsească cu lipsa de preoția lui" -ILT,210.*

LXXXIX. FRICA DE DUMNEZEU !

770. *-Frica de Dumnezeu este începutul înțelepciunii întru a sluji Domnului și a opri păcatul (Prov. 1, 7; 9, 10; 15, 33). Ea e un dar a lui Dumnezeu (Ier. 32,3940; îs. 33,6). Cei ce cred și trăiesc în evlavie se tem de*

Dumnezeu, cum se teme un fiu iubit față de părinții lui cu o temere a iubirii fiești (Ev. 12,9-28), care duce la mîntuire (Pilip. 2,12), și la sfințenie (II

Cor. 7, 1; Efes. 5,21; Colos. 3,32; Apoc. 15,4). Este o frică aducătoare de bucurie,

de dreptate și binecuvîntare (II Cor. 19,6-9; Ev. 13,6; îs. 66,2; Luca 50). Copiii

trebuie crescute în frica Domnului (Deut. 31,13; Ps. 33,9). Cei ce se tem de

Domnul în lumea aceasta, nu se tem de amenințările lumii puse în slujba păcatului, căci nădejdea lor în purtarea de grijă a Domnului e mai presus de frica omenească. (Ier. 1, 8; 30, 10; Matei 10, 26-28; Luca 19, 4-8; I Petru 4,14; Ev. 2,15).

771. *-Frica celor păcătoși începe cu o nepăsare întru a se teme de Domnul, și se sfîrșește cu teama robului neascultător și vinovat, față de sine, de aproapele și de Dumnezeu (Rom. 8,15; I Ioan 4, 18; Ps. 35,1; 54,19; Prov. 1, 29; Ier. 44,10). Frica celor păcătoși și nepocăiți este o groază pentru*

viața și conștiința lor (Fac. 4,14; I Regi 5,11; Îs. 33,14; Luca 21, 26; Matei 27,3).

Ea este asemenea cu cea care chinuiește pe demoni (Matei 8,29; Marcu I, 24; Iacob 21,19), ca o arvună a judecării lui Dumnezeu și a muncilor veșnice (Lev. 26, 16-17; Ier. 46,5; 48,44; Iez. 26, 16; Ioan 19,8; F. Ap. 24,26).

XC. FUMATUL

772. -Fumatul este un păcat. Tutunul a fost adus în Europa pe la 1500 din America. El se folosește în medicină. Însă, oamenii îl fumează fără să le aducă vreun folos, de aceea morala bisericească osândește fumatul, fiindcă nu ține nici de foame, nici de sete, și nici de căldură, ci este un obicei murdar, ruinează sănătatea, și se cheltuiesc banii muncii

pe acest fum otrăvitor. Dintre canceroșii pulmonari 85 la sută sînt fumători. Mai ales clericii, care fumează, aduc mare sminteală, fiindcă se fac pildă rea pentru alții, puțindu-le gura și hainele ca la niște tavernagii. Fumatul se canonisește ca și jocul de noroc, cu caterisirea și afurisirea (Apost. 42,43 VI ec. 50).

XCI.

FURTUL

773. - Furtul este oprit de legea veche (Ex. 20,15; Lev. 19,11; Deut. 5, 19), și de cea nouă (Matei 19, 18; Marcu 10, 19; Rom. 13, 9; I Cor. 6, 8). Cine oprește plata lucrătorilor face furt, păcat strigător la cer (Lev. 19, 13; Iacob 5, 4; Prov. 22, 22). Cine se întovărășește cu altul la furt sau îl încurajează, este suflet blestemat (Prov. 28,24; 29, 33; Ier.7,19). În lumea aceasta furtul aduce rușine și blestem (Ier. 2,26; Zah. 5,4; I Tes. 4,6). Cine fură munca aproapelui, îi fură viața, fiindcă bunurile materiale sînt o prelungite a vieții omenești (Lev. 6, 1-7; Num. 5, 7; I Cor. 6, 10; I Tes. 4, 6). Hoțul este canonisit să dea înapoi ce-a furat de patru ori mai mult (Ex. 22, 1-5; Lev. 6, 2-5; Num. 5, 7; Prov. 6, 30-31; I Regi 12, 3; Luca 19, 8) , căci altfel împărăția lui Dumnezeu nu o va vedea (I Cor. 6,10; Gal. 5,21; Efes. 5,5). Învățătorii mincinoși fufă adevărul de la cei slabi și neștiutori (Ier. 23, 30; Ioan io, I-io). Cei credincioși se feresc de furt-(Eres. 4, 28; 1 Petru 4, 15).

774. -"Dacă vreun cleric sau laic va lua din sfinla biserică ceară sau untdelemn să se afurisească și să dea înapoi încincit după cît a luat". -Apost. 72.

775. -"Vas de aur, de argint sfințit, sau pînză din biserică, nimeni să nu-și însușească spre folosire acasă, căci este potrivit legilor Domnului (Daniel 5, 23-25). Dacă cineva se va dovedi că este hoț, să se afurisească". -Apost. 73.

776. -"Cei ce s-au arătat pe sine dedați patimilor și nu numai că nu se înfricoșează de pedeapsa sfințelor canoane, ci chiar îndrăznesc să-și bată joc de ele, căci le răstălmăcesc și le falsifică înțelesul după poftele lor păcătoase, după cum zice Grigore de Nisa (8),,,IИ numai că socotesc cum că răutatea lor nu va fi pedepsită, ci și-o închipuie ca pe ceva dumnezeiesc. Apostolescul canon (73) zice: vas de aur sau de argint sfințit sau pînză nimeni să nu ia din biserică spre a le folosi acasă, căci este potrivit legilor, iar de ar face cineva așa, să se afurisească". Deci, cei vinovați, tălmăcind acest canon în favoarea

fărădelegii lor, zic că nu trebuie să se judece ca vrednici de caterisire, cei ce transformă îmbrăcămintea sfintei mese, sau altfel de îmbrăcăminte, în haine pentru ei, ca și cei ce sfintul potir, sau cele asemenea aceloră, le folosesc și murdăresc pentru trebuințele lor casnice, ca niște păgîni. Ei zic, cum că acest canon a hotărit să pedepsească pe aceștia cu afurisirea (suspendarea de la slujbă) și nu caterisirea. Dar cine ar putea suferi o rătăcire și o păgînatate așa de mare? Canonul supune afurisirii pe cei ce iau obiectul sfințit numai spre a-1 folosi, dar nu și pe cei ce-1 fură cu desăvîrșire. Episcopii (cei înstreinați de evlavie) nu caterisesc nici pe cei ce iau sfintele sfintelor și le profanează și nu consideră vrednici de caterisire pe cei ce murdăresc cinstitele discuri și sfintele potire mîncînd în familie din ele. Cu toate că nelegiuirea este așa de clară, și cei ce fac unele ca acestea, nu numai că sînt vrednici de caterisire, dar se fac vinovați de cea mai mare păgînatate (Daniel 5, 6-15). Din această cauză, Sfîntul Sinod a hotărit ca să fie caterisiți cu desăvîrșire toți cei ce răpesc sfintul potir, discul, lingurița, acoperăminte, aere, sau orice alt obiect din altar, sau din vasele și sfintele veșminte, spre folosința lor personală și nesfîntită. Una este a spurca și alta este a fura cele sfinte. Astfel, pe cei ce iau afară din sfîntul altar vase sau veșminte spre a lor nesfîntită întrebuițare, sau le dau altora, pe aceștia canonul îi afurisește, și noi îi afurisim, (cu caterisirea temporară). Iar pe cei ce le fură desăvîrșit îi supunem osîndeii ierosiliei. -I -II, 10. (VII ec. 13).

777. -" Hoțul, dacă se va pocăi de bună voie și se va osîndi cu părere de rău, se va opri numai un an de la împărtășirea celor sfinte. Dacă se vă vădi de altul, atunci doi ani se va canonisi. Timpul se va împărți în prosternare, și în starea împreună și apoi se va învrednici de împărtășire." Sf. Vasile 61.

778. -"Groaznică este lăcomia, și nu se pot cita într-o scrisoare dumnezeieștile scripturi, în care se spune că este grozavă și înfricoșată nu numai tilhăria, și în general lăcomia și atingerea de cele streine pentru agonisirea urîță; și orice faptă asemănătoare este lepădată de la biserica lui Dumnezeu. Iar cei ce în timp de prigoană, după alita suspin și atila plîngere îndrăznesc să creadă în timpul aducător de toată pierzarea că este pentru ei vreme de cîștig, aceștia sînt oameni necinstitori de Dumnezeu, și care întrec orice răutate. Drept aceea s-a hotărit ca toți aceștia să se lepede ca nu cumva să vie urgia peste tot popond, și mai întii peste conducătorii care nu cercetează (aceste lucruri); căci mă tem, precum zice Scriptura: "nu vei pierde cu cel nelegiuit pe cel drept" (Fac. 18, 25); căci zice Sfîntă ScripUiră: "desfriul și lăcomia sînt cele prin care vine urgia lui Dumnezeu peste fiii pierzării (Colos. 3,6), deci să nu vă faceți împreună părtași ai lor; că ați fost oarecînd în întunerîc, iar acum lumină întru Domnul; ca fiii luminii să umblați, căci roadă luminii este întru toată bunătatea și dreptatea și adevărul,

cercînd ce este bine plăcui Domnului și nu fiți părtași lucrurilor celor fără de roadă ale întinericului, ci mai virtos muștrați-le chiar, căci cele făcute în ascuns de dînsii, rușinos este chiar a le spune; și toate, de lumină vădindu-se se arată (Eres. 5, 6-13). Unele ca acestea le zice apostolul. Iar unii care au fost pedepsiți pentru lăcomia lor din timp de pace, dacă în timp de război iarăși se vor deda spre lăcomie, cîștigînd din sîngele și din pieirea unor oameni, care au fost alungați, sau robiți sau uciși, ce trebuie să se aștepte la altceva (de la acest lucru), decît că cei ce practică lăcomia îngrămădesc urgie, atît asupra lor, cît și asupra poporului întreg"-Gr. Neoez. 2.

779. -"Oare, Ahan fiul lui Zara n-a greșit luînd din cele aduse Domnului și a venit urgia lui Dumnezeu pentru toată adunarea lui Israil? Deși acesta a păcătuit singur, totuși, nouă ni se cuvine a socoti anatema tot ceea ce nu este al nostru, căci este o muncă streină. Căci acel Ahan a luat din pradă, aceștia de acum iau tot din pradă. Acela a luat din cele de la vrăjmași, iar aceștia de acum iau din munca fraților, cîștigîndu-și dobîndă pieirii **Sufletești**". Gr. Neoez. 3.

780. - Nimeni să nu se amăgească pe sine, luînd lucruri ca și cînd ar fi găsite, căci nu se cuvine a-și însuși ceva din cele găsite, **Moi.se** zice: Dacă vezi oaia sau boul fratelui tău rătăcindu-se, să nu le ocolești, ci să le duci la fratele tău. Dacă el nu este aproape de tine și nu-l cunoști, le vei lua la line acasă, și să le ții pînă ce le va cere fratele tău ca să i le dai. Așa vei face cu asinul lui, cu haina lui și cu orice lucru pierdut și găsit la tine (Deut. 22.13). Iar în Exod (23, 4), se spune că nu numai cele pierdute de fratele tău și găsite de altul, ci și cele ale vrăjmașului, "întorcîndu-le, zice, le vei duce la casa stăpînului lor". Dacă nu este îngăduit a lua cele găsite de la fratele sau vrăjmașul, care le-a pierdut în vreme de pace, din lenevire sau ocupație neglijență, cu cît mai puțin nu se cade a lua, cînd el este în nenorocire sau alungat de vrăjmași, sau din silă își părăsește ale sale -Gr. Neoez. 4.

781. -"Mulți se amăgesc pe sine, ținînd în locul lucrurilor lor pierdute pe cele streine găsite de ei. Dacă Vorazii și Goții i-au jefuit ca vrăjmași năvălitori, apoi ei se fac varazi și goți pentm frații lor (cu care împreună au suferit). Deci, am trimis la voi pe bălrmul frate Eufrosin ca să aplice și acolo același procedeu, așa cum s-a făcut aici, pentm ca să primească reclamațiile celor nedreptății, și pe cei vinovați să-i oprescă de la nigăciunile bisericii" (pînă se vor da înapoi cele streine) Gr. Neoez. 5.

782. -"Ni s-a vestit însă nouă că în țara voastră se face un lucni de necrezut, negreșit de necredincioși, și de nelegiuți, și de cei ce nu cunosc nici numele lui Dumnezeu; că adică, unii la atîta crizime au ajuns, încît rețin cu sila

pe unii dintre sclavii scăpați **(de la barbari)**. Trimiteți pe câțiva **preoți** prin țară ca să îndrepte lucrurile ca să nu cadă fulgere peste cei ce fac unele ca acestea". -

Gr. Neoez. 6.

783. -"Deci, cei ce s-au numărat între barbari, și s-au dus cu ei în robie, uitând că am fost **(odată)** din Pont și creștini și s-au sălbăticit într-atâta, încît ucid pe cei de un neam cu dînșii sau cu lemn, sau prin sugrumare, și arată barbarilor care nu știau căile sau casele, aceștia trebuie să se oprească și de la ascultarea nigăciunilor pînă ce adunîndu-se sfinții și Duhul Sfînt înaintea lor, ar hotărî ceva de obște în privința lor". -**Gr. Neoez. 7.**

784. -"Iar pe cei ce au îndrăznit să năvălească asupra caselor streine dacă, acuzați fiind, s-ar dovedi, să nu-i învrednicești nici de ascultarea rugăciunilor, iar dacă singuri vor mărturisi și vor da înapoi **(ceea ce au luat)**, să îngenunche în rîndul celor ce se convertesc". -**Gr. Neoez. 8.**

785. -"Iar cei ce în cîmp au găsit ceva, sau în casele lor din ce au lăsat barbarii, dacă se vor dovedi, fiind acuzați, de asemenea să se caiwnisească îngenunchind m biserică, iar dacă vor mărturisi singuri și vor da înapoi, să-i învrednicești și de starea la mgăciune". -**Gr. Neoez. 9.**

786. -"Iar cei ce îndeplinesc pomnca înapoierii lucrurilor trebuie să le dea înapoi fără a cere ceva, nici să nu ceară vreo răsplată fiindcă le-au descoperit, sau păstrat, sau găsit, sub orice nume ar face aceasta". **Gr. Neoez. 10**

787. -"Nu știu de ce Părinții noștri n-au precizat canonisiri și contra unui altfel de idololatrie, pe care Sf. Apostol o numește lăcomie de averi. Acest păcat are o întreită influență asupra sufletului: O rățăcire a minții care duce pe om la aprecieri greșite asupra materiei, împingîndu-l să creadă dă binele este în materie, fără a mai ține seama de frimusețea cea mai de sus de materie. Acest păcat influențează și partea voinței active 'a sufletului, și în general vorbind, această boală corespunde cu definiția dată de apostol, despre care, el nu numai că o numește idololatrie, dar ea este și rădăcina tuturor răutăților **(i Tim. 6, 10)**. Cu toate acestea Părinții n-au căutat să găsească leacul acestui rău, și din această pricină, el bîntuie chiar și printre slujitorii bisericii, care la rîndul lor nu se îngrijesc ca să nu se introducă la hirotonie pe acei ce s-au întinat cu acest păcat diavolesc **(Colos 3, 5)**. "Nu socotesc că trebuie să vindecăm prin cuvîntul învățăturilor publice **(din Scriptură)**, și prin argumente raționale această boală a lăcomiei. Noi n-avem canoane decît pentm vindecarea furtului de morminte și a lucrurilor sfînte. Dar Sfînta Scriptură oprește și camătă **(Deut. 23,19; Ps. 14,5)** și jefuirea bunurilor materiale ale altuia, deși uneori ea se face cu învoială, și cu un fel de înțelegere negustorească. Intm_cît noi n-avem puterea de legiferare, ne vom mulțumi numai să precizăm ceea ce este de toți oprit, și aceasta va ține loc de judecata canonică".

"Deci furtul se împarte în furt simplu și în tîlhărie cu spargere. Amîndouă felurile au același scop: de a lua ceea ce este al altuia, însă este mare deosebire între ele, cu privire la dispoziția sufletească și mijloacele de realizare".

"Un tîlhar ca să-și împlinească scopul, este înarmat ca să facă la nevoie și crimă. De aceea el se folosește de anne, de tovarăși de pradă. Unul ca acesta, dacă s-ar pocăi trebuie supus canonisirilor uciderii".

"Cel ce a furat pe ascuns, dacă singur își mărturisește păcatul (în fața duhovnicului) el își va vindeca greșeala prin hotărîrea sa, și astfel va fi curățat cu toiu de poftete răpîrii, dînd săracilor tot ce mai are (impătrit ca Zaheu; Luca 19, 8). Dacă el n-are nimic decît trupul său, Apostolul îl sfătuiește să se vindece prin osteneala trînească: Cel ce fură să nu mai fure, ci mai vîrtos să se ostenească lucrînd cu mîinile sale ceea ce este bine, să aibă a da și celor ce duc lipsă" (Efes. 4,28). -Sf. Gr. de Nisa 6.

788. *"Jefuirea de morminte se împarte în păcat ușor și păcat greu. Dacă jefuitond din respect față de cel mort, nu dă afară pe cel îngropat și nici nu dezvelește trupul, ci ia numai oarecare pietre care sînt pe inormînt, și fac vreun lucru folositor, deși și această faptă nu este vrednică de laudă, cu toate acestea auzul o îngăduie, cînd din ele se fac anumite lucruri folositoare pentru binele obștesc".*

"Iar dacă se răscolește țarina trupului putrezit, răsturnînd și oasele, căuțînd bijuterii îngropate, această faptă trebuie canonisită ca și simpla curvie (9 ani; Sf. Vasile 66). Însă duhovnicul va avea în vedere felul de viață al penitentului, ca să-i aplice canoitisirea cea mai potrivită, scurtîndu-i timpul de pocăință după canoane". -Sf. Gr. Nisa 7.

789. *"In Vechiul Testament, sacrilegiul (ierosiia), - furtul de cele sfinte nu este tratat cu mai multă îngăduință decît cu uciderea. Atît ucigașii cît și cei ce furau cele sfinte erau uciși cu pietre. Disciplina bisericească este prea îngăduitpare, pentru astfel de păcate. Părinții au orînduit un timp mai scurt decît cel al preacurviei (Apost. 72, 73), pentru vindecarea acestor nelegiuiri".*

"Mai întîi se cuvine a se ține seamă de dispoziția sufletească a păcătosului, pentru a i se aplica canonisirea cea mai potrivită. Să nu se creadă că numai timpul este suficient-pentru deplina vindecare, căci ce fel de remediu s-ar putea scoate numai din timp? Numai hotărîrea deplină a celui pocăit, poate să-l aducă la deplina îndreptare". -Sf. Gr. Nisa 8.

790. *"Spărgătorul de morminte zece ani va fi neîmpărtășit". Sf. Vasile 66.*

791*. *"Tîlharii se supun canonisirii ucigașilor de oameni deoarece ei se servesc de jaf și de ucidere ca să-și ajungă scopul". -Sf. I. Post. 40.*

792. -"Hoțul, dacă de bună voie își mărturisește păcatele, să se afurisească pe un an, după **canonul 61**, Sf. Vasile, iar dacă a fost **dovedit** pe doi ani. Inșă noi vom opri 40 de zile de la împărtășanie pe hoțul care se pocăiește de buna voie, iar pe cel descoperit de alții la șase luni, dacă va mânca după al noulea ceas din zi (**ora 15**) hrană uscată și va face în fiecare zi cîte o sută de metanii". -Sf. I. Post 41.

793. -"Cel ce a fost **prins** furind **bunuri publice** să nu intre **Hi preoție**. - Iar dacă va cădea în păcat după ce a **intrat în preoție**, se va **caterisi** după **canonul 25** al Sf. Apostoli". -1. Post. 42.

794- 'Cariatul 66a1Sf Vasile liotămște că cel ce jefuiește morminte nu trebuie **primit la sfiita Biipărtășanie** zece ani IarnoiUopim un an, dacă postește zilnic pită la

alriioiiăMceasdiriri(otal5)șifacedkdaiășite

Sf. I Post. 4a

795. -"După Sf. Grigore de Nisa furtul de cele **sfinite** se **pedepsește** pe un timp ceva mai **scurt** decît **preacurvia (15 ani)** dar se **canonisește** (în condițiile de mai sus c. 43) pînă la trei ani". Sf. I. Post. 44.

796. -"Bani falși. Cei ce fac bani falși, sau este **tovărășit** cu cel ce face bani falși se **canonisc** ca și furii, de la un an pînă la cinci ani" (**căci înșeală societatea**). -ILT, 87-88.

797.-'Cine ară cu plugul în loc strein, să aibă pocanie palm ani, și metanii 16 pe zi". Fuml de case trei ani, metanii 100. Cine primește fund și ce se fură de dînsul, așjiderea să se pocăiască ca și fund. - Cine fură groapa (**mormîntul**) cinci ani, metanii cinci sute pe zi. Cine bagă apă în vin și-l vinde, cinci ani metanii 66". **PBG, 88.**

798. -"Cine .va lua lucnd altuia, îl va purta pe umeri și va face pocăința publică în adunare și va sta în picioare la masă". -Cuv. Pahomie Reg. 149. *■

XCII.

GÎNDURILE

799. -Gîndurile sînt antenele sufletului îndreptate spre acțiune, spre

lucrurile externe ale lumii și care făuresc idealuri călăuzitoare de viață.

Prin

faptul că ele nu sînt active și nu pornesc spre acțiuni externe nu constituie un

păcat. înșă, îndată ce ele lucrează și se manifestă afară, depășind puterea

minții de a le stăpini și dirija în conformitate cu legea Domnului, ele

devin

păcătoase, chiar fără voia omului (Fac 8,,2i). înainte de păcătuire, Adam avea

mintea luminată și în stare de a stăpîni și dirija orice început de acțiune al

gîndului, și astfel, dacă nu voia, putea să nu greșească (Fac. 3,6). După păcat

mintea i s-a întunecat, și acțiunea gîndurilor o iau întotdeauna înaintea minții,

și astfel omul devine aplecat spre păcătuire (Fac. 6, 5). De aceea, nici * Dumnezeu nu osîndește aplicarea păcătoasă (Fac. 9, 21; Iov. 15,14-16). Inșă, îndată ce mintea poate să stăpînească și să dirijeze mișcarea și acțiunea gîndurilor în lumina poruncilor lui Dumnezeu și nu o face, de aici începe urzeala păcatului vrednic de osîndă (Ps. 50,3-5). Dacă mintea stă nepăsătoare, sau ordonă voinței să se dea frîu gîndurilor să umble contrar legilor Domnului, atunci păcatul s-a zămislit, iar inima îl hrănește și 2 dirijează prin cuvinte, mișcări și fapte. Din inimă ies gîndurile cele rele... (Matei 15,19; Marcu 7, 21; Ier.7, 9; Prov. 6,14). Adevăratul creștin trebuie să-și stăpînească gîndurile, dirijîndu-le numai după legea Domnului (I Cor. 2,7-16), așa cum a învățat Iisus (Ioan 15,15; Fac. 15,16; 18,17; 22,12; Iacob 2,23).

800. -"Năvălirea poftelor în inimă, prin gînduri, (dacă sînt respinse) este cu totul nepedepsită, fiind socotită ca un păcat nedesăvîrșit". -1. Post.

4.

801. -"Învoirea (sufletului de a împlini poftele păcatului) se spală cu douăsprezece metanii". -1. Post. 5.

802. -"Lupta (minții și a voinței contra poftelor) aduce vrednicia încununării sau a pedepselor". -1. Post. 6.

803. -"Vinovăția păcatului începe de la consimțămîntul minții și al voinței cu poftele, care este pricină și început al canonisirii". -1. Post. 7 (V. Canonisirea).

XCIII.

GLUMELE

804. -Glumele nevinovate, care izvorăsc dintr-o inimă veselă și bine dispusă, nu pot fi socotite păcat, dacă ele n-au scopuri rele și nici nu supără pe nimeni. Ba dimpotrivă, ele*deschid calea de comuniune sufletească între oameni, și crează o atmosferă de frățietate. "După cum fața oglinzii răspunde la fața omului, tot așa răspunde inima omului către inima apropielii" (Prov. 25,19). "O vorbă bună și veselă înseninează fața apropielii" (Prov. 12, 25; 15-13). Inșă efectele bune ale vorbelor cu haz, alîmă de

bunătaea și sinceritatea inimii și dorința curată de frățietate (Is. 50, 4-5; Matei 12, 35-37). Experiența ne arată, că atunci cînd aproapele ar avea ceva asupra noastră, dar noi, cînd îl întîlnim, îi vorbim deschis și cu veselie, toată întristarea inimii lui dispare și devine îmbunătățită ca și a noastră, dacă el este sincer. Însă, orice cuvînt serios și vesel, trebuie să fie bine măsurat, ținîndu-se seama de efectele lui în urechile aproapelui, de timp, de loc, și împrejurări, ca să nu se obțină tocmai contrariu. Înțeleptul știe să folosească orice cuvînt (Prov. 10, 19; 11, 12; 15, 2-3; 16, 23; 17, 27; Matei 5, 23; Iacob 5, 12).

805. -Glumele osîndite de legea Domnului, sînt acelea care ies dintr-o inimă murdară și au drept scop să sporească această murdărie, atît la cel ce le vorbește cît și la cel ce le primește, ca o desfătare păcătoasă (Iacob 3, 8; Efes. 5, 8; Colos. 2, 4). Cuvintele murdare sînt osîndite și cel-ce le întrebuițează mîhnește pe Duhul Sfînt, prin care creștinul este pecetluit pentru ziua rîscumpărării (Efes. 4, 29-30; 5, 3). Din cele ce vorbește gura se cunoaște ce adăpostește inima (Matei 12, 34; 15, 18-20; Luca 6, 45; Marcu 7, 21). Vorbele cele murdare, glumele ațîțitoare la păcat, scamatoriile imorale, spectacolele aducătoare de, sminteală pentru sine și pentru alții, sînt osîndite de biserică, încît pe mireni îi afurisește și pe clerici îi caterisește (VI ec. 24,62,65; Laod. 53,54).

XCIV. G

OM ARI A

806. -Se pare că din pricina groazei urîciunii a acestui păcat și ca să nu se spurce hîrtia și auzul, părinții bisericii au evitat să-l mai formuleze. Dar întrucît a existat și există socot că este necesar să-l dăm

pe față. Gomaria (gură, Gomora Facere 19) este păcatul adorării părților genitale, prin care adoratul le sărută, le ia în gură ... mai josnic decît animalul. Un astfel de păcătos se canonisește cu afurisirea ca sodomiții și ucigașii de suflete pînă la douăzeci de ani. Ei nu mai pot fi niciodată hirotonisiți iar în caz de hirotonie prin tăinuire, se caterisesc definitiv, rămînînd simpli mireni, fără dar lucrător de cele sfinte. Fără îndreptare totală și deci, ei nu mai pot fi primiți la tainele bisericii, pînă ce nu dau dovadă prin fapte deplin verificate în timp îndelungat de curată pocăință. Nici în cimitir să nu se îngroape dacă rămîn nepocăiți, iar fapta a devenit publică (V. curvie-sodomie).

XCV.

HIROTESIA

807. -Hirotesia este punerea mîinilor arhierelui pentru a sfinți citeți, cîntăreți și ipodiaconi. Ierurgia hirotesiei se face în mijlocul bisericii, fiindcă și slujba lor este în afară de altar. După arhieraticon, pentru citeți și cîntăreți sînt aceleași rugăciuni, iar pentru ipodiaconi sînt deosebite. Citețul și cîntărețul pot fi hirotesii de la vîrsta de 18 ani; ipodiaconul de la 20 de ani. Citețul și cîntărețul are ca veșmînt la slujbă un fel de felon mic sau stihar special, fără orar. Ipodiaconul are stihar și orar care îl poartă numai încins cruciș. Slujba lui nu este în altar, ci numai în afara altarului de a ajuta pe diaconi la îmbrăcare, spălarea și servirea arhierelui și a păstra ordinea în biserică la slujbe. Citețul și cîntărețul se pot căsători și recăsători fără hirotesie. Ipodiaconul se poate căsători numai înainte de hirotesie, interzicîndu-i-se căsătoria sau recăsătoria după hirotesie. Se poate hirotesi odată mai mulți citeți și ipodiaconi. Starețul în funcțiune poate hirotesi citeți și ipodiaconi numai pentru mînăstirea sa, CU învoirea episcopului (VII ec. 14; Sf. Nichifor 5; Ex. 28,1-5; Num. 3,9-13; 8,18-18,7; I Cor. 12,6-30).

808. -Pe lîngă hirotesii de consacrare ale clerului inferior mai sînt și alte hirotesii, astfel: a), din treapta diaconului, derivă cea a arhidiaconului sau protodiaconului, ca frunțași între ceilalți diaconi, b). Din treapta presbiterului pentru - clerul de mir, cea a sachelarului, care odinioară era dată unui călugăr însărcinat cu grija mînăstirilor, deținută astăzi de exarhul mînăstirilor, acum se dă ca primă distincție preoților de mir. A doua a economului, care odinioară administra averea episcopiei, acum este o treaptă de distincție în pastorație. A treia a arhiprezbiterului sau a protoereului, ca treaptă administrativă, c). Pentru călugări, este prima treaptă a singhelului, care avea odinioară în grijă gospodăria casei episcopale. A doua este cea • a protosinghelului ca șef al singhelilor. A treia cea a arhimandritului ca conducător administrativ al unei comunități monahale, d). Hirotesia în duhovnic se dă deopotrivă preoților monahi sau celor mireni care sînt în stare să aprecieze faptele omenești în lumina legilor Domnului, aplicînd înghăduința și severitatea canonisirii după "*gîndul lui Hristos*" (I Cor. 2,15-16).

809. -"Ipodiaconul să nu se hirotesiască mai tînăr de 20 de ani. Dacă cineva din orice fel de treaptă bisericească ar fi hirononit mai înainte de vîrsta hotărîită (în c. 14) să se caterisească". -VI. ec. 15.

810. -"Deoarece sîntem informați că în Armenia sînt primiți în cler numai tinerii care sînt de neam preoțesc, după obiceiul evreiesc (Ex. 28, 1; Num. 3, 1-10), iar unii nehirotesit'i se pun ieropsalti și citeți în biserică, hotărîm ca de acum

încolo să nu se mai introducă în cler avîndu-se în vedere neamul ci să se cerceteze, și dacă sînt vrednici, conform hotărîrilor canonice (Ap. 76), să se primească în cler și să-i hirotesească pentm slujba bisericească, fie că sînt de neam preoțesc sau nu".

"Nu este iertat nimănu care nu este hirotosit să citească în biserică cuvintele dumnezeiești, decît numai celor ce poartă tunderea hirotesiei și a primit canonicăască binecuvîntare de la păstond său. Iar dacă cineva ar îndrăzni să lucreze împotriva celor mai sus scrise, să se afurisească". -VI. ec. 33.

811. *"Este îndeobște cunoscut că în preoție trebuie să fie ordine, iar lui Dumnezeu îi place, ca promovările la preoție să se-respecte cu exactitate. Deci dacă se observă că unii primesc tunderea clericală din pmncie, fără să mai primească și hirotesia de la episcop, și citesc după amvon la slujba dumnezeiască, făcînd aceasta împotriva canoanelor, de acum încolo să înceteze. Această rînduiala să se respecte și de monahi. Fiecare egumen are nevoie să săvîrșească hirotesia de citeț numai în minăstirea sa, dacă însuși egumenului i s-a dat de către episcop hirotesia între egumen, firește, fiind el prezbiter. Așjiderea și horepiscopii, după vechiul obicei, pot să prochirisească citeț potrivit aprobării episcopului". VII ec. 14.*

812. *"Nu se cuvine ca ipodiaconii să stea în altar și să se atingă de sfîntele vase". -Laod. 21.*

813. *"Nu se cuvine ca ipodiaconii să poarte orand (pe umăr ca diaconii) și nici să părăsească paza ușilor sfinte". -Laod. 22.*

814. *"Nu se cuvine ipodiaconului să dea sfînta pîine poporului nici să binecuvînteze paharul". -Laod. 25.*

815. *"Nu se cuvine ca slujitorii citeți și ipodiaconii să părăsească ușile bisericii sau ale altamlui, chiar pentm scurtă vreme,, ca să se roage în particular în timpul slujbelor". -Laod. 43.*

816. *..."Citeții ajungînd în vîrsta, să fie siliți a se căsători sau a face făgăduință de înfrînare (celibatară sau monahală)-Cartag. 16 (b).*

817. *"S-a hotărît ca presbiterii și diaconii, dacă s-au făcut vinovați de păcate grele și din această cauză au fost caterisiți, nu se mai pot hirotesia cîntăreți, pe motivul că sînt mireni cu vrednicie căpătată prin pocăință, așa cum se hirotesesc mireni credincioși, socotind pocăința ca un al doilea botez". -Cartag. 27.*

818. *"Citețul care a citit măcar odată la biserică la care a fpsjt hirotesit, să nu mai fie primit în cleml altei biserici". -Cartag. 90.*

819. *"Pe anagnost (citeț), /a-/, punîndu-ți mîna și nigîndu-te către Dumnezeu și să zici: Dumnezeule veșnic, cel bogat în milă și în îndurări (Ps. 102, 4) care ai arătat întocmirea lumii prin cele create și păstrezi numărul*

aleșilor tăi. însuși și acum caută spre robul tău care se însărcinează să citească Sfintele Scripturi popondui tău, și-i dă Duhul Sfinț, duh proorocesc. Cel ce ai înțelepții pe Ezdra (II, y, 4) slujitond tău ca să citească legile tale popondui tău, și acum nigat fiind de noi, înțelepțește pe robul tău (N) și-i dă să săvîrșească neosîndit lucm ce i s-a încredințat, să fie socotit vrednic de o treaptă mai înaltă prin Hristos". -Const. Ap. VIII, 22.

820. -"Cel ce voiește a se horotesi citeț, fund măhririsit că este cu viață curată, vrednic de o treaptă sfînta și cum că știe carte bisericească se duce la arhiereu... Luarea pămlui însemnează sfințirea, pentm că pând este ca o înflorire din tot tnipul, și însemnează că se aduce hu Dumnezeu pîrgă de la om. Iar în chipul cmcii se tunde pentm Iisus, căci însuși întmpîndu-se și răstignindu-se se sfințește. Iar pe numele Treimii pentm că aceasta este făcătoarea și desăvîrșitoarea tuturor". -S. Tes. V, 158.

821. -"Apoi se blagoslovește de trei ori deasupra tunderii și punînd arhiereul mîna pe creștet unde s-a tuns, arată puterea lui Dumnezeu cea acoperitoare, și cum că i se dă lui din dar, și se roagă ca să se sfințească cel ce se hirotesește. Atunci cu toată înțelepciunea și înțelegerea se face citirea dumnezeieștilor cuvinte și așa mulțumind, săvîrșește nigăciunea. Iar după nigăciune, iar se însemnează zicînd "pace" penlni pacea cea de la Dumnezeu și de este citeț^{se} pomncește să citească o față din apostol, iar de este cînlărel din psaltire și dîndu-i pace și nigîndu-se pentm el îl sloboade, întărind cu însemnarea pretutindeni pe cel ce s-a hirotesit. Însă unii socotesc însemnarea cuvintelor ce s-au citit atunci din Apostol sau Psaltire, ca niște prevestiri și le au ca semne pentm viață celui hirotesit". -s. Tes. V, 159.

822. -"Cel ce s-a făcut citeț, citește popondui Sfintele Scripturi, după poninca diaconilor sau preoșilor, adică sfintele cuvinte ale prooiocilor și ale apostolilor, stînd ai capul gol în mijlocul bisericii. Dar și în altar intră ca o slugă a altarului, aprinde luminările, aduce foc preotului, merge înaintea dant/ilor purtînd sfeșnicul, el aduce piescurile și apa cea încălzită. El îngrijește biserica și face ascultare la celelalte treburi ale bisericii. El citește pe carte, ca să zic pe scurt, el este slujitor al hicnirilor ămuezeieșli în biserică, fiind dator a face toate întm cucernicie și să cunoască al aii slujitor este și cum că este slugă a lui Dumnezeu, și al celor ce se apropie de el și slujește împreună ai sfinții îngeri, acolo împreună intrînd". -S. Tes. V, 160.

823. -"După citeț rînduiala ipodiaconilor care este cea mai înaltă pîină la diaconi. Citeții și cînlăre(ii), după însemnarea (hirolcsia) cea dumnezeiască au voie să se însoare, iar ipodiaconul nicidecum. Aceștia făcîndu-se mai întii citeții și slujind bine, la vremea cea duduată, iau și hirotesia ipodiaconului care se dă omului, celui ajuns la vîrsta de 20 de ani", -s. Tes. V, 161.

824. -"Stilianil ipodiaconuhd, cel alb, simbolizează îmbrăcain'ntea cea nud curată și fără de patimă a slavei hd Dunviezeu, de aceea U și încinge ai orand însemiundaun căveșmîritidaitvțieiIuimi-Imai are slobod, ci trebuie să-l/vigăpe el în jiuud cotpuhăpiin awăție, de wemecenu nud poale să se însoare. Deci, viind la arhiereu se pecetluiește prin tundere, ca cel ce s-a omorît și este viu, acesta U desăvîrșește și huotesinăi-se, i se cUește nigăciwwa, prin care se arată că de la **DiiJ7viemiahiatmdșiacopetwnuitl...**".-s. Tes.v, 163.

825. -"Cel ce s-a Itimtesit se sănită cu ceilalți ipodiaconi ca cel ce s-a făait egal cu ei, și se duce să lucreze împreună cele ale ipodiaconilor. Și păzește sfintele uși ca să nu intre cineva în altar dintre cei nevrednici. Ia sfintele vase și le așează după rînduială, ca să aducă preoții daniirile în bună rînduială. Pe cei chemați îi scoate afară cînd zice diaconul: "**Ciți sînteți chemați ieșiți**". La litanii el merge cu cnicea înainte. Aprinde candela și sfeșnicile de pe sfîntă masă. Cînd este de trebuință a sluji arhiereul, el stă după diacon înaintea sfintelor uși la liturghie și se împărtășește cu sfintele taine la fiecare liturghie în afară de altar", - s. Tes. v, 164.

XCVI.

HIROTONIA DIACONULUI

ȘI A PREOTULUI 826. -Hirotonia diaconului și

a preotului se face de un arhiereu, prin punerea mîinilor unită cu rugăciunea sfințirii, după * arhiereticon, prin care i se transmite darul de a sluji cele sfinte la altar, ca o continuare a misiunii apostolice spre slava lui Dumnezeu, mîntuirea sufletului aproapelui și a lor înșiși (Luca 6,13; 10,16; Ioan 15,16; 20, 20-23; Majei 28, 18-20; Marcu 16, 15-19; F. Ap. 1, 20; 5,42; 5, 1-3; 14, 23; 20, 28; Rom. 10,15; I Cor. 4,1; 5,4-6; 9,16; 12,29; I Tim. 2,1-2; 5,17-22; II Tim. 2,3; Tit. 1,5). Hirotonia se face numai la Liturghia Sfîntului Ioan Hrisostom și a Sfîntului Vasile. La o Liturghie se poate hirotoni numai cîte un singur diacon, preot și arhiereu și nu mai mulți. Taina hirotoniei se face numai în altarul bisericii, fiindcă cei hirotoniți vor sluji numai în altar, în chip public, ca să participe cîți mai mulți oameni, fiindcă misiunea lor este de a sluji pe aproapele. "Sîrguiți-vă de a face toate după voia lui Dumnezeu, avînd în frunte pe episcop ca locțiitor al lui Dumnezeu, pe preoți ca pe sobond apostolilor și pe diaconi care sînt bine plăcuți, care au încredințată slujirea lui Iisus Hristos". Sf. Ignaiie, Magn. 6.

827. -Candidații Ia hirotonie trebuiesc mai întii examinați canonic. Orice candidat trebuie să fie creștin botezat, de parte bărbătească, sănătos la trup și la suflet, iar peste toate acestea să domine acoperămîntul evlaviei întru trăirea vieții lui Hristos, fiind floarea evlaviei creștine. Singurul criteriu de admitere la hirotonie este

vrednicia și numai vrednicia în cadrul sfințelor canoane. *"Domnul a ponincit să fie înaintați la preoție cei mai buni din fiecare neam, și să nu se aibă în vedere însușirile trupești, ci credința și viața morală"* (Const. Ap. VI, 23). **O viață curată obișnuită nu este suficientă pentru a păstori, ci este nevoie ca la aceasta să se adauge și o minte luminată de la natură, dublată de o pregătire culturală teologică, care să-l facă superior celorlalți oameni din toate punctele de vedere.** La sarcini superioare trebuiesc oameni superiori (Ap. 80; Iec. 2; Sf. Vasile 80, 89). Deci, școlile teologice, nu au rostul numai de a împărtăși cunoștințe, ci și de a educa și selecționa în conformitate cu scopul canonic al pregătirii elevilor, pentru a căror vrednicie dascălii o mărturisesc prin notele de studii, precum și prin diplomele ce le eliberează, și de care ei își vor da seama înaintea lui Dumnezeu. (Num. 12, 16-18; I Regi 2,12-17; 29,23; 3,14; 4,17-18; Is. 5,18-22; Osea 4,6-11; Luca 8,39-39; 9,57-62; I Tim. 5,21-24).

828. -**Examinarea canonică deplină o face episcopul cu ajutorul duhovnicilor, pe care i-a avut candidatul din copilărie și pînă la vremea hirotoniei.** Duhovnicul care-i dă adevărta, prin care se mărturisește că este vrednic de a fi urmaș al apostolilor, trebuie să intre în legătură cu toți duhovnicii și dascălii pe care i-a avut, de la care să culeagă mărturiile despre viața lui individuală, familială și socială. Apoi să supună pe candidat la examinarea duhovnicească amănunțită, în fața icoanei lui Hristos, în biserică, luînd pe rînd toate păcatele opritoare de preoție, cu privire la viața lui individuală și apoi familială (Ap. 17,18,19; VI 3, 14; 18, 26, 33; Neocez. 8, Laod. 10), a soției, a copiilor, a gospodăriei, etc., apoi cele sociale, ca obligații față de semenii săi de autoritățile civile, militare, etc. (Ap. 6, 26, 81, 83; IV 3 c. 3, 7; Cart. 16; I-II, 11; VI ec. 4, 9; 17, 76). Dacă este necăsătorit sau monah trebuie să-și cunoască datoriile și greaua răspundere față de sine (Sf. Vasile 50, 60, 70; Neocez. 1, 8, 9, 10; VI ec. 3, 13, 40, 44), față de aproapele (Ap. 58, 59; I ec. 2; VI ec. 19), față de Dumnezeu (Ap. 8, 9; VI ec. 12, 77). Toate aceste îndatoriri canonice trebuiesc cunoscute, nu numai după memorie, ci să aibă adîncă convingere și să se cutremure de cuvintele Domnului (Ier. 1, 8; 30, 10; Matei 10, 26-28). Sf. Sim. Tes. (v, 167-168) zice că trebuie să mărturisească **șapte preoți vrednicia unui candidat la hirotonie.**

829. -*"Prezbiterul, diaconul și cellalți clerici să se hirotonisească de un episcop"*. -**Apost. 2.**

830. -*"Cel ce s-a căsătorit de două ori după botez, sau care a avut concubină nu poate fi episcop, prezbiter, diacon sau orice din tagma ieratică"*. - **Apost. 17.**

831. -"Cel ce se va căsători cu văduvă, lepădată, curvă sau din cele de la teatm, nu poate fi episcop, prezbiter, diacon sau altceva din tagma ieraticască".

-Apost. 18.

832. -"Cel ce s-a căsătorit cu mde, succesiv cu două surori, sau cu o nepoată sau o soră, nu poate să fie cleric (**Chiar dacă acum este văduv**)". -

Apost. 19 (V. Căsătoria cu rude).

833. -"Dacă vreun episcop a ajuns la această demnitate, prin bani (**simonie**), sau vreun prezbiter sau diacon, să se caterisească atît dînsul cît și cel care l-a hirotonisit, și să se taie cu desăvîrșire și de la împărțășire, ca Simon Magul de mine Petm". -F. Ap. 8,18-26). Apost. 29.

834. -"Dacă se va ridica asupra vreunui credincios (**candidat**) la hirotonie, vreo învinuire de curvie, sau preacurvie sau alt oarecare păcat care oprește de la hirotonie, și se va adeveri cu dovezi să nu se hirotonisească cleric". -Apost. 61.

835. -"Hirotonia nu se poate repeta ca și botezul, **I. ec. 19**. "Dacă * vreun episcop, prezbiter sau diacon ar primi de la cineva a doua hirotonie, să se caterisească și el și cel ce l-a hirotonisit afară de cazul cînd s-ar dovedi că el a fost hirotonisit de eretici, fiindcă cei care sînt botezați sau hirotonisiți de eretici, nu pot fi nici creștini adevărați și nici clerici". -Apost. 68.

836. -"Episcopul Osiu, zice: Socot că este necesar să se cerceteze cu toată grija și sîrguința, în cazul cînd un bogat sau scolastic din for (**avocat**) ar candida la episcopie, să nu se hirotonisească mai înainte pînă ce nu va fi împlinit slujba de citeț, de diacon și de presbiter, ca din fiecare treaptă să se poată aprecia dacă este bun de episcop. Și în fiecare treaptă va sta timp îndelungat, (**de cinci ani**) ca să se poată cunoaște credința lui, viața morală, statornicia și vrednicia sa și numai după ce se va socoti vrednic de dumnezeiasca preoție, să se bucure de o treaptă mai mare. Căci nu este cuviincios, nici înțelept, și nici moral, a tinde la treapta episcopiei cu îndrăzneală și să ajungă cu ușurință, episcop, prezbiter sau diacon pentru că atunci s-ar numi neofit (**i Tim. 3,6,4,22**), căci apostolul învățător al neamurilor a oprit să se ridice cu ușurință la preoție, fiindcă cercetarea făcută în timp îndelungat va putea arăta viața și faptele fiecăruia. Toți au răspuns că sînt de acord cu aceasta". -Sard. io.

837. -"Dacă unii s-au făcut prezbiteri fără o cercetare suficientă, apoi, mai tîrziu, cînd au fost cercetați, și-au mărturisit păcatele nevredniciei lor, iar episcopii ca oameni, i-au hirotonit contrar canoanelor, pe aceștia canonul (**Ap. 25, 61**) nu-i admite în cler, căci biserica sobornicească primește în slujba sa numai pe cei vrednici", -I ec. 9.

838. -"Pentru că s-au produs multe tulburări, s-a socotit ca să se desființeze obiceiul introdus în alte părți, împotriva canonului apostolic (**14-15**), care hotărăște ca să nu se mute din cetate în cetate nici episcopul, nici prezbiterul și nici diaconul. Dacă, după hotărîrea Sfîntului Sinod cineva ar îndrăzni

să facă așa ceva, sau ar unelti astfel de încercări pentni sine, să se anuleze aceste mutări, și se va înapoia la biserica peitiu care a fost hirotonit". -I ec. 15.

839. -"Prezbiterii, diaconii și toți clericii care n-au frică de Dumnezeu, sau nu cunosc canoanele, și-ar părăsi biserica lor, cu nici un chip nu trebuie primiti de altă biserică, ci să fie siliți să se întoarcă la parohia lor, iar dacă se împotrivesc să fie excomunicați de la slujbă. Dacă cineva îndrăznește să răpească pe cineva din altă eparhie spre a-l hirotonisi, fără învoirea episcopului lui, să i se anuleze hirotonia". -I ec. 16.

840. -"Dacă vreun episcop ar hirotoni pentru bani și ar vinde hand, care nu se poate vinde, și ar sfinți cu bani: episcop, horepiscop, diacon sau altceva dintre clerici, sau prin simonia banilor ar acorda demnitatea de: econom, avocat bisericesc, intendent sau alte demnități bisericești, cel ce se dovedește că a făcut una ca aceasta, să se primejduiască din treapta sa. Cel hirotonisit să nu aibă nici un folos din hirotonia, sau demnitatea, sau slujba pe care a dobândit-o prin sintonie. Iar dacă cineva ar mijloci, în astfel de afaceri nișinoase și neleguite, de va fi cleric să se caterisească, iar de va fi monah să se anatematisească". -IV ec. 2.

841. -"Prezbiterii, diaconul și orice cleric, nu trebuie să se hirotonisească fără destinație, ci fiecare se va hirotoni pentm biserica unui oraș, sau sat, sau mînăslire. Iar cei hirotoniți fără destinație, Sf. Sinod a hotâiit ca hirotonia lor să fie anulată și nelucrătoare, spre ocara celui ce a făcut o astfel de hirotonie". -IV ec. 6.

842. -"Canonul Sfinților Părinți (IV ec. 16; Cart. 16) sa aibă tărie și în aceasta, ca prezbiterii să mi se hirotonisească înainte de 30 de ani, chiar dacă ar fi omul cu totul vrednic, ci să aștepte, căci Iisus Hristos în anul al treizecilea s-a botezat și a început a învăța; asemenea și diaconul înainte de douăzeci și cinci de ani; nici diaconiță să nu se hirotesească înainte de patruzeci de ani", -vi ec. 14.

843. -"Cei ce se hirotonisesc cu bani, iar nu după alegerea unei vieți meritoase, fie episcop, fie orice fel de cleric hotărîm ca să se caterisească, împreună cu cei ce i-au hirotonisit", -vi ec. 22.

844. -"De acum să nu se mai numească vreun cleric la două biserici, căci aceasta este neguțătorie și cîștig mîrșav străin de duhul bisericesc. însuși Domnul a zis: **Nimeni uu poate sluji Ia doi domni, căci pe unul îl va urî și pe celălalt îl va iubi, sau de unul se va lipi și pe celălalt îl va disprețui (Matei 6,24).** Deci, după sfatul apostolului, fiecare să rămînă în ceea ce a fost chemat (I Cor. 6, 20), și să slujească la o singură biserică. Căci cel ce slujește bisericii penlni cîștig mîrșav, s-a înstrăinat de Dumnezeu. Penlni împlinirea trebuințelor acestei vieți, sînt diferite îndeletniciri, și cel ce voiește din aceste meserii să-și cîștige .cele de lipsă vieții trupești, poate s-o facă după spusa apostolului: **Mîinile acestea au lucrat pentru trebuințele mele și ale**

tovarășilor mei (F. Ap. 20, 34), Această hotărîre se aplică mai ales în această cetate Constantinopol, iar în alte localități ale satelor, din lipsa de slujitori, se poate îngădui o aplicare excepțională", -vii ec. 15.

845. -"Calehumenii care au jertfit idolilor, apoi au fost botezați pot să fie hirotonișiți, ca unii care au fost spălați de toate păcatele anterioare botezului". - **Ancira 12.**

846. -"Să nu se mai hirotonisească prezbiter mai înainte de treizeci de ani, chiar dacă ar fi bărbat vrednic întru toate, ci să aștepte, căci Hristos la treizeci de ani s-a botezat, și a început să învețe". -**Neocez. 11.**

847. -"Dacă cineva s-a botezat fund amenințat de boală, nu poate să fie ridicat la treapta preoției (**ca un neofit**) căci credința lui nu este din convingere, ci de frică, afară de faptul cînd dă dovadă pe vîmă de credință tare, și din lipsă de oameni". -**Neocez. 12.**

848. - "Nu se cuvine ca cel de curînd luminat prin botez (**adică neofitul**) să se introducă în slujba preoțească". -**Laod. 3.**

849. - "Nu se cuvine să se facă (alegerile pentru candidau ia hirotonie) în prezența ascultătorilor calehumeni sau penitenți". -Laod. 5.

850. -"Nu este îngăduit mulțimii needucate (**care nu cunosc însemnătatea votului**) să facă alegerea candidaților pentm preoție". -**Laod. 13.**

851. -"Nu se cade a așeza episcopi la sate sau la țară, ci arhieriei periodevți (**horepiscopi**), iar cei deja așezați, să nu facă nimic fără învoirea episcopului eparhiot al cetății. De asemenea și prezbiterii să nu facă nimic fără învoirea episcopului". -**Laod. 57.**

852. -"Se cere educație și cultură teologică: "S-a hotărît ca episcopul sau orice cleric, la hirotonie, să fi învățat mai înainte hotărîrile și canoanele sinoadelor, ca nu cumva, mai apoi să păcătuiască" (**VI ec. 3**) și să le pară rău de cele făcute..." **Cart. 18-a. (și 195).**

853. - WH se cuvine să se hirotonisească episcop, prezbiter sau diacon, mai înainte de a face creștini ortodocși pe toți cei din casele lor". -**Cartag. 36.**

854. -"La mai multe sinoade s-a hotărît, ca nici-un episcop să nu-și ia vreun cleric, străin fără învoirea episcopului care l-a avut mai întîi... iar dacă nu se va supune, să-și atragă asupra sa osîndă îndărătniciei sale". -**Cartag. 54.**

855. -"Copiii mici botezați de donatiști, după ce vor ajunge la maturitate și vor veni la soborniceasca biserică..., să fie primiți după rînduiala veche prin punerea mîinilor (**adică ungerea cu Sf. Mir**), fără a mai fi rebotezați, după spusa apostolului: "Un Dumnezeu, o credință, un botez (Efes. i, 5), căci nu este îngăduit a se repeta. Ei trebuie să anatematisească erezia donalistă și dacă vor deveni creștini vrednici, pot să fie hirotonișiți spre slujba celor sfinte. Iar dacă unii dintre clerici și enoriașii lor ar dori să vie la noi, dar ei vor fi oameni aplecați

spre o viață prea lumească, care-i împiedică de la mântuire, frații noștri vor cerceta cu grijă, și noi vom hotărî cele de folos”.

856. -"Grijindu-se de buna rînduiala bisericească, am socotit să hotărîm și aceasta: De acum încolo nimeni dintre mireni, sau monahi să nu se ridice dintr-o dată la treapta episcopiei, ci mai întîi să se încerce în treptele inferioare bisericești și apoi să se hirotonisească episcopi. Deși, pînă acum, din pricina nevoii, unii mireni sau monahi au fost ridicați repede la vrednicia episcopiei, fiind oameni virtuoși și au lucrat cu folos la bisericile lor (**Sf. Ambrozie**), dar aceste excepții nu se pot impune ca lege generală, și de acum hotărîm să nu se mai facă acest lucru, decît numai după ce candidatul va trece prin treptele ieraticeste, împlinind în fiecare stare (**cile cinci ani**), timpul hotărît de lege", -I-II, 17.

857. -"Cei ce s-au întinat cu mari nelegiuri..., nu li se poate da preoția lui Dumnezeu, și nici nu pot să ducă vreo mgăciune în fața Lui, pentm frații lor, pentm că în Evanghelie stă scris că Dumnezeu n-ascultă pe cei păcătoși și că El nu împlinește cererea, decît acelor care fac voia Lui (**Ioan 9, 31**). Inșă unii sînt așa de rău întunecați, încît nu mai poate pătrunde lumina pomncilor lui Dumnezeu pînă la ei, fiindcă deîndată ce s-au lepădat de omul cel bun, ei cad în neleguire, ca într-o prăpastie...".

"Noi trebuie să ne împotrivism din toate puterile să-i oprim de la altar, ca să nu molipsească pe frații noștri, opunîndu-ne cu curaj îndrăznelii și obrăzniciei lor, ca nu cumva, acei care au alunecat în păcate de moarte să se sporească și mai rău pe panta faptelor celor rele...". "Inșă, dacă acești obraznici voiesc să stăruiască în obrăznicia lor și Sf. Duh se îndepărtează de la ei, lăsîndu-i în orbire, și noi socotim că este bine să-i despărțim pe frații noștri... căci sfințele taine nu se sfințesc acolo unde nu este Sfînlul Duh, iar Mîntuitorul Hristos -nu ascultă nigăciunile celor ce s-au lepădat de El". -Sf. Ciprian, scris. 63.

858. -"Cel ce se jură că nu va primi hirotonia, după ce s-a jurat, să nu fie silit a-și călca jurămîntul, deși se pare că ar fi un canon care le-ar îngădui aceasta; inșă noi cunoaștem din experiență, că nu se procopesc cei ce calcă jurămîntul. Totuși trebuie a examina felul jurămîntului, cuvintele, intenția, felul cuvintelor și adaosurile tor și dacă nu va fi nici-o ușurare canonică (**căci e făcut solemn**); pe unii ca aceștia trebuie a-i lăsa să-și îplinească jurămîntul"., -Sf. Vasile 10).

859. -"Foarte mult mă mîhnește faptul că în vremea din unnă, au început a se neglija canoanele părinților și s-a călcat severitatea bisericească. Mă tem ca nu cîndva, această neglijență să se întindă, încetul cu încetul și să ducă la tidburarea treburilor bisericești. După obiceiul încetățenit, în toate bisericile lui Dumnezeu, din adîncă

"vreme, se primeau candidații în slujba bisericii, numai după ce erau examinați cu toată temeinicia, și se cercetau cu de-amănuntul, despre întreaga lor viață, dacă nu sînt birfilori, bețivi, gilcevitori, dacă au fost crescuți din tinerețe ca să poată sluji cele sfinte, fără de care nimeni nu va putea vedea pe Domnul" (**Ev. 12, 14**). Toate acestea le cercetau prezbiterii și diaconii, care trăiau împreună cu ei, apoi îi recomandau horepiscopilor, care primeau mărturisirile de la cei ce știau adevănd lucrurilor, și apoi aducea la cunoștință episcopului (**eparhiot**), și numai așa îl numără în tagma slujitorilor bisericești".

"Dar acum, fără a mai (ine seama de noi, (**episcopii eparhioti**) și fără a-i mai aduce la noi spre aprobare, (**voi horepiscopii**) v-ați însușit toată puterea. Apoi pe lângă această îndatorire (**a selecționării**) ați lăsat pe prezbiterii și pe diaconii (**interesați omeneste**) să introducă în biserică pe cei nevrednici, după bunul lor plac, fără a li se cerceta viața, a se constata părtinirea cea după nidenie, sau orice altă' prietenie (**păcătoasă**). Din această cauză se numără foarte mulți clerici în fiecare sat, și niciunul nu este vrednic de slujirea altarului, după cum voi înșivă mărturisiri, nefiind aleși de bărbați vrednici. Deci, de vreme, ce situația este destul de grea, și acum de frica recitării în militărie, cer mulți să intre în cler, este absolut trebuincios să se respecte canoanele părinților, și vă cer vouă (**horepiscopilor**) să-mi trimiteți catalogul clericilor din fiecare sat, de cine a fost promovat în cler și care este felul lor de viață (**morală**). Dar să vă păstrați la voi și o copie a acestui catalog, asemenea cu cel trimis nouă, și nimeni să nu se scrie într-însul cînd vrea. Astfel, cei ce s-au hirotonisit prezbiteri din anul primului indiction (**373 e. c.**) să fie socotiți între mireni, și să se facă din nou cercetări asupra lor de către voi, și pe cei pe care îi veți socoti vrednici, să fie primiți prin realegerea voastră, și astfel să curățați biserica, izgonind pe cei nevrednici de ea. Deci, penlni viilor, să cercetați serios pe cei vrednici și numai așa să-i primiți, însă să nu-i hirotonisiți pînă ce nu-i veți prezenta în fața noastră, căci altfel, va fi socotit ca mirean tot ce va fi hirotonisit fără aprobarea noastră".

-Sf.Vasile 89 (enciclică din anul I de arhiepiscop).

860. -"Ticăloșia lucndui, despre care vreau să vă scriu, chiar numai prin bănuiala trezită și vorbită, mi-a umplut sufletul de durere și se pare că este ceva de necrezut. Deci, cel ce se știe vinovat să primească această scrisoare (**circulară**) ca pe o doctorie, iar cel nevinovat ca pe o prevenire, și cel neglijent, dorind să nu fie nimeni dintre voi, - ca pe o învățătură. Despre ce este vorba? Se spune de unii că voi episcopii luați bani de la candidații la hirotonie și justificați acest păcat cu motivele facerilor de bine al evlaviei, ceea ce este și mai rău. Dacă cineva face răul sub masca binelui, este vrednic de o îndoită osîndă, căci sub această mască se face răul, care duce la păcat, iar în aparență se preface că înfăptuiește binele, fățămicindu-se. Dacă va fi adevărat, în viitor să se îndrepteze fiindcă celui ce primește argintul, trebuie să i se spună ceea ce s-a zis celui ce

voia să cumpere împărtășirea Duhului Sfânt: A/gintul tău să fie cu tine întru pierzare (F. Ap.

8, 20). Mai ușor "păcătuiește cel ce vrea să cumpere fiindcă n-are, decât cel ce vinde dând lui Dumnezeu, căci este la mijloc vânzarea, și dacă tu vei vinde ceea ce ai primit în dar, ca un vindut al satanei, căci faci circumărie cu cele duhovnicești în biserică, unde ni s-a încredințat Trupul și Sângele lui Hristos. Nu trebuie să se facă așa ceva în biserică; și iată care-i șiretlicul: ei socotesc că nu păcătuiesc dacă nu iau banii mai înainte, ci îi iau după hirotonie, însă ori înainte, ori în ună, tot sintonie este. Așadar, vă îndemn ca acest mijloc de cîștiguri, sau mai degrabă introducere în gheenă, s-o lepădați cu totul, și să nu vă faceți nevrednici de săvîrșirea Sfințelor Taine, spurcîndu-vă mîinile cu astfel de cîștiguri. Să mă iertați dacă la început am socotit ca ceva de necrezut, iar acum ameninț ca și cum așa crede. Dacă cineva dintre clerici, după această epistolă circulară, va mai face așa ceva, va fi înlăturat de la altarele eparhiei și va fi lăsat să se ducă acolo, unde va găsi de cumpărat dând lui Dumnezeu, ca apoi să-l poată vinde. -

"Noi și biserica lui Dumnezeu, n-avem un astfel de obicei" (I Cor. 16,16).

Voi încheia mai adăugînd încă ceva: Toate acestea se fac din iubire de argint, și iubirea de avuție este nu numai rădăcina tuturor păcatelor (I Tim. 6,10), ci se numește și idolatrie (Colos. 3, 5). Deci, să nu cinstiți pe idoli, mai mult decât pe Hristos, pentm ca prin pușini bani să vă faceți unnași ai lui Iuda și să vindeți a doua oară pe cel ce s-a răstignit odată pentni noi (Evrei 6, 4-6), fiindcă atît moșile cît și mîinile care primesc rodul lor, acheldama (F. Ap. I, 19) se vor numi".

-Sf. Vasile 90.

861. -"Cu privire la candidații de hirotonie să se respecte imitatoarele: Preoțimea întreagă să se adune și să-i aleagă. Episcopul să-i cerceteze și cu consimțămîntul preoțimii să-i hirotonească în mijlocul bisericii fiind de față și popond parohiei respective. Episcopul să se adreseze popondui (**cu întrebarea: Vrednic este?**) și popond să mărturisească pentm el (**da, vrednic este**). Hirotonie tăinuită să nu se facă, căci dacă biserica este în pace, toate hirotoniile să se facă în biserică fiind de față și sfinții". -"Dacă în parohie vor fi unii care au avut păreri greșite sau prietenii cu ereticii, să nu se hirotonisească, decât numai dacă clericii cu adevărat ortodocși vor cerceta, fiind de față și episcopul, care apoi se va adresa și popomlui de față ca să nu se întîmple vreo greșeală" (**de a introduce eretici în cler**). -Teofii 7 (Const. Apost. VIII, 3-4).

862. -"Noi trebuie să avem grijă de toate cele ce sînt spre zidirea sufleteească a popondui și spre slava sfintei biserici, căci este scris: **"Faceți evlavioși pe toți fiii lui Israil" (Lev. 15, 31)**. Deci, părinții mînăstirilor din Tebaida, bărbați evlavioși și cu viață vrednică de admirat, venind la Alexandria, i-am întrebat despre starea duhovnicească a mînăstirilor de acolo și mi-au spus că mulți se smintesc din următoarele cauze: "Unii dintre mireni, care s-au însurat de

curind, și abia ieșiți din camera mircsii amăgesc pe unii dintre episcopii evlavioși, și deși n-au fost recomandați de nimeni, se hirotonisesc clerici, adică preoți". - "Alții monahi fund, alungați din mînăstiri ca tulburători, umblă după hirotonie și după ce se fac clerici, se duc iarăși la aceleași mînăstiri ca tulburători, umblă după hirotonie, și după ce se fac clerici, se duc iarăși la aceleași mînăstiri de unde au fost alungați și vor să lihirghisească și să slujească toate cele ale clericilor și din această cauză, unii monahi care-i cunosc, nu numai că evită o astfel de slujbă, dar nici nu se împărtășesc de la ei cînd liturghisesc".

*"După cum am spus la început, întmîcît toate trebuie să le **(faceți)**, facem spre zidirea duhovnicească a poporului, teosevia voastră **(episcopii din Libia și Pentapole)** să luați aminte la toate acestea. Și dacă cineva poale să fie hirotonisit cleric, să se cerceteze viața lui, dacă are soție sau nu, cum și cînd a luat-o, dacă nu este despărțit de ea, dacă nu este el vreunul din cei lepădați **(apostați)**, sau pedepsit de alt episcop, sau fugit din mînăslire și numai după ce se va afla neprihănit să se hirotonisească. Numai așa vom păzi conștiința noastră curată, cît și pe cel hirotonisit, vrednic de slujba bisericii". -Sf. Chirii 4.*

863. *"Copilul care se va pîngări de cineva **(sodomie)** să nu se facă preot. Căci acela, deși n-a păcătuit din cauza nevirstrniciei, dar vasul lui s-a spurcat, și s-a făcut netrebnic de sfîntă slujbă. Iar dacă a primit scurgere numai pe coapse se canonisește cu chibzuință și nu se oprește de a se face preot". -I. Post. 30.*

864. *"Dacă cineva a trăit douăzeci sau mai mulți ani în desfriu, apoi se va hotărî să facă fapte virtuozose, acela nu trebuie să fie hirotonisit, fiindcă cel sfînt trebuie să fie fără prihană din copilărie". -Sf. Nichifor 7.*

865. *"Copiii născuți din țiitoare sau din căsătoria a doua sau a treia și se dovedesc că au o viață vrednică de preoție, se pot hirotonisi". -Sf. Nichifor 8.*

866. *"Cel ce a curvit măcar odată, nu se cuvine a se face preot, chiar dacă s-ar fi lăsat de păcat, căci marele Vasile zice că, unul ca acesta chiar morții de ar învia, preot nu se va face". -Sf. Nichifor 36.*

867. **-Duhul Sfînt nu hirotonisește pe toți cu voința Sa, dar lucrează prin toți...** *"Cel ce nu s-a hirotonisit după pravilă arhieru, preot sau cleric, dand lui Dumnezeu lucrează printr-însul în virtutea hirotoniei, pentru credința și mîntuirea celor ce vin la el, care primesc dand sfînțirii întm credință, adică cei hirotonisiți sînt sfînțiți, cei legați sau dezlegați de păcate sînt legați și dezlegați, și tainele sînt taine, căci nu lucrează omul, ci dand ca printr-un organ; dar vai de acel organ, de va lucra cu nevrednicie, potrivnic voinței lui Dumnezeu și vai de omul care batjocorește toate acestea". -S. Tes. IX, 10-13.*

868. *"Nu trebuie a se hirotonisi mai mulți arhierii împreună, sau preoți sau diaconi, ci un arhieru, un preot și un diacon, și fiecare la vremea orînduită și*

care se cuvine: Arhiereul după cîntarea: Sfinte Dumnezeule...; Preotul după vohod cînd punem sfințele damri pe dumnezeiasca masă; diaconul după nigăciunea din unnă înainte pînă a zice: Pe toți sfinții pomenindu-i...". "Pe arhierei, săvirșesc înaintea apostolului, ca să se pună în scaun pentm că el a venit în rînduiala apostolilor; pe preot, după ce pune danirile, după hentvic, penlni că acesta s-a făcut lucrător de sfințenie; pe diacon, la ectenia de pe urmă și n-au luat parte ca să se roage, ci ca să dea ascultare și să cheme către rugăciuni", -s. **Tes. IX, 39.**

869. -"Candidatul, preot căzut în păcate, dacă se va afla de arhiereu sau de sobor, nu este cu puțință a-l mai înainta la hirotonie, sau după hirotonie cu mijlociri omenesti să i se mai dea voie să slujească ale preoției, că cel ce curvește după botez, sau a avut țiiioare nu poate să fie arhiereu, preot, diacon sau altceva din rînduiala preoțească". **Sim. Tes. IX, 50 (V. Curvia clericilor).**

870. -"Cînd cineva vrea să se facă preot, acela trebuie să fie de treizeci de ani, iar diaconul de douăzeci și cinci, iar citețul de optsprezece. Iar păcatele care opresc de preoție sînt acestea : "De-l va strica alt copil, sau el copil fiind, va strica pe alt copil". -

"Sau va curvi cu femeie, sau cu voinic, sau cu dobitoc, sau cu femeia sa afară de fire" (**sodomie, gomorie**).

"Sau de nu-i va fi fost femeia fecioară cînd a luat-o".

"Sau va fi fost logodit cu altă femeie, sau femeia lui cu altul".

"Sau va fi avut a doua nuntă".

"Sau mai înainte de cununie a stricat pe logodnica lui, sau a curvit cu femeia lui".

"Sau a făcut ucidere de voie sau de nevoie".

"Sau de este fur și a furat cele sfinte, sau alte lucruri de la altcineva".

"Sau să fie vrăjitor".

"Sau să lege bărbatul, cu muierea lui să nu se împreune". "Sau să se fi lepădat vreodată de Hristos" -(**Apostazia**). "Sau să fi jurat strimb". "Sau să fi făcut alte păcate de moarte".

"O, arhiereul lui Hristos! Să nu îndrăznești să-l hirotonisești preot, că vei arde și tu și el, de aceea amîndurora vi se ia dand după judecata dumnezeieștii legi; drept aceea, ferește-te cît îți-e puterea și mai vîrtos,-- să nu moștenești veșnicul foc, că dai preoția nedestoinicilor". -**ILT, 38 și Trebnic 1108.**

871. -"Iar dacă se va face cineva preot, și va cădea în unele păcate de acestea, să i se ia dand preoției de tot, după canonul 51 al Sf.Vasile, iar a se împărtăși nu este oprit". "Iar dacă va fi fost cineva cucon mic și s-a amestecat cu altul în păcate, (**de sodomie**) și i s-a slobozit curgerea numai între coapse, acela

întii să se canonisească și apoi să se facă preot, numai dacă nu s-a făcut păcatul deplin, să fi intrat mădularul în șezutul copilului. Iar dacă va fi intrat într-însul să nu se facă preot, deși a fost copil și nu a cunoscut păcatul, însă i s-a spart vasul și s-a făcut netrebnic și nefolositor preoției. Drept aceea, trupul lui nu mai poate să fie bun pentru slujba preoției. De aceea și copilul, care la alt copil își va băga mădularul, se oprește de la preoție". -**II.T, 58.**

872. -"Cel ce va să se preoțească neînsurat (**celibatar**), acela trebuie să se întrebe de va putea să-și ție întreaga înțelepție, adică să petreacă în curăție, (**dînd declarație**), **! ? e** acela să-l aprobe și să-l hirotonească, iar de nu va putea să se ție în curăție, întii să-și ia femeie, apoi după nuntă, să i. se facă hirotonia pe rind, adică citeț, ipodiacon, diacon și preot. După hirotonie nu s-a dat nimănui voie a se însura fără numai citeșilor și cîntăreșilor". -**ILT, 61.**

873. -"Preotul de va păcătui înainte de preoție, sau va păcătui. după preoție, și nici nu se va spovedi și nici nu se va vădi de alții pentru acele păcate, pe acela arhierul nu-l poate opri de la slujbă (**dacă este informat vag**), ci îl va lăsa în seama judecății lui Dumnezeu ... Iar dacă se va vădi păcatul lui dinainte de hirotonie cu adevărata dovedire, adică de cinci martori credincioși care să jure, atunci să i se ia daniile de tot și se golește și de alte daniri" (**de orice slujbă bisericească**) -**ILT, 79.**

874. -"Bărbatul curat și bun poate să fie preot, iar de-i **va** muri soția sau se va despărți de ea, și va voi să se facă preot, nu se poate hirotonisi dacă se va căsători a doua oară. Dacă **va** voi să se hirotonisească necăsătorit (**celibatar**) se poate preoți. Dacă după hirotonie se va însura, să i se ia dand, tar de va fi citeș nu mai poate fi hirotonisit, ci să rămîie așa". -**ILT, 176, Trebuie, p. 514.**

875. -"Învrednicindu-te să te sui la treapta cerească a preoției celei întocmai cu îngerii, printr-o mică curăție, le-ai făcut din vas al pierzării și netrebnic, vas al alegerii și de bună slujire a Domnului, asemenea lui Pavel. Deci păstrează neprihănită cinstea de care le-ai învrednicit, păzind dand dumnezeiesc **ca lumina ochilor**, ca nu cumva spureîndu-te din neluare aminte, să fii untcat de la înălțime în prăpastie și cu anevoie să afli întoarcere". -**Filoc. IV, p. 266,50.**

876. -"Luînd jugul preoției cu îndrăzneală, îndrtaptă-ți căile tale și taie drept cuvîntul adevărului, lucrîndu-ți prin ea, cu frică și cu cutremur, mîntuirea ta, căci Dumnezeul nostru este foc arzător dacă te atingi de el, fiind aur sau argint să nu te temi că vei arde, cum nu s-au temut nici tinerii din Babilon de foc. Dar dacă ești de iarbă sau de paie, materii ușor de aprins, ca unul ce ai cuget pămîntesc tremură că vei fi ars, de focul ceresc, de nu vei fugi, ca Lot de urgie, prin îndepărtare de tainele prea înfricoșate, sau de nu sînt niscai scăderi prea mici ce vin din neputință, cele ce sînt arse de acest foc dumnezeiesc prin prea sfînta slujbă (**I Cor. 3, 11-14**), încît tu însuși să rămîi nears și nevătămat de foc, **ca gătejele acele slabe ale nigului**" (**Exod. 3,1-22**). -**Filoc. IV, p. 267.**

877. -"Model de adeverință eliberată de duhovnic candidatului la hirotonie: In conformitate **cu** poruncile Sfintei Scripturi și ale Sfințelor canoane, în ziua de..., în biserica (**parohiei, episcopiei, niînăsti iei, etc.**) tînărul... din comuna... etc, a îngenunchiat în fața icoanei lui Hristos, spre a-și mărturisi păcatele sale din copilărie și. pînă' acum. Eu, după cît puterile m a u ajutat, am cercetat duhovnicește pe acest, tînăr, pentru care dau următoarele mărturii fiind conștient de răspunderea mea înaintea lui Dumnezeu:

Încă de la vîrsta de 11 ani el a avut duhovnic pe părintele... etc. care i-a eliberat adeverințele de spovedanie aci alăturate, din care se constată...

El este fiul meu duhovnicesc **de** la..., și **am** constatat că înainte de căsătorie a...

La vîrsta de ... ani s-a căsătorit **de** prima dată cu tînăra ... **de** ... ani care este o fire și este la prima ei căsătorie. Atît tînărul ... cît și tînăra nu s-au abătut **de** la credință **ca** apostatăii (Ap. 62; 1,10; Ancira 1, 2, 3, 12; Sf. Petru 10,12, 14; Sf. Vasile 81) **HU SÎILT** superstițioși (Sf. Vasile 7, 65, 7, 83); **n-au** făcut jurăminte slrimbe (Ap. 25; Sf. Vasile 64, 82); **n-au** ucis (Gr. de Nissa 5); **n-au** furat (Ap. 25; Sf. Vasile 81); **Il-au** luat camătă (Ap. 44; 1 I, 17; VI ,10-4); **tl-atl** făcut **CUTvie** și preacurvie (Ap. 61; 1, 2, 9; Neocez 14, 8, 9, 10; Sf.Vasile 7, 9, 34, 35, 39, 49, 51,77, 88; Ioan Post. 18, 21,51, 53, 54, 61, 62, 64); **n-au** făcut sintonie nici direct nici indirect (Ap. 29; iv, 2; VI, 22; vii, 4-5, 15,19; Sf. Vasile 90; F. Ap. 8,18-23); nu sunt oameni **cu** obiceiuri lumești și **cu** închinări dezmațate (Cart. 15, 45, 63); **n-au** făcut sminteală publică **prin** viața lor particulară și socială (Matei 13, 41-42; 18, 6-7; I Cor. I, 18; I Tim. 4,12; Tit. 2, 7; I, 2, 9).

De asemenea ei își cunosc sarcinile la care **se** angajează pentru toată viața și jurămîntul pe care trebuie să-l depuic în ziua hirotoniei (Is. 52, 8; 56, 10; 62, 6; Ier.3, 17-21; 33, 2-20; Osie 4, 6; Luca 12, 46, 48); viața lor familială se va deosebi de cea a laitilor **de** rînd (Lev. 21, I Tim. 3; Neocez. 8, 9, 10; Apost. 25); **IU se VOr** întovărăși cu cei răi (Ap. 29, 30, 64; IV, 18, 27; VI, 22, 23, 34). Din slujba preoției nu **se** poate demisiona (III, 9; I-II, 16; Sf. Chirii 3). în caz **de** văduvie el își ia angajamentul să rămînă curat **de** orice legătură **cu** femeie (Ap, 25, 26; VI, 3, 6, 26; Sf.Vasile 3, 44, 51, 70; I Post. 62), **Cd-și** va crește copiii în frica lui Dumnezeu și nu-i va căsători **cu** necreștini (Gangra 15. Cartag. 35).

Deci, eu duhovnicul ... dau aceste mărturii în frica lui Dumnezeu cum că tînărul... este (**nu este**) vrednic **de** a fi hirotonisit... Azi... anul... "Semnătura...

878. -Declarația sau jurămîntul celui ce se hirotonisește făcut în fața episcopului și a poporului parohiei sale în ziua hirotoniei: Astăzi anul ... luna... ziua... subsemnatul fiind în vîrstă **de** ... ani, fiul lui ... și al soției sale legitime ... din comuna ... județul ... sînt orînduit de P. S. să fiu hirotonit preot (**diacon**) **pe** seama parohiei... din comuna...

Cu acest prilej declar și mărturisesc înaintea lui Dumnezeu, a P. S. Episcop... consiliului eparhiei și a întregului popor adunat în această biserică următoarele:

I. *Studiile mele și pregătirea mea duhovnicească am făcut-o la seminarul teologic din... și la Institutul Teologic din... unde am învățat adevărurile de credință ortodoxă, pe temeiul Sfintei Scripturi și a Sfintei Tradiții, adică învățăturile Sfinților Părinți pe care le-au dovedii cu sfinția vieții lor și facerea de minuni. Tot aici am învățat predania slujbelor și canoanelor bisericii, după care m-am călăuzii în viața mea de creștin până acum, și voi îndemna și pe alții să le păzească, știind că cine va păzi toată legea, dar va greși față de o singură poruncă, se face vinovat de călcarea a toată legea Domnului (Iacob 2, 10).*

II. *Sînt căsătorit la prima mea cununie după privilegiile bisericii și legile României ^cu soția mea care este fiica Domnului... din comuna... de religie creștină ortodoxă, care și ea este la prima ei căsătorie. Încă mai înainte de logodnă i-am făcut cunoscut, că eu voiesc să fiu slujitor al altarului și această misiune a mea îmi impune și mie și ei anumite restricțiuni morale mai aspre decît a altor soții mirence și deci, este obligată să poarte jugul canoanelor ca soție de preot trebuitor sufletului ei, iconomisindu-mi și mie ajutond necesar misiunii prevăzute în canoanele apostolice: 17, 18; vi ec. 3, 6, 13, 26; Neoez. 8 și Sf. Vasile 29. (Lev. 21, 14; Matei 199, 9; I Cor. 6, 16; I Tim. 3, 28; Tit 1, 6-9).*

Conform acestor canoane ea se obligă să fie model de soție, gospodină și ajutătoare întru răspîndirea cuvîntului Evangheliei prin viața ei exemplară și sfaturile pe care le va da femeilor cu care ea va veni în contact, ca ceea ce este părtaşă la hani hirotonisii mele. Atît eu cît și ea, ne vom sili să fim împlinitori ai cuvîntului Evangheliei nu numai ascultători ai lui, înșelîndu-ne singuri, cum învață Sfîntul Apostol Iacob 1,22.

IU. *În confonnitate cu canoanele apostolice 25. IV ec. 4; VI ec. 3; 4 ; Neoez. 9, io și Sf.Vasile 3, 32, 51, 59, m-am studiat pe mine însuși și știu că un preot în caz de văduvie nu se mai poate căsători a doua oară și clericul care va cădea în păcatul curviei, se caterisește definitiv, fiindcă nici curvarii, nici preacurvarii, nici malahii, nici sodomiiții, nici hoții, nici lacomii, nici bețivii, nici desfrinații, nici hrăpăreții, împărăția lui Dumnezeu nu o vor vedea, zice Sf. Apostol Pavel (I Cor. 6,9-10).*

IV. *Mă voi conforonna canonului Gangra ÎS care mă obligă să cresc copii întru evlavie și moralitate și la vremea cuvenită să nu-i căsătoresc cu cei de altă*

credință (Cart. 21; VI ec. 72; Laou. 10,21), sau să nesocotesc slujbele și danirile bisericii căzînd în osînda arhierelui Eli și a fiilor lui (I Regi 2,12, 34; 3,13-34), ci voi crede învățăturile Domnului Iisus Hristos (Matei 6, 24, 34) după sfatul Sfiitului Apostol Pavel care zice că, noi n-am adus nimic în lumea aceasta, și nici nu putem lua ceva din ea, și astfel, dacă avem cu ce să ne hrănim și cu ce să ne îmbrăcăm să fim mulțumiți (I Tim. 6,7-8).

V. încă din fragedă copilărie mi-am păstrat curată conștiința și credința mea ortodoxă. N-am vorbit cu ușurință despre adevănrile ortodoxiei, nici nu am făcut acte de apostasie, Icpădîndu-mă în glumă sau în înadins de credința ortodoxă, nici prin viu grai nici prin scris. M-am spovedit și făgăduiesc că mă voi spovedi regulat, conform canoanelor, știind că dacă voi ascunde ceva, și se va dovedi mai pe unnă, pe lingă osîndă judecării lui Dumnezeu, voi fi caterisit, așa cum învață canonul 9, 10 și 11 al sinodului I ecumenic, Sf. Vasile 89 și Teofii 8.

VI. întotdeauna voi fi treaz în conștiința mea de slujitor al misiunii preoțești și nu voi lua asupra mea altă îndeletnicire lumească oprită de canoane, căci nimeni nu poate sluji la doi domni, conform canonului Apost. 6, 81 IV ec. 3,7 ; VII ec. 10; I-II, li știind că dacă voi păcătui, după cum spune Sfinul Apostol Pavel, după ce'am primit cunoștința adevăndui, numai este nici-o jertfă penlni iertarea păcatelor, ci doar așteptarea înfricoșatei judecări și, focul cel veșnic, care va arde pe cei nepocăiți (Ev. 10,26-27).

VII. Voi combate învățăturile g'leșile și superstițiile, mă voi feri dc jocurile de noroc, în cărți și table, de beție și de fumat precum și alte fapte vătămătoare vieții morale și aducătoare de sminteală pentm aproapele așa cum învață canoanele Apost. 42, 43, 54 ; vi ec. 51, 52. Sfiitul Apostol Pavel spune: "Mă port aspru cu trupul meu ca să-l țin in stăpînire ca nu cîndva altora propovăduind eu însumi să fiu lepădat de Dumnezeu" (I Cor. 9,27).

VIII. -Mă oblig să port cu drag unifonna preoțească (VII ec. 27), căci prin ea eu mărturisesc în public pe Hristos al căinii slujitor sînt. Voi respecta rînduiețile bisericesti și postirile din cursul anului, conform cu canoanele Apost: 69; vi ec. 56, căci prin post și mgăciune eu aduc jertfă tnipului și sufletului meu ca simbol că eu iubesc pe Dumnezeu.

IX. Voi căuta să rabd cu statornicie ispitele lumii puse în slujba păcatului, înlărindu-mă din cuvintele Domnului, care ne învață: "Fericiti veți fi cînd vă vor ocări pe voi oamenii și vă vor prigoni, spunînd tot felul de cuvinte rele împotriva voastră pentru numele Meu" (Matei 5,11).

X. -Pentru trebuințele sufletului meu și pentm a-mi împlini sarcina misiunii mele potrivit cu învățătura apostolului care zice: "**Toată Scriptura este insuflata de Dumnezeu și de folos să învețe să mustre, să îndrepte, să dea înțelepciune, întru evlavie pentru ca omul Iui Dumnezeu să fie desăvîrșit și cu totul destoinic în orice fel de faptă bună**" (II Tim. 3,16-17), mă voi sili să studiez neconținut Sfînta Scriptură, învățăturile dogmatice și morale, pentm ca împărtășindu-mă din adevămirile duhului lor să laud pe Dumnezeu, să ajut pe aproapele și să lucrez cu spor la mîntuirea sufletului meu (Matei 28,19; Apost. 58). In cadnd legilor morale și canonice făgăduiesc că mă voi supune fără limită P. S. Episcop ... Sfînlului Sinod și legilor Statldlli. Așa Să-mi ajllte Dumnezeu. (Of. Mărturisirea Simțului Calinic Cernicanul Renașterea, 1943, p. 91-93 și alte mărturisiri eparhiale).

879. -După hirotonie arhiereul îi dă sfatul după Sf. Vasile: "Străduiește-te, o preotule, să fii lucrător fără rușine, drept îndreptînd cuvîntul adevăndui. Niciodată să nu mergi la slujbă avînd vrăjmășie împotriva cuiva, ca nu cîndva să alungi pe Mîngîietond în ziua sfintei slujbe. Nu te judeca și nici nu te cena, ci stînd în biserică roagă-te și citește pînă la ceasul cînd trebuie să săvîrșești dumnezeiasca slujbă tainică și astfel să pășești la sfnul altar cu pocăință și cu inimă curată, neprivind încoace și încolo, și cu frică și cu cutremur să stai în fața împăratului centrilor. Nu grăbi sau scurta nigăciunile din cauza purtării de grijă omenești și nu ține seama de fața oamenilor, ci privește numai la împăratul ce este de față și la puterile cerești care stau împrejur. Fii vrednic împlinitor al canoanelor sfinte. Nu liUirghisi împreună cu cei ce sînt opriți de la slujbă. Bagă de seamă înaintea cui stai, cum liturghisești și pe cine împărtășești. Nu uita pomnea Domnului și a Sfinților Apostoli care zice: Nu dați cele sfinte clinilor și nu amneați mărgăritarele în fața porcilor (Matei 7, 6). Păziți-vă de cîini (nepocăiții) și de alte curse. Vezi să nu cazi (din credință) de frica oamenilor. Nu da pe Fiul lui Dumnezeu în mîinile nevrednicilor (la împărtășire). Nu te teme în acel ceas de cineva, dintre cei slăviți ai pămîntului, nici de cel ce poartă coroană. Celor ce sînt vrednici de dumnezeiasca împărtășanie să le-o dai în dar, precum și tu însuți ai primit-o în dar. Să nu dai, celor ce nu li se pennite de dumnezeieștile canoane, căci ei se socotesc a fi ca paginii, și dacă nu se pocăiesc vai atît lor cît și celor ce-i împărtășesc. Bagă de seamă (nu mă privește pe mine, ci pe tine) ca nu cîndva din neglijența ta, șoarece sau altceva să atingă sfintele taine, nici să se umezească, sau să se afume, sau să umble cu ele cei profani și nevrednici. Dacă vei (îne seama de acestea ^kși de unele asemenea cu acestea, te vei mîntui atît pe tine, cît și pe cei ce ascultă de tine". (Sf. Vasile 15); Către cel nou hirotonisit.

XCVII.

HIROTONIA ARHIEREULUI

880. -Arhieria este cea mai mare demnitate dată de Hristos. (Matei 28, 18-20; Marcu 3, 14; 16, 15; Luca 10, 1; Ioan 21, 15-17; F. Ap. 10, 12; 20, 24-28; 26, 16-18; I.Tim. 1, 12). După cum apostolii au fost egali între ei (Matei 20, 25-28; Luca 22, 26-27; I Petru 5, 3), tot așa și arhieriei după treapta harică a hirotoniei, orice fel de titlu administrativ ar purta, sînt egali între ei. Arhieriu onorific, fără eparhie și misiune pastorală, nu se poate hirotoni. Fiecare episcop este răspunzător de eparhia sa, de organizarea clericilor, de împărțirea dreptății și a sarcinilor pastorale și de apărarea dreptei credințe și a vieții morale a clerului și a poporului (Apost. 38,38,41). Din drepturile și puterea de a catehiza sau a învăța, de a sfinți prin taine și de a judeca la spovedanie și în administrație, precum și datorita de a colabora și cu ceilalți eparhioți, se naște necesitatea de ordine administrativă și între episcopi. Chiar din primele veacuri episcopul din capitală avea întietatea de onoare față de cei din provincii, așa cum este și acum. Supuși episcopului sînt horcpiscopii sau episcopii vicari. Superiori episcopului sînt: arhiepiscopii, mitropoliții și patriarhii, titluri administrative date odată cu organizarea eparhiilor, folosite mai ales din secolul IV-V (Apost. 34,1 ec. 4; II ec. 2; IV ec. 28; Gr. Neoccez. 1; Laod. 57;Ant.9).

881. - Cercetarea canonică este cerută de hirotonia oricărui cleric, și cu atît^mai mult este necesară la hirotonia arhierelui, ale cărui calități și îndatoriri sînt rediate așa de convingător în Const. Apost. 1,1-6 din care se desprinde:

- Să fie om curat la inimă și la cuget din tinerețile lui, trăind întru evlavie și teologhisirea adevărilor dogmatice, morale și de cult. "Să fie sobru, stăpîn pe sine, disprețuind desfătarea și plăcerile, nepoftitor de mîncări alese. Apoi să fie răbdător de suferin(e), îngăduitor la pove(e), îndemînic la învățatură, cugetînd și îndeletnicindu- se cu studiul căiților Domnului, ca să poată interpreta cu grijă Scripturile, să explice Evanghelia împreună cu proorocii și legea lui Moise (Ioan 5, 3946)... "Prin urmare îngrijindu-te de cuvîntul învățurii, ca să tălmăcești toate cuvînt cu cuvînt după putere și din multe învățături să hrănești și să adapi din belșug pe popond tău cu lumina legilor" (Osea 10, 12). Să fie conștiincios și drept întru împlinirea misiunii sale, nepărtinitor, să nu se teamă sau să măgulească pe cel bogat mai mult decît se cuvine, și nici pe sărac să-l disprețuiască și asuprească (E\ 23,3; Lev. 19,15; Const. Apost. 1,5).

882. - Arhieriu trebuie să fi avut o reputație bună, nu numai ca om de omenie, ci ca om de evlavie întemeindu-și activitatea sa pe lumina poruncilor Domnului. Din chibzuiala lui gospodărească ca mirean, se întreveade cum va gospodări în viitor biserica. Dacă el nu

a putut face buni creștini pe casnicii lui, cum va face pe acei străini; (Cart. 36). Potrivit cu exemplul Sfinților Apostoli (I Cor. 7,7-8), încă de la început au fost majoritatea episcopilor celibatari, călăuzindu-se după cele spuse ale Simțului Apostol Pavel (I Cor. 7,32-33) și puțini au fost căsătorii, după cum se constată și din viețile Sfinților Atanasie, Nicolae, Pafnutie, etc. După organizarea monahismului, datorită evlaviei și devotamentului întru misiunea evanghelică, s-au ales arhierii

mai mult monahi (Sozomen, Ist. Bis. I, 19, 29; III, 10; V, 7, 8; VII, 4; Evagrie Ist. Bis.

1,15-20). În această stare arhierul trebuie să se păzească nu numai de orice păcat de curvie, care-i aduce caterisirea definitivă ci și de aparența păcatului ca să nu facă sminteală (Sf. Vasile 89; Sinodul VI ec. c. 12), oprește definitiv a se hirotoni arhierul fiind căsătorit, iar Sinodul din Sf. Sofia 2, oprește pe călugărul schimnic a fi episcop (Simt. At. II, 709-710).

883.- Candidatul de arhieru, fiind ales de popor și de sinod (i ec. 4, 6; IV ec. 25; Laod. 6; Cart. 13, 50; Ant. 19, 23; VII ec. 3) și acceptat de mitropolit, se hirotonește de trei episcopi (Ap. 1, Cart. 49). După vecernie se face ipopsifos, adică chemat și aprobat să fie arhieru. -A doua zi, înainte de liturghie, se face solemnitatea examinării canonice studiată în prealabil, cu care ocazie, el semnează și depune legiuitul jurământ, pe dogmele din simbolul de credință, accentuând învățăturile despre Sfinta Treime, Iisus ca Dumnezeu-Om, Sf. Fecioară, biserică și icoane. **Dă anatema ereziile și pe eretici.** *"Pe lângă acestea, încă mai mărturisesc, zice el, că voi păstra și urma cu sfințenie, pînă la cea din unnă suflare a mea, toate canoanele celor șapte sfinte sinoade ecumenice și ale celor locale, învățăturile de Dumnezeu purtătorilor părinți, tradițiile sfintei biserici ortodoxe de răsărit..."*

După "Sfinte Dumnezeule..." este hirotonisit arhieru și de acum el își ia grea răspundere: *"Căci cel ce stăpînește, trebuie a fi mai strălucit decît soarele și a avea o viață neprihănită, încît toți trebuie să ia exemplu de la el, de la viața lui... trebuie a fi veșnic veghetor a trăi cu duhul, a fi plin de rîvnă, să ardă după adevăr, încît ziua și noaptea, mai mult ca un general, trebuie a supraveghea tabăra, a munci și a sluji, grijindu-se pentru toți și pentru toate". -Sf. I. Hrisostom, 1 Timotei, Om. io.*

884. *..."Să se hirotonisească acela care este neprihănit în toate privințele și care a fost ales de întregpopond (eparhie). Acesta fund propus și acceptat, poporul să se adune la un loc cu preoții și episcopii fiind de față într-o zi de duminică. Cel mai cu vază dintre ceilalți episcopi să întrebe preoțimea și popond*

dacă acela este pe care-l doresc să le fie căpetenie. Dacă răspund că "da", să se întrebe iarăși dacă toți mărturisesc dacă este vrednic de această mare și strălucită slujbă, dacă el își îndeplinește cu sîrguință datorile evlaviei către Dumnezeu, dacă respectă drepturile oamenilor, dacă cele ale casei tale sînt bine orînduite". (I Timotei 3, 4-5) și dacă este cu o viață neprihănită. Și dacă toți vor mărturisi potrivit cu adevărul, iar nu după vreo înțelegere vicleană de mai înainte că este așa, că în fața lui Dumnezeu judecătorul, a Sfîntului Duh și a tuturor sfîntelor și duhurilor îngerești, să fie întrebați a treia oară dacă alesul este cu adevărat vrednic de această slujbă, "ca prin gura a doi sau a trei martori să fie statornicit tot adevănd (Matei 16, 18). Și dacă toți vor răspunde a treia oară că este vrednic, să ceară de la toți un semn (scris sau obiect de vot) al acestei aprobări și ei dîndu-l cu bucurie să fie ascultați..." -Const. Apost! VIII, 4 (Clement Rom. I Cor. 44).

885. *"Coroana a toate este arhieria, care se compune mai ales dintre virgini, apoi dintre călugări; și dacă n-ar exista călugări potriviți, apoi dintre cei ce se abțin de la soțiile lor, sau dintre cei ce au rămas Văduvi după prima Căsătorie". -Sf. Epifanie, Despre credința ortodoxă 21.*

886. *"Dacă în viitor cineva va vrea să fie pus episcop, unnînd sfîntelor canoane, dispunem: ...3. Nu este permis ca episcopul să fie căsătorit: trebuie ca el, sau să fi fost de la început celibatar sau dacă a avut soție, pe aceasta să o fi luat-o din virgine, dar să nu fi fost văduvă, nici despărțită de bărbat, nici concubină. 4. Nu este îngăduit să aibă copii, nici legiuți, nici nelegiuți, sau nepoți cu el în casă, iar cel ce se va găsi în aceasta se despoaie de preoție, de asemenea să se scoată din episcopat și cel ce l-a instituit, deoarece prin aceasta violează legea aceasta... 7. Trebuie ca el mai înainte să fi petrecut cel puțin șase luni în viața călugărească sau în cler, în nici-un caz să nu se pennită să aibă soție, copii sau nepoți. Aceasta o cerem în tot cazul de la de Dumnezeu iubitorii episcopi, precum s-a hotărît deja mai înainte prin două legi ale noastre, prin care nu am trecut și ne-am dezinteresat de cei ce mai înainte au trăit cu soțiile lor, însă am interzis ca după emiterea legii să mai fie hirotonit cel ce are soție; și acum repetăm această lege, - iar în cazul cînd cineva ar proceda dimpotrivă, să se despoaie de preoție și de asemenea să se scoată din cler și cel ce a hirotonit întru episcop pe unul ca acesta. Așadar, episcopii să se hirotonisească numai dintre călugări, sau dintre clericii ce au dat dovada de O astfel de viață". - Justinian, Novela 6, Ap. 1.*

887. *"De ce preoții legii nu erau împiedicați să aibă soții, iar preoții lui Hristos sînt împiedicați după cum e obiceiul?"*

R. *Fiindcă se crede că preoția Evangheliei e rînduiala lui Melchisedec și nu după a lui Aron. Iar despre Melchisedec nu s-a scris să f avut soție. Deci, în chip*

necesar, nici episcopii ce se preoțesc după rînduiala lui Melchisedec nu-și au femei". -Filoc. II, p. 228,40.

888. -"Episcopul să se hirotonisească de trei sau de doi episcopi. Iar dacă a fost cineva hirotonit de un singur episcop să fie depus și el și cel ce l-a hirotonit. Dacă silește nevoia însă ca să fie hirotonit de un singur episcop, pentm că nu pot fi de față mai mulți, din pricina persecuției, sau alte asemenea pricini, să aducă act de împuternicire de la mai mulți episcopi". **Const. Apost. VIII, 27.**

889. -"Episcopul să se hirotonisească de doi sau trei episcop?". **-Apost. I.**

890. -"Episcopul, preotul sau diaconul să nu-și lepede soția sub motiv de evlavie (**sub scopul de a parveni episcop**). Dacă o va lăsa să se afurisească (**de la slujbă**) și dacă [x'rsistă să se caterisească". **-Apost. 5.**

891. -"Dacă vreun episcop ar ajunge pe scaunul episcopal cu ajutorul conducătorilor lumefști (**sintonie, etc.**) să se caterisească și să se afurisească (**pedeapsă dublă**) atît el cît și toți părtașii lui la aceasta". **-Apost. 30.** 0

892. -"Episcopul să nu îndrăznească a face hirotonii în afară de satele și cetățile dintre hotarele epatiiiei sale. Dacă se va dovedi că a făcut aceasta împotriva învoirii episcopilor care dețin acele cetăți și sate, să se caterisească și el și cei hirotoniți de eT. **- Apost. 35.**

893. -"Dacă un episcop hirotonit nu ar primi slujba de păstorie a popondui care i s-a încredințat, acela trebuie să se afurisească (**suspende**) pînă ce va primi; asemenea și prezbitent și diaconul. Iar dacă s-ar duce acolo și n-ar fi primii, nu din pricina sa, ci din cauza răutății poporului, el să rămînă episcop, iar clend cetății să se afurisească fiindcă n-a învățat pe un astfel de popor îndărătnic". **-Apost. 36.**

894. -"Dacă cineva va fi vătămat la ochi sau rănit la picior dar este vrednic de episcopie, să se facă; că nu-l spurcă infirmitatea trupului, ci necurăția sufletului". **-Apost. 77.**

895. -"Dacă cineva este surd sau orb să nu se facă episcop, nu fiindcă ar fi nevrednic, ci ca să nu se împiedice lucrarea celor bisericești". **-Apost. 78.**

896. -"Dacă are cineva demoni (**epilepsie**) să nu se facă cleric, nici să se roage împreună cu cei credincioși; dacă se curăță să se primească în biserică, iar de va fi vrednic să se facă cleric". **-Apost. 79.**

897. -"Cel ce a venit din viața păgîneasă sau păcătoasă și s-a botezat, nu este cu dreptate să se facă îndată episcop (**ca neofit**) fiindcă cel neîncercat încă nu este drept să fie altora învățător, afară de cazul cînd se face aceasta prin harul chemării dumnezeiești" (**adică prin minune**). **-Apost. 80.**

898. -"Se cuvine ca episcopul să se așeze de către toți episcopii din eparhia mitropoliei. Dacă aceasta ar fi greu din cauza împrejurărilor sau a distanțelor prea mari, să se 'adune cel puțin trei, aceștia vor alege împreună cu poporul, iar episcopii absenți își vor da consimțământul prin scrisori, apoi să se facă hirotonia. Întărirea definitivă a celor făcute, în fiecare provincie, revine mitropolitului", -I ec. 4.

899. -"Să se respecte vechea împărțire bisericească ca, episcopul Alexandriei să aibă stăpînire peste toate provinciile Egiptului, Libiei și Pentapole **(unde deja erau mitropolit)** așa cum se obișnuiește **(să stăpîneasă peste provinciile apusene)** episcopul Romei. De asemenea să se respecte înțietatea bisericilor **(apostolice)** și în Antiohia și în celelalte eparhii. "In deobșle să fie cunoscut, că dacă cineva s-ar face episcop fără aprobarea mitropolitului, despre unul ca acesta marele sinod hotărăște că nu trebuie să mai fie episcop. Inșă, dacă alegerea se va face prin votul obștesc în conformitate cu canoanele, iar doi sau trei ar fi împotrivă din motive de gilceavă, să aibă putere votul majorității". -I ec. 6.

900. -"Deoarece unii mitropoliți, după cum am aflat, se poartă cu nepăsare față de turma încredințată lor și amînă prea mult hirotonia episcopilor, Sfîntul Sinod a hotărît ca hirotoniile episcopilor să se facă în curs de trei luni, afară de cazul cînd vreo nevoie conslringătoare ar face ca timpul întîrzierii să se prelungească. Dacă mitropolitul ar face așa, **să se supună pedepselor bisericești. Inșă averea bisericii văduvite să se păstreze intacte de iconomul acelei biserici" (eparhii), -iv. ec.**

25.

901. -"Și aceasta a venit la cunoștința noastră că atît în Africa cît și în Libia și în alte locuri, unii dintre episcopii de acolo, chiar după ce au fost hirotonisiți, nu încetează dc a trăi cu soșile lor **(acum fiind călugărițe c. 48)** prin aceasta, făcînd poporului poticnire și sminteală. Deoarece noi ne dăm toți silința ca totul să se facă spre folosul turmei de sub păstoria noastră, am hotărît ca în viitor să nu se mai întîmple una ca aceasta. Iar aceasta nu o spunem spre desființarea sau răsturnarea celor legiferaate apostolicește ci pentru că purtăm grija de mîntuire și propășirea spre mai bine a poporului și pentru ca demnității ierat'icești să nu i se facă vreo înjosire. Căci zice apostolul: Toate să le faceți spre slava lui Dumnezeu, fiind fără sminteală iudeilor și elinilor și Bisericii, precum și eu mă străduiesc să plac, căuțînd nu folosul meu ci al celor mulți, ca să se mîntuiască; urmați-mă pe mine, precum și eu pe Hristos **(I Cor. 10, 31-32)**. Iar de se va mai vădi că cineva face aceasta, să se caterisească", -vi ec. 12.

902. -"De vreme ce numai învâțînd ne unim cu Dumnezeu: întm dreptățile Tale voi cugeta și nu voi uita cuvintele Tale **(Ps. 118, 6)**. Cunoașterea este un

*mijloc de mărturisire și toți creștinii trebuie să știe aceasta, dar mai ales cei ce sînt îmbrăcați cu demnitatea ieratică. Pentru aceasta, hotărîm ca tot cel ce urmează să fie hirotonisit episcop, să știe desăvîșit psaltirea (științele teologice) pentru ca să poată îndemna și clerul a învăța cele spuse în ea. Deci, mitropolitul este dator să examineze cu toată grija pe viitorul episcop, de are osîrdie de a citi cu pătrundere și nu superficial sfintele canoane. Evanghelia, Apostolul și toată Sfînta Scriptură pentru ca el să trăiască conform cu legea Domnului și să învețe catehizînd pe păstoriții lui. Puterea ierarhiei noastre constă în cuvintele revelației lui Dumnezeu, adică în adevărata cunoaștere a dumnezeieștilor Scripturi, precum a zis marele Dionisie Areopagitul (**Ierarhia bisericească V, 1-3**). Iar dacă s-ar dovedi nepriceput și n-ar fi în stare să lucreze și să caiehezizeze pe alții, să nu se hirotonisească. Căci Dumnezeu a prorocit pentru aceasta:*

Tii ai lepădat cunoștința, și eu te voi lepăda pe tine ca să nu-mi fie mie preot" -(Osea 4, 6). VII ec. 2. " -

903. *"Orice alegere de episcop, prezbiter sau diacon făcută de dregătorii lumesti să rămîna fără tărie, potrivit canonului care zice: (citează exact Apost. 30). Candidatul la episcopie trebuie să fie ales de episcop precum s-a hotărît de Sfinții Părinți de la Niceea în canonul care zice: (**încheie cu întreg I ec. 4**)". -vii ec. 3.. ■*

904. *"Horepiscopii nu pot să hirotonisească prezbiter sau diacon în sate, și cu atît mai puțin prezbiteri în orașul de reședință, decît numai cu încuviințarea episcopului" (**eparhiot sau în scris**). -Ancira 13.*

905. *"Dacă un episcop după hirotonie, nu a luat în primire eparhia pentru care a fost numit și ar voi să meargă în altă eparhie, răsturnînd pe acel de acolo și provocînd răzvrătire, acela să se afurisească. Iar, dacă ar vrea să rămîna în locul pe care l-a avut mai înainte de prezbiter, să nu fie despuiat de demnitatea de episcop și dacă se va ridica cu tulburare împotriva episcopului eparhiot, să i se ia și demnitatea (**locul**) de prezbiter și să fie lepădat din biserică". -Ancira 18.*

906. *"Sfîntul Sinod a hotărît ca prezbiterii (**protoiercii**) de la sate sau horepiscopii care deși vor avea hirotonie de episcopi, să-și cunoască măsura drepturilor administrative și să cîrmuiască bisericile supuse lor, și să se mulțumească cu chivernisirea acestora, să orînduiască citeți, ipodiaconi și exorciști (**catehi/atori**) dur să nu îndrăznească a hirotoni prezbiteri și diaconi fără aprobarea episcopului eparhiot, căruia este supus atît el cît și teritoriul (**protopopiatului**) lui. Dacă cineva calcă cele hotărîte să se caterisească și să i se ia și cinstea. Horepiscopul să se facă (**pună în pastorație**) de episcopul cetății căruia este supus" (**ca vicar**). -Ant. io.*

907. *"Episcopul să nu se hirotonisească fără aprobarea sinodului și fără prezența mitropolitului din capitala provinciei,*

care trebuie să fie neapărat de față și alături de el, trebuie să fie și episcopii eparhiei, care trebuiesc chemați prin scrisoare de către mitropolit. Dacă se vor prezenta cu toții bine, iar dacă va fi greu aceasta, totuși trebuie să participe cât mai mulți, sau să consimtă prin scrisori și astfel, ori prin prezența, ori prin consimțământul lor să se facă instituirea ; iar dacă se va proceda altfel de cum s-a hotărât acum, hirotonia să n-aibă tărie. Și dacă se va face instituirea în confonitate cu canoanele, iar unii s-ar împotrivi din pofta lor de ceartă, să aibă tărie votul majorității". -Ant. 19.

908. -"Episcopul să nu meargă în cetate sau în ținutul care nu-i aparține pentru hirotonia cuiva și nici să nu hirotonisească prezbiteri sau diaconi în eparhia supusă altui episcop, decît numai cu voia episcopului eparhiot al locului. Iar dacă cineva ar călca această hotărîre, hirotonia să fie anulată iar el. să fie pedepsit de sinod". -Ant. 22.

909. -"Să nu fie iertat ca episcopul să lase pe altul moștenitor în locul său, chiar de s-ar apropia de sfîrșitul vieții sale; iar dacă ar face așa ceva, hirotonia să fie fără tărie. Trebuie să se respecte legea bisericească care orînduiește că nu trebuie să se aleagă episcop în alt chip, decît numai cu aprobarea sinodului și cu hotărîrea episcopilor care, după moartea titularului, au putere de a alege numai pe cei vrednici". -Ant. 23.

910. -"Să se așeze episcopi la conducerea bisericii prin hotărîrea sinodului mitropolitelor și episcopilor din vecinătate, fiind examinați vreme îndelungată, atît cu privire la adevărurile de credință cît și la viața morală". -Laod. 12.

911. -"Episcopul Osiu zise: Dacă într-o provincie cu eparhii mai multe, s-ar întîmpla să rămîie numai cu un arhiepiscop și acesta din pricina neglijenței, nu s-ar osteni ca să grăbească alegerea noilor episcopi, iar mulțimea ar cere aceasta, mai întîi arhiepiscopul rămas, trebuie să fie chemat prin scrisori de exarhul mitropolit, ca să aleagă episcopi după cum cere poporul. Dacă arhiepiscopul n-ar veni, și nici n-ar răspunde deși a fost invitat în scris, mitropolitul trebuie să împlinească voința poporului. Însă la așezarea episcopului trebuie să se cheme și episcopii din eparhia (**mitropolia**) învecinată. În general, să nu fie îngăduit a se așeza episcop într-un sat sau cetate mică, unde este îndeajuns un singur preot, ca să nu se micșoreze prestigiul și autoritatea episcopală. După cum am spus mai înainte, episcopii eparhiali trebuie să se așeze în acele cetăți în care au mai fost odinioară episcopi. Dacă într-o cetate se constată că' populația ei s-a înmulțit și se cade a avea episcopie, să i se aprobe. Toți sînt de acord cu aceasta? **Răspuns-au toți: De acord". -Sard. 6.**

912. -"Episcopul Aureliu zice: Sfințiile voastre ce ziceți de hirotonia, episcopului? Toți episcopii au răspuns : Trebuie să

ținem hotărârile date, ca nu cîndva mitropolii vreunei eparhii " din neglijență să fie nesocotiți. Deci să se adune mulți episcopi și să hirotonisească pe episcop. Iar dacă n-ar fi cu puțință, trei episcopi, din orice parte, vor hirotonisi pe noul episcop, la porunca mitropolitului. Dacă vreunul s-ar împotrivi, mai apoi, celor mărturisite și iscălite el (cînd i s-a dat consimțămîntul I ec. 4), acela se va lipsi pe sine de cinste (caterisirea) - Cari. 13.

913. *"Aureliu zise: Să se păstreze rînduiala cea veche, ca trei episcopi să fie îndeajuns întru hirotonia episcopului. De exemplu: în Tripolis-Arzus... sînt numai cinci episcopi, dintre care doi eposibil ca să nu poată verii. În această biserică aproape în fiecare duminică se face hirotonie. Oare pot eu să convoc 12 sau 10 sau ceva mai puțini episcopi? Pe doi din apropiere îmi vine ușor să-i adun. Din această cauză dragostea voastră înțelege ca și mine că hirotonisirea cu doisprezece episcopi nu se poate executa". -Cart. 49.*

914. *"Trebuie să se hotărăscă aceasta, cînd ne adunăm pentru alegerea unui episcop ^și s-ar ridica oarecare acuzații asupra candidatului. După ce noi am făcut tot ce trebuie, ar fi prea îndrăzneț a se cerceta numai de trei episcopi, ci este necesar ca la aceștia să se mai adauge încă unul sau doi. Apoi în fața popondui eparhiei pentm care se va hirotonisi, mai întîi se va cerceta persoanele acuzaților (II, 6; Cart. 128,129,1 30), precum și acuzațiile înseși, apoi să se înfățișeze toate la judecată. Și dacă în fața popondui se va dovedi curat, atunci să se hirotonisească". -Cart. 50.*

915. *"Candidatul pentm arhieru poate fi luat de oriunde s-ar afla...". Drept aceea, orice episcop ar avea numai un prezbiter și acela este destoinic pentru episcopie, este dator să-l dea spre hirotonie... Și episcopul care avea mai mulți clerici, este constrîns să dea unul, altui episcop". -Cart. 55.*

916. *"Oricărei eparhii trebuie să i se dea episcop numai cu învoirea mitropolitului de care depinde... Fiecare episcop trebuie să păstorească numai eparhia pentm care a fost hirotonisit. Orice eparhie nu se poate despărți în două decît cu învoirea mitropolitului, iar noul episcop se va mărgini numai la păstoriarea porțiunii eparhiei sale -Cart. 56.*

917. *"Nici un episcop nu poate să-și schimbe reședința sa, și să se mute la o altă biserică din cuprinsul eparhiei, sau să grijească mai mult de interesele sale personale decît ale pastorației și să fie nepăsător față de misiunea scaunului său". -Cart. 71.*

918. *- "Dacă vreun episcop ar fi neglijent în misiunea sa față de eretici, sau în privința scriptelor, sau în privința scaunelor, să fie sfăuit de către episcopii vecini mai rîvnitori și să i se arate neglijența lui, ca să-l convingă de greșeală; iar dacă din ziua în care a fost sfăuit pînă la șase luni, petrecînd în aceeași eparhie,*

nu s-ar griji de ereticii donatiști, care se întorc la unitatea sobornicească, cu unul ca acela să nu intre în comuniune, pînă ce nu va îndeplini acest lucru. Episcopul să nu fie învinuit dacă dregătorul local nu-i dă ajutor". -Cartag. 123.

- 919. *"Practic, problema recnitării și selecționării pentru hirotonie, în toate timpurile, a fost pentru duhovnici și episcopi o chestiune de îngrijorare pentni cei scrupuloși, un act de îndrăzneală pentru cei curajoși, sau prilej de neglijență și nesocotire condamabilă, pentru cei înstrăinați și afundați prea mult în cugetele cele omenești. Extremele nu sînt bune mai ales de nuanța nepăsării, ca să nu spun mai mult. Excepțiile care se acordă unui candidat în lumina canoanelor trebuiesc îndelung studiate și motivate sincer cu toată grija, în primul rînd, față de propria conștiință în fața legii Domnului, și în al doilea tind față de starea sufletească a candidatului, așa cum se prezintă prin fapte, precum și din împrejurările vieții lui de unde se va putea cunoaște cugetele diriguitoare pentni viitond misiunii lui preoțești spre a se putea trage concluzii cît mai corecte pentru situația și misiunea lui de viitor. Și tocmai aceasta este foarte greu de întrevăzut, mai ales la oamenii sentimentali, expuși extremelor, de la care te poți aștepta la atitudini foarte ciudate. De aceea examinarea fugitivă în scaunul duhovniciei și necunoașterea anterioară >a candidatului, poate să-l facă pe duhovnic să păcătuiască de moarte. Duhul canoanelor s-a născut din inspirația Scripturii care ne arată grijă și răspunderea celor ce promovează în cler așa cum se constată din: Exod. 29; Lev. 8, 9,*

10; I Regi 2, 3, 4; Iezechil 33, 34; Ieremia 6, 13-14; I Tim. 4, 14-16, care trebuiesc imediat citite".

XCVIH. HOTARUL MUTAT 920. **-Cel ce mută hotarul se canonisește ca și hoțul:** *"Să nu muți hotarul aproapelui tău. Blestemat cel ce va muta hotarele aproapelui său, iar tot popond să zică, Amin". (Deut. 19,14; 27,17). Din această pricină vine frica morții, a judecății și a osîndirii de la Dumnezeu. -Const. Apost. i, 1.*

XCIX.

HULA

921. **- Hula celor sfinte este păcatul tăgăduirii adevărului științific și dumnezeiesc cu știința și voința, căci și adevărurile lucrurilor naturale din această lume vin tot de Ia Dumnezeu. Cine tăgăduiește adevărul evident (F. Ap. 13, 8-11), crede în erezii, speculează cele sfinte ca Simon Magul (F. Ap. 8, 16-20), crede în vrăjitorie, ursită, spiritism și disprețuiește biserica, tainele și slujbele ei, nu primește nici botezul, nici taina mirului, nici taina hirotoniei preoțești (Sim.Tes.vn, p. 264). Cel**

ce păcătuiește cu gîndul că se va pocăi Ia bătrînețe este un hulitor, ca și cel ce i-a rodit țarina (Luca 12, 13-21; Rom. 2, 24; Apoc. 16, 9-22). ... "Cel ce va huli împotriva Duhului Sfînt, nu i se va ierta nici în veacul de acum, nici în cel Ce va Să vie" (Matei 12, 32; I Tim. 13-20; Lev. 24, 16-24; Îs. 37, 23-28; Iez. 20, 27-33).

922. *"Iar preotul care va blestema și va huli pe Dumnezeu sau pe sfinți, acela să fie lipsit de preoția lui un an și să i se dea și alt canon, post, metanii și altele cum Va socoti arhiereul său; iar de va blestema și va huli a doua oară și va mărturisi mărturia mincinoase, atunci fără de nici-o iertăciune să i se ia dand. Mireanul care va blstema și va huli, acela se canonisește un an să nu se pricestuiască, să facă post, metanii și milostenii". -ILT. 105.*

923. *"Hula fără de voie, adică cele ce nu sînt în voia și stăpînirea noastră, nu vom fi răspunzători, nici întrebați și gîndurile cele hulitoare de Dumnezeu nu sînt în voia și stăpînirea noastră, ci sînt lucmri străine ale diavolului, pentni care gînduri, noi nevinovați sîntem, așa cum nici Iov nu a fost vinovat, pentm că l-a îndemnat femeia lui ca să blesteme pe Dumnezeu și să moară". -(Iov. 2,9; Pateric P- 329).*

C.

ICOANELE

924. **-Sfintele icoane sînt chipuri ale lui Dumnezeu, atît cît noi oamenii am putut să știm și să pricepem (Is. 6, 1-5; Daniel 7,9; Ioan 14, 8-10), ale îngerilor (Ex. 26, 1; 26, 31; Hi Regi 6, 23), ale lui Iisus, ale Maicii Domnului și ale Sfinților Apostoli și ale tuturor sfinților, ca cei ce au trăit pe pămînt și sînt prietenii Iui Dumnezeu (Fac. 15,6; Efes. 2,19; Ev. 12,22; Apoc. 5,8-14). -Se oprește închinarea la chipuri ale făpturilor din apă, de pe pămînt și al celor ce zboară în aer, pe care păgînii le socoteau dumnezei, (Ex. 20,2-5; Deut. 5, 6-9; Rom. I, 23), dar nu și chipurile care se fac în cinstea Iui Dumnezeu-Tatăl, Cel ce s-a făcut cunoscut lumii de Fiul Său (Ioan 12, 45; 19, 9), pe care l-au văzut proorocii și sfinții (Fac. 18, 1-2; 32-30; Ex. 33, 11; Ist. 6, 1-5; Daniel 7-9; III Regi 22,19; Amos 9, 1). Pe Sf. Duh (Fac. 1, 2; Matei 13, 16; Luca 3, 21-22; F. Ap. 2,1-3), și după descrierea lor se pictează ca semne ale evlaviei sfinte și bine plăcute Sfintei Treimi (Matei 28, 20-22). Maica Domnului se cinstește prin supra-venerație (iperdulia) ea ceea ce este cea mai sfîntă dintre femei (Luca 43,49) iar pe toți ceilalți sfinți se cinstesc ca prietenii Iui Dumnezeu și membri desăvârșiți ai bisericii triumfătoare (Apoc. 22, li-14).**

925. -Sfinții Părinți au avut grijă să înlăture orice icoană care ar reprezenta vreun chip necuviincios, sau simbol nepriceput ușor, ca să nu se dea prilej celor neștiutori sau necredincioși să defaime cele sfinte, zicind că sînt himere mitologice, etc. *"Pe unele icoane sfinte se pictează mielul cel arătat de Sfîntul Ioan Botezătorul, despre care el a vorbit ca despre mielul darului simbolic arătat nouă prin legea veche, (Ex. 12,3; Is. 53,7; F. Ap. 8,32) în locul adevăratului miel Hristos, Dumnezeuul nostru (Ioan 1,29-36). Deci noi primim cu respect figurile prorocilor vechi ca pe niște simboluri și prototipuri ale adevănilui mai înainte predanitate bisericii, iar noi cinștim cu mai mult harul și adevărul adică pe Iisus cel înțnipat real, care a fost împlinirea simbolurilor legilor vechi. Deci numai ceea ce a fost real trebuie să se reprezinte prin picturi în fața oamenilor".*

"Hotărîm ca de acum înainte, să se picteze pe icoane numai chipul cel real după înfățișarea omenească a lui Hristos, Dumnezeuul nostru, cel ce a ridicat păcatele lumii, oprindu-se de a se mai zugrăvi în chipul mielului. Prin aceasta noi vom pricepe mai bine smerenia lui Dumnezeu Cuvîntul (Ioan 1, 1-4) și ne vom aduce aminte de petrecerea lui în timp, de patimile și moartea Sa mîntuitoare și desăvîșirea mîntuirii lumii prin această întrupare și moarte". -VI ec. 82.

926. *"Hotărîm împreună cu toată sfințenia și stănunța, ca după cum se cinștește chipul cinstitei și de viață făcătoarei cmci, tot așa să se cinstească și sfintele icoane cele zugrăvite cu vopsele sau făcute din mozaic sau din altă materie alcătuită cu iscusință, și așezate în sfintele lui Dumnezeu biserici, pe sfintele vase, pe veșminte, pe scînduri, pe pereți, așezate în case sau la răspîntii, atît icoana Domnului nostru Iisus Hristos și a Prea Curatei Născătoarei de Dumnezeu, cît și a cinstiților îngeri și ale tuturor sfinților, căci cu cît vor fi în fața privitorilor, rîvnind amintirea și dorința după prototipul lor, le vor sanda și cinsti, însă nu le vor adora pe deplin care, după credința noastră, se cuvine numai firii dumnezeiești, ci li se va da cinstea numai în felul cum ne închinăm cinstitei Cruci, Sfintei Evanghelii și celorlalte obiecte sfinte, cărora li se vor aduce tămîieri, luminări, precum era obiceiul în vechime. Deoarece cuvenita cinste dată Crucii trece asupra prototipului ei, adică se închină persoanei zugrăvite pe ea. Astfel se va întări învățătura Sfinților Părinți, adică predania bisericii sobornicești, care de la o margine a lumii pînă la cealaltă, a,primit Evanghelia". -I Iardului, Acla Concil. IV, p. 417, Sinodul VII, paraxa 7.*

927. -"Înșuși Dumnezeu, Cel ce dintîi a născut pe Fiul Său, Unul Născut și Cuvîntul Lui, icoana Lui cea vie, naturală și chip cu totul asemenea veșniciei Lui (**Colos, I, 15; II Cor. 4, 4; Ev. 1, 3**). Dumnezeu a făcut apoi pe om după chipul și asemănarea Sa (**Fac. 1, 26-27**). Adam a văzut pe Dumnezeu și a auzit sunetul pașilor Săi, umblînd după amiază și s-a ascuns în paradîs (**Fac. 3,8**). Iacov a văzut pe Dumnezeu și s-a luptat cu El (**Fac. 32, 25-32**). Însă este dar că Dumnezeu S-a arătat lui ca om. Moise a văzut ceva ca spatele omului (**Ex. 33, 23**). Isua L-a văzut ca pe un om șezînd pe tron (**Is. 6, 1**). Daniel a văzut asemănare de om și ca un fiu al omului, venind spre Cel bătrîn în zile (**Daniel 7, 13**). Însă nimeni n-a văzut firea lui Dumnezeu (**Ioan I, 18; I Tim. 6,16**) ci numai chipul și icoana Celui care avea să vie, deoarece Fiul și Cuvîntul cel nevăzut al lui Dumnezeu avea să se facă om cu adevărat, pentm ca să Se unească cu firea noastră și să Se arate pe pămînt... Avraam a văzut pe Dumnezeu (**Gen. 17, 1**) dar nu firea lui Dumnezeu, căci **"pe Dumnezeu nu l-a văzut nimeni niciodată"** (**Ioan i, 18**), ci icoana lui Dumnezeu și căzînd la pămînt i S-a închinat, Iosua a văzut^d pe înger (**513-15**), dar nu firea îngerului, ci chipul lui, căci firea îngerului nu se vede cu ochii trupului, și căzînd la pămînt i s-a închinat. La fel și Daniel (**7, 15; io, 3**). Însă îngerul nu este Dumnezeu (**Rom. 8, 14; I Ioan 3, 1**) fii ai împărăției, moștenitori ai lui Dumnezeu și împreună moștenitori ai lui Hristos (**Rom. 8, 17; Gal. 4, 7**). Așadar, cinstesc pe sfinți și proslăvesc pe robii, prietenii și împreună moștenitorii lui Hristos; pe robi din pricina firii lor, pe prietenii din pricina liberului lor devotament, pe fii moștenitori din pricina harului dumnezeiesc, după cum spune Domnul către Tatăl Său" (**Ioan 17, 22**). -Sf. Ioan Damaschin, **Despre Icoane, III, 26**.

928. -"Se cuvine a ne închina la locurile sfinte, ca muntele Sinai, peștera din Betleern, Golgota, mormîntul Domnului, Sf. Evanghelie și bisericii cu toate lucrurile ei. Din cauza lucrării dumnezeiești, respect și mă închin îngerilor, oamenilor și oricărei materii care participă la lucrarea dumnezeiască și servește mîntuirii mele. Astfel, ne închinăm cinstitului chip al Crucii, icoanei chipului trupesc al Dumnezeului meu și al aceleia, care L-a născut după trup, Fecioara Măria și icoanei tuturor sfinților Lui. Închinăciunea este simbolul fricii, al darului, al supunerii și al smereniei. Inșă nimănui nu trebuie să ne închinăm ca lui Dumnezeu, decît numai singundui prin fire Dumnezeu. Tuturor celorlalți însă, le dăm **"pentru Domnul"**(**I Petru 2; 13**) închinăciunea cuvenită lui Dumnezeu. Așadar, după cum **"cel ce nu cinstește pe Fiul cum spune Domnul, nu cinstește nici pe Tatăl care L-a trimis"** (**Ioan 5, 23**) tot astfel, cel ce nu

cinstește icoana, nu cinstește nici pe cel înfățișat pe icoană. Însă, poate va spune cineva: icoana lui Hristos, dar nu și a sfinților. Ce nebuiei Ascultă ce spune Domnul ucenicilor: "Cel ce vă primește pe voi, pe Mine mă primește" (Matei 10, 40). Astfel, cine nu cinstește, pe sfinți, nici pe Domnul însuși rill-L cinstește". -Sf. Ioan Damaschin, D. Icoane III, 34-43.

929. *"Adunării care se răzvrătește contra cinstitelor icoane, de trei ori anatema! Celor ce scot cuvintele contra idolilor din dumnezeiasca Scriptură spre a le îndrepta contra cinstitelor icoane, ale Dumnezeului nostru Iisus Hristos și ale sfinților Lui, de trei ori anatema. Celor ce zic că creștinii se apropie de icoane ca de niște zei de trei ori anatema... Dacă cineva apără pe vreunul care face parte din ereticii cei ce acuză creștinismul, sau pe unul care a trăit în această erezie, de trei ori anatema! Dacă cineva nu cinstește pe Domnul nostru Iisus*

Hristos înfățișat după timp pe icoană, de trei ori anatema". -Pavăza Ort. IV.

930. -Se numește cult latreutic sau cultul adorării, cultul devotamentului total, adus de om numai lui Dumnezeu, ca unui Creator și Tată suprem care ne iubește ca pe fii ai Săi, și Căruia noi sîntem datori să-l răspundem cu iubirea noastră totală mai tare decît moartea. (Deut. 6, 5; Cînt. Cîm. 8, 6; Luca 10, 27-28).

Se numește cult al cinstirii sau al venerației (dulia) respectul nostru față de ființele raționale superioare nouă prin sfințenie, ca prieteni ai lui Dumnezeu, căroră le datorăm cinstire parțială, în cadrul cinstirii totale datorită numai lui Dumnezeu. Dacă sfinții n-ar fi iubiți și cinstiți de Dumnezeu, n-ji noi n-am fi datori să-i cinstim și să-i iubim cu iubirea împrumutată din iubirea lui Dumnezeu, ci doar i-am compătimi frățește ca pe niște oameni, care n-au meritat cinste de la Dumnezeu, așa cum apreciem pe oamenii de rînd și păcătoși. De aceea sinodul de la Ierusalim de la 1725 precizează în pastorală lui, că Sfinții Părinți:

"Anatematizează și supune excomunicării pe cei ce se închină latreutic icoanelor, sau obiectează ortodocșilor că sînt idolatri, fiindcă se închină icoanelor. Deci anatematizăm și noi împreună cu ei pe cei ce cinstesc latreutic sau sfinț, sau icoană sau cmce, sau moaște ale sfinților, sau Evanghelie sau altceva cîte sînt sus în cer și cîte sînt jos pe pămînt și în mări. Atribuim închinarea latreutică numai singurului Dumnezeu în Treime. Anatematizăm și pe cei ce numesc cultul icoanelor adorare de icoane (iconolatrie) sau pe aceia ce nu se închină lor și nu cinstesc Crucea și pe sfinți, după tradiția bisericii... Zugrăvim sfințele icoane pentm înfrumusețarea bisericilor, ca să fie ca niște cărți pentm cei neînvățați și spre imitarea virtuților sfinților și pomenirea și sporirea dragostei și pentm ca să

se țină trează grija de a-l chema întotdeauna pe Domnul, ca Stăpîn și Tată, iar pe sfinți ca pe slugile Lui, și ajutători și mijlocitori ai noștri". -Răsp. Ia, întrebarea III.

931. -"Cine se va împreuna cu muierea lui cea cu lege, acela în acea zi să nu se apropie ia sfintele icoane, nici la timpul vreunui sfînt, nici către moaște, chiar de ar fi a unui sfînt mic, nici să-l sînite, ci departe să stea și să i se închine. Iar dacă cineva se va apropia și le va săruta sau va intra în sfîntul altar să iasă afară și să facă o sută de metanii". - **PBG, 47.**

932. -Vorbînd cu un sectant, un misionar, îi arată cum se roagă un creștin luminat la minte: Cînd merg în fața sfintelor icoane, moaște ale sfinților, Evanghelia, etc, zic rugăciunea mea: Dumnezeu și Tatăl nostru, care ai proslăvit pe Fiul și prin Sfîntul Duh reverși necontenita sfințenie peste făpturile Tale, iartă-mi păcatele și mă binecuvîntează, după cuvîntul Evangheliei Fiului Tău, așa cum ai binecuvîntat și ai sfințit viața tuturor sfinților Tăi. Sfinte..., ca cel ce ai ajuns la vrednicia de a fi prieten a lui Dumnezeu, roagă-te Părintelui Ceresc pentru mine, care mă lupt în această lume, cu funia păcatelor, care sînt în mine și care mă împresoară... Mijlocește înaintea Domnului, împreună cu sfîntul înger păzitorul meu ca să mă întărească în lupta vieții ca pe tine odinioară și pe toți sfinții prieteni ai tăi din biserica cea nevăzută și triumfătoare... Analizează și tu această rugăciune și vezi dacă noi socotim pe sfinți egali cu Dumnezeu!

CI.

IERODIACONUL

933. -Ierodiaconul, adică diaconul, monahul și ieromonahul, adică preotul monah, se hirotonisesc numai pe seama minăstirii de care aparțin și au datoria de a sluji pentru monahi. Numai excepțional, cu delegația episcopului, ei pot sluji la parohie. Pe cei mai vîrstnici și care se disting printr-o înaltă ținută morală specifică lor, și au pregătirea culturală, biserica poate să-i folosească în misiunea ei pastorală. Ca orice monah, ei nu pot fi nași la botez și cununie, dar cu învoirea episcopului pot sluji botezul și cununia.

934. -"Proștii mireni dacă se fac călugări și ieromonahi, aceia n-au iertăciune nici cum să se aple vreunul de la bisericile lumesti, ci rîmua să șază în minăstire unde s-au tuns. Pentru că bisericile și enoriile care sînt în lume s-au dat ca să le ție proștii mireni care sînt ai lumii. Iar ieromonahii care sînt în lume și

slujesc pe la biserici (fără învoirea episcopului) aceia sînt fără de lege și afară de dreptate. Drept aceea, poruncim să se gonească din lume. Iar cei ce-i primesc și cîți vor lua de la dînsii blagoslovenie sau sfințenie să fie afurisiți pînă ce se vor-părăsi". -ILT, 121.

935. *"Arhiereul ca oblăduilor, ce se zice ca un purtător de grijă a mîntuirii oamenilor și va ști în vreo mînăstire sau chilie pe vreun îmbunătății ca duhovnic, care va putea să folosească și să mîntuiască sufletele oamenilor, de unul ca acesta nu este nici o piedică a ieși din mînăstire și să meargă în lume; așijderea și cei ce-i primesc n-au nici-o greutate a afurisiții. De aceea arhieriei mei au putere, după socoteala dumnezeieștii pravile ca să aibă pe la bisericile lor, adică pe la mitropolii și episcopii ieromonahi și călugări pioși ca să slujească arhierilor cum se cade și cum este cinstea arhierescă". -ILT, 121.*

Cil. IEROSILIE

936. *-Ierosilie sau sacrilegiu este furtul și batjocorirea celor Sfinte (Apost. 72,73; I-II, 10; Sf. Grigore de Nissa 6, 8), furtul dreptului sfint al misiunii cîștigat de o persoană sfințită (IV ec. 29), exploatarea celor sfinte în scopuri lumești cu gînduri viclene, ca taine, ierurgii, rugăciuni, vase sfinte, icoane, etc. (Matei 7, 6; VI ec.74, 76, 88), necinstirea și falsa împărtășire sau slujirea cu potirul gol, fără sfințele taine (Ioan 13, 27), ca o mințire a Duhului Sfint (F. Ap. 5,1-10; Efes. 4, 30), neîmplinirea datoriilor sfințite față de locașul bisericii și întrebuițarea lucrurilor din ea în scopuri personale (VI cc.73). De asemenea defăimarea celor sfinte cu știință și voință, este o hulă contra Duhului Sfint, un păcat strigător la cer, pe care Dumnezeu cel îndelung răbdător Ie va pedepsi la vremea cuvenită (Lev. 10, 1-3; II Cron. 26,16; Daniel 5,5).*

937. *"Cel ce se împreună trupește cu o călugăriță, care este deapumrea sub închisoarea mînăstirii, sau cînd se va împreuna trupește cu o muiere mireancă în biserică; sau să se împreune cu o muiere ce se va fi făgăduit să fie călugăriță. Cel ce va face acest lucm de ierosilie, acela face deodată trei păcate mari de cele de moarte: întîi sînge amestecat; a doua oară preacurvie; a treia furtișag pentm că tot creștinul s-a prilejuit să aibă o călugăriță adevărată soră sufletească, deci cine o va m'șina, sau cu voia sau fără voia ei, acela rușinează adevărat pe sora sa, drept aceea iată că se cheamă că a făcut sînge amestecat. Și iarăși călugărița se cheamă nevasta lui Dumnezeu care este cununată cu Dumnezeu, deci cine se împreună cu dînsa, acela se împreună cu muierea unui bărbat, drept aceea iată că face preacurvie, aci sînt două păcate mari de moarte. A treia, călugărița se*

cheamă și este vas de biserică; deci cine o va înstrăina de biserică și o va spurca, acela iată că face ierosilie. Și ierosilia se cheamă mai clar, fur de biserică". -ILT. 258.

938. - Mireanul care slujește ca preot fără a li hirotonisit. *"Iar dacă se va întâmpla a îndrăzni cineva și într-alita îndepărtându-se de dînsul Dumnezeu, să lucreze cele preoțești fără credință și păgînește, nefiind hirotonisit preot (căci una ca aceasta este necredință) nu sînt cuvinte îndestulătoare prin care să se spună osîndirea unuia ca acestuia, căci acest lucru este mai rău chiar și decît păgînitatea și este cutezanța numai a dracilor, care se schimbă în îngeri luminați, fără a fi îngeri, și se arată că au cele ale lui Dumnezeu, în faptă fiind fără Dumnezeu și potrivnici lui Dumnezeu (II Cor. 11, 13-15). Deci unii ca aceștia nu numai că vor lua muncă mare și nespusă, hulind astfel asupra celor dumnezeiești (căci cuvintelor lor nu sînt graiuri dumnezeiești, nici lucrări dumnezeiești, de vreme ce n-au darul hirotoniei), ei vor lua și altă pedeapsă pentm cei ce au fost înșelați de dînșii, pe care ei îi vor fi botezați, sau îi vor fi hirotonisit, căci aceștia sînt și nebotezați și nehirotonisiți".*

Cel ce nu are nimic nu poate da ceva și nimeni nu va putea lua ceva de la cel ce n-are nimic, măcar deși el socotește că are. Drept aceea, înșelîndu-se cineva și erezînd că va 11 botezat sau preoțit el nu este nici botezat, nici preoțit, ci pricinuitorul pieirii acestuia este cel ce l-a înșelat. Omul nu poate face ceva fără a lua de la Dumnezeu, căci zice: "Fără de mine nu puteți face nimic". -Sim.Tes.

IX, 10-13.

939. -Mireanul sau monahul care se va îmbrăca cu veșminte bisericesti și va face slujba de diacon sau preot Iară a fi hirotonit, săvîrșește păcatul diavolului îmbrăcat în inger de lumină (II Cor. 11, 14) și astfel i se va ridica dreptul de a mai fi hirotonisit vreodată, apoi se va canonisi numai de arhiereul de care depinde el, timp de douăzeci de ani, potrivit cu seriozitatea pocăiuții lui (P. Ap. 8,18-25; Num. 16; II Cron. 26; Const.VII, 23; 46; I Regi 13,15, 22, 23).

940. -"În Vechiul Testament ierosilie sau sacrilegiu, furtul de cele sfinte s-a socotit egal cu uciderea, fiindcă atît cel ce ucide cît și cel ce . fură cele închinat lui Dumnezeu, erau supuși pedepsirii prin uciderea cu pietre (Ex. 21,12; Lev. 20). în viața noastră bisericască nu știm. cum s-a ajuns la o îngăduință și blîndețe așa de mare, încît aceasta se

canoniseșle prea ușor, fiindcă s-a moștenii de la părinți, a se da o canonisire pe un timp mai scurt decât preacurvia (Apost. 72, 73). Inșă la orice fel de păcat se cade a se ține mai înlți seama de starea sufletească a celui ce se pocăiește și să nu se creadă că mimai timpul este suficient pentm vindecarea păcatelor (lui) lor, ci și de intențiuinea și hotărîrea celui ce se vindecă pe sine prin pocăință...". - Sf.Grigore de Nissa 8.

CUI. IERTAREA

941. -Iertarea este o faptă a dreptății, cînd ea se face în conformitate cu legea Domnului, care se aplică ca o doctorie pentru neputința omenească și pe care omul o cumpără cu recunoașterea sinceră a păcatului făcut (Matei 27,75), Iar cel nedreptățit are datorie să-l ierte răsplătindu-I cu bine (Rom. 12, 19-21; Matei 18, 21; Luca 6, 37; Matei 6, 14; II Cor. 2, 10). Prin iertare, se întronează între oameni pacea Domnului (ioan 14,27; Rom. 5, 1; Bfes. 2, 14; Colos. 3,15) și prin pace, trăim iubirea creștină cea poruncită de Iisus (Ioan 13,34- 35; 15,12-14) și prin această dragoste noi vom vedea pe Dumnezeu (I Cor. 13,1-13) (V. Minia).

942. -"Cine are vrajbă cu cineva să nu fie primit la biserică și nici danirile nici prescurile lui pînă ce nu se va împăca. Pentm aceasta nigăciunile lui se face întru blestem și oricîte milostenii și fapte bune ar face, măcar de și-ar da tnipul la chinuri pentm Dumnezeu, toate acestea nu le folosesc la nimic dacă n-are pace cu fratele său fiind creștin, cînd vrea să se împărtășească, ci stăruie în vrajbă. Ferește-te preotule să nu-l împărtășești, căci sabie cu două tăișuri bagi în inima lui de-i tai sufletul și tnipul, iar tu te faci părtaș la păcatele lui, dacă nu-i alungi, pînă ce nu se va împăca. Iar de va muri unul dintre ei, atunci cel rămas să meargă la mormînlul răposatului 40 dc zile și să zică: Iartă-mă frate și Dumnezeu să te ierte pe tine". -**ILT, 168.**

943. -"Iar țitoml de mînie, acela să se despartă de biserică un an și să facă metanii cîte 150 în zi". -**ILT, 373.**

944. - Preoții care vor avea vrajbă între ei și nu se vor împăca, ci vor sluji neîmpăcați, așa să se pbcăiască palm ani și metanii o sută, cum grăiește Sfîntul Evsevie: Amar de preotul care are vrajbă pe cineva și așa va merge de va sluji". -**PBG, 35.**

945. -"De se vor certa și se vor bate doi frați duhovnicești ... să aibă pocanie 60 de zile făcînd 12 metanii zilnic, de se vor ierta iarăși se vor îndrăgi; iar de nu, să fie despărțiți de biserică deapururea, penlni că fură mincinoși pent/u Hristos și duhul cel de dragoste îl disprețuiră". -PBG, 87.

946. - **Cel ce nu va ierta pe cel ce este gata să moară, se canonisește un an și va merge de 40 de ori la morinînt, îngenunchind și va zice: Iurtă-mă frate și Dumnezeu să te ierte.** -Trebni p. 524.

CIV.

IERURGIILE

947. - **Se numesc ierurgii, acele slujbe sTinte care decurg, se înrudesc și completează cele șapte taine, prin care se sfințește și se binecuvintează viața și trebuințele trupești și sufletești ale oamenilor cu privire la intrarea lor în lume, la dezvoltarea vieții și la sfirșitul ei pămîntesc, precum și Ia lucrurile ei înconjurătoare, prin care oamenii trăiesc, se dezvoltă și se împlinește scopul pentru care ei au fost creați. Slujbele ierurgiilor, unele sînt dezvoltate, altele sînt foarte simple, reducîndu-se chiar și la o simplă rugăciune, așa cum sînt ele înșirate în Molitfelnicul bisericii sobornicești. Așezarea și administrarea lor decurge din același izvor ca și al celor șapte taine, fiind săvîrșite de arhieru și preot, ca un fel de taine de a doua mină (I Cor. I, C. Ort. II, 224-392) -V. Tainele.**

948. -"Care sînt deci roadele sau unnările ienirgiilor? - Prin ele puterea sfințitoare în înrîurirea curățiloare a Bisericii se revarsă atît asupra ființei omenesti, cît și asupra întregii firi, scoțînd-o de sub puterea blestemului și sfințînd-o. Cu alte cuvinte, prin Biserică, adică prin slujitorii ei se împărtășesc și firi neînsuflețite, precum și vietăților necuvîntătoare, harul dumnezeiesc, în măsura în care le este de trebuință. Astfel, după cuvîntid Sfintului Apostol Pavel: **"Toată făptura lui Dumnezeu e bună și nimic nu este de lepădat, dacă se ia cu mulțumire, căci se sfințește prin cuvîntul lui Dumnezeu și prin rugăciune"** (I. Tim. 4, 4-5). Firea văzută, care pînă aici era mai degrabă potrivnică omului, devine în felul acesta un mijloc prielnic de trai și un ajutor de mîntuire, fiind împreună părtaşă cu omul, la preamărirea Ziditonilui. Omul, împăcat din nou cu Dumnezeu, atrage, deci, cu sine toată zidirea din nou spre Dumnezeu și o apropiere de El, ca totul să fie străbătut și desăvîrșit de harul dumnezeiesc. Ierurgiile pregătesc astfel și prevestesc făptura cea nouă, care va să vie, transfigurarea creațiunii, sau acel **"cer nou" și "pămînt nou"**, pe care l-a văzut Sf. Ioan Evanghelistul în vedenia sa (Apoc. XXI, 1) și pe care le așteptăm,

potrivit făgăduinței, după sfârșitul veacului acestuia" (II Petru 3,13) I. Cred. Ort. II, 228»

CV.

1NOCHENTISMUL

949. -Iiioehentisniul este o sectă întemeiată pe la 1910 de monahul român Inochentie Levizor (+ 1917) într-o minăstire de la Balta din răsăritul Nistrului. Din pricina lipsei de cultură el a devenit schismatic, aiterînd mai ales cultul și morala și mai puțin doctrina Bisericii. Secta are aderenți prin Moldova:

Greșeli: a). Slîntul Duh este de gen feminin și masculin;

b). Păcatul, mai ales al curviei este inevitabil și chiar necesar pentru ca omul să aibă de ce se pocăi; c). Cultul morților este exagerat; d). Duminica nu se face foc și toate sărbătorile trebuiesc ținute pe stil vechi; e). Sfirșitul lumii este aproape și oamenii nu trebuie să se mai căsătorească. Cei ce se convertesc, se primesc prin catehizare după sfatul episcopului.

CVI.

INTERVENȚIA"

950. -Adevărata intervenție este mijlocirea între cineva și altcineva pe temeiul legilor Domnului și a dreptății valabile înaintea oamenilor și a lui Dumnezeu însuși. Ea este bună numai cînd scoate la lumină adevărul și întemeiază dreptatea, în virtutea căruia se promovează viața și bunele raporturi între oameni mici și mari, supuși și conducători. Astfel, intervenția Constituie și o latură a misiunii bisericești cînd slujitorii Domnului au mărturisit adevărul și dreptatea necesară vieții aproapelui, chiar cu prețul vieții lor (Ex. 23J1-3; Ier. 20,1-7; F. Ap. 4,19- 20).

951. - Intervenția este rea și odioasă cînd duce la călcarea adevărului și a dreptății. Intervenția pentru conservarea vieții oamenilor are o aplicare mai largă, cea pentru interese sociale mai redusă și cea pentru bunuri spirituale se face cu multă seumpătate și cercetare a fiecărui caz în parte, pentru ca trupul să fie în conformitate cu legea Domnului. Cu cele spirituale nu se poate face milă, căci milostenia se face cu ceea ce îți aparține; ori bunurile spirituale, ca de exemplu darul hirotoniei, aparține lui Dumnezeu și ei îl dă numai celor vrednici și numai lor îi se/ruvine a se

deschide calea către El, avînd cugetul curat de orice gînd neguțătoresc sau de căpătuială omenească (F. Ap. 8,14-25; L. 13, li; Op. c. Filimon; I Tim. 6,17-19; V. Simonia).

952. -*"Clericul care dă chezășii (intervenind pentru bani sau altfel de cîștig mîrșav) să se caterisească". Apost. 20.*

953. -**Episcopul Osiu zice:** *"Starea defavorabilă împrejurărilor noastre și multele străduinți și cererile nedrepte ne-au făcut să nu avem atîta tihnă și liniște, cîtă trebuie să avem. Că mulți din episcopi nu încetează a se duce la guvernămînt și mai ales cei din Africa, care, precum am aflat de la iubitul episcop Gratu, nu primesc sfaturile cele mîntuitoare, ci le defăima așa, încît un om aduce la comandament cele mai multe și deosebite, cereri, care pot nu să fie de folos Bisericii și nu ajută și nici nu sprijinesc pe săraci și pe mireni sau pe văduve, cum ar trebui să se întîmple și cum este de cuviință, ci mijlocesc unora * demnități și funcțiuni lumești. Deci, această anomalie ne pricinuieste pagubă nu fără oarecare sminteală și osîndă. Că am socotit că ar fi mai cuviincios ca episcopul să dea ajutorul său aceluia care este asuprit de cineva, sau dacă vreuna din văduve s-ar nedreptăți, sau iarăși dacă vreun organ s-ar lipsi de cele ce i se cuvin și dacă cauza lor ar fi o cerere dreaptă. Deci, iubiți frați, fiind cu toții de acord asupra acestei chestiuni să hotărîți ca nici unui episcop nu i se cuvine să meargă la guvernămînt afară de aceia, pe care i-ar chema prea evlaviosul nostru împărat prin scrisorile sale. Dar, fiindcă de multe ori se întîmplă că unii, avînd trebuință de grațiere, se refugiază la Biserică, deoarece pentru păcatele lor, s-au osîndit la închisoare sau la deportațiune în vreo insulă, sau dacă li s-a dat orice fel de pedeapsă, unora ca acestora să nu li se oprească ajutorul, ci fără întîrziere și fără îndoială să li se mijlocească iertare".*

"Deci, dacă sînteți de acord cu aceasta, cu toții să votați pentm". Răspuns-au toți: "Să se hotărăscă aceasta". -Sard. 7.

954. -**"Episcopul Osiu zise:** *"întelegciunea voastră să hotărăscă și acestea: deoarece s-a socotit ca nu cumva vreunul dintre episcopi, ducîndu-sc la guvernămînt să cadă sub osîndă, dacă unii ar avea cereri de acest fel, de care am pomenit mai sus, să le trimită prin diaconul său. Căci fața slujitorului nu este odioasă și cele ce i s-au încredințat, mai curînd le poate executa". Răspuns-au toți: "Aceasta însă să se hotărăscă". - Sani. 8.*

955. - **Episcopul Osiu zice:** *"Socot că și unătoarele să se hotărăscă: dacă episcopul din oarecare eparhie ar trimite cereri către fratele și împreună episcopul lor, cel ce se află în cetatea principală, adică în capitală (metropolă)*

el să trimită pe diaconul său și cu acesta cererile, dându-i acela și scrisori de recomandare, scriind deci, firește, și către frații și împreună episcopii noștri, - care ar fi petrecând în acel timp în locurile ori în cetățile în care prea evlaviosul împărat chivernisește afacerile obștești. Iar dacă vreunul dintre episcopi ar avea prieteni în ciulea împăratului și ar voi să-i roage pentm ceva cuviincios să nu se sfiască și a-i năgărin diaconul său și de a le da însărcinarea ca să acorde celor ce se roagă ajutorul lor cel folositor. Iar cei ce se duc la Roma, precum am zis mai înainte trebuie să dea cererile pe care le-ar avea, iubitului nostm frate și împreună episcop lului, ca el mai înainte să le cerceteze, ca nu cumva vreuna din ele să fie prea îndrăzneată și așa să-i trimită la guvemămînt, acordîndu-le ajutorul și îngrijirea sa". **Toți episcopii au răspuns că sînt de acord și că hotărîrea aceasta este foarte potrivită. -Sard. 9.**

956. -"Această (**dispoziție**) însă safe bine cunoscută și îndeplinită, că dacă fiecare dintre noi, episcopii care sîiit așezați pe lîngă dhnunori sau canal, văzînd pe un episcop l-ar întreba despre pricina călătoriei și că unde merge și de va afla că acela 'merge la guvemămînt să cerceteze condițiunile arătate mai sus și de va merge chemat fiind, să nu i sc pună nici o piedică călătoriei lui. Iar de va merge pentm deșertăciuni, precum s-a spus mai sus dragostei voastre, oripentni cererile unora se vorsîgui a merge la guvemămînt, să nu iscălească nici scrisorile lui, nici să aibă comuniune cu acela". **Zis-au toți: "Se hotărăște și aceasta". -Sard. 21.**

957. -"Asemenea episcopii să nu călătorească peste mare la Roma decît numai cu hotărîrea mitropolitului propriu al scaunului celui dintîi din fiecare eparhie, adică de nu va lua mai ales de la însuși mitropolitul său ceea ce se zice scrisoare de slobozire formală sau de recomandare". **-Cart. 23.**

958. -"Vreun mirean de va cumpăra lucmri domnești, care se chiamă vameș iar preotul va intra chezaș pentm dînsul, celui să i se ia preoția de tot. Iar de se va face chezaș într-alt chip, pentm ca să dobîndească și de aceea i se ia darul. Iar de se va afla vreun om sărac dator și vor vrea să-l bage în temniță iar preotul îl va lua în chezașie, de aceea nu se oprește; ci încă are cinste de binele ce a făcut. Și într-alte lucmri bune de va intra preotul chezaș nici o pedeapsă pentru chezușuire". **-ILT, 90.**

CVII.

IUBIREA

959. - Dacă credința este împrumut de adevăr, iar nădejdea o așteptare răbdătoare și statornică a împlinirii acestor adevăruri, apoi iubirea este posesiunea, la început relativă și apoi absolută, a însuși

adevărului. Iubirea desăvârșește pe om în măsura în care omul se desăvârșește prin iubire de adevăr și de dreptate față de sine și de Dumnezeu. Ea este un dar (Rom. 5, 5,13,10), o poruncă (Matei 22, 36-37), un foc (Luca 12, 49), o putere desăvârșitoare a vieții creștine (Deut. 4, 5; Ioan 14, 21-23; I Cor. 13, 1-31; I Petru 4, 8). Ea duce până la unirea CU Dumnezeu (I Ioan 4,8).

960. -Iubirea este de două feluri: a), iubirea naturală în virtutea căreia omul face binele călăuzit de legile naturale și de pe urma căreia culege bunătățile materiale; ,b), iubirea evanghelică

- neutru Dumnezeu, care se desfășoară practic, numai după legile Domnului, în afara cărora nu poate exista o astfel de iubire. De , aceea creștinul trebuie să fie luminat la minte și atent în trăirea virtuților (Rom. 12,2) ca să nu amestece iubirea evanghelică cu cea a dulcegăriilor lumesti, căci altceva este a face binele iubirii după dreptatea legilor evanghelice și altceva este a face binele cerut de poftele și interesele mărunte ale oamenilor, care sub titlul iubirii de aproapele o numesc milă evanghelică, iar în realitate este o iubire păcătoasă. "Nu iubiți lumea nici lucrurile lumii"... (Ioan 2,15-18; V. Fapte bune).

961. -"Cel desăvârșit în iubire și ajuns la culmea nepătimirii, nu mai cunoaște deosebirea între al său și a altuia, sau între a sa și a alteia, sau între credincios și necredincios, între rob și slobod și peste tot între bărbat și femeie; ci ridicat mai presus de tirania patimilor și căutînd la firea cea una a oamenilor, privește pe toți la fel și are față de toți aceeași dragoste. Căci nu mai este elin și iudeu, nici bărbat și femeie, nici rob sau slobod, ci în toate și în toți este Hristos" (Gal. 3, 18). Filoc. II, p. 61, 30.

962. - A avea pe aproapele ca pe tine însuși, e propriu gijei care se ocupă numai de viața lui, iar aceasta ține de legea naturală. Însă a-l iubi pe aproapele ca pe tine însuși, însemnează a avea grijă și de fericirea lui prin virtute, iar aceasta o poruncește -legea scrisă. În sfîrșit, a-l iubi pe aproapele mai mult ca pe tine însuși e propriu legii hamului". -Filoc. III, p. 419,50.

CVIII. ÎMPĂRTĂȘIREA

963. -împărtășirea, cuminecarea sau euharistia este împreunarea cu Hristos prin gustare, a însuși trupul și sîngele Domnului (Matei 26,19-30, Ioan 6,32-58). Omul trebuie să se ispitească pe

sine pregătindu-se prin spovedanie curată și împlinirea canonisirii (I Cor. 11, 28; II Cor. 13, 5) și numai dacă duhovnicul îi va da voie poate să guste din Sfinta Euharistie. Cei nevrednici mănincă și bea întru osîndă (I Cor. 11-27-32) iar cei ce duc o viață imorală și disprețuiesc prin indiferență această taină, speculînd-o ca Iuda, prin înșelăciuni de tot felul, va intra satana în ei (Ioan 13, 27). De aceea duhovnicul trebuie să fie cu mare grijă în aprecierea celor vrednici. În caz că cineva nu mai poate vorbi și nici nu este nimeni care să mărturisească, prin garanția sufletului său (Ex. 32, 32; Rom. 9,1-5) cum că cel ce este gata de moarte, este om credincios și s-a spovedit în cursul anului și a dorit să se împărtășească nu poate să i se dea euharistia, aruneînd mărgăritarele înaintea porcilor (Matei 7,6). Cel mai mare păcătos, dacă pe patul de moarte se spovedește plîngînd cu amar (Matei 27,75) asemenea cu tîlharul de pe cruce (Luca 23, 40-43) poate fi împărtășit. În caz de însănătoșire își urmează canonisirea (I ec. 13; Grigore de Nissa 5).

964. *"Credem că în taina Sfădei Euharistii... este Domnul nostru Iisus Hristos, cu adevărat prezent și real, încît după sfințirea pîinii și a vinului, adică, pîinea se schimbă, se transfințează, se preface, se transformă cu adevărat în trupul Domnului care s-a născut în Vuleem din Sfînta Fecioară Măria, s-a botezat în Iordan, a pățimit, s-a îngropat și a înviat a treia zi"... iar vinul se preface și se transfințează cu adevărat în însuși sîngele Domnului care a curs din Cel răstignit pe cruce pentru viața lumii (Matei 26, 26-28; Ioan 6, 51*)... încă credem că trupul și sîngele cel nestrucăcios al Domnului se dă în același chip și preoților și mirenilor, adică sub amîndouă fonele și intră în stomacul celor ce se împărtășesc, evlavioși și neevlavioși. Numai că pentru cei evlavioși și vrednici le aduce iertare de păcate și viață veșnică iar celor neevlavioși și nevrednici le aduce osîndă și muncă veșnică". Cine învață altfel, este anatematizat de Biserica". -Pavăza Ort. Dec. XVII.*

965. *"Pentru cei ce sînt sub canonul pocăinții, gata de moarte, să se respecte vechea lege canonică (Ancira 6,22; Neocez. 2) de a nu fi lipsit de hrana cea mai de pe urmă absolut necesară (a împărtășaniei). Iar dacă cel amenințat de moarte a fost împărtășit și acum s-a însănătoșit, să fie socotit cu cei ce se roagă împreună (în Biserică). Dar în genere, episcopul nu mai după o cercetare serioasă să împărtășească pe cel amenințat cu moartea, oferindu-i euharistie". -I ec. 13.*

966. *"Niciunul dintre episcopi, prezbiteri sau diaconi, împărtășind cu prea curata cuminicătură, să nu ceară bani sau alt oarecare lucruri de la cel ce se*

împărtășește, căci harul nu se vinde și sfințenia Duhului nu se dă cu bani, iar celor vrednici de acest dar, se cuvine a li se da fără viclesugul cîștigului (**Matei 10,8; F. Ap. 20,23-35**). Iar dacă s-ar afla cineva dintre clerici că cere ceva de la cel pe care-l împărtășește cu Sfîntă Euharistie, să se caterisească, ca un rîvnilor al rătăcirii și al răutății lui Sinton vrăjitorul" (**F. Ap. 8,18-22**). **VI ec. 23**.

967. -"Nimeni dintre mireni să nu se împărtășească cu de la sine putere cu Sfintele Taine (**cum făceau unii voievozi**) fiind de față episcopul, prezbiterul sau diaconul. Iar cel ce ar îndrăzni să facă așa ceva, să se afurisească pe o săptămîină ca cel ce lucrează împotriva celor rinduite, învățîndu-se ca să nu cugete mai presus de cele ce i se cuvine a cugeta" (**Deut. 8,14; II Cor. 26,16-21; Rom. 12, 3; 13, 2**). **-VI ec. 58**.

968. -"Nimeni să nu dea euharistia trupurilor moarte, căci scris este: "**Luați mîncăți**" (**Matei 26, 25**), înșă trupurile morților nu pot nici să ia, nici să mănînce". **-VI ec. 83**.

969. -"Apostolul cu glas mare numește pe omul cel zidit după chipul lui Dumnezeu, că este trup al lui Hristos și Biserica sa (**I Cor. 6, 19; 12, 27**). Cel ce s-a învrednicit de euharistie, prin patimile Mînhitorului, mîncînd și bînd pe Hristos, își sfințește sufletul și trupul cu împărtășirea dumnezeiescului har, unindu-se de-a pururea cu viața cea veșnică. Astfel dacă cineva voiește să se împărtășească cu cinstitul trup, în vremea liturghiei și să se unească cu Hristos, să-și pună mîinile în chipul cnicii (**cînd se primea în miuă**) și așa să se apropie și să primească împărtășirea harului. Deci, pe cei ce, în locul mîinilor, pregătesc oarecare vase de aur, sau din alte materii pentm primirea dumnezeiescului dar, ca să se împărtășească din ele, cu nici-un chip nu-i aprobăm, deoarece cinstesc mai mult materia cea neînsuflețită și supusă omului, decît chipul lui Dumnezeu (**însuși euharistia**). Iar dacă s-ar afa vreun preot care ar da preacurata împărtășanie celor ce aduc astfel de vase, să se afurisească atît el cît și cel care aduce aceste vase", **-vi ec. toi**.

970. -"Dacă cineva zice că nu se cade a primi Sfînta împărtășanie de la prezbiterul însurat, zicînd că acestuia nu i cade să liturghisească, să fie anatema". **-Gangra 4**.

971. **-I**. "Dacă cineva fund om credincios dar se îndrăcește, se cuvine a se **împănași** cu Sfintele Taine sau nu ? **R**. Dacă nu defăima taina și nici nu hulește cele sfînte (**semn că nu este îndrăcît, ci bolnav**) să se împărtășească, dar nu în fiecare zi, căci îi este deajuns numai duminica". - **Timotei 3**.

972. **-I.** "Dacă femeia s-ar împreuna noaptea cu bărbatul ei, sau bărbatul cu femeia sa, și s-ar face lituighie, se cuvine a se împărtăși sau nu? **R.** Nu se cuvine, căci Apostolul spune lămurit: Să nu vă lipsiți uiul de altul, fără numai prin înțelegere reciprocă, la vremea cuvenită, ca să vă îndeletniciți cu rugăciunile **(in post pentru împărtășanie)** și iarăși să vă împreunați ca să nu vă ispitească satana pentm neînfrînarea voastră" **(I Cor. 7,5, 6).** -**Timotei 5.**

973. **-I.** "Dacă cineva postind își spală gura sau fiind la baie, fără să vrea a înghițit apă, se cuvine a se mai împărtăși? **R.** -Da, căci satana aflînd prilej de a-l opri de la împărtășanie, va face acest lucm și mai des". -**Timotei 16.**

974. **-**"Dacă cineva suflă puțin și nu a murit cu torid, dar este nesimțitor și nu poate să mănînce nimic, sau alt chip scuipă ceia ce i s-a dat în gură, preotul cu luare aminte trebuie să însemneze semnul Cmcii numai pe buzele lui, prin atingerea Prea Curatelor Taine". -**CFS, 1,9.**

975. **-**"Cel ce a vomitat după împărtășire se oprește 40 de zile de la dumnezeiasca cuminicătură, rostînd psalmul 50 și făcînd 50 de metanii, oricum s-arfi întîmplat aceasta. Chiar dacă ar ști că nu din cauza lui acum i s-a întîmplat aceasta, dar să creadă că din pricina altor păcate uitate a suferit aceasta", -**Post. 48.**

976. **-**"Se cuvine ca preotul să împărtășească pe cel ce este în pericol de moarte și după ce a mîncat". **Nichifor 9.**

977. **-**"Nu se cuvine călugărițelor să se împărtășească dc la prezbiter tînăr, cînd acesta slujește și împărtășește". **Nichifor 23.**

978. **-W«** se cuvine a se împărtăși de la preotul care nu postește miercurea și vinerea, chiar dacă ar fi evlavios, căci nu este lucni sînt a fi în unele privințe evlavios, iar în alte privințe a fi necurat". **"Căci numai cine are poruncile mele și le păzește, mă iubește" (Ioan 14, 21; 15,10 și 14; I Ioan 5, 3).**-**Nichifor47.**

979. **-I.** "Se cuvine a se împărtăși cel îndrăcit? Fiindcă Sf. Timotei **(3)** într-alt chip a spus, și Sf. Apostoli altfel și urmașii lor într-alt fell **R.** Dacă cineva suferă de veninul negni **(boală de nervi, etc)**, încît se pare că este îndrăcit, nu se oprește. Dacă cineva se îndrăcește cu adevărat nu se poate împărtăși, fiindcă lumina n-are nici-o împărtășire cu întunericul" **(II Cor. 6,14)** -**Nicolac 4.**

980. **-**"Dacă cineva va muri neîmpărtășit din neglijența lui să se facă pentm dînsul Liturghii și milostenii, iar cei vîrstnici ai casei care nu l-au ajutat, să fie canonisiți și opriți de la împărtășanie doi ani și cîte o sută de metanii pe zi. Iar dacă va chema pe preot și nu va veni din lenevire, iar bolnavul va muri

neîmpărtășit, acel preot să fie oprit de la preoție un an, iar penlni cel mort să se facă 24 de Liturghii". -ILT, 167.

981. *"Bărbatul și femeia nu se pot împărtăși cu Sfintele Taine în ziua când s-au împreunat trupește, sau să ia anafora, sau să sântte sfintele icoane. Trei zile trebuie să nu se împreune omul cu femeia lui înainte de împărtășire și după împărtășire încă o zi". -ILT, 170.*

982. *"Iar de se va slobozi omul în ziua în care va voi să se pricestuiască (Matei 5, 28), să se depărteze de sfânta pricestanie; iar de se va fi făcut din ispită diavolească ca să se împiedice pe creștin de la pricestanie, atunci să se pricestuiască ca să nu se bucure vrăjmașul, pentm că nu încetează niciodată a ispiti și mai virtos la sfintele zile în care se curățesc toți creștinii de păcate". -ILT, 170.*

983. *"Iar de vor fi unii canonisiți ca să nu se cuminice și le va sosi ceasul morții, atunci să se pricestuiască neapărat, ca să nu se lipsească de o sfîntenie ca aceasta. Iar de se vor tămădui și se vor scula, atunci iarăși să fie întru poninciții ani să nu se cuminice". -ILT, 320.*

984. *"Femeia lăuză în 40 de zile, după ce i se va citi rugăciunea de curățire, se poate împărtăși. Însă dacă va fi amenințată de moarte și mai înainte de 40 de zile, ba chiar și fără de moliftă se va împărtăși". -ILT, 377.*

985. *"Preotul de va da sfîntă taină a lui Dumnezeu citețului celui destoinic sau omului prost, să o poarte ei, încoace și încolo pentm oarecare treburi, iar nu însuși preotul cu frica lui Dumnezeu să o poarte, unii ca aceștia să se pocăiască trei ani", PBG. 35.*

986. *"Preotul care va pricestuipe orice om fie mic, fie mare, tînăr sau bătrîn, pînă ce nu va lua știre despre dînsul de la duhovnicul său de este destoinic sau nu, unul ca acesta să se gonească de la preoție, adică să se pocăiască cinci ani, iar dacă din neglijență va greși și va pricestui, chiar dacă va fi cucon mic, șapte ani să aibă pocanie". -PBG, 35.*

987. *"Dacă cineva va mînca ceva, apoi se va împărtăși, să se pocăiască un an, de va fi mîncat brinză și ouă și apoi se va împărtăși, doi ani, iar de va fi mîncat came, trei ani de pocăință și metanii 66. Dacă cineva va lua certare de la duhovnic să nu se împărtășească, iar el se va împărtăși fără învățătura duhovnicului, să se despartă de biserică, ca un batjocoritor de Dumnezeu, trei ani, nici prescură să nu primească preotul de la dînsul". -PBG.*

988. -"Preotul care va bea vin pînă la al șaselea ceas din noapte (**ora 24**) să nu slujească... Cine nu va feri sfîntul agneț, ci-l va gusta șoarece sau îl va sfărîma, să postească 40 de zile. Cine va vărsa sfîntul potir în vremea aducerii, să postească o săptămîină, iar vărsîndu-se după sfîntire 40 de zile post". -**PBG. 149 (131).**

989. -"Este bine și folositor a se împărtăși în fiecare zi și a primi Sfintele Taine că însuși Dumnezeu a zis: "Cel ce mănîncă trupul Meu și bea sîngele Meu are viața veșnică" (**Ioan. 6, 54**). Dar noi ne împărtășim de patru ori pe săptămîină, duminica, miercurea, vinerea și sîmbăta și în alte zile cînd se face pomenirea vreunui sfînt... Cei ce viețuiesc în pustietăți, unde nu se găsește preot, păstrînd cuminicătura acasă, se împărtășesc singuri". -**Sf. Vasile 16. -Scris. 83.**

990. -"Mulți se împărtășesc cu această jertfă odată pe an, mulți de două, alții mai des și către toți aceștia se îndreaptă cuvîntul nostm. Dar nu numai către cei de față ci și către cei ce sînt în pustietăți, căci aceștia fac acest lucm odată pe an și de mai multe ori, la doi ani. Deci care trebuie să lăudați, cei ce se împărtășesc odată, sau mai de multe ori pe an ? Nu voi lăuda nici pe cei ce se împărtășesc odată, nici pe cei de mai multe ori, ci numai pe cei ce se împărtășesc cu conștiință curată și a căror viață este neprihănită. Pe unii ca aceștia totdeauna îi vom lăuda, iar cei ce nu sînt curați, să nu se apropie de Sfînta împărtășanie, fiindcă aceștia primesc asupra lor judecată și osîndă...", -**Sf. Ioan Ilrisostom, Evrei, Omilia XVII.**

991. -"Să nu se bizuie numai pe post acela ce a făcut păcate fără a se îndrepta. Cel ce n-a postii, poate fi iertat cînd a făcut-o din pricina vreunei slăbiciuni a tiupului, însă acela care nu și-a îndreptat greșelile, cu neputință, este să-și găsească vreun motiv pentm iertarea sa... Cel ce curvește și hulește cele sfinte, nu se poate împărtăși; precum și cel ce are dușman și-i ține neîncetată ură, nu se poate apropia de Sfînta împărtășanie" (**Matei 6,12; 5, 23-24; Efes. 4, 26**). **Sf. I. Hrisostom-D. Statui XX, 1.**

992. -"Drept aceea tainele acestea le-a dat Iisus pentm ca să fim una cu Dumnezeu. Noi arhieriei și preoții adesea cu socotință și spovedanie slujind liturgie să ne împărtășim cu înfricoșatele Taine; iar ceilalți și ei adesea prin spovedanie, prin sfărîmarea inimii și cucernicia sufletului să se cuminice și nimeni din cei ce se tern și iubesc pe Domnul, să nu treacă peste 40 de zile și dacă cei ce vor păzi pe cît vor putea să se apropie și mai curînd de cuminicătura lui Hristos și dacă se va putea și în toate duminicile și mai ales cei bătrîni și cei bolnavi pentm că aceasta este viața și tăria". -**Sim. Tes. VI, 360.**

993. -"Călugării pustnici se pot împărtăși singuri la vreme de nevoie, cu gura să se cuminece cu dumnezeiască piine, apoi să-și spele gura cu vin sau cu apă". -**Sim. Tes. IX, 41.**

994. -"Nu este îngăduit a se ține Sfintele Taine în casă, mai ales în familie sau a le purta la sine și din îndelungare de vreme să se neglijeze păstrarea lor, ci numai la Biserică pe sfânta masă, căci și credincioșii când trec pe lângă Biserică se închină în semn de salutare a lui Hristos care stă pe scaunul Său în Biserică. Numai în caz de mare nevoie, de persecuții, când se duce împărtășania la bolnav poate preotul să ia Sfintele Taine cu sine, dar și atunci cu mare cinste și îngrijire pe cât posibil mergînd cu ele ca la vohodul cel mare, fără a căuta vreun cîștig lumesc". -**Sini. Tes. IX, 82,t. p.**

995. -"Rînduială apostolică a împărtășirii: După aceasta să se împărtășească episcopul, apoi preoții, diaconii, anagnoștii, cîntăreții, asceții (**celibatarii**); apoi dintre femei: diaconițele, fecioarele, văduvele (**consacrate în slujba Domnului**), apoi copiii și la urmă popond întreg după rînduială, cu frică și evlavie, fără zgomot. Și episcopul să dea jertfa adusă zicînd: Tnipul lui Hristos, iar cel ce primește să zică: Amin. Diaconul să țină pahand și dîndu-l să zică: Sîngele lui Hristos, pahand vieții și cel ce gustă să zică: Amin. Jar în timpul cînd se împărtășește să citească psalmul 33 și după ce s-au împărtășit toți și toate, diaconul să ia ce a rămas și să ducă la proscomidie". -**Const. Xp. VIII, 13.**

996. -"Cînd voiește cineva să se cuminece cu sfintele taine ale lui Hristos, i se cuvine lui să postească toată săptămîină de luni și să petreacă în post și mgăciune și întru trezire cu totul desăvîrșit... Apoi cu cuviință este a-și spăla gura cu spălătoare (**după împărtășire**) că așa a ponincit Sf. Ioan Gură de Aur, penlni pricinile scuipării. Ei se fuc așa: După primirea sfintelor taine, ia fratele anaforă și o potrivește pe ea și primește apă caldă din cea rămasă din turnare întru dumnezeiescul pahar și se șleige cu ștergar curat asupra unui vas gătit spre aceasta". -**Tipicul cel mare p. 42-43.**

997. -"Pentru împărtășirea bolnavilor din cursul anului, în Joia Mare, se scoate un alt sfînt agneț, îl îmbibă cu sfiitul sînge și luni după Paști îl usucă binepentm a se păstra bine, ca să nu se altereze, ' căci Tnipul și Sîngele care ni se dă nouă în condițiile de viață pămîntească, nu este tnipul cel proslăvit și nesupus schimbării, ci: Tnipul care a fost răstignit și jertfit, care a dat mărturia cea bună înaintea lui Ponțiu Pilat (**1 Tim. 6, 13**). Tnipul care a fost biciuit și batjocorit, care a îndurat scuipă/i și a gustat fierea. Așijderea și vinul este acum însăși sîngele care a țșnit din tnipul cel împuns cu sulîța. Este tnipul și sîngele care s-a zămislit de la Duhul Sfînt, s-a născut din

Sfântă Fecioară Măria, a înviat a treia zi, s-a înălțat la centri și șade de-a dreapta Tatălui", N. Cabasiia, TDL, XXVII

998. -"La Liturghie nu numai cei vii, ci și cei morți se împărtășesc duhovnicește și nevăzut, după făgăduința Domnului (**Luca 14,15; 22,30; Matei 7,11**) căci și sufletele celor adoniți au pe Preotul cel veșnic, Carele le face toate acestea și care împarte și aceloră dintre cei vii, care se împărtășesc cu adevărat. Căci nu toți cei cărora le dă preotul se împărtășesc cu adevărat, ci numai aceia care le dă însuși Hristos. Căci preotul împărtășește într-adevăr pe toți cei ce vin la împărtășire. Hristos însă, numai pe cei vrednici de împărtășire. De aici se vede că săvârșitorul tainei și sfințitorul sufletelor, atât ale viilor cât și ale morților este numai Mîntuitorul însuși". **N. Cabasila, TDL, XLII.**

999. -"Preotul n-are voie să primească plată pentru Sfînta împărtășanie și nici să o trimită celor bolnavi, prin cîntăreț sau altcineva, ca să nu fie pedepsit cu afurisirea". **Trebnic p. 526.**

1000. -"Cel amenințat de moarte, dacă este spovedit, și el dorește să primească sfiita împărtășanie, poate s-o primească și după ce a mîncat". - **Trebnic p. 527.**

CIX.

ÎNDRĂCIREA

1001. -îndrăcirea este o boală în primul rînd de natură spirituală dar care poate deveni și trupească, adică psihotizică. Diavolul nu se poate atinge de om fără voia lui Dumnezeu și numai în măsura în care i se îngăduie (Iov. 1,6-12; 2,2-8). El lucrează prin oamenii răi (Iov. 2, 9-10; III Reg. 22, 20-23; Ioan 4, 41). În Evanghelie se face deosebire între îndrăciți, lunatici, epileptici (Matei 4,4,24). Diavolul se atinge de om în diferite forme; îi ia avutul care este prelungirea vieții ca la Iov; îl lovește cu boala vrajbei și a dușmăniei (Jud. 9, 23; I Regi 16,14; 18-10), el rănește trupește pe om ca pe Iov; se atinge de sănătatea sufletului ca la Saul. Adevărata îndrăcire se manifestă cînd diavolul rănește și trupul și sufletul în proporții diferite așa cum se constată în Scriptură (I Cor. 21, 1; II Regi 24, 1; Zah. 3, 1-2; Matei 8, 26-32; 17, 14-18; Marcu 1 23-26; 7, 25-30; Luca 8, 27-32; 9,23-42; 11,14; 3,11-13; F. Ap. 16,16).

1002. -îndrăcirea are mai multe înfățișări și variate lucrări. Diavolul poate să insulte oricărui om gînduri rele și să-l pună în situație de a păcătui (Fac. 3, 1-7; Matei 4, 7-12; II Cor. 11, 3-4; Efes. 4, 14; 6,

6-12; II Petru 3,17). Omul care se învoiește cu păcatul și-I cultivă cu știința și cu voința, contrar legilor Domnului, ajunge să i se stăpînească mintea și faptele pînă Ia pierzare ca și vrăjitorii (Iov. 8, 44; Ex. 7, 22; F. Ap. I, 10; I Tim. 3, 7). Omul care ajunge să fie posedat de diavolul, sub diferite forme hulește pe Dumnezeu și cele sfinte (Marcu I, 23-27; Luca 8, 27-37), care nu poate fi primit la nici-o taină a Bisericii (Cartag. 18; Timotei 2, 3-13) decît la rugăciunile Sfîntului Vasile (Luca 11, 24-26; Marcu 9,17-29). Sînt cazuri de slobozire a ispitei diavolului, orînduite de providență ca să preîntîmpine alte păcate mai mari, iar omul rămîne mai mult sau mai puțin evlavios (Luca 19,14- 23; 13,16; II Cor. 12, 7; Tim. canon 2, 3, 4,15).

1003. -Biserica osîndește pe cei ce se prefac că sînt îndrăciți (VI ec. 60). Pentru vindecarea îndrăciților, pe lîngă rugăciunile Bisericii se recomandă și doctorii trupești căci și ele sînt de Ia Dumnezeu. Cel ce se vindecă poate fi chiar hirotonit (Apost. 79) prin asemnarea cu Măria Magdalena din care s-a scos șapte draci (Marcu 16, 9; Luca 8, 2-3).

CX.

ÎNFRÎNAREA

1004. -înfrînarea statornică este temelia moralei creștine, dar nu orice înfrînare, ci numai aceea închinată Domnului și împlinită cu înțelepciune după dreptatea legii lui Dumnezeu. Toată făptura este bună și vrednică de a fi folosită de om, dar nu toți oamenii sînt făcuți pentru lucrurile din lume. *"Toate-mi sînt slobode dar nu toate-mi sînt de folos" de aceea creștinul "care se folosește de lumea aceasta trebuie să fie ca și cum s-ar folosi de ea, căci chipul lumii acesteia trece"* (I Cor.7, 31; I Tim. 4, 4; Tit. I, 15; Rom. 14, 14). Îndeosebi clericii ca și apostolii odinioară, trebuie să fie pildă de înfrînare (VI ec. i2, 13, 30; VII ec. 18) spre slava lui Dumnezeu, folosul aproapelui și mîntuirea lor înșiși (F. Ap. 20, 34-34; I Cor. 9, 12-27; Tit 1, 7; 2, 6; I Petru 1, 6-13; A. 7, 5, 8).

1005. -Bătrîni și bolnavii care și-au ostenit trupul cu înfrînarea în tinerețe, pot să-și ușureze întreținerea cu alimentație mai bună, fiindcă înfrînarea recomandată de Biserică, nu omoară oamenii, ci păcate și acolo unde păcatul a slăbit și înfrînarea ne îndulcește, iar hrana bună se socotește ca o doctorie folosită în numele 'Domnului (Rom. 14, 6-8). Cei scrupuloși și neînțelegători în iconomia înfrînării, trebuie să se supună sfaturilor duhovnicului. Cei hrăniți cu duhul slavei deșarte, care nu ascultă și astfel se istovesc spre a lor pagubă

trupească și sufletească, trebuie să știe că singuri se sinucid și-și vor da seama înaintea Domnului, că n-au mers pe calea cea împărătească a sfintei Biserici, ca niște neascultători (Tit. 1,15-16; Rom. 14, 14).

1006. -"Dacă vreun episcop, prezbiter, diacon sau orice alt cleric s-ar înfrîna de la căsătorie, de la carne și vin, nu pentru înfrînarea închinată Domnului, ci din scîrbă, uitînd că toate sînt bune foarte, că Dumnezeu a făcut pe bărbat și pe femeie și birfind ar huli făptura, ori să se îndrepteze ori să se caterisească și să se afurisească; tot așa și mireanul".

-Apost. 51.

1007. -"Dacă vreun episcop, prezbiter sau diacon în zile de sărbătoare nu gustă din carne și din vin, din scîrbă iar nu din înfrînare, să se caterisească ca unul care are conștiința vătămată și dă multora prilej de sminteală". **-Apost. 53.**

1008. -"Prezbiterii și diaconii care slujesc în cler și se înfrînează de la carne, sinodul a hotărît ca la agape ei să guste din ea și apoi în viața lor particulară să se înfrîneze. Iar de nu vor voi să guste nici din verdețurile gătite cu carnea și astfel, nu vor să se supună acestui canon, să înceteze din slujbă". -

Ancira 14.

1009. -"Dacă cineva prihănește nunta și defăima pe femeia care se culcă cu bărbatul ei, fiind credincioasă și evlavioasă și ar urî-o sau defăima-o ca și cum n-ar putea să se mîntuiască, să fie anatema". **-Gangra I.**

1010. -"Dacă cineva ar osîndi pe cel ce cu evlavie și credință mănîncă carne, afară de sînge, de jertfe idolești și de sugrumat (**F. Ap. 15, 29**) ca și cum acesta n-ar avea nădejdea mîntuirii, să fie anatema". **-Gangra 2.**

1011. -"Dacă cineva din scîrbă și din dispreț ar defăima sărbătorile mucenicilor sau Liturghiile și pomenirile ce se fac cu acest prilej, să fie anatema". **-Gangra 20.**

.CIOIz) -"Ijză_jEriemjiEJistf^ ce vor să trăiască în
ăIŁŁZ^Jnfjînării_în Biserica Domnului, după'Invățătura Sxriplimh ci a opri pe
Eustațieni, care sub molivul ascezei se mîrtdresc ridicîndu-se deasupra celor ce
viețuiesc în simplitate
și introduc scorniri potrivnice Scripturilor și canoanelor bisericești".

"Deci cu adevărat, noi admirăm fecioria cea smerită și înfrînarea cea evlavioasă și cu cinstire de Dumnezeu o aprobăm. Lăudăm și îndepărtarea cea smerită de lucrurile cele lumești. Cinstim căsătoria cea curată a nunții. Nu

defăimăm nici averea cea câștigată cu dreptate, unită cu facere de bine. Lăudăm îmbrăcămintea cea simplă, folosită* numai pentru nevoile trupului, iar de la năzuințele spre îmbrăcămintea moale și luxoasă ne întoarcem. Cinstim casele lui Dumnezeu (**bisericile**) și aprobăm adunările care se fac în ele ca fiind sfinte și folositoare. Nu mărginim evlavia (**creștină**) numai la o casă, ci o cinstim în toate locurile unde s-au zidit Biserici în numele lui Dumnezeu. Aprobăm adunările care se fac în Biserica lui Dumnezeu spre folosul poporului. Ferim facerile de bine ale fraților care se fac săracilor după predania Bisericii. În scurt, ne rugăm Domnului ca cele predate Bisericii după dumnezeieștile Scripturi și predaniile Apostolilor, dorim să se constituie în Biserica Domnului". -**Gangra 21.**

1013. -..."S-au examinat condițiile înfrînării și castității și se hotărăște, ca cele trei trepte împreunate prin legătura curăției de la hirotonie, episcop, prezbiter și diacon precum și laicii slujitori să fie cu totul înfrînați, ca să poată primi ceea ce ar cere de la Dumnezeu. De asemenea și noi să ținem ceea ce ni s-a transmis prin Apostoli și ni s-a păstrat în vechime". -**Cart. 3.**

1014. -..."Să se hotărăscă ca episcopul, prezbiterul și diaconul și toți cei ce se ating de cele sfinte să fie păzitori ai înfrînării și să se abțină de la femei". -**Cart. 4.**

1015. -"Hotărîm ... înfrînarea unor clerici de la soțiile lor cu excepția citeștilor, ceea ce s-a întărit în diferite sinoade, ca atât ipodiaconii care se ating de Sfintele Taine, cât și diaconii, prezbiterii și episcopii să se înfrîneze de la soții în anumite timpuri, ca să fie ca și cum nu le-ar avea (**1 Cor. 7, 29**), căci altfel se vor scoate din slujba bisericească. Ceilalți clerici inferiori să nu fie siliți la aceasta decât numai la o vîrstă înaintată. Sinodul întreg a zis: întărim cele spuse ... ca fiind sfinte și plăcute lui Dumnezeu". -**Cart. 25.**

1016. -"S-au răspîndit știri că unii clerici nu se rețin de la soțiile lor, la timpuri determinate. Și dacă nu fac aceasta, să se scoată din starea bisericească; ceilalți clerici inferiori să nu se constrîngă de la aceasta, ci trebuie să se păstreze obiceiul fiecărei Biserici". -**Cart. 70.**

(^f0T7~?)-"Iar de se va afla vreun preot care să se lepede de nuntă, sau de carne sau de vin, nu pentru înfrînare, ci pentru uriciunea lor, acela să se îndrepteze sau să i se ia dand... Iar de se vor părăsi de toate acestea pentm dumnezeiască tocmeală și pentru smerenia și pentm traiul unei vieți înfrîinate, pe aceea să nu-i urgisească nimeni, căci mulți călugări în bogați ani au ținut, care nici brînză, nici ouă n-au mîncat, nici vin n-au băut". -**ILT, 100.**

1018. -"Oi adevărat că mînăstirile sînt case de plingere, unde se vede sac și cenușă, unde este singurătate, unde nu se vede nici rîs, nici o îmbulzeală de locuri lumesti, unde este post, unde se culcă pe pămîntul gol, unde toate sînt curate de fum, de fripturi, de came și sîngiuiri, de vuete, de tulburări și de multe supărări". -Sf. Ioan Ilrisostom I Tim. Omilia XV.

1019. -"Iar rînduiala vieții monahicești..., zice starețul Paisie de la Neamț, se înclupuește și se aseamănă petrecerii din rai și se supune voii celei desăvîrșite a lui Dumnezeu. Acolo atunci nu a fost mîncare de carne... Dar dacă cineva, de de[ă]niâlU^o-P^Q!!E^o! sfătuiesc pe dînsul a mînca carne... se rușinează, rușinează-se umdj:a acesta și de cinstitul chip al călugăriei, căci amîndouă sînt unjtcu^alajajjugate". -ACA, 1917, p. 3505627

1020. -"Zis-a un bătrîn: Dacă ești tînăr, fugi de vin ca de șarpe și de vei fi silit la adunare să bei, puțin bînd încetează. Și măcar de te vor jura pe tine, cei ce te jxu chemat să nu iei anunțe la jurămintele lor |Că de multe ori satana silește pe moialuy| poate și bătrîni fiind ei, ca să silească pe~cetTneri tă băutură de vin și la mîncarea cea niultă; ci, să nu te pleci lor că vinii și f^J^llcd^oP^{it} P^o călugări de Dumnezeu, ". -Pateric, p. 306.

1021. -"Amestecă înfrînarea cu (^unplîtătea) și însoțește adevărul ci(^ment^cu^ela~r^ și te vevedeaTșezînd la masă cu areptatea, cu care la masă dorește să se adune oricare altă vi/tute". -Filoc. IV, p. 287, 45.

<T022i -"Primul bine este a nu greși în nimic; al doilea a nu ascunde de rușine greșeala ta, nici a le făli cu ea. Ci mai bine să (e smerești și să te învinovățești tu însuți, împreună cu cel ce te învinovățește și să primești cu bucurie certarea, neîntîmplîndu-se aceasta, lot ce aduci Iui Dumnezeu e fără valoare". -Filoc. IV, p. 288, 48.

1023. -"Mulți se urcă pe crucea relei pătimiri, dar puțini primesc și piroanele ei. Căci mulți se supun ostenelilor și necazurilor celor de bună voie, dar celor cejjnjiJgră^voQ nu se supun decît cei ce au murit cu desăvîrșire lumii acesteia și odihnei din ea". -Filoc. IV, p. 321. 239.

1024. -"Cu privire la obiecția encratiților (sectă rigoristă) cum că nici noi nu mîncăm toate (felurile de carne), să li se răspundă ... că la noi se socotește carnea ca și verdețurile, însă noi facem deosebire între verdețurile folositoare și nefolositoare. Verdeță este și cucuta căreia i se aseamănă carnea de vultur; însă cel ce are minte, după cum n-ar mînca nebu/^ariță, tot așa n-ar mînca nici carnea de dine, afară de împrejurări primejdioase. Așa că cel ce mănîncă carne (bună ca și verdețurile bune), nu păcătuiește". -Sf. Vasile 86.

1025. -"Înjurăturile de cele sfinte sînt o ierosilie, o hulă adusă lui Dumnezeu ca și fiara din Apocalipsă (13,5). Ele dau pe față un suflet spurcat, fiindcă sînt produsul "inimii din care gin duri le cele rele, curviile, preacurviile, furțișagurile, lăcomiile, viclesugurile , înșelăciunile, poftetele rușinoase, hulele, trufia și nebunia" (Marcu 7, 21-22). Înjurăturile de cele sfinte, fiind un păcat împotriva Duhului Sfînt nu se vor ierta nici în veacul de acum (de

duhovnic) și nici **Îîî cel ce va Să vie" (de Dumnezeu Marcu 3, 28-29)**, dacă cel vinovat nu se va pocăi, plîngînd cu amar ca Petru (Matei 26, 75). De aceea, ele duc la oprirea de la împărtășanie unul sau mai mulți ani, pînă ce se va verifica în timp adevărata îndreptare prin canonisire. Vinovatul să analizeze formele de înjurături și să cugete bine ce fel de gîndire zace în sufletul său". (V. Sudalma).

1026. -"Cel ce va sudui pe preot un an să nu se împărtășească, iar de-i va da palme sau cu băț îl va lovi, trei ani să nu se împărtășească și măcar de l-ar ierta preotul, dar el tot un an sub canon să fie". -**Molitefnic**.

CXI1.

ÎNMORMÎNTAREA 1027. -Înmormîntarea trupului cu cîinste se întemeiază pe ideea că trupul este Biserica Duhului Sfînt (**I Cor. 6,19; IV Regi 23, 17-18**) și va învia pentru judecată și răsplată la sfîrșitul lumii (**Matei 25, 3245**). Ea se face de duhovnicul și parohul sub care răposatul a trăit. Cei de altă credință, acei ce duc o viață imorală ca și cei ce nu cunosc pe Domnul (**I Regi 2,12**), sinucigașii de bună voie, nu pot fi înmormîntați bisericește. Numai episcopul dezleagă nedumeririle în aceste chestiuni (**V. Cimitirul, Sinuciderea**).

1028. -În unele locuri este obiceiul a se face priveghere, cît mortul stă în casă. Jocurile obișnuite și neserioase la acest priveghi sînt contrare învățăturii bisericești. Însă este bine ca să se citească în acest timp din Sfîntă Scriptură Eclesiastul, Psaltirea, Evangheliile, Apocalipsul, etc. În unele părți se citesc "stîlpii" adică cele patru Evangheliile așa cum se citeau la slujba ceasurilor în Biserică odinioară în săptămîna patimilor, adică: Luni: *Ceas in*, Matei **1-3**; *Ceas IV*, Matei **14-23**; *Ceas ix*, Matei **24-28** + Marcu **1-3**; Marți: *Ceas iu*, Marcu **4-12**; *vi* Marcu **13-16** + Luca **1-4**; **ix**, Luca **5-U**; Miercuri: *ui* Luca **11-21**; *vi* Luca **22-24** + Ioan **1-5**; **IX** Ioan **6-13** vers. **30**. Alții citesc numai cele 11 Evangheliile ale învierii. Pînă la cimitir unii citesc 12 pericope, astfel: **I** Mat. **10, 28-33**; **II** Mat. **11, 27-30**; **III** Mat. **16, 24-27**; **IV** Mat. **19, 28-30**; **V**

Marcu **8, 34-38**; VI Luca **20, 34-38**; Luca **VII 21, 33-36**; **VIII Ioan 10, 25-29**; **IX Ioan 12, 23-26**; **X Ioan 12, 44- 48**; **XI Ioan 14, 18-21**; **XII Ioan II, 1 + 17+24-26+39-45**. Dacă toate acestea se fac spre folosul celor de față cu gând misionar și duhovnicesc, orice formă este bună.

1029. -Potrivit cu scopul duhovnicesc și supralumesc al vieții, clopotul, anunță comunitatea despre decesul unui frate. **I se închid ochii. I se pune crucea în mâinile strânse pe piept, ca semn de rugăciune și slujire sub steagul crucii. I se acoperă fața, ca cel ce a trecut la Domnul. Din slujba Molitfelnicului se cunoaște semnificația acestei nașteri prin moarte și treceri spre cer. Pomul este simbolul legilor Domnului, prin care el a cunoscut binele și răul, alegînd binele întru a sluji Domnului. Coliva este simbolul vieții lui trupești, frate cu noi și noi cu el. Pomenile ce se fac, mărturisesc faptele sale care rămîn pe pămînt spre a rodi mereu dobînda faptelor bune pînă la **judcata obștească (Matei cap. 25). Țărîna, cenușa și uleiul turnate peste răposatul coborît în groapă, țărîna înseamnă pecetluirea conform dumnezeiescului decret (Fac. 3,1; 18, 27; Ecles. 12, 7; II Cor. 5,1), cenușa ca jertfă a osteneților fizice iar uleiul ca simbol al rodniceii întru a sluji în duh și adevăr, prin rugăciune (Matei 5, 1-12). Astfel, conform cu această pecetluire, trupul trebuie să-i rămînă în acest pămînt pînă în ziua învierii (1 Tes. 4).****

1030. -"De se va chema preotul să slujească pe un mort sărac sau bogat și nu va merge pentm daml (sau plata neîndestulătoare) să se pocăiască un an și metanii 200pe zi". -PBG, 47,

1031. -"Dacă se va întîmpla ca vreunii frați a se duce către Domnul, în mijlocul săptămînii (în postul mare) acestuia nu i se face pomenirea cea de a treia zi pînă vineri seara, cînd se va face parastasul lui. Iar sîmbăta cea viitoare a săptămînii a doua, i se face pomenirea de nouă zile. Iar cea de 40 de zile se face cînd i se vor împlini numărul zilelor lui. Iar prinoasele și pomenirea lui se începe de la duminica cea nouă (a Tomii) pînă la împlinirea zilelor celor 40". -Tipicul M. p. 493.

CXIII. ÎNȘELĂCIUNEA 1032. -înșelăciunea duhovnicească provine din imaginația și sentimentele necontrolate, conduse de o minte slabă, needucată și înșelată de o Enî»4pie ascunsă și arătată, susținută de încăpățînar^ și vicleșug. Aceste stări sufletești duc la osîndirea aproapelui și la fapte contrare unei adevărate vieți duhovnicești. Atunci și Dumnezeu ridică harul său la un astfel de om, așa cum se ridică aracul de la vița de vie și astfel, rămas numai cu

puterile lui, se prăbușește în adâncul pierzării ca Iuda sau ca Sirnon vrăjitorul. Aceasta se numește cădere din har (Gal. 5, 4). Atunci diavolul i se arată îmbrăcat în înger de lumină (II Cor. 11, 14; Sf. Simeon 24 mai; Pateric cap.VII; Deut. 13, 1-5) ca să- și desăvîrșească lucrarea pierzării ca cel ce umblă ca un leu căutînd pe cine să înghită (I Petru 5,8; II Tim. 2,26).

CXIV.

JOCUL DE NOROC 1033. -Jocul de noroc este un mijloc de distracție dar urmărește și un mijloc de cîștig nedrept, un furt deghizat (Ap. 25)

pe care legile bisericești îl osîndește potrivit cu rezultatul păcătos ce decurge din furt, beție, timp pierdut, scandal ș.a. mai ales la clerici (Ap. 42, 43; VI ec. 9, 51). Sfinții Părinți recomandă distracția nevinovată și folositoare a plimbării în parcuri, munți, grădini, iar nu jocul de cărți sau alte soiuri unde trupul stă înțepenit și deci nerecreat, mintea încordată iar sufletul zbuciumat de nereușita cîștigului nedrept, sau în caz de succes, de tulburări și certuri, aducătoare de păcat. Fumatul, jocurile de noroc, bețiile și petrecerile dezmațate scot în evidență calitatea inferioară și cultivarea poftelor păcătoase ale sufletului omenesc (Gal. 5, 19-21;

Efes. 5, 3-5; Clement, Pid. II, 5).

1034. -"Nici un mirean sau cleric să nu se joace cu zamri sau cărți de noroc de acum încolo și oricine va mai face aceasta de va fi cleric să se caterisească, iar de va fi mirean, sS se afurisească". -VI ec. 50.

1035. -"Episcopul sau preotul sau diaconul care joacă table și e bețiv, sau să le părăsească sau să i se ia dand. Tăbliile se cheamă și coinacele și harjîțele de joc". -ILT, 104.

1036. -"Altă pedeapsă au episcopii, preoții, diaconii și alta ipodiaconii, cîntăreții și citeții și mireni. Inșă pe arhierei, pe preoți, pe diaconi, canonul ap. 42 zice să li se ia dand, iar pe ipodiaconi, cîntăreți și citeți și pe mireni, pe ei îi afurisește". -ILT, 104.

CXV.

JOILE

1037. -Joile de după Paști se țin de armeni și de unii creștini din alte țări din răsărit, poate în cinstea înălțării Domnului, dar serbarea lor n-are nici-un temei scripturistic sau canonic, ci mai

degrab este susținută de superstiția temerii de a nu bate grindina. Preoții au datoriat de a lămuri poporul căci "nu trebuie a serba joile". -Sf. Nichifor 42.

CXVI.

JUDECATA

1038. -Judecata bisericească își are temeiul în porunca lui Iisus (Matei 18,15-17) și orînduirea apostolică (I Cor. 2, 14-15; 6, 1-5; Tit. I, 5-10) Continuată de Sfinții Părinți în organizarea canonică a societății bisericești (I ec. 5; II ec. 6; Cart. 10,15,104). Judecător suprem al lumii este Dumnezeu. Cel mai înalt for judecătoresc în Biserică este Sfintul Sinod, în cuprinsul eparhiei este episcopul împreună cu soborul prezbiterilor săi. "Judecățile voastre să le faceți în ziua a doua a săptămînii (luni) pentru că dacă cineva vă fi nemulțumit cu hotărîrea voastră,, pînă sîmbătă să aveți timp ca să puteți potoli nemulțumirea și duminica să împăcați pe cei învrăjbiți între ei. De față să fie la judecată și diaconii și preoții judecînd fără părtinire, ca oameni ai lui Dumnezeu (I Tim. 6, 11) cu toată dreptatea. Să fie de față și părțile împincinate, după cum zice legea. Acei între care este pricină, să stea fiecare în fața judecătônului (Deut. 19,17) și ascultîndu-i să vă spuneți părerile cu dreptate, silindu-vă a-i împăca unul cu altul mai înainte de hotărîrea episcopului, ca să nu ajungă la cunoștința publică hotărîrea dată contra celui păcătos... Ascultați deopotrivă, fiecare din părți și pe pîrîș și pe pitit, însă nu cu părtinirea nici unei părți, ci cu dreptate ca unii ce veți da hotărîrea pentru viața veșnică sau pînă moarte, căci Dumnezeu zice: cu grijă să unărești dreptatea (Deut. 16, 20). De aceea, cel care a fost pe dreptate pedepsit de voi și afurisit, rămîne lipsit de viață și slava cea veșnică, și față de oamenii evlavioși fără cinste, și osîndit de Dumnezeu". -Const. Apost. II, 4.

1039. -" / i Biserică sînt două feluri de judecăți: a), judecată internă, prin spovedanie unde vinovatul are inițiativa acuzației de sine însuși, duhovnicul este numai martor și ispravnic al tainei, (I Cor. 3, 9) iar judecător este Dumnezeu a cănii voință și hotărîre se găsește în legile Sfintei Scripturi (I Cor. 2, 6-16) și ale canoanelor în virtutea cărora duhovnicul își îndeplinește misiunea isprăvniciei (I Cor. 4,1-5). b). Judecata externă bisericească (I Cor. I-II) prin care se pune stavilă răului lăuntric manifestat în afară, fără judecata internă a conștiinței care este adonnită sau pervertită" (I Cor. 2,15). "Dacă ne-ăm judeca pe noi înșine n-am mai fi judecați de alții". (I Cor. II, 31).

1040. -"Episcopul trebuie să judece, cu adevărat drept, după cum este scris: Faceți judecată dreaptă (**Zah. 7, 9; Luca 12,57; Ioan 7, 24**)... El trebuie să apere nevinovăția, iar ceea ce este vrednic de osîndă, sau să tămăduiască sau tot ceea ce este bolnav și fără de leac să lepede afară. Să nu pedepsească în grabă și nici să nu dea crezare oricui, căci este cu puțință ca unii din invidie sau ură contra vreunui frate să născosească învinuiri nedrepte, ca cei doi bătrîni contra Suzanei (**Daniel, Ist. 5**) în Babilon, ca egipteanca contra lui Iosif (**Fac. 39**). Deci, tu ca om al lui Dumnezeu (**I Tim. 6, 11**) nu primi cu ușurință așa ceva ca să nu pierzi pe cel nevinovat și să omori pe cel drept (**Ex. 23, 7**) căci cine face așa ceva, este mai degrabă tatăl mîniei decît al păcii. Inșă, acolo unde este mînie nu mai este Domnul (**Efes. 2, 3**) pentm că mînia este prietenul satanei, vorbesc de mînia, scornită pe nedrept de frații mincinoși, care niciodată nu voiesc să fie pace în Biserică". -**Const. Ap. II, 37.**

1041. ..."Chiar dacă pîrișul este curat la cuget să nu fie crezut singur, căci acesta ar fi contra legii, ci să aibă și alți martori, cu aceeași purtare ca și el, precum zice legea. În gura a doi sau a trei martori să stea tot adevănd (**Deut. 19, 15**). De ce spunem să fie cercetată purtarea martorilor și ce fel este? Pentm că adeseori se întîmplă ca doi sau mai mulți să mărturisească de rău și să fie înțeleși ca să susțină minciuna cum au mărturisit cei doi bătrîni contra Suzanei în Babilon..." (**III Regi 21,10-14; Matei 26; F. Ap. 6, 7**). **Const. Ap. II, 49.**

1042. -"Martorii să fie oameni așezați, stăpîni pe sine, blînzi, serioși, cu dragoste, cumpătați, credincioși și cu frică de Dumnezeu, căci numai mărturia unor astfel de oameni este asigurată prin moralitatea lor și adeverită prin felul lor de viață. Iată mărturia celor ce nu sînt astfel, să n-o primiți. Chiar de s-ar părea că se potrivesc în mărturia lor..." (**Ex. 23, 21**). -**Const. Ap. II, 49.**

1043. -Clericii și mirenii binecredincioși sînt obligați de canoane să aducă toate neînțelegerile cu privire la adevărurile de credință, viață morală, slujbe bisericesti și drepturi și datoriri între colaborarea frățească, treburi administrative, excepții în căsătorii, bunuri materiale de întreținere, etc, în fața autorităților bisericesti (Apost. 32; I ec. 2, 5-17; IV ec. 9, 17, 21, 28; VI ec. 2; Cart. 12, 14, 20, 62, 100; Ant. 6; Sard. 14). Legile și regulamentele bisericesti prevăd la fiecare unitate administrativă bisericască ca protoierie, episcopie, mitropolie, sau patriarhat cîte un consistoriu de judecată precum și pedepsele care se vor da pentru fiecare caz în parte cu scopul de a îndrepta pe cel ce a greșit, a mîngîia pe cel

neîndreptățit și a apăra dreapta credință față de cei ce o batjocoresc prin faptele lor rele sau prin alte forme (Apost. 39,40,41; IV ec. 4; Ant. 25).

1044. -*"Dacă cineva va cunoaște păcatele ascunse ale unui preot, dator este să-l spună arhiereului ca să-l îndrepte. Însă nu se cuvine a socoti pe preot lipsit de preoția lucrătoare pînă ce nu va fi osîndit de judecata bisericească. Dacă cineva se îndoiește, să se ducă la alt preot, căci nu trebuie să vină la dînsul fără credință. Însă dacă va lăsa la Dumnezeu greșeala păcatului, atunci el va primi sfințirea ca de la un organ și cu adevărat se sfințește, căci nu omul din preot, ci dând preoției lucrează sfințenia tainei". -Sim. Tes. IX, 49.*

1045. -**Adevărata judecată bisericească se face numai în conformitate cu legile canonice, legile Domnului. Duhovnicul nu trebuie să se amestece în judecata externă sub nici-o formă, căci nu va putea scăpa de păcat și de sminteală (Cart. 132). Judecata externă pedepsește cu:**

1). Sfatul (Apost. 31)

2). Dojana (IV, ec. 19; Ant. 25; Sard. 13)

3). Afurisirea, excommunicarea sau îndepărtarea de la împărtășire un timp sau definitiv pînă la îndreptare. Prin afurisirea clericului se înțelege suspendarea sau caterisirea provizorie și temporală de la slujbele altarului, dar nu căderea din treapta de cleric (Apos. 5,10, 31, 35, 65, 66, 84; IV ec. 82; VI ec. 3, 55, 58, 64,76; Ant. 6, 10; Sard. 14; Cart. 133; Sf. Vasile 27, 69).

4). Caterisirea pentru clerici: cu dreptul de a purta numai numele de cleric (Apost. 5, 8, 29, 36, 45,54,56,58,73; MI, 4) sau fără nici acest drept (Apost. 12,16, 28, 30, 59, 64; VI ec. 1, 86; Ant. 1, 6; Sf.Vasile 3, 88).

5). Anatema (IV ec. 2,7; VII ec. 5; Gangra 1, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 14, 15, 16, 18; Cart. 11, 81). Fără îndreptare nu există iertare. Caterisitul definitiv, prin îndreptare poate deveni iarăși ilu al Bisericii numai pentru mîntuirea sa personală, dar nu mai poate reveni niciodată la preoția pierdută.

1046. -*"Cel ce fără judecată va ierta pedeapsa celui păcătos, cum a făcut Eli fiilor săi (I Regi 2,12-36; 4,17-21) sau lui Agar (i Regi 15,15-35) care n-a ascultat de Domnul, pîngărește și demnitatea sa și Biserica Domnului. Unul ca acesta este nedrept și față de Dumnezeu și față de oamenii evlavioși fiindcă a*

dat prilej de sminteală noilor convertiți, catehumenilor și celor tineri cu vîrsta. Pe unul ca acesta îl așteaptă chinul și piatra de moară la gît și adîncul mării" (Matei 18, 6-7; II Petru 3, 13; Apoc. 22,11; Const. Ap. II, 10).

1047. *"Dacă episcopul va fi acuzat de ceva, de către oameni vrednici de credință, trebuie să fie chemat de sinodul episcopilor și prezentîndu-se, va mărturisii el însuși, sau vinovăția lui se va dovedi de alții și astfel i se va hotărî pedeapsa. Iar dacă nu va veni, fiind chemat odată, să se cheme și a doua oară trimițîndu-se la el doi episcopi. În caz de neascultare să fie chemat a treia oară, trimițîndu-se iarăși doi episcopi la el. Și dacă nici așa, cu dispreț, nu va asculta, sinodul să hotărască asupra lui cum va socoti, ca să nu creadă că fugind de judecată, va mai fi folosit". -Apost. 74.*

1048. *"Ca martor împotriva episcopului să nu fie primit ereticul, dar nici numai un singur credincios, căci prin gura a doi sau trei martori se va statornici tot adevărul" (Matei 18,16). -Apost. 75.*

1049. *"Cu scopul de a tulbura și disnige ordinea bisericească, mulți născocesc fel de fel de acuzații dușmănoase, împotriva episcopilor, care au sarcina de a conduce Biserica. Toate acestea le fac numai să mînjească buna reputație a preoției și să tulbure pacea popondui. Pentm aceasta sinodul adunat acum la Constantinopol, hotărăște să nu se mai îngăduie oricui și fără de nici-o cercetare, să aducă acuzații împotriva conducătorilor Bisericii, dar nici să fie oprîți toți de a face reclamații".*

a). *"În caz că cineva face vreo reclamație împotriva episcopului, cum că el personal a fost păgubit, sau că i s-a făcut vreo altă nedreptate de ordin material, la o astfel de reclamație să nu se mai cerceteze nici despre persoana reclamatului și nici despre religia lui. În orice împrejurare, episcopului trebuie să i se ceară a-și păstra conștiința curată, iar celui ce zice că a fost nedreptățit, să i se facă dreptate de orice fel de religie ar fi el".*

b). *"Iar dacă acuzația adusă episcopului ar fi bisericească, atunci trebuie să se facă cercetări asupra persoanelor acuzatorilor. Mai întîi ereticii să nu aibă voie să aducă acuzații împotriva episcopilor dreptcredincioși, în chestiuni bisericești. Numim eretici pe cei ce sînt excluși din Biserică și pe cei ce mai pe urmă au fost anatematizați și de către noi și în afară de aceștia și pe cei ce se prefac că mărturisesc adevărata credință și au devenit schismatici și fac adunări sectare, împotriva episcopilor noștri canonici".*

c). *"Dacă vreunul din reclamantîi a fost condamnat de Biserică, din vreo oarecare pricină, fie el dintre clerici, fie dintre mireni, nici aceștia nu au voie să*

reclame pe episcopi, pînă ce nu se vor achita mai întîi de propria lor vinovăție. De asemenea și cei ce sînt sub vreo acuzație mai veche, nu li se poate primi acuzația asupra episcopului sau a altor clerici pînă ce nu vor dovedi că sînt nevinovați, de păcatele ce li se impută".

d). "însă unii care nu sînt nici eretici, nici excomunicați, nici condamnați, nici acuzați prin oarecare vinovății și ar aduce vreo acuzație bisericească asupra episcopului, Sfînlul Sinod hotărăște ca aceștia să înainteze reclamația către toți episcopii eparhiei (**membri ai Sfîntului Sinod**) și să arate cu dovezi vinovățiile acelui episcop. Și dacă se va întîmpla ca acești episcopi să nu poată aduce lumina asupra învinovățirilor aduse asupra acelui episcop, atunci ei să meargă la sinodul cel mare al episcopilor cînd vor fi convocați pentru această chestiune. Acuzatorii să nu-și înainteze reclamația lor decît numai dacă declară scris în ea, cum că se vor supune aceleeași pedepse, dacă episcopul acuzat se va dovedi că a fost calomniat la cercetarea de judecată".

e). "Dacă cineva va disprețui cele hotărîte, după cum s-a arătat mai sus și ar îndrăzni să supere urechea împăratului sau fommile de judecată lumească sau să tulbure sinodul ecumenic nesocotind sinodul eparhiei metropolitane, acuzația unuia ca acestuia să nu fie primită, ca cel ce a defăimat canoanele și a vătămat ordinea bisericească". -**II ec. 6.**

1050. -"Dacă vreun cleric are judecată cu alt cleric să nu ocolească pe propriul său episcop și să se ducă la fommile de judecată lumească, ci mai întîi să se supună judecăților episcopului său, sau să se facă judecata de cei pe care ambele părți i-ar învoi cu îngăduința episcopului lor. Dacă cineva ar face contrar acestei hotărîri, să fie supus pedepselor canonice".

"Dacă cineva ar avea judecată cu episcopul său sau cu alt episcop, să fie judecat de sinodul eparhiei metropolitane".

"Iar dacă vreun episcop sau cleric ar avea judecată cu mitropolitul eparhiot, să se adreseze prin judecată exarhului ca președinte al Sfîntului Sinod sau patriarhului cetății împărătești a Constantinopolului".

1051. -"Parohiile de la țară, din fiecare eparhie, să atîme nestrămutat de episcopii care le dețin și mai ales dacă le-au administrat fără opoziție timp de **30** de ani. Iar dacă în cuprinsul celor **30** de ani s-a născut sau s-ar naște vreo controversă pentm aceasta, se pennite celor ce zic că au fost nedreptățiți să se adreseze sinodului eparhiei. Iar daca cineva s-ar nedreptăți de mitropolitul său, să se judece la exarhul diecezei sau la scaunul

Constantinopolului precum s-a zis mai înainte. Iar dacă împăratul a zidit cetate nouă sau se va zidi în viitor, apoi și împărțirea parohiilor bisericești să urmeze rînduieilor civile de stal". **-IV ec. 17.**

1052. *"Pe lîngă toate celelalte, repetăm și canonul (IV ec.17) care hotărăște ca parohiile de la țară și cele de prin sate, din fiecare Biserică să rămîină nestrămutate la episcopii cei ce le dețin și mai ales dacă le-au administrat ținîndu-le fără opoziție timp de 30 de ani, s-a născut sau s-ar naște vreo controversă pentru aceasta, se permite celor ce zic că au fost nedreptățiți să se adreseze sinodului eparhiei".* **-VI ec.25.**

1053. *"Știm din Scriptură că prin gura a doi sau trei martori se adeverește tot cuvîntul. Deci, hotărîm ca sclavii liberați de stăpîinii lor să-și primească această răsplată în fața a trei martori. Cei ce au fost de față la liberare vor confirma și vor adeveri cele ce s-au făcut".* **-VI ec. 85.**

1054. *"Clericii sau mirenii care reclamă contra episcopilor sau clericilor, acuzațiile lor să nu se primească fără cercetare decît numai după ce se va aprecia mai întîi vrednicia lor morală",* **-IV ec. 21.**

1055. *"Dacă vreun episcop sau prezbiter sau orice cleric ar merge la împărat fără știrea și scrisoarea episcopilor eparhioți și mai ales a celui din capitală, acela să se înlătore și să fie lepădat nu numai de comuniune ci și de demnitatea sa, ca unul care supără pe împărat, contrar orînduirii bisericești. Iar dacă ar fi silit de mare nevoie să se adreseze împăratului, acesta să o facă cu chibziința și socotința episcopului capitalei, eparhiei și a sinodului său și cu scrisorile acestora să pornească la dñim".* **-AM. II.**

1056. *"Dacă vreun prezbiter sau diacon caterisit de episcopul său sau un episcop caterisit de sinod, ar îndrăzni să apeleze la împărat, știind că el trebuie să se adreseze episcopilor unui sinod mai mare și de la ei să aștepte hotărîrea, fiindcă el disprețuiește marele sinod și stăniie pe lîngă împărat, unul ca acesta nu este vrednic de nici-o iertare, nici să aibă drept de apărare și nici să aștepte vreo nădejde de reintegrare în viitor".* **-Am. 12.**

1057. *"Dacă vreun episcop ar fi judecat pentm oarecare învinuire și dacă s-ar întîmpla ca episcopii eparhiei respective să nu cadă de acord în aprecierea vinovăției, unii considerîndu-l vinovat și alții nu, ca să se înlătore îndoiala, Sf. Sinod a hotărît ca episcopul mitropoliei să cheme cîțiva episcopi din eparhiile vecine (care nu sînt de sub mitropolia sa) cu ajutorul cărora să hotărască, spre a înlătura îndoiala, împreună cu episcopii eparhiei sale, pricina supusă judecătii".*

-Ant. 14.

1058. -"Dacă vreun episcop învinovățit, s-ar judeca de toți episcopii eparhiei mitropolitane și toți ar lua o hotărîre împotriva lui, aceasta să nu se mai judece de alții, ci hotărîrea luată de toți episcopii eparhiei să rămînă valabilă pentm totdeauna". -Ant. 15.

1059. -a). "Niciumd dintre episcopi să nu lase eparhia și să treacă la altele (pentru slujbă) (Ap. 35), la care se găsesc deja episcopi, fără numai dacă este chemat de confrății care se află acolo, spre a nu se părea că noi închidem ușa dragostei.

b). "Trebuie să se prevadă, că, dacă vreun episcop dintr-o eparhie oarecare are vreo pricină cu confratele său, nici unul dintre aceștia să nu cheme episcopi judecători din altă mitropolie (ci din cea din care el face parte).

c). "Dacă s-ar întîmpla ca unui episcop să i se pară că este condamnat pe nedrept și ar voi să reînnoiască judecata, dacă se pare dragostei voastre, să cinstim memoria Apostolului Petm și să scrie lui Iuliu, episcopul Romei cu privire la cei ce s-au judecat, pentm ca el să numească judecători (pentru acuzații care sînt sub jurisdicția sa) dintre episcopii învecinați, dacă ar trebui să reînnoiască judecata. Iar dacă s-ar socoti că situația este de așa fel să nu se mai rejudece, atunci cele două judecăți să rămînă întărite definitiv". -Sardica 3.

1060. -"Dacă vreun episcop ar fi caterisit prin sentința episcopilor din vecinătate și el ar face apel pentm rejudecare, atunci (cît ține apelul) scaunul să nu fie ocupat de altul, pînă ce episcopul Romei (pentru eparhiile de sub jurisdicția sa) cunoscînd cum stau lucrurile, va da o hotărîre cu privire la această chestiune". -Sard. 4.

. 1061. -a). "Dacă vreun episcop ar fi dat în judecată și astfel, judecata episcopilor din acea mitropolie l-ar scoate din treapta sa, iar el ar face apel la fericitul episcop al Romei, care ar voi să-i asculte păsurile, va socoti că este cu dreptate a se judeca, se va găsi cu cale (în virtutea autorității morale fixată mai tîrziu la **Cart. 62, 100, 125**) ca să scrie episcopilor din mitropolia învecinată (cu cea a celui osîndit) pentm ca ei să cerceteze totul cu sîrguință și temeinicie și să dea sentința potrivită cu adevănd".

b). "Iar dacă unul ca acesta, care dorește să se rejudece și la rugămintea lui, episcopul Romei ar găsi buna rejudecare, să se lase la aprecierea episcopului Romei, dacă e bine să se Uimită prezbiteri din partea sa, ca judecători împreună cu episcopii mitropoliei învecinate, care prezbiteri vor avea aceeași putere de a judeca ca și cei ce i-a trimis; să fie primită și această propunere (**pentru mitropoliile supuse Romei**)". -(Vezi scris. I și II a Sinod. Cart.).

c). "Iar dacă episcopul Romei ar socoti că sentința dată mai înainte contra episcopului este clară (**dreapta**) să se facă cum va socoti că este bine preaînțeleptului său sfat. Episcopii (**apuseni**) au răspuns: Se primește această propunere". -Sard. 5.

1062. -a). "-.Dacă s-ar afla vreun episcop prea iute de fire -ceea ce nu ar trebui să fie pentru un astfel de bărbat și care s-ar pomi cu mînie împotriva vreunui prezbiter sau diacon, și l-ar scoate din Biserică, trebuie să hotărîm să nu-l osîndească prea repede și nici să nu-l îndepărteze de la împărtășanie. Toți episcopii ziseră : Cel osîndit are dreptul să se adresa mitropolitului eparhial, iar dacă acest mitropolit lipsește, să apeleze la mitropolitul vecin și să se roage ca să cerceteze situația lui cu temeinicie, căci nu este drept ca să nu i se asculte nîgămîntea".

b). "Iar acel episcop, care l-a îndepărtat pe drept sau pe nedrept este dator să aștepte cu răbdare pînă se va face cercetarea și astfel hotărîrea lui, ori se va confirma, ori se va modifica după caz".

c). "Însă cel scos de la împărtășire (**suspendat**) să nu mai slujească pînă ce nu se va judeca apelul său, cu deplina cercetare și buna credință. Iar dacă unii dintre împreună slujitori vor observa la el atîhidine orgolioasă și trînfășă, zicînd el, că suferă pe nedrept, ei sînt datori să-l îndrepte pe calea cea bună, cu sfaturi aspre, îndemnîndu-l să se supună și să asculte. Căci, după cum episcopul este dator să arate dragostea curată și bunătatea sufletească către subalternii săi, tot așa și supușii săi sînt datori să îndeplinească cu supunere sinceră slujba lor față de episcop". Sard. 14.

1063. Dacă vreun episcop ar fi scos cu sila pe nedrept, din cauza învățăturii înalte sau pentru mărturisirea soborniceștii Bisericii sau pentru apărarea adevărului (**dogmatic și moral**) și fiind judecat se află nevinovat, dacă el fuge de primejdie și se duce în altă eparhie, să nu fie oprit a sta acolo (**în refugiu**) pînă cînd va veni timpul să se întoarcă înapoi sau pînă ce va scăpa (prin proces) de înjosirea ce i s-a făcut, căci estep sifiație grea și dureroasă, ca cel ce a suferit pe nedrept să nu fie ajutat de noi și deci, unul ca acesta trebuie să fie primit **CU** multă bunătate și frățietate (**referindu-se la primirea în Apus a Sf. Atanasie cel Mare**). Toți episcopii aii răspuns: Se aprobă". -Sardica 17.

1064. -"Episcopul Gaudențiu (al Naisului) zise: Tu știi frate Aetiu, că de cînd ești episcop în Tesalonic, întotdeauna ai căutat pacea, pentm ca să nu fie deosebiri de păreri cu privire la clericii

Bisericii și ai căutat să fie primiți toți acei (clerici) hirotoniți de Museu și Eulihian (episcopi fără drept eparhial) fiindcă (cei hirotonisiți de ei) nu au nici-o vină". -Sard. 18.

1065. -">. *Cu adevărat avem datoria să fim liniștiți și răbdători și cu milostivire față de toți, care au fost promovați în clend bisericesc de vreunul din frații noștri (cu hirotonie legală). Dacă acești clerici nu vor voi să se întoarcă la Bisericile pentm care au fost hirotoniți, iar de acum încolo (dacă nu vor asculta) să nu fie primiți între clerici.. Cu privire la Eulihian și Museu să nu se mai socotească episcopi (ca cei ce au fost caterisiți), iar de mirenească împărtășire, (dacă ar cere-o) să nu fie lipsiți. Zis-au toți: Se aprobă". -Sard. 19 (Sint. At. și Pidalion diferă).*

1066. -"Episcopul Gaudențiu zise: Aceste hotărî/i canonice dale pentm a fi împlinite pentm mîntuirea plăcută lui Dumnezeu și oamenilor, potrivit cu răspunderea arhierească, ele nu-și vor avea nici o aplicare, după aceste hotărîți nu sînt urmate de frica sancțiunilor, fiindcă știm din experiență că, chiar și demnitatea preoției a fost batjocorită de multe ori, de obrăznicia unora. Deci, dacă cineva (dintre clerici sau episcopi) ar îndrăzni să facă ceva contrar (canoanelor), căutînd să asculte mai mult de tmfia sa, decît de Dumnezeu, trebuie să știe chiar de pe acum, că s-a făcut pe sine vinovat de a fi tras la răspundere și de a-și pierde cinstea și vrednicia episcopală. Toți au răspuns: Această hotărîre este bună și se aprobă". -Sard. 20.

1067. -"...După hotărîrea Sinodului de la Niceea (c.4), un episcop nu se poate hirotonisi de doi episcopi, ci de trei cu aprobarea mitropolitului...". **S. C-pol I.**

1068. -".De acum încolo hotărîm ca nici de doi nici de trei episcopi, ci de judecata sinodului tuturor episcopilor, după canoanele apostolice (1, 2, 74) să se judece și caterisească un episcop prin judecarea celor mai mulți se va dovedi mai temeinic greșalele celui vrednic de caterisire, fiind de față și cel acuzat...". **Sinod C-pol 2 (a.394).**

1069. -"Numidiu zise: Sînt mulți cu viață imorală care socotesc că pot acuza pe părinți și pe episcopi. Aceștia pot fi primiți sau nu ? Episcopul Aureliu zise: Oare aprobă dragostea voastră ca cei încurcați în păcate rușinoase să aducă acuzații împotriva părinților; Toți episcopii zise: Cel ce ar fi nevrednic să nu se primească". -Cart. 8.

1070. --."Dacă vreun episcop sau prezbiter ar primi la împărtășire pe cei ce au fost scoși de la Biserică după dreptatea vinovăției lor, acela se pare că este

vinovat de aceeași osîndă, ca și cei ce fug de hotărîrea canonică a propriului lor episcop..". **Cart. 9.**

1071. --"*Dacă vreun prezbiter ar fi osîndit de propriul său episcop, și fiind îndemnat de trufie și mîndrie, ar socoti că el poate să slujească lui Dumnezeu cele sfinte separat sau să ridice alt altar contrar credinței și orînduiei bisericești, unul ca acesta nu trebuie să rămînă nepedepsit...*" **Cart. io.**

1072. --"*Dacă vreun prezbiter ar fi osîndit pentm purtarea sa, el are datoria să apeleze la episcopii vecini ca. aceștia ascullînd plîngerea să-l împace cu episcopul său. Dacă nu va face așa, ci cu îngîmfare se va uni cu alți răzvrățiți, despărțindu-se de episcopul său, ar sluji cele sfinte, unul ca acesta să fie dat anatемii și să piardă locul său; însă să se cerceteze dacă nu are pîră dreaptă împotriva episcopului său".* **-Cart. 11.**

1073. --"*Dacă vreun episcop ar cădea în greșeli și nu se pot aduna mai mulți episcopi, ca să nu se întîrzie prea mult, să fie ascultat de 12 episcopi, iar prezbiterii de șase și diaconul de trei".* **-Cart. 12.**

1074. --"*De asemenea s-a hotărît ca din Tripolitania să vină ca delegat la sinod\numai un episcop, din pricina sărăciei provinciei. Prezbiterii de acolo să fie judecați numai de cinci episcopi, iar diaconul de trei precum s-a spus mai sus (c 12) firește, sub președenția propriului său episcop cînd va face apel".* **-Cart. 14.**

1075. --"*De asemenea s-a hotărît ca oricare dintre episcopi sau prezbiterii sau diaconi sau clerici, contra cănria s-a ridicat vreo acuzație în Biserică, fie criminală sau civilă, dacă va refuza judecata bisericească și va voi să se dezvinovățească în fața judecătorilor lumești, să-și piardă locul său chiar dacă sentința ar fi în favoarea lui și aceasta este valabilă în chestiuni criminale, iar în cele civile va pierde tot ceea ce a cîștigat prin proces, de va voi să tină situația sa de cleric".*

"Și aceasta se hotărăște, că dacă cineva va face apel la alli judecători cu putere mai mare, cu nimic nu va vătămă cîntea judecătorilor mai mici a căror sentință se anulează, dacă se dovedește că nu au judecat din dușmănie sau patimă sau că au primit daniurile mituiei. Dar dacă prin învoirea părților se vor alege alți judecători, chiar dacă ar fi mai putini decît cei rînduili (c. 12), partea nemulțumită nu mai are drept de apel..." **-Cari. 15.**

1076. *Dacă vreunul dintre episcopi este pîrît, acuzatond trebuie să înainteze pîra la episcopii care sînt în cuprinsul provinciei (mitropolitane).*

*Episcopul pîrit să nu fie despărțit de comuniune (înainte de judecată) decît numai dacă este chemat prin scrisori ca să se prezinte la judecata episcopilor aleși spre a-l judeca, iar el nu s-ar prezenta la ziua hotărîtă, adică la tennen de o lună, de ziua cînd s-a dovedit că a primit citația. Dar dacă el va dovedi că a fost împiedicat spre a se înfățișa de a răspunde împotriva acuzațiilor care i se aduc, din pricina unor piedici adevărate și constrîngătoare, să se dea alt tennen de înfățișare în cuprinsul altei luni; dacă nu se va prezenta nici în luna unnătoare să nu mai fe în comuniune **(să lie suspendat)** pînă își va dovedi nevinovăția. Iar dacă nu va voi să se prezinte nici în fata sinodului general anual, ca măcar acolo să-și limpezească situația lui, se va judeca ca și cum el însuși și-a rostit sentința de osîndire împotriva lui **(după gravitatea acuzației)**. Și în tot timpul **(după a doua lună și pînă la sinod)** în care a fost scos de la comuniune **(suspendat)** să nu se împărtășească nici la Biserică unde el slujea și nici în cele ale eparhiei".*

*"Pîrîșul lui, dacă n-a lipsit de la tennenii de judecată, să nu fe scos de la comuniune **(suspendat dacă este cleric)**, iar dacă pîrîșul ar lipsi ascunzîndu-se, atunci episcopul rcintegiîndu-se, însuși pîrîșul va fi lepădat de la comuniune, dar fără a i se lua putința de a-și susține acuzațiile, dacă ar putea dovedi că a lipsit de la tennenul de judecată, nu din voia lui, ci pehtm că a fost împiedicat a se prezenta, căci odată introdusă acțiunea în fata judecății episcopilor, dacă pîrîșul este prihănit, atunci el nu mai poate fi primit ca acuzator, decît numai dacă acuzațiile se referă la interesele sale personale și nicidecum pentru cele bisericești". -Cart. 19.*

1077. -în caz că episcopul caterisește pe cineva și acela face apel : *"Prezbiterii sau diaconii sînt osîndiți după ce se va completa mai întii numărul egal al episcopilor aleși din eparhiile vecine, pe care i-ar cere cei pîriți, adică șase pentru cauza prezbiterii și trei pentru a diaconului, împreună cu aceștia fund și episcopul celor pîriți, vor cerceta pricinile, păstrindu-se între acuzator și pîriți aceeași rînduială a zilelor, a termenelor și a persoanelor **(ca la orice judecată)**. Cauzele celorlalți clerici **(inferiori)** le va cerceta și soluționa numai episcopul locului". -Cart. 20.*

1078. *"Asjiderea s-a hotărît ca prezbiterii și diaconii și ceilalți clerici inferiori, în pricinile pe care le au, dacă nu vor fi mulțumiți cu judecata episcopilor lor, atunci să apeleze la judecata episcopilor învecinați și cum vor hotări episcopii acei chemați, cu consimțămînlul propriului lor episcop așa să rămînă. În caz că vor voi să apeleze de la acești episcopi, n-au voie să apeleze la judecata de peste mare **(a episcopului Romei)**, ci la mitropolitiții propriilor*

eparhii, după cum s-a hotărît de mai multe ori, cu privire la episcopi. Iar cei ce vor apela la judecătorii de peste mare (**la Roma**) de nimeni să nu fie primiți la împărțire în Africa". -Cart. 28.

1079. "Așijderea întregul sinod a hotărît ca cel ce a fost excomunicat pentru lenevirca sa, fie episcop sau orice fel de cleric, dacă în timpul cît a fost excomunicat provizoriu ar îndrăzni să se împărțesească mai înainte de a fi fost judecat, unul ca acela să fie socotit cum că el însuși și-a adus asupra sa hotărîrea de condamnare definitivă chiar dacă ar fi fost nedreptățit". -Cart. 29.

1080. -"Așijderea, s-a hotărît ca acuzatond, dacă în localitatea în care locuiește el și-ar ține judecata, el s-ar teme de vreo amenințare a mulțimii, el poate să-și aleagă^o altă localitate în apropiere, unde nu-i vafi greu să aducă martorii și acolo i se va judeca pricina". -Cart. 30.

1081. -"Trebuie a se cere de la împărați ca să binevoiască a hotări, că dacă oarecare mireni împricinați ar voi să fie judecați de biserică penlni orice fel de pricină, potrivit cu dreptul apostolic (**I Cor. 6,1-5**), iar sentința dală n-ar plăcea unei părți și ar apela la judecata lumească, împăratul să nu îngăduie a se chema acel cleric (**judecătoresc**) acum ca martor, la judecata lumească, care mai înainte a cercetat acea chestiune, ori s-a întîmplat a fi de față la cercetări ca martor, și nici nidele persoanelor preoțești (**care ar ști ceva**) nici ele să nu fie chemate la judecata lumească ca să fie martore, ci împricinații să se judece de stat ca și cum nu s-ar fi judecat". -Cart. 59.

1082. -"Să se ceară (**de ia împărați**) ca să binevoiască a poninci, să nu se mai îngăduie ca un cleric, de orice treaptă ar fi, dacă este condamnat prin sentința sinodului episcopal, pentm orice fel de vină, să fie apărat (**făcînd tulburare**) de vreun cleric influent de la Biserica la care a fost mai înainte și nici la alt susținător lumesc, statornicindu-se pentm acești intervenționiști, pedeapsa amendării în bani și pierderea demnității pe care o au fără a se putea justifica ei cu vîrsta sau cu sexul". -Cart. 62.

1083. -**în rezumat:** "Episcopul Echitiu a fost condamnat de sinod. El a plecat în Italia. Delegația africană, care acum pleacă în Italia, dacă îl va afla că el lucrează ca episcop să-l demaște, "acționînd împotriva lui" spre a cunna răul din Biserică". -Cart. 65.

1084. "S-a hotărît că dacă oareca/i clerici ar fi acuzați și supuși sub osîndă din cauza păcatelor, ci ar cere îngăduință de a li se acorda timp de un an ca să-și dovedească nevinovăția, să li se asculte cererea ca să nu se aducă defăimare Bisericii și să se împiedice trnifia ereticilor și a paginilor. Iar dacă în timp de un an

ei nu vor aduce dovezile dezvinovăției lor, să nu mai aibă dreptul de a fi ascultați". -Cart .79.

1085. -*Cuodvultdeus, episcopul Centuriei, a fost dat în judecata sinodului, de potrivnicul său. Acuzatul, Rind întrebat dacă el se prezintă la instanță a răspuns că da, însă nu s-a prezentat la proces și a răspuns că nu se va mai prezenta niciodată. Sinodul a hotărît ca nici-un episcop să nu mai aibă împărtășire cu Cuodvultdeus pînă ce nu se va termina procesul lui. El să nu fie scos din scaunul episcopal mai înainte de a i se termina procesul și aceasta o poate aprecia orice creștin (cu mintea sănătoasă). -Cart. 87.-rezum.*

1086. -*"Unii prezbiteri din Numidia au reclamat pe episcopul lor Maurențiu, însă în ziua procesului ei nu s-au prezentat, ci s-au ascuns deși au fost căutați de mai multe ori. Sinodul a hotărît ca o comisie să cerceteze acest caz și apoi să se judece la altă dată. Acuzatul, ep.*

Maurențiu, a indicat pe șapte episcopi, care vor face parte din planul judiciar al lui, iar reclamanții să indice pe alți cinci, pînă la împlinirea numărului de doisprezece, sub președenția mitropolitului Sanotip".

-Cart. 100 (rezum.).

1087. -*"S-a hotărît ca oricare cleric ar cere de la împărat să fie judecat la judecătoria lumească, să se despoaie de demnitatea sa ; iar dacă vreun laic ar cere de la împărat să fie judecat de episcopi, întni nimic să nu fie împiedicat". -*

Cart. 104.

1088. -*"S-a hotărît în acest sinod (de la 409) ca episcopul singur să nu dea sentința în propriile sale nevoi judecătorești". -Cart. 107.*

1089. -*în rezumat: Dacă episcopul este neglijent cu regiunea convertită de la donatiști, episcopii vecini să-l îndemne a fi rîvnitor la misiunea episcopală. Dacă neglijența continuă încă timp de șase luni și un alt episcop lucrează în acea regiune, iar episcopul de drept deschide proces, mitropolitul să caute a împiedica lucrurile. în caz de nereușită, dacă părțile în litigiu : "prin învoirea comună ar alege judecători din vecinătate, să se aleagă unul sau trei; și dacă s-ar alege trei să aibă valabilitate hotărîrea tuturor trei sau cel puțin a doi". -Cart. 121.*

1090. -*"Iar de la judecătoria aleși prin înțelegere comună (din c. 121), să nu se mai îngăduie a apela la alții. Și oricine s-ar dovedi că din îndărătnicie nu*

seisuptine hotărării acestor judecători, mitropolitul să hotărască ca nici un episcop să nu mai aibă legături cu acela, pînă ce nu se va supune". -Cart. 122.

1091. *"Așjiderea s-a hotărit ca prezbiterii, diaconii și ceilalți clerici care vorfi nemulțumiți de sentința dată de episcopii lor, ca și ei să le soluționeze neînțelegerile cu consimțămîntul propriilor lor episcopi. Iar dacă ar fi nemulțumiți și cu această judecată și ar voi să apeleze și mai departe, să nu le fie îngăduit decît numai la sinoadele din Africa sau mitropolii eparhiilor de care aparțin. Iar cel ce ar voi să apeleze peste mare **(la Roma)** să nu fie primit de nimeni în comuniune africană". -Cart. 125.*

1092. *"Așjiderea întreg sinodul a hotărit ca în fiecare eparhie mitropolitană, să se aleagă cîte trei episcopi judecători **(sinod permanent)** pentni ca să nu se rețină toți episcopii prea mult timp întruniți la sinod plenar... Cart. 127.*

1093. *"Toți au căzut de acord, fiindcă în sinoadele precedente s-a precizat cine poate să acuze persoanele clericale, dar nu s-au hotărit care persoane nu pot acuza. Din această pricină hotări/n ca pe bună dreptate, să nu fe primit ca acuzator, cel ce a fost lepădat de la împărtășire și se afă sub afurisire, fie el cleric sau mirean cel ce voiește să acuze". -Cart. 128.*

1094. *"Așjiderea s-a hotărit ca niciun rob, nici cei liberali să nu fie aduși ca acuzatori **(ai stăpînuului în cele bisericesti)** și nici pe cei pe care legile civile nu-i admit să acuze penlni vinovății publice, ca și pe cei ce sînt vinovați și lipsiți de drepturi civile, adică măscăricii și toate persoanele care s-au făcut vinovate de fapte imorale, nici ereticii, nici paginii și nici iudeii. Însă toii aceștia, cărora li se ia dreptul de acuzare în chestiuni bisericesti nu sînt opriți de a reclama **(pe vreun cleric)** în chestiunile lor particulare". -Cart. 129.*

1095. *"Așjiderea, s-a hotărit că dacă un cleric este acuzat pentm mai multe vinovălii și la proces cea dintîi acuzație dacă nu se poate dovedi, celelalte acuzații să nu mai fie admise pentm a se judeca **(fiindcă pentru primul cap de acuzații, pîrîșul devine calomniator și vrednic de pedeapsa care ar fi primit-o acuzatul)**. -Cart. 130.*

1096. *"Și să nu se primească ca martori la judecată cei despre care s-a hotărit să nu fie primiți nici ca acuzatori sau pe acei martori pe care pîrîșul îi aduce din **(rude sau slugi)** sau mai mici de patmzeci de ani" **(minori)**. -Cart. 131.*

1097. *"S-a hotărit că dacă un episcop ar mărturisi în fața instanțelor, cum că un oarecare cleric i-a mărturisit duhovnicește păcatul său, iar acum acel cleric tăgăduiește, episcopul să nu se socotească înjosit dacă nu i se dă crezare,*

fiindcă numai singura lui mărturie n-are valoare (ci este nevoie și de ale altora Deut. 19, 15 ; Matei 18, 16;). Chiar dacă el, abuzînd, ar exclude de la împărtășire pe clericul care acum tăgăduiește, invocînd imboldul conștiinței sale" (deci se izolează singur). -Cart. 132.

1098. **-(Cont. din c. 132).** "Cîtă vreme episcopul ar opri de la împărtășire pe cel astfel afirisit (c. 132) ceilalți episcopi (judecători) să oprească de la împărtășire pe acel episcop (abuziv), pentm că orice episcop să se ferească a da hotăriri împotriva cuiva, pînă ce nu se poate dovedi judiciar vinovăția acuzatului și cu alte dovezi aduse și de allii "(Ioan 8,17). -Cart. 133.

1099. - "Scrisoarea I-a trimisă de întreg sinodul din Africa către Bonifaciu (418-422), episcopul Bisericii din Roma, prin episcopul Faustin și prezbiterii Filip și Asel, delegații Bisericii Romei (la 419). Aurelia (Fer. Augustin), Valentin primatul Numidiei și ceilalți 217 ca reprezentanți la sinodul plenar al Africei, către Bonifaciu, preafericitul domn și frate.

Deoarece a bineplăcut Domnului ca smerenia noastră să răspundă în scris, cu privire la cele dezbătute de noi împreună cu frații noștri sinepiscopul Faustin și sinprezbiterii Filip și Asel, noi sîntem datori să răspundem nu lui Zosim (+418), episcopul de fericită pomenire de la care am primii scrisori și sfaturi, ci vredniciei voastre, care cu voia lui Dumnezeu ați ocupat locul lui, să vă facem cunoscut, în scurt, cele hotărîte împreună de toți. Inșă fără a insista asupra dezbaterii amănunțite cu privire la cele soluționate, le-am scos la capăt, nu cu puțină osteneală, mereu avînd în vedere dragostea frățească, cu grijă am consemnat în acte pe scurt, cele privitoare la subiectele discutate. Și dacă Zosim ar mai fi în viață, ar primi domnule frate, cu mare bucurie ceea ce ar fi constatat că în chip pașnic s-au limpezit toate". -I-a.

1100. -"Prezbiterul Apiariu (Caterisit de Urban) din cauza hirotnisirii, afurisirii și apelului său, a născut mare sminteală, nu numai în Biserica din Sicca ci și în toate eparhiile africane. După ce a cerut iertare pentru toate păcatele a fost reintegrat în comuniune. Sinepiscopul Urban din Sicca a fost cel dinții care a îndreptat cu grijă toate acelea care se puteau îndrepta. Intrniffit avem datorie să păstrăm pacea și liniștea în Biserică nu numai acum de moment, ci și în viitor, căci în trecut multe s-au întîmplat de felul acesta ba chiar și mai grele, hotărîm (în scop educativ și disciplinar) ca prezbiterul Apiariu să fie înlăhirit de la Biserica din Sicca, fără a-l caterisi din treaptă și

primind scrisoare (canonica) să poată merge înrăită parte ca preot, concesiune oferită lui la rugămintea sa scrisă". -1-b.

1101. -Dar înainte de a ajunge noi la o astfel de dezlegare între altele, însuși Apiariu a pretins oral, ca să cerem de Ia frații Sinepiscopului Faustin și sinprezbiterii Filip și Asel ca să i se citească documentația lor scrisă, precum și ordinele verbale în puterea cărora ei au dreptul de a trata cu noi. Noi am cerut comunitorium adus de ei în scris și au prezentat-o și după ce am citit-o am anexat-o Ia actele pe care acum vi le trimit prin acești delegați, care au fost însărcinați să trateze cu noi patru chestiuni: întâi, despre apelurile episcopilor către iereul Bisericii din Roma; al doilea ca episcopii să nu apeleze la curtea guvernamentală așa cum s-a întâmplat pînă acum; al treilea ca nevoile prezbiterilor și diaconilor să se cerceteze de episcopii eparhiilor vecine, în caz că episcopul lor i-au afurisit în chip pripit; și al patrulea cu privire la scoaterea episcopului Urban din comuniune și a citirii lui la Roma, dacă nu ar îndrepta cele ce trebuiesc îndreptate. -I-c.

1102. -Cu privire Ia chestiunea întâia și a treia și anume ca să se admită episcopilor să apeleze la Roma și că nevoile clericilor să se rezolve de către episcopii lor eparhiali, încă de anul trecut, prin scrisorile noastre trimise deja aceluiași pomenit episcop Zosim, ne-am sîrguit a-i arăta , că fără paguba vreunei părți, noi pe acestea Ie vom respecta pentru scurtă vreme, pînă ce se va face verificarea hotărîrilor de la Niceea (fals invocate de Zosim, căci ele erau ale sinodului din Sardica). Acum cerem și de la sfinția ta ca să dispui, ca aceste probleme să se aplice de noi așa cum s-au dezbătut și hotărît ele de către părinții de la Niceea, adică: "Dacă un episcop este acuzat și episcopii întrușiți în sinodul acelei eparhii l-ar judeca și l-ar scoate din treapta lui, iar lui i s-ar părea potrivit să apeleze și să se refugieze la episcopul Romei, care pe dreptate ar socoti că trebuie să i se reînnoiască judecata, el (ep.Romei) să scrie episcopilor vecini cu eparhia inculpatidui pentru ca dîșii să cerceteze toate din nou cu mare grijă și cu bună credință să precizeze adevănd. Iar dacă apelantul ar îndupleca, prin stărînoare rugăminți, pe episcopul Romei, ca să trimită din partea sa un prezbiter de încredere, este liber să o facă. Apelantid să aibă dreptul de a accepta pe cei ce-l vor ajuta în proces, fiind de față cu ceilalți episcopi, pentm ca toți să aibă puterea celui ce i-a trimis. Iar dacă episcopul Romei va socoti că pentm rezolvarea procesului sînt deajuns numai episcopii

locali, să facă ceea ce i s-ar părea că e mai bine" (Citat drept canon Niceea, Sard. 5). -I-d.

1103. **-De asemenea cu privire la prezbiteri și diaconi:** *"Dacă vreun episcop mînios, ceea ce n-ar trebui safe, s-ar porni cu asprime și iuțime asupra vreunui prezbiter sau diacon și ar voi să-l excludă din Biserică, el trebuie să fie atent ca să nu-l osîndească pe nedrept sau să-l scoată din slujbă. Deci cel scos are dreptul de a merge la episcopii vecini, pentm ca ei să-i asculte pricina și să cerceteze cu grijă, fiindcă nu este drept ca să nu fie ascultat cel nedreptățit; iar episcopul care l-a alungat pe drept sau pe nedrept, este dalor să primească cu răbdare cercetarea pricinei, de unde el va verifica dacă hotărîrea lui a fost dreaptă sau nedreaptă".* (Sard. 14, citat ca drept niceean). -I-e.

1104. *"Toate acestea s-au anexat la acte în chip provizoriu, pînă la sosirea canoanelor originale ale Sinodului de la Niceea, care, dacă și acolo textul va fi identic cu cel din acel comonitorium (roman) prezentat nouă de frații trimiși de la scaunul apostolic, atunci cele cuprinse în comonitorium se vor respecta și la voi în Italia ca și la noi și nu vom mai aminti de neplăcerile de pînă acum, ci credem că cu ajutorul lui Dumnezeu, acum fiind prea sfinția proestos în Biserica din Roma, nu vom mai avea neplăcerile cele cuprinse în comonitorium (lui Zosim) și cu chipul acesta, noi vom respecta frățeasca dragoste și chiar tu înțelegi că acele hotărîri niceene trebuie să fie respectate, după înțelepciunea și dreptatea dată ție de la Dumnezeu, afară de cazul cînd va fi altul textul canoanelor autentice ale sinodului de la Niceea. Am consultat foarte multe cărți, dar nicăieri nu am citit acele (canoane niceene) păstrate în cărțile de la Roma ale Sinodului de la Niceea, așa cum au fost ele trimise de acolo în comoniturul menționat a lui Zosim. Dar întmciț la noi nu am găsit în nici o carte grecească aceste canoane folosite de Zosim, noi .dorim foarte mult să ni se aducă textul păstrat în Bisericile răsăritene, unde se spune că ele se găsesc chiar în originalul scris la Niceea".* -I-f.

1105. *"De aceea chiar vă nigăm ca însuți cucernicia ta să binevoiești a scrie către iereii din acele ținuturi, adică celor din Bisericile Anliohiei, Alexandriei, Constantinopolului și altora, dacă sfinția ta binevoiește, ca de acolo să ni se trimită canoanele autentice stabilite la Niceea de către Sfinții Părinți și prin aceasta, vei aduce o deosebită binefacere tuturor Bisericilor apusene, fiindcă nimeni nu se*

poate îndoii, cum că exemplarele grecești sînt cele mai autentice ale sinodului de la Niceea. Cînd ele vor fi aduse din atîtea Biserici deosebite ale grecilor și comparîndu-le cu ale noastre și dacă ele vor fi toate în concordanță, încrederea va fi deplină, dar pînă atunci noi respectăm cele aduse în comonitoriul menționat mai înainte, cu privire la episcopii care apelează la iereul Bisericii romane și cu privire la nevoile clericilor care trebuiesc soluționate de către episcopii eparhioți și respectînd toate acestea pînă la verificare, credem că, cu voia lui Dumnezeu prea fericirea voastră încă ne va ajuta la toate acestea", **-i-g.**

1106. *"Cu privire la probleme dezbătute și hotărîte la sinodul nostru le veți afla de la sinepiscopul Faustin și sinprezbiterii Filip și Asel, acte iscălite și de ei, pe care le vor prezenta sfinției voastre. Domnul să te păzească întru mulți ani, prea fericite frate..."* **-i-h.**

1107. -A doua scrisoare a sinodului din Africa (424) către Papă Celestin, episcopul Romei, Aureliu, Palatin, Tutos..., întruniți în sinodul general al Cartaginei, către Celetin episcopul Romei. *"Vă facem cunoscut că precum sfinția ta te-ai arătat bucuros de prezentarea lui Apiariu, trimițîndu-ne scrisori prin sinprezbiterul nostru Leon, tot așa și noi cu bucurie trimitem prezenta scrisoare cu privire la limpezirea situației lui, căci este firesc ca, cu toții să zăbovim într-ascultarea nevoilor lui, fiind odată judecat".* **-ii-a.**

1108. *"Deci sosind la noi sinepiscopul Faustin, am întrunit sinodul și la început am socotit că este trimis la noi de la Roma împreună cu Apiariu, cu scopul ca precum Apiariu odinioară și-a recăpătat situația de prezbiter prin mijlocirea lui Faustin, tot așa și acum, prin mijlocirea lui să se curețe de altele păcate imputate lui de cei din Tavrachina, ale cănii fapte urite sînt așa de multe și mari, încît întregul nostru sinod a socotit că protecția lui Faustin a întrecut bunul simț al judecății și rîvna lui de-al apăra, a depășit dreptul de a-i fi apărător. Căci chiar de la început Faustin s-a împotrivit cu exagerarea întregului sinod folosindu-se chiar de insulte, bizuindu-se oarecum pe privilegiile Bisericii romane, ne silea ca să-l primim în comuniunea primită de sfinția ta, avînd încredere în dreptatea apelului său, dreptate pe care el n-a putut s-o dovedească. Și cu toate acestea, sinodul i-a aplicat o prea mică pedeapsă, ceea ce vei constata și mai bine din citirea actelor întocmite după o dezbatere de trei zile în cursul căroră cu mîhnire, am cercetat diferitele acuzații grele aduse asupra lui și astfel, Dumnezeu a tăiat îndată atît*

tărăgăneala incorectă a sînciscopului Faustin, cît și subterfugiile viclene ale lui Apiariu, cu care se silea să-și acopere uritele lui nelegiuiri, toate fiind scoase la iveală de încăpățînarea urită și dezgustătoare, precum și de atitudinea nenîșinată a tăgăduirii, prin care căuta să-și acopere gunoiul atîtor ticăloșii". -II-b.

1109. *"Dar cînd Dumnezeu a constrîns conștiința lui, dîndu-se la iveală toate cele ascunse în inima lui, în fața tuturor, apărînd ca o mocirlă ticăloșită, vicleanul tăgăduitor a început să recunoască toate învinuirile aduse asupra sa și numai după ce s-a dat pe față toate faptele lui criminale a început să facă apel la făgăduința îngăduitoare a noastră, cum că dorim să-l ajutăm să se curețe de nelegiuirile sale, ne-a ușurat și pe noi de neplăcuta osteneală, iar el a început a-și da seama de remușcare, deși acest gest al pocăinței pornea mai mult din constrîngere decît dintr-o viață curată". -II-c.*

1110. *"Și acum, omule frate, mai întîi venim cu datornica închinăciune și cu toți te nigăm ca în viitor, să nu mai dai ușor crezămînt celor ce vin din Africa și să nu mai primești în comuniune pe cei ce noi i-am excomunicat, fiindcă sfinția ta acum ușor te poți încredința, cum că așa s-a hotărît și la Sinodul de la Niceea (c. 5). Dacă din hotărîvile acestui sinod se poate observa, cum că această rinduială se respectă cu privire la clericii inferiori și la laici, apoi cu atît mai mult trebuie să se respecte toate acestea la episcopi". -H-d.*

1111. *"Prin unnare, sfinția ta să nu mai primești în comuniune conștient și cum nu se cuvine (Ap. 12, 13, 32, 37), pe cei ce au fost excomunicați în eparhia lot", -II-e.*

1112. *"De asemenea se cade ca sfinția ta să interzici refugiarea la Roma a nenîșinațilorprezbiteri și clerici, deoarece aceasta nu este doar o hotărîre a Bisericii africane și a sfinților ei părinți, ci este hotărîrea sinodului de la Niceea, care trimite atît pe clericii inferiori cît și pe episcopi, cu destulă claritate la mitropolîții lor". -II-f.*

1113. *"Apoi sinodul niceean a dispus cu înțelepciune și dreptate că orice chestiune care ar putea surveni, trebuie să se rezolve de autoritățile locale, pentru că părinții au știut că nici o provincie nu va fi lipsită de dand Duhului Sfînt, cu ajutorul căreia iereii lui Hristos vor păzi cu tărie și înțelepciune dreptatea și mai ales cînd pîrîlul nu va fi mulțumit cu cele hotărîte de autoritatea locală, să poată apela la sinodul metropolitan sau chiar la sinodul ecumenic. Dar cine ar putea crede oare că Dumnezeu inspiră dreptatea numai unui singur for*

judecătoresc, iar mulțimea ierurilor adunați în sinod ar fi lipsită de această asistență dumnezeiască? Și oare cine ar putea crede că judecata de peste mare, de la Roma, ar putea fi cu adevărat corectă, când cei mai mulți martori necesari nu s-ar putea prezenta la proces din cauza bătnneților sau a altor nenumărate piedici?". -**II-g.**

1114. -"Însă despre pretenția cum că tu ai putea să trimiți delegați ai sfinției tale ca să judece în Africa, noi nu am găsit nimic stabilit de vreun sinod al sfinților părinți, iar motivările pe care s-au trimis odinioară prin sinepiscopul Faustin, ca și când dreptul Romei de a judeca s-ar fi hotărât la sinodul de la Niceea, noi nu am putut găsi nicăieri așa ceva, în copiile trimise de pe izvoarele originale ale sinodului de la Niceea, pe care le-am primit de la preasfințitul Chirii din Alexandria (+444) și de la prea Sfințitul Atic din Constantinopol (+425) și pe care noi le-am trimis regretatului Bonifaciu, înaintașul tău, prin prezbitend Inochentie și ipodiaconul Marcel care ni l-au adus de la ei". -**II-h.**

1115. -"Deci nu faceți de la cererea oricui să trimiteți aici pe clericii voștri să ducă tratative în afacerile noastre și să nu dați prilej să credem că ați introdus în Biserica lui Hristos, mîndria cea deșartă a poftei de putere, căci ea cultivă lumea simplității și claritatea întru umilință pentru cei ce doresc să vadă pe Dumnezeu. Deoarece vrednicul de plîns Apiarie, a fost scos din Biserica lui Dumnezeu în urma nelegiuitorilor răutăți, chiar de fratele nostru Faustin (**cînd s-a convins de imposibilitatea apărării**) sîntem siguri că în viitor, cu știrea și colaborarea sfinției tale, avîndu-se în vedere dragostea frățească, în Africa nu se mai repeta un astfel de lucru". **Iscăliturile. II-i.**

1116. -"Sur, fiind îndepărtat de episcopul Apolo și înstrăinat de Biserică, să rămînă așa cum l-a osîndit episcopul și dacă vrea, el are dreptul de a se apăra și de a ataca sentința episcopului său cu apel la sinod". -**Teofii 4.**

1117. -"Orice faptă a noastră, cînd este făcută după buna orînduială canonică, nu ne aduce nici o tulburare, ci dimpotrivă ne apără de orice clevetire și ne aduce bune aprecieri din partea celor ce judecă corect. Căci cine n-ar pătimi o hotărîre dreaptă făcută de cineva? Sau cum s-ar socoti de bine și vrednică de laudă o judecată dreaptă și făcută după legea canonică?".

"Însă de la început era drept ca Petm să poarte demnitatea preoțească împreună cu răspunderea corespunzătoare a arhieriei (**adică să fi fost hirotonisit cu vrednicie și cu scaun eparhial**), iar dacă nu era vrednic să stea în Sfințul Altar nu trebuia să fie hirotonisit episcop".

"Dar, poate se va părea teoseyiei tale (episcopul Antiohiei Domnus) cum că cuvîntul meu este prea aspru și fără iubire frățească însă, după adevănd care stă mai presus de toți nu este așa. Sau s-ar părea că noi protejăm pe acest bălîn, aprobîndu-i numirea (ca episcop) însă mai bine ar fi, dacă s-ar fi ținut seama (pe lângă situația lui canonică) și de celelalte dezvinovățiri ale sale, fiindcă el spune, cum că el s-ar fi putut dezvinovăți, dar nu i s-a dat nici timpul cuvenit și nici ascultare canonică (ap.74). Astfel, actele l-ar fi arătat, ori vinovat și vrednic de osîndă și deci, nu ar mai fi avut dreptul să zică că e nevinovat, ori găsindu-se nevinovat și iarăși i s-ar fi dat proestoșia biseiicii pe care a avut-o. Dar, înlmcît nu s-a făcut nimic din toate acestea, el strigă împotriva procedurii și zice că i s-a făcut o mare nedreptate și că a fost scos ilegal. Apoi, mai adaugă că i s-a luat și banii săi particulari".

"Deci, cuvioșia ta (ca mitropolit) chibzuiește după sfintele canoane, ce este proprietatea Bisericii și ce este proprietatea slujitorilor bisericești și pe lângă toate acestea, după cum te mgăm prin scrisoarea noastră, fă să înceteze plîngerea bătnului. Iar dacă el ar dori poate să se judece cu cei ce l-au acuzat înaintea teoseyiei tale după obiceiul canonic, firește, fiind de față și episcopul subordonat ție, afară de cei pe care el i-ar recuza ca suspecti. De altfel noi nu credem că ar fi vreun preacinstit episcop, care ar avea gînd vrăjmaș fratelui său. Însă ca să se înlătore orice bănuială, care ar slăbi autoritatea judecătorească cu privire la el, spre a nu-i da prilej ca să mai zică că i s-a făcut nedreptate, nu are nici o însemifătale faptul că ar lipsi din sinod unii care sînt bănuți". -Sf. Chirii 1.

1118. *"Iar banii care s-au luat cu nedreptate, fiind ai lui, este drept să i se dea înapoi din două motive: Mai întii că nu **trebuie** să se facă aceasta (**înainte de judecată**) și al doilea, că aduce gravă nemulțumire prea cinstiților episcopi de pretutindenii, dacă li se va cere socoteală de toate cheltuielile pe care le fac pentm nevoile lor atît din veniturile slujbelor cît și din alte venituri gospodărești căci fiecare dintre noi, la vremea cuvenită, vom da seama în fața judecătondui hituror. Toate odoarele și averea nemîșcătoare trebuie să se păstreze ca averea neînstrăinată a Bisericii, iar iconomia cheltuielilor celor întîmplăoare să se încredințeze celor ce în decursul vremilor ocînnuiesc dumnezeiasca preoție", (ap. 38). -Sf. Chirii 2.*

1119. *"Iar dacă unii vinovați sînt supuși afurisirii ceiiîndu-se penlni păcate și dacă sînt catehumeni, fiind amenințați de moarte, să se boteze (**dacă doresc, suspēhdîndu-li-se pedeapsa**), ca să nu plece din lumea aceasta neîmpărtășiți de har, adică fără a-i face părtași tainelor bisericești, fiindcă și în acest caz trebuie a lucra după legile canonice*

bisericești...". (I cc. 13; Laod. 47; Cart. 45). -Sf. Chril 5.

1120. -"Oricare cleric de va avea vreo tocmeală către altcineva, sau călugăr, sau nu cumva să lase pe arhiereul lor și să se ducă la judecată mirenească, pentru că aceea este urgisire și muștrare arhiereului, ci întâi să caute să vadă tocmeala lor arhiereul, sau de vor vrea amîndouă părțile, adică și unul și altul, de le va da arhiereul voie, atunci să meargă la judecata mirenească și pedeapsă să n-aibă", -ILT, 103.

1121. -a) „Să nu divulgăm răul spre defăimarea clericilor și sminteala poporului "ca să nu se împlinescă ai noi cele zise: Nu fi prea nedrept ca să nu cazi în necredință; penlni că toți legiutoni și judecătorii judecă potrivit cu împrejurările vremurilor. Știm că arhiereii care calcă în picioare canoanele de buna lor voie, își vor da seama în fața judecății lui Dumnezeu, iar mulțimea creștinilor va avea de la Dumnezeu răsplata evlaviei lor celei curate... Aceleași sfaturi vi le dau și eu cu privire la alte încălcări de canoane, ca să nu vă smintiți, ci crima încălcării să o lăsați pe seama lor dacă ei le încălcă de bună voie. Dacă ei le încălcă din neștiință și din sila vremurilor, aceștia vor avea ieitare înaintea lui Dumnezeu...". -Scris. Ghcn., II, 3.

1122. -b) J'Cel ce ar voi să introducă rigurozitatea obiceiurilor Bisericii

noastre în aceste timpuri grele (**sub ocupația otomană**) ca în vremurile de libertate creștină, acela devine vrăjmaș al creștinismului fiindcă încearcă lucruri imposibile. Cel ce face puțin pogorămînt spre a păstra toiul, are o judecată apostolică și astfel îl va judeca Dumnezeu cu milă ... Astăzi creștinismul este ca și înainte de timpul lui Constantin (+ 337) căci n-avem nici împărăție, nici Biserică liberă, nici libertatea de a ne mărturisi credința, ca niciodată pînă acum... Nu-i nimeni care să ne învețe și să învețe și pe alții, iar dragostea păstorilor care știu canoanele s-a răcit. Cînd este dragoste și știință nu trebuie a o iconomisi peritni nevoia vremurilor pe care Domnul le-a prevăzut, că vor fi așa de silnice încît dacă-i cu putință vor amăgi chiar și pe cei aleși, dar numai cel ce va răbda pînă la sîrșitise va mîntui (**Matei 24**). De aceea nu trebuie să ne descurajăm și să ne tulburăm, pentru că nu mai avem libertatea slujbelor, ci mai degrabă să mulțumim lui Dumnezeu că viața creștină dăinuiește în multe părți ale lumii și la toate neamurile și limbile, înfîntînd ispitele. Toate acestea nu trebuie să ne zdruncine credința, ci să fim gata chiar și a muri de va fi nevoieGhcn. II, 4.

1123. **-c).** -"Crestinii mor mucenicește în răsărit și apus pentru credința lui Iisus și sufăr chinuri mari, iar noi ne vom întrista sau vom pedepsi pe cineva fiindcă am uitat numărul pericopei evanghelice ce vine la rînd și în loc de a șaptea a citit pe a zecea? Sau a cîntatpe un alt glas din octoih, adică, în loc de întiul glas, a cîntat pe al doilea? De aceea vă sfătuiesc să le țineți pe toate și să le faceți cu bună judecată, înlăturind orice sminteală întru noi monahii și preoții, pentru ca să nu fie vătămare și smuitalăpentru rîvna și evlavia creștinilor mireru". -Scris. **Ghcn. II, 5.**

1124. **-d).** *JDe aceea, să nu vă despărțiți și economia patriarhului să n-o osîndit} pe care vremurile o impun ... ci să fiți atenți doar, numai ca ei să fie ortodocși și să nu învețe dogme greșite, contrare dreptei creanțe și nici să nu lilu/ghisească cu ereticii. Iar at privire la neștiința lor, la răutatea l/upului care-i apasă, sînt de iertat, iar despre hotărîrile lorgeșite își vor da seama înaintea lui Dumnezeu. Voi să vă faceți pe deplin datoria față de ei pentru evlavia ce-o aveți față de Dumnezeu ... Iar dacă ar veni cineva străin și v-ar îndemna la răzvrătire Să-l alungați" ~ Scris. **Ghcnadie II, 6.***

1125. -"întelegții în cele dumnezeiești, zic că sînt trei dreptăți: omenească, îngerească și dumnezeiască. Cea omenească zic că este împărțire egală și cinstită a lucrurilor văzute ale lumii; cea îngerească, împărțășirea îmbelșugată a cunoștinței dumnezeiești; iar cea dumnezeiască spun că stă în a suferi pentru cei păcătoși". -**Filoc. II. p. 213,11.**

CXVII. JURĂMÎNTUL

<

1126. -Dumnezeu este adevărul absolut (Ioan 14, 6) și pe adevărul lui Dumnezeu trebuie să se întemeieze orice dreptate trebuitoare relațiilor dintre creștini. Jurămîntul este un act de slujire lui Dumnezeu (Fac. 14,22-24) și folosește pentru a stabili adevărul între oameni (Deut. 6,12; 111 Regi 8, 31). Dumnezeu este lăudat cînd omul se jură întru numele lui (I xv. 5,1; Ier. 4,2), însă este un mare păcat cînd cineva jură strîmb în numele Domnului (Lev. 6, 3; 19, 12). "Dacă vei jura: Viu este Domnul, întm adevăr, cu mare chibzuială și dreptate, atunci neamurile vor fi binecuvîntate și se vor lăuda întm El (Ier. 4, 2). Idealul vieții creștine este ca minciuna să dispară și să nu mai fie nevoie de jurămînt (Matei 5, 33-37). Însă păcatele noastre fac ca jurămîntul să fie un criteriu al stabilirii adevărului și al dreptății" (Ev. 6, 16; Matei 26, 6 ; Filip. 1, 8; Apost. 52; V. Făgăduințele).

1127. -"Omul lui Dumnezeu adică creștinul, nu trebuie să se jure nici pe soare, nici pe lună, nici pe stele, nici pe cer sau pe pământ... căci Dascălul nostru ne-a pomnit ca să nu jurăm, ci cuvântul nostru să fie mai vrednic de credință decât jurămîntul. Nici pe cer, că este nelegiuire păgînească, nici pe Ierusalim sau pe templul Domnului sau pe Altar, pe jertfa sau aund templului, sau pe capul nostru, că aceasta este fățarnicie iudaică, ci pe creștini Elîipovătuiește ca, cuvîntul lor să fie da, dașinu, nu, iar ce este mai mult decât aceasta este de la cel rău. (Matei 5,22-27) Cu atît sînt mai vinovați cei ce se jură pe neadevăr". - **Const. Ap. v, 12.**

1128. -"Pe cei ce se jură cu jurăminte păgînești (**tăgăduind adevărul**) canonul (Sf.Vasile 81, 82) îi supune canonisirilor, iar noi hotărîm pentru aceștia afurisirea". -**VI, ec. 94.**

1129. -"Ne-ai întreat (**Amtilohie**) în privința prezbitenului Vianor (**care a jurat în fața ctitoriului Bisericii că nu va mai sluji acolo ca preot**), dacă se mai poate primi în cler în unna jurămîntului. Eu știu că s-a dat un decret obștesc pentm toți clericii din Antiohia care au jurat împreună cu el, ca ei să se îndepărteze de adunările publice (**ca să nu facă sminteală neștiind pocăința lor**) iar în particular (**în locuri unde sînt necunoscuți**) pot să lucreze cele ale preoției. Lui Vianor i se poate da voie să slujească, întrucîl nu mai este în Antiohia ci în Iconia unde precum ne-ai scris, deja s-a mutat să locuiască. Deci, acest bărbat poate fi primit la slujbă cerîndu-se de evlavia ta să se pocăiască de jurămîntul făcut cu înlesnire, în fața unui om necredincios nepulînd suferi amenințarea acelei mici primejdii" (**politico-sociale**). -**Sf.Vasile 17.**

1130. -"Se cuvine a se administra tratament deosebit conducătorilor, cam se jură să facă rău supușilor lor. Vindecarea acestora este de douăfelvv mai întîi să fie învățați a nu se mai jura lesne, al doilea să nu stăruie în jurămîntul rău făcut. Drept aceea, cel ce s-a jurat să facă rău cuiva, acela să se pocăiască pentru neclubzuința jiuămîntului; să nu caute să-și susțină răutatea pe motivul respectării jiuămîntului. Nici lui Irod nu i-a folosit respectarea jurămîntului, făcîndu-se ucigaș al proorocului, ca să nu-și calce jurămînhil (Matei 14, 9). în general jurămîntul din inițiativa proprie este oprit și cu aăt mai mult se oprește cel făcut cu răutate. Deci cel ce s-a jurat rău trebuie să se pocăiască, iar să lui se silească a-și împlini jurămîntul nelegiuit Să se cerceteze mai bine nelegiuirea. Dacă s-ar jura cineva să scoată ochii fratelui său, oare ar fi bine să se facă una ca aceasta? Dacă cineva ar jura să ucidă? Dacă cineva ar jura să calce o ponincă a lui Dumnezeu?" **"Juratu-m-am ca să păzesc poruncile dreptății tale" (Ps.**

118, 106). *Și după cum trebuie a păzomncile cu judecată hotărîtoare, tot așa se cade ca în tot chipul să se nimicească și stîrpească păcatul.* -**Sf. Vasile. 29.**

1131. -*"Călcătond de jurămînt (sperjurul) va fi oprit șus_ anL^ de la împărtășanie, doi ani plîngînd, trei ani ascultînd, patru îngenunchind, un an sînd împreună cu ceilalți credincioși (c.56) și apoi se va învrednici de Sf. împărtășanie".* -**Sf. Vasile 64.**

1132. -*"Călcătorul de jurămînt (sperjurul) dacă păcatul a fost făcut din constringere, sînt supuși la canonisiri mai ușoare, primindu-se la împărtășanie după șase ani. Cei ce și-au vîndut credința lor fără constringere, doi ani să se tînguască, doi ani să asculte, cinci să îngenunche și alți doi să stea la mgăciune și după pocînța trebuitoare (de 10 ani) să se primească la împărtășania trupului lui Hristos".* -**Sf. Vasile 82.**

1133. -*"Sf. Vasile 82, hotărăște ca cei ce prin constringere jură strimb, să fie înlăUlrați din comuniune șase ani, iar pe cei fără constringere să fie înlăturați zece ani. Noi socotim ca aceștia să se scoată din comuniune un an, numai dacă vor mînca după ceasul al nouălea din zi (seara) mîncare de postuscată șivorface zilnic cîte 250de metanii".* -**I.Post.45.**

1134. -*"Cei ce jură strimb să ia bunurile altuia, acela de va lua canon n-are vindecare a se ierta fără numai pînă se va întoarce să dea asupraea (lucrul luat) pentm care a făcut jurămînt strimb și a luat. Atunci de o va da, se canonisește trei ani să nu se cuminice și să facă post și metanii și milostenii ca să i se facă de dînsul milă lui Hristos să-^ ierte de jurămîntul ce a jurat strimb și s-a lepădat de dînsul. Pentm că zice dumnezeiescul Grigore Bogoslovul: cine va jura strimb acela de Dumnezeu se leapădă".* -**ILT,372.**

1135. -*"PreoUd să nu se jure, fiește-ce jurămînt nici mic, nici mare, nici cu voie, nici fără voie) iar de va face aceasta, să se scoată din preoție".* -**PBG. 101.**

CXVIII. LAUDA

1136. -**Lauda de sine numai atunci este îngăduită cînd omul este deznădăjdut sau calomniat și să-și mențină echilibrul în viață (II Cor. 11, 18; 12, 6). Creștinul înțelept să nu se laude cu înțelepciunea sa, cel tare să nu se laude cu tăria lui, cel bogat să nu se laude cu bogăția lui, ci tot cel ce se laudă se poate lăuda cînd cunoaște pe Domnul, dreptatea și judecata pe pămînt (Ier. 23-24). Nu cel ce se laudă singur**

va fi îndreptățit ci numai acel pe care Domnul îl laudă (II Cor. 10,18).
"Vai de omul al cănii nume este mai mare decît faptele sale". -Pateric p. 220.

1137. **-Este îngăduit a lăuda sincer și cu dreptate pe aproapele pentru a-l încuraja spre faptă bună a legăturilor de colaborare frățească. Însă a-l lăuda pe nedrept, cu gînd viclean și lingușitor este un păcat mare, căci îi otrăvești sufletul, mai ales dacă este om slab sufletește.** *"Astfel de oameni nu slujesc lui Hristos, ci pîntecelui lor și prin vorbiri dulci și amăgitoare le înșală inimile celor lesne crezători"*(Rom.VI, 18). **Mulți dintre oamenii Bisericii sînt dispuși să laude fără prea mult discernămint duhovnicesc și astfel, seamănă păcatul mindriei care ruinează viața duhovnicească a fraților lor cei întru Hristos. Lauda în treburile duhovnicești se cuvine a fi folosită cu multă grijă și bine măsurată, pentru ca ea să fie aducătoare de folos bineplăcut lui Dumnezeu (I. Ilirisostom -I Timotei Om. III; Evrei Om. 17).**

CXIX. LĂCOMIA

1138. **În urma păcatului strămoșesc trebuințele omului sînt nesfîrșite și poftele sînt nenumărate și astfel, toate acestea tind spre lăcomia cea nepotolită. Omul este stăpînit lăuntric de poftele mîncării, băuturii și a poftelor trupești, iar în afară, de lăcomia-îmbrăcăminte luxuase, de averi și de bani, precum și de trufia vieții sociale de a stăpîni peste alții. Tendințele către ele nu constituie un păcat, însă îndată ce ele sînt primite de sufletul care face din ele o dogmă, lipindu-și inima de ele, lăcomia devine un păcat de moarte și izvor al tuturor nelegiuirilor (I Tim. 6,10). Pentru unul ca acesta a zis Domnul că mai lesne va intra cămila prin urechile acului, decît bogatul întru împărăția lui Dumnezeu (Matei**

19, 24). *"Luați dar seamă la voi înșivă ca nu cumva să se îngreuneze inimile voastre cu lăcomia mîncării și a băuturii și cu îngrijirile vieții acesteia și astfel să vie peste voi, ziua aceea fără de veste"* (Luca 2, 9; I Cor, 6, 10, 12; Efes. 5,18; Filip. 3,18; V. Dobînda, Simonia).

1139. *"Apostolul Pavel, ca drept canon către Efeseni sau către clericii de prehdindenea, le spune clar: Argint sau aur sau haine n-am poftit de la nimeni, toate făcîndu-le pentm ca și voi să vă osteniți și să ajutați pe cei neputincioși, luînd aminte că mîi fericit este a da decît a lua (Fapte 20, 32-33). De la aceasta învățîndu-ne și noi hotărîm ca episcopul să nu urmărească cîștigul mîrșav, luînd ca motiv speranța întru păcate (de binefacere) și să ceară aur, argint sau*

*altceva de la episcopii, clericii sau monahii supuși lui, căci Apostolul zice: **Nedreptii împărăția lui Dumnezeu nu o vor vedea (I Cor. 6, 9) și copiii nu sînt datori să agonisească pentru părinți, ci părinții pentru copii (II Cor. 12, 14).** Deci, dacă se va afla cineva că pentru storcerea de aur sau pentru altceva, sau pentru vreo patimă a sa, oprește de la liturghie sau afurisește pe vreunul din clericii supuși lui, sau închide vreo sfîntă Biserică, oprind a se face slujbe, descărcîndu-și nebulnia asupra lucrului nesimțitor, devenind el însuși neștiutor, (în cele ale misiunii sale de arhieru), se va supune aceleași soarte (pedepsitoare) și se va întoarce răutatea lui la capul lui (Ps.7, 17) ca **C(1)** ce a călcat poruncile lui Dumnezeu și așezămintele apostolice (29). Căci și Apostolul Petru zice : Păstoriți turma lui Dumnezeu dată în grija voastră, îndrumînd-o cu voie bună, nu cu silnicie, ci cu osîrdie și nu după poftele cîștigului mîrșav, nu ca și cînd ați fi stăpîni (lumești) peste cler, ci pildă bună făcîndu-vă Uirmei, iar cînd se va arăta Arhiepiscopul vostri Hristos, veți lua cununa slavei celei neveștejite" (I Petru 3, 2.-4). -VII ec. 4.*

1140. -"Patima lăcomiei pîntecelui omoară, zice puii dumnezeiești a virtuților. Dar și pe ea o omoară hand credinței și ascultarea poruncilor dumnezeiești prin rațiunea umplută de cunoștință". -Filoc. III, p. 459,59.

CXX.

LEGILE

1141. -Potrivit cu planul de creare a lumii, Dumnezeu a făcut mai întii legile după care a creat realitatea marelui univers nevăzut și văzut precum și pămîntul cu toate legile fizico-chimice, biologice-naturale. Toate aceste legi se găsesc armonizate și în micul univers al ființei omului la care se mai adugă în plus și legile morale naturale, care cer a fi completate cu alte legi superioare ale revelației cerești (Rom. 1,18-25; 2,14-18). Deci, legile de orice soi își au izvorul în voința cea veșnică a lui Dumnezeu ca făcător, providențiator și drept răsplătitor. (Prov. 8,15). Legile științifice sînt semănate în natura înconjurătoare de unde omul este dator să Ie culeagă și să le folosească spre desăvîrșirea sa întru a colabora prin muncă cu Dumnezeu (Ps. 81,6).

1142. -Legile dogmatice și morale sînt date prin revelație și primite de lume prin educația omenirii în decursul timpului și depozitate în Sfîntă Scriptură și Sf.Tradiție și încredințate Bisericii călăuzită de Duhul Sfînt (Ioan 16, 7-13). Biserica, prin sinoadele ei, ne-a lăsat legi călăuzitoare în fruntea cărora stau

canoanele, de care trebuie să asculte orice cleric sau mirean, care voiește să Se mîntuiască, fiindcă "cine n-are Biserica de mamă, n-are pe Dumnezeu de Tată" (Sf.Ciprian, Despre Biserică; Matei 19, 28; Ioan 20, 21; F. Ap. 15,28).

1143. -Legile civile își au temeiul în legea morală naturală turnată de Dumnezeu în tiera omului odată cu plămădirea lui și care s-a îmbunătățit și îmbogățit cu ajutorul experienței adevărilor revelate ale Bisericii, indiferent de concepția socială a insului și a statului, fiindcă adevărilor evanghelice plutesc ca în văzduh, devenind astfel, un bun comun al întregii omeniri (I Cor. 1, 2). Scopul legii este pacea și dragostea desăvîșirii pentru toate ființele omenesti, întru slava lui Dumnezeu (Matei 22, 37-40; Rom. 13, 8-10; Gal. 5,14; Iacob 2, 8-10).

1144. -Toate legile de orice fel, care își au izvorul în voința Iui Dumnezeu, obligă pe om să Ie cunoască (Ioan 17,3) și să le aplice în viața lui (Lev. 18, 4; Deut 4, 1-6; 6, 3; 15, 5; 27-10; 32-46; Matei 19, 7). Cunoașterea fără înțelepciunea aplicării în viață nu folosește, ci mai greu osîndește pe cel ce umple văzduhul cu cuvintele prediciei, iar el nici cu degetul nu se atinge spre a le împlini (Luca 12,47; Ioan 9, 41; 15, 22; Iacob 4, 17; I Cor. 1, 16-20). Împlinirea legii cere efort și credință tare fiindcă orice fel de lege îngrădește libertatea omului rău aplicată în viață, și-i face pe oameni, chiar și fără voia lor, sji-și armonizeze acțiunile lor bune întru a colabora spre binele fiecărui om în parte, al societății și spre slava lui Dumnezeu. Extensiunile legilor sociale au putere numai în această lume, iar cele religioase depășesc lumea și se urcă pînă dincolo de cele pămîntești (Matei 11,12; 30). Călcătorii de lege și disprețuitorii ei vor avea parte în lumea aceasta de blestem, iar în cealaltă de osîndă veșnică, (Deut. 28,15-68) cînd vor fi judecați după legea pe care au cunoscut-o și au primit-o în conștiință, făcînd-o ca a lor (Ioan 12,48; Rom. 2, 12-16; Iacob 2, 10). Ea cere a fi împlinită fără adaosuri sau Scăderi viclene (Deut. 4, 2; 12, 32; Prov. 30, 6; Apoc. 22, 18-19).

1145. -*Tar legi negenerale sînt: cea naturală, cea scrisă și cea a hanilui. Căci fiecareia din aceste legi îi corespunde o anumită viețuire și un anumit curs al vieții, ca și o dispoziție lăuntrică deosebită, produsă de acea lege prin voia celor ce se conformează cu ea. Fiindcă, fiecare din aceste legi crează o altă dispoziție în fiecare din cei ce se află sub puterea ei (45). De pildă legea naturală, cînd rațiunea nu e copleșită de simțire, ne înduplecă fără o învățatură specială să îmbrățișăm pe toți cei înmdiiți și de același neam, întrnicît firea însăși*

ne învață să ajutăm pe cei ce au lipsă și să vrem tuturora același lucru pe care și-l dorește fiecare să-i fie făcut de alții (46). Aceasta ne-a spus-o însuși Domnul, zicînd: "**Cîte vreți să vă faceți vouă oamenii, faceți și voi lor asemenea**" (Matei 17, 12; Luca 6, 36). -Filoc. III, p. 410, 64.

1146. -"Cel ce înțelege că e pomnă de la Dumnezeu să se desfăteze trupește după lege, (biologică) primește cu bucurie lăcomia pîntecelui, ca pe un dar dumnezeiesc spre împreună viețuire și din ea naște modurile a tot felul de păcate ce întinează prin rea întrebuițare lucrarea simțurilor". -Filoc. III, p. 451,10.

1147. -"Privește cum pierde legea pe cei ce o înțeleg trupește convingîndu-i să slujească făpturii în locul Făcătondui și să-și închipuie că cele făcute pentm ei, sînt prin fire vrednice de închinat, iar pe Cel penlni care au fost creați, ei să nu-L cunoască" (Rom. I, 18-32). -Filoc. III, p. 456,41.

1148. -"Iar legea scrisă, înfrinînd prin frica de pedepse pornirile fără rînduiala a celor neînțelepți, îi obișnuiește să socotească pe toți egali. Prin aceasta se consolidează forța dreptății, încît cu timpul, devine fire prefăcînd frica sufletului într-o afecțiune față de bine ce se întărește pe încetul prin voință, iar obișnuința de a se curăți prin uitarea de cele mai înainte printr-o deprindere, care face să se nască deodată cu sine iubirea față de alții. Iar în aceasta stă împlinirea legii, toți unindu-se întreolaltă prin iubire". -Filoc. III, p. 410-411.

1149. -"Legea scrisă împiedicînd prin frică nedreptatea, obișnuiește pe om spre ceea ce e drept, iar cu vremea preface obișnuința într-o plăcere iubitoare de dreptate, ce dă naștere unei desprinderi ferme spre bine, care produce uitarea răutăților de mai înainte". -Filoc. III, p. 41948.

1150. -"In sfîrșit legea harului învață pe cei călăuziți de ea să imite nemijlocit pe Dumnezeu, care dacă se poate spune așa, ne-a iubit mai mult decît pe Sine însuși, măcar că era dușman din pricina păcatului (Rom. 5,6-8). Ne-a iubit adică așa de mult încît a binevoit să Se coboare în ființa noastră, în mod neschimbat, El este în mod supraființial mai presus de orice ființă și fire și să Se facă om și să fie unul dintre oameni. Din aceeași iubire n-a refuzat să-și însușească osîndă noastră și să ne îndumnezeiască după har așa de mult, pe cît S-a făcut El după iconomie și prin om. Iar aceasta a făcut-o ca să învățăm nu numai să ne ajutăm întreolaltă în chip natural și să ne iubim unii pe alții ca pe noi înșine în chip duhovnicesc, ci și să purtăm grijă de alții mai mult decît noi

înșine în chip dumnezeiesc și aceasta să ne fie dovada dragostei întreolaltă ca în temeiul virtuții noastre, să fim gata a suferi cu bucurie moartea de bună voie unii pentru alții. "Căci nu este altă iubire mai mare decât aceasta, ca cineva să-și pună sufletul pentm ei" (Ioan 15,13). -Filoc m, p. 411-212.

1151. -"Mintea cu minte se încaieră la luptă în chip nevăzut ; mintea drăcească cu mintea noastră. De aceea e de trebuință să strigăm către Hristos ca să depărteze mintea drăcească, iar biniința să ne-o dea nouă, ca un iubitor de oameni". -Filoc. IV, p. 54,47.

CXXI. LEHUZA

1152. -Lehuză se numește femeia de la nașterea copilului și pînă Ia opt sau patruzeci de zile. Biserica a rînduit rugăciuni pentru lehuză și copil în prima zi a nașterii cu care ocazie preotul cu moașa constată dacă copilul trăiește pînă la opt zile cînd moașa și nașul îl duce Ia Biserică și preotul însemnează cu sfîntă Cruce și binecuvîntare, după care poate urma botezul. La 40 de zile îl duce iiii am a ș> nașul la Biserică pentru îmbisericare, așa cum a tăcut Maica Domnului cu Iisus. Ducă este băiat, asemenea cu dreptul Simeon (Luca 2,25-38), preotul îl duce Ia sfintele icoane și în Altar, iar dacă este fată o închină numai Ia icoane. Apoi preotul pune pe copil înaintea sfintelor uși de unde îl ia în primire nașul cel ce garantează de viitoarea lui educație creștinească (Sim.Tes. II, 58-60). Și pentru femeile care nasc copiii morți, sînt rugăciuni precum și pentru moașă (Ex. 1,15-21; Ancira 21-25).

1153. *-"Mierea de va naște, să facă 40 de zile și după aceea să se pricestuiască; iar de va veni spre dînsa moarte degrabă, pînă la 40 de zile sau în ziua dintîi de nașterea ei și atunci să se pricestuiască. Așjiderea și coconul botezat să se priceshuască, de-i va fi lui moartea pînă la opt zile sau și mai multe zile, ce miera să-i citească molitve după nașterea ei și așa să se pricesudască așjiderea și economul". "Și babele ce slujesc la naștere, învățăm pe acelea pînă în a șaptea zi să vină la sfînta pricestanie, pentm că și acestea fac slujbă folositoare; și acele mieri ce vor fi fără de lucm și fără de slujbă, ce vor veni spre aceasta într-acei ceas de naștere, unele ca acelea să fie trimis în Biserică pînă în a douăsprezecea zi, iar altele pînă la 15 zile, împotriva care cum au slujit"... De va naște miera în sfintele Paști*

aceea pînă la săptămîină să se spele cu apă și să ia aghiasmă". -PBG, 48.

CXXII. LENEA

1154. -Lenea este dezgustul de a munci. Ea poate să izvorască dintr-o natură trupească defectuoasă și o fire sufletească nepricepută, din descurajare în lupta vieții și mai ales din iubirea traiului bun, a niîndriei și a relei educații. Ea este un păcat de moarte fiindcă se opune decretului dumnezeiesc al muncii (Fac. 2,15; 3,17-19; Iov. 31, 40). Ea poate fi trîndăvie nelucrătoare (Matei 25, 24-29), neîmplinirea datoriei în ocupația aleasă (Matei 25, 3 și 8, 13) și executarea rău făcută a datoriei cum făceau și fariseii (Matei 23,1-39; Ier. 47, 10; Prov. 6, 6-10; 24, 34; 26, 14-16; Sirah 6, 26; I Cor. 7, 10). Lenevirea de orice soi duce Ia urmări rele pentru viața zilnică, ca sărăcia, prostia, furtul, decadența morală, ș.a. Scriptura zice: "Cine nu vrea să lucreze nici să nu mănînce" (I Tes. 3,10). Prin lene se păcătuiește greu și în fața lui Dumnezeu: "Blestemat să fie omul cel ce face luciul Domnului cu lenevire" (Ier. 47,10; Is, 56,49; F. Ap. 21, 7).

1155. -"Clericul... care nu va săvîrși totdeauna slujba sa socotind că va face din evlavie, aceasta nu poate fi evlavie, ci lenevire. Deci, dacă a luat slujba după pravilă, trebuie să o săvîrșească, căci este pentm mîntuirea lui și a hiturilor creștinilor vii sau morți, iar de nu va săvîrși își va da seama înaintea Domnului de lenevirea sa" (Ier. 47,10). -Sim. Tes. IX, 10.

1156. -"Călugăml fiind în mînăstire și fără de nevoie mare de va rămînea de la liturghie, să facă 70 de metanii, iar de va rămînea la pavecemiță 150 de metanii. Cine va rămînea de la Utrenia 200 de metanii dacă stă fără lucm" -PBG, 142.

1157. -"Orice preot ce nu va griji de slujba zilei și de a nopții, sau de dumnezeiască liturghie să umble cu frică și cu cutremur, anatema să fie și să se scoată din preoție" - **PBG, 142.**

1158. -"Călugărul de nu va veni la liturghie, fiind fără de luciu, să nu mănânce pînă la al nouălea ceas și metanii o sută. Iar de va fi trimis la lucni, spre unii ca aceștia nu este lege. Călugărul după pavecemită de vajumzajiva bea 50 de metanii" - }" **BG, 149.**

CXXiii. ' ~

LIPOVENII

1159. -în România prin lipoveni se înțeleg răscolitorii ruși, care au luat ființă pe la 1665, fiind răsculați contra Bisericii din pricina îndreptării cărților de slujbă făcută de patriarhul Nikon. Ei sînt mai multe ramuri și secte, dar cele mai însemnate sînt: a). Bezpopoviții, adică cei fără preoți în nordul Rusiei și b). Popoviții adică cei ce au preoți, în partea de sud, care au ajuns în Moldova, avînd o episcopie la Fîntina Albă în Bucovina.

1160. -învățăturile lor sînt de ordin practic, cu privire la slujbele bisericești și la viața lor morală. Au crucea cu(Jc |5j5rațe) cultivă un celibat curios, fac cruce culdoujyiegISâ țin vechiul^calsndar, au irioyajijjn^lujbe, etc. în majoritatea lor sînt schismatici și mai puțin eretici. Cei ce vin la Ortodoxie, se primesc prin catehizare, cu învoirea episcopului.

CXXIV. LITURGHIA 1161. -Liturghia mai înainte sfințită, era

practicată încă din primele secole într-o formă mai simplă. Prin ea se pot împăca două mari nevoi sufletești ale creștinilor din vremea postului mare: de a respecta postul pînă seara (I Post. 66, 69) și de a se putea împărtăși

zilnic fii hi a se face liturghie deplină care este o prăznuire cu bucurie (Cart. 41). Părinții din Laodiceea (364) în canonul 49 au avut în vedere tocmai aceste două realități duhovnicești; La sinodul vi, 52 precizează ca o completare modul cum trebuie să se împărtășească zilnic creștinii. Sf. Grigore Dialogul (+604) cît a stat la Bizanț a precizat în scris, mai clar această liturghie și astfel s-a generalizat. Ea se poate face miercuri, joi și vineri în săptămîna^i-a^și him^marți, miercunJoLși vineri în tot postvd mare precujm jj,Jujrii. marți și miercuri în săptămînafnp^TfiluiloX^cu excepția Bunei Vestiri, cînd se face seara odată cu vecernia Liturghia Sf. joan_Hrisostom, cînd se sfîrșea postul

zilei și apoi creștinii se împărtășeau. In fond ea nu este decît o ceremonie externă a sfintei împărtășanii (S.Tcs. IX, 55-59).

1162. -"Nu se cuvine a se aduce jertfa Euharistiei (**adică Liturghia deplină**) în postul mare, decît numai sîmbăta și duminica" -Laod. 49.

1163. -"**7** /i toate zilele postului mare afară de sîmbăta și duminica și sfințită zi a Bunei-Vestii, să se săvîrșească Sfințită Liturghie a celor mai înainte sfințite" - vi cc. 52.

1164. -"Liturghia mai înainte sfințită este de la început luată de la urmașii apostolilor, precum mărturisesc și rugăciunile ... este așezat a se face în acest post pentm ca să plîngcm... Deci ca să nu fim neîmpărtășiți cu dand tainelor lui Hristos, și ca sa dobîndim mila ce se dă prin rugăciune, s-a așezat de sfinții părinți să se săvîrșească la al nouălea ceas (orașbpăzîrid hotamI postului care s-a orînduit JI rnîncafodată în zî^spre seară sfințindu-ne cu nigăciuni... și dîndu-se celor ce sînt vrednici a se împărtăși... a cere iertare de păcate și a (pomeni pe toți credinciosului vremea vohodului cînd preotul poartă pe (ap) sfintele taine, căci tainele sînt săvîrșite și este însuși trupul și,sîngele lui Hristos" -s. Tes. IX, 55.

1165. -"Liturghia mai înainte sfințită nu se face și în celelalte posturi. Ea se face numai în (cinci zile ale săpulumînii) spre a ne nevoi mai mult... Miercuri și vineri din săptămînă brnzei și vinerea cea mare acum nu se face nici un fel de liturghie. Drept aceea, precum zice tipicul cel vechi al Bisericii celei mari, în miercurea brnzei, mai întii patriarhul slujea liturghia mai înainte sfințită. In aceste zile de miercuri și vineri era de obicei după ce se postea, apoi să se.mănînce și brînză împotriva unui oarecare eres... În vinerea cea mare, tot în acest chip, de la început se săvîrșea liturghia mai.îuaiaiejifinlită., căci părinții nu voiau să treacă vreo zisă nu vadă peJiaiuvil prin taină, prin care taină a făgăduit ca va fi cu «O/jMatei 28, 20; Ioan 17, 11-25). Însă acum nu știm cum de s-a părăsit obiceiul de a se sluji liturghia mai înainte sfințită. Socotesc că pentm motivul cum că nu este nici post desăvîrșit și deci lituighia desăvîrșită să nu se facă" -S.Tes. IX, 56.

1166. -"Sfintele dantri nu iau nimic prin nigăciunile cele ce se zic la lituighia mai înainte sfințită căci sînt desăvîrșite... De vreme ce agnețul este slujit este desăvîrșit, înălțat și unit cu dumneziescul sînge. In sfîntul potir se toarnă vin și apă nezcîndu-se nici o nigăciune, pentm că desăvîrșindu-se sfințită pîine și băgîndu-se într-însul după obicei, pîrticica cea de sus, să se sfințească cu împărtășirea celei din potir după cum se obișnuiește și la liturghie să se cwnince

din pîinea și din potir preotul și să dea și celor ce vor avea de trebuință"... S.Tcs. IX, 57.

1167. -"Trebuie ca și agnețul să fie întreg iar nu o parte penlni ca să se fringă după obicei și împăifindu-se să se dea, căci numai aceasta a rămas a se face de la liturghia cea desăvîrșită"... "Căldura atunci se pune, nu penlni vre-o săvîrșire de vreme ce nici la Liturghia cea desăvîrșită nu se pune penlni vre-o săvîrșire ci pentru ca gustînd cald din înfricoșatul potir, să înțelegem cum că și Hristosjiuind, Tniful Său cel făcător de viață afosUtedespărtit de dumnezeire c&si dumnezeiescul siiflet_sj^ .plm.-dE.'lucrăvik-DuluduL. Totodată, apa închipuiește și pe Duhul, pentru că Duhul din foc închipttiește dumnezeirea căci zice : Dumnezeul nostru este foc mistuitor (beut. 4, 24; 9,3), de aceea se și zice: "Căldura Duhului Sfînt" -S.Tcs. IX. 58.

1168. -"Afară de zilele cele orinduite nu trebuie a se sluji liturghia mai înainte sfințită căci acest fel de învățătură nu ni s-a dat. Deci, cel ce face în afară de rii t duialăf^Căwme^I -(II Tes. 2,15). -S.Tes. IX, 59.

cxxv. LITURGHISIREA 1169. -Liturghisirea este slujba rituală a rugăciunilor și a jertfei euharistice săvîrșită prin liturghia Sf. Ioan sau a Sf. Vasile. Cele șapte laude sînt rugăciuni pregătitoare, iar slujba liturghiei este coronamentul tuturor. Liturghia se face întru pomenirea Domnului Iisus (Luca 22, 12; I Cor. 11, 24), ca o reproducere în mic a vieții și activității Domnului. Proscomidia și slujba pînă la vohod simholizează viața sa profetică și ascunsă, iar de la vohodul evangheliei și pînă la vohodul heruvicuii, viața sa dascălească pînă la patimi, apoi cina, patimile, moartea și învierea Sa, iar ca rezultat este răscumpărarea omenirii de păcate prin jertfa Sa de pe altarul Crucii și dăruirea trupului Său ca hrană îndumnezeitoare (ioan 6, 35-69; Matei 26, 26-29). Deci liturghia sintetizează întreaga operă a mîntuirii și desăvîrșirii oamenilor: Profeția, întruparea, jertfa, împăcarea și sfințirea, iar din partea omului se aduce: cerere, adorare și mulțumire pentru darul lucrărilor sfinte în această adunare bisericească, unde omul se unește cu Dumnezeu (Evrei 9 și 10; D. Areop. Ierarhia bisericească Nic. Cabassila, Explic. Liturghiei).

1170. -Liturghisitorul ca cel ce reprezintă pe oameni, trebuie să fie floarea vieții creștine (V. Hirotonia) iar ca reprezentat al Domnului, el trebuie să aibă hirotonia canonică trăind-o și

păstrînd-o cu vrednicie, continuă ca un ispravnic al tainelor lui Dumnezeu (Luca 12,41-48; I Cor. 4,1; Tit 1,7). "Tu și fiii tăi să tiu befi vin nici băuturi amestecate cînd veri intra în conul mărturie, ca să nu muriți. Aceasta va fi o lege veșnică penlni voi, ca să puteți învăța pe fiii lui Israel toate legile pe care Domnul le-a dai" (Lev. io, 8-11). "Să nu mergi la mgăciune înMIMmț^rgcJMuî^gJe^inai înainte de a scăpa de necazul păcatelor tale" (Const. Ap.VII, 17). **Deci liturghisitorul trebuie să fie spovedit, să aibă curăție canonică, să-și facă rugăciunile prescrise în cărțile de slujbă, să fie în pace cu toți (Matei 5,23-24). La slujbe să aibă frică de Dumnezeu și atenția ca și cum ar sta față către față cu însuși Dumnezeu (Is. 6, 5-18). Să se împărtășească în fiecare liturghie și să aibă grijă de vestirea cuvîntului Domnului (V. Catehizarea; Apost. 25, 28, 61; I ec. 9).**

1171. -"Să te atingi de cele sfinte cu conștiința înălbită prin curăție, ca un sfînt, după ce te-ai înălbit mai înainte prin șiroaie de lacrimi mai mult decît zăpada, arătînd prin înălbirea îngerească din afară, fnimuseșea dinlăuntd sufletului. Și ia seama să nu fii plin numai dfc^Tjg^ZwTg^ITe lajjaaiuejuX în sfințita săvîrșire a celor dumnezeiești ci să ai și hani, care să-ți facă înțeles în chip ascuns și tainic cele mai înalte" -Filoc. IV, p. 225,18.

1172. -"De vei săvîrși cum trebuie slujba dumnezeiască, cinstită și înfricoșată, și nu te va mostra conștiința pentm nimic să-ți nădăjduiești mîntuirea din aceasta. Căci folosul de aici îți va fi mai presus de toată lucrarea și vederea (Contemplarea), [ar de nu vei face așa, fără îndoială să te depărtezi prin recunoașterea neputinței tale de înălțimea preoțească, decît să te ții cu nedesăvîrșire și cu necurăție de ea și pârînd multora să te afli la înălțime, să zaci ca un stîrv vrednic de plîns și de nevrednicie" -Filoc. IV, p. 273,71.

1173. -"Dacă vreun episcop, prezbiter, diacon sau oricare din catalogid clerical asistă la sfînta liturghie și nu se va împărtăși să spună în public pricina; de va fi binecuvîntată, să aibă iertare, iar de nu o va spune să se afurisească, ca unul care s-a făcut pricină de sminteală popondui (credincioșilor care se împărtășesc) și a dat de bănuială asupra liturghisitorului care a făcut slujba ca și cînd el ar fi slujit fiind nevrednic" (ca eretic etc; de aceea arhierul neslujind sărută sfintele la vohod în semn de comuniune cu el). -Apost. 8.

1174. -"Dacă cineva fiind cleric se va mga (Iiturghisi) împreună cu un cleric caterisit, să se caterisească și el" -Apost. 11.

1175. -"Fiindcă a venit la cunoștința noastră, cum că în țara armenilor, clericii care liturghisesc aduc pe sfiita masă numai vin, fără să-l amestece cu apă

aducînd ca temei pe învățătonii Bisericii Ioan Hrisostom, care nici în tîlcuirca evangheliei după Matei (26, 29; Om. 82): Pentm că n-a băut apă după înviere ci vin? Căutînd să combată acel eres păcătos, fiindcă sînt unii (hidroparastai) care întrebuițează numai apă de la taine, socotind că Iisus Hristos cînd a instituit taina și după ce a înviat, El a dat masa lipsită de sensul tainei înlebuințînd vinul; rodul viei (Matei 26, 29) deci via dă vin iar nu apă". -Din acestea (armenii) socotesc că și Ioan a combătut întrebuițarea apei la sfînta jertfă. Deci, precum ca pe viitor să nu mai rămînă ei în neștiință, precizăm în sens ortodox învățătura acestui părinte. Deoarece a existat un eres vechi al hidroparastaților, care întrebuițau la jerfa lor numai apă în loc de vin, acest bărbat, combătînd nelegiuirea învățătură a celui eres, a alăcăluit cuvîntul de mai sus amintit, ca să le arate, că ei păcătuiesc direct împotriva tradiției apostolice. Însuși Ioan, în Biserica sa unde a păstorit, a predanisit ca să se amestece vinul cu apă, cînd trebuia a se aduce sfînta jertfă cea fără de sînge și/nbolizînd sîngele amestecat cu apă care a curs din cinstita coastă a Izbăvitondui și Mîntuitorului nostru Iisus Hristos Dumnezeu, care s-a vărsat spre viața de veci și spre mînluirea întregii huni (ioan 19,34). De asemenea și în toate Bisericile unde au strălucit luminări duhovnicești, s-a predanisit această rînduiala dată de Dumnezeu. Apoi. și Iacob, mdenia Domnului după tmp, care a păstorit în Ierusalim, precum și Vasile Arhiepiscopul Cezareii, renumit pretutindenii, care ne-a predanisit în scris tainica lucrare sfînta, **au rînduit ca ia dumnezeiască liturghie să punem în sfîntul potir apă și vin. Și cuvioșii părinți adunați la Caitagina (c. 37) au spus precis că la Sfînta Liturghie să nu se aducă nimic altceva decît Tnipul și Sîngele Domnului, precum însuși Domnul ne-a predat, adică pîine și vin amestecat cu apă. Deci, dacă vreun episcop sau vreun prezbiter nu va face după rînduiala predanisită de apostoli și nu va amesteca vinul cu apă și astfel va Iiturghisi, să se caterisească ca unul care a reproduș taina în chip nedeplin și a introdus învățături greșite în celepredanisite" -VI ec. 32.**

1176. -"Nu se cuvîne a aduce la Altar miere sau lapte" -VI ec.

57.

1177. -Dacă vreun episcop, prezbiter, diacon sau vreunul din cei ce sînt numărați în cler, sau laic neavînd nici o nevoie prea grea, sau lucrînd greu, spre a lipsi pentru timp mai îndelungat de la Biserica sa, ci pelrecînd în cetate nu ar merge la Biserică în trei zile de Duminici din trei săpămîni, de va fi cleric să se caterisească, iar de va fi laic să se excludă din comuniune" -VI ec. 80.

1178. -"Deoarece am aflat că în unele țări la Cîntarea Trisaghion, după "Sfînta tară de moarte", se adugă în plus: "Cel ce te-ai răstignit

pentru noi, miluiește-ne pe noi". *Vechii Sfinți Părinți au lepădat acest adaos din această chitare ca fiind străină de evlavia cea dreaptă, împreună cu nelegiuitul eretic (Petru Gnafevs sau Fulon), care a născocit aceste cuvinte. Și noi întărim cele ale dreptei credințe legiuite de mai înainte de sfinții noștri părinți (sinodul IV) și analematicăm pe cei ce și după această hotărîre, primesc aceste cuvinte în Biserică, sau într-un oarecare fel, le adaogă la cîntarea trisaghion (cum fac armenii). Și cel ce va călca această hotărîre, de va fi cleric să se despoaie de vrednicia ieraticască, iar de va fi mirean să se afurisească". VI ec. 81.*

1179. -"Prezbiterii de la sate (fără învoire) nu pot liturghisi în Biserica cetății, dacă episcopul sau prezbiterii cetății sînt în localitate.

Iar dacă acești slujitori ai Bisericii lipsesc și ei vor fi chemați la mgăciune, atunci pot să dea împărtășania" -Neocez. 13.

1180. -"Horepiscopii au misiunea la sate după chipul celor 70 de apostoli (Luca 10 dar ca arhieriei) sînt împreună Uturghisitori cu episcopii și pentm rîvna lor pastorală față de cei săraci, pot să liturghisească și în Biserica cetății cînd sînt invitați" -Neocez. 14.

1181. -"Sîmbăta să se citească Evanghelia împreună cu alte citiri din Scriptură și să se facă liturghia". -Laod. 16.

1182. -"Nu se cuvine a se cînta psalmii fără întrepere în adunările slujbelor bisericești, ci după fiecare psalm (sau serie de psalmi, catisme) să se citească (cuvînt de învățătură)". -Laod. 17

1183. -"La ceasul al nouălea, la vecernie, să se citească aceleași rugăciuni (statornicite oficial, nu invecțiuni personale)". -Laod. 18.

1184. - "După predica episcopului, mai întîi se citește mgăciunea pentm slobozenia catehumenilor (și după ce s-a zis: Cîți sînteți chemați ieșiți...) și catehumenii au ieșit din Biserică, se face rugăciunea celor ce sînt canonisiți întm pocăință (și care nu au voie să stea la liturghia credincioșilor) și după ce au fost binecuvînțați de episcop, punîndu-le mîna pe cap, se cîtesc trei nigăciuni pentru cei credincioși, întîia citită în taină, iar a doua și a treia (cea a heruvicului) se citește cu glas tare. Apoi episcopul dă pace (binecuvîntării la toți) prezbiterii și ei dau pace episcopului (cerîndu-și iertare cu plecăciune) și așa se începe a se săvîrși sfînta jertfă (după vohodul cu sfintele daruri). Numai cei ierosiți au dreptul de a se împărtăși în Altar". -Laod. 19.

1185. -"Nu se cuvine a Iiturgisi prin case particulare de către episcopi sau prezbiteri". -**Laod. 58.**

1186. -"Toți cei ce intră în Biserică și ascultă Sfintele Scripturi, dar nu vor să participe la mgăciune împreună cu popond, sau se feresc să participe la Sfînta Euharistie ca să facă neorînduială, aceștia să se lepede din Biserică pînă cînd se vor mărturisii și vor face rodini de pocăință și numai atunci vor primi iertare. Nu le este iertat să se împărtășească cu cei excomunicați sau să se roage împreună cu sectanții. Iar de se va vădi că oarecare din episcopi, prezbiteri, diaconi sau oricare dintre clerici se vor împărtăși cu cei excomunicați și aceștia să fie excomunicați ca unii care tulbură rînduiala Bisericii". -**Ant. 2.**

1187. -"La cele sfinte (**împărtășanie**) să nu se adauge nimic mai mult decît Tniful și Sîngele Domnului, precum a predanisit însuși Domnul adică plinea și vinul amestecat cu apă. Iar pîrga, mierea și laptele să se ducă într-o zi anumită (**la Paști**) spre taina pmncilor (**celor noi botezați**) după obicei. Deși se aduc mai ales la altar, totuși ele trebuiesc binecuvîntate separai (**de slînta euharistie**) pentm ca să se deosebească de taina tniplului și sîngelui Domnului (**și să se dea mai pe urmă celor noi botezați, ca simbol, I. Penu 2,22,2, apoi obicei desființat vi ce. 57**). Ca pîrgă să nu se mai aducă nimic la altar decît vinul din struguri și pîinea de grîu". -**Cari. 37.**

1188. -"Sfintele allanditi să nu se aducă decît numai de persoane care au postit, cu excepția unei singure zile pe an, întrni care se prăznuicșle cina Domnului (**Joia mare, vi ec. 29**). În caz că cineva ar muri spre seară și careva din episcopi sau ceilalți clerici i-ar face pomenire, întrnicît aceștia au primii, să facă numai singurele ntgăciuni (**ale înmormîntării sau parastasului fără liturghie**). -**Cart. 41.**

1189. -"...In hotărîrea de credință de la Niceea, am auzit că atunci s-a precizat cum că cele sfinte cu adevărat să nu se facă după prînz, fiindcă ele trebuiesc aduse de cei ce au postit, precum este cuviincios" (**Se pot aduce și după prînz dacă slujitorii postesc cum este în Postul mare și fac vecernia cu liturghia**). -**Cart. 47-b.**

1190. -"S-a mai hotărît ca nigăciunile cele întărite de sinod, fie cele începătoare de la slujbă, fie cele ce se rostesc la aducerea jertfei liturgice, fie cele de la punerea mîinilor, de toți să se săvîrșească, la fel după tipic și niciodată să nu se rostescă altele potrivnice credinței ci să se citească numai cele ce s-au adunat și statornicit odinioară de cei prea înțelepți". -**Cart. 103.**

1191. -"Deoarece ecumenicul sinod al șaselea supune caterisirii pe clericii care Uturghisesc sau botează în paraclisele care sînt în lăunml caselor particulare, fără învoirea episcopului și noi hotărîm acestea. Deci, pe cînd sîntă Biserică drept îndreptează cuvîi)tul adevărului și păstrează și învață moralitatea viețuirii, apoi este urit și necuviincios să se permită ca cei ce viețuiesc întru neascultare și anarhie, furisîndu-se în case, să nipă buna rînduială și să o umple de multă tulburare și sminteală. Pentm aceea prezentul sinod, de acord cu ecumenicul sinodal șaselea, (c. 31) a hotărît să fie lepădați din cler cei ce liturghisesc în paraclisele, care sînt prin case, lepădarea din cler. făcîndu-se firește de către episcopul locului.. Iar dacă unii dintre aceștia pătrund în case și vor îndrăzni să liturghisescă fără învoirea episcopului, aceștia să se caterisească, iar mirenii cure sînt părtași comuniunii acelora, să se supună afurisirii". -i-ii, 12.

1192. -"î. Oare se poate niga un cleric, fiind de față arienii sau alți eretici fără a-l vătăma la mgăciune și lilurghisire? R. La dumnezeiasca liturghie diaconul zice: Cei neîmpărtășiți ieșiți... Deci nu li se cuvine ereticilor a fi de față, fără numai dacă făgăduiesc a se pocăi și a se lepăda de eres (**fiind catehumeni**)". - Timotei'.

1193. -"Darurile (**prescuri si vin**) care se aduc ca jertfă la altar, după ce se ia din ele cîte sînt trebuitoare pentm săvîrșirea sfințelor taine, ceea ce rămîne să le împartă clericii între ei, dar să nu ia din ele și catehumenii ca să mănînce, nici să bea din ele, ci numai clericii și frații credincioși care sînt împreună cu dînșii". -Teofii. 8.

1194. -în vechime se aducea la altar atîtea prescuri cîte nume pomenea. Cu timpul, s-a introdus felul de a se pomeni mai multe persoane dintr-o prescură. "Nu păcătuiește preotul care scoate părțile la proscomidie pentru trei oameni dintr-o prescură sau aprinde numai o luminare". -Sf.Nichifor ti.

1195. -Fiindcă în vechime unii preoți erau fără cultură, în satele înapoiate care nu deosebeau prea bine binecuvîntarea sfințirii de cea a pregătirii la proscomidie, adică a unirii, de aceea se precizează:

"Sfînlul potir nu trebuie să se binecuvînteze (ca la epiclesă) la rugăciunea proscomidiei" -**St.tijchifor 12.**

1196. -"Nu se cuvine ca prezbiterii să liturghisească fără apă caldă, decât numai de mărți nevoie și dacă nicidecum nu se află apă caldă" (suplinindu-sc excepțional cea de la amestecare a proscomidiei) -Sf.Nichifor **13**.

1197. -"...Fiindcă nu numai armenii, ci și latinii se împotrivesc introducerii în sfântul potir a căldurii, spunând că această' orinduire nu este din cea evanghelică... să ia aminte că apa caldă adusă nu schimbă unirea apei și a vinului din potir și nici nu este ceva deosebit de apă, ci ea se adaugă spre asigurare, că cele ce au curs din coasta Domnului Iisus Hristos, adică sîngele și apa, sînt făcătoare de viață și nu de moarte, care fapt continuă marea însemnătate a minunii. Dintr-un timp mort nu este cu puțință să mai curgă sînge cald, însă din impui Domnului și după moarte a curs sînge și apă caldă ca unele care sînt făcătoare de viață și care s-au scurs dintr-un trup făcător de viață" -Samson, Sint. Aten. **II, 376-377**.

1198. -"Arhiepiscopul de va face liturghie singur fără preot și fără diacon nu se oprește, căci el este izvorul sfințeniei preoției și el dă acel dar altora prin Duhul Sfînt spre a sluji. Iar pentru cinste și podoabă și pentru înfrumusețare, arhieriei trebuie să aibă preoți și diaconi, căci cînd slujește arhierul cu dîșii ar simboliza chipul lui Hristos cu ucenicii Lui. Iar de nu se vor afla preoți mulți și diaconi, un preot și un diacon să nu lipsească și mai vîrtos cînd face hirotonie, că fără preot și fără diacon nu se poate sluji să facă hirotonie nici poute să facă nici diacon, nici preot" -II T. **151**.

1199. -"Iar preotul care va face liturghia cu preotul cel oprit (**caterisit**) și-t va ști, atunci se desparte și el de preoția lui" -ILT, **83**.

1200. -"În ceasul cînd se dau banii la altar pentm liturghii, acea dare se scrie nevăzut de îngerii lui Dumnezeu și vai de preotul care nu va sluji acele pomelnice, sau dacă este vrednic, nu va scoate miride pentm sufletul celui ce plătește" -ILT, **160**.

1201. -"Miridele sau părțile sînt în locul și reprezintă fața celor ce aduc prescurile în Biserică pentru a li se face împreunare cu Hristos. Drept aceea, cîți fac păcate la arătare și nu se pocăiesc, nu trebuie a le primi prescurile niciunua. Nici ale femeilor care au bărbați eretici sau păgîni, măcar că ar fi și credincioase și prevoslavnice, iar lumînăii de ceară și untdelemn, cînd aduc aceste femei, se primesc întru nădejdea mîntuirii lor. Se fac paraclise și nigăciuni penlni ele și li se poruncește să dea și milostenii, iar liturghii penlni ele **Să** nu se facă, nici miride să se scoală și nici să se împărtășească cu sfințele taine decât numai la sfîrșitul

vieții lor, când vor muri să se facă maslu și alte slujbe. In vremea vieții lor să le dea numai aghiasmă și anaforă, încă și acestea să le ia în anumite timpuri, ca să mărturisească că sînt credincioase și iau acelea pentm nădejdea mîntuirii lor și mai ales să nu cadă întni deznădejde și să se întoarcă la sfințire și credință și să nil meargă de tot la pieirea suflească și lepădare de lege" -ILT, 161 (S. Tes. IX, 47).

1202. -"De se va întîmpla să se verse sfintele mai înainte de vohodul mare, atunci preotul să ia și să facă a doua proscomidie, obîrșind deplin și să zică și molitva,proscomidiei, de aceea, atunci să înceapă dumnezeiasca Liturghie, de acolo de unde s-a înlîmplat de s-a vărsat sfintele și să o obîrșască de tot și să se pricestuiască dumnezeieștilor taine și să facă otpust"... -II.T, 164.

1203. -"Iar de se va înlîmpla să mănînce dumnezeiescul agneț soarece sau altă jiganie și preotul nu va vedea, atunci trebuie să facă altă proscomidie, de va fi mai înainte de vohodul cel mare, iar preotul să se spovedească de păcatul său la arhiereul său și arhiereul să-l canonisească, iar să nu-i ia darul și canonul lui este să-l oprești cită vreme dc se va fi întîmplat a se face acel lucru din lenea lui. Iar de va fi nevoie de preot și se va înlîmpla în postul mare sau la Crăciun, sau la Boboteză sau la alte zile mari, ca să nu se oprească lucnd lui Dumnezeu, atunci să n-aibă preotul canon de opreală ci numai post, nulosteiie^moJir^j[nigăciujie]" -ILT, 164.

1204. -"Iar sfintele care se vor vărsa, cade-se preotului să le adune într-un vas curat și să le bage unde se spală cînd se vor pricealui dumnezeieștile taine, sau într-alt loc sfînt să le acopere, să nu se calce, sau să se necinstească în uit chip; de se va-înlîmpla a prinde acea spurcăciune, carele a mîncat dumnezeiescul agneț, atunci să-l îngroape în pămînt". -ILT, 164.

1205. -"Iar de va cădea steluța de pe disc, să fie oprit de a nu se pricealui 40 de zile, mai ales cînd vor cădea și miridcle".

"De se va înlîmpla să se strice cinstitele daruri, atît cît să nu poală preotul să le potrivească, acele sfînte să nu le aiză nici să le arunce în apă, ci să bage vin dulce într-însele și să le potrivească", -ILT, 165.

1206. -"La jertfelnic, înlăuntm, trebuie să ai loc necălcat înlr-o pane, să fie săpat și înfnimusc(al ca să te speli, dacă vei face liturghie și după spălare, ferește să nu cadă sau să pice afară din spălătoare și să se calce cele sjinte, că apoi va fi mare muncă sufletului tău" -ILT. 165.

1207. -"La jertfelnic, oarticii mireni să nu intre, nici muieri mirene, iar călugărița intră să curețe" -**ILT, 165.**

1208. -"Preotul niciodată să nu înceapă liturghia fără grămătic (**cintăret**) nici fără cel semnat de preoție, iar de va face aceasta întru nebunia lui să se pocăiască patm ani; iar de va sluji cu fală sau cu muiere să se pocăiască 12 ani" -**PRG, 47.**

1209. -"Orice preot dacă va cînta liturghie și nu se va priceslui cu sînta taină, gîndindu-se că este nedestoinic avînd ceva pe cuget, de un lucm oarecare cum va șli însuși acela, unii ca aceia să se scoală din preoție trei ani, că de se va ști pe sine nedestoinic de sînta pricestanie, dar cum să-și bată joc de Sfîntul Trup și Cinstitul Sînge al Domnului nostru Iisus Hristos să intre să slujească în ziua cînd este nedestoinic" -**PiiG, 149 (131).**

1210. -"Preotul cînd taie sîntul agneț și va cădea dintr-însul o fărămiturică, să facă 200 de metanii... Cine nu va feri sîntul agneț, ci-l va gusta șoarecii, sau îl va sfărîma, post 40 de zile"...

..."De va cînta preotul liturghie și va uita să potrivească sfintele daniri, să le socotească pînă dimineața și să le potrivească pe dîinsele" -**PSG, 149 (131).**

1211. -"Însă miridele nu se schimbă nici în Tnipul Stăpînului, nici în tnipul sfinților, ci sînt numai (**simboale**) daruri, prinoase și jertfe prin sine după urmarea Stăpînului, pe numele acestora duse Lui și cu lucrarea de sfințire a tainelor, cu unirea și împreunarea sfințită, dau sfințenia și celor pentru care se aduc" (**Ioan 15,14-15; 17,8-12**). **S. Tes. IV, 94.**

1212. -"Trebuie a se ști că la cuminecarea sfintelor taine, preotul să nu ia din miride, ci din Tnipul Stăpînului ca să cuminece pe cei care vin spre dînsul, căci măcar că toate s-au făcut una, prin unirea preacuratului sînge și de se va cumineca cineva cu miride, se împărtășește singelui celui stăpînesc, dar de vreme ce trebuie a se cumineca tot credinciosul din tnipul și sîngele iui Hristos, preotul trebuie a lua cu lingurița tnipul și sîngele Stăpînului și a da celui ce vine la dînsul" -**S.Tes. IV, 94.**

1213. -Prescurile care se aduc pentru jertfă de către credincioșii care păcătuiesc la arătare, nu Ii se cade, fie cum, a le primi de către preoți. Ci mai întii să se ceafă de la dînșii pocăință, că cu mirida ce se aduce se face împărtășire și pe cei ce sînt nevrednici, nu trebuie a-i împărtăși jertfei. Știu că și într-aceasta

vor murmura unii zicînd: *"Cum zicem să iasă cei chemați, nefiind cei chemați în Biserică?" "Deci precum înlr-altele se înșeală ncșiiind Scripturile și nici tainele Bisericii, ci și întru aceasta de asemenea rătăcesc. Plinirea sînt cei chemați în Biserică, - întîi pruncii credincioșilor cei nebotezați, care năseîndu-se și citîndu-se sfintele ntgăciuni, nefăcîndli-se încă credincioși, nici desăvîrșiți cu botezul, cei chemați se numesc". "Pentm dînșii punirea ne nigăm. Iar și la sfintele păresimi, pentm cei pregătiți penlni sfîntă luminare, cerere și nigăciuni facem. Iar a doua avem pe cei [inuți de pagini care (in credința în mîinile lor, iar cuget au ca să se îndepărteze de la păgîni și să vină către Biserică. Cei che'ma(i sînt și cei ce au venit și nu s-au pecetluit cu dumnezeiescul mir. Iar al treilea cei chemați avem pe cei ce au căzut în păcate sau înlr-alt oarecare păcat mare, pe care nu se cade a-i împănași cu dumnczeieștile taine, ci pot să asculte numai dumnezeieștile cuvinte. Aceasta s-a făcut mai pe urmă cu iubirea de oameni a părinților. Că mai înainte precum zic canoanele se scoteau afară și aceștia" -S.Tes. p. 261.]*

1214. *"Apoi se aduc lui Dumnezeu și miride, una întm cinstea Maicii Domnului iar celelalte pentm sfin(i și altele pentm credincioșii cei vii și cei adormiți. Deci este întrebarea: ce putere au miridcle? Și care se schimbă în Tnipul Stăpînului? Și la ce folosesc acelora pentm care se aduc? Deși este cuvînlul de la părinți care a ajuns și pîna la noi: cum că miridcle care se aduc, fac multă folosință, căci reprezintă fața acelora pentru care se aduc și este jertfa adusă lui Dumnezeu penlni dînșii precum zice preotul cînd ele se aduc*
"Primește Doamne jertfa aceasta..." -S. Tes. VII, p. 268.

1215. *"Unele miride sînt aduse întru cinstea și slava sfinților înălțarea vredniciei și dumnezeieștii lumini, iar cele penlni credincioși, adică penlni cei adonniți, penlni iertarea păcatelor și întm unirea dumnezeiescului dar. Iar celor vii numai dacă își vor îndrepta viața cu pocăință le este spre izbăvirea de răutăți, spre iertarea păcatelor și înlni nădejdea vieții de veci, penlni că și sfinților li se face înălțare prin sîntu liturghie și credincioșilor penlni că s-a zis că li se dă în dar dumnezeiasca milă" -S.Tes.VII, p. 268.*

1216. *"Cu cît este de mare folosul miridelor cînd se aduc pentru cei vrednici, cu atît este mai păgubitor cînd se aduc pentm cei nevrednici încît e cu neputință oamenilor a avea deplină vrednicie. Căci mirida care se aduce pentiu cineva piinîndu-se aproape de dumnezeiescul agneț, cînd se slujește acela îndată se face tnipul lui Hristos, dar și dînsa se împărtășește sfințirii... Iar punîndu-se în potir se unește cu sfintele. Drept aceea și sufetul aceuia penlni*

care s-a adus îi dă dar, deci se face împărtășire gânditoare și dacă este penlni cei ce petrec în cucernicie sau penlni cei ce au făcut păcate și s-au pocăit precum am zis, omul primește cu sufletul nevăzut împărtășirea Duhului Sfânt. De multe ori credinciosul afiă și folosul cel trupesc precum am înțeles. Iar dacă este cineva care lucrează păcatul și de la dînsul nu se depanează nicidecum, fund nevrednic de cuminecătură, jertfa cea pentm dînsul i se va întoarce într-o osîndă" -s. Tes. VII, p. 268.

1217. -"Drept aceea trebuie a se gîndi preotul, a nu lua prescura de la fiecare, nici să aducă miridă pentm unii ca aceștia, care lucrează păcatul fără mșine, ca nu cumva și el împreună cu dînșii să se osîndească. Dinl-aceasta urmează și ispitele și scîrbele căci pentru aceasta zice: "Mulți sînt între voi neputincioși și bolnavi și mulți mor" (I Cor. 11, 30). "Facă-se mgăciuni lui întm păcat... Pomenească-se fărădelegea părinților lui înaintea Domnului și păcatul maicii lui să nu se șteargă" (Ps. 108,13-14). -s.Tcs.vn, p. 269.'

1218. -"În fața unor lucruri așa de mari preotul este dator să ia aminte de sine însuși, după cum este scris (în Scriptură și în canoane) și să f e cu multă băgare de seamă pe cît se va putea. Căci dacă aceasta este trebuincioasă pentm alții, cu atît mai mult i se cere pentm el însuși, fiindcă ce mănîncă și bea cu nevrednicie, adică cuminecîndu-se, mănîncă și bea osîndă pentru sine (I Cor. II, 29), cu mai vîrtos pentru preotul ■ care slujește Liturghie cu neglijență și nevrednicie" s. Tes. vii, p. 269.

1219. -"Pentru aceasta, din toate puterile să luăm seama cei ce sîntem preoți, ca să ne nevoim în tot chipul spre curăție, să nu ținem minte răul, dar să crească smerenia în sujelele noastre, căci acestea sînt lucrurile jertfite de noi pentm noi, pentm că și în veacul de acum cu vrednicie făcîndu-ne lui părtași, să ne învrednicim îhpărtășirii lui celei spuse și veșnice" -s. Tes. II, p. 269.

1220. -"Iar liturghii să se facă numai după ce se va părăsi păcătosul de păcate și se va pocăi cu osîrdie, căci mirida va fi întm osîndă, cînd se va duce pentm cel ce face păcatul; precum și cel ce se cuminecă cu nevrednicie întm osîndă lui și mănîncă și bea, precum zice Pavel, astfel va avea osîndă și acela pentm care se aduce mirida fără de vrednicie, cînd nu se părăsește de păcate sau de face praznic lui Dumnezeu și sfinților Lui" .-s. Tes. IX, 72.

1221. -"Mireanul care va sluji ca preot, fără a fi hirononit se afurisește definitiv, împreună cu cei care l-au ajutat" -Trebnic p. 256.

1222. -"Preotul care va vărsa sfințele taine cu voia sa se caterisește, iar cel ce le va vărsa fără voie, se afurisește pe șase luni. Va rade bine pămîntul sau va lua seîndura sau pînza unde au fost vărsate și le va arde cu foc, iar cenușa o va

turna în spălătorul proscomidiei. Piatra se va arde jar și-n spin, cenușa se va strînge și se va da în spălător" -**Trcbnic p. 257.**

1223. -"Pracurvand și care va face cu/vie pe față, de nu se va părăsi să nu se primească în Sfînta Biserică și nici să scoală preotul la sfînta proscomidie miridă pentru dînsul, că osîndă este lui aceasta". **Molitfelnic.**

1224. -"Se cuvine a ști întm care vreme se cade a nu sta frații întm toiege (în strană) în Biserică. La utrenie cînd se citește cei șase psalmi și la : Mărește suflete al meu pe Domnul... Și la axion întotdeauna și la cîntarea hemvicului și la arătarea sfintelor taine" -**Tipicul Mare p. 40.**

I

1225. -"In știință să fie cum că la liturghie (călugării) ne descoperim capetele noastre la vohod, la ascultarea sfintei Evanghelii, la vohodul cel mare de la cîntarea hemvicului și la cuvintele lui Hristos (**Matei 26, 26-28**) și la axion și la Tatăl nostm și la arătarea sfintelor taine și la vohodul vecerniei" (cînd este Evanghelia) -**Tipicul Mare p. 41.**

1226. -**Se obișnuiește a îngenucliia la Sfînta Liturghie la citirea Sfintei Evanghelii, la vohodul cu sfintele daruri cînd fiecare' credincios este dator să pomenească și el pe cei vii și pe cei morți dragi lui și la "Pe tine te lăudăm"... cînd credincioșii se roagă și ei zicînd rugăciunea: "Doamne cela ce pe Prea Sfiitul Duh"... cu cele două stihuri, ca apoi la axion să se scoale și să pomenească pe cei vii și pe cei morți așa cum face și preotul în altar.**

1227. -**în muntele Athos ca și în unele mînăstiri din țară, cum era odinioară și la Mînăstirea Frăsinei la slujbă, călugării nu-și descopereau capul, ci stau cu culionul și cu camilafca pe cap: La sărutarea icoanei hramului de pe tetrapod și de la iconostas și la sărutarea evangheliei în mijlocul Bisericii. în cinstea Maicii Domnului, întrucît era patroana Sfîntului Munte ei își luau numai camilafca de pe culion, iar frații se descopereau, la rugăciunea: "Nespurcată, neîntinată"... la "Ceea ce ești mai cinstită"... la acatist și la paraclis; deasemeni Ia citirea evangheliei se lua numai camilafca. își descopereau capul la vohodul sfintelor daruri, la: "Luați mîncăți"... și la: "Cu frica lui Dumnezeu..." cînd se lua agheasmă mare și la vohodul pricestanie!**

1228. -"în general toate tainele trebuiesc făcute numai în Biserică sfințită de arhiereu. Excepțional, aceste taine se pot face și în afară de Biserică, numai

să fie făcute bine, potrivit cu scopul fiecăreia dintre ele, afară de hirotonie" -IPD, I, 1.

1229. -Preotul trebuie să fie vrednic, cinstit, să știe dogmele și toată Sfânta Scriptură și hirotonit canonic. Veșmintele lui să fie acestea: Stihar, epitrahil, mînecuțe, brîu și l'elon iar ale diaconului sînt: stihar, mînecuțe și orar purtat pe umărul cel stîng. *"Fără aceste sfinte veșminte preotul și diaconul nu pot să lucreze cele sfinte niciodată. Iar dacă vor îndrăzni să slujească fără acestea, taina o săvîrșește, dar greșește de moarte și din preoție se leapădă" -IDP, I, 2.*

1230. -Liturghisitorul mai întîi să se păzească pe sine eu să nu slujească fiind nevrednic, oprit de arhieru, sau are asupra sa păcat de moarte. "Niciodată să nu slujească liturghia pînă ce nu se va dezlega de arhieru". Cel ce va sluji cu nevrednicie, "se face vinovat nu numai de furarea celor sfinte, ci încă se face ca un ucigaș al lui Dumnezeu, asemenea cu jidovii care au răstignit pe Domnul" -IPD, I, 3.

1231. *"Dacă preotul își va aduce aminte în timpul liturghiei că are păcat greu să-i pară rău cu sfărîmarea de inimă după putință, iar după liturghie să meargă și să se spovedească, spunînd cu voce tare păcatele sale după lista făcută de mai înainte" -IDP, I, 4.*

1232. *"În ajun liturghisitorul trebuie să se înfrineze de la bucate și băutură, iar după cină, nicidecum să nu fie slobod ca preotul și diaconul să mai mănînce ceva. Iar ducă au mîncat sau au băut după miezul nopții să nu mai îndrăznească a mai sluji Sfîntă Liturghie de vreme ce după miezul nopții se începe ziua cea firească" -IPD, I, 5.*

1233. -Liturghisitorii care au femei *"se cade negieșit a se păzi vreo cîteva zile de împreunare, așijderea și după liturghie să se păzească întru acea zi, căci cel ce nu păzește și liturghisește, greșește, foarte" -IDP.*

1,6.

1234. *"Liturghisitorii trebuie să-și păzească cugetele și gîndurile inimii, să fie împăcați cu toți, să nu se lenevească întm a-și împlini și cugeta la însemnătatea celor șapte laude ca: vecernie, paveceміță, miezonoptică, utrenie, ceasurile și nigăciunile personale și cele pentm împărtășanie. În caz că se ispitesc în vis, să-și citească cu umilință nigăciunile din molitfelnic, apoi să se spovedească. De cu seară să-și spele gura, iar dimineața să fie cu băgare de seamă, să nu înghită apă" -WD. I,*

7.

1235. -*"In general, liturghia se face pe la ceasul al treilea din zi (ora ')), dar potrivit cu nevoile poporului, ea se poate face din zorii zilei și pînă la amiază. Numai în chip excepțional, în postul mare, se poate face liturghie după amiază odată cu vecernia pînă la ora 18 dacă slujitorii și popond postesc pînă seara" -* **WD, II, 1.**

1236. -**Biserica să fie sfințită de arhieru, știuta masă curat îmbrăcată cu toate giulgiurile, antimisul bun, toate ținute în curățenie desăvîrșită. Dacă niște oameni răi vor urinări pe cineva și vor vărsa sînge în Biserică la vremea slujbei, de va ti înainte de heruvie să se oprească liturghia, iar darurile pregătite să se consume cu cele ce sînt binecuvîntate, dar încă nesfințite. Dacă acestea se vor întîmpla după heruvie să se continue slujba pînă la sfîrșit, apoi Biserica se va curați prin nișăciune arhierască, fără de care, preotul de va mai sluji "de moarte greșește și va fi supus canonisirii arhieresti" -** **IDT, III, 1.**

1237. -**Sfintele vase: potirul, djscul, steluța, lingurița, copia și cele trei ueoperăininte nu pot lipsi din altar. Liturghierul trebuie să fie la îndemîuă pentru ca preotul să citească tainicele rugăciuni și să nu facă greșeli dogmatice și liturgice sau să uite ceva, căci de moarte va greși și va face sminteală sufletului său și poporului. Diaconul trebuie să ajute pe preot la citirea rugăciunilor. La proscomidie și pe sfîntă masă va fi cel puțin cîte o luminare, iar în Biserică cîte două sau mai multe lumini îngrijite de nelipsitul paraclisier de parte bărbătească. In timpul slujbei, preotul să nu se supere de lipsurile materiale, ci să ia aminte, mai degrab, la tainicile rugăciuni și la "crediņa cea dinlăuntru" fiindcă "sjîlna masă este scaunul (împărătesc) împăratului Ceresc" -** **WD, IV, 1.**

1238. -**Din vechile datini se obișnuiește ca în vremuri excepționale, preotul poate lua o pîine curată, scoate agnețul, însemnează literele pecetei cu copia ca ele să se cunoască bine și astfel poate proscomidi. Inșă învățătura Bisericii aceasta este: Pentru liturghisire, trebuie să fie cinci prescuri sau cel puțin trei, făcute din floarea făinii de grîu, dospite cu aluat, frămîntate cu apă curată, nu cu alte feluri de amestecături, sărate potrivit și de curbul coapte avînd gust bun și proaspăt. Ele trebuie să poarte pecetea cu literele Is. Hs. Ni. Ka. Azima nu este îngăduită sub nici-o formă. Nici -un alt fel de făină nu este îngăduită decît numai cea de grîu curat. Cine face altfel "va face păcat de moarte și se va lepăda și de cinstea preoției" -** **IPD, V, 1.**

1239. -Vinul liturgic trebuie să fie stors din strugurii viței de vie, curat, neoțet, nesticat sau amestecat cu alte sucuri de fructe sau mirodenii. Mustul nefiert nu este îngăduit. La proscomidie, în potir, se va pune și puțină apă, cam a opta parte în raport cu vinul, iar după liturghie, se va adăuga apă caldă, tot cam a opta parte, pentru ca în toată plinirea potirului să nu fie apă mai mult decât o pătrime, pentru ca să nu se schimbe firea și gustul vinului:"căc(*atunci greșește de moarte și de preoție se leapădă*" -IPD.VI, 1.

1240. -în cazuri excepționale, când preotul va observa că pâinea sfintului agneț va fi stricată sau va lipsi de pe disc, fiind luată de șoareci, ș, a. îndată va lua o altă prescură, în orice moment al liturghiei s-ar alia și zicând toate ale proscomidiei deasupra prescurei, să scoată agnețul. Apoi va începe ale liturghiei de la: "*Și noi cu aceste fericite puteri... să binecuvinteze săvîrșind liturghia pînă la momentul în care se afla când a observat lipsa agnețului, chiar de ar fi fost și după axion. În caz că mai pe urmă vechiul agneț se va afla, de va fi fost sfințit îl va potrivi cu celălalt, iar de nu va f fost sfințit îl va potrivi pe urmă înainte de aiaforă. Apoi preotul se va spovedi la episcopul său spre a primi canonisirea*" -IPD.VH, 1.

1241. -Preotul de va uita să pună vin în potir, și va observa aceasta înainte sau după sfințire, îndată va lua și să pună vin și apă în potir zicând numai rugăciunile proscomidiei potirului: **Și unul din ostași cu sulița în coasta Lui a împuns. ...Apoi va zice rugăciunile liturghiei de la: "Luați mîncați...". Așjderea și paharul după cină, zicînd: "Beți ..." La sfințire dacă va fi după axion va trece peste rugăciunile pîinii, zicînd: "Iar ce este în pahand acesta..."** apoi va continua liturghia de unde s-a oprit, cu toată liniștea. Preotul se va spovedi negreșit la episcopul său, pentru a-l îndrepta prin canonisire. -IPD, VIII, I.

1242. -Preotul de va uita să pună apă în vin, aducîndu-și aminte înainte de sfințire, în orice moment al liturghiei ar (1 să ia puțină apă și să toarne în potir, zicînd: "*Și unul din ostași cu sulița coasta a împuns...". Dacă își va aduce aminte după sfințire, să nu mai pună apă, ci numai căldura la slîrșit. Se va spovedi la episcopul său. - IPD.VIII, 2.*

1243. -"La slujbele în sobor, nigăciunile se zic cu glas tare numai de proestos, dar și ceilalți Ulurghisitori "în toată taina toți să le zică, iar nu fiecare deosebi", adică să le citească toți deodată, stînd cu luare aminte sufletească și tmească. în caz că vreun preot neputincios slab de memorie

către sfârșitul liturghiei ar uita dacă a zis nigăciunile sfințirii asupra pînii și a vinului, să nu se tulbure, ci cu liniște în mintea lui să pună o socoteală ca aceasta, că dacă nu s-au sfințit aceste daruri, pîinea și vinul acum se sfințesc și să zică deasupra lor cuvintele cele domnești: în noaptea prin care s-a vîndut... "Luauți, mîncăți...". Și toate nigăciunile care se îndoiește că le-a zis și apoi să continue pînă la sfîrșit" -IPD, IX, 1.

1244. *"În caz că preotul se va îmbolnăvi de moarte în limpid liturghiei, de va fi înaintea mgăciunilor epiclesei, poate fi continuată și de un alt preot care a participat la acea slujbă, dar altfel, nu. Preotul care va veni, în altă zi, va începe proscomidia și liturghia de la început cu toate ale lor și la potrivirea euharistiei de la sfîrșit, va consuma și danirile rămase din ziua precedentă, încă nesfințite, odată cu anafora ca cele ce sînt numai binecuvîntate" -IPD, X, 1.*

1245. *"În caz că liturghisitorul se va îmbolnăvi de moarte după epiclesă, dacă nu este de față alt preot în stare să continue Liturghia, sfințele se vor acoperi și păstra bine, pînă ce va veni alt preot, în altă zi și va face proscomidia și liturghia după tipic și după mutarea sfințelor la proscomidie, el va potrivi totodată și sfințele din ziua precedentă, ca cele ce sînt sfințite deplin" -IPD, X, 2.*

1246. *"Ducă în timpul Liturghiei pînă la hentvic s-ar înlîmpla să fie un botez, spovedanie și împărtășire grabnică, preotul poate întrenipe slujba, lăsînd să se citească în Biserică Sf. Scriptură, iar el să se ducă pentm o oră-două, ca să ajute pe muribund. În caz că unele împrejurări independente de voia lui l-ar face să îillirzie prea mult, Liturghia nu se va mai putea continua în aceea zi, iar darurile se vor păstra și potrivi la sfîrșitul Liturghiei din altă zi odată cu anafora" -IPD, X, 3.*

1247. -în caz de război sau mari primejdii, atît darurile binecuvîntate pînă la sfințire sau după ce ele s-au sfințit dacă preotul ar lipsi excepțional, iar sfințele ar sta mai multă vreme și ș-ar mucezi, încît consumarea lor n-ar mai fi cu putință, "să le ardă pe o cărămidă curată și nouă, iar cenușa s-o mănînce sau să o îngroape sub sfîntul prestol sau precum zic unii s-o verse în apă curgătoare". -(Azi apele curgătoare nu mai sînt curate și mai bine este s-o verse în spălătorul care curge sub zidul Bisericii). -IPD, X, 4.

1248. **-Dacă preoții și diaconii cînd liturghisese, afară de cazul morții năpraznice "nu se vorpricestui cu dumnezeieștile taine, greu și de moarte greșesc". Și vor fi canonisiți de episcop cu caterisirea fiindcă se mint pe ei înșiși, pe popor și pe Dumnezeu. -IPD, X,5.**

1249. -"Dacă va cădea vreo muscă sau viespe în sfântul potir, fie că este înainte sau după năgăciunile sfințirii, acea vietate s-o scoată și s-o înfășoare în hîrtie și așa s-o ardă, iar cenușa să o dea la spălător de ce curge sub zidul Bisericii". -**IPD, X, 6.**

1250. -"De va cădea vreo picătură din Sfinla Euharistie pe piatră sau scîndură, să se adune bine acea picătură, să se radă locul și să se ardă cu spin. Dacă au căzut mai multe picături, să se scoată piatra sau scîndură. Dacă a căzut pe covor sau pe veșminte să se taie bucata și să se ardă, iar cenușa să o îngroape cu vasul de lut, după ce l-a spart adînc în pămînt lîngă zidul Bisericii", -**IPD, X, 7.**

1251. -"Dacă va cădea vreo picătură din Sfiita Euharistie pe veșminte, antimis sau acoperămîntele de pe sfîntă masă, s-o sugă cu gura apoi, preotul însuși să spele aceste pînzeturi într-uli vas de lut nou și curat, iar apa să o verse în spălător de ce curge sub zidul Bisericii și vasul să-l spargă și să-l îngroape adînc la un loc curat de lîngă zidul Bisericii iar dacă n-are unde-l păstra numai pentru curățenia pînzeturilor sfintei mese. Dacă vărsătura este mare, partea de veșmînt poate s-o taie și să facă din ea procovețe" -**H'D, X, 8; (S. Tes. 81, 83).**

1252. -"Dacă se va vărsa întregul potir, fără a mai rămîne ceva în el după rugăciunile epiclesei, preotul va spăla și curăța lotul cu mare grijă, făcînd tot ceea ce poate. Apoi va rindui să se cînte sau să se citească din cazanie sau Sf. Scriptură pentm ca popond să nu stea mîhnit și îngrijorat. Preotul va pune pușin vin și apa în potir și în taină va începe cele ale proscomidiei de la: îndată ce a ieșit sînge și apă... Va trece la cele ale liturghiei de la: Asemenea și paharul luînd... pînă la: Pentm ca să fie celor ce se vor împărtăși... toate cele ce privesc sfințirea sfinului sînge. Apoi se va împărtăși după rînduiala. După această grea încercare, preotul se va spovedi cu lacrimi la episcopul său. În caz că nu va face așa și se va afla de arhieru, preotul va fi supus caterisirii" -**IPD, X, 9.**

1253. -"În caz că preotul va vărsa după împărtășire, să se strîngă toată vomitarea într-un vas de pămînt curat, răzuindu-se pămîntul bine sau tăind pînzeturile atinse și apoi toate să se ardă și să se îngroape la un loc curat lîngă zidul Bisericii, după ce vasul a fost spart. Preotul să se spovedească la episcopul său", -**IPD, X, 10.**

1254. -"Cînd Hluighisiloml se împărtășește va lua o părticică de pe sfinlul disc, o va pune în palma dreaptă [înînd-o deschisă și după mgăciune o va mînca iar palma o. va șterge bine cu buretele peste sfinlul disc. Cînd va sorbi din sfinlul potir să fie cu mare grijă să nu cadă vreo picătură de pe. buze sau mustăți, ci să le sugă bine și să le ștergă cu procovețul, apoi să se spele la spălător și să

guste anafora și o lingură de vin, spălînduși gura ca să nu sară nici părțile cînd vorbește". -IPD, 11.

1255. -"În caz că ar veni asupra Hturghisitorului niște ucigași, îndată el va consuma sfințele" "În orice vreme a Liturghiei se va afa și apoi va fugi. Însă mai bine ar fi dacă ar rămîne în altar, căci dacă va fi omoriipentm credin[a sa, cu mucenicii se va număra". -IPD, X, 12.

1256. -"În caz de foc sau dărîmare năprasnică a Bisericii, liturghisitorul va lua sfințele vase cu antimisul și se va duce în altă Biserică sau la un alt loc cinstit și acolo va continua Liturghia pînă la capăt". -IPD, 13.

1257. -"//i cazuri excepționale, din pricina celor ce nu cred cum că danirile se prefac nevăzut în Tnipul și Sîngele Domnului, potrivit cu judecățile providenței, se poate ca după nigăciunile cpiclesei, pîinea și vinul să se arate și în chip văzut ca drept came și sînge omenesc (**V. Sf. Grigore Dialogul 12 martie**). -În fața acestei minuni, liluighisitorul se înspăimîntă ca și evreii și ucenicii Domnului la auzul celor dogmatisite de Iîsus la Ioan 6., **31-71**. Prin aceasta se oferă dovadă penlni cel ce se îndoiește ca să creadă și să înțeleagă cum că euharistia e necesară să rămînă cu forma văzută a pîinii și a vinului, spre a putea fi mîncată de om, în condițiile lui de viață pămînească. Vechii dascăli învață că, în acest caz, dacă euharistia revine iarăși la fonna pîinii și a vinului, liturghisitorul se va împărtăși cu ea. Dacă scliihmarea stânie, atunci el va pune alt agneț și alt vin și în taină va citi rugăciunile proscomidiei și ale sfințirii, începînd: Cu aceste fericite puteri și noi... pînă la capăt fie pentru aniîndouă, sau numai pentm agneț, după cum se va fi făciit minunea și așa se va împărtăși. Apoi va anunța imediat pe episcop care va dispune de întîia euharistie văzută în chip minunai". -IPD, X, 14.

1258. -**Preotul este alesul poporului și de el dăruit Domnului ca să mijlocească pentru fiecare enoriaș, iar Dumnezeu l-a primit și l-a l'ăcut reprezentant al Său față de oameni (Apoc. 2, 3). De aceea, el are datoria să învețe pe oameni cuvîntul Scripturii și să le sfințească viața, slujind, dacă nu zilnic cel puțin în sărbători și în duminici, amintind din timp programul slujbei, vecerniei, utreniei, ceasurilor și liturghiei. Dacă n-ar veni uneori nici-un om Ia Biserică, el este dator ca cele șapte laude să le citească singur în Biserică, mijlocind înaintea Domnului pentru cei ce din pricini binecuvîntate n-au putut veni, rugîndu-se pentru toți și pentru toate. Cînd este popor de față, după slujbă, să le țină și un scurt**

cuvînt catehetic, căci predica face parte integrantă din cult. Dacă nu va face ușa, va greși de moarte căci lipsește pe oameni de hrana cuvîntului Evangheliei și al adevărului tainic. -IIM). X, 15.

1259. *-“Liturghisitorii la sfîrșit au datoria să pună sfințele și miridcle în potir cu grijă, ca să nu rămînă ceva pe anlimis. Buretele să fie bine scuturat. Cei ce scutură anlimisul sau buretele deăpsura apei sau a focului, fac păcat de moarte. După potrivirea de la proscomidie, potirul să fie bine șters și uscat. Sfințele vase și acoperăminle să fie așezate ca să nu intre șoareci sau praf în ele, căci orice greșeală față de sfințele taine este un păcat de moarte”. -IPD, X.*

16.

1260. *-“Binația, adică două liturghii la același altar sau ca un preot să facă două liturghii în aceeași zi, în ortodoxie, este cu totul oprit. Preotul are datoria să săvîrșească într-o zi, numai o singură litiughie, ceea ce însemnează o moarte a lui Hristos pe care a răbdat-o o singură dată și o singură patimă”. -IPD, X, 17.*

1261. *-“Paraclisiend să fie învățat de preot ca să, se poarte cu evlavie, să facă trei metanii cînd intră la început în altar și cînd pleacă; fără a săruta sfiita masă. Să aprindă candelile și luminările de la început cu grijă penlni ca în timpul sfinței liturghii, mai ales după lierovic, să nu mai umble cu scaunul și să se întindă după candelile, dînd pricină de sminteală. În altar să nu stea nimeni dintre cei ce nu sînt absolut trebuitori pentm slujbă”, -IPD, X, 18.*

1262. *-“Îmbrăcămintea sfinței mese, antimisul, procovețele, buretele și cele de la proscomidie trebuiesc ținute curate. Însuși preotul sau diaconul trebuie să le spele într-un vas curat, destinat numai pentm așa ceva iar apa s-o verse la spălătorul care curge sub zidul Bisericii. Dacă n-are vas special să caute un vas de pămînt, pe care îl va sparge după spălare și cioburi/e le va îngropa lîngă zidul Bisericii”. -IPD, X, 19.*

1263. *-“La liturghia din joia mare, se vor scoate două agnețe și se vor sfinți. La sfîrșit, agnețul al doilea se va îmbiba cu miezul în sfiitul potir, fără a curge ceva din el, apoi se va pune pe o hîrlie curată în chivotul de pe Sfînta masă, unde va sta pînă la utrenia de marțea viitoare. Alunei se va întinde antimisul, se va pune discul pe el, se va cădi după tipic, apoi agnețul se va sfărîma mînînt pe sfiitul disc. Pe colțul drept al sfinței mese se va pune o cărămidă nouă și curată și pe ca se va pitne o oală nouă cu foc în ea iar deasupra se va pune sfiitul disc fără picior, potrivitndu-se focul în așa fel ca sfiitul disc să se încălzească slab. Sfințele se vor întoarce neîncetat cu copia pînă se*

vor usca deplin, fără a se prăji, căci orice neglijență aduce preotului păcat de moarte. Apoi se pune sf. disc pe sf. antimis, se va lăsa să se răcească și la urmă se vor pune sfintele, bine uscate, în cutiuța de păstrare pentm împărtășirea grabnică din cursul anului". -**IPD, II, 1.**

1264. -"Dacă preotul va face păcatul de moarte și va înnegri sfintele puse la uscat deasupra cărbunilor, sau nu le va usca bine și după aceea vor mucezi în cutie, să nu mai împărtășească cu ele, ci la viitoarea liturghie să scoată alt agneț și pe acela să-l usuce bine, iar pe cel stricat să-l potrivească la proscomidie. In decursul anului, dacă se voi' sfiși sfintele cele uscate, poate să scoată și să usuce alt sjiint agneț. Orice fel de greșeală față dc sfinla împărtășanie, preotul o va spovedi la duhovnicul său, iar dacă păcatul va fi mare, el va fi trimis la episcopul eparhiot penlm dezlegare", -**IPD, XI, 2.**

1265. -Preotul este dator să povățuiască pe enoriași ca să se împărtășească în cele patru posturi. Dacă vor voi să se împărtășească și în alte zile de dulce, mai întii să postească trei sail cinci zile și așa să se împărtășească. Cei bolnavi, bălrinii și copiii vor posti după putere și se vor împărtăși cu sfintele pregătite numai la nevoie, dacă nu este Liturghie. în niciun caz, în timpul Liturghiei, mai ales de la Evanghelie, să nu mai fie nimeni împărtășit cu sfintele pregătite, ci toți să fie sfătuiți să aștepte pînă ce se sfrșeșle Liturghia și ușa să se împărtășească". -**IPD, XII, 1.**

1266. -"Cei ce nu știu carie vor asculta rugăciunile de împărtășire citite la Biserică de preot, diacon sau cînlăreț mai înainte Lituoghiei sau în vremea cazaniei^ precum și nigăciunile de mulțumire după împărtășanie. La primirea Sfintelor Taine vor veni cu luminarea aprinsă, își vor spune numele și așa își vor primi euharistia, apoi vor săruta sfîntul potir ca pe coasta Domnului Iisus din care a curs sînge și apă. Apoi li se va da anaforă și puțin vin (**sau analbră înmuiată în vin**) pentru ca să se înghită bine sfintele și să nu sară nici părțile din gură cînd ei vorbesc". -**IPD, XII, 2.**

1267. -"Cînd sînt mai mulți oameni de împărtășit se pot pune de la început mai multe potire cu vin. Se vor pune în potir numai părțilele **NI-KA** rinduile împărtășirii, iar miridele vor fi lăsate pe disc pînă după împărtășire, cu să nu se dea ele în loc de tnipul Domnului. In caz că nici așa nu ajunge, să nu cumva să se pună altă pîine și vin nesfințite în potir, ci să se folosească sfintele uscate, spre a îndestula pe toți, sau să-i amine pe altă zi, ca nu cumva preotul să păcătuiască înainte Domnului". -**IPD, XII, 3.**

1268. -"In tot timpul Liturghiei clericii stau în altar cu capul descoperit. Clericii inferiori și paraclisiend monah intră și stau în altar numai cu capul

descoperii, utila timp cît ei au treabă să aducă foc, aprindă candelă, să curețe, fără a se atinge de sfiita masă". -**U'D. XII, 4.**

1269. -"După cum din punct de vedere fizic, găina nu se poate îmbrăca cu penele rășoiului, tot așa și din punct de vedere canonic și bisericesc, mireanul nu se poate îmbrăca cu hainele (**preotului**) clericului, sau cu veșmintele diaconului sau preotului, sau diaconul cu ale preotului sau preotul cu ale arhiereului. Raționalismul care reduce totul numai la însemnătatea materiei este străin de Biserică și de canoanele ei. Materia consacrată în slujba Bisericii este depășită în felul ei fizic de acele idei cultice, dogmatice și morale precizate prin destinația ei și primită ca simbol destinat numai slujirii lui Dumnezeu, căci prin această materie Dumnezeu lucrează în lume și deci ea este numai a Lui și a celor ce El i-a ales pentru slujba Sa (**Lev. 10, 1-7; Num. 9, 15-23; 11, 16-30; 12, 1-6; I Regi 6,9; II Regi 6, 7; Ioan 2, 17**). Deci io(î) cei numiți mai sus dacă se vor îmbrăca și mai ales vor face vreo slujbă a treptei pe care ei n-o au în chip canonic să fie caterisiți, sau dacă n-au hirotonie, să nu mai aibă dreptul de a fi hirotonisiți". (**S.Tes. p. 256-259; IX, 29; V. Ierosilia**).

1270. -"Dacă mireanul fără hirotesie n-are voie să citească apostolul sau să cînte în Biserică, cu atît mai mult n-are voie să citească în Biserică Evanghelia, nici la Liturghie, nici la masă sau în alte limbi străine alături de preot căci aceasta este o cutezanță vrednică de osîndit. Ingîmfarea rațională chiar îmbrăcată cu ideile folosului pentru alții nu 'o poate justifica, ci mai rău o osîndește. Ori de cîte ori s-au făcut astfel de păcate au fost osîndite. Clericul care ar încuraja astfel de nelegiuiri dă dovadă de pustiire sujelcască, atrăgîndu-și osîndă canonică" (**V. Iirotesia**).

1271. -"Plinirea credinței Duhului Sfînt" însemnează că noi toți sîntem mădulare ale lui Hristos, "o pîine, un timp sîntem toți... (**I Cor. 3, 16; 10,17; 12,17**), de unde se înțelege că nu cu ființa pîinii ne cuminecăm, ci cu chipul vinului pentru că Jiința pîinii și a vinului s-a mulat (**transformat**) cu venirea și lucrarea Duhului Sfînt în însuși Trupul și în însuși Sîngele lui Hristos". -**lipise**.

Damasehin, C-ș. p. 36.

1272. -"Poninca Domnului de la cina Sa (**Matei 26, 26-28; Marcu 14, 29; Luca 22, 20**) ne învață că "datori sîntem să ne cuminecăm cu trupul lui Hristos cel viu și îndumnezeit și cu dumnezeiescul sînge al Lui, cel vărsat din trupul Lui, pentru păcatele noastre, iar nu numai preoții cei ce slujesc, ci toți, adică preoții și mireni, de vreme ce pentru toată firea omenească și-a vărsat Hristos sîngele, iar nu numai pentru apostoli", -**lip. Damasehin C. p. 37.**

1273. -"Și pentm aceasta se pune acea apă caldă ca să adeverească cum că sîngele și apa ce au curs din sfînta coastă a Domnului nostm Iisus Hristos au fost vii și de viață Jucătoare, iar nu moarte... Și iarăși căldura credinței înclupuește ca cel ce se apropie să se cuminece, dator este să o aibă și să o păzească caldă, iar nu rece, că credința rece nu este credință, ci necredință. Nici nu trebuie să fie omul nici rece nici cald, ci desăvîrșit cald cînd se cuminecă, adică desăvîrșit credincios..." (Apost. 3, 15). -Cp. Damasehin As. p. 39.

(^1274) -Liturghisorii după ce s-au spălat pe mîinii nu trebuie să mai facă metanii atingîndu-se cu mîna de pămînt, ci să iacă numai închinăciuni atunci cu mîna pînă la pămînt dar fără a-1 atinge și nici să ia cu mîna potnojiile sau covoarele, căci ei umblă cu mîinile pe sfintele vase, procovețe și cu sfintele taine. Ei.pot ingenunchiu, dar fără a se atinge cu mîna de pămînt sau de alte lucruri mai puțin curate, fiindcă cele sfinte trebuiesc cinstite cu toată grija și evlavia în duli^și în adevăr (Agheu 2,11-15).

1275. -Centrul liturghiei îl formează rugăciunile de sfințire - epiclesa- prin care se cere de la Dumnezeu-Tatăl, ca să trimită pe Duhul Stîiut, spre a sfinți și a preface plinea și vinul în însuși trupul și sîngele lui Iisus. EI cît a stat pe pămînt, ca om trupesc și sufletesc n-a fost pretutindeni (Matei 2, 14; Ioan f>, 24; Luca 24, 52; I\ Ap. 20,11), tot așa și în sfîntă euharistie este prezent cu același trup cu care a trăit, s-a dăruit, a pătimit, u fost împuns cu sulița în coastă și cu fiecare pomenire a Sa, acum este prezent pe sfîntă masă, dăruindu-se nouă cu trupul Său cel nou, mereu în devenire pentru noi și pentru ea să-L putem mînca, El rămîiie supus transformării, păstrării, vărsării, îngrijirii și deci mucezirii, oțetirii (Ioan 12, 24). Forma văzută rămîne aceeași piine și vin dar substanța este asimilată de stomacul nevăzut al trupului Său, într-un chip pe care numai Dumnezeu îl știe și care constituie partea mistică a tainei. Prin forma văzută El este mereu întrupat alături de noi, prin substanța transformată și devenită în chip tainic însuși trupul și sîngele Său , el aparține veșnicului ipostas cel unul în Treime și prin El, noi devenim vițele viei altoite în tulpina Fiului lui Dumnezeu, întru credință, care mută munții, întru nădejdea reală și întru posesiunea dragostei adevărate și veșnice care se va desăvîrși numai cînd vom deveni ca El, împreună cu El (Ioan 13, 20; 14, 9; Luca 5, 1-10; I Cor. 13, 1-13).

CXXVI. LUMINĂRILE 1276. -Luminările sau orice fel de lumină adusă la Biserică simbolizează soarele, luna și stelele cerului care înfrumusețează cosmosul creat întru frumusețe de Dumnezeu (Iac. 1,14; Iov.38. 7, l's. 103.2; Ier. 31, 35). Ceara, uleiul, etc. care se aduc în dar Domnului la Biserică, servesc ca simbol material al dragostei de a sluji Iui Dumnezeu, fiindcă sufletul aduce rugăciunea (I Sam. I, 13), iar trupul aduce cele corespunzătoare Iui, adică materia de ceară și untdelemn ca să se consume întru numele Domnului, ca simbol al consumării vieții noastre pe pământ spre slava lui Dumnezeu (Lx. 3, 2, 37. 17). "Voi sînteți lumina lumii...". (Matei 8, 12,46; Rfes. 5,8).

1277, -Luminările se folosesc ca semn că iubim pe Dumnezeu; cine pune una, o face în numele unui singur Dumnezeu; cite două ca simbol al celei două firi ale Domnului Iisus; cite trei în numele Sfintei Treimi; cite patru ca simbol al celor patru evangheliști, care au răspîndit direct prin cărțile lor, adevărul în cele patru laturi ale lumii; cite cinci ca dar al celor cinci simțuri ale omului, cite șapte ca simbol al celor șapte daruri și taine ale Simțului Duh, șapte arhangheli; cite nouă ca semn de colaborare cu cele nouă cete îngerești spre a lăuda pe Domnul; cite douăsprezece ca simbol al propovăduirii celor 12 apostoli; mergînd învățați toate neamurile... (Matei 28, 19). -S. Tes. V, 140.

1278. -"Nu se pot face slujbe bisericești și sfînta Liturghie, fără, să fie cel puțin o luminare și candelă aprinsă în altar și în naos. Luminările care se poartă la vohod și la sfînta evanghelie stau aprinse în vremea citirii ei, simbolizează prevestirea proorociilor și a Sf. Ioan Botezătorul și lumina adevărului evanghelic care s-a dat și se dă lumii prin Biserică. Luminările la botez, cununie, călugărie, hirotonie, înmonnîntare, etc. simbolizează lumina adevărului evanghelic care a călăuzit și va călăuzi ființa tuturor oamenilor, din trecut și viilor la care fii Bisericii se angajează să slujească". -(Sinopsa Mitropolitului Iacob 14).

CXXVII. MĂLAI HA

1279. -Malahia (să nu se confunde cu onania sau cu scurgerea) este păcatul pe care-l face cineva singur, artificial, împins fiind de poftele trupești uțitate de o imaginație neînfrînată, excitată de

gîndurile rele, cultivate cu lecturi din romane pornografice și lipsă de educație. Unii ca aceștia pierd memoria, devin nervoși, le tremură corpul, iar în căsătorie obțin copii slăbănogi și la trup și la suflet. Pentru vindecare se cere stăpînire de sine, înlăturarea cauzelor păcătoase, ocupația neconținută a timpului și deasa spovedanie (Lev. 15, 1-30).

1280. *"Cîți vin la acest lucni de fac nialahie, aceia să mănînce sec 40 de zile și să facă în toate zilele cîte o sută de metanii, iar de nu vor putea să mănînce sec atunci să nu se pricestuiască un an și să facă în toate zilele cîte o sută de metanii sau cincizeci". -ILT, 329.*

1281. *"Iar de se va face malahia între mai mulți, atunci fiecare să mănînce sec 80 de zile sau să nu se pricestuiască doi ani și să facă în toate zilele metanii cîte cincizeci". -UT, 329.*

1282. *"Iar de va fi cineva din partea și rindul celor sfințiți și mai înainte de luarea preoției va cădea într-acei păcat al malahiei, acela întîi să se canonisească, după aceea să se hirotonisească. Iar de se va face preot și va face qcest păcat fără de minte să fie lipsii de preoție un an, iar de îl va face cu mintea întreagă după aceea, alunei să fie lipsit de preoția lui de tot". -ILT, 329.*

1283. *"Iar de va face aceasta călugărul, canonul este să mănînce sec 60 de zile și să facă metanii în zi cîte 80". -UT, 329.*

1284. *"Cinc-și face slobozenie cu mîna și aceasta este curvie și să aibă pocanie trei ani și metanii cîte 24 pe zi... Este și nialahie muierească că ele lucrează una cu alta și aceasta se cade ' duhovnicului foarte să întrebe și să le dea lor pocăință de un an".*

-PBG, 25.

1285. *"Cel ce se va slobozi cu mîna, acela aduce sămînța lui ca slujbă dracului, drept aceea să nu se împărtășească niciodată cu sfîntă taină, iar de se va părăsi să se pocăiască doi ani sau trei ani, după aceea să se împărtășească". -PBG, 142.*

1286. *"Dacă nu poți să te desfaci de deprinderea pătimașă a curgerii de sămînță din pricina obișnuinței îndelungate, cum cutezi nenorocitele să te apropii de cele*

pe care nici îngerii nu le ating? Deci sau tremură și stai de departe de aici înaintea de slujba dumnezeiască și așa vei câștiga îndurarea lui Dumnezeu, sau așteaptă să cazi în urgie, ca un nesimțit și neîndreptat, în mâinile Dumnezeului celui viu, care nu te va cruța cu iubirea de oameni, ci te va pedepsi fără milă fiindcă ai cutezat fără nerușinare să intri la nunta împărătească cu sufletul și haina întinată deși nu ești vrednic nici măcar de intrare, dar încă de așezare". (Matei 22, li). -Filoc. IV, p. 267,54.

CXXVIII. MARTOR

1287. -Martor la judecata bisericească poate fi numai cel ce trăiește o viață corectă și morală întru credința creștină. Ereticii, oamenii imorali, indiferenții față de adevărurile religioase, rudele hu pot fi martori în procese (Apost. 75; 1 ec. 2; Cart. 64, 82,.129, 131). La un proces nu este suficient un singur martor (I ec. 2; VI ec. 85). Mărturia unui duhovnic nechibzuit care se folosește de cele mărturisite de făptaș la spovedanie, nu numai că nu contează, ci chiar se pedepsește (Cart. 132). Creștinul care trăiește ca cetățean liber are datoria morală să nu tăinuiește faptele cele rele ale aproapelui, ci să contribuie la îndreptarea celui greșit, căci dacă Ie tăinuiește este tot așa de vinovat ca însuși făptașul (Sf. Vasile 71; 1 Post. 38), cu atât mai mult se face vinovat de osîndă, cel ce este chemat întru numele Domnului ca să mărturisească adevărul (Ps. 83, 12; Ioan 8, 40-46; 18, 37; Efes. 6, 14). Martorul mincinos este osîndit

(Rom. 2, 7; II Cor. 6, 7), fără iertare (Evrei 10, 26 ; Prov. 19, 9), ca tiu al diavolului (Ioan 8, 44 ; F. Ap. 5, 3-5 ; Apoc. 21, 8 ; V. Jurământul. Judecata).

CXXIX. MĂRTURISITOR

1288. -Se numește mărturisitor al credinței creștine cel care are credință și tărie multă întru a sluji Domnului, încît nu șovăiește nici în fața greutăților vieții și nici sub mult feluritele amenințări ale necredincioșilor nu șovăiește, apărînd adevărul evangheliei cu putere mai tare decît moartea (cînt. Cînt. 8, 6). Această mărturisire este poruncită de Domnul (Matei 10, 32; Luca 12, 8; F. Ap. 1, 8; 2, 32; 4, 19-20; Rom. 10, 9-10; Evrei 10, 23; Apoc. 3, 5) pentru care a făgăduit răsplată multă (Matei 5, 10-11; Luca 6, 12; 24, 48; II Cor. 4, 17; II Tim. 2, 12). În epoca patristică cei ce au scăpat mutilați din persecuții fără a înjosi credința erau foarte respectați. Cei ce se leapădă de credință se numesc **apostați** (I ec. 11, 14; Apost. 62; Sf. Nichifor 25, 35).

1289. -"Dacă vreun creștin pentm numele lui Hristos și pentm credința și dragostea lui Dumnezeu, a fost osîndit de către nelegiuiti la jocurile gladiatorilor, spre a fi sjișiat de animale sau la scoaterea melalelor, ci din munca și osteneala voastră trimiteți-i pentm întreținerea lui și pentm plata soldaților ca să fie ușurat și îngrijit și pe cît va fi cu putință, să nu fie strimtorat fericitul vostm frate, căci cine este osîndit pentm numele Domnului Dumnezeului nostru este martir sfiint, frate al Domnului, fiu al Celui Preaînalt, locuință a Duhului Sfiint și prin el, fiecare dintre credincioși a primit lumina slavei Evangheliei (II Cor. 4, 4) pentm că el s-a învrednicit de cununa cea nesticăcioasă (I Cor. 9, 25) și de mărturia patimilor sale și de împărtășirea sîngelui său, pentru "a se face asemenea morții lui Hristos" (Filip. 3, 10) spre înfiere. Pentm aceasta deci, toți credincioșii "să ajutați pe sfinți" prin episcopul vostm din averea (Luca 8,3) și din osteneala voastră. Iar dacă cineva nu are, să postească într-o zi și punînd deoparte chelhiiala acelei zile, să o hotărască pentm sfinți. De are însă cineva din belșug să le dea și mai mult după măsura puterii lor. Iar de este cineva în stare să-și dea și toată averea ca să scape pe cineva din închisoare, va fi fericit și prieten al lui Hristos". -Const. Apost. v, 1.

1290. -Dacă este desăvîrșit "cel ce dă averea sa săracilor (Matei 19, 21) din dragostea către cele dumnezeiești, cu atît mai mult cel ce o dă pentm martiri, pentm că unul ca acesta, vrednic fiind de Dumnezeu, va îndeplini voința Lui (Matei 7, 21) împărțînd acelora care L-au mărturisit înaintea neamurilor (F.

Ap. 9,15) și împăraților și a fiilor lui Israil, despre care Domnul a vorbit zicînd: **"Pe cel care Mă «va mărturisi înaintea oamenilor și Eu îl voi mărturisi înaintea Tatălui Meu".** Și dacă astfel sînt, că și de Hristos sînt mărturisii înaintea Tatălui Ceresc, nu trebuie să vă rușinați a merge la ei în închisori. De veți face aceasta, vi se va socoti drept martiriu, pentru că în ei martiriul s-a dovedit prin faptă, iar în voi prin bunăvoință, că ați luat parte la suferința lor". - **Const. Apost. v, 1.**

1291. -"Dacă cineva care se socotește pe sine frate (**creștin**) fiind înșelat de diavolul a făcut rău și fiind, dovedit a fost osîndit la moarte ca preacurvar sau ca ucigaș, deosebiți-vă de el, ca să fiți neprimejduiți și ca să nu fie careva dintre voi bănuît ca părtaș la fărădelegea lui și ca să nu se împărștie ocară, că toți creștinii iubesc faptele nelegiuite. De aceea stați deoparte de unii ca aceștia. Pe cei închiși în temniță însă, pentru Hristos, prin pîră din partea celor nelegiuîți sau osîndiți la moarte să fie puși în lanțuri sau la surghiun, ajuțați-i cu toată rivna, ca să scăpați măduarele voastre din mîinile nelegiuîților. Și dacă cineva stă în legătură cu ei și este prins și supus la chinuri fericit este că s-a făcut părtaș mucenicilor și următor al patimilor lui Hristos". -**Const. Apost V, 2.**

1292. -**în vreme de pace unii dintre acești mărturisitori neavînd lumina minții la înălțimea credinței, cădeau victimă laudelor oamenilor și astfel erau împinși să dorească situații clericale, pe care nu le meritau.** "Mărturisitor iui se hirotonisește, căci aceasta este faptă a voinții și a răbdării, de mare cinste s-a învrednicit acela care a mărturisit numele lui Dumnezeu și al Hristosului său, înaintea oamenilor și al împăraților (**F. Ap. 9,15**). Iar dacă e trebuință de el ca episcop sau diacon sau preot, se hirotonisește. Iar dacă vreun mărturisitor își însușește cu sila vrednicia ca aceasta (**fără să fie hirotonisit**) ci numai sub pretextul mărturisirii, unul ca acesta să fie depus și să se alunge, căci nu este mărturisitor, doarece a tăgăduit rinduirea lui Hristos și este mai rău decît un credincios". -(**I Tim.- 5, 8**) -**Const. Ap. VIII, 23.**

1293. -"Sîntem la al patrulea Paște (**304**) de cînd au început persecuții în care creștinii după ce au suferit tot felul de chinuri din cauza neputințelor timpului au căzut din credință. Deși aceștia cînd au revenit la Biserică n-au fost îndată reprimiți, dii cauza căderii, însă fiindcă ei s-au luptat multă vreme și poartă și acum rănile lui Iisus pe Inipurile lor, fiind în al treilea an de pocăință al plîngerii, să sc mai canonisească în postire 40 de zile pentm ținerea lor de minte, însuși Domnul Iisus, după ce s-a botezat și a postit 40 de zile, a fost ispitit de diavol, tot așa și ei c_xercitînd în post și mgăciune, vor medita și vor cugeta la cele spuse de Domnul către satana: **"Mergi înapoia mea satano, că scris**

este: Domnului Dumnezeului să te închini numai Lui, unuia să-l slujești" (Matei 4,10). -Sf. Petru 1.

1294. -"Cei ce au suferit numai greutatea închisorii fără a fi fost torturați și au căzut din credință **(ca apostatați)** din cauza slăbiciunilor omenești, se vor mai canonisi încă un an **(total patru ani)** fiindcă și aceștia au suferit pentru numele lui Hristos. Ei vor răsplăti binefacerile primite de la frați cât au stat în temniță **(prin milostenie asemănătoare)**, dacă doresc să se izbăvească de osîndă diavolului, aducîndu-și aminte de cele spuse: "**Duhul Domnului peste mine, care m-a uns să binevestesc iertare celor robiți, vedere celor orbi, să ușurez pe cei năpăstuiți, să propovăduiesc anul Domnului în ziua răsplătirii**" (Isaia 61.1-2; Luca 4, 18-19) Sf. Petru 2.

1295. -"Cei ce au căzut din credință numai din frică și singuri s-au dus la jertfirea și închinarea zeilor fără a suferi chinuri sau temniță, iar acum au venit la pocăință, trebuie să li se pună înainte pilda smochinului celui neroditor **(citată de Luca 13, 6-9)** pe care pururea s-o aibă în minte spre a face roduri vrednice de adevărată pocăință într-un timp mai îndelungat **(de 3-4 ani)** și astfel se vor folosi mai mult de harul iertării" **(ca fii ai Bisericii, dar nu ca preoți)**. -Sf. Petru 3.

1296. -"Cu privire la cei ce s-au lepădat de Hristos și au rămas nestatornici în pocăință, să li se spună ce s-a zis smochinului neroditor: "**Să nu mai fie în tine rod în veac și smochinul s-a uscat îndată**" (Matei 21, 19). Despre ei se potrivește și cele zise de Ecclesiast: "**Ceea ce este strimt) nu se mai poate îndrepta și ceea ce lipsește nu se mai poate număra**" (Edes. I, 15). De nu se va îndrepta mai întîi strimbătura **(sufletului)** cu neputință este împodobirea cu faptele pocăinței. Dacă nu se va completa **(credința)** care lipsește, nu se va putea număra sufletul între fiii Bisericii. La sfrșitul vieții lor se va împlini spusa lui Isaia: "**Și se va vedea stîrvurile păcătoșilor care s-au lepădat de Mine, căci viermele lor nu va muri iar focul care îi va arde nu se va stinge**" (Isaia 66, 24). El mai spuse odinioară: "**Cei nedrepti vor fi cuprinși de groază fără alinare, a zis Domnul**" (Isaia 57, 20-21). -Sfintul Petru 4.

1297. -"Cei ce s-au prefăcut că sînt nebuni ca David **(I Regi 21, 13-15)** și n-au iscălit declarația de apostazie și au trecut prin capîștea idolilor și nu ar fi jertfit, sau au pus păgîinii ca să jertfească în locul lor, ca să înlătore primejdia, toți aceștia vor fi supuși canonisirii de șase luni **(pe lângă cei trei ani)** în care timp vor cugeta la spusa proorocului: "**Prunc s-a născut nouă Fiul și s-a dat nouă, a cărui stăpînire este peste umărul Lui și numele Lui se cheamă înger de mare sfat**" (Isaia 9,6). După cum se știe în a șasea lună a zămislirii

lui Ioan Botezătorul, însuși Iisus s-a născut ca să propovăduiască pocăința. Amândoi au propovăduit nu numai pocăința ci și împărăția Centrilor care este înălțându nostru (Luca 17, 21). Aproape de noi este cuvântul, de gura și inima noastră, de care și acești apostoli își vor aminti și vor mărturisi cu gura lor pe Domnul Iisus cum că: Dumnezeu L-a sculat din morți, pe care auzindu-l, cu inima se crede spre dreptate iar cu gura se mărturisește spre mântuire" (Rom. 10, 8)-Sf. Petru 5.

1298. -"Robii creștini care au fost siliți de stăpînii lor să jertfească în locul stăpînilor, deși au fost siliți, totuși trebuie să se canonisească un an, ca să se învețe ca pe viitor să asculte de voia lui Dumnezeu și să se teamă de Hristos, fiindcă oricine va face binele mărturisirii întru Hristos aceeași mărturisire o va primi de la oricine, fie rob, fie slobod" (Matei 10, 32-33; Luca 12, 8)-Sf. Petru 6.

1299. -"Stăpînii care au silit pe robii lor ca să jertfească în locul lor, trei ani se vor canonisi, căci ei s-au făcut fățarnici și au împins pe alții la păcat, fiindcă n-au ascultat de apostolul care învață că stăpînii sînt egali cu robii, avînd toți același Dumnezeu în cer, care este al tuturor (Efes. 6, 9). Căci între toate și întru toți este Hristos și la barbari și la sciți și la robi și la slobozi (Colos. 3,11), apoi ei trebuie să se gîndească la ceea ce au făcut silind pe robii lor la idolatrie, voind a se mîntui pe sine, că nu le-au dat dreptatea care li se cuvenea (Colos. 4, 1) spre a putea și robii scăpa de apostazie". -Sf. Petru 7.

1300. -"Cei ce au fost pîrîți sau cei care singuri s-au dus să mărturisească și au fost întemnițați și chinuiți și au căzut din credință se cuvine a li se mîngia inima și a-i primi la rugăciune și la împărtășirea sfințelor taine (căci au trecut, trei ani) pentru ca și cu mai multă încurajare să se întărească de darul chemării cerești: "Cel drept chiar de șapte ori de va cădea, iarăși se va ridica" (Prov. 26, 16) ceea ce trebuie să facă toți cei căzuți și chemați să se ridice prin pocăință". -Sf. Petru 8.

1301. -"Cei ce fără multă chibzuială au mers să mărturisească pe Hristos și au atras persecuții și asupra altor creștini, îndemnîndu-i să facă același lucru, trebuie să primii la împărtășire fiindcă după intențiune și întru numele lui Hristos s-au luptat, deși nu au ascultat de învățătura Lui, vom spune: Rugați-vă și nu intrați în ispită, iar către Tatăl zice : "Și nu ne duce pe noi în ispită, ci ne izbăvește de cel viclean" (Luca 11,4). Poate că ei nu cunosc cum că însuși Iisus a fugit de vrăjmași și uneori S-a ascuns de fața lor (Ioan 11,54). În vremea patimilor nu S-a predat singur, ci a așteptat pînă ce ei au venit asupra Lui cu săbii și cu ciomege, cînd El le-a zis: "Ați velleit cu săbii și cu ciomege ca asupra unui tilhar" (Marcu 14, 48) și L-au dat prins lui Filat. Însă Apostolii

care au suferit asemenea cu El, întotdeauna și-au amintit cele spuse de El și astfel ei ne-au învățat: **"Luați aminte la voi înșivă eă vă vor da la adunări și în sinagogi vă vor bate..., adică vă vor da, a zis, iar nu să vă predați singuri. Și vă vor duce înaintea ieghemonilor și a împăraților pentru numele Meu" (Luca 21. 12)** dar să nu vă duceți singuri, fiindcă El ne-a învățat să suferim izgonire pentru numele Lui. Dacă vă alungă dintr-o cetate fugiți în cealaltă (**Matei 10, 23**). El nu vrea să mergem singuri la soldații diavolului ca să-i silim să păcătuiască și mai mult, ci El vrea să avem răbdare, să ne păzim viața și să ne nișăm să nu cădem în ispită (**Matei 26, Astfel, Ștefan afosttîrît, dus la sinedriu și omoril cu pietre în numele lui Hristos și așa s-a proslăvit, nișându-se: "Doamne nu le socoti lor păcatul acesta" (F. Ap. 7,60). Lui Iacob i-a tăiat capul. Pe Pelni înm multe prigoniri a fost răstignit la Roma. Pavel cel mai rău primejduit i s-a tăiat capul cu sabia după ce-l scăpase în coșniță peste zidul Damasciului. Scopul lor la propovăduirea Cuvîntului și întărirea fraților ca să rămînă tari în credință, pentru care în multe necazuri, ziceau ei, trebuie să intrăm înm împărăția lui Dumnezeu (F. Ap. 14,22). Ei n-au căutat folosul lor, ci al celor mulți ca să se mîntuiască (I Cor. 10, 33). încă multe sînt de spus cum trebuie să se lucreze, dar după cum zice apostolul, nu ne ajunge vreme a povesti" (Evrei 11,32) -Sf. Petru 9.**

1302. -"Cei ce au văzut pe mucenici murind în groaznice chinuri și după exemplul lor s-au aprins de rivnă înm a înfrunta pe cei potrivnici credinței, călăuzindu-sc după cele spuse: Ca să nu i se pară celui rău că este înțelept socotind că bimiește înm vicieșug (**Prov. 3, 7**) pe cînd în realitate cei răi erau bimiiți lainic de cei ce sufereau schingiuirile, moartea în foc, în apă și de sabie, toți acești mărturisitori care au scăpat cu credință, trebuie să fie pomeniți la nișăciune, iar pentru nideniile care au fost în afara chinurilor din temniță, dar totuși au suferit bătăi și schingiuiri și din cauza slăbiciunii s-au lepădat de credință, trebuie să avem milă și de ei. De multe ori pentru suferințelor celor închiși au răbdat și părinții, frații sau fiii lor. Pentru nișăciunile altora de multe ori, Dumnezeu înm bunătatea Sa, a dăniit la mulți iertare de păcate, sănătate și înviere din morți. Gîndindu-ne la multele lor suferințe în numele lui Hristos, precum și la tînguerea lor întru pocăință și mărturisire, avem datoriat să mijlocim și să ne nișăm către Tatăl prin mijlocirea lui Iisus, care poate curați toate păcatele noastre, după cele spuse: **"Chiar dacă ciieva ar păcătui, avem pe Iisus Hristos mijlocitor către Tatăl și El este răscumpărătorul păcatelor noastre" (Ioan 2,1-2) -Sf. Petru 11.**

1303. -"Nu se poate aduce învinovățire celor ce au dat baiu ca să scape de primejdia persecuțiilor, fiindcă ei au preferat să piardă averea ca să-și mintuiască sufletul, pe când alții au făcut dimpotrivă, cu toate că Domnul a zis: **"Ce va folosi omului dacă va dobîndi toate bogățiile lumii dar își va pierde sufletul său?"** Și iarăși: **"Nimeni nu poate sluji lui Dumnezeu și lui Mamona"** (Matei 6, 24; Luca 16, 13). Cei ce au disprețuit averea și banii s-au dovedit că ei slujesc lui Dumnezeu împlinind cele scrise: **Bogăția este mînluirea sufletului omului (Prov. 13, 8).** Și tesalonicenii arestați în locul lui Pavel și Sila au scăpat prin bani mulți) căci după ce au suferit tulburare, au luat bani de la loan..." (F. Ap. 17,9-10)-Sf. Petru 12.

1304. -"Să nu fie învinuiți cei ce și-au părăsit avutul și au fugit și s-au prins alții în locul lor, căci și în Efes, în locul lui Pavel care fugise, păgînii au prins pe Gaiu și pe Aristarh ucenicii lui, fiindcă tulburarea era produsă din cauza propovăduirii și a convenirii multora de către Pavel. Mulți ucenici îl sfătuiu pe Pavel să fugă și să nu se prezinte în fața cercetărilor (F. Ap. 19, 30-31). Dacă unii ar osîndi pe cei ce se călăuzesc de cele spuse: Mîntuind, mîntuiești sufletul tău și să nu cauți înapoi (Fac. 19, 17) să-și amintească de Pelni, care era păzit în temniță de palm ostași, a scăpat scos fiind de îngend Domnului, apoi spre ziuă, Irod a ponincit ca ostașii să fie spînzurați (F. Ap. 12,4-5), fără a fi fost Petm cu ceva vinovat. De asemenea și părinții din Betleem dacă ar fi cunoscut că Irod ar fi voit să omoare pmneii lor, n-au învinuit pe acel piunc Iisus, care a scăpat după pomnea îngemlui, precum este scris, **înCepînd** în grabă a preda și jefui după chemarea numelui Lui (Citat Isaia 8, 3-4). Magii cei chemați, cu supunere și cinstire se închinară pruncului, deschizîndu-și vistierile îi aduseră aur, smirnă și tămîie ca unui împărat, Dumnezeu și Om. Magii nu s-au mai întors la împărat minaiți fiind de pronie (Citat Matei 2,11-16). Ostașii au căutat să omoare și pe loan, dar neaffîndu-l au ucis pe tatăl său Zaharia, între Biserică și Altar (Matei 23, 34), iar loan a scăpat cu Elisabeta, penlni care fapt nu a fost vinovat" -Sf. Petru 13.

1305. -"Cei ce au suferit silnicie grozavă, căscînduli-se gura spre a gusta din jertfe fiind legați și totuși au rămas statornici în mărturisirea credinței și li s-au ars mîinile fiindcă au refuzat să ia jertfă, apoi au fost tîrîți la necuratele je/ife, după cum mi-au scris de trei ori fericții mucenici, ca și alți slujitori, pentm cei din Libia, toți aceștia dacă la cercetare, mărturisesc frățește unii pentm alții că n-au căzut din credință, clericii să rămînă în slujba lor și trebuiec cinstiți ca niște mărturisitori fiind asemenea cu cei omoriți întm mucenicie, rămnînd fără grai

(limba tăiata sau fără putința de a umbla) fiindcă s-au împotrivit asupritorilor. Aceștia se vor cinsti ca mărturisitori, fiindcă au viețuit ca Timotei, după cele spuse: "Urmărește dreptatea, frica de Dumnezeu, credința, dragostea, răbdarea, blîndețea; luptă-te cu lupta bună a credinței, apucă viața cea veșnică la care ai și fost chemat și ai mărturisit mărturisirea cea bună înaintea multor oameni" (I Tim. 6, 11-12) -Sf. Petru 14.

CXXX.

MARTORII LUI IEHOVA

1306. -Martorii lui Iehova sau studenții în Biblie s-au ivit ca pe la 1870 în America. Doctrina: a). Nu recunosc Sfînta Treime; b). Iisus a fost un om superior, dar nu Dumnezeu; c). Sfîntul Duh este numai o însușire activă a lui Dumnezeu; d). Nu există Sfîntele Taine, Biserică, sărbători; e). Numai martorii se vor bucura de mileniu, iar ceilalți nici nu vor învia. Cei convertiți după catehizare cu învoirea episcopului se primesc în Biserică prin botez.

CXXXI.

MASLUL

1307. -Maslul este slujba care se face pentru vindecarea de boale, mai ales a celor care provin din păcate (ioan 5,14) de multe ori, cultivate cu știința și voința (Matei 12,43-45) fiindcă pe un astfel de bolnav numai harul Bisericii îl poate ajuta (Iacob 5, 14-16). El se face de obicei miercurea și vinerea, la nevoie în orice zi chiar în afară de Biserică. Bolnavul mai întîi trebuie să se spovedească și să postească, ba și preoții pot posti pentru el (Marcu 9,29, P. Ap. 13,2-3, Gal. 5,17). Maslul obștesc se face în miercurea mare (Luca 7, 37-38). Preoții care fac cu neglijență slujbele, citind odată toți rugăciunea cu susur nedeslușit, fac sminteală și "vai de cel ce face lucrul Domnului cu lenevire" - (Ier. 48,10).

1308. -După tradiție, maslul trebuie să se facă de mai mulți preoți, doi-șapte, sau chiar mai mulți, însă Ia mare nevoie, socotim că nu este o greșeală dacă s-ar face și de un singur preot, fiindcă apostolii și sfinții părinți s-au rugat singuri și au făcut vindecări (Marcu 6, 13; Luca 4, 8; F. Ap. 9, 3143; 16, 18). Pluralul de la Iacob 5, 14-15 este asemenea cu Cel de la Luca 17,14 precizat la Levitic 13,2; 14,2-6 precum și de însuși Iisus la Luca 5,14 și Matei 8,4. Această problemă dacă ar fi fost

importantă s-ar fi precizat în canoane, însă, lipsa precizării este dovada că maslul s-a făcut de preferință de mai mulți preoți, dar la nevoie s-a făcut și de unul singur, deși se spune: *"Să nu faci maslul numai un preot, căci precum pentm un arhiereu scrie să nu se hirotonisească de la u/iul, asemenea și pentm maslu să nu se facă de un preot, căci zice: Să se cheme preoții Bisericii, iar nu un preot și să se roage pentm dînsul; ungîndu-l cu untdelemn"* -S.Tes. 283.

CXXXII. MĂSURI FALSE .1309. -"Să n-ai în casa ta două feluri de măsuri sau greutăți, una mare (cu care să cumperi) și alta mică (cu care să vinzi). Ci să ai o greutate și o măsură adevărată și dreaptă penlni ca să ai zile multe în țara pe care ți-o dă Domnul. Oricare face aceste lucruri și face nedreptate devine urii înaintea Domnului" și se canonisește ca și furtul (Deut.ZS,13-16; Ixv. 19,35; Iez. 45,10; 1 Tes. 4,6).

CXXXIII.

MEDICAMENTELE

1310. -Dumnezeu a făcut toate lucrurile bune (Fac. 1, 15) și de folos pentru om. *"Cinstește pe doctor"* că și pe el Domnul l-a făcut. Doctoriile de la Dumnezeu sînt Domnul a făcut leacurile pe pămînt și omul înțelept se va folosi de ele... Cu acestea se aduce vindecu"e și se înlătură durerile. Făcătorul de doctorii pregătește din acestea amestecarea, căci nu este sfîrșitul lucrurilor Domnului și El aduce pacea peste întreg pămîntul. Fiule, în boala ta nu fii neglijent, ci te roagă Domnului și El te va tămădui. îndepărtează-te de păcat și-ți curăță mîinile și inima ta de nelegiuire».. Cel ce păcătuiește împotriva Domnului va ajunge pe mîinile doctorului (Sirah 38,1-15).

1311. -Cine disprețuiește medicamentele păcătuiește împotriva legilor naturale create de Dumnezeu, cu scopul ca omul să se folosească de ele, ca de un bun al vieții trupești, asemănătoare cu hrana zilnică. Astfel, Dumnezeu pentru boalele sufletești care influențează și trupul ne-a dat rugăciunile Bisericii, iar pentru boalele fizice ale trupului ne-a dat medicamentele. Deci doctoriile unite cu rugăciunea, folosesc iu mult felurilele trebuințe ale vieții omului spre binele lui (V. Boala, Maslul).

CXXXIV. METANIILE 1312. -Metaniile sînt plecări ale genunchilor și ale corpului mai mult sau mai puțin pînă la pămînt ca semn că iubim pe Dumnezeu și ne pocăim de păcatele făcute. Se numește

închinăciune sau metanie mică plecarea corpului pînă ce mîna ajunge la pămînt. Căderea cu fața la pămînt este cea mai adîncă închinăciune și metanie (**Maici 26, 39**). Sufletul își aduce prinosul său prin rugăciune, iar trupul își aduce darul său prin mișcări evlavioase, închinăciuni și metanii, căci și el va fi proslăvit la învierea cea din morți (**Sf. Vasile 91, 92**). Pînă atunci, după cum Iisus a îngenunchiat cu Crucea pe spate mergînd spre Golgota, tot așa și ucenicii Săi îngenunchiau înaintea Tatălui Ceresc pentru iertarea păcatelor lor, urătînd că prin păcat, noi oamenii am fost trîntiți la pămînt, dar prin învierea Domnului iarăși ne-am ridicat la vrednicia de fii ai lui Dumnezeu (**F. Ap. 9, IU; Efes. 3,14-16**). Orice fel de mișcare în slujbele bisericești, este un **senin**, un simbol că iubim pe Dumnezeu, cu o contribuție a trupului, pentru realizarea

închinării în duh și adevăr (**Ioan 4, 20-24; I Cor. 14, 25; Evrei 1, 6; Apoc. 9. 20; 19, 10**).

1313. -Metaniile se fac acasă la rugăciunea de dimineață și de seară, cînd cineva este canonisit de duhovnic la spovedanie și în Biserică. Cînd ne închinăm (a sfințele icoane, etc, mai întîi facem două metanii, sărutăm icoana apoi mai facem încă o metanie. De la Crăciun și pînă la Botezul Domnului nu se postește și nici metanii nu se fac "*nici în Biserici și nici în chilii*" dar se îngenunche liniștit la citirea evangheliei și la "*Pre Tine te lăudăm...*" (**Tipicul Mare p. 189**).

1314. -În Postul mare metaniile încep în Biserică de Ia vecernia de duminică seara de la "*Invredniceșle-ne Doamne...*" și se fac pînă la vecernia de vineri seara încheindu-se tot cu "*Invredniceșle-ne Doamne...*". La Liturgia mai înainte sfințită se fac cîte trei metanii după: a). Să se îndrepteze rugăciunea... b). După vohodul cu sfințele daruri; c). După "*Fie numele Domnului binecuvîntat...*" -**Tipicul Mare p. 511**.

1315. -în săptămîină patimilor se fac metanii în Biserică numai luni, marți și pînă miercuri seara. în chilii se fac pînă în vinerea mare (Tipicul Mare p. 554).

1316. -"*Deoarece sînt unii care stau în genunchi duminica de la Paști pînă la Rusalii pentm a se da o regidă generală pentm toți, Sf. Sinod a hotărît ca în acest timp credincioșii să se roage lui Dumnezeu stînd în picioare*". -**I ec. 20**.

1317. -"*Am primit de la Sfinții Părinți obiceiul canonic de a nu face metanii în duminici, pentm cinstirea învierii Domnului. Deci, ca să se înlătore nedumerirea, facem cunoscut credincioșilor că după intrarea preoților în altar de*

la vecernia de sîmbăta seara, după obiceiul îndatinat nimeni să nu facă metanii pînă la vecernia de duminică seara, întm care după intrarea preoților în altar, iarși începem a face metanii împlinind nigăciunile noastre Domnului. Căci din seara de sîmbăta (**începutul zilei**) din ajunul duminicii premergătoare învierii Domnului, începem noile cînlări duhovnicești de laudă începînd sărbătoarea de seară de la întunerice spre lumina zilei și astfel în cursul nopții întregi și a zilei ce unnează trebuie să prăznuim învierea". -**VI ec. 90.**

1318. -"Duminica și în toată Cincizeci/nea se pot face închinăciuni penlni sămtarea icoanelor dar nu și metanii mari".

Nichifor 10.

1319. -"Cuvine-se a nu pleca cineva genunchii sîmbăta, precum nu se pleacă duminica și în Cincizecime? **R.** Aceasta nu s-a oprit de vreun canon, însă cei mai mulți întnicît nu se ajunează sîmbăta prin unnare nici genunchii nu îi pleacă". **Nicolae 2.**

1320. -"În postul mare cînd vine vremea să se facă metanii mari la slujbă în Biserică, fiecare să-și ridice mîinile și ochii minții așa cum învață Sf. Ap. Pavel pe timotei: Vreau ca bărbații să se roage în orice loc, să ridice spre cer mîini curate, fără minie și fără șovăieli" (**I Tim. 2, 8**). Astfel la nigăciunea: "**Doamne și Stăpînul vieții mele...**", mai ales dacă cineva mai are și dand lacrimilor, să stea drept și cu gîndul neabătut îndreptat către Dumnezeu, "să facă o metanie cît să poată să ajungă cu frntea la pămînt". Apoi ridicîndu-se ușor, după ce zice a doua parte a mgăciunii, Sf. Efrein Sinii să facă iarși o altă metanie mare și la fel se face și a treia metanie. Unii își mîngîie lenevirea lor punîndu-și scaun sau perine înalte și moi, ca niște nesocotiți" **Tipicul Marc p. 504-505.**

1321. -"Cele douăsprezece închinăciuni se mai numesc și metanii mici sau ușoare. Ele se fac după cele trei metanii muri cu rugăciunea Sf. Efrern, astfel: Omul stă drept și își face cruce, apoi se pleacă cu mîna dreaptă^ pînă la pămînt, zicînd pe rînd aceste stihuri: Dumnezeuule milostiv fu mie păcătostd; Dumnezeuule curățeșle-mă pe mine păcătosul; Dumnezeuule cel ce m-ai zidit mîntuieșle-mă. Doamne, fără de număr am păcătuit, iartă-mă. Ele se repetă de trei ori la cele 12 închinăciuni. Apoi, se zice rugăciunea întreagă a Sf. Efrern și la sfrșit se mai face încă o metanie" -**Tipicul Mare p. 505.**

1322. -"Adevăratul creștin trebuie să știe cînd se face metanie și cînd se face închinăciune. Unii nu știu nici cum să le facă și nici nu ascultă de povețele celor ce știu. Unii se gîrbovsc puțin sau se smucesc fără socoteală, sau mișcă capul fără rost dovedind că ei nu se roagă nici cu nuntea și nici cu evlavia duhului, Aceștia nu înțeleg nici puterea rugăciunii Sf. Efrern și nici nu țin

socoteală de cei din jur, și nici nu se uită la preotul care mai întâi zice mgăciunea, apoi face metania și după ce s-a ridicat cu liniște continuă mgăciunea, pentm ca din exemplul lui să învețe și ceilalți cum să-și aducă jertfe mgăciunii trupului și a sufletului lor, fiindcă nu au învățat înțelepciunea și nici nu cunosc știința sfinților" -(Prov. 30. 3) -Tipicul Mare p..505.

1323. -"Rugăciunea rău făcută este asemenea cu evlavia blestemată a ereticilor pe care Sf. Părinți al Sinodului ecumenic al șaptelea i-au dat anaternii, fiindcă ei nu țin scama de ce zice Sf. Pavel: **"Mă voi ruga cu duhul dar mu voi ruga și cu mintea, voi căuta cu duhul, dar voi cînta și cu mintea"**. In Biserică mai bine este să spui cinci cuvinte pe înțeles, ca să înveți și pe alții, decît să spui zece mii de cuvinte neînțelese" (I Cor.

15, 14-19) -Tipicul Mare p. 506.

1324. -"Tipicul prea lung și vorbele prea multe în mgăciune obolesc și răspîndesc cugetele minții și ale duhului evlavios. De midie ori mgăciunea alcătuită din puține cuvinte și întărite prin închinăciuni și metanii măsurate, adună mintea și o înalță către Dumnezeu iar îngend nostru păzitor o duce cu bucurie înaintea Domnului" -Tipicul Mare p. 506.

CXXXV.

MILOSTENIA

1325. -**Bunurile materiale sînt și ele un dar de la Dumnezeu și servesc ca o prelungire a vieții oamenilor, întrucît pe săraci pururea îi avem cu noi (Maici 26, li), orice creștin este dator să contribuie Ia prelungirea vieții celui amenințat în existența lui. Faptele milosteniei nu se apreciază numai după mulțimea materială ci mai ales după dispoziția inimii a unei inimi miloase care vede în sărăcia aproapei proprii sa lipsă. Numai acea dărnicie este o milă creștină care este închinată Domnului și făcută întru numele lui Iisus (Matei 25, 40-45) fără a aștepta vreo răsplătire lumească de la primitor sau vreo laudă de la oameni (Deut 15, 11; Prov. 28, 27; Sirah. 5, 5-7; Matei 5, 7-45; 1042; Luca 6, 30; 12-58-59; II Cor. 9, 7; v. Cerșetoria; Fapte bune). împarte toate cu fratele tău și nu zice că sînt proprietatea ta, căci împărtășirea de bunuri materiale și spirituale au fost pregătite de Dumnezeu pentru toți oamenii deopotrivă. -Const. Ap. VII, 12.**

1326. -"Duhovnicii care împart milosteniile încredințate lor celor cu adevărat săraci, se aseamănă cu apostolii care făceau acest lucni cu averile

amncale la picioarele lor (**F. Ap. 5 și 6**) iar cei ce le opresc pentm ei sau nulele lor, se aseamănă cu Anunia și Safira, ba și mai rău, căci aceia au opiiit din cele ce erau ale lor și au fost osîndiți cu moartea, dar aceștia opresc cele ale săracilor din cele încredințate lor de alții. Dacă opresc pentm ei ceva din hrana zilnică aceasta nu este un rău, dar trebuie să se roage pentm cei ce i-a dat milostenia și să se împlinească cum i s-a pomneit de binefăcători", -**s. Tes. IX, 72.**

1327. -"Cel ce face milostenie imitînd pe Dumnezeu, nu cunoaște deosebirea între omul rău și bun, între drept și nedrept cînd e vorba de cele ce sînt de trebuință trupului (**cerute de legile naturale ca om**), ci împarte tuturor la fel după trebuință, chiar dacă cinstește mai mult pentm buna aplicare a voii pe cel virtuos decît pe cel leneș". -**Filoc. II p. 40, 24.**

1328. -**Adevărul neputinței obligă moral pe aproapele să ofere ajutorul milosteniei, iar nu vicleșugul trîndăviei, a beției, a fumatului, etc. căci darul milosteniei trebuie să fie o completare a muncii insuficiente și a economisirii vieții celui neputincios și nu o dăruire spre dezmaț și decadență morală.** "În cei ce stăpînește mila și adevărul, în aceștia slăpînește și tot ce e plăcut lui Dumnezeu. Căci adevănd nu judecă pe nimeni fără milă; iar mila nu se îndreaptă cu iubire spre nici-un om fără adevăr". -**Filoc IV, p. 290,67.**

CXXXVI. MINCIUNA

1329. -**Minciuna se cultivă în inimă și în imaginație, se manifestă întru desăvîrșire prin gesturi, cuvinte și fapte cu scopul de a se falsifica adevărul și a înșela pe aproapele. Cînd se falsifică adevărul lui Dumnezeu, cum a făcut diavolul cu Adam (Fac. 3,4) minciuna este o crimă, un păcat împotriva Duhului Sfînt (Marcu 3, 20) iar mincinosul este sluga diavolului:** "Voi aveți de tată pe diavolul și voi împliniți poftele tatălui vostru. El de la început a fost ucigaș și adevănd n-a stat întm el pentm că la el nu este adevăr. Ori de cîte ori spune minciuni vorbește dintr-ale lui născociri, căci ci este mincinos și tală al minciunii" (**Ioan 8,44; F. Ap. 5, 3-5; Efes. 4, 25; V. Martor**).

1330. -**Se îngăduie minciuna aparentă ca fiind impusă de împrejurări ca o doctorie a neștiinței sau a iscodirii nechibzuite sau ca o vindecare a slăbiciunilor sau răutăților omenești, cam în acest fel cînd se pare că ea ar sluji ca drept o punte spre o dreptate omenească trecătoare: a), cînd nu aduce niciun rău trupesc sau sufletesc pentru cineva care nu merită să știe adevărul din cauza vîrstei, sănătății,**

capacității sau ocupației, etc. b). acoperind adevărul pentru un moment, se înlătură un rău mare, poate chiar păcate complicate și grave, mai ales la oamenii puțin educați și stăpîniți de un sentimentalism exagerat, fără călăuzirea unei minți luminate, cum ar fi cazurile cu cei bolnavi, cu cei ce sînt în momente tragice, etc; c). în urmările ei prin partita minciună se economisește neputința omenească și mai tîrziu, în alte împrejurări cel păcălit va vedea adevărul în mult-feluritele lui prefaceri și va aprecia în bine minciuna, care i-a iconomisit și i-a promovat viața, etc... în astfel de împrejurări ea devine formală dar nu și substanțială. Deci, după forma ei este păcat, dar după intenția bună în conținut și folositoare în urinare pentru toți ea este o iconomisire bună, care se impune cu necesitate, ca un rău mai mic spre a evita pe altul mai mare. Dar și pentru minciuna aparentă

creștinul are datoria Să Se pocăiască (Iacob 2, 13; Evrei 4, 16; Ioan 7, 8; F. Ap. 23, 5; Fac. 20, 2; Iic. 1, 17-21; 5, 1-4; Ioan 2, 3-6). '

1331. -Cine închide ochii în lații adevărului și cu inima vicleană prin minciuni duce la furt, se canonisește ca tîlharii; dacă duce la eurvie, ea curvarii; dacă a pîngărit numele hun și cinstea cuiva ca un defăimător; dacă a adus pe alții Ia erezie să-i convertească la adevăr. Fără canonisire îndelungată și îndreptare deplină mincinoșii nu se pot ierta la spovedanie și împărtăși (Is. 59, 13; Prov.

10, 31; Ier. 9, 3-9; F. Ap. 5, 3-8; I Tim. 4, 2; 111 Regi 3, 18; IV Regi 5, 22-25; Apoc. 21, 8; Sirah 4, 25, 26; V. .Iurămînlul).

CXXXVII.

MIRUL

1332. -Sfîntul mir este alcătuit din untdelemn și alte vreo 40 de mirodenii. El se sfințește numai la soborul arhierilor în Miercurea sau Joia Mare și apoi se împarte Ia episcopii și parohii. Preoții n-au canonicitatea de a sfinți mirul, dar au putere u-1 administra celor botezați precum și apostatilor sau ereticilor care revin la ortodoxie (II ec. 7, Sf. Vasile 1:1 Post. 1) și Bisericilor la sfințirea lor. Odinioară, apostolii puneau mîinile peste cel nou botezat (F. Ap. 9, 14-17; 19, 5-6; Ev. 6, 1-4) iar cînd erau în condiții normale, uneau această punere a inîinilor cu ungerea. Cînd comunitățile creștine s-au înmulțit ei au delegat pe preoți să ungă cu sfîntul mir deja sfințit, în care se presupunea și punerea mîinilor episcopului și astfel azi se folosește

numai ungerea după evhologiu (Ex. 28,37; I Regi 16, 13 ; II Cor. 1, 21-22 : 2, 15 ; 3, 18 ; Filip. 4, 13; 2, 20). Multi-felurile mirodenei simbolizează .darurile Duhului Sfânt necesar trăirii creștinului după legea Domnului întru lucrarea mîntuirii (1 Cor. 12,1-31; 14, 140).

1333. **-Episcopul Fortunat zise:** *"Ne aducem aminte că la sinoadele ținute mai înainte s-a hotărît ca sfîntul mir sau iertarea păcătoșilor (care au fost public afurișiți etc.) sau sfințirea fecioarelor (călugărițe sau cele din familie I Cor.7, 1-35) și ale locurilor sfînte și al Bisericilor să nu se facă de prezbiteri. Dacă vreun prezbiter ar face aceasta, ce măsuri trebuie să ia împotriva lui?... Toți episcopii au zis : pregătirea sfîntului mir și consacrarea fecioarelor (pentru a li examinate temeinic) să nu se facă de prezbiteri. De asemenea nu este îngăduit prezbitentului (duhovnic) să împace (prin dezlegare solemnă) la lituighia publică pe cineva (care a fost afurisit public de arhieru). Aceasta este părerea tuturor din sinod". -Cart. 6 (V. Canonisirea, Biserica).*

1334. *"Se cuvine ca cei ce se luminează după botez să se ungă cu harisma cerească (taina sf.mir) și să fie părtașii împărăției lui Hristos". -Laod. 48.*

1335. *"Botezîndu-l în numele Tatălui și al Fiului și al Sfîntului Duh (Matei 28,19) să-l ungă cu nur zicînd: Doamne, Dumnezeule, Cel ce ești nenăscut și fără stăpîn, Domnul tuturor, Cel ce ai făcut cunoscut la toate neamurile mirosul bineplăcut al cunoștinței evangheliei, Tu, fă și acum acest mir, să fe lucrător în cel botezat, ca să rămînă în el singur și statornic bunul miros al H/istosului Tău și murind împreună cu El să și învieze și să fe împreună cu El. Aceasta și altele asemenea acestora să zică, căci aceasta este puterea hirotesiei (adică punerea miinilor) ce se face asupra fecăiuiia. Pentm că dacă asupra fecăiuiia dintre aceștia nu se face o astfel de chemare de către preotul evlavios, atunci cel ce se botează, se scufundă numai ca iudeii în apă (botezul lui Ioan) și leapdă numai airăția trupească dar nu și pe cea sufletească", -const. Ap. VII, 44.*

CXXXVIII. MÎNCAREA

1336. -Mîncarea este o condiție a existenței pămîntești dată de Făcătorul (Prcv30, 8-9). Abuzul ei este aspru jxideiuit (Iac. 2, 17; Prov. 23, 1-3). Calea împărătească a îmbunătățirii ei este hrana bine socotită ca timp, loc, cantitate,

Calitate și datorie morală bisericească. (Matei 5, 25; Marcu 2, 16; I-uca 10, 8; Rom. 14,

6-24; 14,2-3; I Cor. 8,8; 9,13; 10,27-31; Gangra 1,2-21; 3)). Fiecare creștin este dator să se întrebe în fiecare seiuă: Am lucrat eu ca să răsplătesc pîinea pe aure am mîncat-o sau liaina sau lucrurile pe care le-am folosit? Am produs ceva în plus pentru folosul aprou | elui? (IITcs. 3,10) El este (Litor.su se înfiineze cumpătat

(Apost. 51,53; Ancira 14) să nu chefuiască în Cîrciuini (VI ec. 76; Ancira 4) sau să facă ospețe în Biserică (VI cc.74; Cait42).

1337. -"Dacă viclenii encratiți ne întrebă pe noi (**ortodocșii**) de ce nu mîncăm toate felurile de carne să li se răspundă: Noi ne îngrețoșăm și de prisosințele (**gunoaiele**) noastre. La noi și carnea are aceeași socotință ca și verdețurile, însă precum facem deosebire între diferitele plante după folosul lor lot așa facem deosebire și între felurile de carne. Plantă este și cucuta, carne este și cea de vultur, dar nimeni n-ar îndrăzni să mănînce mătrăgună fiind om întreg sau să mănînce came de cîine dacă nu l-ar forța împrejurările. Astfel, cel care ar mînce din nevoie și carne oprită (**de cal, etc.**) nu păcătuiește".

-Sf.Vasile 86.

1338. -"Ascetul trebuie să știe cînd și cu ce mîncăii trebuie să-și hrănească trupul ca dușman; cînd să-l mîngîie ca prieten, cînd să-l îngiiească ca bolnav, ca nu cumva prin nebăgare de seamă, cele ale dușmanului să le socotească ale prietenului, iar cele ale prietenului să le pună pe seama dușmanului, iar ale acestuia iarăși să le socotească ale bolnavului. Căci la vremea ispitei îl va război fiecare, după ce a dat sminteală fiecăruia". Filoc. IV, p. 289, 57.

MÎNDRIA

1339. -Mîndria, slava deșartă, luxul și trufia sînt păcate ale lăcomiei sufletești după cum lăcomia pîntecelui și iubirea de avuție sînt păcate trupești, care atrag după sine pierzarea sufletului asemenea cu păcatele îngerilor căzuți. Pentru creștini mîndria izvorăște din credința șovăielnică în Dumnezeu, din iubirea lumii pusă în slujba păcatului și căderea din harul lui Dumnezeu "mîndria merge înaintea pierzării, iar tmfia duce pe calea căderii" din har (Prov. 16,8). Nu iubiți lumea, nici lucrurile păcatului care sînt în lume. Dacă cineva iubește lumea pusă în slujba păcatului, dragostea Tatălui nu este cu el.. Căci tot ce este în lume: pofta trupului, pofta ochilor și trufia vieții

nu este de la Tatăl, ci din lume (Ioan 2, 1-1; I Petru 5, 5; II Tim. 3, 2; Matei 20, 26-28; 23,12).

1340. -Slava deșartă este o mândrie acoperită și cultivată eu îndelungare de vreme. Ea se alimentează din talentele înnăscute și meritele câștigate, din faptele bune ale evlaviei și ale moralei, din situația socială, din demnitățile lumești și bisericești, din numele bun sau bogăția pe care cineva o posedă, etc. După cum cucuta răsare din pământul cel bun tot așa și mândria se altoiește pe bunurile vieții și le exagerează, le falsifică. Ea duce la iscodire, fătărie, nesinceritate, dispreț, lux, lăudăroșenie, neascultare, hulă, trufie, erezie, apostazie, etc. Cel dinții apărător al ei este "iingușitond, sluga diavolului, îndrumătorul trufiei, pierzătorul smereniei, risipitorul virtuților și rătăcitorul din calea adevărului". "Cei ce vă fericesc, pe voi vă înșeală". (Is. 3,12; 19,16) -Scara 22, II.

1341. -"Cei ce prin botez s-au îmbrăcat întru Hristos, au făgăduit că vor urma viața Lui după trup. Deci pe cei ce își împodobesc părul capului cu găteală măiestrită spre sminteala celor ce-i văd și amăgesc sufletele slabe, îi vindecăm cu canonisire părintească povățuindu-i să se poarte înțelepțește, părăsind deșertăciunea lumească și să-și îndrepte mintea lor spre viața cea neprihănită și curată și să se apropie de Dumnezeu, după putință, printr-o viață curată morală, căutînd să-și împodobească mai mult omul cel dinlăuntru decît pe cel dinafară, prin virtute, fapte bune și cinste, încît să-și alunge de la sine orice urmă a răutății diavolești. Iar dacă cineva s-ar purta contrar acestui canon, să se afurisească". -VI ec. 96.

1342. -"Orice lux și podoabă trupească sînt străine de viața și misiunea preoțească. Deci episcopii și preoții care se îmbracă cu haine luxoase și împodobite, aceștia trebuie să se îndrepteze, iar de vor stăruî în păcat să se canonisească; de asemenea și cei ce se parfumează. Și fiindcă

eresul (iconoclast) care hulește pe adevărații creștini, s-a făcut rădăcina a răutății amare, ca"e se răspîndește, aceasta a influențat și asupra clericilor din Biserica ecumenică și cei ce l-au primit, nu numai că ei au defăimat icoanele zugrăvite, ci au lepădat și dogmele moralei evlavioase, urînd pe cei ce trăiesc în curăție și cucernicie, împlinindu-se cu ei cele zise: "Urîciune este păcatosului cinstirea de Dumnezeu" (Sirah 1,24). *Deci, dacă se vor afla oarecare (dintre ortodocși inlluientați de iconoclaști) care batjocoresc pe cei ce se îmbracă cu haine simple și modeste, să fie supuși canonisirii căci din adîncă vechime, fiecare persoană bisericească purta îmbrăcămintă potrivită și modestă. Totcc^ccm^ se folosește din necesitate, ci cujcoji de înU}odobijCj_cade_sub_uniurire.de deșertăciune, după cum spune Sfiitul Vasile (regula mică 49). Preotul nu trebuie să se îmbrace cu haine de înălasejeslriță, nici să adauge la marginea hainelor oarecare podoabe și fimbrii colorale, căci ei știu din gradul dumnezeiesc că numai cei din casele împăraților poartă haine noi" (Matei 1 1, 8). -VII ec. 16.*

1343. *"Dacă cineva dintre bărbații greșiți în concepția lor ascetică întrebuițează haine proaste ca prin aceasta să arate demonstrativ, că ei au o evlavie dreaptă, iar pe cei ce poartă cu evlavie haine bune și îmbrăcămintă obișnuită i-ar defăima, să fie anatema". -Gangra 12.*

1344. *"Dacă vreo femeie (dintre cele eu păreri ascetice greșite) ar schimba îmbrăcămintea femeiească numai din motiv religios nu și natural cum că (înaintea lui Dumnezeu nu este parte bărbătească și nici femeiească, tilcuind greșit Matei 22, 30 a4ja_cuin făceașecla ^eușt3il2iUxir^7 în locul hainelor femeiești arjwțajmiu^ăițalești, să fie anatema" (Deut. 22, 5). -Gangra 13.*

1345. *"Orgoliosul se aseamănă cu diavolul care s-a răzvrătit împotriva lui Dumnezeu, căci orgoliul nu este altceva decît tăgăduirea lui Dumnezeu, o născocire diavolească, o născocire omenească, maica defăimărilor, izvorul miniei și rădăcina nesincerității. Rînduim pentm aceștia ca timp de șase luni, să se pocăiască în Sfiita Biserică și să mănînce de post timp de pulm săplămîni la ora nouă, făcînd la fiecare zi cîte o sută de metanii", -s. Studtului s. c. 12.*

1346. *"Călugărul falnic de va zice că e sămîntă bună și de rudă mare, post 50 de zile și metanii 300 că cine se tunde (în călugărie), se leapădă de lume". -1'iig, 142.*

1347. *"Ambiția ce poate fi auucleizată prin îngîmfare (trufie) care c patimă blestemată ce constă din împreunarea a două rele: mîndria și slax'a deșartă. Dintre acestea mîndria tăgăduiește pe Cel ce e cauza virtuții și a firii, iar*

slava deșartă falsifică firea și însăși virtutea. Căci cel mîndni nu face nimic după Dumnezeu, iar cel rob de slavă deșartă nu întreprinde nimic după fire. Iar din amestecarea lor se naște îngîmfarea, care pe Dumnezeu îl disprețuiește, birînd și hulind Proviđența iar de la fire se înstrăinează, folosind toate ale fiii și stricînd fîmuseșea și buna întocmită a firii pe reaua întrebuițare a lor". -Filoc. Iii, p. 104,64.

1348. *"Propriu mîndiiei este a nu cunoaște că Dumnezeu este făcătord virtuții și a firii, precum propriu slavei deșarte este să dezbine firea penlni a o slăbi; iar tntfie este fapta amîndonira, fiind o deprindere păcătoasă din tăgăduirea de bună voie a lui Dumnezeu și din ignorarea cinstei egale a celor ce sînt de aceeași fue". -Filoc. IH, p. 418,64.*

-335-

CXL.

MÎNIA

1349. -Mînia își are izvorul în lăcomie, mîndrie, beție și tot felul de poftes, precum și într-o stare bolnăvicioasă a trupului. Ea aduce pe om la tot felul de tulburări, la ceartă, hulă, bătaie, ba uneori chiar la crime. Cel mînios trebuie să fie sfătuit și cercetat în cauzele păcatului său și vindecat, cu dovezi din Scriptură (Matei 5, 22-26; Iacob 1, 20; Efes. 2, 3; 4, 6; Rom. 1, 18) și apoi canonisit în diferite chipuri pînă la îndreptare, fără de care nu i se poate da dezlegare ca să se împărtășească. Numai acea mînie este îngăduită care susține tăria sufletească, întru a sluji Domnului și a-I împlini poruncile (I Regi 15,31-35; Is. 13,)) și spre a lupta împotriva păcatului (Ps. 4,4; 36, 8; Colos. 3, 8).

1350. -însușirea mîbnirii ne-a lăsat-o Dumnezeu ca un imbold spre îngrijirea datoriilor noastre față de noi însine dar și de Dumnezeu spre a-i împlini poruncile iar nu pentru a ne îngriji mai mult decît trebuie de lucrurile lumii acesteia și de grija exagerată pentru plăcerile trupești căci ea aduce la chinurile vieții și păcat (Prov. 17, 22). "Cînd întristarea este după voia lui Dumnezeu, ea călăuzește la mîntidloarea pocăință, de care nimeni nu se poate păgubi vreodată, pe cînd întristarea lumii acestea aduce moartea" (II Cor. 7,10). Păcatul ne-a adus două lucruri: mîhnirea între suferința lumească și moartea trupească și sufletească. "In ziua cînd vei mîncă din pom cu moartea vei muri". (Fac. 2,17). -Sf. Ioan Ilirisostom Despre Statui, Om.V, 4.

CXLI. MOARTEA

1351. -**Moartea este despărțirea sufletului de trup ca o urmare a păcatului** (Fac 2, 17; Rom. 5, 10-15) fiindcă prin moarte se întrerupe firul vieții omului pe pământ ca să nu mai păcătuiască. Trupul se depozitează în pământ de unde a fost luat, iar sufletul se duce acolo de unde a fost dat (Ecles. 7,7). *"Scumpă este înaintea Domnului moartea cuviosilor Săi (Ps. 125, 6). La sfârșitul lumii toți morții vor învia spre a-și lua răsplata după cele ce a făcut în viață"* (Matei 25, 31-40; Const. Ap. II, 13).

1352. -**Moartea nu este un rău, ci un bine. Prin frica de moarte se conservă viața naturală și morală ca pe un bine pe care-1 posedăm față de un mai mare bine pe care nu-l cunoaștem.**

Omului nu-i este dat să cunoască ceasul morții ca să nu trăiască chinuit, dar el știe sigur că va muri mai târziu sau mai curînd, din faptul că mor copii, tineri și bătrîni. Cel păcătos o ignorează, alungind pomenirea ei din mintea lui (Colos. 2. 13) dar cel ce trăiește întru evlavie și se pregătește cu sîrguință pentru nunta morții, acela privește viața senin și moartea cu bucurie. El ar vrea ca peste viața pe care o are să îmbrace pe cea veșnică (1 Cor. 5, 2-6; Rom. 8, 23) și după exemplul vieții lui Iisus, trebuie să se plece a gusta din paharul ei, ca apoi el să se bucure și de învierea lui Hristos (F. Ap. 26, 23; Colos. 1, 18). In tinerețe omul se teme mai mult de moarte, dar la bătrînețe cei buni o așteaptă mai întii ucigîndu-și păcatele (Rom. 6, 11-13; 7, 8,10) ca apoi s-o aștepte cu bucurie (Filip. 2, 17; II Tim. 4, 6-8), ajutați și de uzajul trupului cînd dinții lipsesc, mîinile slăbănesc... (Iov. 3, 20-21; II

Tim. 4, 6-8). Pentru cei păcătoși este O groază (Apoc. 9; Is. 13, 9; Ier., 8, 13).

După cum împărăția Iui Dumnezeu este înlăuutrul nostru (Luca 17,21) tot acolo este și bucuria morții (Sf. Ignatie; C. Rom. 4; I. Ilrisostom -D. Statui V, 4; VI ec. 3; Nicodim Ecclsiarhul, Epitaf, I-XX).

1353. -*"Sufletul care se desparte de tmp, plin de încredințare și-l dezbracă pe acesta ca pe o haină, gustă din bucuria cea negrăită și netălmăcită. Căci dobîndind acum cele nădăjduite, el leapădă pe aceasta fără întristare, îndreplîndu-se cu pace spre îngend luminos și vesel care vine din înălțime și străbătînd fără piedică împreună cu acela văzduhul neoprit de duhurile răutății, ci suindu-se cu bucurie și cu îndrăzneală și cu graiuri de mulțumire , pînă ce va ajunge să se poată închina Făcălomlui și de acolo să primească hotărîrea de a se*

rindui cu cei asemenea, și de aceeași măsură în virtute, pînă la învierea cea de obște". (Filoc. IV, p. 269, 61; Sf.Vasile cel Nou, 26 mart.).

1354. -*"Nimic nu e mai înfricoșat ca gîndul morții și nimic mai minunat ca pomenirea lui Dumnezeu. Căci cea dintîi aduce întristarea mîntuitoare, iar cealaltă dănuște veselie". "Adușu-mi-am aminte de Dumnezeu - zice proorocul - și m-am veselit" (Ps. 76,4). Iar înțeleptul, zice: "Adu-ți aminte din cele din urmă ale tale și în veci nu vei păcătui" (Ecles. 7,40). "Dar e cu neputință să o dobîndească cineva pe cea de a doua, pînă ce n-a încercat apăsarea celei dintîi". - (Filoc. IV, p. 299, 121).*

1355. -**Oamenii mor "în trei chipuri".** **întîi Dumnezeu iartă ca oamenii drepecți să fie omorîți de fiare, de cutremure, de înecare, de fulgere sau de niscai căderi ca să se sperie ceilalți și să zică: Dacă acel om a pățimit așa, dar noi păcătoșii ce vom păți, căci dacă dreptul abia se mîntuiește, dar necuratul și păcătosul ce va mai face? A doua, poate că pentru mici greșeli, Dumnezeu slobozește ca omul să pățească acel rău, ca să se curețe și să se apropie de Dumnezeu. A treia, că cei ce stăpînesc, peste alții au năpăstuit și s-au îngrămădit pe capetele lor păcatele și blestemele oamenilor și de multe ori se dau întru moarte rea pentru tot răul făcut... (Luca 13, 1-3). -ILT, 363.**

CXLII.

MOAȘELE

1356. -**Moășele sînt femei care dau ajutor femeilor care nasc și au binecuvîntarea de la Dumnezeu cînd își fac datoria cinstit (Ex. 1, 17-21). "Iar moașa care ajută pe muieri și nasc, pe aceea după opt zile după ce va naște muierea să o primească la Biserică și să se pricestuiască pentm că slujbă bună face și ea". -ILT, 377. (V. Avortul, Lehuza).**

CXLIII.

MOAȘTELE

1357. -**Sfintele moăște sînt rămășițe trupești corpuri mai mult sau mai puțin neputrezite sau numai oase goale ale sfinților, prin care Dumnezeu se proslăvește, iar credincioșii se folosesc de minunile harului revărsat spre ele, căci trupurile lor este Biserica Duhului Sfînt (I Cor. 3,16-17; 6,19,20), vrednic de cinste și cît trăiește și după moarte, ca niște făcătoare de minuni (II Tim. 2, 21; Ps. 33, 20) așa cum a fost a Iui Iosif (Fac. 50,1-14; Exod. 13,19), a lui Elisei (IV Regi 13, 20-21; 19, 11-12). Sinodul al șaptelea ecumenic caterisește și afurisește pe mirenii**

care se dovedesc că defăima moaștele sfinților, care stau la temelia vieții bisericești (VI ec. 51; VII ec. 7; Cart. 83; Ant. 5; V. Biserica).

1358. *"Mulțimea paginilor aduseră lemne și vreascuri, mai ales iudeii făcură aceasta bucuroși, după cum le este obiceiul... Focul a luat forma unei bălți ca o pînză umflată de vînt în jund trupului lui Policarp... și am simțit un miros plăcut ca de fum de tămîie sau alte prețioase miresme... Paginii s-au străduit ca nici rămășițele trupului lui să nu le putem lua, că mulți creștini au dorit să facă aceasta și să aibă sfîntul lui tmp (moaște)., După aceea am dobîndit osemintele lui, care sînt mai de preț decît pietrele scumpe și mai cinstite decît aurul. Domnul ne va ajuta ca să ne adunăm, după puțință ca în jurul lor, să prăznuim ziua nașterii lui ca mucenic cu veselie și cu bucurie întm aducerea aminte de cei care lupta au săvîrșit"... Martirul Sf. Poiicarp 23 februarie, cap. XIII-XVHI; Eusebie de Cezareea Ist. Bis. III, 36. ".Am Văzut sub altar sufletele celor ce fuseseră junghiați pentm mărturisirea Cuvîntului lui Dumnezeu și ziceau: Pînă cînd Stăpîn Tu, care ești sfînt și adevărat, zăbovești și să judeci să răzbuni sîngele noștri...? (Apoc. 6, 9-11; 2,13;Sirah48, 14-15; 49, 11).*

CXLIV.

MOLOCANII

1359. **-La început, în sec. XVI, secta se deosebea prin aceea că mîncau lapte (inoloca) în post. Mai tîrziu, ei au sporit în rătăcire sub conducerea a doi fruntași, încît, s-au definitivat mai bine rătăcirea și s-a organizat ca sectă raționalistă, devenind recunoscută de statul rus. în secolul X1X-XX ei au ajuns și în Moldova.**

1360. **-Doctrina molocanilor este: a), au alterat dogma Sfintei Treimi; b). admit numai Sf. Scriptură; c). resping toate tainele; d). n-au Biserici și nici icoane; Cel ce vine la ortodoxie se catehizează și se botează cu învoirea episcopului.**

CXLV.

MONAHISMUL

1361. **-Monahismul este obștea sau tabăra creștinilor alcătuită numai din bărbați sau numai din femei care au o chemare și o evlavie deosebită de a trăi intens viața creștină, după sfaturile evanghelice (Matei 10, 37, 39; 16, 24-27; 19, 10-12; Marcu 10, 28-30; Matei 19, 21; I Cor. 7; Apoc. 14, 14). Prototipul monahismului se află în legea nazariatului (Num. 6, 1-26; Is. 56, 4-6; Ier. 35, 1-20; Amos. 2, 11-12) trăită apoi**

integral de Ilie, Ioan Botezătorul, dreptul Sini ton și Ana (IU Regi 17,1-6; Luca 2, 25-38; 3,1-17; Ev. 13,12-15), continuată de Sf. Apostoli și apoi de sfinții părinți din primele veacuri, sub formă de celibatarism și anahoriteism sau pustnicie, apoi de tagmă organizată începînd cu obștea cuviosului Pahomie (+348), pînă azi. Realizările bisericești ale monahilor atît pentru mîntuirea lor, cît și pentru folosul cultural și al pastorației bisericești, sînt excepțional de mărețe (V. Icom. N.

Sachelaric, Asceza creștină în primele veacuri, Regulile Cuv. Puhomie, 1942; Viețile Sfinților).

1362. -în organizarea canonică actuală, monahii au o ierarhie și anume: trate rasofo, monah stravofo și monah schimnic, începătorul se numește i'rate așa cum se numeau creștinii la început (Ioan 15, 1217; F. Ap. 2, 37-47; 4, 32-37; I Cor. 1,11; Colos. 1, 2). Cel ce vrea să intre în mînăstire după 3, 6, 12 luni, care dă dovadă că se ține de făgăduința depusă, este îmbrăcat în rasa de monah, ca frate rasofo, adică purtător de rasă și numai după un timp de cîțiva ani de încercare, dacă merită este tuns și primit definitiv. Dacă pleacă i se socotește căsătoria ca a doua nuntă (Sf. Vasile 18,19; Ancira 19; V. Căsătoria monahului).

1363. -Se numește monah stravofo acela care după ce a dat dovadă în timpul frăției de vrednicie și rîvnă, se tunde monah (după evhologiu) adică depune făgăduințele depline și solemne în fața sfintului altar cum că el va trăi toată viața sub ascultare, feciorie și sărăcie deplină. Prin acesta el și-a luat crucea sa ca să poarte pe trupul Său rănile lui HristOS (Matei 6, 19-34; 11, 13-15; 19, 28-30; I Cor. 1,18; Gal. 2,20; 6,14-17). De aceea el se numește stravofo adică purtător de Cruce.

1364. -Se numește schimnic monahul bătrîn care face alte făgăduințe și mai înalte prin care se obligă la o sarcină a crucii și mai greu, între altele, renunțînd la orice fel de sarcină administrativă - pastorală bisericească ca episcop și preot în afară de mînăstire, nici chiar ca stareț nu poate fi, decît în sihăstrie cu binecuvîntare episcopală specială, spre a trăi în adîncime viața omului duhovnicesc (I Cor. 2, 7-16; Sf. Sofia 2; livhologiu).

1365. -"Cei ce în chip adevărat neprefăcut petrec viața călugărească, trebuie să se bucure de cinstea cuvenită. Deoarece însă unii, luînd haina monahală, aduc tulburări în treburile bisericești ca și în cele de stat și cutreieră fără rost orașele încercînd să ridice mînăstiri pentm sine, s-a hotărît ca nimeni și

nicăieri să n-o poată zidi, nici întemeia mînăstiri sau case de rugăciuni fără învoirea episcopului cetății". Călugării din fiecare oraș sau sat să se supună episcopului, iubind liniștea și stăruind cu băgare de seamă numai în post și rugăciune și rămînînd acolo unde se găsesc așezați. Ei nu trebuie să-și părăsească mînăstirile spre a tulbura treburile bisericești sau civile, afară de împrejurarea că de către episcopul cetății s-ar îngădui aceasta pentru o trebuință neapărată. De asemenea, să nu se primească în mînăstire robi spre a se face monahi fără învoirea stăpînului respectiv. Cel ce ar călca această hotărîre a noastră, poruncim să fie scos din împărtaşire, ca să nu fie luat în deșert numele lui Dumnezeu. însă episcopul cetății trebuie să aibă cuvenita purtare de grijă în ce privește mînăstirile. -IV ec. 4.

1366. -Deoarece a te alătura de Dumnezeu îndepărtîndu-te de zgomotele vieții, este lucru mult izbăvitor, trebuie ca să nu primim fără cercetarea vîrstei pe cei ce doresc >iața călugărească, ci să păzim și în privința lor porunca dată nouă de Părinți, astfel încît, hotărîrea pentru viața cea după Dumnezeu, să fie primită ca făcută de acum înainte statornic, în cunoștință și după chibzuială, potrivit cuvîntului dat. Cel ce dorește să ia asupra-și jugul monahicesc, să fie nu mai puțin de zece ani, rămîuînd în seama celui mai mare și la chibzuiala lui, să socotească dacă este mai folositor, să se prelungească timpul aducerii și așezării lui în viața monahicescă. Căci, dacă marele Vasile în sfintele sale canoane (18) legiuiește ca aceia care de bună voie se afierosesc lui Dumnezeu și îmbrățișează fecioria, să împlinească 17 ani spre a se număra în rîndul fecioarelor, am statornicit și noi prin analogie, urmînd pilda văduvelor și a diaconeselor, așa numitul timp pentru cei ce aleg viața monahicescă. Căci la dumnezeiescul apostol, stă scris: *"De șasezeci de ani să fie văduva cure se numără în Biserică"*, iar sfintele canoane au statornicit ca de la 4» de ani să se hirotonisească diaconiță (IV ec. 15) fiindcă deoarece prin puterea lui Dumnezeu Biserica s-a făcut mai tare, văzînd că merge înainte, iar credincioșii sînt în ce privește păzirea dumnezeieștilor porunci, statornici și neclintiți. Deci și noi, dîndu-ne bine seama, am hotărît în cele din urmă ca binecuvîntare a harului pentru cel ce voiește a începe truda cea după Dumnezeu, să fie înseninată curînd ca un sigiliu, astfel încît să nu mai întirzie mult și prelungind să se întoarcă, mai bine fiind a-1 împinge către alegerea a ceea ce este bun și către statornicie. -IV ec. 40.

1367. -"Cei din orașe sau sate, care vor să se retragă în sihăstrie și să ducă o viață singuratică, trebuie să meargă mai întâi la mînăstire și să se deprindă cu petrecerea în singurătate. Vreme de trei ani să se supună cu frică lui Dumnezeu, celui mai mare peste mînăstire și să împlinescă ascultarea întm toate și cum se cuvine dînd dovadă de viața care și-a ales-o, că a îmbrățișat-o de bună voie și din toată inima, adevărind despre aceasta superiond locului. După aceasta, alt an să locuiască afară de sihăstrie, spre a se vădi mai bine scopul lor, fiindcă astfel vor arăta cu deplinătate, că nu caută slava deșartă, ci prin liniște urmăresc ceea ce este frumos. Împlinindu-se acest timp, dacă rămîn în ceea ce au ales, să stea sihăstrieți, nefiindu-le îngăduit de ar și voi, să părăsească această viață singuratică, afară dacă i-ar sili o nevoie și un folos obștesc sau altă primejdie de moarte, care i-ar chema; aceasta însă cu binecuvîntarea episcopului respectiv. Cei ce-și vor îngădui să iasă din locuințele unde petrec, în afară de motivele arătate mai sus, să fie închiși fără voia lor în chiliile despre care am vorbit, vindecîndu-se cu ajutorul posturilor și altor asprimi știind că potrivit Scripturii, nimeni dintre cei ce pun mîna pe plug și privesc înapoi, nu este vrednic de împărăția cerurilor" (Luca «, 62) VI ec. 41.

1368. "Despre cei ce se cheamă pustnici care îmbrăcîndu-se în negm și purtînd plete, străbat orașele dînd loc la neorînduieii cu bărbați laici și femei și făcînd de ocară cinul lor, pomncim ca aceștia dacă se hotărîsc a-și tunde pletele, să primească cinstea celorlalți călugări, să se așeze în mînăstire și să fie trecuți în rindul fraților, însă, dacă nu vor alege aceasta, să fie alungați cu totul din orașe și să locuiască în pustiul de la care și-au luat și numele" -VI ec. 42.

1369. -"Creștinul are îngăduința să aleagă viața ascetică și să lepede greutatea faptelor vieții zgomotoase, inlîrînd în mînăstire și tăindu-și păm capului după chipul călugăresc, sub orice păcat s-ar afa. Căci Mîntuitorul nostm a zis: **"Pe cel ce vine la Mine nu-l voi scoate afară"** (Ioan 6, 37). Deci, înlmcît starea monahicească înclupiește viața de pocăință, noi primim pe cel ce o ia asupra-și cu gînd curat și care în nici-un chip nu este împiedicat să-și împlinescă scopul". -VI ec. 43,44.

1370. -"Deoarece am primit știre că unele mînăstiri de femei, celor ce vor să se învrednicească de acea sfințită stare, se îmbracă de către cei ce le-au adus, în mînăstiri și în tot felul de haine, precum și cu podoabele încmstate cu aur și piatră iar venind în altar, se desfac de astfel de îmbrăcate și dîndu-li-se îndată binecuvîntarea chipului, iau veșmîntul negm, hotărîm ca de acum înainte să nu se mai întîmple aceasta. Căci nu se cuvine, ca aceea care din proprie alegere a lăsat toate plăcerile vieții și a îmbrățișat starea cea plăcută a lui Dumnezeu, întărită prin chibzuiți statornice, purcezînd astfel către mînăstire,

acum datorită podoabelor strălucitoare și trecătoare, să-și aducă aminte de cele ce acum s-au dat uitării. Din pricina aceasta ea va rămîne la îndoială, iar sufletul se va tulbura, întocmai ca valurile care se frământă și se răstoarnă unul peste altul, precum se întâmplă, privitorii celei ce vine la altar, vor socoti că face aceasta nu pentm că a luat asupra-și nevoița vieții ascetice, ci pentm că a părăsit lumea și cele ale lumii". **-VI ec. 45.**

1371. *"Femeile care au ales viața călugărească și s-au așezat în mînăstire, nu trebuie să iasă sub nici-un cuvînt. Dacă o nevoie de neînlăturat le-ar împinge la aceasta, să facă lucrul cu binecuvîntarea și îngrijirea celui mai mare și nu singure, ci însoțite de vreo bălîrînă sau sfetnică a mînăstirii, după cum va rîndui stareța. Inșă nu este îngăduit să doarmă afară. Dar și bărbații care au îmbrățișat viața călugărească numai cu binecuvîntarepreoeslosului și numai cînd au trebuință, să iasă. Cei ce vor nesocoti cele hotărîte de către noi, fie bărbați, fie femei, să se supună pedepselor rînduite". **-VI ec. 46.***

1372. *"Nici femeia să nu doarmă în mînăstire de bărbați, nici bărbatul în cea de femei, deoarece credincioșii trebuie scutiți de orice sminteală sau scandal, îndnimîndu-se către o viață cuviincioasă și cu sîrguință pentru Dumnezeu. Iar dacă cineva ar face aceasta, fie cleric, fie laic să se afurisească".*

-VI ec 47.

1373. *"Femeia celui înălțat la scaunul episcopal (**VI ec. 12**) potrivit înțelegerii dintre dînșii, să se despartă de bărbatul ei, după alegerea lui ca episcop, inlîrînd într-o mînăstire așezată departe de scaunul episcopal și bucurîndu-se de îngrijirea episcopului. Iar dacă s-ar găsi vrednică să se înainteze în treapta diaconiei". **-VI ec. 48.***

1374. *"Necurățenia iubirii de argint s-a răspîndit atît de mult la cîrmuitoarii Bisericii, încît chiar unul dintre cei ce se cheamă evlavioși -bărbați și femei- nesocotind poninca Domnului se înșeală și pentm aur primesc pe cei ce vin la tagma preoțească, sau la viața călugărească. Și se întâmplă că totul ajunge de lepădat, pentru cei al căror început este netrebnic -precum spune marele Vasile. Căci nimeni nu poate sluji lui Dumnezeu și lui Mamona (**Matei 6,24**). Deci, dacă cineva s-ar afa făcînd aceasta, de este episcop sau egumen sau cineva din preoție sau să înceteze sau să se caterisească, potrivit canonului doi al sfinlului sinod de la Calcedon, iar de ar Ji egumen, să se izgonească din mînăstire și să se trimită la altă mînăstire pentm ascultare. Asemenea și egumenul care nu ar avea hirotonia prezbilendui. In privința bunurilor pe care, părinții le aduc sub cuvînt de zestre, copiilor, sau pe care, cei ce vin, le aducea fund dobîndile de ei, mărturisind că sînt aduse spre a fi dămite lui Dumnezeu, poruncim ca acestea să*

rămîna mînăstirii, fe că stau, fie că pleacă, potrivit cu făgăduința celui ce le-a adus, dacă nu cumva pricina plecării ar fi a proeslosului". -VII ec. 19

1375. *"Nu este îngăduit călugăndui sau călugăriței să-și părăsească mînăslirea și să se ducă la alta (IV ec. 4). Dacă s-ar înlîmpla aceasta, trebuie să fie găzduit, dar nu se cuvine să fie primit fără știrea starețului său". -VII ec. 21.*

1376. *"Clericii și cei ce se înfrinează (celibatarii, monahii), să nu intre la locuința văduvelor și a fecioarelor, decît numai cu îngăduința episcopului sau a prezbiterilor (de îngrijire), dar și aceasta să nu o facă singuri, ci însoțiți de clerici colegi sau de aceia cu care episcopul sau prezbiterii au voie să intre la astfel de femei, sau să vorbească cu ele de față clericii, sau creștinii cinstiți". -*

Cart. 38.

1377. *"Fecioarele aferosile Domnului, cînd se despart și se duc de către părinți la mînăstire, trebuiesc încredințate femeilor călugărițe mai evlavioase, sub îngrijirea episcopului sau în lipsa lui, sub îngrijirea prezbilendui (duhovnic al mînăstirii), pentm ca ele locuind împreună să se supravegheze spre o mai bună educație, ca nu cumva să umble rătăcind fără socoteală și să vată/ne numele cel bun al Bisericii". -Cart. 44.*

1378. *"S-a hotărît că dacă un episcop va primi pe vreun călugăr fugit din altă mînăstire și eparhie (I ec. 16) și ar voi să-l hirotonisească sau să-l pună egumen la mînăslirea sa. acel episcop să rămîna dezbinat (izolat) de ceilalți episcopi și să aibă părtășire numai cu popond său (Const. 76), iar acel călugăr să nu mai aibă dreptul de a fi hirotonisit sau pus egumen". -Cart. 80.*

1379. *"S-a hotărît ca episcopul care ar voi sau a și pus vâlul îmbrăcămintei monahale (Cart. 6) pe o fecioară sub vîrsta de douăzeci și cinci de ani, din cauză că ea era primejduită în cuslitatea ei feciorelnică, sau voia să o ia vreun puternic îndrăgostit, sau era amenințtă de moarte (boală grea) făcînd aceasta la stăntitoarea ei rugăminte și a părinților ei, ca ea să nu moară fără să fie tunsă în monahism, acel episcop nu va putea fi învinuit de călcarea canoanelor (c. 16; Sf. Vasile 18, VI ec. 45) în care se fixează vîrsta de 25 de ani".*

-Cart. 126.

1380. *"Zidirea mînăslirilor, lucm atît de venerabil și atît de cinstit și de bine chibzuit de fericitii și cuviosii noștri părinți, astăzi se vede rău făcîndu-se. Căci unii punînd nume de mînăstire averilor și proprietăților lor și făgăduind că le aferosesc lui Dumnezeu, se mențin pe sine stăpîni ai celor aferosite și socotesc că meșteșugind amăgesc pe Dumnezeu numai cu numirea. Căci nu se nșinează a-și însuși și după aferosire aceeași stăpînire, pe care mai înainte nu erau*

opriți a o deține. Și atîta preocupare fac din acest lucrî încît multe din cele aferosite se vād vāzîndu-se de cei ce le-au aferosit, spaimă și scîrbă pricinuind celor ce le vād. Și nu numai că nu se pocăiesc în privința celor odată aferosite lui Dumnezeu, permițîndu-și lor însuși stăpînirea **(asupra acelora)**, ci încă fără sfială și altora o transmit. Deci, pentm aceasta Sfiitul Sinod a hotărît ca nimănuî să nu-i fie iertat a zidi mînăstire fără știrea și învoirea episcopului. Și după ce acela a luat cunoștința și și-a dat învoirea și a săvîrșit mgăciunea trebuincioasă, precum cei din vechime cu iubire de Dumnezeu s-au legiuît, să se zidească mînăstire, apoi toate cele ce i se cuvin ei împreună cu ea însăși, să se scrie în condică și să se așeze în arhivele episcopoești; dar cel ce le-a aferosit nicidecum să nu aibă voie, fără învoirea episcopului a se așeza egumen pe sine-și sau pe altul în locul său. Căci dacă cineva nu poate f stăpîn peste cel ce le-a dărui unui om, cum se va admite a răpi stăpînirea asupra celor ce le consfințește și le dedică lui Dumnezeu". -I-II,i.

1381. -"Fiindcă unii se îmbracă la aparență cu viața monahicească nu ca să slujească lui Dumnezeu cu curățenie, ci numai ca prin cucernicia chipului să dobîndească fama evlaviei și prin aceasta să găsească îmbelșugată plăcere în propriile lor patimi **(că tunzîndu-și numai părul locuiesc în casele lor, neîndeplinind nici una din regulile și așezămintele monahilor)**. Sfiitul sinod a hotărît ca nimeni să nu se învrednicească de schima monahală fără de prezența celui ce este dator să-l primească la ascultare și nașul să aibă stăpînire peste el și să făgăduiască că va purta grijă de mînăstirea sufehduî lui, fiind acela firește, bărbat iubitor de

Dwnnezeu și proestos de mînăstire și destoinic de a mînlui sufehhd adus de curînd lui Dumnezeu. Iar dacă cineva se va vādi că a tuns pe vreunul fără a fi de față egumenul, care are datoria de a-l primi sub ascultare, acela să se supună caterisirii, ca unul care nu se supune canoanelor și strică buna rînduiala monahicească, iar cel ce s-a tuns fără rînduiala și fără socotință, să se dea în ascultare și în mînăstire, în care episcopul localnic va socoti. Căci tunderile cele fără de judecată și greșite necinstesc atît schima monahală cît și numele lui Hristos, fac să se hulească". -I-H, 2.

1382. -"S-a socotit să dobîndească îndreptare și ceea ce face rău dar și ceea ce se trece cu vederea prin neglijență și prin lenevire. Că dacă vreun proestos de mînăstire **(naș)** pe monahii cei subordonați lui, care fug **(din mînăstire)** nu i-ar căuta cu multă stănrință și aflîndu-i nu i-ar lua cu sine și nu

s-ar nevoi a-i câștiga și a-i însănătoși cu doctoria potrivită și cuvenită greșelii, Sfînlul Sinod a hotărît ca acesta să se supună afurisiții (**cînd nu este hirotonit**). Căci dacă acela căruia i s-a încredințat purtarea de grijă a dobitoacelor celor necuvîntătoare și neglijînd turma nu se lasă nepedepsit; apoi aceluia cînda i s-a încredințat conducerea pastorală a tunnei lui Hristos și văzînd mîntuirea lor și cu trîndăvire și cu lenevire, cum nu va lua pedeapsa faptei lui îndrăznețe?", **-i-ii, 3.**

1383. -"Vicleanul s-a nevoit în multe chipuri să umple de ocară cinstea schimei monahicești și spre scopul acesta a găsit mult ajutor în vremea eresului iconoclast, celui mai de înainte. Că monahii părăsindu-și mînăstirile lor de sila eresului, unii adică la altele, iar alții în locașurile bărbaților lumești se duceau. Dar prigoana care pe dînsii se părea atunci a-i face fericiți prin dreapta credință în nărav nebunesc căzînd, i-a făcut de rîs. Că acum dreapta credință răspîndindu-se și Biserica liberîndu-se de sminteli, totuși unii părăsindu-și mînăstirile lor și ca un rău cu anevioie de oprit, încoace și încolo învîinindu-se și strămutîndu-se și de multă smînteală umplu mînăstirile, dar și multă neorînduială își adună întm sine și cinstea supunerii o destramă și o batjocoresc. "Că Sfinții Sinod cunnînd nestatornicia pornirii acestora și nesupunerea, a hotărît că dacă vreun monah fugînd din mînăslirea sa, s-ar duce sau în altă mînăstire sau în locuință lumească ar intra și el și cel ce l-a primit să fie afurisit pînă ce fugînd se va înapoia în mînăstire, din care rău a fugit cu nesocoteală (**VI ec. 23**)". **Iar dacă episcopul (IV ec. 4)** pe oarecare dintre monahii cei dovedîți în dreapta credință și în cinstirea vieții ar voi să-i mute în altă mînăstire în scopul statornicirii mînăstirii, sau în casă lumească va socoti q-i așeza, spre mîntuirea celor ce locuiesc într-însa sau aiurea va binevoi să-i pună, această împrejurare nu-i va face vinovați, nici pe cei ce primesc, nici pe monahi". **-I-II, 4.**

1384. -"Găsim că lepădările de lume cele ce se fac fără judecată și fără ispitire, mult strică monahiceasca bună rînduială. Că unii amncîndu-se pripit pe sieși în viața monahicească și neglijînd asprimea și osteneala înfrînării (**monahicești**), iarăși se întorc cu ticăloșie la viața cea iubitoare de trup a păcatului (**V. Căsătoria monahului**). Pentm aceasta Sfînlul Sinod a hotărît ca nimeni să nu se învrednicească de schima monahicească înainte de a se dovedi pe sine potrivîți și vrednici de acest fel de viață, prin timpul cel de trei ani rînduit pentm ei spre cercare. Și sinodul a poruncit ca acesta să se țină cu strictețe; afară de cazul cînd vreo boală grea căzîndu-i asupra-i va sili să se scurteze timpul cercetării; sau de cumva ar fi vreun bărbat evlavios și matur care și în lumescul chip a petrecut viața monahicească. Căci la un bărbat ca acesta ajunge și timpul de șase luni pentm ispitirea deplină. Iar de va proceda cineva împotriva

acestora, apoi egumenul căzînd, din egumenie să-și afle pedeapsa neascultării în petrecerea sub ascultare; iar cel ce s-a făcut monah, să se dea la altă mînăstire în care se păzește desăvîrșit rînduială monahicească". -**I-II, 5.**

1385. -"Monahii sînt obligați să n-aibă nimic al lor propriu, ci toate ale lor să le dăndascu mînăstirii. Căci fericitul Luca zice, despre cei ce cred în Hristos și închipuiesc viețuirea monahilor că "**nici-unul nu zicea că din a sa avere este ceva al său, ci totul le are de obște**" (F. Ap. 4, 32). Penlni aceea, celor ce voiesc să fie monahi li se dă voie în privința averilor să ia dispoziție mai înainte și să transmită averile lor oricăror persoane ar voi, care firește nu sînt oprite de lege (Cart. 22, 81). Căci după ce se vor face monahi, li se îngăduie lor ca să poarte grijă să-și mai administreze bunurile lor. Iar de se va vădi că vreunul își va însuși oarecare avere care n-a fost dată mînăstirii și se va robi patimei iubirii de cîștig, averea să se ia de la dînsul de către egumen, sau de către episcop și văzîndu-se (**public**) în prezența multora (**prin licitație**) să se împartă celor săraci și lipsiți. Iar cel ce a căutat să răpească o astfel de avere, ca oarecînd Anania (F. Ap. 5, 1-io), Sfîntul Sinod a hotărît ca să se înțeleptească cu canonisire potrivită. Și lămurit este că cele statornicite de Sfîntul Sinod pentm monahii bărbați, a hotărît să aibă tărie și pentm monahiile femei". -**I-II, 6.**

1386. -"Vedem că multe episcopii se prăbușesc și se primejduiesc a se desfunța cu totul (**Ap. 38**) fiindcă cei ce stau în frîntea lor toată grija și silința o întrebuintează pentm a zidi mînăstiri noi; și pe acelea nimicindu-le și sustrăgîndu-le veniturile, lucrează pentm folosul acestora noi. Deci, pentm aceasta a hotărît Sfîntul Sinod că nici unuia dintre episcopi nu-i este iertat să zidească din nou mînăstire spre distmgera episcopiei sale. Iar de se va vădi cineva că îndrăznește să mai facă aceasta, acela să se supună certării cuvenite, iar cea zidită din nou de el, ca și cum de la început nu ar fi avut drept de a fi mînăstire, să se atribuie episcopiei ca un drept al său. Căci nimic din cele făcute împotriva legilor și fără rînduiala, nu poate aduce vătămare celor așezate canonicește". -**I-II, 7.**

1387. -"Călugăml care și-a lepădat haina, dacă revine în mînăstire, se cade a fi iarăși primit, numai după ce a fost învățat îndeajuns și i s-a citit canonul pocăinței împreună cu toată frățimea și apoi i se dau hainele de sub sfînta masă, dar fără a mai depune obișnuitele făgăduințe". -**Nichifor 14 (s. At. iv, p. 431).**

1388. -"Cu toate că pînă acum unii din arhieriei, care s-au pogorît din schima monahală (**în schimnicia arătată de evhologiu**) erau silîți să rămînă la înălțimea arhieriei și făcînd aceasta au fost trecuți

cu vederea. Acest sfânt și ecumenic sinod însă, îndreptînd și această scăpare din vedere și întorcînd această faptă ilegală la legiurile bisericești a hotărît, că dacă vreun episcop sau oricare altul din demnitatea arhierescă ar voi să se pogoare în viața monahicească și să îndeplinească locul pocăinței schimnicești, acesta să nu mai aibă pretenție la demnitatea arhierescă. Căci așezămintele monahilor schimnici au cuvînt de ascultare necondiționată și ucenicie, iar nu de a învăța și de a fi întîi șezători, ca stareji; nici nu cer a păstori pe alții, ci înșiși a fi păstoriți. Drept aceea, precum s-a zis mai înainte, dispunem ca nici unul din cei trecuți în catalogul arhieresc și dintre păstori să nu se pogoare pe sine la locul celor ce sînt păstoriți și se pocăiesc în schimnicie. Iar de va îndrăzni vreunul să facă aceasta după emiterea și publicarea hotărîrii date acum, acela lipsindu-se pe sine de treapta arhierescă să nu se mai întoarcă la demnitatea de mai înainte, de care s-a lepădat prin faptele sale". -**Sf. Sofia 2.**

1389. -"Se iartă monahului să plece din niînăstirea sa (în care s-a tuns) din trei cauze: Dacă starețul este eretic, dacă intrarea femeilor este liberă (și se poartă cu obrăznicie), dacă în mînăstire este școală pentm copiii mirenilor" (continuare C. 18) -**Sf. Nichifor 17.**

1390. -(c.17) "Fiindcă aceștia vor divulga în popor, numai ceea ce ei înțeleg rău de la mînăstire". -**Sf. Nichifor 18.**

1391. -"Călugării canonisiți se cade a mînca și a se mîga împreună cu ceilalți și să primească anaforă, odată cu mărturisirea lor". -**Sf. Nichifor 19.**

1392. -"Cel ce de frica milităriei sau din alte scopuri viclene a îmbrăcat haina monahală (ca frate) și după ce a trecut nevoia a dezbrăcat-o ca unul ce-și bate joc de tagmă, se canonisește 120 de zile (patru luni) și apoi să se apropie de împărtășanie". -**Sf. Nichifor 22.**

1393. -"Nu se cuvine ca starețul să scoată culionul ucenicului lui (să-l dezbrace) și să-l alunge din mînăstire" afară de cazurile excepționale cînd judecata ar statornici că s-au epuizat toate mijloacele de îndreptare (**I Cor. 5,2-5**) -**Sf. Nichifor 24.**

1394. -"De va fi cineva bolnav greu și ar cere Sfîntul Botez (**Timotei 4**) sau tunderea în monahism trebuie să i se dea fără întîrziere (înainte de a muri) și să nu fie oprit de la harul mîntuirii". -**SI. Nichifor 26.**

1395. -"Nu se cuvine monahului prezbiter a sluji fără mantie", (la slujba celor șapte laude, mai ales în post și acolo unde mînăstirea dispune de mijloace mai ales duhovnicești) -**Sf. Nichifor 27.**

1396. *"Muierea care vrea să se călugărească și-i este voia să-și lase bărbatul, aceea să se ispitească cu dinadinsul trei luni, ca nu cumva s-o fi bătut bărbatul, sau altul s-o f scîrbit, de aceea pentm frica sau minia ei vrea să-l lase și să se facă călugăriță".-||A| 118.*

1397. *"Preotul mirean n-are voie, nici se cade, nici e lucru cinstit, nici se cuvine să facă călugăr (să facă slujba tunderii în monahism). Pentm că un lucm ce n-are, cum va putea el atunci să dea? El călugăr nu este, dar cum ar putea să facă călugăr". -ILT, 119.*

1398. *"Nu este altă luptă mai mare decît a neprihănirii și a fecioriei. Chiar și îngerii se minunează de cei ce cinstesc nenuntirea, care se încununează nu mai puțin cu mucenicii. Căci cel ce legat fiind cu impui și cu sîngele se străduiește să imite necontenit viața nematerială a celor netnipcști prin curăție de cîte osteneli și sudori nu are trebuință ? Atît de mare și de înaltă este cu adevărat această virtute, încît lipsește ca să-i pară cu neputință, ca fiind mai presus de fire, dacă nu ar ajuta Dumnezeu de sus întărind neputința firii și proptind putreziciunea ei și ușurînd-o în oarecare chip ca să se ridice de la pămînt prin dragostea de Dumnezeu și prin nădejdea bunătăților celor gătite ei".*

-Filoc IV, p. 272.

1399. -a). *"Biserica așa s-a obișnuit astfel, a îngropa pe frutele cel ce s-a sfîrșit în credință, adică pe cel ce este arhieru sau preot. Mîinile preoților îl așează ca cel ce este cu totul sfințit, îl îmbracă cu haine curate ale chipului său, spălîndu-i mai întîi Impui numai cu buretele, cu apă cnicîș, în chipul sfinlului botez, la funte, la buze, la ochi, la piept, la genunchi și la mîini. Deci, încingîndu-l pe deasupra îl îmbracă cu odăjdiile cele arhieresti sau cu cele preoțești și-l încalță cu încălțăminte nouă, și-i dă în mîini Sf.Evanghelie care se cilește atunci mai înainte cînd moare sau și după moarte, dacă va avea vreme ca cel ce a viețuit după Evanghelie, se mai cilește și întm curăția și sfințirea lui din prea dumnezeieștile cuvinte... La monahi se citește psaltirea... Deci îl ridică și îl aduc în Biserică cu făclii închipuind acea dumnezeiască și neîncetată lumină. Iar dacă cel ce s-a sfîrșit este monah, după ce îl șterg cu buretele cnicîș îl îmbracă cu hainele chipului său și pe deasupra se acoperă și se coase mantia care este ca un monnînt, făcînd pe deasupra cmci pcnIm Hristos, cămia is-a răstignit". -Sf.*

Simcon 'Ies. 6. 361.

1400. -"*Se pune pe pieptul răposatului icoana lui Hristos, aceluia pe care l-a iubit și zicînd preotul rugăciunea îl ridică pe el și-l duc la dumnezeiasca Biserică cu sfeșnice. Asemenea se face și la mireni.*

Pe aceștia îi îmbracă cu haine curate, de cele obișnuite iar pe deasupra lor pun sfânta pînă (un acoperămînt obștesc al Bisericii special făcut) pentru că e credincios și sfînt și se află sub acoperămîntul lui Hristos. Deasupra lui se pune icoana pentru credința care e întru Hristos și cum că Lui și-a încredințat sufletul. Astfel, zicîndu-se rugăciunea se ridică și se duce cu sfeșnicele la dumnezeiasca Biserică". -sf. Sim.

Tes. VI, 362.

CXLVI.

MÎNĂSTIRILE

1401. -în primele secole casele particulare au servit de mînăstiri cu obște, formate din cîteva persoane, mai ales femei (sf. Ciprian, Către fecioare). Cuviosul Pahomie (+ 348) a format prima comunitate cu pustnici tineri din Tebsida Egiptului punînd temelia organizației mîiiăstirești (Regulile Cuv. Pahomie). Cît timp mînăstirile nu s-au manifestat în societate, ele au fost cu totul independente, dar după ce mînăstirile și monahii din ele s-au amestecat în treburile sociale bisericesti și pe unele locuri făcînd abuz, ele au fost supuse de sinodul IV ecumenic (451) episcopilor eparhioți, cum era și este firesc. Organizarea primitivă a monahismului a fost în spiritul comunității creștine apostolice (F. Ap. 4,32-37). Pe măsură ce s-a manifestat și se manifestă și acum în afară abuziv a pierdut și pierd acest suflet din pricina lipsei de organizare și mai precis a lipsei de duhovnicie a proestoșilor. **Cum vor fi duhovnicii într-o mînăstire așa sînt și călugării. Deci ei VO**r răspunde înaintea Domnului (Iezechiel 33 și 34; Miheia 3, 5-12; Matei 5, 13-16; 25,1-39; F. Ap. 20,17-38; I Cor. 6,5-16; V. Catehizarea).

1402. -"Reînnoind și acest sfînt canon (**IV ec. 24**) hotărîm ca mînăstirile odată sfințite cu învoirea episcopului să rămînă pentm totdeauna mînăstiri și averile care le aparțin să se păstreze pentm mînăstiri și nicidecum nu mai pot deveni locașuri lumești sau să se arendeze oamenilor lumești. Dacă s-a făcut aceasta pînă acum, hotărîm că este cu lotul fără tărie. Iar cei ce s-ar încumeta în viilor să mai facă aceasta, să se supună epitimiiilor canonice". -**VI, 49.**

1403. -"Hotărîm ca de acum înainte să nu se mai facă mînăstire dublă deoarece aceasta este multora spre sminteală, atît pentm monahi cît și pentm mireni. Iar dacă oarecari, împreună cu rudenile lor se hotărăsc a se retrage

(din lume) și să urmeze vieții monahicești, bărbații trebuie să meargă la mînăstire bărbătească, iar femeile să intre în mînăstire femeieșcă, fiindcă așa este bine plăcut lui Dumnezeu, Iar cele ce au fost duble pînă acum, să rămînă în ființă potrivit canoanelor sfîitului nostru Părinte Vasile și potrivit așezămintelor lui, să se rinduiască astfel: Să nu mai viețuiască într-o mînăstire monahi și monahii, căci prin împreună viețuire se pricinuiește desfrinarea (**Vii ec. 18**). Monahul să nu poată vorbi liber cu monahia sau monahia să vorbească în particular cu monahul (**să se întîlnească în gospodărie**); nici monahul să nu (doarmă în mînăstire femeiască; nici monahia să nu mănînce împreună cu monahul (**VII, 22**). Iar cînd se aduc lucruri necesare pentru trai de la mînăstirea bărbătească la mînăstirea femeiască, egumenită mînăstirii femeiești împreună cu alte monahii să le primească afară de poartă. Iar dacă s-ar întîmplă că vreun monah vrea să o vadă pe o nuienie a sa, să vorbească cu aceea prin puține și scwie cuvinte în prezența egumeniței și repede să plece de la dînsa". -**Vii ec. 20**.

CXLVII.

MOȘTENIREA PĂRINTEASCĂ 1404.

-*"Părintele care nu-și iubește feciorii săi deopotrivă, ci pe unul îl blestemă și pe celălalt îl binecuvintează; pe unul îl iubește și pe altul îl urăște și averea lui nu o împarte deopotrivă la toți, acela ca un ucigător de fii să nu se împărtășească cu Sfintele Taine, ci încă să se afurisească, adică să se lepede de la Sf. Biserică pînă cînd se va îndrepta"*. -**Molitifelnic (V. Averea, Datoria)**.

CXLVIII.

MUNCA

1405. -*Potrivit cu dumnezeiescul decret (Fac. 2, 15; 3, 19) munca cu brațele și cu creierul este o datorie morală, fiindcă prin ea omul este chemat să colaboreze cu Dumnezeu, făcîndu-1 și pe el creator; cu deosebire că Dumnezeu creuză din nimic, iar omul din cele de Dumnezeu create (Sirah 7, 16; Matei 21, 40-41; I Cor. 3, 9). Omul născut și crescut în materie, munca îl face părtaș la opera Iui Dumnezeu, îl împărtășește de mult feluriții preoție universală, căci orice om: bucătar, grădinar, cioban, agricultor, arhitect, medic, slujitor, administrator, ș.a., toți sînt niște preoți ai materiei, care colaborează cu Dumnezeu prin materie, este o mult felurită preoție în fruntea căreia stă preoția harică ai cărei slujitori sînt ca o punte de legătură între preoțiile naturale și Dumnezeu. De aceea, orice om are datoria să muncească. Cel ce își petrece timpul în slujba Domnului, va trăi din ea (Matei 10, 10; I Cor. 9, 14; F. Ap. 20, 35) însă în timpul liber să lucreze cu mîinile (Prov. 12, 11; 14, 24; 21, 5; 28, 19; Iacob 5, 7; I Fim. 4, 10). "Cel CC nu*

vrea să lucreze, nici Să IXU mănînce" (II 'Fim. 3. 8-12; I 'Ies. 2, 9; 4. 11; 5, 12; Prov. 6, 6-7; 12, 11; 13, 14; 14, 24; 28, 19; Eelcs. 5, 14).

CXLIX. MUSTRAREA 1406. -Mustrarea sinceră, izvorîată din iubirea aproapelui este o îndemnare cu imputare pentru anumite greșeli sau păcate, făcută cu scopul de îndreptare. Ea se face prin cuvinte, gesturi și fapte. Proorocii, apostolii și păstorii Bisericii, fiind obligați de legea Domnului, după exemplul lui Iisus au sfătuit, au îndemnat și mustrat în diferite feluri pe cei neștiutori, nelegiuți, rătăciți sau învechiți în rele, ca să Ie deștepte conștiința spre a se îndrepta și pocăi (Ier. I, 4-19; Iez. 3,17-27; Matei 23,1-25; Prov. 8, 8).

1407. -Cine mustră este dator să verifice bine dacă el spune adevărul (F. Ap. 13, 8-12) și dacă cel mustrat este în stare să se îndrepte atunci sau în viitor (II Regi 12, 1-14); *"Pe cei ce păcătuiesc mustră-i înaintea tuturor ca și ceilalți să se teamă" (I Tim. 5, 20; Gal. 2, 11-13). "Mustră, ceartă, îndeamnă cu toată blîndețeasi înțelegerea" (II Tim. 4, 2; Tit 1, 13; 2, 15; I Tes. 5, 14; Prov. 23, 13-14). Mustrarea trebuie să fie măsurată, ca să nu ducă la un rău și mai mare. "După înțtia și a doua mustrare îndepărtează-te de cel răzvrătit, căci unul ca acesta este pierdut și se osîndește singur" (Tit. 3,10-11).*

CL.

NAȘUL

1408. -Nașul este garantul dreptei mărturisiri și a bunei creșteri întru legea Domnului și va răspunde în fața lui Dumnezeu de finul său, pe care îl aduce în fața Simțului Altar pentru a depune făgăduințele și a primi sfînta taină a botezului sau a cununiei sau a călugăriei; Nașul de botez se leagă cu finul său și cu părinții lui *"printr-o mdenie spirituală care este mai mare decît cea după tmp" (VI ec. 53) devenind părinte duhovnicesc, care are obligația să locuiască cît mai apropiat de finul pentru a-l ajuta și învăța poruncile Domnului, iar finul este dator să-l asculte în tot ceea ce este plăcut lui Dumnezeu. Nu poate fi naș cel ce este de altă credință sau nu este în stare să învețe și să povățuiască bine pe finul său, căci nimeni nu poate da ceea ce n-are sau este om imoral, căci orb pe orb călăuzindu-se, amîndoi cad în groapa pierzării. (Matei 15, 14; 23,1-25; Luca 6, 29)*

1409. -*"Catehumenul care dorește cu rîvnă să se împărtășească de dand cel supralumesc al botezului, se duce la un creștin deja botezat și-l roagă să-l ducă la episcop, făgăduind că se va supune întm totul învățăturilor ce i se vor*

da. II roagă să-i fie naș la botez și povățuitor în tot restul vieții sale. Creștinul care arde de dorința de a-l mîntui, își măsoară puterile sale și apreciază înălțimea misiunii, cu groază și cutremur și pînă la unnă se învoiește, mergînd la episcop". -Dionisie Areop. Ierarh II, 2.

1410. Sfinților noștri conducători li s-a pămt că este bine să fe primiți în Biserică, copiii. Părinții trupești încredințează copilul unui creștin botezat, care este un bun educator în cele dumnezeiești, încît copilul va rămîne pentm totdeauna sub povețele lui, ca la un tată duhovnicesc și garant al vieții după Dumnezeu. Pe acesta, episcopul îl obligă să depună lepădările și să facă făgăduințele în locul copilului (**citind crezul**) nu ca și cum el ar boteza, căci nașul **nu** zice: Eu fac lepădările sau sfintele făgăduinți pentm copil, ci copilul face lepădarea și făgăduința prin el. Eu consimt ca, atunci cînd copilul va ajunge la conștiința cea sfiită, să fe îndemnat și îndrumai prin povățuirea mea, ca dascăl duhovnicesc, să se împotrivească pe deplin diavolului și să se unească cu Hristos împlineind făgăduințele de **Creștin**". -Dionisie Areop. Ierarh. VII, 3.

1411. -"Cine va îndrăzni să tundă călugăr sau călugăriță fără stareț naș, aceluia să i se ia dand sau cinstea, căci a tuns dobitocește. Iar cel ce s-a tuns, să se pună în mînăstire sub mîna unuia mai mare cu puterea și cu voia arhiereului". -ILT, 118.

1412. "Nu se cuvine și nici luci cinstit, nici primit, ca, călugăml sau călugărița să primească copii după sîinlul botez, adică să se facă cumătră, să țină cununi la nuntă, adică să cunune (**după cum nici mireanul nu poate să fie naș la călugărie**). Iărdacă va îndiăzni cineva să facă acest luau fără de cale și de mșine și fără de lege, să sc canonisească cum va părea uihcreului. Iar de va face aceasta a doua oară, să se gonească din Biserică lui Hristos... ca iui călcător de dumnezeieștile pravile". -ILT, 135.

CLI. NAZAREI I

1413. -Nazareii sau pocăiții s-au ivit pe la isso în Elveția. Doctrina: a). Nu admit sfintele taine; b). învățăturile despre Iisus sînt alterate ca la docheti; c). Nu admit Sfintele Taine dar lac mare caz de pocăintă fără a o socoti ca taină sfînta; d). Ființa Bisericii constă în comunitatea nazareilor; e). Din punct de vedere moral, sînt foarte scrupuloși. Cei ce se convertesc, după o catehizare serioasă și după ce

vor arăta în scris erorile dogmatice, sub povața episcopului, ei pot fi primiți în Biserică.

CUI.

NĂPĂSTUITORUL 1414. -*"Năpăsluhond, ca să nu-l lăsați nepedepsit, ca să nu defaime și pe altul, care duce o viață curată sau să ispitească și pe altul ca să facă la fel cu el; nici pe cel dovedit intrigant ca să nu cadă și altul în același păcat, căci nici marton d mincinos nu va scăpa nepedepsit și nici păcătosul neosîndit". -Const. Ap. II, 50 (V. Jurămîntul, Martor, Minciuna).*

CLIII.

NEASCULTAREA

1415. -Neascultarea sau nesupunerea sau împotrivirea față de autoritatea de drept este un păcat, fiindcă se nesocotește adevărul și ordinea legilor și a adevărului legilor sociale. În general, se numește adevăr, tot ceea ce există în lumea văzută și nevăzută. Dumnezeu este adevărul absolut de la care izvorăsc toate frînturile de adevăruri relative create din nimic și care dăinuiesc, se fac și se prefac în evoluția lor pe linia timpului după legile puse de la începutul lumii de Făcătorul a toate. Legile cele necesare vieții omului sînt cele naturale și supranaturale. Dumnezeu a încredințat autorității bisericești legile vieții duhovnicești ca să le facă cunoscute tuturor oamenilor spre a le aplica în viața lor pentru mîntuirea sufletului. Legile naturale fizico-chimice și cele ale colaborării morale sociale sînt încredințate autorității lumești prin orînduirea tehnică și nesimțită trupește a providenței, cu învoirea poporului exprimată prin vot, ca să le aplice tuturor cetățenilor, pentru buna lor stare. Deci, ascultarea de autoritățile bisericești și lumești trebuie să oblige pe orice om, nu numai de frică, ci mai ales de imboldul conștiinței morale și acolo unde este convingerea morală nu mai este nevoie de frică socială (Rom. 13, 1-5; 1 Tim. 3, 1; I Petru 2, 13).

1416. -Autoritățile laice ca indivizi, sînt datoare să asculte de legile revelate pentru mîntuirea lor personală, însă în exercițiul funcțiunii lor, sînt absolut obligate să respecte legile vieții naturale ale individului, așa cum se desfășoară ea întru libertatea morală și colaborarea socială sub sancțiunile de viitor ale guvernării providențiale (1 Regi 15, 22-23; II Regi 22; Is. 14. 4-25 ; Ier. 31,15-8). Acolo unde lipsește convingerea morală și cetățeanul produce dezordine socială, autoritatea este datoare să aplice forța disciplinară după

legile Ulliversal-Valabile (Rom. 13, 1-7; Ioan 19, 11; 1 Petru 2, 14; 3, 13; Prov. 8, 15-16).

1417. -Autoritățile bisericești sînt obligate să respecte integral toate legile care vin de sus, desfășurîndu-se ca dintr-o cascadă a creațiunii, îngrijindu-se de mîntuirea lor personală întru smerenia credinței și a trăirii în adîncime întru poruncile Domnului și din această trăire, să pornească grija lor de iconomisirea mîntuirii tuturor păstoriților, despre care își vor da seama înaintea judecății lui Dumnezeu (Iez. 33, 1-15; F. Ap. 20, 18-36; Apoc. 3, 1-20. -V.Hirotonia, Catehizarea, Sinodul).

1415. -Răzvrătirea de la ordinea administrativă a unor clerici și a unor credincioși față de ierarhia canonică duce la schismă. Ea este o introducere sau început de erezie, care duce la sinuciderea duhovnicească, datorită păcatului neascultării ca Datan și Aviron

(Numeri 16) СУИ a făcut și Saul (I Regi 13, 13-14; 15, 22-27; 28, 15-18; 31, 2-5)

care prin neascultare, s-a sinucis mai întii duhovnicește și apoi trupește. Pe schismatici Biserica îi dă în mîna satanii (I Tim. 1, 20). Ei nu pot fi primiți în Biserică decît numai după ce se leapădă de toate greșalele lor, aplicîndu-li-se canoanele neascultării (v.

Dogmele).

1419. -"Supuneți-vă episcopului ca lui Hristos.... și să nu săvîrșiți nimic fără episcop. De asemenea supuneți-vă preoților ca și Apostolilor lui Iisus Hristos care este nădejdea noastră, în numele Cănuia trebuie să ne închinăm viața. Apoi să cinstiți pe diaconii tainelor lui Iisus Hristos, căci ei nu sînt slugi ai mîncărilor și băuturilor, ci slujitori ai Bisericilor lui Dumnezeu. De aceea, toți trebuie să se ferească de păcate cu toată grija... Cel ce lucrează ceva despărțit de episcopi, unul ca acesta nu este curat în conștiința sa... Cel ce face ceva fără știrea episcopului face slujba diavolului". -Sf. Ignatie, Ep. c. Tralicni, 2, 7; C. Smirneni 9.

1420. -"Prezbiterii și diaconii să nu facă nimic fură învoirea episcopului (Ap. 311) căci el este cel căruia i s-a încredințat popond Domnului și de la el se va cere socoteala pentru sufletele lor". -Apost. 39.

1421. -"Deoarece trebuie ca episcopii care au lipsit de la Sfîntul Sinod și au rămas fie la (ară, fie în oraș pentm vreo pricină bisericească sau tntpească, să cunoască cele ce s-au hotărit în el, fac cunoscut sfințeniei și dragostei voastre că dacă vreun mitropolit al eparhiei, lepădîndu-se de sfiitul sinod ecumenic, a trecut la adunarea

celor credincioși, sau ar trece după aceasta, sau a cugetat sau va cugeta cele ale lui Celeslius (**pelagian**) acesta nu mai poate nicidecum lucra ceva asupra episcopilor provinciei, fiind îndepărtat de către sinod de la orice împărtășire bisericească, fără drept de a mai lucra. Ci va fi supus întm lotul episcopilor eparhiei și mitropoliiților vecini (**spre judecată**) care mărturisesc dreapta credin(ă și va fi scos din treapta episcopală". -**III**

ec. 1.

1422. -"Ducă unii dintre episcopii eparhiei mitropolitane au părăsit Sfântul Sinod și au trecut la dezbinare, sau vor căuta să treacă, sau iscăbind caterisirea lui Nestorie au trecut apoi la adunarea celor necredincioși, aceștia după hotărârea Sfântului Sinod să fie înlăturați cu totul din preoție și să cadă din treaptă". -**II ec. 2.**

1423. -"Dacă vreunii din clericii unui oraș sau unui sat, au fost scoși din preoție de către Nestorie și de cei ce sînt cu el pentru că cugetă drept, am hotărît ca aceștia să-și ia din nou treapta. Poruncim îndeobște ca clericii care mărturisesc la fel cu drept credinciosul și ecumenicul sinod, să nu se supună în nici un chip episcopilor necredincioși sau care se vor despărți". -**III ec. 3.**

1424. - Dacă unii dintre clerici ar cădea în rătăcire și ar îndrăzni să mărturisească cele ale lui Nestorie (**dioprosopism**) sau Celeslius, fie în deosebi, fie în public, Sfântul Sinod hotărăște, ca și aceștia să fie caterisiți", -**III ec. 4.**

1425. -"Clericii care au fost osîndiți pentm fapte vinovate de către Sfântul Sinod sau de către episcopii lor și pe care Nestorie potrivit nepăsării lui în toate, precum și cei ce cugetau ca el, au căutat sau vor căuta să-i primească întm împărtășire sau în treaptă, am hotărît ca să nu se folosească de aceasta și să nu rămînă mai puțin decît cei caterisiți". -**III ec. 5.**

1426. -"De asemenea dacă unii ar voi să schimbe în vreun fel cele lucrate la Sfântul Sinod din Efes, Sfântul Sinod a hotărît că dacă ar fi episcopi sau clerici, să cadă cu lotul din treapta lor; iar dacă sînt laici, să fie înlăturați din obște". -**UI ec. 6.**

1427. -"Clericii azilurilor de săraci și ai mînăstirilor și ai Bisericilor mucenicilor să rămînă sub stăpînirea episcopilor cparhioți, după tradiția sfinților părinți și să nu se sustragă cu liufe de sub ascultarea episcopului lor. Cei ce vor îndrăzni să calce această orînduială și nu se vor supune episcopilor, de vor fi clerici să se pedepsească conform canoanelor, iar de vor fi monahi sau laici, să se afulrisească". -**IV ec 8.**

1428. -"Păcatul răzvrătirii și complicității este cu totul pedepsit chiar și de legile statului și cu atât mai virtos se cuvine a opri aceasta în Biserica lui Dumnezeu. Deci, dacă unii clerici sau monahi s-ar afla făcînd răzvrătire sau colaborînd cu alți complotiști, sau pregătind curse împotriva episcopilor sau clericilor celor împreună cu ei, să cadă cu totul din treapta lor". -**IV ec. 18.**

1429. -"Canoanele bisericești arată limpede că orice comportare dușmănoasă sau complicitate este oprită cu desăvîrșirc și de legile externe (**ale statului**) și deci, cu atât mai mult se cade a se opri aceasta în Biserica lui Dumnezeu (**IV ec. 18**). Noi învățăm că dacă oricare clerici sau monahi ar face complot sau ar fi complici sau ar pregăti curse împotriva episcopilor sau clericilor colaboratori cu ei, să cadă cu totul din treapta lor"; -**vi ec. 34.**

1430. -"Dacă cineva ar face slujbe bisericești cu totul aparte și împotriva învățaturii Bisericii, aducînd defăimare Bisericii și cu de la sine putere voiește să slujească, nefiind în comuniune, cu parohul ortodox și împotriva aprobării episcopului, să fie anatema". -**Gangra 6.**

1431. -"Dacă cineva ar voi să ia daniile aduse pentm Biserică sau a le da celor afară de Biserică fără învoirea episcopului sau celui care are această însărcinare și n-ar voi să asculte de socotița acestuia, să fie anatema". -**Gangra 7.**

1432. -"Dacă cineva dă sau ia vreun lucni fără voia episcopului sau celui însărcinat cu administrarea facerii de bine, să fie anatema și cel ce dă și cel ce ia". -**Gangra 8.**

1433. -"Dacă vreun preot sau diacon defăima pe episcopul său, se desparte de Biserică și-și face adunare deosebită și ridică altar (**Biserică**), dacă episcopul îl cheamă la ordine și el nu se supune și nici nu-l ascultă, fiind chemat întîia și a doua oară, acela desăvîrșit să fie caterisit și să nu-și mai redobîndească slujba și cinstea niciodată. Iar dacă stăruie a tulbura Biserica, acela prin stăpînire externă să sc pedepsească ca un tulburător". -**Am. 5.**

1434. -"Nu se cade ca slujitorii sau clericii să călătorească (**lipsind de la slujbă**) fără căite canonică de la episcop". -**laod. 41.**

1435. -"Nu se cade ca slujitorii sau clericii să călătorească fără de poninca episcopului (**bilet de voie în care să arate scopul și calitatea călătorului**)", -**laod. 42.**

1436. -"S-a găsit de cuviință că dacă vreunii dintre clerici sau diaconi nu s-ar supune episcopului lor (**iw. 13. 17**) care ar voi să-i înainteze la o treaptă mai marc pentm trebuințele Bisericilor lor, ei să nu mai poată sluji nici în treapta din care nu au voit să iasă". -**Cart. 31.**

1437. -"Provincia care a fost sub oblăduirea unui episcop să nu-și poală lua alt episcop decît cu învoirea episcopului de care a depins pînă atunci. Arhieriei și prezbiterii care voiesc să ajungă episcopi, să nu măgulească popond împotriva fostului episcop sau mitropolit, înșelîndu-i și gîdilîndu-le urechile, atrag de partea lor oameni cu viață osîndită, îngînfîndu-se și dezbinîndu-se de comunitatea episcopilor, ci chiar refuză să se prezinte la sinod ca să nu li se descopere păcatele lor. În tot chipul trebuie să luptăm ca aceștia să nu-și mai păstreze aceste ținuturi și nici Bisericile pe care au pus stăpînire, fiind înlăturați dc mitropoliții chiar cu putere de slut". -Cari. 53.

1438. -"Orice cleric care își pierde vrednicia, dc a sluji în Africa și ar voi să treacă pe ascuns în părțile de peste mare la Roma (1107-1115) să-și piardă misiunea de slujitor bisericesc". -Cart. 105.

1439. -"S-a hotărît că dacã vreun cleric ar voi să meargă la împărat, să aibă scrisoare dc la mitropolit către Biserica Romei în care să se arate scopul călătoriei și dc acolo să i se dea o altă scrisoare către curte. Cel ce ar merge direct la guvernator să fie scos din comuniune. În cazul cînd a ajuns la Roma și acolo a căzut într-o altă nevoie, va cere o altă scrisoare de la episcopul Romei. Toate scrisorile să aibă indicate ziua Paștelui, iar dacã ziua Paștelui din acel an nu va fi cunoscută, să se pună cea a Paștelui trecut, așa cum se obișnuiește să se scrie de consulat în actele publice. Să se ceară de la împărat tot ceea ce vor crede folositor contra donatiștilor, paginilor și a cititului lor. Toate scrisorile să fie eliberate de Aurelius Augustin" (+430)-Cart. 106.

1440. -"Cel viclean amncînd în Biserica lui Hristos semînțele neghinei eretice și acestea vîzîndu-le tăiate din rădăcină cu sabia duhului, a venit pe altă cale de viclenie, apueîndu-se ,să despartă'tnipul lui Hristos prin nebunia schismaticilor. Dar Sfîntul Sinod zăticnind desăvîrșit și aceste viclienii ale lor a hotărît că, dacã de acum înainte vreun prezbiter sau diacon va osîndi pe episcopul său pentm oarecare vinovăție, înainte de sinodiceasca judecată și cercetare și de osîndirea lui desăvîrșită, ar îndrăzni să se îndepărteze de la comuniune cu acela și numele lui nu-l va pomeni la sfințele nigăciuni ale liturghiilor precum s-a predanisit în Biserică, acela să se supună caterisirii și să se lipsească de toată demnitatea ieraticască (Ap. 31). Căci prezbiterii care-și atribuie pripit judecata mitropoliților și osîndește cu de la sine putere mai înainte de judecată, după chibzuiala sa, pe părintele și pe episcopul său, acela nu este vrednic nici de demnitatea și numele de prezbiter. Iar cei ce vor urma acestuia, de vor fi dintre cei ierosiți și ei să cadă din demnitatea lor; iar de vor fi monahi

sau mireni, desăvîrșit să se afurisească din Biserică pînă cînd desfăcînd legătura cu schismaticii se vor întoarce la propriul lor episcop". -I-II, 13.

1441. -"Dacă vreun episcop sub pretextul că acuză pe mitropolitul său mai înainte de sinodiceasca cercetare, s-ar depărta pe sine de la comuniunea ca el și nu ar pomeni numele lui după obicei la dumnezeiasca slujbă tainică, Sfîntul Sinod a hotărît ca acesta să fie caterisit, dacă numai dezbinîndu-se de mitropolitul său ar face schismă. Fiindcă se cuvine ca fiecare să cunoască măsura (**datoriilor**) sale și nici prezbiterul să nu defaime pe episcopul său, nici episcopul pe mitropolitul său". -I-II, 14.*

1442. -"Cele ce sînt rinduite pentm prezbiteri și episcopi și mitropolit, cu mult mai virtos se potrivesc pentm patriarhi. De aceea dacă vreun prezbiter sau episcop sau mitropolit ar îndrăzni să se depărteze de comuniune cu propriul său patriarh și nu ar pomeni numele acestuia, precum este hotărît și rindiil în dumnezeiasca slujbă tainică, ci numai înainte de înfățișarea sinodiceasca și osîndirea definitivă a acestuia ar face schismă, Sfîntul Sinod a hotărît ca acela să fie cu totul străin de toată preoția, îndată ce se va vădi că a făcut această nelegiuire. Și acestea s-a hotărît și s-a pecetluit pentm cei ce sub pretextul oarecăror vinovății se îndepărtează de înliii lor stătători și fac schismă și mp unitatea bisericească. Căci cei ce se depărtează pe sine de comuniunea cea cu întiul stătător al lor pentru oarecare eres osîndit de sfintele sinoade sau de Sfînții Părinți, firește (**de comuniune**) cu acela care propovăduiește eresul in public și cu capul descoperit îl învață în Biserică, unii ca aceștia nu numai că se vor supune cercetării canonicești, desfăcîndu-se pe sine și de comuniunea cu cele ce se numește episcop (**chiar**) înainte de cercetarea sinodicească ei se vor învrednici și de cinstea cuvenită celor ortodocși. Căci ci nu au osîndit pe episcopi ci pe pseudoepiscopi și pe pseudoînvățători și nu au mpt cu schisma unitatea Bisericii, ci s-a silit să izbăvească Biserica din schisme și de dezbinări". I-II, 15.

1443. -"Călugăml care își primejduiește mîntuirea, se cade a spune (**prezbiterului**) proestosului (**starețului**) ceea ce-l tulbură sufletește. Dacă primejdia nu este înlăturată să plece de acolo și să nu se mai țină scama de legătura" (**ascultării impuse Iui față de starețul care nu-l vindecă sufletește**). -Sf. Nicolae 6.

1444. -"Starețul care lasă pe altul după sine ca unnaș, legîndu-l cu jurămînt, dur el neșliindu-sc în stare a conduce, legătura jurămîntului este fără teme și din această cauză este fără tărie și cel legat este dator să meaignă la arhiereu și să spună cele despre sine și se va dezlega". -Sf.

Nicolae 7.

CLIV. NECREDINȚA 1445. -Necredința absolută este o imposibilitate sufletească. Omul trebuie să creadă în cineva. Dacă nu crede în Dumnezeu el trebuie să creadă în făptura lui Dumnezeu, adică în sine însuși sau în bunurile vieții înconjurătoare. Cei necredincioși "au schimbat în minciună adevărul lui Dumnezeu, au slujit și s-au închinat făpturii în locul Făcătorului..." (Rom. 1, 25). Uneori necredința este asemenea cu orbirea, surzenia, etc. Ea provine mai ales din lipsa de educație, din mult-feluritele păcate ale mândriei sau ale dorințelor exagerate de a dobândi lucruri materiale, culturale sau situații sociale, etc, încrezându-se numai în propriile sale puteri, din care cauză harul lui Dumnezeu se retrage, ca și aracul luat de la vița de vie, și astfel, omul rămas numai cu puterile sale proprii se miruiește, se descurajează și ajunge la o credință adormită (Rom. 1, 17. 22; 2,5-6; 10, 2-3; Ioan 15, 22, 12,40; II Cor. 4, 3-4). Leacurile sînt: smerenia, rugăciunea, ascultarea de autoritatea învățăturilor bisericești și citirea cărților sfinte, etc.

CXV. NECURĂȚIA

1446. -"Căzînd ceva necurat în fîntînă sau în ulei sau în apă sau în vin, cel ce va bea din acelea, trei zile să postească de came și brînză și șapte zile să nu se împărtășească". -Sf. I. Post. 47.

CLVI. NEDREPTATEA

1447. -"Să nu chiniești pe străin..., să nu asuprești pe văduvă, nici pe orfan. Dacă asuprești și ei strigă după Mine după ajutor, Eu le voi auzi strigătele; mînia Mea se va aprinde și se va nimici cu sabia, nevestele voastre vor rămîne văduve, iar copiii voștri orfani. Dacă va striga către Mine după ajutor, Eu îi voi auzi, căci Eu sînt milostiv" (Ex. 22,21-27). Celor mari ai poporului și bătrînilor cinste li se cuvine, iar celor mici și neputincioși îngrijire. "Cînd judecați să nu căutați la fața oamenilor, să ascultați pe cel mic ca și pe cel mare; să nu vă temeți de nimeni, căci Dumnezeu este cel care face dreptatea"... "Să nu iei daruri, căci darurile orbesc ochii celor înțelepți și succese holăriile celor ce fac dreptate" (Deut. I. 17; 16, 19) V. Judecata.

1448. -"**77** s-a arătat omule ce este binele și Domnul cere de la tine să faci dreptate, să iubești milostenia și să umbli cu smerenie înaintea Domnului tău" (Mihcia 6, 8). "Ascultați cum voi bogaților plîngeți și vă tînguți din pricina nenorocirilor care au să vină peste voi". "Iută că plata lucrătorilor care v-a secerat ogoarele și pe care le-ați oprit-o prin înșelăciune strigă către Mine", zice

Domnul (**Iacob 5, 1-5**). Pînă cînd nu se repară nedreptățile făcute și nu dă dovadă de îndreptare statornică, cel nedrept nu poate fi dezlegat, căci nedreptii împărăția lui Dumnezeu nu o vor vedea. (**II Petru 2,9,13**).

CLVII. NEOFIT

1449. -Se numește neofit cel de curînd botezat sau convertit de la rătăcire, sau introdus la o slujbă nouă. Sf. Apostoli au luat măsuri de precauție pentru întrebuințarea lor în slujbe înalte bisericesti (**I Tom. 3,4-16; 5, 13; II Tim. 15, 25; 3, ÎS-17; 4. 2-5**). Cînd un nou convertit este indicat de o vădită chemare dumnezeuiscă, nu este oprit a intra în cler, după ce i s-u făcut pregătirea necesară (**F. Ap. 9,15; Gal. 1,16**). De asemenea canoanele (**Apost. 80,1,2; VII ec. 2; Said. 10**) au oprit a se liironisi neofiții mai înmiite de a se verifica **deplia în ceea ce privește tăria credinții și statornicia morală,**

într-un timp cît mai îndelungat (V. I Iriolonia. Catehizarea).

CLVIII. NEPĂSAREA

1450. -**Nepăsarea sau indiferentismul în slujba încredințată și în datorile față de sine, de aproapele și de Dumnezeu este o boală primejdioasă pentru societatea bisericească și lumească. Cel nepăsător este un egoist al traiului bun, îngăduie răul sub toate formele, nedreptățește pe cei credincioși, introduce dezordinea și păcatul atît în viații lui cît și în al aproapelui sub aparența bunătății. Blestemat este tot cel ce face lucrul Domnului cu nepăsare (Ier. 48, io). Aceștia sînt căldiceii din Apocalipsă pe care Domnul îi va lepăda spre a lor osîndă (3,15-18).**

1451. -*"Nepăsătorul se consideră ca un deznădăjduit de mîntuirea lui, iar nepăsarea este un dispreț față de făgăduințele vieții monahale (creștine) și prețuire exagerată a lucrurilor lumești. In necaz cel neglijent acuză pe Dumnezeu că este nemilostiv și neîndurat față de viața oamenilor iar la nigăciunile particulare și la slujbele obștii, este fără de nici o tragere de inimă. Rînduim ca pentru acest păcat cel neglijent să se pocăiască 40 de zile; în 3 săptămîni să nu guste nici vin nici untdelemn și să facă cite 250 de metanii pe zi, fiindcă boala neglijenței poate să-l ducă la pierzarea cea veșnică a iadului". -Sf. Teodor Stud. Scris. (>.*

CLIX. OBICEIUL

1452. -Obiceiul, obișnuința sau felul de a li și a lucra al cuiva sau de a se face vreo slujbă, sau modul de a trata practic anumite probleme de viață sau înrudite'eu ceea ce se numește popular tradiție. Obiceiul bun ușurează viații omului ridicându-l la treapta perfecțiunii (Rom. 7, 1-7). Dacă omul se stupinește pe sine de lu început din tinerețe, el se poate îndrepta mai ușor când greșește de prima dată, decât cel învechit în rele; pentru unul ca acesta și canonisirea este mai ușoară iir când va striga către Domnul va ti auzit (Matei 27,75; Luca 7,47; 17,3; Rom. 3,1; I Ioan 2,12; 11 Regi 12,13). Obiceiul bun este temelia virtuților morale și cine l-a dobândit, lucrează cu plăcere și bucurie la mîntuirea sa și a altora (Ev. 12,1-29).

1453. -Obiceiul rău care se furișează sub diferite forme în viața omului îl subjugă încetul cu încetul, încît îl duce la obișnuința cea păcătoasă, transformată în a doua natura, care este foarte greu de înlăturut. Toți aceștia care dogmatizează păcatul cu știința și cu voința, se definitivează în rău ajungînd chiar în situația de a nu se înai putea pocăi (tiv. 10. 16-20; II, 9-10; Matei 26. 14-26; 27, 5; F. Ap. 1. ÎS: Rom. 2, 5-6). "*Obiceiul din fire n-are leaurc*", de aceea orice lei de păcat care s-a înfipt adine iu viața omului, trebuie tratat ani îndelungați cu deasă cercetare duhovnicească pînă ce el va dispărea, Fără îndreptare nu poate li iertare (Is. 1,16-18; Ier. 25,51; Ie/. 18. 23-32; Luca 3,3-8).

1454. -în patrimoniul Bisericii sînt anumite obiceiuri în slujba administrației și în pastorație, pe care spiritul canonic le acceptă ca bune, dacă ele promovează prestigiul și mîntuirea oamenilor conform cu învățăturile Scripturii (I, 6, 7; ii, 2, 7; IV, 28, 30; st'. Vasile 3, 89). Fiecare Biserică particulară poate avea anumite obiceiuri bune ale ei (II ec. 8; VI ec 39; sf. Vasile 91). Duhovnicii trebuie să cunoască obiceiurile fiecărui fel de ocupație și fiecărui fel de credincios ca să poată aplica o canonisire. corectă (VI, 102). Orice obicei care este conform adevărurilor Sf. Scripturi și a Sf. Tradiții și a spiritului canonic, trebuie desființat (I ec. 15; VI ec. 62; Ancira 26).

CLV. O

NAN IA

1455. -Onania (să nu se confunde cu malahia) este pătatul tare-I fac doi

soți căsătoriți care întrebunțează mijloace de a nu face copii: "*Onan... varsă sămînța jos ori de cîte ori se culcă cu soția fratelui său (mort dar*

acum era a lui prin căsătorie dc Icvirat) **CU Să IUI SC IWSCă Copiii fratelui Săii din dușmănie. Ce a făcut el n-a plăcut Domnului, de aceea l-a oniorît" care era dușman al legilor naturale (Iac 38, 9-10). Acest păcat se canonisește ca și avortul și malahia pînă la vindecare, căci fără îndreptare nu există iertare.**

CLXI. OSPEȚELE

1456. -Ospețele sau mesele pe care le dau în anumite zile de sărbători onomastice, familiare sau hramuri dacă ele aduc apropierea frățească și promovează viața sub toate formele, ele sînt bune, ba chiar necesare. Tar dacă ele duc la îmbuibare vătămătoare sănătății vieții morale ele devin osîndite de Biserică, mai ales cînd prin ele se necinstește Dumnezeu. "Vai de cei ce aleargă după băuturi amețitoare... și flautul și vinul le însoțesc ospețele..." (isaia 5, 11-12; Daniel 5, 1-3T).

1

1457. -"Nu se cuvine ca slujitorii Bisericii sau mirenii să facă ospețe cu alai din contribuțiile credincioșilor donatori" (I Regi 2. 12-17: Maleahi 2, 7-8) -Laod. 55.

1458. -"Trebuie să se ceară de la creștinii conducători ca să oprească ospețe urite rămase de la pagini, prin care se ademenesc și unii creștini, să le facă fie pe ascuns, fe pe față, chiar și la sărbătorile de naștere (ziua morții) a fericților mucenici în sate, orașe și la Biserici (VI ec. 24, 64). Cu ocazia acestor jocuri (baluri) făcute pe străzi și pe cîmp, unii se năpustesc cu gesturi murdare - este rușine a le nuini-asupra mamelor și a altor femei cinstite, care vin cu evlurie la sfiita zi a praznicului, încît defăima și dreapta credință". -Cartag. 6ti.

CLXII. OSPITALITATEA

1459. -Ospitalitatea, adică primirea și găzduirea străinilor este o datorie pentru orice creștin. Iubirea de aproapele se constată diii fapta ca și pomul din roade "Să nu uitați primirea de străini căci unii prin ei au găzduit pe îngeri fără știre" (Evrei 13, 2). "Cine vă primește pe voi pe Mine mă primește și cine mă primește pe Mine, primește pe Acela care M-a trimis pe Mine". "Cine primește un prooroc în nume de prooroc, plata de prooroc va primi... Și cine va da numai un pahar de apă rece unuia dintre aceștia mici în nume de ucenic, adevărat vă spun că nu-și va pierde plata sa" (Matei 10. 40-42). Orice rău poartă în sine binele care îl va nimici și orice bine este Subminat de răul care-l urmărește (Fac. 3, 15). Ospitalitatea în cadrul necesității este un mare

bine dar pentru cei imprudenți de multe ori bunătatea ei este nimicită de păcatul chefuliilor și al destrăbălărilor (**F. Ap. 6,1-3; 1 Cor. 11,17-34**).

1460. *"Nu se cuvine a se face agape (ospete, pomeni) în casele sfinte sau Biserici și a mânca și a face cele trebuitoare pentm odihnă înlăunnd casei Domnului (Laod. 27, 28). Cei ce vor îndrăzni să facă aceasta sau să înceteze sau să se afurisească". -VI ec: 74.*

1461. *"Mare lucm este de a da totul lui Dumnezeu și a nu fi rob poftelor noastre. Deci, ori de mâncați ori de beți, zice Apostolul, toate să le faceți spre slava lui Dumnezeu (I Cor. 10, 31). Iar Hristos Domnul nostm în Evanghelia Sa a ponincil să se stîrpească chiar și începăturile păcatului, căci el osîndește nwnumai preacurvia și chiar și pornirea cugetului spre înfăptuirea preacutviei, zicînd: "Cel ce caută la femeie spre a o pofti pe ea, iată a curvit în inima sa" (Matei 5, 28). Așadar, de aici noi învățăm a ne curați cugetele căci deși sînt toate slobode, dar nu toate ne sînt de folos, ne învață apostolul (I Cor. 10, 23; Ap. 41,42; Ancira 14). Negreșit, orice om arc nevoie să mănînce ca să trăiască. Deci, penlni cei ce trăiesc în căsătorie cu copiii și cu rînduială laică, este cuviincios ca bărbații să mănînce împreună cu femeile, aducînd mulțumire Celui ce dă hrană; dar nu cu obiceiuri ca la teatni adică prin cîntece satanice și cu muzici și cu cîntări destrăbălate, asupra cărora vine blestemul profetului care zice: "Vai de cei ce beau vinul cu chitare și cu cîntări și nu țin seama de lucrurile Domnului și nu i-au aminte la lucrul mîinilor Lui" (Iz. 5, 12). "Și dacă s-ar afla între creștini unii ca aceștia să se îndrepteze, iar de nu să li se aplice cele prevăzute de canoane ale celor mai dinainte de noi. Înșă, în privința celor care duc viața liniștită și singuratică, ca cei ce s-au făgăduit față de Dumnezeu să poarte jugul vieții monahale, să stea în singurătate și să trăiască liniștiți" (VI, 5,9,47,62; Ancira 19).*

"Dar nici celor care au ales viața ieralicească, nu le este îngăduit nicidecum a mânca deosebit cu femeile străine, decît întîmplător numai cu oarecare bărbați și femei temători de Dumnezeu și evlavioși, ca și în această împrejurare să ducă la zidirea sufletească și cu nideniilc să facă la fel" (Ap. 42,43; Am. 25). ■

"Și iarăși dacă se va întîmplă ca monahul sau prezbiteul de n-ar avea cele de trebuință pentm călătorie și de nevoie ar dori să poposească la vreo ospătărie sau în casa cuiva, acela poate să facă acest Luciu întm fiica evlaviei din pricina nevoii care-l silește". -VII, 22.

CLXIII. PACEA

1462. -Pace;» și blîndețea evanghelică se întemeiază numai pe respectarea legilor lui Dumnezeu (Is. 28, 11; 35, 14; Luca 2, 14-29) fiindcă numai ele suit cu adevărat bune, drepte și veșnice și fiindcă duc pe om pe adevărații cale a bunătății (Lev. 26,6; Ps. 118,165; Matei 5,9; io, 13). Pacea își are cuibul înlăuntrul inimii omului unde se realizează adevărata împărăție a lui Dumnezeu (Luca 17, 21), prin trăhva întru slujki Domnului (Luca 1,79; 10,5-6; Ioan 14,27). Orice rău cuiuuară tulbură pe om, dar nu4 poate clătina în felul său de a li, ducă el are |m Dumnezeu în inima lui: Sf. Ignatie poartă pe Dumnezeu (Teofor) în inimă., griu sînt a Iui Dumnezeu și dinții fiarelor mă vor mînca, ca să fie aflat ca o pline curată adusă lui

Hristos... -St. Ignalie, Ap. C. Rom. •!.

1463. -Cei păcătoși neavînd adevărata pace, «iută să și-o creeze artificial prin viclenie și păcat. însă nimic nu poate ti acoperit înaintea Domnului care le răspunde: *"Pînă cînd veți iubi nebulnia!"* (Prov. 1,22; Osca 4, 6; Luca II, 52). *"Cine nu învață adevărata cale a păcii, o vor învăța din amara experiență a vieții pe care Dumnezeu o va da asupra lor prin tainica Sa providență"* (Rom. 13,4-5; Lv. 10,29; I Petru 2,14). **Dacă ei se îndreaptă vor**

avea pacea pocăinții (Lv. 12, 6-11; 1 Cor. II, 32). iar dacă stăruiesc în gîlceavă, de gîlceavă vor avea parte fiindcă cine seamănă vînt va culege

furtună (Is. 57. 21; 48, 22; Ier. 4. 10), **căci pentru aceștia Hristos n-a adus pacea pe pămînt, ci sabie** (Matei 10, 30-39) care va fărîmițu puterea răului

(II Tes. 1,9; Apoc. 13, 14).

1464. *Cei care intră în Biserica lui Dumnezeu trebuie mai întîi să ceară pacea lui Dumnezeu pentm popor și cine se roagă pentm pacea altora, mai întîi trebuie s-o aibă el însuși ca jiu al luminei (Ioan 12,36) căci ceea ce n-are el însuși nu poate fi crezul că va da și altora. De aceea trebuie să se împace cu sine însuși, căci cine nu se tulbură față de sine însuși, nu se va răzvrăti nici față de altul, ci va Ji împăciuitoar cu dragoste, adunînd la un loc turmă Domnului, ajutînd pe cei ce caută mîntuirea prin unire, iar cei ce cugetă numai la dușmănie , gîlceavă, certuri și judecăți sînt niște oameni răi și înstrăinați, de Dumnezeu". -Const. Apost. II, 54.*

CLXIV. PARASTASELE

1465. -Parastasele sau pomenirea celor morți își are temeiul în și iubirai și recunoștința ci-eștină (I Cor. 13,8) ca cei ce sîntem împreună cetățeni cu sfinții, oameni ai casei Iui Dumnezeu, Iii ud zidiți pe temelii» apostolilor și proorocilor, piatra din capul ungliiului fiind Iisus Hristos (Efes. 2, 19). În virtutea acestei "cetățenii" noi ne nigăm ca să ieite pe frații noștri care au trecut în lumea cealaltă. Noi nu ne rugăm pentru cei ce au tăcut]ăcate împotriva Duhului Sînt cum sînt: ereticii, cei nebotezuti, necredincioșii și cei ce au dogmatizat păcatul împotrivindu-se adevărului cu știința și voința, cei ce s-au ucis în duel, sinucigașii, etc, căci acestora nu li se iartă nici în lumea aceasta nici în cealaltă (Matei 12, 22-37). În caz că cei ce sînt de bună credință, parastasele făcute de ei pentru răposații nevrednici, folosesc numai pentru cei care le fac? Pentru cei ce fac parastase cu gînd viclean și lumesc, ele transformă rugăciunea într-un păcat (Ps. 108, 7; Prov. 28, 9) ca o defăimare a adevărului (Ioan 5,,16; Sirah 7, 18-19;- 21. 10-11).

1466. -Este greșită învățătura celor ce cred în iertarea păcatelor celor răposați prin focul curățitor al purgatoriului care ar fi între rai și iad, fiindcă Scriptura nu vorbește nicăieri de un astfel de loc (Luca 16,25). Singurul foc curățitor este al iubirii lui Dumnezeu prin care se dă harul iertării (Luca 12, 49 și 9, 56; Rom. 5, 15) și care este aprins de inimile făpturilor sale (Luca 24, 32) spre a le trezi conștiința ca să facă roade vrednice de pocăință (Matei 3, 8; 26, 75; F. Ap. 18. 20; II Cor. 5. 1-8; Filip. I, 33) și iubirea frățească între cei vii și între cei morți (Apoc. 14.12-13; Iiles. 4, 1-2; Iov. 3, 17; LV. 12, 22-24; Ioan 17, 22-24). Aceste binefaceri cu rotidele lor, mereu vor rodi de-a lungul veacurilor și astfel, cei ce le-au făcut'vor culege dobîndă cea bună a luptelor bune pe măsură ce ele au folosit urmașilor, chiar dacă generațiile următoare îi vor uita cu totul. Deci, rugăciunile pentru cei morți se întemeiază pe credință, pe binefacerile

închinare iubirii aproapelui și pe credința întru pocăință a celor răposați, cu care cei vii se prezintă înaintea Domnului ca o împlinire a poruncii de a se iubi unii pe alții (Luca 7,4-5; 12,4748; F. Ap. 9, 39) Pavăza Ort. Decr. XVIII.

1467. -"...Dacă vor fi mici păcatele celui mort, atunci el se folosește de liturghiile (**miridele**) și nigăciunile și milosteniile care se fac penlni el, adică îl iartă, iar dacă vor fi păcate mari și grele (**pe care nu le-a spovedit fiind viu**) atunci nu se iaită, căci Dumnezeu a închis poarta raiului pentm el și nu-i folosește la nimic" (**dar folosesc celor vii care le aduc cu vrednicie**). -ILT, 148.

1468. -"Iar pomenirea morților se oprește a se face în postul mare afară de sîmbăta și duminica, săptămîna luminată și în duminicile Cincizecimii și la praznicele mari. Iar a se pomeni în taină cei morți la liturghie nu se oprește nici în ziua de Pașii".

1469. -"Celor adormiți le este mai de folos liturghiile (**miridele**) iar celelalte mai puțin ajută, pentm că omul murind a încetat de la păcat, iar prin jertfă se împărtășește cu Hristos, se umple de dumnezeiasca veselie și se izbăvește de dumnezeiasca milă de toată durerea. Deci, mai înainte de toate să se facă liturghie (**mirida**) pentm dînsul, după aceea dacă va avea avuție să se facă și răscumpărare de robi, milostenie săracilor, zidiri Sf. Biserici și altele care sînt spre mîntuirea lui". -Sim.Tes. IX.72.

1470. -"Mirida care se scoate la liturghie și pomenirea care se face pentm cel mort, unește pe cel /no/1 cu Dumnezeu și-l împărtășește cu Dînsul nevăzut. Drept aceea, folosindu-se foarte mult dinlr-aceea, nu numai că se mîngîie frații cei ce cu pocăință s-au mutat întm Hristos, dar încă și sfințele suflete ale sfinților se bucură pentm aceste pomeniri cînd se fac pentm dînșii, unindu-se cu Hristos și împărtășindu-se prin Sfiita Liturghie mai curat și mai luminat, și împărtășindu-se mai mult cu danirile lui, se roagă pentm noi, căci și pentm aceasta Dumnezeu a lucrat această jertfă și a dat-o spre mîntuirea și luminarea Impurilor ca să fim cu dînsul tot una cum s-a făgăduit. Drept aceea, se roagă cei ce-i pomenesc pe dînșii, săvîrșesc jertfa pentm cinstea lor și se fac mijlocitori pentm dînșii. Și se roagă ca și aceștia să se împărtășească cu Hristos ca și dînșii. Pentm aceea, trebuie să facem pomenire celor răposați, ca să facă și pentm noi alții și să pomenim pe sfinți ca veseli/ulu-i să se facă și ei mgălori veseli pentm noi către Dumnezeu" -Simcon Tes. vi, 375 (V. I.liturghisirca).

1471. -**Pomenirile 12,3,9 și 40 de zile, explicate simplu:** "Cînd moare omul, atunci are slobozire sufletul două zile și umblă cu ingenil aici jos pe lume pe unde-i este voia, de aci, sufletul de multă dragoste a trntpului căci s-a

despărțit de dînsul, uneori me/ge la casa aceea care a fost întm viața lui, iar alteori la monnînt unde-i este îngropat Impui, iar îmbunătățind și dreptul suflet me/ge la locurile unde va avea obicei de a se nîga penlni mîntuirea lui și face două zile pe pămînt iar a treia zi, me/ge înge/ul cu dînsul, adică cu acel suflet la cer și stă înaintea groaznicului scaun și se închină înaintea lui Dumnezeu, penlni aceea se face a treia zi liturghie și pomană pentm cel mort. Iar de se închină lui Dumnezeu, cu pomnca lui Dumnezeu merge cu îngerul de-i arată bogate locașuri frumoase ale sfinților și ale dreptilor, care au făcut voia lui Dumnezeu pe lume. Toate acestea le vede sufletul atunci iar a noua zi merge de se închină lui Dumnezeu, pentm aceasta se fac liturghii și pomeni a noua zi și toată munca și cele de dedesubt și toate muncile în 40 de zile și iar merge de a se închina lui Dumnezeu după 40 de zile, pentru aceasta se fac liturghii și pomeni în 40 dc zile; de acum încolo, după lucrurile cum a făcut îi dă loc de se odihnește pînă ce va veni Hristos ca să judece lumea și să-i dea sau să plătească fiecămia după lucnirile lui".

-ILT, 162.

1472. -La Fiecare liturghie preotul pomeneste pe cei morți, dar se iac parastase obștești Iu hramul Bisericii a doua zi; în sîmbăta lăsatului sec de carne -moșii de iarnă- ca o pregătire pentru judecata de la sfîrșitul lumii. Cine vrea face panahizi și în primele șase sîmbete ale postului mare; în sîmbăta rusaliilor -moșii de vară- ca o pregătire a sfințirii prin pogorîrea Știutului Duh, etc. Este bine ca mormintele să fie bine îngrijite și frumos aliniate în cimitir, căci ele sînt icoana a ceea ce vom fi și noi în viitor. (V. N. Eclcsiarh, Epitaf 1944).

1473. -Pomenirea celor răposați se face anual pînă Ia șapte ani cînd se obișnuiește a se dezgropa. Se pare că obiceiul dezgropării la șapte ani își are temeiul mai mult pe sentimentul curiozității, decît pe o poruncă bisericească. La înmormîntare se pecetluiește pînă la a doua judecată și atunci de ce să mai scurme oasele și țarina, ba uneori se scot oasele și se duc în altă parte, ca apoi după cine știe cîți ani, tot în pămînt să se risipească? Socot că parastasil făcut la mormînt după șapte ani este de ajuns, iar pentru muritorii de rînd, mișcarea oaselor nu este de nici un folos (11 Regi 13, 21; 23,18) ci ele trebuiesc lăstate pînă la învierea cea de apoi (Ioan 12, 25, 27; Iez. 37, 10-13; Ioan 11, 24; Iov. 12.25, 27).

1474. -Nu se iac parastase: de la Crăciun pînă la Botezul Domnului, de la mwprîlriăfriă pînă la sîmbăta Sf. Teodor, de luni pînă vineri în timpul postului mare; de la Florii pînă la duminicii Tomii; la pruznicile

unpăratești și sărbătorile mari, precum și în toate duminicile de peste an, decît cu mare excepție, fiindcă toate aceste timpuri au slujbe și însemnătate deosebită (Icod. 49, Trebnic p. 1107).

CLXV. PASTORAȚIA 1475. -Pastorația credincioșilor este o datorie însemnată a clerului, care se face atît prin exemplu cît și prin învățătură fiindcă,

"mai întîi de toate trebuie să fie bun interpret (al Scripturii) făcînd deosebire între legea Noului Testament și a doua lege a Vechiului Testament și să arate care este legea credincioșilor ca să nu cadă cineva în cursă. Prin urmare, episcopi, îngrijește-te de cuvînt dacă poți să tîlmăcești toate cuvînt cu cuvînt prin multă învățătură să hrănești și să adapi din belșug pe popond tău cu lumina legii

Domnului, căci Dumnezeu zice: "Luinați-vă cu lumina cunoștinței Cît aveți încă timp". -Const. Ap. II, 5 (V. Catehizarea).

CLXVI. PASTILE

**1476. -Pastile este cea mai mare sărbătoare a u^știnăfcîțL IVnti-
u anarai acestei sfuixitori se ține socoteală de**

a).ecliinoctiui de prinuwură, tixat cu data medie la 21 martie;

b). prima lună de dujiă echinoctiu, care coincide cu data Paștilor la veclui evrei, uneori azi ea dileră din pricina teoriilor introduse de rabinii de mai tîrziu din sec. XVII și de care noi nu mai trebuie să ținem seama;

c). prima duminică după această lună plină cînd trebuie să se serbeze corect Pastile creștin.

1477. -"Dacă vreun episcop sau prezbiter sau diacon va serba sfîntă zi a Paștilor odată cu iudeii (în ziua de lună plină) înainte de echinoctiu (isimeria) de primăvară să se caterisească" (dar pentru serbare de după echinoctiu, adică după a doua lună plină nu se amintește nimic). - Apost. 7.

1478. -"Nici unul dintre cei ce se numără în tagma ieraticescă, nici laicul, să nu mînce azimile de la sărbătoarea iudeilor, nici să se împrietenească cu ei, nici să nu-i cheme la boale și să nu primească doctorii de la dînșii și nicidecum să nu se scalde în băi cu aceștia. Iar dacă va îndrăzni să facă cineva aceasta, de va fi cleric să se caterisească, iar de va fi laic să se afurisească". -VI ec. 11.

1479. -"De la sfîntă zi a învierii lui Hristos Dumnezeu nostru și pînă la duminica nouă (a Tomii) toată săptămîna cea luminată se cuvine credincioșilor

să o petreacă negreșit în sfințele Biserici cu psalmi, cu laude și cu cântări duhovnicești, veselindu-se și serbînd întru Hristos și luînd aminte la citirea dumnezeielștilor Scripturi și desfăliîndu-se cu Sfințele Taine, căci așa vom fi împreună cu Hristos și înălțau împreună cu El. Deci, în aceste zile nicidecum să nu se facă alergări de cai sau alte spectacole populare". -**VI ec. 66.**

1480. -"Toți laicii care îndrăznesc să calce hotărîrea Sf. Sinod de la Niceea (325) cu privire la sărbătoarea Paștilor, să fie afurisiți și lepădați din Biserică dacă vor stămi cu încăpățîinate împotriva celor bine hotărîte. Iar dacă vreun proestos episcop, prezbiter sau diacon, după această hotărîte va îndrăzni să se despartă spre tulburarea poponului și să serbeze Pastile, odată cu iudeii (în ziua de lună plină), Sf. Sinod a hotărîi să fie străin de Biserică, ca unul care și-a îngrămădit păcate nu numai asupra sufletului său, ci a făcut și altora pricină de sminteală și nu numai pe aceștia îi caterisește ci și pe acei care se vor uni cu ei după caterisire. Iar cei caterisiți să se lipsească și de cinstea externă (VI cc. 3.6) de care i-a făcut părtași sfințele canoane și preoția lui Dumnezeu". -**Am. 1.**

1481. -"Să nu se modifice hotărîrea sinodului din Spania (de la 393 și 397 Canon 29-33)..., afară de acceu că dala Paștilor să se fixeze în timpul ședinței anuale a sinodului" (dc la 21 august pentru anul viitor) -**Cart. 34.**

1482. -"...în toți anii să ne adunăm în sinod și acolo să se fixeze în de comun acord, ziua Sf. Paști...". -**Cart 51.**

1483. -"S-a hotărît ca data Paștilor să se fixeze prin hotărîrea sinodală care se va întruni la data de 21 august cum s-a hotărît la sinodul din Spania (393) în care zi, toate căpeteniile Bisericii trebuie să fie la sinod". -**Cart. 73.**

1484. -Potrivit, cu directivele sinodului de la Niceea din 325, Pascalia a fost corect calculată, însă în decursul secolelor ce s-a îndepărtat cu o zi de realitatea cerească la fiecare 128 de ani. Astfel, echinocțiul, limita lunilor pline pascale, după 128 de ani a trecut de ia 21 la 20 martie, apoi după uși 128 de ani Ia 19, apoi la 18 martie, încît azi a ajuns la 8 martie. Datele lunilor pline pascale au ieșit și ele în sens contrar, cu o zi la 308 ani, încît azi ele s-au depărtat cu 5-4 zile de așezămîntul niceean. Aceste două erori ne fac să prăznuim Pastile după vechea pascalie în cadrul noului calendar, astfel:

a). Cam de 30 de ori pe secol prăznuim corect Pastile vechii pascalii în cadrul noului calendar;

b). de 43 de ori cu diferență numai de o săptămîină din pricina calcului greșit al datei lunilor pline;

c). de patru ori cu diferența de patru săptămîni și de **23** de ori cu diferență de **5** săptămîni din pricina diferenței de **13** zile indicate de falsul echinocțiu de la **21** martie (**3 aprilie**) față de cel real de la **8** martie al vechiului calendar, care a fost readus la **21** martie după cel nou (**Calculule V. Ierom. N. Sachelarie, Calendarul și pascalia veche și nouă 1936**).

1485 - 1493. în lucrarea " Calendarul și pascalia veche și nouă"publicată în anul 1936 se a Hă 8 tabele care cuprind toate elementele calendaristice și pascale vechi și noi, pentru mii de ani. Citirea atentă a notelor de la fiecare tabelă și operația a citorva exemple sînt suficiente pentru folosirea lor, atît pentru anii în curs cît și pentru verificarea datelor istorice din trecutul erei creștine, cît și pentru cunoașterea lor pentru viitor, atît al vechiului cît și al noului calendar și pascalii.

CLXYII. PĂCATUL

1494. -Păcatul este călcarea legii lui Dumnezeu cu știința și voința. Această călcare își are rădăcina în puterea liberei noastre voințe și în firea noastră slăbită și robită.

a). De păcatul strămoșesc al lui Adam în rai (Fac. 3, 10-14; Rom. 15,12; I Tim. 2,14).

b). Într-o oarecare măsură de moștenirea ereditară a păcatelor cultivate de strămoșii apropiați: *"Pregătiți moartea fiilor din pricina nelegiuirii părinților lor"* (Isaia 14,21; Fac. 6,1 -5; Exod. 20,5; 34,7; Lev. 20,5; Num. 14,18; III Regi 21.29; Is. 65,7; Ier. 32,18; F. Ap. 8,22).

c). De păcatele noastre personale. Altfel noi scăpăm de păcatul strămoșesc numai prin taina Sfîntului Botez. Urmările păcatelor ereditare aduc o slăbire a naturii și numai o aplecare spre păcat, dar aceste urmări nu ne face de-a gata păcătoși (Ier. 31, 29-31) ci, devenim cu adevărat păcătoși, numai după ce facem fapta păcatului cu știința și cu voința. Păcatul se transformă în viciu numai dacă este repetat cu plăcere și perseverență îndelungată (Luca 11, 52; Malei 23,1-30; Rom. 6. 1-23; 7, 5-25).

1495. -Păcatul personal are o zămislire internă care se plămădește în ființa noastră de care nimeni nu este scutit, numit și păcat venal care se iartă prin rugăciunea zilnică (I Ioan 1,8). El se naște:

a). Prin poftele inimii noastre dezordonate și se manifestă ca o acțiune indefinită întru neștiință ca răspuns la plăcerea necesităților noastre organice sau a lucrurilor înconjurătoare sau a oamenilor cu care venim în contact, la care se adaugă și îndemnurile tănuite ale diavolului. *"Inima este foarte înșelătoare și nespus de rea: Cine poate s-o Cillioască?"* (Iz. 6, 9-11; Maici 13, 14-15; F. Ap. 7,51; Rom. 11,8; Maici 13, 19; Marcu 1,9, 13; I Ioan 1,7-10).

b). Poftele inimii se adresează minții adică conștiinței care le judecă, le apreciază în conformitate cu legile morale de care omul se călăuzește și astfel hotărăște în ce măsuri trebuie să satisfacă și în ce măsură, nu. Dacă mintea este limitată și îndestulată cu poruncile lui Dumnezeu, aliate în ființa naturii omenesti, în lucrurile înconjurătoare în viața aproapelui și în descoperirea Scripturii ea va putea ușor să aleagă binele de rău și va permite inimii numai ceea ce este legal și bun, potrivit cu situația, locul, timpul și urmările apropiate și îndepărtate. Dacă rațiunea sau conștiința este întunecată și robită de alte patimi vechi, în care și-a găsit plăcerea de nenumărate ori, ea va asculta și acum de dulcemiile poftelor ca de o lege a păcatului depozitat în adâncul inimii, care constă în: *"gîndurile cele rele, preacurviile, cuiviile, uciderile, furtisagurile, lăcomiile, vicleșugurile, înșelăciunile, faptele rușinoase, hula, trufia, răutatea"* (Marcu 7, 21-22; Fac. 6, 5; Maici 15, 19; Apoc. 18, 5-6).

1496. -Păcatele se exteriorizează prin cuvinte, gesturi și mai ales prin fapte care desăvîrșesc toate lucrările sufletești și trupești, transformându-se pentru făptaș într-o haină morală nevăzută, care îl va împodobi pentru veșnicie înaintea judecății lui Dumnezeu (Rom. 2, 11-16; Matei 7,21; Iacob 1,21-22; II Petru 1,5-S; Maici 25,3145; Ioan 8,7).

Î497. -a). Păcatul se desăvîrșește numai prin exteriorizare și prin întruparea lui în lumea materială obiectivă îndreptîndu-se contra lui Dumnezeu adevărul suprem și legal care este Stăpînul și Creatorul a toate, numite și păcate împotriva Duhului Sfînt cum sînt: tăgăduirea adevărului evident, necredința în Dumnezeu, hula celor sfînte, practicarea superstițiilor, a spiritismului, a vrăjitoriei, etc. (I Regi 2,25; Ps. 36, 20; 49, 20, 2; Is. 59, 2; Matei 12, 24-32; Marcu 3. 29-30; Luca 12. 10).

1498. -b). Păcate făcute de om contra sa însuși, ca: deznădăjduirea de viață, neîngrijirea de sufletul său potrivit cu menirea lui în viața de veci, îngrijirea exagerată sau neîngrijirea de trup în conformitate cu legile mor.de, sinuciderea, etc. (Sirah.10.32; 41,9; Rom. 2,12; I Cor. 15,34).

1499. -c). **Păcate contra respectării aproapelui, prin care omul se vatamă pe sine și hulește pe Dumnezeu, cum sînt: lăcomia, mîndria, mînia, invidia, curvia, zgîrcenia și lenevirea numite și păcate de moarte, fiindcă aduc moartea sufletului sau păcate capitale fiindcă sînt rădăcina altor păcate (Fac. 4,7, Matei 6,14-15).**

1500. -d). Păcate contra naturii, adică păcate care dușmănesc în natura creată pînă la distrugerea ei, atît a celui ce le face cît și a vieții aproapelui cu care se asociază, încît natura însăși se revoltă și strigă către Dumnezeu. De aceea, ele se mai numesc și păcate strigătoare Ia cer, cum sînt:

Ucidefea (Fac. 4, 10; Apoc. 6, 10; 12, 17; Luca 11.51). Sodomia (Fac. 18, 20; Ixv. 18, 22; 20, 13; Jud. 19, 22; Rom. 1, 26, 27).

Asuprirea văduvelor și a celor neputincioși (Ex. 37,9; 22,21,24; is. 1, ■ 17; 5,8; Ier. 7,5; Luca 18 5-8).

Oprirea plății lucrătorilor (Deut. 24, 15; Ier. 22, 13; Iacob 5, 4; Lev.19, 14; Marcu 10,19).

Necinstirea părinților (Ex. 20, 12; 23,26; Lev. 19, 3; Deut. 21, 18-20; Rom. 1,

30).

1501. -"Clericii care au făcut păcate de moarte (Ap. 5,25) se vor scoate din treapta lor de clerici dar nu se vor opri de la împărtășirea cu laicii, căci nu vei pedepsi de două ori pentm același păcat". -Sf. Vasile 32 (V. Gîndurile, Canonisirea).

1502. -"Cunoașterea legilor și a canoanelor spre a putea să iconomisim și să vindecăm viața celor ce au păcătuit este cea mai mare datorie a noastră pentm cinstirea unei sărbători așa de mari a Paștilor. De aceea, cînd această sărbătoare universală a creațiunii revine periodic în fiecare an, nouă ni se oferă prilejul casă ridicăm pe omul cel căzut (prin păcat și ridicat prin pocăință) noi trebuie să aducem lui Dumnezeu, nu numai pe cei ce se nasc din nou prin botez, ci și pe cei ce au căzut în păcate și se pocăiesc cu sinceritate, îritărindu-i și îndcpărtîndu-i de la rău (Evrei 9, 14). A face toate bune, nu este tocmai ușor, după cele zise de proorocul cum că trebuie a vorbi cu judecată, ca cel ce aude să nu se mai clinească în veac, pentm ca în pomenirea veșnică să fie dreptul" (Ps. 111,5-6).

"După cum scopul medicinei este de a vindeca pe cel bolnav prin tot felul de doctorii și mijloace, ținînd seama de felul bolii și al bolnavilor, tot așa trebuie să

se procedeze pentm vindecarea bolilor sufletești; clubzuind și folosind toate lucrurile, potrivit cu situația păcătosului și cu felul păcatului, procedînd cu mare băgare de seamă pentm a atinge scopul urmărit".

*"In aprecierea sufletească întotdeauna trebuie să avem în vedere 3 laturi sufletești: rațiunea, pofta și activitatea voinței. Acestea sînt rădăcinile Utturor activităților omenești atît al celor ce trăiesc și lucrează după legea Domnului cît și al celor ce se dedau la păcate. Astfel, doctond trebuie să aplice tratamentul potrivit cu boala, numai după ce a cercetat cu grijă ca să afle mai înlfi care este rădăcina din care a izvorît păcatul, pentm ca nu cîndva aplicarea doctoriei să fie nepotrivită, așa cum fac unii medici neîndemînatici care prin rețetele lor aplică doctoria la partea sănătoasă, iar pe cea bolnavă n-o lecuiesc, fiindcă n-o cunosc. Cîteodată boala provine din caifza căldurii prea mari, dacă doctond dă leacuri care măresc căldura, primejdia bolii va f și mai mare, pe cînd aceste leacuri sînt bune numai penlni cei rătăciți. Deci, după cum în medicină cunoașterea **(diagnosticului)** este partea esențială, lot așa și-n duhovnicie este necesară cunoașterea realităților păcatului, precum și mijloacele de vindecare a sufletului mergîndpînă la izvond răutății. Acestea sînt de trei feluri cum am vorbit".*

*"Pentm a ne lumina mintea, noi trebuie să ne inspirăm din evlavia gîndului omenesc **(I Cor. 2,15-16)**, ca să apreciem pe cel păcătos dacă el mai înlfi crede corect în Dumnezeu, daqi el poate face deosebire corectă între bine și rău, dacă el știe să aprecieze oamenii, dacă el are pricepere să deosebească între felul de a fi a lucrurilor care trebuiesc folosite. De asemenea, se va observa în ce măsură el păcătuiește față de Dumnezeu, față de binele legal și adevărat, față de legăturile lui cu lucrurile înconjurătoare, dacă nu cumva el ia întunericul drept lumină, precum zice Scriptura". **(Is. 5,20)**.*

"Cu privire la poftele, sentimentele, dacă el se călăuzește de îndemnurile virtuților, dacă își îndreaptă plăcerile spre binele legal, dacă el cu adevărat iubeste virtutea izvorită de legile naturale și din cele revelate. Păcatele sentimentalismului orb sînt slava cea deșartă, aprecierea exagerată a lucrurilor înconjurătoare, plăcerile și toate nimicurile lumii trecătoare".

*"Activitatea voinții este bună cînd ea se călăuzește după legile vimițiilor, ea urăște răul după ce luptă contră poftelor josnice, întărește și îmbărbătează sufletul ca să nu se teamă de greutățile vieții și să rămînă statomic pînă la sînge, împoliivindu-se păcatului nu se teme de primejdiile suferințelor și ale morții, se îndepărtează de la îndulcirile poftelor care înșeală pe mulți, duce la lupta cea bună pentm credință și fapte bune **(II Tim. 4,6-8)**. Păcatele voinței sînt de toți cunoscute: invidia, uriciunea, defăimarea, gilceavă, pomenirea de rău și toate cele ce duc la crimă".*

"Rațiunea cea vătămată înstrăinându-se de menirea ei, dacă nu se folosește bine de armele sale, ea întoarce sabia și zestrea ei dată de Dumnezeu spre bine asupra ei însăși și folosește lotul în rău spre pierzarea tuturor celor ce le folosește rău". -Sf. Grigore de Nissa]

1503. *"Dracii ne războiesc fie prin lucruri, fie prin înțelesurile pătimășe ale lucrurilor. Prin lucruri, pe cei ce sînt între lucniri, iar prin înțelesuri pe cei despărțiți de lucniri". -Filoc. II, p. 70-71.*

1504. *"Cu cît e mai ușor a'păcătui cu mintea decît cu lucni, cu atît e mai greu războiul cu gîndurile, decît cel cu lucnirile". -Filoc. II, p. 70,73.*

1505. *"Lucnirile sînt afară de mine dar ideile stau înlăuntrii. În minte este prin unnare puterea de a se folosi bine sau rău de ele. Căci folosirea greșită a ideilor este greaua întrebuițare a lucnirilor". -Filoc. II, p. 70, 73.*

1506. *"Dintre lucnirile care n-au fost dale de Dumnezeu spre întrebuițare, unele se află în suflet, altele în tmp, iar altele în junii tripului. De pildă în suflete sînt facultățile lui; în tmp, oiganele simțurilor și celelalte mădule, iar în junii tripului mîncările, avuțiile și celelalte. Buna sau reaua întrebuițare a acestora, sau accidentele ce stau în legătură cu acestea ne arată sau virtuoși, sau netrebnici". -Filoc. II, p. 70-75.*

1507. *"Dintre accidentele lucnirilor pomenite unele sînt ale lucnirilor din suflet, altele ale celor din tmp, iar altele ale celor din junii tripului. Ale celor din suflet sînt de pildă cunoștința și neștiința, uitarea și amintirea, iubirea și ura, frica și curajul, întristarea și bucuria și celelalte. Ale celor din tmp sînt de pildă plăcerea și durerea, simțirea și împietrirea, sănătatea și boala, viața și moartea și cele asemenea. Iar ale celor din junii tripului, de pildă bogăția de pntnci și lipsa de pninci, belșugul și sărăcia, slava și lipsa de slavă și celelalte. Dintre acestea, unele se socotesc de oameni, bune, iar altele, rele. Dar nici una nu este rea în sine, ci după întrebuițare toate sînt sau rele sau bune". -Filoc. II, p. 71,76.*

1508. *"Cunoștința este bună prin fire; asemenea și sănătatea. Iar cele dimpotrivă i-au folosit pe mulți, mai mult decît acestea. Căci celor netrebnici cunoștința nu este spre bine deși prin fire ea este bună. De asemenea, nici sănătatea, nici bogăția, nici bucuria, căci nu le întrebuițează cu folos. Prin unnare, acestora le sînt de folos cele dimpotrivă (adică lipsa lor). Așadar, nici acelea (lipsuri) nu sînt rele în ele însele, deși par că sînt rele". -Filoc. II, p. 71,77.*

1509. -"Să nu întrebuințezi rău ideile ca să nu fi silit să întrebuințezi rău și lucrurile. Căci de nu păcătuiește cineva mai întâi cu mintea, nu va păcălui nici cu lucrul". -**Filoc. II, p. 71,78.**

1510. -"Chipul celui pămînesc" sînt păcatele generale, ca: **nechibzuința, frica, necumpătarea, nedreptatea. Iar "chip al celui ceresc" sînt virtuțile generale ca înțelepciunea, bărbăția, cumpătarea, dreptatea.** "Dar, precum am purtat chipul celui pămîntesc, să purtăm și chipul celui ceresc". (I Cor. 15,47) -**Filoc. II, p. 72,79.**

1511. -"De vrei să afi calea care duce la viață caut-o în "Cale" și acolo o vei afla pe ea, adică în "Cale" care a zis: **"Eu sînt Calea, Viața și Adevărul" (Ioan 14, 6).** "Dar caut-o cu mare osteneală, căci puțini sînt care o află pe ea; și nu cumva rămînînd pe dinafară celor puțini să te afli cu cei mulți". -**Filoc. II, p. 72,80.**

1512. -"Pentru aceste cinci pricini se oprește sufletul de la păcate: sau pentru frica oamenilor, sau pentru frica judecării, sau pentru răsplata viitoare, sau pentru dragostea lui Dumnezeu, sau în sfîrșit pentru mustrarea conștiinței". -**Filoc. II, p. 72,81.**

1513. -"Unii spun că n-ar fi răul în făptură dacă n-ar fi vreo altă putere care ne atrage spre el. Iar aceasta nu este nimic altceva decît neîngrijirea de lucrurile firești ale minții. Căci cei ce au grijă de acestea, fac cele bune, iar pe cele rele nu le fac niciodată. Deci, dacă vrei alungă neglijența și vei amîna totodată și păcatul. Căci păcatul este întrebuințarea greșită a ideilor, căreia îi unnează reaua întrebuințare a lucrurilor". -**Filoc. II, p. 72,82.**

1514. -"Virtuți sufletești zicem că sînt mai întîi aceste palm, cele mai generale, care sînt: **bărbăția, pmdența, cumpătarea și dreptatea.** Din acestea se nasc virtuțile sufletești: **credița, nădejdea, dragostea, mîgăciunea, smerenia, blîndețea, îndelunga răbdare, suferirea răului, bunătatea, nemînierea, cunoștința dumnezeiască, neiuțirea, simplitatea, netulburarea, nefățarnicia, neînfumurarea, nemindriq, nepizmuirea, neviclenia, neiuibirea de argint, compătîmirea, milostenia, generozitatea, neîntrislarea, străpungerea inimii, sfiala, evlavia, dorința binurilor viitoare, dond după împărăția lui Dumnezeu, poftirea învierii". -**Filoc. II, p. 187.****

CLXVIII. PĂRINTE

1515. -Părinte sau tată se numește în sens absolut numai Dumnezeu, fiindcă EI a creat tot și astfel, din iubire și bunătate a făcut pe om cu suflet viu, adică nemuritor (Fac. 2,7) și-i poartă de grijă

prin pronia Sa (Matei 6, 19-34). Adam și urmașii săi pînă la sfîrșitul lumii au moștenit*puterea naturală de a fi părinți pentm copiii lor (Fap. 17,26). însă pe lîngă moștenirea naturală de a fi tată, Dumnezeu a

rînduit prin pronia previziunii Sale pe patriarhi, prooroci (IV Regi 6, 21) apostoli și toți urmașii lor arhieriei, preoți și slujitori ai Bisericii, să Ie fie părinți duhovnicești pentru că ei nasc prin sfințele taine, pe toți cei ce fac parte din Biserică (I Cor. 5, 15) și-i providențiază prin învățăturile evangheliei, hrînindu-i ca să devină bărbați desăvîrșiți întru împlinirea vîrstei lui Hristos (I Petru 2, 1-2) pentru ca toți să primească Duhul Fiului Său, care strigă: "Ava-Părinte". (Gal. 4,6).

1516. *"Părinții după duh se fac cu voia și a celor ce vor să le fie fi prin învățătura ce le-o dau, plăsmuindu-îprin cuvîntul și viața lor cea după Dumnezeu. Iar fii după duh se fac fi cu voia și celor care vor să le fie părinți, prin primirea învățaturii lor, lăsîndu-se formați de bună voie de către aceia prin ciivîntul și viața lor. Căci Harul Duhului lucrează nașterea liber consimțită a celor ce nasc și se nasc după el, ceea ce nu au părinții cei după tmp, care sînt părinți involuntari a unor fi involuntari. Căci plăsmuirea celor ce nasc pe calea naturală, este o faptă a firii, nu a voinței". -Filoc. II, p. 249, io.*

1517. *"Dumnezeu se face și se numește Tată după har al acelora care au primit de bună voie, nașterea curată în duh. Aceștia, purtînd asupra vieții lor pecetea lui Dumnezeu care i-a născut, pe care o arată prin virtuți, ca pe o față a sufletului, îi face pe cei ce privesc la ei, să mărească prin Dumnezeu prin schimbarea modurilor lor de purtare, întrucît le oferă acelora spre imitare, viața proprie ca pe o pildă aleasă de virtute. Căci Dumnezeu nu trebuie slăvit numai cu cuvîntul gol, ci și prin faptele virtuții (exemple) care vestesc cu mult mai mult decît cuvîntul, majeslata dumnezeiască". -Filoc. III, p. 383,26.*

1518. *"Să nu fii judecătond faptelor Părintelui tău, ci împlinitomi pomncilor Lui. Căci dracii au năravul să-ți arate lipsurile lui ca să-ți astupi urechile de la cuvintele lui și așa să te scoată din luptă ca pe un ostaș slab și fricos, sau să te fure prin gînduri de necredință și să te facă neputincios pentru orice virtute". -Filoc. IV, p. 214,42.*

1519. *"Cel ce nu ascultă de ponincile părinților, calcă cele mai însemnate datorii ale făgăduinței. Iar cel ce a luat în brațe ascultarea, junghiindu-și voia sa cu sabia smeritei cugetări împlinește după puterea sa, cele ce le-a făgăduit lui Hristos în fața multor martori".*

-Filoc. IV, p. 214, 43.

1520. -"Dar ție, celui ce ești în ascultarea Părintelui, să nu-ți scape nebăgat în seamă viclenia vrăjmașilor și a potrivnicilor. Nu uita nici **"jvt** de făgăduința ce ai dat-o lui Dumnezeu. Să nu te lași biruit de ocări, *' să nu te înfricoșezi de muștrări, de batjocuri și de luări în ris, să nu te supui gândurilor rele care umflă lucrurile, să nu fugi de asprimea părintească și să necinstești jugul blînd al smereniei, prin îndrăzneala plăcerii de sine și a încăpățînații. Ci, punîndu-ți la inimă cuvîntul Domnului, că: **"Cel ce va răbda pînă la sfîrșit, acela se va mîntui"**, poartă cu răbdare lupta ce-ți este dală ție, privind pe Iisus căpetenia, credinței noastre". -Filoc. IV, p. 215,45.

CLXIX.

PENTICOSTALIȘTI

I

1521. -Penticostaliștii, sau tremurătorii, sau spiriții se mai intitulează și Biserica lui Dumnezeu apostolică penticostală. Ei s-au ivit în America în 1900. Se cred inspirați de Duhul Sfînt, ca apostolii la Rusalii și se prefac că vorbesc în limbi (glosolulie). Numai cei ce vorbesc în limbi și sînt cuprinși de cutremurul Duhului Sfînt, zic ei, poate boteza și învăța.

a). Doctrina despre Sfînta Treime nu este grav alterată; b).

Sfîntul Duh purcede și de Ia Fiul;

c). N-ău biserici, nici Sfînte Taine, nu folosesc botezul cu apă, ci numai pe cel în duh;

d). Hristos va întemeia mileniul numai cu ei. Cei convertiți se primesc prin botez după chibzuiala episcopului.

CLXX.

PICTURA

1522. -Pictura este arta de a reprezenta chipurile oamenilor și ale lucrurilor înconjurătoare, servind ca mijloc de cunoaștere și recunoaștere a lor. Ea servește ca o carte pentru minte, care foarte lesne se Iasă citită. Pictura bisericească trebuie să fie mai realistă ca să se înțeleagă adevărul de la prima privire. Simboluri greu de înțeles pentru oamenii puțin instruiți în cele bisericești trebuie să se arate sau să fie însoțite de explicații suficiente. De ex. Știutului Ioan Botezătorul cel mai mare sfînt dintre bărbați (Luca 7, 28) prezentat simbolic cu aripi de înger în trup (Malcahi 3, 1) pentru cei înstrăinați de Biserică este o himeră, așa cum ar părea și cele de la Iezechil 1,1-30; Ape. 14,20 (V. Icoanele, Crucea).

1523. -"Ochii tăi să privească înainte și cu toată paza, ferește-ți drept inima la, pomncește înțelepciunea (Prov. 25, 23-25) căci simțurile trupului lesne introduc în suflet, pe ale lor. Deci, ponincim ca de acum înainte nicidecum, în nici-un chip să nu se mai zugrăvească picturi care amăgesc vederea și care strică mintea și îndeamnă la aprinderea plăcerilor nișinoase, nici pe tablouri (nuduri) nici într-alt chip întocmite. Iar dacă cineva s-ar apuca să facă aceasta, să se afurisească". -VI ec. 100.

CLXXI.

POLIGAMIE

1524. -Se numește poligamie cusătoria cu mai multe femei deodată,

asa cum se obișnuia în Vechiul Testament și mai fac și astăzi unii mahomedani. Casa unde bărbatul își ținea femeile, se numea harem. Biserica creștină niciodată nu a îngăduit poligamia, ci numai monogamia, adică căsătoria cu o singură femeie căci așa este demn și pentru bărbat și pentru femeie, precum și pentru buna creștere a copiilor și a armoniei sociale (S. At VI, p. 160).

1525. -"Cela ce se va cununa cu două muieri și să fie amîndouă vii, acela face să fie prepus eretic, drept aceea, să-l întreb ce gînd are despre taina cununiei, care este de o ține Biserica și de se va găsi să fie eretic, atunci se va certa cu moartea". -ILT, 237.

1526. -"Nici un vlădică sau un patriarh nu poate cu nici un chip să slobozească pe vreun bărbat să-și ia două muieri, sau muierea **Să** ia doi bărbați" (Poliandrie) -ILT, 237.

CLXXII.

POLITICA

1527. -Politica este îndeletnicirea cu treburile cetățenești, pentru bunul mers al vieții sociale. Preoția este îndeletnicirea cu treburile duhovnicești, pentru îndrumarea credincioșilor spre faptele vieții veșnice. Preoții sînt ziditorii templului lui Hristos (Efes. 4,11-16) și sînt oamenii duhovnicești care pot judeca totul iar pe ei nu-i poate judeca nimeni, dacă trăiesc în adîncime viața în Hristos (I Cor. 2,15). De aceea ei se pot ocupa cu treburi administrative și gospodărești, numai pentru treburile bisericesti, conform cu canoanele și legile Bisericii. Politica este bună însă numai pentru mireni, dar nu și pentru clerici. Preoții care se amestecă și prețuiesc treburile politice mai mult decît

cele ale Bisericii, fac o mare greșeală, mai ales când aduc sminteală aproapei, prin faptele lor (V. Afaceri lumești).

CLXXII.

POMENILE

1528. -Pomenile sau pomenirile își au originea în agape, adică mesele de dragoste creștină care însoțeau Sfânta Liturghie, în amintirea Cinei Domnului (Matei 26,26-29; I Cor. 11,20-23; Iuda 1,2). Azi ele

se fac mai ales la înmormântări, parastase, hramuri, etc, cu care ocazii se fac milostenii în numele răposaiților dragi, ceea ce este o faptă bună atât pentru cei vii cât și pentru cei morți (V. Liturghisirea, Pomenirile). Însă atât clericii cât și mireni să bage de seamă ca să nu se facă abuzuri (V. înfrînarea). Scopul cel bun al agapei să nu se transforme în mijloc de slavă deșartă și păcătuire (V Mindria).

1529. -"Dacă cineva ar defăima (ca eustațienii) pe cei ce fac agape cu evlavie și care primesc pe frați întru cinstea Domnului și n-ar voi să ia parte la ele din dispreț, să fie anatema". -Gangra 11.

1530. -"Nu se cuvine ca slujitorii clerici sau mireni,* când sînt chemați la agape să-și aleagă părțile cele mai bune din alimente (să mănînce sau să ia acasă) căci aduc defăimare rînduiei bisericești". -laod. 27.

1531. -"Înlăuntru Bisericii catedrale sau în cele mici de parohie nu se cuvine a se întinde mesele numite agape și a mînca în casa lui Dumnezeu și a astenie cele de odihnă" (VI ec. 74) -Laod. 28.

1532. -"Călugării să nu meargă la mesele oamenilor mireni nici la adunările lor, nici cînd fac pomenire sfinților. Iar cînd se va înlîmpla vreo nevoie și va veni cineva la mînăstire și se vor merge cîndva, să cînte (rugăciuni) la masa lui, oarecari din călugări, pentru blagoslovenie, acela de nevoie și de va fi vreun stareț să poată și pe alții să-i folosească, și pe dînsul nevălămînd și fără osîndă să rămînă, unul ca acesta poate să meargă. Iar dacă va fi tînăr cineva dintre călugări să nu meargă la masa mirenilor, pentru că așa nimeni nu se poate pe sine, să se ferească de pacostea dracului". -PBG. (><).

CLXXIV.

POMENIRILE LA SLUJBĂ

1533. -Pomenirile la slujbă se fac în virtutea datoriei de a ne ruga unii pentru alții, vii și morți (li Reg. 8, 27-3; Matei 18, 19-21). Preotul, ca ispravnic al tainelor lui Dumnezeu și reprezentant al oamenilor are datoria să se roage pentru enoriași și pentru toți cei

vii și morți, conform rugăciunilor liturgice (Ioan 14, 13-19). Fiecare creștin în rugăciunile sale particulare are datoria a se ruga pentru sine, părinți, copii, rude și prieteni (I Tim. 5, 5); (V. Parastasul, Rugăciunea, Liturghisirea).

1534. -*"Cel ce ia plată pentm Liturghie și nu o face este vinovat, pentm că nu o face și pentm că lipsește de sfințire pe cel ce a adus-o, căci sfințirea Liturghiei nu o ia, ci, numai plata milosteniei care nu este la fel cu cea dată la săraci. Drept aceea, cel ce ia, să le slujească pentm ca să nu se osîndească de la Dumnezeu, ca un jefuitor și ca un fur și ca cel ce lipsește pe fratele său de la sfințire". -Sim. Tes. IX, 74.*

CLXXV.

POSTUL

1535. -Postul este înfrînarea totală sau parțială de la hrana bună și îmbelșugată și mai ales de proveniență animală. El este o jertfă trupească care cere a fi unită cu milostenia, cu darurile de tămîie, luminări, etc, aduse la altar, precum și metaniile, închinăciunile, etc, toate laolaltă alcătuiesc închinarea datorată de trup, ca jertfă Domnului. Jertfa Domnului se ridică la cel mai înalt grad, numai cînd sufletul se curățește prin înfrînarea de la orice răutate acoperind totul cu rugăciunea și cu gîndirea cea curată spre slava lui Dumnezeu. Postul este semnul, simbolul că iubim pe Dumnezeu care n-are nevoie de postul nostru, ci, noi avem nevoie de post fiindcă el este mijlocul cel mai bun de a ne birui pe noi înșine și pe temeiul acestei biruinți, vom birui și lumea pusă în slujba păcatului și uneltirile diavolului. *"Acest soi de draci, nu iese decît cu post și mgăciune". (Matei 17, 21).*

1536. -Nu orice post este post religios, ci numai acela care se face întru numele Domnului și după legea lui Dumnezeu așa cum a primit-o Adam (Fac. 2, 16-17; 3, 2-6) și au învățat proorocii (Lev. 19, 29-31; Is. 68, 1-6; Ioil 2, 12-16) și I-aU practicat sfinții (Ex. 24, 18; III Regi 19, 8; Matei 4, 2; Luca 2, 37). Sf. Ioan Botezătorul a postit în continuu (Matei 3, 4; Marcu 1, 6). Iisus a poruncit limpede ca să postim și cum să postim (Matei 6,16-18; Luca 21-34). Apostolii au postit și s-au rugat (F. Ap. 13, 3; 14, 23; I Cor. 7, 5; II Cor. 11, 27). Deci, orice creștin trebuie să fie convins de trebuințele postului, să-l respecte în convingerile sule și să-l practice atît cît darul credinței și puterile îl ajută ferindu-se de a-l defăima, întrucît el este de origine dumnezeiască, dat nouă cu scopul

de a ne înfrîna trupul de la patimi, a ne smeri sufletește și a ne face mai buni întru pocăință și rugăciune spre mîntuirea noastră și slava lui Dumnezeu (V. înfrînarea, Liturghisirea, Rugăciunea).

1537. *"Dacă vreun cleric ar posti duminica sau sîmbăta (afară de Sîmbăta Patimilor), să se caterisească, iar de va fi laic, să se afurisească". - Apost. 66.*

1538. *"Dacă vreun episcop, prezbiter, diacon, citeț sau cîntăreț nu postește sfinlul și marele post al Paștilor sau miercurea și vinerea să se caterisească, afară de cazul cînd este împiedicat de slăbiciunea tmească, iar de va fi laic, să se afurisească". -Apost. 69.*

1539. *"Dacă vreun episcop, prezbiter, diacon sau oricare din catalogul clericilor ar posti, sau ar [ine sărbătorile cu iudeii, sau ar primi de la dînșii daniri de sărbători, precum azime sau altceva de acest fel, să se caterisească, iar de va fi laic, să se afurisească". -Apost. 70.*

1540. *"Canonul din Cartagina învață că sfințele altandui să nu se săvîrșească, decît numai de oamenii care postesc, afară de o singură zi din an, întm care se săvîrșește Cina Domnului. Poale va avea vreme în anumite locuri (postul din Joia Mare), a fost de folos penlni Biserică și acei Sfinți Părinți, au întrebuițat o astfel de iconomie (în chip excepțional) din anumite pricini. Inșă, deoarece pe noi nimic nu ne silește să părăsim asupraimea postului, unnînd predania apostolilor și a părinților(de-a lungul secolelor), hotărîm că nu se cuvine a dezlega (postul) în Joia Mare din ultima săptămînă a Patmzecimii și astfel, a necinsti tot postul mare"; -vi cc. 29.*

1541. *"Am aflat că cei din cetatea Romei postesc sîmbelele postului patmzecimii împotriva așezămintelor tradiției bisericești, Sf. Sinod hotărăște ca și Biserica Romei să respecte neschimbat canonul (Ap. 66), care zice: Dacă vreun cleric s-ar afla postind în ziua duminicii sau sîmbetei, afară numai de una (Sîmbăta Marc), să se caterisească, iar de va fi laic, să se afurisească", -vi ec. 55.*

1542. *"De asemenea, am aflat că în țara Armeniei și în alte părți, unii mănîncă brinză și ouă în sîmbetele și duminicile Sfintei Patnizecimi. Deci, s-a hotărît ca Biserica lui Dumnezeu din toată lumea, unnînd numai o singură rînduială, să țină postul și să se îndepărteze ca și de orice fel de înjunghiere, așa și de ouă și de brinză, care sînt rodul animalelor de la care ne înfrîmăm. Iar dacă nu se va păzi aceasta, de vorf clerici să se caterisească, iar de vor fi laici să se afurisească", -vi ec. 56.*

1543. *"Crestinii, în săptămînă patimilor, postind și mgînduse cu umilință, trebuie să-și încheie postul la miezul nopții din sîmbăta cea mare (după ora 12)*

pentm că Sf. Evanghelist Matei și Luca, cel dintîi, zice: "în noaptea simbetelor" (Matei 28, 1), iar celălalt zice: "foarte de dimineață" (Luca 24, 1) arătîndu-ne adîncimea dimineții "de duminică". -VI ec. 89.

1544. -"Dacă cineva sub motiv de nevoiță ascetică ar posti duminica, să fie anatema". -Gangra 18.

1545. -"Dacă vreunii din cei ce se nevoiașe (eustațienii) din defăiihare (a rînduieiilor bisericești) ar îndrăzni să dezlege posturile cele predanisite de Biserică, încrezîndu-se în justificările cugetului său, să fie anatema". -Gangra 19.

1546. -"Nu se cade a dezlega postul din Joia Mare din Săptămîină Patimilor și a necinsti toată Palmzecimea, ci se cuvine ca tot postul mare să se ajuneze cu mîncare uscată". -I.aod. 50.

1547. -"În lot Postul Mare nu se cade a se prăznuî nașterile mucenicilor, ci pomenirea lor să se facă numai sîmbăta și duminica".

1548. -"Nu se cuvine a se face nunți sau a prăznuî ziua

• (onomastica) nașterii în patnizecime". -i^od. 52.

1549. -"...De toți se va mărturisi la fel ca sărbătoarea și bucuria trebuie să înceapă după slujba învierii Domnului smerind pînă la acea vreme sufletele cu postul. Deci, pe cei ce se prea grăbesc și deja pe la miezul nopții se lasă de poslire, îi dojenim ca pe niște leneși și neînfrinați, ca pe unii care întreprup calea înainte de a ajunge la țintă, cum zice un înțelept: "în vhfă nu este nici-un lucru fără însemnătate, chiar și lucrul de nimic, atunci cînd el lipsește". Pe cei ce se înfrînează și rabdă mai mult chiar pînă la a patra strajă (ora 8 dimineața) îi socotim ca pe niște viteji și iubitori de osteneală. Dar să nu osîndim nici pe cei ce au încetat între timp postirea, fiindcă au fost siliți sau n-au putut răbda, pentm că nici cele șase zile de poslire nu le rabdă toți la fel, ci unii le petrec nemîncați pe toate, alții două, alții trei, alții patm, iar alții nici una. Cei ce s-au nevoit mult li se dă voie să dezlege postul mai curînd, iar alții care n-au postit decît cele două zile din urmă vineri și sîmbăta din săptămîina patimilor, socotesc că aceștia nu au aceeași nevoiță ca cei ce s-au înfrinat în toate zilele...". -Sf. Dionisie 1.

1550. - 'Nu ne va învinui pe noi cineva fiindcă postim miercurea și vinerea, întm care ni s-a pomncit, pe bună dreptate să postim după Tradiție. Postim miercurea pentm sfatul făcut de iudei, pentm vinderea Domnului și vinerea postim fiindcă a pătimit pentm noi. Ținem duminica ca pe o zi de bucurie pentm Iisus cel ce a înviat întm acea zi, întm care ni s-a predanisit să nu plecăm nici genunchii" (cu metanii). -Sf. Petru 15.

1551. -"Cine va dezlega miercurea și vinerea acela răstignește pe Hristos ca și evreii, fiindcă miercuri s-a vîndut, iar vineri a fost răstignit". -**ILT, 381.**

1552. -"**...R.** Postul este orînduit cu scopul de a smeri sufletul. Deci, dacă trupul este smerit de boală și cuprins de slăbiciune, se cade să i se dea hrană și băutură după trebuință și cît poate să suporte". -**Timotei 8.**

1553. -"**...R.** În postul mare, cel bolnav se cuvine a fi dezlegat să ia hrană și băutură cît îi trebuie, căci este drept ca cel bolnav să se împărtășească cu untdelemn". -**Tim. io.**

1554. -"Păzește posttd întru ponincile Domnului și vei fi bineplăcut Domnului și înscris la un loc cu cei ce se păzesc de ponincile Lui. Inșă, dacă faci și vreo altă faptă bună, care nu este cuprinsă în ponincile Domnului (ci este sfat evanghelic Matei 19, 21) vei dobîndi multă slavă și vei avea mai multă cinste la Dumnezeu. Acest post, cînd se păzesc ponincile Domnului esle toane bun. Așadar, păzește postul pe care vrei să-l (ii, dar mai întîi de toate ferește-te de vorbe și poftre rele, și-ți curăță inima de toate deșertăciunile lumii puse în slujba păcatului. Dacă vei ptizi toate acestea, îți va fi postul desăvîrșit. Împlinind acestea, în acea zi în care postești nu gusta nimic altceva decît pîine și apă, iar ceea ce aveai să cheltuiești în acea zi cu mîncarea, dă la săraci, la văduve și orfani, cu multă smerenie, ca cei ce primesc să se roage pentm line către Domnul, iar jertfa va fi bine primită la Domnul și înscrisă în cartea veșnicilor răsplătiri", -**iierna Păstorul III, 5.**

1555. -"Socoteala părinților de a posti este foarte bună, iubitoare de oameni și folositoare călugărilor și mirenilor, ușoară și nu zilnică, căci nu s-a poruncit a nu se mînce nimic și a posti cu măsură trebuitoare înfrînării, aducerii aminte de ponincile Domnului și a ne smeri penlni păcatele noastre la ceasul morții și al judecății și la veșnicile răsplătiri. Postul este semnul că iubim pe Dumnezeu. Astfel, mireni și călugării și mai ales călugării pururea sînt datori a se înfrina cu postul, precum s-au făgăduit iui Dumnezeu", -**sim. Tes. IX, 56.**

1556. -"Posturile voastre să nu fie aceleași cu ale fariseilor (Matei 6, 16) care postesc în ziua a doua (luni) și a cincea (joi). Voi postiți ziua a patra (miercuri) și a șasea (vineri) pentru că în ziua a patra s-a făcut judecata împotriva Domnului, cînd Iuda a făcut trădarea lui pe bani (Matei 26, 13-14), iar vinerea pentm că Domnul în acea zi a suferit patîma Sa pe cmce sub Pilal (Matei 27). Ziua sîmbetei și a duminicii negreșit să le serbați, penlni că sîmbăta aminlește de facerea lumii, iar duminica de învierea Domnului. Numai o singură sîmbăta se postește în cursul anului, aceea a îngropării Domnului, cît a stat Creatond sub pămînt, întristarea penlni El esle mai mare decît bucuria pentm

creațiune deoarece Creatond esle mai presus de creaturile Lui și prin fire și prin vrednicie". -Const. Ap.vil, 23.

1557. -Avînd în vedere nevoile vremii păstorii bisericești care au datoria de a iconomisi viața păstoriiților au dat sfaturi cu privire Ia aplicarea postului cum este enciclica Sf. Sinod român din 1907 și cea din 1956 în care se precizează:

A. Copiii pînă la împlinirea vârstei de 7 tun sînt dezlegați de pravila postului, putînd mînca în tot timpul anului orice fel de alimente.

B. Pentru copiii de ia 7-12 ani și pentru credincioșii de orice vîrstă care sînt cuprinși de slăbiciuni și suferinți trupești pravila postului să lie obligatorie numai în zilele următoare: a). Toate miercurile și vinerile de peste an, afară de acelea cînd este dezlegare la pește ; b). Prima și ultima săptămîină din sfîntul și marele post al Paștilor și tot așa din postul Crăciunului; c). de la 23-28 iunie (adică cinci zile din postul sfinților apostoli Petru și Pavel); d). de la 1-15 august (adică 2 săptămîni ale postului Adormirii Maicii Domnului); e).

Ajunul Crăciunului, Ajunul Bobotezei, 29 august și 14 septembrie. Pentru celelalte zile și săptămîni din timpul marilor posturi bisericești, copiii de la 7-12 ani și credincioșii de orice vîrstă care sînt suferinzi să lie dezlegați a mînca: pește, icre, ouă, lapte și brînză. -Enciclica Sf. Sinod 1956.

1558. -Tipicul cel Mare își are originea de la Sfîntul Sava (+532). în decursul secolelor el a fost completat de alți cuvioși părinți din Palestina și Slîntul Munte Athos, pînă la tipărirea lui în 1816 și pus în aplicare de mii și mii de cuvioși și de episcopi care și-au sfințit viața slujind Domnului în diferite mînăstiri și episcopii. Dur el a servit și preoților mireni în slujba lor pastorală. Deci, el fiind întocmit de călugări, severitatea lui în pastorația mireană, socotesc că trebuie ușurată ținîndu-se seama de spiritul evanghelic (II Cor. 3, 6) fiindcă Biserica nu omoară oamenii, ci păcate și astfel după cum în timpul penticostalului se dezleagă miercurea și vinerea la pește pentru mireni, iar pentru călugări la vin și untdelemn, socot că ar trebui să se dezlege mirenilor la pește acolo unde se dezleagă la vin și untdelemn pentru călugări, așa cum s-a arătat în sinaxarul fiecărei luni din acel tipic mai ales pentru cei slăbiți și bolnavi de la caz Ia caz (Rom. 14, 1-23; I Cor. 10,1-33). însuși titlul catalogului pe care-1 dăm mai jos, ca aplicare pentru cei ce pot și orientarea pentru cei slabi

care sună: "Arătarea, întru care zi fac dezlegarea monahii și în care dezlegea postul peste tot anul". -**Tipicul cel Mare p. 724.**

1559. -Ianuarie are dezlegări și posturi asemenea cu decembrie:

-La 1-4 dezlegare la toate atît miercurea cît și vinerea (harți).

-5 -Ajunul Botezului, post riguros cu dezlegare numai la vin și untdelemn, în orice zi ar fi ca și la 24 decembrie (Teofil 1).

-6 -Botezul Domnului Iisus, dezlegare la toate, în orice zi ar fi.

-7-Sfîntul Ioan Botezătorul dezlegare la peste, dacă este miercurea sau vinerea.

-16 -Lanțul Sf. Apostol Petru, vin și untdelemn, ca și la 17,18,20, 25,27.

-30-Sf.Vasile, Grigore și Ioan dezlegare la pește. în miercurea și vinerea celorlalte zile ale acestei luni nu se dezlegea nici la vin nici la untdelemn ci numai la hrană săracă.

1560. -"La nașterea Născătoarei de Dumnezeu (**8. IX**) sau întîmpinarea Domnului (**2. II**) sau Adormirea (**15. VIII**) dacă se va întîmplă miercurea sau vinerea dezlegăm la pește și la vin și mîncăm de două ori în ziua aceea". -**Tipicul cel Mare p. 43.**

1561. -**Februarie are dezlegări: 2 -întîmpinarea Domnului, dezlegare la pește iar în postul mare numai la vin și untdelemn.**

1562. -"Cum că în Palestina în latura Ierusalimului, n-am luat de la Sfinții Părinți a face Liturghia cea desăvîrșită, în miercurea și vinerea săptămîinii brinzei, nici cea mai înainte sfințită, că întm aceste zile cînlăm "**aliluia**" cu metanii, seara și dimineața, precum mai sus s-a zis. Iar la vecernie întru acelea două zile mîncăm brinză și ouă, odată în zi, răslurnînd pravila (**traditenilor**) letraditenilor și a iacobitenilor". -**Tipicul M. p. 488 (479, 484).**

1563. -**în vinerea brînzei:** "Din început cu metanii încep slujba ca și în marțea brinzei seara la vecernie (**de la învrednicește-ne Doamne...**), la utrenie și la ceasuri cînlăm întm toate asemenea". -**Tipicul M. p. 489.**

1564. -"Întru Sfînta Patnizecime, în ziua dinlîi a săptămîinii cei dintîi, adică luni, nicidecum nu se cade a mînca. Așjderea și marți. Iar miercuri după săvîrșirea dumnezeieștii liturghii celei mai înainte sfințite, se pune pe masă și mîncăm pîine caldă și mîncare caldă din semințe și se dă și apă caldă cu miez (**zeamă de fructe**). Iar cei bolnavi care nu pot să păzească cu post negru cele două zile dinlîi și bătrîinii mănîncă pîine și beau apă după vecernie, marți". -**Tipicul Mare p. 42.**

1565. -"Că din duminica aceasta a brizei și pînă la înălțarea Cinstitei Cnici (**odovania 21 sept.**) întru toate duminicile de peste tot anul, la utrenie încetează polieleul și se cînlă numai la praznicile stăpînești și la sfinții cei mari și la privegherile duminicilor". -**Tipicul Mare, p. 492.**

1566. -"Că n-am luat a face liturghie cea mai înainte sfințită pînă miercuri (**sapi. I din post**) pentm că după predanie să se postească toată frățimea iar cei ce pot, să petreacă postindu-se pînă "vineri. In **Tipicul Sf. Munte al Athosului**, în ziua cea dintîi, adică nici cum nu pomncește a mînca. Iar marți, miercuri și joi cum că se cuvine a mînca cîte o litră de pîine și apă, iar alt nimic afară de sare dacă va trebui cuiva **CU pîine**". -**Tipicul Mare, p. 502.**

1567. -"Aceste 40 de zile ale postului mare, întocmai toate sînt de sfinte și cinstite că și slujba lor este una. Pentm aceasta cu bună și duhovnicească socoteală s-a luat de se' slujește în toate cele dintîi cinci zile ale săptămînii Liturghia cea mai înainte sfințită, după cum învață Sf. Simeon al Tesalonicului" (**IX, 56...-Tipicul Mare, p. 509**).

1568. -"Că întru toate vinerile Sfintei Patmzecimi la vecernie și pavecemiță metanii nu facem; numai cele însemnate la liturghia mai înainte sfințită, adică după: "**Să se îndrepteze rugăciunea mea...**" metanii trei ; după vohodul sfințitor damri, metanii trei și la "**Fie numele Domnului binecuvîntat...**" metanii trei". -**Tipicul M. p. 511.**

1569. -**în simbăta Sf. Teodor** "mîncăm bob fiert și măsline albe și negre și fiertură cu untdelemn și bem cîte un pahar de vin pentm sfiitul. Și aceasta am luat-o de la lavra Cuviosului Sava și al Cuv. Eflimie. Că numai de două ori am lăsat a mînca pește în acest mare post: La Buna Vestire și la Duminica Floriilor". -**Tipicul Mare, p. 512.**

1570. -"Iar în simbete și duminici dezlegăm numai la untdelemn și vin iar întm celelalte cinci zile ale săptămînii postim pînă seara și mîncăm mîncare uscată afară de simbăta și duminica. Iar pește întm Sf. Paț/uzecime nicidecum nu îndrăznim să mîncăm, afară de prăznuirea Bunei Vestiri și de Duminica Slîlpărilor". -**Tipicul Mare, p. 42.**

1571. -"Și dacă vreun monah pe Sf. Palmecime, pentm lăcomie o strică ca să mănînce pește afară de praznicul Bunei Vestiri unul ca acesta să nu se împărtășească cu Sfintele Taine la Paști, ci cîtăva vreme să se pocăiască și metanii pe zi și pe noapte să facă cîte trei **Stite**". -**Tipicul Mare, p. 42.**

1572. -"În joia canonului celui mare dezlegare la vin și untdelemn. In vinerea acatistului, la vin și la untdelemn. în sfiita și marea joi dezlegare la vin și untdelemn". -**Tipicul Mare, p. 727.**

1573. -"In duminicile Sf. Patmzecimi, afară de cea a slîlpărilor, se săvîrșește Liturghia Marelui Vasile... La masă mîncăm fiertură cu untdelemn, iar nu pește. Și de se va întîmplă bem cu măsură și vin pentru slava lui Dumnezeu, cîte două pahare; așîderea și seara cîte două pahare". -**Tipic p. 515.**

1574. -"Întm această miercuri a înjuniătășirii postului, la masă nu se cuvine a dezlega la untdelemn și vin că mai vîrtos zi de plîngere este iar nu de bucurie". -**Tipicul Mare, p. 523.**

1575. -"Apoi intrăm la masă (**Joia mare după Liturghia Sf. Vasile**) și mîncăm fiertură cu untdelemn și bem vin și altă mîncare uscată fiindcă s-a cîntat aliluia. In tipicul studișilor se pînincește a se mînca fîemiră sau linte, ori bob fiert și bem vin. In tipicul Alhosului se poruncește a mînca două fierturi cu untdelemn și bem cîte două pahare. Și aceste toate să se facă cum va socoti cel mai mare după nevoile și voința frățească cea întm Hristos spre folosul cel de suflet mîntuitor". -**Tipicul Mare, p. 556.**

1576. -**în timpul postului mare se poate boteza, călugări și hirotonisi.** "Hirotonia diaconului se poate face la Liturghia mai înainte sfințită iar hirotonia preotului la Liturghia cea desăvîrșită, căci preotul este săvîrșitor iar diaconul slujitor". "Nunta... și logodna nu trebuie a se face fără numai în caz de nevoie și aceasta să se facă numai în ziua de Buna Vestire și Duminica Florilor". -**Sim. Tes. IX, 25.**

1577. -"De va cădea Buna Vestire în săptămîină Patimilor se dezleagă la pește afară de vineri și sîmbăta cînd se dezleagă numai la untdelemn și vin în cinstea praznicului". -**ILT, 383.**

1578. -"De s-ar întîmplă Buna Vestire în Joia cea mare sau Vinerea cea mare, nu păcătuim dacă gustăm vin și pește". -**Sf. Nichifor 5.**

1579. -"Nu se cuvine ca monahii în postul mare să facă agricolhiră și sub acest motiv să dezlege la vin și untdelemn fiindcă acestea sînt obiceiuri ale necumpătării". -**Sf. Nichifor 16.**

1580. -"Se cuvine ca monahii să postească miercurea și vinerea din săptămîină brinzei și după apolisul Liturghiei cei mai înainte sfințite să mănînce brinză oriunde s-ar afla, spre surparea învășăturilor eretice a lui Iacob și a eresului tetradișilor (**monofiziți**), annci, copti". -**Sf. Nichifor 33.**

1581. -"Călugării care muncesc în timpul postului mare se cuvine ca la ceasul al nouălea (**15**) să mănînce pușină pîine iar seara să cîneze". -**Sf. Nichifor 48.**

1582. -"Cine n-are ce mînca în postul mare, să mănînce carne și să aibă pocanie trei ani și metanii 150, iar de va gusta brînză sau ouă în acel post mare doi ani să aibă pocanie și metanii 66". -**PBG 1.38.**

1583. -"Oricine se va spurca în luna brînzei cu carne și în luna dintîi (**a postului**) cu brînză, patm ani să se pocăiască și metanii 300. Oricine se va spurca din neștiință în postul cel mare, un an și metanii 36". -**PBG 138.**

1584. -"Cel ce va mînca carne, ouă sau brinză în postul mare sau miercurile și vinerile de peste an, doi ani să nu se împărtășească". -**Molitifelnic.**

1585. -"Cine va mînca carne și brînză în sfinlul și marele post sau miercurea și vinerea, acela palm ani să nu se împărtășească și să ia și alt canon greu". -**ILT, 382.**

1586. -"Femeia care va naște în postul mare sau în săplămîna cea mare, aceea să nu țină ponincilul post de vin și untdelemn, ci fără de păcat să mănînce și să bea. Pentm că postul s-a făcut pentm înfrînarea tpmului, iar aflîndu-se bolnavă și slabă ea cere și primește hrană ca să ia putere și sănătate. Și tot cel ce va fi slab și bolnav nu se oprește în zilele care sînt poruncile a le posti, ci să mănînce untdelemn și vin, iar carne să nu mănînce, măcar de s-ar afla și la moarte". -**ILT, 382.**

√ **1587.** -"Postiți în zilele săptămîinii celei mari (**a patimilor**)... gustînd numai pîine, sare, legume și apă; iar de vin și de carne să vă feriți cu totul. În vinerea și sîmbăta cea mare dacă sănătatea vă îngăduie să nu gustați nimic pînă la cîntatul cocoșului din noapte..." "În ziua sîmbetei țineți postul pînă la lumina zilei învierii Domnului. Dar din seara sîmbetei și pînă la lumina zilei învierii, stați în Biserică priveghînd, citînd legea, profeții și psalmii". -**Const. Ap. V, 18-19.**

1588. -"Am luat din Palestina că în această zi a vinerii cei mari, a nu face Liturghie mai înainte sfințită și nici liturghia cea desăvîrșită și nici masa nu putem, nici mîncăm întm această zi a răstignirii. Iar de va f cineva foarte mult neputincios sau prea bătrîn și nu poate să rămîna postîndu-se, să i se dea lui pîine și apă după apusul soarelui. Că așa am luat pomncă de la sfinții apostoli (**Matei 9, 15; Dionisie I**) a nu mînca întm sfinla și marea vineri"... **Tipicul Mare p. 563.**

1589. -La Paști "Cttm că pravoslavnicii carne în Biserică n-aduc. Iar ouăle și brinză aduse fund, se pun în pridvor iar în Biserică nicidecum nu se cuvîne a aduce... cum că, carne și prinusul cel alb nu este paște, nici mielul precum zic oamenii și primesc dintm dînsele cu toată evlavia și că dintr-un oarecare sfințenie se împărtășesc, ci ele sînt ca o proastă aducere. Căci nu se poate aduce aceasta ca întm jertfa lui Dumnezeu, ci numai ca o blagoslovenie spre mîncare..."

(Apost. 3, VI, 99) -Tipicul Mare p. 577.

1590. *"Ușile împărătești ale altandui și cele mari și cele mici de la străni, prin toate Bisericile, în toată săptămîină cea luminată nu le închidem și în vremea împărtășirii". -Tipicul Mare, p. 577.*

1591. *"Dacă tu din cauza slăbiciunii trupești, nici o zi nu poți petrece fără hrană, nimeni, fiind om înțelept nu-ți va reproșa pentru aceasta, căci noi avem pe Dumnezeu bun și iubitor de oameni, care nu cere de la noi nimic care întrece puterile noastre. El nu cere de la noi numai înfrînare de la mîncare și post, ci El vrea să renunțăm la ocupațiile lumești și să ne îndeletnicim cu cele duhovnicești... Dacă noi am mîncă numai cît ne trebuie pentru întreținerea noastră și ne-am feri de cele rele, n-am mai avea nevoie de post... Cel ce mănîncă și nu poate posti, cu atît mai mult să facă milostenie, să se roage cu mai multă rivnă și să asculte învățătura Domnului de la care slăbiciunea trupească nu-l împiedică să se împace cu cei certați și să alunge din suflet duhul răzbunării". -Sf. I. Hrisostom. Fac. Om. 10.*

1592. **-Martie are dezlegări: 9 -Sfinții 40 de mucenici, vin și untdelemn; 24** *"În Ajunul Bunei Vestiri dezlegăm la vin și untdelemn". - Tipicul M. p. 727.*

1593. *"Buna Vestire a Maicii Domnului în oricare din zilele sfîntului post pînă la duminica stîlpărilor de se va întîmplă, dezlegăm la pește și la vin și mîncăm odată în zi, iar sîmbăta și duminica de două ori. În săptămîină cea mare, de se va întîmplă pînă în joia mare dezlegăm la vin și la untdelemn. Iar în vinerea cea mare numai la vin". -Tipicul M. p.43.*

1594. *"Iar în miercurile și în vinerile toate-i Cincizecimi dezlegăm monahii la untdelemn și vin iar mireni la pește, afară de miercurea înjumătățirii și de miercurea odovaniai Paștelui, căci în acele două zile dezlegăm și monahii la pește și la vin. Iar alții dezleagă și în toată celelalte miercuri și vineri ale Cincizecimii". - Tipicul M. 4344.*

1595. -Aprilie are dezlegări: 23 -Sf. Mucenic Gheorghic miercuri și vineri se dezleagă la pește, la vin și la untdelemn în Cincizecime, dacă nu este în postul mare. 30 -Sf. Apostol Iacob rudenia Domnului vin și untdelemn.

1596. **-Mai are dezlegări: 2 -Sf. Atanasie cel Mare, vin și untdelemn; 8 -Sf. Ioan Evanghelistul, vin și untdelemn; 21 -Sf. Împărați Constantin și Elena, vin și untdelemn; 25 -Aflarea capului Sf. Ioan Botezătorul, vin și untdelemn.**

1597. -"Iar în duminica Pogoririi Duhului Sfânt, se face plecarea genunchilor la vecernie și în săptămîna aceasta este dezlegare **(în toate zilele)** a mîncă pește, brînză, ouă și lapte, iar mireni și la came pînă la duminica Tuturor Sfinților". **(1 Iarți -Tipicul Mare 43 și 626; 630).**

1598. -" / Îi postul Sf. Apostoli și al Nașterii lui Hristos, marțea și joia pește nu mîncăm, ci numai untdelemn și vin. Iar luni, miercuri și vineri nici untdelemn, nici vin nu gustăm, ci ne postim pînă la al nouălea ceas și mîncăm întm acele zile mîncare uscată. Iar în sîmbete și duminici se mîncă pește. Iar dacă s-ar împli vreun sînt luni, marți sau joi avînd slavoslovie, se mîncă pește. Iar miercuri și vineri dezlegăm numai la vin și untdelemn și mîncăm odată în zi. Iar dacă s-ar împli miercuri sau vineri vreun sînt avînd priveghere, dezlegăm la untdelemn și vin și la pește. Și dacă se va împli pomenirea sfințului și a cămia este hramul Bisericii miercuri sau vineri, asemenea facem". -**Tipicul Mare, p. 44.**

1599. -"Postul Apostolilor se face penlni cinstirea lor, căci de multe bunățăți ne-am învrednicit prin ei și s-au făcut pildă de postire, de înfrînare și ascultare pentm propovăduirea cuvîntuluii Evangheliei și întemeierea Bisericii prin care ne sfințim viața". -**Sim. Test. IX, 54.**

1600. -"În postul sfinților apostoli și cel al Sfințului Filip **(Crăciunului)** se cuvine călugărilor care stau în mînăstire **(numai pentru slujbe)** să mîncă odată în zi miercurea și vinerea către seară; iar cei ce lucrează să guste după ceasul al șaselea **(ora 12)** și seara să cîneze". -**Sf. Nichifor 20..**

1601. -Iunie are dezlegări: 8 -Sf. Teodor Stratilat, vin și untdelemn; la 11 -Sf. Ap. VartoIomeu și Varnava, vin și untdelemn; la 24 -Nașterea Sf. Ioan Botezătorul, dezlegare la pește; la 29 -Sf.

Apostoli Petru și Pavel, dezlegare la pește; la 30 -Soborul Sf. Apostoli, dezlegare la pește.

1602. -"Iulie are dezlegări: 1 -Sf. Cosma și Damian, vin și untdelemn; 2 -Sf. Veșmint al Maicii Domnului, vin și untdelemn; 5 - Cuviosul Atanasie din Athos, vin și untdelemn; 8 -Sf. Mucenic Procopie, vin și untdelemn; 15 -Sf. Mucenici Chiriac și Iulian, vin și untdelemn; 20 -Sf. Prooroc Ilie, vin și untdelemn; 27 -Sf. Mucenic Puntelimon, vin și untdelemn.

1603. -Postul Maicii Domnului n-a fost prevăzut de canoane pînă în secolul 10-11, ci a fost ținut numai de cine a voit. Abia în sec. XII, patriarhul Luca (1156-1169) l-a impus să fie respectat de la 1-14 august. Acest post a fost practicat cu severitate în cinstea schimbării la față și a Adormirii Maicii Domnului de către monahii aghioriți, fiindcă Maica

Domnului este patronul Sfantului Munte și de la ei, s-a întins obiceiul de a se socoti mai aspru decât cel al Crăciunului și al Sf. Apostoli cu care este egal. Deci, pentru mireni, se poate dezlega de pește în toate zilele afară de miercurea și vinerea și numai la Schimbarea la Față (S. Aten. IV, p. 488; 565-5'JI).

1604. -"î. *Trebuie să ținem postul lunii august? R. Mai înainte postul a fost rînduit în acest timp (1-14 august), dar apoi s-a strămutat, nu se știe cînd, pentm ca să nu cadă laolaltă cu postul altor popoare care postesc în acest timp. De altfel, mulți oameni țin acest post (al Sfintei Marii) acum" (în 1000-1100). - Nicoiae3.*

1605. -"În postul Adormirii Prea Sfintei Slăpînei noastre Născătoare de Dumnezeu, în 15 zile, afară de Schimbarea la Față a lui Hristos, ne postim pînă la al nouălea ceas din zi, luni, miercuri și vineri, mîncînd mîncare uscată și facem și plecare genunchilor pînă la împărtășirea cu Sfintele Taine. Iar marți și joi fiertură fără untdelemn. Iar sîmbăta și duminică facem fiertură cu untdelemn și bem vin. Iar pește nu mîncăm pînă la Adonnirea Prea Sfintei Născătoare de Dumnezeu, fără numai la Schimbarea la față a lui Hristos mîncăm pește de două ori pe zi". -Tipicul Marc, p. 44.

1606. -"Postul lui August este întm cinstea Maicii Domnului care știindu-și mai dinainte mutarea sa, pumrea postea și se mgu... înălțîndu-se către dragostea Fiului ei la care și noi trebuie să răspundem prin post și rugăciune. Unii zic cu acest post se ține întm cinstirea praznicului Schimbării la Față a Domnului și al Adormirii unul fiind pricinuitor dc lumină iar altul dc mijlocire al Maicii Domnului penlni noi". -Simeon Tes. IX, 34.

1607. -August are dezlegări: 6 -Schimbarea Ia față, pește; 15 -Adormirea Maicii Domnului, dezlegare la toate, afară de miercuri și vineri cînd mîncăm numai pește; 29 -Tăierea Capului Sîntului Ioan Botezătorul, dezlegare numai la untdelemn și vin și post în orice zi s-ar întimplu. Pe alocuri este obiceiul să nu se mănînce struguri, pepeni și orice fel de fructe roșii în amintirea vărsării sîngelui proorocesc; 31 -Cinstitul Brîu al Mafcii Domnului, vin și untdelemn. -Tipicul Mare, p. 727.

1608. -Septembrie are dezlegări: I-Cuviosul Simeon Stîlpticul, vin și untdelemn; 6 -Sf. Arhanghel Mihail, vin și untdelemn; 14 -înălțarea Sfintei Cruci: "La masă se face mîngîierea fraților cu untdelemn și vin și alte mîncăii de semințe. Iar de brînză și de ouă și de pește nicidecum nu îndrăznim a

ne atinge". -Tipicul Mare, p. 82; 23 -Zămisirea Sf. Ioan Botezătorul, vin și untdelemn; 26 -Sfântul Ioan Evanghelistul vin și untdelemn.

1609. **-Octombrie are dezlegări: 6 -Sf. Apostol Toma, vin și untdelemn; 9 -Sf. Apostol Iacob Alfeu, vin și untdelemn; 26 -Sf. Mucenic Dimitrie, vin și untdelemn.**

1610. **-Noiembrie are dezlegări: 8 -Sf. Arhangheli Mihail și Gaviil, vin și untdelemn; 14 -Sf. Apostol Filip, dezlegare la pește pentru lăsatul de carne și începutul postului Nașterii Domnului; 16 -Sf. Ap. Matei dezlegare la vin și untdelemn, marți și joi, iar sîmbăta și duminică la pește; 21 -Intrarea în Biserică a Maicii Domnului, dezlegme Ia pește; 24 -Sf. Muceniță Ecaterina, vin și untdelemn.**

1611. *"Postul Crăciunului și al Sfinților Apostoli se postește luna, miercurea și vinerea fără pește, vin și ulei afară de cei bolnavi. Cei ce vor să placă mai mult lui Dumnezeu mîncă pește numai sîmbăta și duminica". -ILT, 484.*

1612. *"Postul Nașterii lui Hristos simbolizează postul lui Moise de patnizeci de zile cînd a primit cuvîntul lui Dumnezeu scris pe piatră, iar noi postim patnizeci de zile ca să primim cuvîntul cel întmpat din fecioară, din care ne împărtășim, nu numai cu azul legii ca la Moise, ci cu însuși Tnipul și Sîngele vieții veșnice". -Simeon Tes. IX, 54.*

1613. **-Decembrie are dezlegări: 4 -Sf. Muceniță Varvara, vin și untdelemn; 5 -Sf. Sava cel sfințit, vin și untdelemn; 6 -Sf. Nicolae, vin și untdelemn, unde-i hramul și la pește; 9 -Zămisirea Sf. Ana, vin și untdelemn; 24 -Ajunul Nașterii Domnului, numai la vin și la untdelemn pentru cei bolnavi. Fost riguros; 25 -Nașterea Domnului "dezlegare la toate".**

1614. *"Se cuvine a ști că dacă s-ar înîmpla praznicul Nașterii Domnului Hristos și al Botezului Domnului miercuri sau vineri dezlegăm la brinză și la ouă, iar mireanii la carne. Iar cele 12 zile după Nașterea lui Hristos și în săptămîna d doua dinaintea lăsatului sec de carne și în săplămîna cea luminată și săptămîna penticostandui (după Rusalii vinerea și miercurea) dezleagă monahii la brinză și la ouă, iar mireanii la carne. Iar în săplămîna biînzei dezleagă și monahii și mireanii numai la brinză și la ouă cu deosebire că miercurea și vinerea întru al nouălea ceas dezlegăm odată în zi" (harti). -Tipicul Mare, p. 43-44.*

1615. **-în cele patru posturi, precum miercurea și vinerea este ca soții să se înfrîneze de la împreunarea trupească ca semn că iubim pe Dumnezeu. -Trebnic p. 519.**

CLXXVI.

PREDESTINAȚIA

1616. -Potrivit cu pkinul creuțiuuuii, Dumnezeu a predestinat pe toți oamenii la fericirea cea veșnică (Matei 25, 34; I Gir! 2, 9; Ovrei li, 16) însă nu necondiționat, ci condiționat și anume, ca fiecare om să luuvze conștient și liber cu harul dat lui în dup gratis, conform cu legea Domnului, fiindcă El voiește ca toți otuneuui să se mîntuiască și să vină la conștiința adevărului (I Tim. 2,4; U Tim. 1,9; I Petru 1,5). Cei ce întrebuițează rău voința lor și nu voiesc să colaboreze cu harul și legile Domnului, se predestinează singuri la osîndă dreptății dumnezeiești, care a fost gătit diavolilor și îngerilor Iui (Matei 15,46; I Tes. 5, 9). Dumnezeu, ca cel ce este atotștiutor cunoaște de nuii înainte pe oameni (Efes. 1,4) care vor întrebuița bine voința lor și astfel, El le sporește tot mai mult ImiuL, fără a-i scuti de suferințele obștești, pentru ca ei să lucreze tot mai mult fapta cea bună, spre slava lui Dumnezeu, folosul aproapei și mîntuirea lor. "*Mai înainte de a te fi născut, Eu le-am ales și le-am făcut proroc al lieanUUilor*" (Ier. 1,5; Isaia 49,1-7; Luca 1,15; Gal. 1, KM6; Rom. 9,6-13).

1617. -"Mult înrăiți eretici zic, că Dumnezeu predestinează pe unii la slavă și osîndește pe alții, fără a ține seama de faptele celor predestinați și osîndiți, însă această afinnație esle o nelegiuire... Dumnezeu nu râpește facultatea de a voi sau a nu voi, de a asculta sau de a nu asculta de Dînsul... El nu are nici o legătură cu faptele cele rele ale omului, ci El voiește deopotrivă mînluirea tuturor fiindcă știm că la El nu este părtinire (Rom. 2, 11). Mărturisim că toți cei ce s-au făcut vase ale pierzării, prin voința lor înrăită și inima lor nepocăiță, pe bună dreptate cad la osîndă. Niciodată să nu zicem că Dumnezeu este cauza osîndirii veșnice, El, care arată că se face mare bucurie în cer pentm un păcătos care se pocăiește (Luca 15,7)... Pe cei ce învață astfel îi

declaram că sînt mai răi decît cei vestiți în nelegiuire, și-i supunem anatemei veșnice". -Pavăza Ort. Dec. III.

CLXXVII PREDICA

1618. -Clericul este dator să catehizeze poporul, căci credința vine prin auz, iar auzul prin vestirea cuvîntului lui Dumnezeu

(Rom. 10, 17) căci altfel: *"Popond pierе din lipsa de cunoștințe și fiindcă ai lepădat cunoștința și Eu le voi lepăda ca să nu mai fii Mie preot, căci ai uitat legea Dumnezeului tău" (Caic 4, 6). Catehezele și predicile să se facă pe temeiul Sfintei Scripturi după exemplul*

Sfinților Părinți (I Cor. 9, 16; II Tini. 4, 14; Iez. 3, 17; 8, 34; 18, 35, 34) întărită de viața morală a clerului. Predica face parte integrantă din cult și deci păstorul care nu predică nu-și împlinește misiunea (Prov. 8, 10; 23, 12; Matei 15, 9; II Tini. 4, 3; Tit 1, 9-10; II Ioan 1, 9; V. Catehizarea).

1619. -"Mi este îngăduit episcopului să învețe în public în altă cetate care nu ține de el. Iar dacă se va vădi că face aceasta, să fie scos de la episcopie însă să lucreze numai cele ale prezbiterului". -VI ec. 20.

1620. -"Nu se cuvine mireanului să predice sau să învețe în public spre a-și însuși dregătorie dascălească, ci să urmeze așezămîntul celui predanșil de Domnul și să-și deschidă urechea la cuvîntul celor ce au luat dandpropovăduirii învățătoareșli și de la aceștia să învețe cele dumnezeiești. Căci în Biserica cea unică Dumnezeu a făcut multe mădulare după cuvîntul apostolului (I Cor. 12, 27) pe care Grigore Teologul tălmăcindu-l, arată lămurit rînduială în privința acestora, zicînd: "Această rînduială să o cinstim fraților și pc aceasta să o păzim. Unul trebuie să fie ureche, altul limbă, altul mînă, altul altceva; acesta să învețe, acela să se învețe" și puțin după aceea: "Și cel ce se învață să fie întm supunere și cel ce împărtășește învățătura să facă aceasta cu bucurie și cel ce slujește să o facă cu osîrdie". Să nu fim toți limbă, aceasta este destul de lămurit, nici să fie toți apostoli, nici toți prooroci, nici toți tălmăcitori; și după aceea: "De ce te faci pe tine păstor oaie fiind, de ce te faci cap, picior fiind, de ce te apuci a conduce obști fiind pus între soldați?". Si alt loc: "Înțelepciunea ponincește: Nu fii grabnic în cuvinte, nu te întrece cu cel bogat sărac fund, nici nu căuta să fi mai înțelept decît cei înțelepți". Iar de se va afla cineva că va călca acest canon să se afurisească palmzeci de zile". -VI ec.

1621. -Nu este iertat femeilor să vorbească în timpul dumnezeieștilor liturghii (**fură binecuvîntare**) și după cuvintele Apostolului Pavel să tacă, căci lor nu le-a fost îngăduit să vorbească (**dacă nu știu carte**) ci să se supună, după cum zice legea. Iar dacă vreau ca să învețe ceva (**cele fără cultură**) să întrebe acasă pe bărbații lor" (I Cor. 14, 34-35). -VI ec.70.

1622. -"Se hotărăște ca un episcop cînd va veni în altă eparhie cu scop de propagandă, speculînd cele religioase și ar voi să stea acolo mai multă vreme să nu predice și să slujească, mai ales cu scopul de a înjosi și nișina pe episcopul locului care este mai puțin iscusit întm învățatură și slujbă căci o astfel de purtare, întotdeauna a dat nașteri la tulburări ca și cum ar voi să'acapareze acea eparhie prin viclesugid intrigării, nesfiindu-se a părăsi eparhia încredințată lui și a se muta la alta mai bună. Deci și pentm vizite trebuie a se fixa timpul, fiindcă a nu îngădui nici un fel de vizită a unui episcop este ceva neomenos și dușmănos. Trebuie'să ne amintim că părinții au hotărit (**Ap. 14**) că dacă un mirean nu s-ar duce la liturghie în trei duminici la riid să fie oprit de la împărtășire și deci, cu atît mai mult, nu este drept și nici moral ca un episcop dacă nu este reținut de o nevoie mai grea să lipsească mai multă vreme de la slujbele Bisericii eparhiei sale și a mîhni (**sminti**) pe păstoriții săi". -(VI ec. 80; I-II, 16. -Sard. 1:.

1623. "Nu trebuie nimic trecut cu vederea (**cu privire la fața clericilor**). Sinepiscopii din eparhiile cu puțină avere internă, dar care au avere gospodărită în alte eparhii spre a ajuta celor săraci, socotim că ar fi bine să li se îngăduie să meargă la moșiile lor spre a se stringe rodurile, lipsind din eparhiile lor timp de trei duminici, adică trei săptămîni, în care timp ei pot să meargă și să participe la Liturghie în Biserica eparhială a prezbitendui din apropiere, ca să nu

f

fie lipsit de îmbisericire, dar să nu se ducă în cetatea reședință a episcopului eparhiot. Cu chipul acesta ei pot să-și agonisească cele de trebuință și totodată vor înlătura și păcatul trufiei (**din c. 11**)". -Sard. 12.

1624. -"Cu privire la contribuția și predic urca eliberării sclavilor în Biserică, să se ia exemplu după Biserica din Italia, spre a se putea

săvîrși 1625. -Preoteasa este soția legitimă a preotului din prima, lui și a toate celei, căsătorie, înainte de hirotonia în ipodiacon. Ea nu trebuie să fi vrednice avut vreodată legătură cu alt bărbat, **(VI ce. 26; Sf. Vasile 27)** ci trebuie să de fi fost fecioară. *"Să nu-și ia de soție o curvă sau spurcată, nici femeie credință lăsată de băibat, căci ei sînt sfinți pentm Dumnezeu" (I<;v. 21, 7).* *"Ea pentm trebuie să aibă o natură morală (Ap. 18) serioasă, modestă, (I Tim. 3, 11) cinstea înfînă și evlavioasă (Const. Ap. i, 8-10). întm cît sînt amîndoi un tmp, Bisericii șiamîndoi au aceleași obligații morale. Femeia este opaițe a bărbatului și mîntuirea din el luată și alcătuită și din această pricină Dumnezeu, aproape în sufletelor, toate locurile din Sf. Scriptură, se adresează mai înli băibalului ca cel iar noi sădintii zidit, fiindcă sînt doi într-un singur imp și împreună cu bărbatul avem **Se înțelege și femeia". -Sf. Ciprian D. I*. Fecioare 4.***

răsplata 1626. -"Voind noi ca toate să se facă spre zidirea Bisericii am înainte hotărît să punem ordine în viața preoților de la Bisericile ocupate de Domnului barbari. Astfel, dacă ei socotesc că pot călca dumnezeiescul canon .." **(Ap.'S)** care dispune a nu-și lăsa propria sa soție sub cuvînt de evlavie și (Combăți a face mai mult decît li s-a pomneit și din această pricină se înțeleg cu nd pe soțiile (or ca să se rețină de la împreunarea tmpească (legitimă). stăpînii Hotărîm (dacă au făcut această făgăduință) să nu mai trăiască deținători nicidecum împreună cu ele (în aceeași casă), ca prin aceasta să se de robi). dea dovadă de împlinirea făgăduințelor lor. Și aceasta am făcut-o, nu -Cart. 64. pentm altceva decît o iconomisire pentm socotița lor mică de suflet CLXXVII. și pentm moravurile lor străine (de adevărată înțelegere) și

PREOT slăbiciunea lor". -VI, 30 (V. Monahismul).

EASA 1627. -"Preotul de-i va face muierea lui preacurvie, acela să se călugărească într-o minăstire". -**FUG, K)7(V. Hirotonia).**

1628. -"Preoteasa căreia îi va muri preotul, de nu va putea să se (ie de cură(ia ei, de va vrea să se mărite neoprită să fie". -**ILT.75.**

1629. -"Cel ce va să fie preot, trebuie să fie în viață curat și îmbunătățit, așa să se caute să fie și femeia lui cinstită și curată". -**ILT, 84.**

1630. -"De va curvi muierea unui om și se va vădi de fapte dovedite, unul ca acela în slujba preo(iei nu va putea veni. Iar de se va hirotonisi cineva și după hirotonie muierea lui va curvi, atunci să o lase, iar de va vrea să se afle cu dînsa acela nu poate să aibă sau să țină vreun dar preoțesc". -**ILT, 84.**

1631. -"Iar de va fi preot și de va curvi preoteasa lui, poninsec dumnezeieștii părinți, de-i va fi voia să țină preoția, să se despartă de dînsa de

*tot. Iar de va vrea să țină pe dînsa ca mai înainte, atunci se desparte de rînduială preoției în care se află, pentm că aceea preoteasă a lui a curvit, dacă s-a spurcat este spurcată, pentm aceea preotul ei, de se va amesteca cu ea se face tot un tmp, de aceea și el se amestecă întm spurcăciunea celuiilalt și este spurcai. Drept aceea nu mai poate veni **Să fie întm slujba Bisericii**". -ILT, 84 (Vezi Curvia clericului. Văduvia, Hirotonia, Recăsătorirea preotului).*

CLXXIX.

PREOȚIA

1632.-Preotul este părinte (IV Regi 2,12; 6,21; 13,14) și se deosebește

de orice dascăl lumesc, fiindcă el naște fiii duhovnicești întru Hristos prin Evanghelie (I Cor. 4, 15)... *"Cunoaște fiule pe adevărata ta mamă, Biserica și iubește-o, cinstește și pe cel ce după Dumnezeu este tatăl tău, căci dacă despre părinții tmpeșli se spune: Cinstește pe tatăl tău și pe mama ta ca să-ți fie ție bine (Ex. 20,12). Și cine vorbește de rău pe mamă, cu moarte să moară (Ex. 21, 16), cu atît mai mult va îndemna cuvîntul să cinștiți și să iubiți pe părinții cei duhovnicești ca pe niște binefăcători și mijlocitori către Dumnezeu. Pe cei care "v-au născut a doua oară din apă" (Ioan 3, 5; F. Ap. 8. 5), pe cei care v-au dat Duhul Sfînt, pe cei care v-au hrănit cu laptele cuvîntului (I Cor. 3, 2), pe cei care v-au crescut cu știință, pe cei care v-au întărit cu povețe, pe cei care v-au hrănit cu tnipul Domnului și cu scumpul Lui sînge, pe cei care v-au curățit de păcate (Matei 6, 19) și v-au împărtășit cu Sf. Euharistie și v-au făcut părtași și împreună moștenitori ai făgăduinței lui Dumnezeu (Efcs. 3, 6) pe aceștia cinslește-i cu tot respectul, căci ei au luat de la Dumnezeu putere (Matei 25, 41) asupra vieții și asupra morții pentru a judeca pe cei păcătoși și a-i osîndi la moartea veșnică și a izbăvi de păcate pe cei ce se pocăiesc și a-i face vii". -Const. Apost. II, 35 (V. Părinte).*

CLXXX.

PRIETENIA

1633. -Prietenia este simțul reciprocității și al apropierii între oameni, care au idei și fapte asemănătoare. Ea se desăvîrșește în bună și rea. Oamenii fără căpătii, jefuitorii, hoții, sînt prieteni între ei potrivit cu scopurile nelegiuite pe care le urmăresc. Adevărata prietenie bună se face numai pe temeiul legii morale, a dreptății și a sfințeniei, care fac pe prieteni să fie sinceri, buni,

drepti și gata de jertfă pentru idealul cerut de legile lui Dumnezeu.

"Prietenul credincios este acoperământ tare și cel ce l-a găsit a aflat o comoară. Cu prietenul credincios nimic nu se poate asemăna și nu este măsură bunătății lui. El este leacul vieții și cei ce se tem de Domnul își vor ține bine prieteșugul lor, căci țin la aproapele ca la ei înșiși". -Sirah 6, 14-17.

CLXXXI.

PROTIA

1634. -Protia este întîietatea de care se bucură un cleric față de semenii săi în ierarhia slujbelor. Ea se întemeiază canonic și indiscutabil pe treptele de arhieru, preot și diacon. însă protia discutabilă este cea a clericilor de pe aceeași treaptă. Clericii lipsiți de evlavie și înțelegere care se iau pe sine de exemplu prin cultul personalității, alimentată de lingușitori și nu pe Hristos, în decursul istoriei, au dat prilej de mari tulburări în biserică. Cultul amorului propriu, a dus la schisme și erezii regretabile, fărîmițînd unitatea bisericii și răstîgnind iarăși pe Hristos, în numele căruia zic că slujesc ca și Iuda sau ca Simon vrăjitorul (F. Ap. 8, 15-25; Ioan 13, 15; Matei 11,29; Filip 2,5). Boieria, traiul bun, luxul și revărsarea orgolioasă în afară fac pe clerici să devină altceva decît ce spune lumii că sînt (Matei 23).

1635. -în cadrul organizației colective, chiar de Ia început se pare că s-a dat protie aceluși episcop, care era în orașul principal sau capitulă, după cum se observă și Ia sinodul apostolic care a avut pe Iacob ruda Domnului și care nu era din cei 12 apostoli (F. Ap. 15,13; 1,19, 219). însăși pastorală lor este făcută în nume colectiv al apostolilor și prezbiterilor (F. Ap. 15,1-22). în ședințele sinodale ale apostolilor și ale urmașilor din primele secole, președintele avea întîietate de onoare conform cu Matei 23. 18-12, Luca 9. 46-49 Se pare că s-a dat cam întotdeauna protia episcopului capitalei, ca cel ce cunoștea mai bine treburile obștești, era mai cult și astfel, putea conduce dezbaterile mai bine. De aici întîietatea de onoare care a fost pricină de regretabile neînțelegeri. Sinodul II ecumenic 3X1 *"stabilirea patriarhalele și diviziunile provinciilor așa ca nici-un episcop nu putea să nu facă nimic pe viitor în eparhia altora"* (Socrat Ist. Bis. V. 8; Sozomen Ist. Bis. VII, 9, 12; Evagrie Ist. Bis. I, 2-5).

1636. -"Deoarece este obicei și tradiție veche, ca episcopul din Elia (Ierusalim) să se bucure de cinste, să aibă treapta cinstei, păzindu-se cele cuvenite mitropoliei". -I ec. 7.

1637. -"Episcopii diecezelor să nu se amestece în Bisericile învecinate și nici să le tulbure, ci potrivit canoanelor, episcopul Alexandriei să administreze numai pe cele din Egipt; episcopii din Orient să cînnuiască numai Orientul, respectînd prerogativele Bisericii din Antiohia, potrivit canoanelor de la Niceea; episcopii diecezelor din Asia să cînnuiască numai Bisericile din Asia; cei din Pont pe cele din Pont; iar cei din Tracia să le cînnuiască numai pe cele din Tracia. Dacă nu sînt chemați, episcopii să nu treacă peste hotarele diecezei lor penlni hirotonie, sau alte treburi bisericești. Respectîndu-se canonul cel statornicit mai înainte privitor la dieceze, este înșă lucni lămurit în fiecare eparhie, treburile ei le orinduieste sinodul, potrivit cu cele hotărîte de la Niceea. Cît despre Bisericile lui Dumnezeu care sînt la popoarele barbare, ele să fie cîrmiule potrivit cu obiceiul pe care l-au ținut Părinții". -(Sard. n , 12). II ec. 2.

1638. -Cum Roma fusese prima capitală a imperiului se dădea protia de onoare și episcopului din ea. Pe vremea sinodului ecumenic 381, fiind capitala mutată în răsărit, se precizează: "Dar episcopul Constantinopolului să aibă întîietate de onoare după episcopul Romei, pentm că este Roma nouă". -II ec. 3.

1639. -"Lucni nou și potrivitnic orinduielilor bisericești și canoanelor Sfinților Apostoli și care primejduiește libertatea tuturor, ne-a vestit prea iubitornd de Dumnezeu episcop Nighin și ceilalți prea iubitori de Dumnezeu episcopi care sînt cu el în provincia Cipndui: Zenon și Evagrie. Deoarece pentm că patimile obștești au nevoie de o vindecare cu atît mai mare cu cît aduc vătămare mai mare și mai ales întrucît ne-a fost obiceiul vechi, ca episcopul cetății Antichienilor să facă hirotoniile în Cipm, după cum au arătat bărbații drept credincioși, cei ce au făcut parte din Sfîntul Sinod -prin scrisorile și graiurile lor, unnează ca cei puși în frntea sfintelor Biserici din Cipm vor fi neîncălcați și nesupărați, potrivit canoanelor cuvioșilor părinți și obiceiului vechi, făcîndu-se prin ei hirotoniile drept credincioșilor episcopi. Lucrul acesta se va păzi și la celelalte dieceze și provincii de pretutindenea, astfel încît nimeni dintre prea iubitorii de Dumnezeu episcopi să nu ia altă eparhie care n-a fost mai dinainte și de la început sub el sau sub cel dinaintea lui; și chiar dacă a luat cineva și și-a însușit-o cu sila, să o dea înapoi ca nu cumva să se calce canoanele părinților și nici sub înfățîșarea de lucrare sfîntită să se strecoare mîndria stăpînirii lumeste, nici să nu uităm și să

pierdem cît puțin libertatea pe care ne-a dăndt-o Domnul nostm Iisus Hristos Izbăvitond Uiftiror oamenilor prin sîngele Său. A socotit deci Sfîntul Sinod ecumenic ca să se păstreze curate și neatînse în fiecare provincie drepturile avute de la început și mai dinainte după obiceiul în ființă din vechime, fiecare mitropolit avînd voie a primi spre întărirea sa, copie din cele hotărîte. Iar dacă cineva ar aduce o hotărîre potrivnică celor acum statornicite, întreg sfîntul și ecumenicul Sinod a socotit ca aceasta să rămînă fără tărie". -III ec. 8.

1640. *-“Unnînd întm toate hotărîrile sfinților părinți și recunoscînd canonul citit acum, al celor 150 prea iubitori de Dumnezeu episcopi, ce s-au adunat în împărăteasca cetate a Constantinopolului sau Roma Nouă, în vremea piosului întru amintire Teodosie cel Mare, hotărîm și noi, votînd aceleași lucruri cu privire la prerogativele prea sfintei Biserici din Constantinopol sau Roma Nouă. Căci părinții au dat întîietatea cuvenită tronului Romei cei mai bătrîne, fiindcă această cetate a fost capitala imperiului. Și tot pentru același motiv, cei 150 de prea iubitori de Dumnezeu Părinți au dat aceeași întîietate prea sfințitului tron al Romei Nouă, socotind cu drept cuvînt că cetatea care s-a învrednicit să aibă împărat și senat, să capete aceeași întîietate ca și împărăteasca cetate mai veche Roma, iar în treburile bisericești să se mărească, fiind a doua după aceea, însă prea sfințitul tron al prea sfintei Biserici din Constantinopol, despre care am pomenit mai sus, va hirotoni numai pe mitropoliții din diecezele: Pont, Asia și Tracia precum și pe episcopii din țările barbare ale diecezelor amintite mai înainte. Adică, fiecare mitropolit din diecezele de mai sus să hirotonisească pe episcopii eparhiei, împreună cu episcopii respectivi, după cum poruncesc dumnezeieștile canoane, iar mitropoliții diecezelor de mai sus, precum am spus, să fie hirotoniți de către arhiepiscopul din Constantinopol, după ce potrivit obiceiului s-a făcut alegerea într-un glas și s-a adus la cunoștință lui". -IV ec. 28.*

1641. *-întrucît în Ierusalim predicase Iisus și apostolii, episcopul din el trebuie să aibă întîietate, căci în decursul timpului, Ierusalimul a rămas la urmă din pricina neînsemnătăii politice și astfel sinodul VI precizează: “Innoind cele legiferate de cei 150 sfinți părinți adunați în această de Dumnezeu păzită cetate împărătească (381) și de 630 întruinți la Calcedon (451), hotărîm ca scaunul Constantinopolului să aibă cîntea identică cu tronul Romei vechi și să înalțe la egalitate în afacerile bisericești, fiind al doilea după acela, apoi să se numere scaunul cetății Alexandria, apoi cel al Antiohiei și la urmă cel al Iemsalimului". -VI ec. 36.*

1642. -"Pentru episcopii refugiați se orînduiește ca episcopul hirotonisit canonic, care s-a refugiat din cauza năvălirilor barbare, poate hirotonisi clerici și din refugiu, pentru eparhia sa încă văduvită". "...Deci, am hotărît că mai presus de orice motiv, acești episcopi să hirotonisească canonic și să li se recunoască înființarea, potrivit cu drepturile lor eparhiale și tot ceea ce ei hotărâsc să fie bune și legale, fără a li se împiedica dreptul de cîrmuire". -**VI ec. 37.**

1643. -"Păstrăm și noi canonul cel așezat de părinții noștri (**IV ec. 17**) care hotărăște că dacă vreă cetate s-a întemeiat prin puterea împărătească sau s-ar întemeia în viitor pentru rînduierile bisericești de împărțire administrativă, trebuie să se orienteze după împărțirea politică de stat", -**VI ec. 38.**

1644. Ioan, arhiepiscopul insulei Cipru, s-a strămutat cu episcopii și poporul său în Eleusis din cauza năvălirilor barbare (**în 646**). În noua așezare, la noul Iustinianopol el va avea aceleași drepturi arătate de părinții din Efes (**IV ec. 8**), în cuprinsul eparhiei Constantinopol, hirotonisind clerici (**pentru colonia sa**) părinții noștri au învățat să se respecte obiceiurile administrative ale fiecărei eparhii, încît episcopul Cizicului va fi supus lui Ioan așezat în Iustinianopol cu toți ceilalți episcopi supuși lui Ioan care va hirotonisi și pe episcopul Cizicului". -**VI ec. 7**).

1645. -"Nu se cuvine ca prezbiterii, înainte de intrarea episcopului, să intre și să stea în altar, ci să intre după episcop, fără numai dacă ar fi neputincios sau episcopul ar lipsi". -**I^a aod. 56.**

1646. -"...Vechea rînduială bisericească ne arată că nici un episcop nu a îndrăznit să-și ia înțietatea față de cei mai vechi din hirotonie, ceea ce s-a păstrat cu bucurie de către urmași... Astfel, cei hirotoniți mai tîrziu să lase locul celor mai vechi și să nu îndrăznească a lucra ceva fără învoirea acestora..." -**Cartagina 86.**

1647. -"Apoi s-a hotărît ca cei ce se vor hirotoni de acum înainte în eparhiile Africii să primească scrisori (**gramata**) de la cei ce-i hirotonisesc, iscălită cu mîna aceloră, cuprinzînd ele consulul și ziua (**cronologică proconsulară**) pentru ca să nu se nască nici o îndoială în privința celor din urmă sau a celor hirotoniți mai înainte". -**Cart. 8°.**

1648. -**După canoanele protia între clericii egali, o are cel mai vechi în hirotonie (Cart. 86), clar acolo unde predomină duhul frățietății evtuighelice, la slujbă în sobor, ei pot s-o exercite după învoială, după**

vîrsta, sau după cum slujesc cu rindul, exercitîndu-o cel ce este în săptămîna rîndului său,
etc(V. Gnstca).

1649. *"In Biserică după rînduiala stau mai întîi preoții, după aceea călugării, care au luat o viață mai înaltă și cerească și au ales curăția și sărăcia. Aceștia se cuminesc mai înainte de toți mireni și de toți cei ce sînt în dregătorii, afară de împăratul, căci el are a doua ungere, iar după călugări, ceilalți mireni".*
-Simeon Tes. V, 142.

1650. *"După rînduiala mai mare este preoția decît călugăria mai presus de cuvînt, căci lucmrile preoției sînt lucmrile lui Dumnezeu și fără de preoție nu poate fi cineva creștin, nici a avea sfințenie, nici a se împănași cu Dumnezeu. Mai mare este însă rînduiala călugărească decît preoția mireană, precum zice Dionisie, nu după preoție ci după viață ... preoția pumrea blagoslovește și preotul sfințește și pe călugăml cel mai înalt cu viața. De aceea și Antonie se cucerea și își pleca capul nu numai arhierelor ci fecămi preot...".* **-Sim. Tes. IX, 33.**

CLXXXII. PROVIDENȚA 1651. -Dumnezeu a creat din nimic toată lumea văzută și nevăzută și o conduce prin providența Sa (Ps. 103, 1-30). El conservă toate lucrurile și ființele conform cu planul după care au fost create (F. Ap. 17, 28; Ev. 1, 3; Colos. 1, 17; înțlept. Solomon 11, 24-26). EI cheamă iu colaborare toate ființele raționale și în măsura în care ele răspund la această chemare, ele se desăvîrșesc și ajung fericite (Efes. 1, 4-5; 2, 20; Colos. 1,16-23; ITes. 4,7-8; Tit. 2,11-13; Ps. 103,28). El guvernează sub diferite forme pe acele ființe raționale care se răzvrătesc, aducîndu-le la calea pocăinței (F. Ap 9,3-17; Ioan 5,14). Răul făcut de ele îl transformă în bine (Fac. 50, 20) sau îl îngrădește ca să nu vatânie decît pe cei învechiți în păcate (Iov. 25, 1-39). Oamenii răi sînt uneori întrebuițați de providență ca să pedepsească pe cei nepocăiți, ca să biciuiască pe cei greșiți pentru a lor îndreptare (Ier. 13,1-27; Isaia 44, 27; 45, 1; Luca 13, 1-5).

1652. *"Cei ce se nevoiesc în viața aceasta spre evlavie sub îndntmarea providența dumnezeiești, sînt probați prin cele trei ispite: Sau li se dămiesc cele plăcute ca sănătatea, frumusețea, belșug de copii, bogăție, slavă și cele asemenea; sau vin asupra lor pricini de întristare ca lipsa de copii, de avuție și slavă sau le vin pricini de durere în tmp ca boli, chinuri și cele asemenea. Către cei*

dintii zice Domnul: "De nu se va lepăda cineva de toate câte le are, nu va putea să fie ucenicul Meu" (Luca 14, 33). Iar către cei de al doilea și al treilea: "Întm răbdarea voastră veți dobîndi sufletele voastre" (Luca 21,19) -Filoc. II p. 74-75, 91.

1653. -"Acela care iubește lucrurile bune și frumoase, tinde dc bună voie către harul dumnezeirii, fiind călăuzit de providență prin rațiunile înțelepciunii. Iar acela care nu este îndrăgostit de acestea, e tras de la păcat împotriva voii lui și lucnd acesta îl face judecata cea dreaptă prin diferite moduri de pedepse. Cel dintii, adică iubitond de Dumnezeu, e îndumnezeit prin providență, cel de al doilea adică iubitond de materie, e oprit de Judecată să ajungă la osîndă". -Filoc. iii, p. 252,19."

CLXXXIII.

PUSTNICIA

1654. -Pustnicia sau sihăstria este viața celui ce s-a retras din legătura cu oamenii, pentru a se desăvîrși în continuă cugetare cu Dumnezeu, prin post, rugăciune și contemplație. Sînt mari astfel de naturi și capacități mistice, care posedă acest sublim simțămînt al chemării harice. Unii au putere numai să dorească această situație, dar nu să o și împlinească. De aceea, se și impune multă autocercetare și ajutor din partea conducerii duhovnicești, pentru a verifica pe cei ce ar păși pe o astfel de cale. Ea se poate împlini în două feluri: fie retragerea într-o chilie ferită a minăstirii, fie că se îndepărtează într-o pădure departe de oameni, după sfaturile date de Cuviosul Ioan Scărarul și Isaac Șirul (V. Monahismul).

CLXXXIV.

RĂBDAREA

1655. -Răbdarea este acceptarea liniștită a unei situații date, este curajul de a suferi întru așteptarea împlinirii unei dorințe sau unui ideal (1650). Răbdarea sau suferința așteptării creștine este mai slabă sau mai puternică, mai scurtă sau mai lungă după felul credinței și al Idealului urmărit. Cine crede în Dumnezeu și în poruncile Lui, suferă și rabdă totul, știind că nici un fir de păr din cap nu se mișcă fără voia Tatălui Ceresc (Luca 12, 7). "Ba mai mult, ne bucurăm chiar în necazurile noastre, căci știm că necazul aduce răbdare, dar răbdarea aduce bimița în ispite, iar bimița aduce nădejde, iar nădejdea aceasta nu înșeală niciodată, pentm că dragostea lui Dumnezeu (prin răbdare) s-w turnat în inimile noastre

*prin Sfântul Duh , care ni s-a dat" (Rom. 5, 3-5). Întru răbdarea voastră veți dobîndi sufletele voastre, căci Dumnezeu poartă grijă de viața fiecămi în parte" (Luca 21, 19). **Dumnezeu a și pregătit porțița de a scăpa din ispită mai înainte de a intru în ea (1 Cor. 10,13).***

1656. *"Mei bogăția, nici sărăcia nu sînt rele în ele însele, ci ajung astfel după voința celor ce se slujesc de ele...". **Și pe cel mic la suflet nu-l poate ajuta bogățiile și nici pe cel tare în virtuți nu-l poate vătăma niciodată sărăcia.** -Sf. I. Ihsosostom -D. Statui XV, 3-4.*

1657. *"Robii creștini au fost legați în lanțuri, Domnul lor răstignit pe Cnice și cu toate acestea propovăduirea evangheliei se întinde zilnic răspîndindu-se tocmai prin mijloacele prin care se credea a fi împiedicată. Cnicea și lanțurile care se credeau odinioară că erau semne de groază, acum au ajuns semne de mîntuire...". **Cînd vei șede la masă îți vei aduce aminte de toate acestea, te vei lăsa de beție și îmbuibare, învățînd că trebuie să fim cu grijă zicîndu-ți în tine însuți: Pavel în lanțuri și în temniță, iar eu Ia beție și masă îmbelșugată, atunci cum voi mai dobîndi iertarea? sr. 1.** Hrisostom -D. Statui XVI, 5.*

1658. *"Ți-a venit vre o ispită de la fratele și supărarea te-a dus la ură? Nu te lăsa biruit de ură, ci învinge ura în dragoste. Și vei învinge în chipul acesta: rugîndu-te pentru el cu adevărat lui Dumnezeu primind apărarea Lui sau chiar iscodindu-i tu apărarea și socotindu-te pe tine cauză a ispitei și fiind cu îndelungă răbdare pînă va trece norul". -Filoc. II, p. 102, 22.*

1659. *"Bărbatul îndelung răbdător este cu mare înțelepciune (Prov. 14, 29) fiindcă toate ce-i vin asupra-și le aduce în legătură cu sfîrșitul; și așteptîndu-l pe acesta, răbdă înîmplările supărătoare; iar "sfîrșitul este viață veșnică" (Rom. 6, 22) după dumnezeiescul Apostol; "Iar viața veșnică aceasta este, ca să te cunoască pe line Unul adevăratul Dumnezeu și pe Cel ce l-ai trimis, Iisus Hristos" (Ioan 17, 3) -Filoc. II, p. 102, 24.*

CLXXXV.

RĂPIREA FEMEILOR 1660. -Răpirea femeilor spre căsătorie se face mai ales în lumea păgînă, însă căsătoria creștină se întemeiază pe consimțămîntul liber al ambilor soți. Cel ce răpește logodnica fără voia ei este socotit ca un tîlhar și curvar și deci se canonisește greu. Dacă răpirea se face cu învoirea logodnicii ca să evite împotrivirea părinților, care sînt neînțelegători, atunci amîndoi

se canonisesc mai mult sau mai puțin pînă ce lucrurile se normalizează, spre bine (V. Căsătoria legală).

1661. -"Sinodul a hotărît ca cei ce răpesc femei sub cuvînt că se vor căsători cu ele, precum și cei ce lucrează împreună sau ajută răpitorilor, dacă ar fi clerici să cadă din treapta lor, iar de ar fi laici să se anatematizeze". -**vi ec. 92 (iv ec. 27).**

CLXXXV1.

RĂZBOIUL

1662. -Războiul în sens militar este rezolvarea neînțelegerilor dintre state cu ajutorul forței și acela are dreptate care este mai tare. în sens evanghelic, războiul este lupta lăuntrică cu păcatul conform legilor lui Dumnezeu: Acela este mai tare care s-a biruit pe sine în legătură cu păcatul (Efes. 6,10-16; I Petru 2, 11). în relațiile dintre oameni, creștinismul propovăduiește pacea și colaborarea frățească, fiindcă toți sînt fii ai aceluiasi Dumnezeu -Tată care Ie-a poruncit: Fiți sfinți că și Eu sînt Sfînt (1 Petru 1, 16 ; Luca 6, 36; Rom. 12, 12). Acolo unde glasul Evangheliei nu mai este ascultat, Biserica recomandă resemnare și credință ture în dirijarea providenții și dreptății lui Dumnezeu (Ioan. 16, 1; F. Ap. 8,1; 13, 50; Rom. 12, 14; II Cor. 4, 9, Gal. 6,12; II Tim. 3,12). Deci ea nu recomandă vărsarea sîngelui, dar întrucît conducerea statului este principial o instituire dumnezeiască (Ioan 19,11; Rom. 13, 1-7), Biserica lasă pe seama mijloacelor ei organizatorice mult-felurite, de a rezolva răul intern și extern al statului îngăduindu-1 ca pe un rău inevitabil asupra căruia Dumnezeu veghează (I Tim. 2, 1-4; Tit. 31; I Petru 2, 13, 15; Apoc. 13, 9-10; 16, 14).

1663. -"Părinții noștri (**Âtanasie**) n-au socotit între ucigași pe cei ce au omorît în timp de război (**legal de apărare**). Eu socotesc că li s-ar putea da iertare celor ce s-au luptat pentm apărarea moralității și a dreptei credințe (ca la Judec. 21, 5-11; I Regi 15, 1-3; Exod. 17, 16). Dar socotesc că este bine să-i sfătuim și să-i oprim de la împărtășire timp de trei ani pentm că și-au murdărit mîinile cu sînge și mai ales dacă și-au îndulcit inima **ÎII a UCide**" (I Regi 7, 13; III Regi 5, 1-6). Sf. Vasile 13.

1664. -"Voinicul care va ieși la război și se va lovi cu alt volnic și-l va bimi și-l va supune sub el, iar acela știind că va fi omorît se va supune și se va mga să nu-l ucidă, iar biniitond nu se va milostivi și-l

va ucide să se lepede de creștinătate și să se pocăiască douăzeci de ani și metanii cîte o mie pe zi, fiindcă a ucis pe cel ce s-a supus lui...".

-PBG. 42.

CLXXXVI. RĂZBUNAREA

1665. -Răzbumarea este răsplata răului pentru răul suferit. Scriptura ne învață: *"Pomncă nouă vă dau vouă ca să vă iubiți unii pe alții"* (Ioan 13, 34). Prea iubiților, nu căutați și vă răzbumați singuri, ci lăsați să răzbumine mînia lui Dumnezeu căci scris este: **A mea este izbânda, Eu voi răsplăti zice Domnul. Dimpotrivă, dacă vrăjmașul tău este flămînd, dă-i să mănînce, dacă este însetat dă-i să bea și dacă vei face astfel, vei îngrămădi cărbuni aprinși pe capul lui. Nu te lăsa să tii biruit de rău, ci biruiește răul cu facere de bine** (Rom. 12, 17-21). Adevărata răzbumare o face numai Dumnezeu și ea trebuie cerută de la El (Apoc. 14, 12-13). Pe tărîm social, răzbumarea o face numai autoritatea în drept pe baza legilor judecătorești.

1666. -*"Cel ce a oprit ura poruncește acum dragostea față de dușmani; Cel ce a interzis răzbumarea (F. Ap. 20, 35) poruncește acum răbdarea nu pentm că răzbumarea îndreptățită ar fi nedreaptă, dar pentm că este mai bună răbdarea"*. (Matei 5,43-44) -Const. Ap. VI, 23.

CLXXXVII. RĂUL

1667. -Răul se definește de unii ca o lipsă a binelui. Bunul Dumnezeu din nimic a creat toate bune (Fac. 1, 21-22; Luca 18, 19). O parte dintre ființele raționale, îngeri și oameni datorită liberei lor voințe, au călcat legea binelui creat și prin aceasta ele au creat răul moral, care se desfășoară dialectic și din care decurge și cel fizic (Fac. 3,1-24; Rom. 3, 8, 12, 9; Matei 6, 36). Răul este singura creatură din nimic a ființelor raționale, care nu vatămă cu nimic pe Dumnezeu, ci numai pe autorii Iui, aruncîndu-i într-o necurmată contradicție (Fac. 6,5-6; Prov. 12, 21; Matei 13, 49; Rom. 1, 29-30).

1668. -Răul n-are substanță de sine stătătoare, ci ființa lui constă în acțiunea contrară legilor lui Dumnezeu, ca o antiteză față de teza creațiunii întru totul bune. El atîta dăinuiește cît durează și acțiunea contradictorie care-i dă ființă. Răul fizic observat în natură, își are originea din răul moral și dialectic. El decurge din legea fizico-chimică

a

facerii și prefacerii din natură. Răul în lume este o realitate (Rom. 2,9, 6,

17; Fac. 6,1-7; Rom. 7, 6-17; 13, 12; Gal. 5, 16; Ioan 7, 7; 1 Ioan 2, 15; 3, 13).

Dumnezeu

dirijează răul respectînd libertatea omului și-I transformă în bine pentru toți cei buni (Fac. 50, 20; Ex. 1, 20,21; 7,11,12; 14.7-14; Num. 26, 14-39;

I

Regi

15,10-35; F. Ap. 3,14-26; Apoc. 22, 10-15; Luca 13,1-5).

1669. -"Păcatele ne vin prin reaua întrebuițare a puterilor (facultăților) sufletului, a celor poftitoare, irascibile și raționale. Neștiința și nechibzuința vin din reaua întrebuițare a puterii raționale. Ura și necumpătarea din reaua întrebuițare a puterii irascibile (iuțimea) și poftitoare. Iar din buna întrebuițare a acestora ne vin cunoștința și chibzuință, iubirea și cumpătarea. Dacă e așa, nimic din cele făcute de Dumnezeu nu este rău". -**Filoc. II, p. 77,3.**

1670. -"Răul din draci stă în acestea, zice fericitul Dionisie: în mînia fără judecată, în poftirea fără minte, în închipuirea pripită. Iar lipsa de judecată, lipsa de minte și pripirea la ființele raționale sînt scăderi ale rațiunii, ale minții și ale chibzuirii. Scăderile însă vin după aptitudini. Așadar a fost odată cînd era în el rațiune, mintea și chibzuiala cuviincioasă. Iar dacă-i așa, nici dracii nu sînt prin fire răi, ci prin reaua întrebuițare a puterilor firești s-au făcut răi". -**Filoc. II, p.**

77, 78, 5.

1671. -"Răul nu se contemplă ca stînd în legătură cu ființa făpturilor, ci în legătură cu mișcarea (acțiunea) lor greșită și nerațională". -**Filoc. II, p. 101,14.**

CLXXXIX. RECĂSĂTORIREA PREOȚILOR

1672. -Recăsătorirea preoților a fost strict interzisă chiar de la început: "Episcop, preot sau diacon să se hirotonisească numai acela care s-a căsătorit o singură dată" (Tim. 3,2-12; Tit. 1, 6), fe ca le trăiesc soțiile, fe că le-au murit. Însă după hirotonie nu le mai este îngăduit să se mai căsătorească, dacă sînt necăsătoriți sau dacă au soții să se împreuneze cu altele, ci să se mulțumească cu aceia pe care a avut-o cînd a fost hitoronisit. Servitorii (paraclisierii), cîntăreții, anagnoștii și portarii pontncim ca să fie căsătoriți o singură dată, iar dacă au

intrat în cler mai înainte de căsătorie, le îngăduim să se căsătorească dacă doresc aceasta ca nu cumva păcătuiind să fie pedepsiți. Însă pomniscim ca nimeni dintre clerici să nu ia soție desfrinată, servitoare din casă, văduvă, pe cea lăsată de bărbat cum zice legea (Lev. 21,1-15). Diaconița să se facă o fecioară neprihănită (I Tim. 5,9), dacă nu, poale să fie și o văduvă, care s-a căsătorit o singură dată, credincioasă și cinstită". -Const. Ap. VI, 17.

1673. -Creștinul care pricepe idealul preoției și simte viața creștină și o trăiește, când el citește unele broșuri ale unor clerici căzuți launtric din har, chiar dacă după forma juridică sînt în har, rămîne surprins de joshnicia copilărească a pretinselor dovezi prin care ei justifică căsătoria a doua. Iată cum rezumă Origen (+ 254) tradiția de el moștenită și consemnată mai tîrziu de sfinții .
părinți în canoane: "... Nu se vor încununa și nu vor avea parte de împărăția lui Dumnezeu ereticii care combat căsătoria mirenilor, după cum și în Biserica văzută, oprește de la slujbele și treptele ierarhice, sînt nu numai curvia și preacurvia, dar și a doua căsătorie întrucît nici episcopul, nici preotul, nici diaconul nu se pot căsători a doua oară". -Origen, Luca, Omilia 18.

1674. -în toată istoria Bisericii se cunoaște o singură excepție în sec. IV, de a se căsători după hirotonie numai diaconii prea tineri, în condițiile indicate la Ancira 10, care excepție, abia a fost tolerată numai atunci, local în eparhiile Andrei ca o faptă a trecutului, iar mai apoi, a fost suprimată ca fiind contrară canonului apost. 26, etc, ca și în canonul S. VI ec. 3,6 de mai tîrziu în care se interzicea recăsătorirea nu numai a diaconului, ci și a ipodiaconului. Orice fel de argumentare de natură socială, familială, gospodărească, etc. pentru susținerea recăsătoririi preoților este glasul păcatului din omenescul ordinar, pus în slujba păcatului. De aceea, orice candidat la hirotonie trebuie să se cerceteze bine pe sine, dacă este în stare să trăiască și să ducă cu demnitate înalta misiune a preoției sub toate loviturile soartei, ajutat cu grijă și metodic de duhovnici în toată perioada pregătirii sale și pînă la hirotonie. Și cînd li se dă adevărîntă de hirotonie să fie reală ca rezultat al cunoașterii din copilărie a candidatului, căci altfel se va face părtaș la păcatele lui trecute și viitoare (I Tim. 5, 22; Ps. 49, 14-23).
V. Hirotonia.

1675. -"Prezbitend care se va căsători după hirotonie să se scoată din treapta sa, caterisindu-se (**VI ec. 3, 6; Ancira 19**). Cel ce va face curvie sau preacurvie să fie exclus cu desăvârșire din cler și să se canonisească" (**I ec. II**) - **Neocez. 1.**

1676. -"Concubinajul clericilor hirotonișiți după canoane (**celibitari sau văduvi**) niciodată nu poate fi aprobată ca o adevărată căsătorie, ci în tot chipul trebuie să se mpă încercarea lor de a se mai căsăton penlni demnitatea lor bisericească și pentm a nu se da prilej ereticilor să ne defaime, cum că noi atragem pe oameni la noi, prin faptul că le îngăduim **Să păcătliaSCă nepedepsiți**". -**Sf. Vasile 6 (V. Curvia cleric. Concubinajul).**

1677. -"Să se cerceteze cu privire la prezbitend Vist din Erevă și dacă a silit vreo femeie despărțită de bărbatul ei fiind viu, să nu-i fie iertat a mai fi prezbiter, întnicît nici ca mirean nu i se **cade** a mai fi în adunarea creștină, căci Biserica obișnuiește pe unii ca aceștia a-i afurisi. **însă** aceasta nu-i atrage osîndă episcopului Apolo, dacă din neștiință l-a hirotonisit. Sfîntul Sinod poruncește să fie scoși din cler toți cei ce se dovedesc a fi nevrednici după hirotonie din pricina păcatelor lor". -**Teofii 3.**

1678. -"Iar în privința lui Panuf, cel care s-a așezat diacon în Lico, trebuie să se cerceteze. Și de s-ar dovedi cum că fiind el numai catehumen a primit în comuniune de nuntă pe nepoata sa de frate, iar după botez a fost înaintat în cler, să rămînă în cler numai dacă a murit acea femeie și dacă după botez nu s-a mai împreunat cu dînsa. Iar dacă după botez, credincios fiind, a primit în comuniune de nuntă pe nepoata sa de frate, să fie înstrăinat din cler (**caterisit**) dar această împrejurare nu-i atrage episcopului Apolo osîndă dacă din necunoștință l-a hirotonit pe el". -**Teofii 5.**

1679. -"Să se cerceteze despre lacod dacă citeș fiind, s-a făcut vinovat de curvie și apoi a fost înlăturat de prezbiteri, iar mai tȘrziu (**cine Știe prin ce împrejurări**) a fost hirotonisit, numai după ce se va face cercetarea amănunțită să se scoată din cler, iar nu numai pe temeiul bănuielii, denunțului și defăimării. De nu va fi vinovat să rămînă în cler, căci nu se cade a se ține seama de clevetirile cele deșarte". -**Teofii 6 (V. Hirotonia).**

1680. -"Prezbiteml Macim (**spovedindu-se la mine**) a spus că din necunoașterea canoanelor s-a căsătorit nelegiuit. întmcît el este tulburat că nu este primit în Biserică (**la împărțășirea ca mirean**), a fĂgăduit că se va despărți de femeia care și ea dorește aceasta. Deci (**tu Agaton**) dacă te vei convinge că fac aceasta prin învoială și fără vicleșug fiind statornicită

canonisarea pe zece ani, Ui să rinduești ca ei să stea pe un timp, la un loc cu catehumenii. Iar în caz că ei vor umbla cu vicleșug și socoti că trebuie a li se aplica altă canonisare mai aspră, fă cum te va lumina Dumnezeu, fiind călăuzit întotdeauna de dreapta socoteală, căci el fiind în eparhia ta, poți mai bine să știi toate cele de folos". -Teofii 13.

CXC.

RECUNOȘTINȚA 1681. -Recunoștința este act sufletesc de mulțumire pentru binefacerile spirituale și materiale pe care le-am primit de la Dumnezeu, de la părinți, de la generațiile trecute și cele prezente, de la autoritățile sociale și bisericești și de la aproapele cu care colaborăm (Prov. 19, 14; Ier. 18, 20; Ecles. 9, 14-16). Un om CU conștiință dreaptă are datorie față de toți aceștia și el trebuie să se roage lui

Dumnezeu pentru ei și să mulțumească tuturor pe măsura posibilităților, fără a cădea în păcatul lingușirilor sau să se arate nerecunoscător, căci păcătuiește (Ps. 34, 12; Luca 6, 35; 17, t5-18; II Timi. 3,2; Rom. 1,20-21; Is. 26,10).

CC.

REFUGIAȚII

1682. -Refugiații clerici să se întoarcă la posturile lor, fiindcă ei prin hirotonie, s-au căsătorit duhovnicește cu Biserica și turma păstoriților lor, de care nu trebuie să se despartă niciodată ca păstorul cel bun (Ioan 13,1-15). *"Hotărîm ca acei clerici care nu din cauza năvălirilor barbare sau alte împrejurări (VI ec. 17) au plecat de la parohiile lor, cînd vor înceta aceste năvăliri sau împrejurări, ei trebuie să se întoarcă iarăși la Bisericile lor și fără motiv serios să nu le mai părăsească timp îndelungat. Dacă cineva nu va împlini acest canon să se afurisească pînă ce se va întoarce la Biserica sa. Această pedeapsă să se aplice și aceluia episcop care-i reține". -VI ec. 18.*

CCI.

REGIONALISMUL

1683. -Regionalismul este mentalitatea celor ce se unesc pe temeiul lumesc al faptului că sînt din același sat, sau regiune și disprețuiește pe alții, uitînd că toți creștinii sînt frați întru Hristos, iar înaintea lui Dumnezeu nu se face deosebire că este "iudeu sau elin" (Gal. 3, 28), ci toți sînt frați de la Adam. Singurul

criteriu al tovrășiei creștine este moralitatea evanghelică întemeiată pe credință și dragoste curată, care iubește pe om chiar și în păcatele lui, însă fără a se molipsi de ceva rău de Iu el. Cine se călăuzește de ideile strimte ale regionalismului, cade în urîciune, zavistie și dușmănie de moarte (Rom. 10, 12) și astfel devine un creștin ca un tăciune scos din foc (Zaharia 3,2-4).

CCII.

RESPECTUL

1684. -Respectul este atitudinea bunelor raporturi de colaborare și iubire practică, față de cei mici, față de cei egali și față de cei superiori, căci fiecare om are demnitatea lui, care cere a fi respectată întrucît este făptura lui Dumnezeu. Felul de a li al cuiva se cunoaște după cum respectă pe altul și mai ales pe cei mici (I Petru 2, 17; Lev. 19, 14-32). Autoritatea, principial, este de Ia Dumnezeu și persoana care o poartă, trebuie să fie respectată ca om și ca deținător de slujbă. Un adevărat creștin, respectă pe superiori, oricîte defecte ar avea, chiar un băț de ar fi, fiindcă este mai marele norodului (Iix. 22, 28; Iicles. 10, 20; II Petru 2, 10), și dacă nu i-ar fi fost dat de sus, n-ar fi ajuns ce este (Ioan 19, 11).

1685. -"Supuneți-vă oricând împărat și stăpîn ca unor slujitori ai lui Dumnezeu și pedepsitori ai celor nelegiuți (Rom. 13,4-8), pentm că așa este bine plăcut lui Dumnezeu. Purtați-vă cu temerea pe care le-o datorați, plătiți-le bind, impozitul, dajdia, tributul, dați-le cinstea cuvenită, căci este rînduială lui Dumnezeu ca nimănui să nu fim datori cu ceva, decît cu arătarea dragostei pe care a orinduit-o Dumnezeu prin **UsUS Hristos**" -Const. Apost. IV, 13. (V. Autoritatea).

CCIII.

RÎVNA

1686. -Rîvna este puterea sufletească în continuă desfășurare pentru realizarea faptelor bune, pentru un ideal. Rîvna cea bună pornește din credință și devotament față de poruncile lui Dumnezeu, " / / i sîrguintă fiți fără pregeț, fiți plini de rivnă cu duhul, slujiți Domnului, bucurați-vă în nădejde, fiți răbdători în necazuri, stănuți în ntgăciune" (Rom. 12,11-12). Rîvna rătăcită stăpînește pe omul care se călăuzește de idei bune, dar le înțelege greșit și le aplică rău, înșelîindu-se de poftele încăpățînații și ale slavei deșarte, așa cum au făcut toți ereticii, dintre care unii chiar și-au vărsat sîngele spre pierzarea lor și bucuria

diavolului (Rom. 1,18; 2, 8; I Tim. 1, 20; II Tim. 3,1-8). Rătăcirea se strecoară mai mult acolo unde este o disproporție între lumina rațională a adevăratelor dogme și între rîvna împlinirii unor intenții bune, călăuzite de un sentimentalism needucat și năvalnic, alimentat de rătăcirii tănuite ale imaginației mintale. Leacul rîvnei păcătoase este ascultarea de legea Domnului păstrată de biserică și supunerea canonică sub oblăduirea ierarhiei canonice, că *"Nimeni nu poate să aibă pe Dumnezeu de Tată, dacă n-are Biserica de mamă"* (Sf. Ciprian -D. unitatea Bis. 4).

1687. -în viața omenirii sînt două idealuri principale: cel al egoismului pămîntesc și cel al cerului veșnic. Toate celelalte feluri de idealuri sînt secundare și se grupează pe lîngă unul sau altul dintre aceste două idealuri (etern) extreme. Dorința inimii este atracția către unul din aceste idealuri principale sau secundare.

Cînd această dorință se transformă într-un crez, ea dă naștere rîvnirii de a atinge idealul crezut. Rîvna către cucerirea idealului poate să fie bună sau rea, după felul idealului, după realitatea naturală personală și după mijloacele folosite. Astfel au fost oameni care au avut dorințe și idealuri care nu le-au fost de nici un folos ca Iuda (Ioan 11,13,27; Luca 9,57-62; Matei 23,15). Adevărata rîvnă către atingerea unui ideal, trebuie să fie temeinic exanimată întru lumina legilor Domnului și numai după aceea să fie rîvnită cu tărie jertfelnică cerîndu-se ajutorul harului (Marcu 2,13-14; Luca 24,32; Ioan3,1-12; 15,1-20; F. Ap. 9,1-22; I Cor. 9, 27; Gal. 6,17).

1688. -*"Ce însemnează cuvîntul spus de apostol: "Să fiu anatema de la Hristos pentm mdeniile mele" (Rom. 9,3)? R. Aș dori zice, să fiu predat diavolului, ca să fiu chinuit și să sufăr pentm Izrael pedepsele pe care le datorează el din pricina necredinței lui în Dumnezeu, numai ca să ne mîntuiască, așa cum și Domnul S-a dat pe Sine și S-a făcut pentm noi blestem"* (Gal. 2,10; 3,13) -Filoc. II210,4.

CCIV.

RUDENIILE

1689. -Rudeniiile sînt de sînge, de alianță prin căsătorie și spirituale

(V . Căsătoria legală). Rudenia spirituală are multă însemnătate fiindcă: *"Oricine face voia Tatălui Meu care este în cemri, acela îmi este frate, soră și mamă"* (Matei 20, 22, 28). Clericii care calcă legile canonice, pentru

**rudeniile trupești și astfel răpesc cele materiale sau spirituale spre a ie
încredința rudelor, păcătuiesc de moarte (V. Avera bisericii).**

1690. -"Nu se cuvine episcopului a ridica la demnitatea de episcop pe cine voințe, făcînd aceasta ca dar fratelui, fiului, sau altei nide, căci nu este cu dreptate, a pune moștenitori la episcopie, dăniind cele ale lui Dumnezeu din dragostea omenească, deoarece nu trebuie să supună biserica lui Dumnezeu moștenitorilor, iar de va face cineva aceasta, hirotonia lui să rămînă fără tărie și el să se pedepsească cu afurisirea" -**Apost. 76 (V. Hirotonia; Căsătoria legală).**

CCV.

RUGĂCIUNEA

1691. -"Noi știm că rugăciunea este convorbirea noastră cu Dumnezeu, cererea bunurilor cuviincioase pe care nădăjduim să le primim, înălțarea minții spre Dumnezeu, cererea celor de sus, ajutorul sufletului celui sfînt, închinarea bineplăcută lui Dumnezeu, semn de pocăință și nădejde (are. Și se face sau cu mintea, sau cu mintea și cu graiul, și are în vedere contemplația bunătății și a milostivirii lui Dumnezeu, nevrednicia celui ce cere, mulțumirea și făgăduința viitoarei supunerii către Dumnezeu..." -**Pavăza Ort. întreb. IV.**

1692. -"Credem că Domnul nostru Iisus Hristos este singurul mijlocitor, și că El S-a dat ca preț de răscumpărare pentm toți, și că a săvîrșit împăcarea prin propriul Lui sînge între Dumnezeu și oameni, și că El este îngrijitorul celor ce ascultă de El și Mîngîitorul și Curățitorul păcatelor noastre. În rugăciunile și cererile către El, noi mărturisim că sfinții, în fruntea cărora stă Maica Domnului, sînt mijlocitori pentm noi... A ne ntga unii pentru alții (**vii și morți**), știm că mult poate rugăciunea celui drept (**Iacob 5, io**)... și din sfintele cărți știm că Dumnezeu ascultă pe cei sfinți, decît pe cei ce se tăvălesc în păcate...Mărturisim că sfinții sînt mijlocitori și rugători pentm noi la Dumnezeu nu numai cît trăiesc în această viață trecătoare, dar și după moarte, cînd privesc direct Sînta Treime și lumina cea nesfîrșită a Treimii arată minții lor cele de trebuință ale noastre (**Apoc. 6,10-11**). Precum profeții, cînd erau în timpul acesta muritor știau cele din cer și prevesteau cele viitoare, tot așa nu ne îndoim, ci mai virtos credem și mărturisim că și îngerii ca și sfinții cei ce au devenii ca și îngerii, știu cele ale noastre prin lumina cea nemărginită a lui Dumnezeu" -**Pavăza Ort. Dec. VIII.**

1693. -"Rugăciuni faceți: dimineața, la ceasul trei și nouă, seara și la cîntatui cocoșului; Dimineața ceasul întîi (**ora 6**), mulțumind că Domnul v-a luminat, alungind noaptea și aducînd ziua. La ceasul trei (**9**) pentm că în acest

ceas a primit Domnul de la Pilat hotărîrea de osîndă (Sf. **Duh s-a pogorit peste Apostoli**). La ceasul șase (**ora 12**) penlni că atunci a fost răstignit. La ceasul nouă (**15**) pentm că toate s-au cutremurat cînd Stăpînul a fost răstignit, (**Matei 27, 40-52**) înfricoșîndu-se de îndrăzneala nelegiuîților iudei și neputînd răbda batjocura adusă Domnului. Seara (**vecernie**), drept mulțumire că v-a dat noaptea spre odihnă de ostenelele din timpul zilei. La cîntatui cocoșului (**utrenia**),pentm că în acest ceas vestește sosirea zilei spre a se face lucrurile lumunii. Dacă nu este cu puțință a veni la biserică, din pricina necredincioșilor, atunci să aduni, o episcopie, pe credincioși într-o casă ca să nu intre credinciosul în biserică nelegiuîților, căci nu locul sfințește pe om, ci omul pe loc. Iar dacă nelegiuîții își însușesc locul, să fugi căci devine pîngărit de ei, deoarece precum preoții evlavioși îl sfințesc, tot astfel necurații îl pîngăresc. Dacă îns&nu este cu puțință să se adune nici în casă, nici în biserică, fiecare să cînte, să citească și să se roage, la el acasă sau cîte doi împreună, sau cîte trei, căci: **"unde sînt doi sau trei adunați în numele Meu" zice Domnul, "acolo sînt și Eu în mijlocul lor"** (**Matei 18, 20**). Cel credincios nici acasă la el să nu se roage cu un catelumen, pentm că nu este drept că cel încreșinat să se pîngărească cu cel neîncreșinat. Cel evlavios nici acasă să se împreune cu vreun eretic, căci: **"Ce împărțășire are lumina cu întunericul?"** (**II Co. 6,14**). Creștinul sau creștina care trăiesc în concubinaj cu sclavii, să se despartă ori să fie îndepărtați" -**Const. Ap. Vili, 34**.

1694. -"Neîncetat vă nigați, în toată vremea mulțumiți și ori de mîncări ori de beți sau orice faceți, toate spre slava lui Dumnezeu să le faceți" (**I Tes. 5, 17-18**). **Domnul zice: "Privegheați dar, în toată vremea"** (**Marcu 13,33**) și **psalmul zice: "Bine voi cuvîntape Domnul în toată vremea"** (**Ps. 33, 1**). Deci, toată vremea este vremea de mgăciune și acestea se cade a se face punirea. Drept aceea, nici în călătorie, nici la masă, nici la culcat în pat, nici la lucru, nici în vorbire și nici în alte îndeletniciri și timp nu se cade a părăsi rugăciunea, însă toate acestea ațimă de dragostea și voința fiecăruia întm a sluji Domnului sub povața duhovnicului său" -**Sim. Tes. IX, 62 (63)**.

1695. -**Noi avem datoria să ne rugăm pentru toți oamenii fără deosebire, chiar și pentru păgîni, ca Dumnezeu să le lumineze mintea și să-i aducă la pocăință: "Dacă s-a rătăcit cineva dintre voi de la adevăr și-l întoarce altul, să știți că cine va întoarce pe un păcătos de la rătăcirea căii lui, va întoarce sufletul de la moarte și va acoperi mulțime de păcate"** (**Iacob 5,19-20; Matei 18,15-20**). Însă nu putem aduce miride și să ne rugăm împreună cu cel ce se împotrivește legilor lui Dumnezeu cu știința și

cu voința căci acela face păcate de moarte (Ioan 3,8; 5,16-18), și de la cel imoral *"care preferă să rămână în răutate și nu voințe să se pocăiască nicidecum, însemnează că se întovărășește cu el prin mgăciune și supără pe Hristos, care unnărește pe cei nedreți, iar cel ce se roagă cu păcătosul îl întărește în păcat prin primirea damrilor lui nevrednice și se pîngărește împreună cu el, împiedicîndu-l ca să nu se pocăiască cu lacrimi și mgăciune către Dumnezeu"* -**Const. Ap. III, 8 (Ier. 11,14).**

1696. -Noi sîntem dai oii să facem rugăciuni de cerere pentru noi și pentru alții **(Ioan 16,24)**, *"căci noi știm că și pentm credința altora, unii au dobîndit bunătatea lui Dumnezeu, întm iertarea păcatelor și sănătatea timpului și chiar învierea morților (ii Petru 4, n; Matei 7, 7; Luca li,')"*). Nu lutiwor celor ce se roagă lui Dumnezeu li se împlinesc cererile, căci: *Sau că le cer mai înainte dc vremea cuviincioasă, sau că le cer cu nevrednicie, sau sînt stăpîniți de orgoliu, sau că după ce le-ar dobîndi s-armîndri, sau după ce și-ar fi cișligat cererea ar fi căzut în păcatul lencvirii și al destrăbălării"* -**Scara 26-**,

1697. -Rugăciunea de mulțumire se face atunci cînd omul fie că a dobîndit cererea, fie că n-a dobîndit-o întrucît nu-i era de folos, el este dator să mulțumească în tot timpul pentru eă i-a dat viață. *"Nu vă îngrijorați cu nimic, ci pentm orice lucm aduceți cererile voastre la cunoștința lui Dumnezeu, prin rugăciuni și cereri de mulțumiri și pacea tui Dumnezeu, care este mai presus de orice pricepere omenească, care vă va păzi inimile și cugetele în Iisus Hristos"* -**Filip 6,6-7; LV. 13,5.**

1698. -Rugăciunea de laudă este cea mai înaltă formă de rugăciune, căci în ea omul se simte solidar cu toată făptura: îngeri, oameni, chiar și cu animalele, plantele și cu tot ceea ce ne înconjoară, toți și toate sînt unite ca într-un cor imens, și aduc datornica închinăciune Făcătorului Ior(**Ps. 149-150; Efes. 5, 19**).

1699. *"Cine se mîhnește de buna lui voie de mgăciune și de cîntare și va umbla ca un dobitoac, să aibă acela pocanie un an și metanii 100 în zi"* **PBG, 7.**

1700. *"Iar călugărul care nu-și citește ceasurile sale în toată slujba sa, ca pe un nor îl socotește Dumnezeu, și străin de către sfințenia sa, însă se canonisește cum va socoti duhovnicul său"* -**ILT, 122-**,

1701. *"Creștinul care se închină, cade-i-se să-și înnpune cele trei degete ale mîinii drepte, cel dintîi, al doilea și al treilea că acestea închipuiesc trei fețe ale dumnezeieștii sfnțitei Treimi, în care crede și este botezat întm numele ei, adică al Tatălui și al Fiului și ai Sfîitului Duh și mărturisește în trei fețe ale*

dumnezeieștei Treimi, iar aceasta că-ți duci mâna sus la cap înclupiește capul cerului, iar că îți cobori mâna jos la mijlocul trupului înclupiește pământul pe care s-a pogorît Fiul lui Dumnezeu de la cer la pământ, de S-a împat din sîntul pământ al deapumrea Fecioare Născătoare de Dumnezeu pentm ispășenia noastră a oamenilor. Iar cînd ridici mâna de la mijlocul trupului și o duci sus spre purtau dreaptă, adică la umăr, închipuiește slăvită înălțare a Fiului lui Dumnezeu, care S-a înălțat de pe pământ la cer și S-a așezat de-a dreapta scaunului lui Dumnezeu-Tatăl. Iar cînd aduci mâna dinspre partea dreaptă la sînga, închipuiește a doua venire a celui Fi al lui Dumnezeu care va să judece lumea. Iar cînd ți-ai pogorît mâna dinspre partea stîngă pînă la picioare jos, închipuiește iadul în care va să muncească Hristos dumnezeu pe toți cei ce n-au făcut voile Sale, ci s-au lepădat și le-au călcat" -11..T, p. 355.

1702. *"Părinții definesc nigăciunea ca armă duhovnicească și spun că nu trebuie să ieșim fără de ea la război, ca să nu fim luați în robie și duși în țara vrăjmașului. Dar nigăciunea curată nu o poate dobîndi cel cc nu stămie pe lîngă Dumnezeu întm inimă curată. Căci El este cel ce dă rugăciunea celui ce se roagă și învață pe om coștiința" -Filoc. IV. p. 205,8.*

1703. *"Sufletul rațional așezat la hotarul dintre lumina sensibilă și inteligibilă, prin cea sensibilă i s-a încredințat să vadă și să fată cele ale trupului, iar prin cea inteligibilă cele ale Duhului. Dar fiindcă lumina inteligibilă s-a întunecat, iar cea sensibilă s-a făcut mai clară penlni obișnuința de la început, nu poate să privească deplin spre cele dumnezeiești, dacă nu se unește în întregime cu lumina inteligibilă, în nigăciune. Deci, în chip necesar sufletul se afă la hotand dintre întuneric și lumină, spre întuneric mișeîndu-se prin faptă și afecțiune, spre lumină prin, închipuirea cugetării" -Filoc. IV, p. 293, 80.*

1704. *"Mintea pățimașă nu poate intra înlăuntrul porții înguste a nigăciunii, înaintea de a părăsi grijile pricinuite de pofta, ci se va frămînta mereu cit durere pc lîngă pridvoarele acelea" -Filoc. IV, p.*

293,81.

1705. *"Rugăciunea să rămînă în minte, ca raza în soare. Căci fără de ea, grijile de lumea simțurilor, hoinărind ca niște nouri fără de apă, despart mintea de strălucirea ei" -Filoc. IV, p. 293,82.*

1706. *"Puterea rugăciunii este foamea de bună voie de mîncări. Iar puterea foamei stă în a nu asculta și a nu vedea nimic din cele lumești, dacă nu e trebuință neapărată. Cel ce nu poartă grijă de acestea, nu a întării zidirea postului; iar pe a nigăciunii a făcut-o să se surpe" - Filoc. IV, p. 293.83.*

1707. -"Rugăciunea e cheia împărăției cerurilor. Cel ce o are pe aceasta cum trebuie, vede bunătățile rînduite pe seama prietenilor ei. Dar cel ce nu are îndrăznite în aceea, nu vede decît cele de aci" -**Filoc. IV. p. 296, 1112.**

1708. -"Mintea, în vremea rugăciunii nu poate zice cu îndrăznim către Dumnezeu: "Ai mpt legăturile mele, Ție îți voi aduce jertfă de laudă (Ps. 115, 17), dacă nu mpe, din donil celor mai multe, legăturile fricii, ale trîndăviei, ale somnului mult și ale lăcomiei de mîncare din cure se naște păcătoarea" -**Filoc. IV, p. 296, 103.**

1709. -"Ce/împărtașit, la (de) mgăciune stă afară de catapeteaznia dintîi. Înălunnt ajunge cel ce o face de un singur gînd, (**cel concentrat, adică**)- Dar în Sfintele Sfintelor, privește numai cel ce împreună cu pacea gîndurilor (**rațiunilor**) naturale contemplă cele dimprejund ființei care întrece orice minte, și s-a învrednicit de vreo arătare luminoasă de acolo" -**Filoc. IV, 296. lo-t.**

1710. -"Cînd sufletul odihnindu-se de cele dinafară, se unește cu mgăciunea, atunci aceea, înconjurîndu-l ca o flacăra îl face întreg arzător, așa cum face focul fierul. Sufletul este același, dar nu mai poate f atins dinafară, cum nu poate f nici ferul aiazător" -**Filoc IV, 296. 105.**

1711. -"Pe cei începători, legea niğăciunii îi apasă ca un stăpîn aspm; dar celor înaintați ea le este ca dragostea care împinge pe un flămînd la ospaț bogat" -**Filoc. IV, p. 296,107.**

1712. -**Kasoforii sau frații, în 24 de ore fac 50-100 de metanii și 100-300 de închinăciuni, zicînd la fiecare închinăciune: "Doamne lisu.se Hristoase, miluiește-mă pe mine păcătosul", sau "Doamne Iisuse Hristoase, miluiește-mă". Și face cruce pleeîndu-se cu mîna pînă la pămînt. Dimineața își rostesc rugăciunile dimineții sau canonul de umilință către Mîntuitorul, iar seara rugăciunile de seară, Paraclisul sau canonul îngerului -CFS, 1.8.**

1713. -**Monahii stravofori sau mantiofori fac 100-200 de metanii și 300-500 închinăciuni citindu-și dimineața rugăciunea dimineții și acatistul zilei sau canonul de umilință către Mîntuitorul; iar seara rugăciunile de seară, paraclisul sau alte rugăciuni, pe care le va rîndui duhovnicul după puterea, rîvna și preocupările zilnice ale fiecăruia. - CVS, 1,8.**

1714. -**Cei ce nu știu carte, sau nu pot merge la slujba celor șapte laude își lac pravila cu metaniile astfel:**

a). -Pentru utrenie să petreacă stînd în picioare și să facă 30 de ațe sau 100 de închinăciuni, zicînd la fiecare grăunț, rugăciunea aceasta: *"Doamne Iisuse Hrisloase, miluiește-mă pe mine păcătosul"*. Pentru ceasuri 7 ațe, vecernie iu ațe, după rînduială Sfîntului Munte. -CFS, 1.8.

1715. -b). Altă rînduială: Pentru vecernie ioo de rugăciuni, adică: *"Doamne Iisuse H/istoase, miluiește-mă pe mine păcătosul"* și metanii mari 25. Pentru pavecerniță rugăciuni 8 și metanii 12. Pentru Paraclis: rugăciunea Precistei de 70 de ori: *"Prea Sfîntă Născătoare de Dumnezeu, mîntuiește-ne pe noi"*, și metanii 12. Pentru acatist rugăciuni 200 și metanii 12. Pentru canonul îngerului, rugăciuni 8, metanii 7. Pentru canonul pocăinței, rugăciuni 30, metanii 5. Pentru polunoșniță rugăciuni 100, metanii 25. Pentru utrenie, rugăciuni 30», metanii 8. Pentru tuspaturu ceasurile, rugăciuni 200, metanii 30. Pentru obedniță, rugăciuni ioo, metanii io.-CFS, 1,8.

1716. -c). -Altă rînduială: *"Că am luat de pre acele locuri că în chilia lui, călugănd să citească psaltirea, deci cine e mai puternic să o săvîrșească într-o zi și într-o noapte, alții și în trei-săptămîni, iar alții în două, iar metanii să facă cum îi va fi puterea fiecăntia"*. *"Cade-se a ști, că după lăsarea ieșîții din biserică și vom merge la chilie, nu se cade să facem vorbă unul cu altul, că opresc aceasta Sfinții Părinți că ni se cade să ne ferim de toată adunarea"* -PBG, 140.

1717. -"Pravila călugărului prost: Pentru ceasul 9, două ațe. Drept vecernie, 4 ațe. Pavecerniță cea mică, 3 ațe; iar cea mare, 6 ațe. Poluloșnița, 6 ațe. Utrenia, 1 2 ațe, Ceas 3 și 6, 4 ațe; Obedniță, 6 ațe. Pravila chiliei, 6 ațe și metanii 300. Pentru o psaltire, 60 de ațe. Paraclisul, r» ațe" PBG, 140.

1718. -"Monahul schimnic" este îndatorat a face într-o zi și o noapte 300 de metanii mari..., iar precum zic cei cu socoteală în Simțul Munte să facă metanii mari 150, iar închinăciuni, 12 ațe. ere, 1,8

1719. -La rînduială rugăciunilor, duhovnicul trebuie să ție seama și de starea sufletească, de greutatea ascultărilor, de felul de înțelegere și îndeletnicire al fiecăruia, și așa să mărească sau să micșoreze pravila. Să nu silească în așa fel ca să inspire uriciunea pentru rugăciune și nici să-l scutească cu tutui, ci să cerce în tot felul ea să obțină folosul sufletesc care iubește și slujește lui Dumnezeu (V. Canonisirea). ■ f'

1720. -Sărăcia este lipsa de cele trebuincioase vieții, îndestularea din rai a dus pe om la abuzul păcatului, iar păcatul l-a dus la cealaltă extremă a sărăciei. Decretul muncii obligă pe om să clădească ceea ce a stricat și să-și agonisească cele ce-i lipsesc, și totodată i se răpește și timpul de a păcătui. Sărăcia este o extremă, dar și bogăția este altă extremă. Cel ce are poftă de îmbogățire își lipește inima de lucrurile lumii acesteia și face nedreptate (Ps. 71, 12-14; Prov. 17, 5; 28, 3-6; Iacob 2, 26-6). Cel istovit de sărăcie din cauza lenevirii, se osîndește singur de legea naturală și dumnezeiască (Prov. 7, 9; 20, 13; 29, 33).

1721. -Sărăcia evanghelică învață că omul trebuie să-și folosească bine darurile personale și cele gospodărești, muncind din îndemnul conștiinței, iar realizarea câștigului să o lase în seama providenței Tatălui Ceresc (Iov 38, 41; Matei 6, 27-35; Luca 21, 18; Filip. 4, 6; I Petru 5, 7), fiindcă inima este nespun de înșelătoare (Ier. 7, 19). **Adevăratul creștin se roagă:** "Doamne nu-mi da nici sărăcie, nici bogăție; dă-mi punea care îmi trebuie" (Prov. 30,7-9). **Sărăcia fericită este aceea, care face pe om să nu-și lipească inima de avere (Matei 5, 2-3; Ps. 36, 25). "Dacă avem ce să mâncăm și cu ce să ne îmbrăcăm să ne simțim îndestulați" (I Tim. 6,7-10; V. Monahism).**

CCV11.

SĂRBĂTORILE

1722. -"Sărbătorile sînt zile închinare pentm pomenirea evenimentelor economiei diunnezeiești și a sfinților Săi (Ps. 8,8; Ioan 15,14; Iacob 2,23). Ele sînt duminicile de peste an, sărbătorile împărătești, și cele ale sfinților mari și mici (Const. Ap. VIII, 25) V. Postul. Orice creștin este obligat să respecte aceste săibători ai nelucivra, ca să aibă timp de a se mga acasă și la biserică, a citi cărți bisericești, a face fapte bune, etc., iar nu ca să se lenevească și să se dedea la păcate. Se îngăduie a se face anumite treburi gospodărești penlni timp scurt ca: pregătirea hranei, îngijirea hoinarilor, a vitelor, dar nu și acelea caiv răpesc tot timpul și nună sufletul omenesc la câștigul de averi și lăcomie, căci este păcat (Deut 28,1-6; Ex. 16, 15-35; I Tim. 6, 8-10). Distracțiile tineretului sînt îngăduite după slujbele de dimineață, care aduc la destindere și bună dispoziție necesară vieții (V. Distracțiile). Orice fel de săpătoare lumească, care nu duce la păcat, nu este condamnată" (Apost. 6, 64; 70, 71).

1723. -"Robii să lucreze cinci zile, iar sîmbăta și duminica să sărbătorească în biserică în vederea învățaturii creștine, căci sîmbăta am zis, că se referă la creațiune, iar duminica la înviere. Săptămîna mare întregă și cea care unnează după ea, să nu lucreze robii nimic, pentm că una este a patimilor și cealaltă a învierii, și trebuie să învețe cine esle Cel ce a pățimit și a înviat, sau Cine a încuviințat să pătimească și L-a sculat din morți. La înălțare să se odilmească, penlni că e sfișitul planului de mînluire a lui Hristos. La ziua Cincizecimii să se repauzeze din pricina pogori/ii Sfînlului Duh, dănut celor ce au crezut în Hristos. Săibătoarea Nașterii să o țină, pentm că prin ea s-a împărțășit oamenilor binefacerea neașteptată că, Cuvîntul lui Dumnezeu, Iisus Hristos, S-a născut din Fecioara Măria spre mîntuirea lumii. Sărbătoarea Epifaniei (**Bobotează**), să o țină, pentm că în ea s-a făcut dovada dumnezeirii lui Hristos, Tatăl mărturisind pentm că El l-a botezat și Mîngîietoml, în chip de porumb a arătat celor de față pe Cel mărturisit. Zilele Apostolilor să le serbeze, căci ei au fost învățătorii noștri în Hristos și s-au învrednicit de Duhul Sfînt. Ziua lui Ștefan înlîiul martir, și a celorlalți sfinți martiri, care au ținut mai mult la Hristos, ca la viața lor, să o serbeze" -Const. Ap. vili, 33.

1724. -"Nu se cuvine a primi damri trimise la sărbători de către iudei și nici a serba împreună cu ei" (**Sărbătorile lor, dar dacă ele vor coincide cu cele creștine să nu se țină în seamă**) -Laod. 37.

1725. -"Nu se cuvine a primi azime de la iudei, sau a se împărțăși de rătăcirile cultului lor" -Laod. 38.

1726. -"Nu se cuvine a se ține sărbătorile cu paginii și a se face părtași la nelegiuirile cultului lor" -Laod. 3°.

1727. -"Nu se cuvine a se lucra în săplămîna luminată, nici in sîmbăta cea liberă (**înainte de duminica Toiuii**) sau a se cînta fericiți cei fără prihană (**catisma 17**), adică a se ține joile" (**de după Paști**) Sf. Nichifor 42.

1728. -"Ia seama să nu petreci sărbătorile în băuturi de vin, ci în înnoirea minții și curăția sufletului. Căci umplîndu-ți pîntecele și îmbătîndu-le de vin, mai degrabă vei mînia pe înainte Slălătond sărbătorii, Dumnezeu" -Filoc. iv, p. 212,33.

CCVIII.

SĂRUTAREA

1729.-Sărutarea clericilor între ei este semnul iubirii în Hristos și al iertării frățești (Rom. 16 ,16: 1 Cor. 16, 20; II Cor. 13, 12; 1 Petru 5, 14). Sărutarea obiectelor sfinte ca icoane, evanghelie,etc, este

manifestarea dragostei de Dumnezeu și semnul că noi slujim cu devotament bisericii Sale pe care și Iisus a numit-o casa Tatălui Meu (Luca 2, 49; Ioan 2, 16). Odinioară sărutarea mai servea și ca semn de control, dacă nu cumva cineva este iconoclast sau eretic, de aceea se pare că s-a introdus obiceiul, ca episcopul să sărute evanghelia și sfințele la vohodul liturghiei. Călugării în dumineci, să se închine la icoanele catapetesmei, iar creștinii, când intră și ies din biserică să sărute icoanele. Sărutarea vicleană e păcatul iui Iuda (Matei 26, 4849; Sf. Vasile 70; laod. 19).

1730. -"Cel ce sărută sfințele odăjdii la voliod nu face greșală, ci arată mai vîrios că are credință că se va mîntui precum s-a mînlui și femeia care s-a atins de poalele lui Iisus căci chiar pentru dînsul face aceasta". -Simeon Test. IX, 29.

1731. -"Sămțarea de la înmoringintare esle semnul iubirii, fiindcă "nu ne despărțim unii de alții, fiindcă toți vom urma tot această călătorie și împreună vom f rînduiți, de unde nu ne vom mai despărți lliciodqtă". -Sim.Tes. VI, 367.

1732. -"Preotul de va sănita mortul nu poale într-aceia zi să facă liturghie, pentm că va săruta dumnezeșlile taine, iar de va face aceasta să fe lipsit de preoție 40 de zile.De aceea cînd slujește și se priceșluește cu dumnezeieștile și înfricoșatele taine și i se vopsesc buzele lui cu dumnezeiasca pricestanie, atunci dacă sîrșeșle liturghia și se dezbracă de odăjdii și iese afară, să nu sănile icoanele pentm că îi sînt buzele vopsite de sfiita pricestanie cum am zis. Ci numai la icoana lui Hristos să facă o metanie și alta la Precista, atunci se întoarce de blagoslovește oamenii (apolisul) și merge ca tot omul creștin acasă și în cale.cu pace". -ILT, 63.

1733.-"Oricare preot sau diacon de va veni pînă la sărutare cu femeia și-și va spurca buzele și-și va spovedi păcatul său, acela se oprește de preoție cîtăva vreme...Iar de vor greși întru păcate, care opresc de la preoție, atunci ise ia dani, fie el preot sau diacon" -ILT,80.-

CCIX.

SFÎNTĂ SCRIPTURĂ

1734. -Sînta Scriptură este cartea care cuprinde istoria descoperirilor dumnezeiești, scrisă de prooroci și apostoli. După canoanele apostolice 85; Laod. 70; Cart. 24; Sf. Atanasie 2; Sf. Amfilohie, Sf. Grigorie de Nazianz; I, Sf. Scriptură a Vechiului Testament cuprinde 39 cărți canonice și 13 necanonice, în total 52 de cărți, iar Noul Testament 27 de cărți toate canonice, în total 66 de căiți canonice și 13 necunonice,

care se cuprind în Biblia Sf. Sinod, și deci nu le mai înșir. *"Toată Scriptura de Dumnezeu este-insuflată și de folos să se învețe (adevărurile de credință morală și de cult), să mustre, să îndrepte, să dea înțelepciune cu evlavie, penlni ca omul lui Dumnezeu să fie desăvârșit și cu totul pregătit spre tot lucrul bun" (II Tim. 3, 15-16) V. Catehizarea, Predica.*

1735. -Clericii (VII ec. 2) și orice creștin au datoria să citească Sfânta Scriptură sub îndrumarea bisericii, adică a scrierilor păstorilor ei care au tâlcuit și tâlcuiesc Scriptura, ca să nu înțeleagă ceva greșit (Deut. 31,9-13; Iosua 8, 34-35; I Regi 23, 2; Neoez. 8,1-10; Iez. 35,1-3, 34, 2; Ier. 23, i; I Cor. 6,16). *"Dacă vei citi Scriptura te întărește mult în credință și te vei uni mai strins cu Hristos al cănii tmp și membni ești".-Const. Ap. I, 6; V. Dogmele).*

136.-"Dacă cineva cărțile necinsitorilor de Dumnezeu cele cu titluri false (apocrife) le-ar răspîndi în biserică ca sfinte, spre vătămarea popondui și a clendui acela să se caterisească".-Apost. 60.

Y12H.-"Ostoriile mucenicilor (Viețile sfinților) cele plăsmuite fals de către vrăjmașii adevăndui, cu scopul de a necinsti pe mucenicii lui Hristos și să ducă la necredință pe cei ce le citesc, hotărîm să nu se folosească în biserică ci să se ardă, iar cei ce le susțin ca adevărate, să fie dați anatemie".-| ec. 63.

173&.-"Cărțile Vechiului și Noului Testament și ale sfinților propovăduitori, nimănu nu este îngăduit a le strica, sau a le sfirteca, sau a le da spre nimicire librarilor sau anticarilor, afară de cazul cînd s-au stricat de tot de vechime și de molii sau au putrezii. Cel ce va face acest lucru să fie afurisit pe un an. Asemenea să fie afurisit și cel ce le cumpără (pentru cîștig mîrșav), sau ar voi să le distrugă (din dușmănie), fără a le păstra pentru folosul său sau al altuia". VI ec. 68.-

1739. -"Joale scrierile mincinoase, socotite ca niște jucării copilărești și jocuri nebunești, care s-au scris contra sfintelor icoane, trebuie să se depuie la episcopia Constantinopolului spre a se depozita împreună cu celelalte cărți eretice. Dacă cineva le va ascunde, (upărînd erezia din ele) fie episcop, fie prezbiter, fie diacon, să se caterisească, iar de va jî laic sau monah să se afurisească". -VII <x.').

1740. -"Așijderea s-a hotărît că afară de Scripturile canonice nimic să nu se citească în biserică sub numele de dumnezeiești Scripturi. Iar cărțile canonice sînt acestea: Facerea, Eșirea, Lcv'iticul, Numerii, A doua lege, Isus a lui Navi, Judecătoria, Ruț, palm cărți ale împăraților, două cărți paralipomene, Iov,

Psaltirea, cinci căți ale lui Solomon, douăsprezece căți ale proorocilor mici, Isaia, Ieremia, Iezechiel, Daniel, Tobit, Iudit, Esler, două cărți Ezdra; ale Noului Testament; palm evangheli, o carte a faptelor Apostolilor, palntsprzecc epistole ale lui Pavel, două ale apostolului Pelnt, trei ale lui Ioan, una a apostolului Iacob, una a apostolului Iuda, o carte a Apocalipsei lui Ioan. Iar aceasta se face fratelui și conlilurghisitolui noslm Bonifaciu și celorlalți episcopi din acele părți, spre întărirea canonului propus, deoarece noi de la părinți am primit să le citim în biserică pe acestea". -Cari. 24.

1741. -"In viețile sfinților se oglindește adevărurile Sf. Scripturi aplicate în viața trăită în adîncimea evlaviei de către acei sfinți prieteni ai lui Dumnezeu, după exemplul cărora Domnul ne va judeca: Nu știți că sfinții vor judeca lumea/' (1 Cor. 6, 2). Noi sîntem datori să urmăm pildele lor (liv. n, 1-40). "Să fie îngăduit a se citi și patimile mucenicilor **(viețile sfinților cele adevărate, sinaxarul)** cînd se săvîrșește pomenirea lor în cursul anului". -Cart. 46.

1 7 4 2 . -"Despre eretici am pomenii ca despre niște morți iar despre noi, care avem drept călăuză Sf. Scripturi, rămîn îngrijorai' ca hu cîndva precum a scris Sf. Pavel (**II Cor. 1 1, 3**), unii dintre cei curați, din neștiință și simplitate, să fie înșelați de viclenia oamenilor eretici, și astfel să înceapă a se folosi, de cărți străine care se numesc apocrife, amăgindu-se prin asemănarea de numiri a titlurilor cu cea a cărților adevărate, de aceea vă rog să aveți răbdare ca să înșir titlurile cărților pe care le știți, pentru folosul bisericii: **(înșiră cărțile Bibliei aprobate de Sfîntul Sinod cu unele adaose)**... Acestea sînt izvoarele mîntuirii din care trebuie să se adape tot cel ce însetează, fiindcă într-însele se află cuvintele și învățătura adevăratei evlavii și cuvîntul dreptei cinstiri. Nimeni nu inai poate să adaoge sau să mai scoală ceva din ele. Domnul Iisus dojenea astfel pe saduciei: vă răni i u neștiind Scripturile și nici puterea lor (**Maii 22. 29**). Iar pe cei neștiutori ii sfătuia: "Cercetați Scripturile căci ele mărturisesc despre Mine" (**Ioan 5. 39**). Dar pentm o mai bună lămurire, precizez că sînt și alte cărți, care sînt necanonice, dar Sf. Părinți le-au socotit că sînt bune de citit catehumenilor: înțelepciunea lui Sirah, huliit, Tobit, Doctrina celor 12 apostoli și Păstorul lui Henna. Dar veți ști că nici între cele necanonice, nu s-au pomenit despre vreuna din cele apocrife, care s-au născocit de eretici, susținînd ei că ele au harul inspirației și vechimea de ani, ca să înțealegă cei neștiutori" si. Aianasic 2 -

1743. -"1. Auzind adeseori cuvîntul lui Dumnezeu și nefăcîndu-l, care sîntem sub osîndă? R. Deși nu-l facem, totuși nu se poate să nu ne mustram pe

noi înșine, că auzindu-l, nu-l ascultăm. Că o parte din mîntuire este și a se muștra pe sine însuși". Timotei 17.

1744. *"Ți se cuvine ție Selcuc să știi și aceasta. Nu fiecare carie, cure a primit numirea vrednică de cinstire a Scripturii este adevărată, fiindcă sînt uneori cărți cu titluri mincinoase, iar altele de mijloc sau mai aproape, de cuvintele adevărului, cum s-ar spune. Iar altele sînt falsificate și foarte greșite, precum de pildă și monedele cele false bătute și falsificate, deși au inscripția împăratului, dar după materie*

Sînt netrebnice și falsificate", (urmează catalogul cărților Biblici). -Sf. Amfilohie 1.

1745. *"Pentru ca să nu fe mintea ta înșelată de cărți străine (adevărului revelat), fiindcă sînt multe cărți mincinoase și cu titluri false (scrise de eretici), iată catalogul cărților" (urmează ca și la SI. Atanasie înșiruirea cărților Sf. Scripturi) -Sf. Grigorie de Na/ian/ 1.*

1746. *"Nu se cuvine a primi Apocalipsul lui Pavel (scriere plăsmuită fals, așa cum sînt încă și vreo 4i> de cărți apocrif) cărțile care se numesc bronlogia (despre trăznete) și seiincromia (despre lună) și calandologia (despre ghicirea viitorului) fiindcă toate sînt necurate". -SI". Nichifor 4(1).*

1747. *"«A» se cuvine a primi ca bune Apocalipsul lui Esra și Zosirnu (fiind apocrif, scrise de eretici) și cele două cărți ale Sf. Clheorghe și ale Sf. Mucenici Ciric și Iulita, nici cartea lui Diadoch (altele nu cele de azi) fiindcă sînt lepădate șineprimile de biserică", -și. Nichifor4i.*

1748.- *"...Găsim scăpare la evanghelie că la tntpl lui Hristos și la apostoli ca la preoțimea bisericii. Inșă iubim și pe proroci căci ei au vestit evanghelia, au nădăjduit și au așteptat pe Iisus întm carele au crezut și s-au mîntuit, fiind în unire cu Iisus Hristos, sfinți vrednici de iubit și admirat, mărturisii mai tîrziu de Iisus Hristos și numărați împreună cu sfinții din evanghelia nădejzii tuturor" -sf. Ignatic lip. C. Filad. 5.*

1749.- *"Încă credem că dumnezeiasca Scriptură este de Dumnezeu dată (Theditacton) și pentm aceasta fără îndoială, datori sîntem să credem în eu și nu în alt chip, ci așa precum biserica sobornicească a interpretat-o și p/vdat-o. Căci toată nemșinarea ereticilor primește dumnezeiasca Scriptură, dar o falsifică, fotosindu-se de metafore și de echivociiri și de sofismele înțelepciunii omenești, împreunînd ceea ce nu este de împreunat și jucîndu-se cu lucniri nepotrivite pentm joc. De altfel, dacă ar putea să aibă zilnic altă părere asupra Sfintei Scripturi, n-ar mai f biserica cea sobornicească prin haniî lui Hristos, biserica pînă azi, avînd o unică*

convingere despre credință și crezînd întotdeauna în același fel și neschimbat; ci s-ar fărîmița în nenumărate părți, și ar cădea în erezii, și n-ar muifi biserică sfîntă, stîlpi și întărirea adevăndui (1-ic&. 2,27). ci ceea ce este blasfemie, de imaginat și nelegiuire de gîndit căci atari lucniri le vestesc dînșii - biserica celor înrăutățiți, după cum se pare că este, fără îndoială, cea a ereticilor mai ales cea a Calvinilor, care **(nu se rușinează a se învăța (le Ia biserică și apoi de a se lepăda de ea cu răutate)**. De aceea credem că și mărturia bisericii sobornicești nu valorează mai puțin decît aceea pe care o posedă dumnezeiasca Scriptură. Fiindcă unul și același Duh Sfînt este ajutorul amîndonira , este același lucni să ne instniim deopotrivă și de către Scriptură și de către biserica cea sobornicească. Apoi este firesc ca orice om vorbind numai după mintea sa, să amăgească pc alții și să fie amăgit, pe cînd biserica cea sobornicească care niciodată n-a vorbit și nu vorbește de la sine, ci din Duhul lui Dumnezeu **(care și pe învățător îl îmbogățește)** neîntrentpt în veci este în deobște cu neputință să greșească, nici peste lot să amăgească, nici să fie amăgită, ci este biserica asemenea cu dumnezeiasca Scriptură, nerătăcită și totdeauna avînd aceeași autoritate". -Pavăza Ort. Dccr. II.

1750. -"î. Dacă Sfîntă Scriptură trebuie să se citească în general de toți creștinii? **R.** Nu. Știm că toată Scriptura este insufală **(inspirată)** de Dumnezeu, și folositoare și că aduce cu sine o astfel de necesitate, încît fără de ea este imposibil de a fi cumva bine credincios. Cu toate acestea, nu trebuie citită aceasta de toți, ci numai de aceea care se cufundă în udîncimile spiritului și care știu în ce chip se cercetează Sfînta Scriptură, și se învață, și peste tot se cilește. Pentru aceea care sînt neexercitați, sau care primesc învățăturile Scripturii fără discernămînt, sau numai după literă, sau după oarecare alt chip străin de evlavie, - biserica cea sobornicească, după ce a cunoscut din experiență paguba, învață că citirea nu le este îngăduită. De aceea oricărui om evlavios, îi este permis a asculta Scripturile, ca să creadă cu inima spre dreptate și să mărturisească cu gura spre mîntuire (**Rom. 10, 10**); iar a citi unele părți ale Scripturii și mai ales ale Testamentului Vechi se interzice pentru amintitele pricini, și altele asemenea acestora. Și este la fel a porunci celor neexercitați a nu cili toată Scriptura, precum copiilor a le impune să nu se atingă de hrană tare". **Pavăza Ort. XVM.**

întreb. 1.

1751. -"1. Dacă este înțeleasă SÎnta Scriptură de toți creștinii care o citesc/ R: Dacă ar fi lămurită SÎnta Scriptură pentm creștinii care o citesc, n-ar îndemna Domnul pe toți creștinii ce doresc a afla mîntuire, a o cerceta (Ioan 5, 39) și în deșert ar J't zis Pavel (I Cor 12. 28) că ha/isma (harul special) învățurii este pusă în biserică de Dumnezeu. Și nici Pelni (II Petru 3, Id) n-ar fi zis despre epistolele lui Pavel că sînt greu de înțeles. Deci, este evident că Scriptura are multă profunzime și măreție de idei și că are trebuință dc bălbați dc știință și dumnezccșli, spre cercetare, înțelegere adevărată, cunoștință dreaptă și în confonnitate cu toată Scriptura și cu autorul și SÎntul Duh. Astfel, celor renăscuți, deși le sînt cunoscute credința despre Treime și întmparea Fiului lui Dumnezeu, patimile, învierea și înălțarea la cenii, cuvînlil despre renaștere și judecată -pentru care mulți n-au pregetat a suferi și moaiie- totuși, nu este necesar, ci mai ales le este imposibil tuturor de a ști și aceea că SÎntul Duh le arată numai celor exercitați întm înțelepciune și sfințenie" -Pavăza Ort. Decr. XVIII, întreb 2.

1752. -"1. Care sînt cărțile numite Sfînta Scriptură? R. Unnînd canonul bisericii sobornicești, numim Sfînta Scriptură toate acele cărți pe care Ciril le numără, adunîndu-lc după sinodul din Laodiceea r>o, și pe lîngă acestea, acelea care în chip neînțelegător și nepriceput sau din rea voință, le-a numii în chip simplist și nedefinit apocrife, adică fobie, Iudit, din Ester afară de cele zece capitole încă șase, din Ezdra încă o carte, Banih, Cîntarea celor trei tineri, cuprinsă în capitolul al treilea din Daniel, Istoria Suzanei, Istoria Balaundui sau a lui Bel, înțelepciunea lui Soldmon, înțelepciunea lui Sirah și cele trei cărți ale Macabeilor, Căci noi credem că alături de alte cărți autentice ale Sfintei Scripturi și acestea sînt părți autentice ale Sf. Scripturi, căci biserica cea sobornicească ne-a predat atît ăunnezeieștile și sfintele evanghelii, cît și celelalte ca fiind părți adevărate ale Scripturii și că acestea (necanonice) sînt fără îndoială părți autentice ale Scripturii și tăgăduirea acestora înseamnă refuzarea acelora. Dacă însă cumva se pare că nu întotdeauna au fost numărate toate de toți, cu toate acestea și aceste cărți necanonice sînt numărate de sinoade și de foarte mulți teologi, din cei mai vechi și cei mai vestiți ai bisericii sobornicești și sînt socotite că fac paite din întreaga Scriptură(după Apost. 85; Grigore Teologul I) pe acestea toate le considerăm și noi călți canonice și le recunoaștem diept Sfiita Scriptură". -Pavăza Ort. Decr. VIII. întreb. 3.

H53.-"Cărțile Testamentului Vechi care trebuie să se citească sînt: 1. Facerea lumii; 2. Eșirea din Egipt; 3. Leviticonul; 4. Numerii; S.A doua lege; 6. Iisus Navi; 7. Judecătorii și Rut; 8. Ester; 9. Ale împăraților întîia . și a doua;

10. Ale împăraților a treia și a patra; **11.** Paralipomena întâia și a doua; **12.** Ezdra întâia și a doua; **13.** Canea psalmilor **150**; **14.** Pildele lui Solomon; **15.** Ecclesiastul; **16.** Cântarea cântărilor; **17.** Iov, **18.** Cei doisprezece prooroci; **19.** Isaia; **20.** Ieremia și Bamh; Plîngeile și epistolele; **21.** Iezechiel; **22.** Daniel. Iar ale Testamentului Nou acestea: Patnt Evanghelii: Matei, Marcu, Luca, Ioan: Faptele Apostolilor, - șapte epistole catolice, a lui Iacov una, a lui Petm două, a lui Ioan trei, a lui Iuda una; patnisprezece epistole ale lui Pavel: către Romani una, către Coiileni două, către Galateni una, către Efeseni una, către Filipeni via, către Coloseni iuta, către Tesaloniceni două, către Evrei una, către Tit una, și **Către! Filimon Wia" (Apocalipsa).-Laod. 60.**

|154.-"Dar cel ce rămîne numai la litera Scripturii, are ca singură stăpînitoare peste fire simțirea (**percepția**) prin care se manifestă acțiunea sufletului față de tmp. Căci litera, dacă nu este înțeleasă duhovnicește, e mărginită în conținutul ei de simțire, care nu îngăduie să străbată înțelesul celor scrise pînă la minte. Iar dacă litera se adresează numai simțirii, lot cel ce primește litera în chip iudaic numai ca istorie, trăiește după tmp, supoînd în fiecare zi, prin aplicarea **voiei** moartea păcatului, din pricina simțirii celor vîi neputînd să omoare cu duhul faptele trupului, ca să trăiască viața cea fericită în Duh, "**Căci de viețuîți după trup, veți muri**" zice dumnezeiescul apostol, "**iar de omorîți cu duhul faptele trupului, veți trăi**" (Rom. 8,13). Drept aceea, aprinzînd făclia, adică rațiunea care aduce lumina cunoștinței prin contemplație și fapte, să nu o punem sub obroc, ca să nu fim osîndiți, ca unii ce mărginim la literă puterea necuprinsă de minte a înțelepciunii, ci în sfeșnic, adică în sfîntă biserică, pe culmea contemplației' adevărate, ca să răspîndească asupra tuturor lumina dumnezeieștilor dogme". -Piioc HI, p. 267.

|155.-"Indată ce încetează cineva de a mai înțelege Scriptura tripește călăuzindu-se după simțuri, străbate cu mintea la înălțarea duhului, prin mijlocirea firii săvîrșind și ajungînd duhovnicește la acelea, pe care săvîrșindu-le iudeul, minie pe Dumnezeu". -Filoc III, p. 458, 49.

CCX.

SCURGERILE

1756.-Scurgerile sau puluțiunile involutare din cauze firești la bărbați nu constituie un păcat: "Omul care va avea scurgere a seminței în somn, să-și spele impui cu apă și vafi necurat pînă seara. Femeia care va avea scurgere de sînge din tripul ei să rămînă șapte zile necurată, și oricine se va atinge de ea să rămînă necurat pînă seara. Femeia care va avea scurgere de

sînge timp de mai multe zile afară de soroacele obișnuite, sau a cărei scurgere **va ține** mai mult de obicei, va fi necurată în tot timpul

Scurgerii ei" (txv. 15,16-26) V. Curvia, Malahia.

1757.-*"Curăția firească nu este ttrită înaintea Domnului care a orinduit-o să se întîmple femeilor în fiecare lună penlni împreunare și sănătate... Căci Domnul nu s-a mîniat pe femeia care-i curgea sînge (Matei 9,19-23); iar cînd se arată timpul necurăției fizice la femei, bărbații să nu se apropie de ele din prevederea pentm copii, care se vor naște, căci legea a oprit aceasta prin cuvintele: "De femeie cînd are menslmație să nu te apropii" (Lev. 18,19; leș. 18,6). Deasemenea nici cînd sînt hgieunale să nu se împreune cu ele, căci nu penlni nașterea pentm copii fac aceasta, ci pentm plăcere, însă iubitoml de Dumnezeu nu trebuie să iubească plăcerile". -Const. Apost. VI, 28.*

1758.-*"C» privire la femeile care au curăția lunară, într-o astfel de stare socotesc că nici nu mai trebuie a întreba dacă se cuvine a intra în biserică. Socot că nici ele n-ar îndrăzni să întrebe sau să se apropie de Sfînta împărtășanie, căci nici femeia care era bolnavă de scurgerea sîngelui nu s-a atins de El, ci numai de poala hainei lui. Dar este cuviincios a se niga în orile stare ar fi cineva, spre a dobîndi ajutor, iar cel ce nu este curat cu sufletul și cu Impui se va opri de la cele sfînte și sfintele Sfîntelor". -Sf. Dionisie 2.*

1759.-*"Iar celor ce li se întîmplă scurgeri noaptea fără de voie, aceștia încă să urmeze propriei lor conștiințe; și să se cerceteze pe sine ori de au îndoială pentm aceasta ori nu: căci întocmai ca și la mîncăii, zice (apostolul) cel ce se îndoiește și mănîncă, este osîndit (Rom.14, 23); astfel și în privința aceasta, tot cel ce se apropie de Dumnezeu, trebuie să fie cu bună conștiință și să aprecieze toate după propria sa convingere. Aceste întrebări ni le-ai pus tu nouă (episcopul Vasilid), dîndu-ne cînte (iar nu fiindcă nu le cunoști), pentm că prin aceasta să ne predispuim a fi de aceeași părere, cu tine așa și sîntem. Iar eu nu ca învățător, ci cu toată simplitatea, precum se cuvine, cînd vorbim întreolaltă, ți-am expus părerea în chip nepărtinitor, asupra căreia tu, ful meu cel prea înțelept să judeci, și să-mi scrii în privința acestora, dacă ceva ți se pare drept sau mai bun, sau dacă ești de aceeași părere așa să fie. Mă rog iubitolul meu fiu, să fie sănătos, slujind în pace Domnului". -Dionisie 4.*

1760.-*"Dacă o femeie catehumenă s-a hotărît să se boteze, iar în ziua botezului i s-a întîmplat cele după obiceiul femeiesc, se cuvine a se boteza în acea zi, ori să se amîie și cît să se amîie? R. Se cuvine a se amîna pînă ce se va curați". -Timotei 6.*

1761.-"I. *Dacă o femeie va ști că are cele obișnuite femeilor, se cuvine a se apropia de taine sau nu? R. Nu se cuvine pînă ce nu se va **Cîrăți**". -Timotei 7.*

1762.-"I. *Dacă mireanul care s-a visat cu femeie, va întreba pe cleric, se cuvine a da voie lui să se împărtășească sau nu? R: De este supus poftei de femeie nu se cuvine; iar dacă satana îl ispitește pe dînsul ca sub motivul acesta să-l înstrăineze de la împărtășirea cu dumnezeieștile taine, se cuvine a-l împărtăși, fiindcă ispititorul nu va înceta în timpul acela, cînd se cuvine a-l împănași, de a năvăli asupra lui". -Timotei 12.*

1763.-"Cm *adevărat toate faptele lui Dumnezeu sînt bune și curate fiindcă Cuvîntul lui Dumnezeu n-a făcut nimic netrebnic sau necurat, după spusa apostolului. A lui Dumnezeu bună mireasmă sîntem întru cei ce se mînuiesc (**II Cor. '2, 15**). Dar întrucît unelțirile diavolului sînt mult felurite și caută să tulbure chiar și pe cei mai curați în socoteală spre a-i abale de la înalta lor viață ascetică, semănînd gînduri ascunse de închipuită spurcăciune, vom căuta ca în puține cuvinte, să demascăm amăgirea viclesugului și s-o îndepărtăm cu ajutorul Domnului, întărind mintea celor slăbănogi. Penlni cei curați toate sînt curate, iar pentm cei necurați conștiința și toate faptele lor sînt spurcate". -Sf. Atanasie. 1. a.*

1764.-"A)ă *minunez de viclenia diavolului care este însuși stricăciunea și pierzarea, și care poate să strecoare gînduri cu aparență de curăție, pe cînd ele în realitate sînt curse și ispitire (ca la Iisus, Matei 4, 1-10). După cum am mai spus, ca să împiedice pe cei rîvnitoti întru a sluji Domnului, și a-i rătăci de la obișnuita lor stăpînire de sine, el folosește tot felul de momeli înșelătoare, care trebuiesc înlăturate, la spune-mi prea evlaviosule, în ce ar putea consta necurăția unei scurgeri firești; Aceasta s-ar putea asemana cu învinuirea care ar aduce-o pentm secrețiunea ce se scurge din nas, sau pentru scuipatul ce se elimină prin gură, și cu atît mai însemnate sînt scurgerile cele din pînțece care au mare însemnătate pentru viața celui viu. Dacă noi credem că omul este făptura mîinilor lui Dumnezeu, după spusa Scripturii, cum ne-am putut noi închipui că dintr-o putere curată ar ieși un lucni spurcat? "Dacă sîntem din neamul lui Dumnezeu", după F. Apostolilor (**17, 28-29**), apoi nimic necurat nu avem în noi, fiindcă numai atunci ne spurcăm, cînd facem păcatul cel puturos cu voia noastră (**Malahia, Curvia**). Inșă cînd se înlîmpla vreo scurgere firească fără voie, amnci noi suferim aceasta pentm nevoia firii ca și celelalte eliminări de care am vorbit". (Sf. Atanasie. 1. b).*

YldS.-" Fiindcă cei ce se împotrivesc adevărului de Dumnezeu creat, aduc în sprijinul lor spusa evangheliei: nu ceea ce intră în gură spurcă pe om, ci ceea ce iese, trebuie s-o combatem și s-o mustrăm, fiindcă neștiind Scripturile forțează înțelesul lor, clătinându-se. Iar înțelesul dumnezeiescului Cuvînt: Fiindcă Domnul înțelegînd nepriceperea unora cu privire la înțelesul mîncărilor, a dezlegat neștiința lor, scoțînd la iveală rătăcirea, adică precizînd și de unde iese: din inimă, fiindcă acolo este comoara cea rea a gîndurilor celor spurcate și a tuturor păcatelor. Iar apostolul ne învață: Mîncarea nu ne va pune pe noi înaintea lui Dumnezeu (1.Cor.8, 8) și cum că scurgerile firești nu ne duc spre osîndă, să învețe cei neștiutori de la doctorii cei ce lucrează dinafară de biserică, spre nișinarea lor, cum că orice viețuitor are scurgeri necesare a elimina prisosința.zemurilor care hrănesc fiecare mădular omenesc, așa cum sînt perii și mucoasele capului, tot așa sînt și curgerile pîntecelui, ca și scurgerea canalelor de sămînță. Așadar, ce fel de păcat este în fața lui Dumnezeu, o prea evlaviosule bătrîn Amon, cînd însuși Făcătorul vieții a făcut toate aceste mădulare cu felul lor de a lucra?"-Sf. Atanasie I-c.

1766.-"Dar pentru a preîntîmpia împotririle celor răi, care ar zice: "Atunci nu este păcat o adevărată întrebuițare, fiindcă organele (sexuale) s-au făcut de Ziditorul; -la aceasta noi vom răspunde prin întrebări: Despre care întrebuițare vorbește? Despre cea legală, de Dumnezeu îngăduită? "Creșteți și vă înmulțiți și umpleți pămînlul" (Fac. 1, 28), pe care apostolul o respectă zicînd: "Cinstită să fie nunta întm toate și patul nespurcat" (Evrei 13, 4), sau despre cea obișnuită a curviei și cea care se face întm păcate ascunse? Fiindcă și alte manifestări ale vieții se fac în diferite chipuri, adică, a ucide nu este îngăduit, dar a omorî pe vrăjmaș în război este ceva legal și vrednic de cinste, după legea omenească, încît biniilorilor li se ridică chiar și monumente spre lauda isprăvilor lor. De asemenea, anumite fapte în unele împrejurări și vremuri nu sînt îngăduite, dar într-altele ele se îngăduie. Aceeși apreciere se face și pentm viața sexuală. Vrednic de laudă este, cel ce în tinerețe fiind liber de vreo altă făgăduință, a întrebuițat bine firea legală spre nașterea de copii (Ic. 3,27), iar dacă a folosit-o spre destrăbălare și preacurvie va primi pedeapsa arătată de apostoli. Căci în viață sînt două căi, una cea obișnuită a căsătoriei, iar alta cea îngerească a fecioriei. Nu se osîndește cel ce a ales viața cea lumească a căsătoriei, însă nu se îmbogățeste cu supra hantri, și totuși se va răsplăti fiindcă a rodit. Iar cel cc va îmbrățișa pe cea supralumească, și mai aspră, va avea de luptat cu mari nevoi, însă ea va fi răsplătită cu mari daruri, căci a rodit însutit (Maici .19, 27-29). Deci orice fel de întrebare vicleană a avut deslegure

potrivită, așa cum o arată Sfântă Scriptură din adîncă vechime". -Sf. Atanasie I-d.

\\(il.-"Deci, o, părinte păstorește pe cei de sub conducerea ta, sfăluindu-i și îndemnîndu-i cu învățătura cea apostolească și din psalmi zicînd: Viază-mă după cuvîntul tău (Ps. 118. 17), iar cv.vînlul Domnului este a-l sluji cu inimă curată, căci toate acestea proorocul știindu-le, și cum s-ar tălmăci pe sine a zis: Inimă curată zidește întm nane,

Dumnezeule, ca să nu mă tulbure gînduri spurcate. Și iarăși: Și cu Duh stăpînitor mă întărește, adică, dacă gîndurile mă vor tulbura, puterea Ta să mă întărească și împuternicească. In felul acesta sfătuind roagă-le și penlni cei ce se supun cu anevoie adevăndui: Invăța-voi pe ceilară de lege căile Tale, cu nădejdea că-i vei convinge să se îndepărteze dc la o astfel de rătăcire și să cînti: Și necredincioșii Ia tine se vor întoarce (Ps. 50, n-15). Astfel toți cei ce iscodesc cu răutate învățătura Scripturii să înceteze, iar neștiutorii care se îndoiesc, să-i întărească, Domnul cu duhul cel sfătuitor, tar toți cei ce știu adevănd printr-o lainică încredințare neînirenipt să-l păstreze întru Iisus Domnul, cel slăvit cu Tatăl și cu Fiul în veci, amin". -Sf. Atanasie I-e.

1768.-¹ *Femeile cele cu scurgere de sînge obișnuite lor, să nu se atingă dc cele sfinte pînă în a șaptea zi, dispune canonul 2 al Sf. Dionisie ca și al 7-lea al lui Timotei. Acestea poruncește pe legea veghe, ba nici să se împreune cu bărbații, care să se întîmple ca din acestea să se nască slabi, bolnavi cei zămislîți atunci. De aceea și dumnezeiescul Moise a ucis pe tatăl copilului celui lepros, deoarece din cauza necirfrînării lui n-a așteptai curățirea femeii. Iar ceea ce se va necinsti în timpul necurăției sale și se va atinge de dumnezeieștile taine, ponincesc a fi neîmpărtășiți 40 de zile". -I. Post. 28.*

17'69.-" *Muierea care se află întru a ei, după obiceiul firii muieresti, aceea nu se poate pricestui dumnezeieștilor taine pînă ce se va curați; nici nu intră în biserică pînă în șapte zile, nici a se împreuna cu bărbatul ei pînă ce nu se va curați. Iar de se va afla în biserică și va veni a se slobozi firea și se va pricepe (va băga de seamă) și va ieși afară într-acel ceas, atunci nu se canonisește, iar de se va pricepe (va băga de seamă) și-i va fi rușine de nu va ieși afară, ci va lua anafora, atunci se canonisește în șapte zile cu cîte 10-20 de metanii". -ILT, 33.*

mO.-*Preotul de va vrea să slujească liturghie și-i va curge trupul în vis, și va ști că din pofta muierescă, atunci să nu slujească, iar de se va face fără de poftă, de diavol, alunei să citească slujba (din molitfelnic) care este de aceea sminteală și nișăciunile de pricestanie și să facă 100 dc metanii, să se spele cu apă, să se îmbrace cu cămașă nouă, și de va fi nevoie să slujească Liturghie". - WX, 98.*

1111.-*"Omul care are multă poftă de femeie și de multă gândire la ea se va visa cu ea în vis, slobozindu-se, acela să nu se împărtășească în aceea zi, căci Domnul grăiește că cine pofteste la femeie, a cu/vil cu ea în inima lui". -II.T. i7o.*

CCXI. SECERĂTORII 1772. -**Secerătorii este o sectă sincretistă, a cărei învățături sînt culese din "strejile", adică sectele anterioare lor, care s-au instruit pe linia timpului astfel: a) Protestanții 1546-isr.S; b) Bapțiștii 15x5-171 o; c) Adventiștii 1710-183S; d) Studenții în Biblie 1835-1918; și e) Secta secerătorilor prin care se socotesc că ei seceră recolta tuturor înaintașilor lor, care au servit ca streji sau trepte pînă la ei. Ei se socotesc cei mai desăvîrșiți, potrivit cu cele spuse de Iisus la Ioan 4, 37-38. Cei ce se convertesc, ca și sectele pe care ei se întemeiază, se primesc prin catehizare și botez sub călăuză episcopului.**

CCXI1.

S F A T U L

VTi.-*"Sfulul este împărtășirea de idei personale sau împrumutate, date altora cu un anumit scop. Sfulul bun este de un mare folos. Cel dintîi sfătuitor este Dumnezeu și sfaturile Sale străbat Scriptura de la un capăt la altul.Cine dă sfaturi și învățături altuia, să bage bine de seamă ca nu cîndva, prin sfaturile bune să se strecoare și greșeli, ci ele trebuie să fie absolut curate în conformitate cu legea Domnului, ținînd seama de locul, timpul, vîrstă, starea socială, capacitatea și scopul urmărit de persoana sfătuită. Numai așa sfulul este ca o flacără, învățătura este ca o lumină, iar îndemnul și mustrarea sînt calea care duce lu viață".-(Vmv. < >, 23; 13.14),*

III.-*Ducă cineva sub motiv de evlavie (după concepția eustațienilor) învață pe un slujitor să nu-și mai facă datoria, și să nu-și mai slujească stăpînii cu bunăvoință și respect (leneviudu-se) să fie anatema". -C;an«ra 3 (1 Tim. 6.*

1: Tit 2. 9-10: Apost. 82).

1775.-"Ct7 ce va sfătui pe altul să facă vreo greșeală acela se va pedepsi cu aceeași pedeapsă cum se va pedepsi și cel ce face greșeala. Cine va îndemna sau va învăța, sau va sfătui pe altul să facă vreun lucru rău și vreo greșală, acela se va pedepsi ca și cel vinovat ce va face greșula" (**Prov. (>. 12-14) II.T, 44.**

CCXIIL SFINȚI I

||t.-"Sfinții sînt oamenii care au trăit și trăiesc după legea Domnului. Cuvîntul "**sfînt**", înseamnă ncpămînesc, adică ceea ce este creat și curățit de Dumnezeu prin liam i iubirii Sale. După cum floarea crește din țarina pămîntului prin vreji și frunze, tot așa și sfințenia odrăsește prin {ărîna pămîntească și vrejul faptelor omenesti. Sfințenia se capătă prin credința curată și devotamentul împlinirii legii Domnului. În general se numește sfnt orice om care trăiește o viață curată și cînd este judecat prin spovedanie, se găsește vrednic de împărtășanie: "Să luăm aminte, sfințele se dau numai celor sfinți" (**I Petru 1, 15-1f>; 2, 5-9; 3. 15; Lev. 11, 14; Ioan 17, 17-19; Rom. 6, 22; 15,16: I Cor. 6, 11; Hfes 4, 24).**

MII .-"Sfinții își desfășoară viața evolutiv și în aspre contradicții și de aceea în această viață nu sînt definitivai în sfințenie, ci sînt supuși în orice moment, ispitelor de a o pierde provizoriu ca Petm (**Matei 26. 69-75**), sau definitiv ca Iuda, care a căzut din har (**Matei, 27, 3-8; V. Ap. I. 16-20; II Petru 2, 12-22**). Numai sfințenia din ceasul morții se apropie de desăvîrșire, iar după consfințirea judecății ea nu sc mai poate pierde niciodată" (**I. Ap. 7, 55-60: II Tim. 4, 6-8; Apoc. 2, 10**).

177H.-"...SÎnta Născătoare de Dumnezeu și toți Sfinții sînt aceia care s-au asemănat lui Dumnezeu, atît cit este cu putință, prin voința lor, prin locuirea lui Dumnezeu în ei și prin conlucrarea lui Dumnezeu. Ei se numesc, cu adevărat și dumnezei, nu prin fire ci prin poziție, în același fel în care jend înroșit se numește foc, nu prin fire ci, prin poziție și purticipurca la foc. Sfînta Scriptură zice: "Fiți sjiinți, căci și Eu sînt sfînt" (**Uv. li. 14: 19. 2; 20, 7:1 Petru 1, 16**). Aceasta depinde în primul loc dc voință, apoi de ajutorul lui Dumnezeu: fiecînda care alege binele Dumnezeu îi ajută spre bine. Apoi Dumnezeu zice: "Voi locui în ei și Eu voi umbla întm ei" (**II Cor. 6. 16; I.cv. 26, 12**) și "sîntem biserica lui Dumnezeu" și "Duhul lui Dumnezeu locuiește întru noi" (**I Cor. 3. 16**). Apoi: "Ic-a dai lor putere peste duhurile cele necurate ca să le scoală și să vindece orice boală și orice neputință" (**Matei 10. 1**). "Toate cite fac Eu și voi veți face și mai

mari decât acestea" (ioan 14. 12). Apoi: "Viu sînt Eu, zice Domnul și Voi slăvi numai pe cei ce ^Mu slăvesc" (I împărați 2. 30). și "fiindcă pătimim împreună cu El este ca să fim slăviți împreună cu El" (Rom.

8,17). Și Dumnezeu a stat în adunarea dumnezeilor, în mijloc **va** vedea pe Dumnezeu" (Ps. 81, 1)... Deci ne închinăm sfinților ca unora ce sînt slăviți de Dumnezeu, ca unora ce sînt făcuți de Dumnezeu temători potrivnicilor și binefăcători celor ce se apropie de El cu credință; nu ne închinăm lor ca unora care ar fi prin fire Dumnezeu și binefăcători, ci ca unor robi și slujitori lui Dumnezeu, care au dobîndit din dragoste către Dumnezeu, deplină încredere față de El (I Ioan 3, 21). Ne închinăm sfinților pentru că este unora împăratul Dumnezeu, cînd vede că sluga lui iubită este închinată nu ca împărat, ci ca un slujitor și prieten binevoitor. Cei ce se apropie cu credință primesc ceea ce au cerut, fie că sluga cere aceasta de la împăratul (Dumnezeu), fie că împăratul primește cinstea și credința celui care cere de la sluga lui, deoarece a cerut în numele lui. Astfel, cei care s-au apropiat, prin apostoli de litfus au căpătat vindecare. În chipul acesta umbra, năframele și șorțurile apostolilor au fost izvoare tămăduitoare (P. Ap. 5, 15; 19, 12). Dar toți cei care vor, prin răzvrătire și revoltă să fie venerați ca Dumnezeu care sînt nevrednici de închinăciune și vrednici de focul cel veșnic, și toți cei care în chip disprețuitor și cu îngimfată gîndire, nu se închină slugilor lui Dumnezeu, sînt condamnați ca niște mîndri și orgolioși și ca niște necredincioși față de Dumnezeu. Martori de adevăd acesta sînt copiii, care au fost mîncăți de urși, pentru că au **Strigat CU** dispreț Ilti Elisei" (IV împ. 2, 23-24). -Sf. Ioan Damaschin, Sf. Icoane III. 33.

1779. î -"Cum trebuie să cugetăm despre sfintele icoane și închinarea (venerarea) sfinților? R: Deoarece există sfinți și ei sînt recunoscuți ca mijlocitori de biserica sobornicească, după felul cum s-a zis în capitolul (definiția, decretul) al **vm-lea** este potrivit a se spune că-i cinstim ca pe iubiți ai lui Dumnezeu și ca nișteritori pentru noi Dumnezeului tuturor. Pe aceștia îi cinstim în două chipuri. Într-un chip pe Maica Cuvîntului lui Dumnezeu, pe caie-l numim și supra-venerare (**Iperdulia, iperdulicom**). Căci deși Născătoarea de Dumnezeu este o adevărată slugă a unicului Dumnezeu, însă este și mama lui Dumnezeu, ea care a născut nișterile pe unul din Treime. De aceea este și preaslăvită, că fără de asemănare întrece pe toți îngerii și sfinții; pentru aceea îi și dăm o închinare (**venerme, proncliiinisin**), supravenerală (**iperdulichin**). Al doilea chip îl numim venerare (**dulicon**) ne închinăm (**veneram**) sau cinstim pe sfinții îngerii, apostoli, profeți, martiri și în general pe toți sfinții". **Pavăza Ort.**

Dccr. XVIII, tnt. IV.

1780.- *"Credem că Domnul nostru Iisus Hristos este unicul nostru mijlocitor și că S-a dat pe Sine preț de răscumpărare pentru toți și cu sîngele Său a făcut împăca/oa omului ai Dumnezeu, și că El este îngrijitorul, Mîngîietorul și airățilo/ulpăcatelor noastre. Mărturisim deasemenea că sfinții intervin pentru noi în mîgăciuni și cereri și înaintea tuturor, Preacurata Maica lui Dumnezeu Cuvîntului; tot astfel zicem și despre sfinții îngeri ca păzitorii noștri, despre apostoli, profeți, martiri, drepti și despre toți aceia pe care i-a preamărit El, ca pe niște slugi credincioase ale Sale, cu care împreună îi numărăm și pe ariierii și pe preoți, ca unii ce împreună stau la Dumnezeiescul altar, cum și pe bărbații drepti, distinși prin virtute. A ne nîga unii pentru alții, și că mult poate mîgăciunea dreptului (**Iacob 5, 16**) și că Dumnezeu mai mult asadtă pe cei sfinți, decît pe cei ce rămîn în păcate -aceasta din sfințele căiți ne învățăm (**Ioan 9, 31**). Mărturisim că sfinții sînt ajutători și mijlocitori pentru noi înaintea lui Dumnezeu, nu numai aici în timpul petrecerii lor cu noi, ci încă mai mult după moarte, cînd ei după îndepărtarea oglinzii (**de care pomenește apostolul**) privesc curat Sf. Treime și nemăginita lui lumină. Căci precum noi nu ne îndoim că sfinții profeți, fiind încă în timp muritor au văzut lucrurile cele cerești, prin care se prevesteau cele viitoare, tot asemenea nu ne îndoim, dar și necătinat credem și mărturisim că îngerii și sfinții, care au devenit ca niște îngeri, cu ajutorul nemărginitei lumini dumnezeiești văd nevoile noastre".*
Ep. Patr. 1723, Def. VIII.

CCIV.

SILUIREA

1781.- **Se numește silă sau siluire constrîngerea impusă de oameni sau împrejurări voinței omului spre a face ceea ce nu voiește să facă din inițiativă proprie. Sila are diferite gradații de la primirea sfatului liber și pînă la totala constrîngere fizică și sufletească. în măsura în care omul siluit a consimțit la fapta impusă lui în aceeași proporție de consimțămînt sau silă el poartă răspunderea. "Voi încă nu v-ați împotrivit pînă la sînge împotriva păcatului" (Evrei 12, 4; 10, 32-34; I Cor. 10, 13; Iacob 4, 7). Cel ce a fost supus unei totale constrîngeri nu are nici o răspundere pentru fapta sa, ci păcatul cade asupra siluitorului. "Dacă un om se culcă cu o față nelogodită fără voia ei, acel om să dea tatălui fetei 50 de sicii de argint (**0,750 kg**) în plus pentru că a necinstit-o și s-o ia de soție" (Deut. 22, 23-30; V. Curvia laicilor).**

1782. -"Părinții și mai ales canonul al 48-lea al lui Vasile cel Mare au hotărât ca să nu se supună canonisirilor cei pîngăriți de oameni silnic sau stăpîni". -I. Post. 17.

CCV.

SIMONIA

1783. -Simonia este păcatul vânzării de cele sfinte pe bani, pe daruri materiale sau angajamente de influență socială sau politică, îndeosebi a hirotoniei și a altor demnități bisericești pentru care păcatul cel ce hirotonisește și cel ce se hirotonisește precum și cei ce a mijlocit sub diferite forme de vânzare vor avea o grea osîndă asemenea cu cea dată de Sfîntul Petru lui Simon Vrăjitorul: "*Banii tăi să fie cu tine înțm pierzarea iadului (F. Apostolilor 8, 20) fiindcă banul este o unitate de măsură pentru cele materiale și nu pentru cele spirituale. Procoțimea nu este o funcțiune, ci o misiune jertfelnică după exemplul Domnului Iisus, a Sf. Apostoli, a Sf. Părinți și mucenici pe sîngele cărora s-a întemeiat Biserica și prin ea se împarte gratis haniile sfinților, a Sfiitului Duh care nu se poate vinde pe bani. "In dar ați luat în dar dați" (Matei 10, 8; Apost. 29; IV ec. 2; VI ec. 2; VI ec. 22, 23; VII ec. 4, 5, 15, 19; Laod. 12, Sard. 2; Sf.Vasile 90; V. Hirotonia).*

1784. -"Păcat de moane esle alunei cînd cel ce păcătuiește rămîne nepocăit. Dar și mai rău decît aceasta este cînd cineva calcă adevănrile dreptei credințe și slujește mai mult lui Mamona decît să asculte de Dumnezeu, nețînînd seamă de așezănrile lor canonice. Dumnezeu nu este înțm unii ca aceștia, dacă nu se smeresc și se îndreaptă din păcahd lor căci unii ca aceștia și mai mult trebuie să se apropie de Dumnezeu și cu inimă înfrîntă să ceară iertare de păcate și să nu se mai laude cu donații nelegiuite căci Domnul esle aproape numai de cei cu inima smerită (Ps. 33,19). Deci cei ce se laudă că prin donații de aur (cătze Biserică sau mînăstire) au căpătat favoare de a f puși în slujba Bisericii și bizuindu-se mai departe pe acest obicei păcătos, care înștrăinează (pe cel ce se bizuie pe el) de la Dumnezeu și de la toată vrednicia preoției și prin acest mijloc cu atitudinea nenșinată pe față și cu cuvinte de ocară defăima pe colegii lor care au fost aleși de Duhul Sfnt penlni viața lor evlavioasă și au fost puși în slujba Bisericii, fără a face donație de aur; pe acești defăimători trebuie să stea în treapta cea mai de pe urmă din tagma lor. Dacă nu se vor îndrepta să fie supuși canonisirilor. Iar dacă cineva va face astfel de donații la hirotonie să se procedeze cu ei potrivit cu canonul 29 apostolic .cure zice: Dacă vreun episcop"" prezbiter sau diacon a ajuns la această demnitate prin bani să se caterisească, atît dînsul cît și cel care l-a hirotonisit și să se taie desăvîrșit de

la împărțirea Bisericii, ca pe Simon Magtd, de mine Petm. De asemenea și în canonul 2 al Sf. Părinți din Calcedon care zice: "Dacă vreun episcop ar săvârși hirotonia pe bani și ar vinde hand, care nu se poate vinde și ar hirotonisi pe bani episcopi, horepiscop, prezbiter, diacon sau alt oarecare cleric, sau ar promova pe bani econom, avocat bisericesc, paramonar sau în orice fel de treaptă pentm câștig mîrșav și dacă se dovedește că a făcut aceasta să se primejduiască din treapta sa. Cel hirotonisit să nu aibă nici un folos din hirotonia sau rangul dobîndit prin negoț, ci să rămînă străin de slujba sau rangul pe care l-a dobîndit cu bani. Iar dacă cineva a fost mijlocitor în astfel de treburi murdare sau nelegiuite, acela dacă este cleric să se caterisească, iar dacă este laic sau monah să se anatemalisească". -VII cc. 5. »

1785. -"Domnul și Dumnezeuul nostm Iîsus Hristos cînd a încredințat sfinților Săi ucenici propovăduirea evangheliei și i-a trimis pe ei învățători oamenilor din toată lumea, le-a pomncit în chip hotărit ca daml ce l-au primit de la El și ei în dar să-l dea oamenilor, necîștigîndpentm el aramă sau argint sau aur sau în general vreo altă avere materială sau pămîntească fiindcă răsplata hanirilor cerești și duhovnicești nu sînt cele pămîntești și picriolare. Pomnca aceasta a dat-o nu numai acelora, ci prin ei și nouă, pe care ne-au învrednicit a intra în treapta și locul lor. Și trebuie ca precum atunci aceia, așa și noi acum să o păstrăm și să o obsen'ăm riguros și să nu născocim prin sofisme și nebunii, nici să nu ne amncăm în situații primejdioase. **"în dar"**, zice **"ați luat, iar în dar să dați. Să nu cîștigați nici aramă, nici argint, nici aur la cingătoarele Voastre"** (Matei 10, 8, 9). Simplu și lămurit este cuvîntul acestei pomnci neavînd nimic îndoielnic, nici imposibil (de îndeplinit) nici avînd trebuință de tălmăcire sofistică". -Ghenadie, Enciclica (459) -1.

1786. -"De la Mine ați primit demnitatea preoției, zice: dacă mi-ați dat mie ceva pentm aceasta, ori mic, ori mare și dacă aceasta s-a vîndut din partea Mea, vindeți-o și voi altora; iar dacă ați primit-o în dar, dați-o și voi în dar. Ce este mai lămurit decît pomnca aceasta? Ce este mai de folos celor ce l se supun ? Cu adevărat, vai de acei ce înțeleg să cîștige danii lui Dumnezeu, ori să-l dea pentm bani, căci după cele spuse de Sfîntul Petru unii ca aceștia dau prilejul pentm venin de amărăciune și pentm împreunarea cu nedreptatea, cuprinși fiind de lăcomia lor de argint. Drept aceea, de acord cu această lege a Domnului și canonul dat în această privință al cuviosilor și fericților părinți de la sfinlul și marele sinod ecumenic în Calcedon, ne spune nouă lămurit astfel prin aceste cuvinte". -Ghenadic Enc. -2. "

1787. -"Dacă vreun episcop ar săvârși hirotonia pentm bani și ar face obiect de vânzare hani care nu se vinde și ar hirotoni pe bani episcop sau ho/episcop sau prezbiter sau diacon sau pe altcineva din cei care se numără în cler, ori ar promova pentm bani economi sau edict sau paramonari sau pe oricare din canon pentm mîrșav cîștig și dacă se dovedește că a făcut aceasta, să se primejduiască din treapta sa. Și cel hirotonisit să nu aibă nici un folos din hirotonia sau promovarea cea din negoț; ci să fie străin de demnitatea sau funcțiunea pe care a dobîndit-o penlni bani. Iar dacă cineva a fost mijlocitor în astfel de afaceri urile și ilegale acela dacă ar fi cleric să cadă din treapta sa, iar dacă este laic sau monah să se anatematisească". -**Ghenadic Enc. -3.**

1788. -"Prea bune și foarte drept cinstitoare sînt ponincile canonului Sfinților Părinți care resping și anulează tot atacul satanicesc și toată apucătura diabolică îndreptată împotriva da/ului duhovnicesc; căci cu nici un chip nu se admite ca promovarea hirotoniei să se facă sau să se primească pentm bani, nici de cel ce o săvîrșește, nici de cel ce primește promovarea hirotoniei. Dar nu permite a se da bani nici înainte, nici în timpul hirotoniei nici, după timpul hirotoniei, nici în însăși timpul hirotoniei deoarece cu desăvîrșire s-a oprit mituirea penlni acest lucm". -**Ghenadic Enc. 4.**

1789. -"Totuși fiindcă acum, deși acestea sînt oprite lămurit, s-au vădit unii din Biserica galalenilor, care disprețuiesc și calcă din cauza lăcomiei rușinoase și a iubirii de argint aceste pontnci mîntuitoare și morale, am socotit și noi că esle bine a le reînnoi iarăși pe acestea împreună cu sfinlul sinod care se ține întru această cetate împărătească, Roma nouă, pentriheă fără de nici o născocire și fără de niciun pretext și fără de niciun sofism să tăiem cu desăvîrșire acest obicei nelegiuit și urît , care nu știu cum a intrat în prea sfintele Biserici, pentru că într-adevăr, fără de cîrcumărie și curată fucîndu-sc glăsuirea de către arhieriei cei ce hirotonisesc să vină de sus hani Sîntului Duh; deoarece acum făcînd ei **pentm** bani promovarea și lucrînd fără curățenie cu mîna, nu știu dacă vine asupra celui ce se prohirisește potrivit glasului evangheliei, ci **mai** vîrtos de **nu** se restrînge Iwnd (**Domnului**) Duhului Sfint". - **Ghenadie Enc. 5.**

1790. -"Deci, să știi, că oricine **va fi** vădit de una ca aceasta, ori episcop, ori horepiscop, ori periodeuț, ori prezbiter, ori diacon, ori oricare altul din diaconi, ori oricare altul din canon ori laic, prin hotărîrea comună a arhieriei și cu vot obștesc se va osîndi, după

cum și canonul Sfinților Părinți de mai înainte zice: că trebuie ca hanii să fie har și cu nici un chip să nu se mijlocească argintul în privința lui. Așadar, să fie și lepădat și străin de orice demnitate ieraticască și slujbă și supus blestemului anatcinii atît cel ce crede că-l va cîștiga pe acesta cu bani, cît și cel ce făgăduiește să-l dea acestora pe bani, ori cleric ori mirean de ar f de s-ar dovedi ori nu s-ar dovedi că a făcut aceasta; căci nu se pot împăca întru sine cele neîmpăcate și nici mumona să conlucreze cu Dumnezeu sau ca cei ce slujesc aceluia să slujească și lui Dumnezeu; și aceasta este hotărîrea neîngăduilă a Domnului; "Nu poți sluji lui Dumnezeu și lui Mamona" (Matei 6, 24). Punîndu-se cu tărie încrederea în aceasta și supîinîndu-le acestora, împreună cu Cel ce le-a spus acestea am dat hotărîrea împotriva acelor ce comit astfel de nelegiuiri". -Ghenadie Ene. 5.

1791. -"Deci și sfințenia ta (ca episcop eparhiot al Romei) să se îngrijească procedîndu-se cu toată prevederea că toate ca acestea, prin scrisori să se difuzeze lămurit atît episcopilor vicari cît și periodeuților celor supuși ție, cît și tuturor celorlalți; pentru ca toți creștinii într-un duh și într-un suflet adunîndu-se slîrîns laolaltă împotriva vrăjmașului comun să putem tăia cu ajutorul lui Dumnezeu rădăcina lăcomiei de. huni sădită de acela întru noi împreună cu toate ramurile răutăților ei. Salutăm întreaga comunitate de frați întru Hristos de la tine. Fii sănătos întru Domnul, roagă-te pentm noi de Dumnezeu

preailbitUle frate". - Ghenadie Encic. 4,9. 7.

1792. -"În multe feluri și în multe chipuri, din Evanghelii de la Apostoli și de la Părinți ne învățăm că la ceremonialul de sfințire a hirotoniei să nu ne stăpînească lăcomia de bani, să nu luăm aur și argint și să nu ne însușim ceva străin la hirotonia vreunei persoane, precum vom arăta prin dovezile citate în cele următoare atît din Scripturile de Dumnezeu inspirate, cît și din învățăturile patristice. Căci cei ce-și pun mîinile sînt slujitori ai Duhului Sfînt iar nu vînzători ai Duhului Sfînt; deoarece cei ce au primit autorizația aceasta prin cuvîntul Domnului au vestit că ei în dar au primit hanii Duhului Sfînt, în dar să-l dea celor ce îl primesc de la dînșii. Iar dacă cineva se va dovedi că pe aur l-a cumpărat pe acesta, pe unul ca acesta îl declară lepădat de tagma ieraticască. Căci deși cu numele a fost primit între clerici dar în realitate, prin faptă cuvîntul lor minte "căci nimeni nu poate sluji lui Dumezeu și lui Mamona" precum ne-am învățat din evanghelii (Matei 6, 24). Și deoarece am auzit pe

Dumnezeu grăind prin prooroci: "Preoți, grăiți în inima Ierusalimului" (**isaia 40, 2**) și iarăși amenințând și grăind: "Paznicul de va vedea că vin războinicii și nu va semna cu trîmbița și popond nu se va păzi și venind dușmanii vor pierde suflete, sîngele îl vor cere din mîna paznicului" (**Ezcthie 36, o**), temîndu-ne să nu fim osîndiți și dojeniți din cauza tăcerii, vestim tuturor mai întîi stătătorilor Bisericii noastre, ca, cu îndrăzneală să zicem după dumnezeiescul Apostol: "Curați sîntem de sîngele" (**F. A. 20, 26**) celor ce calcă orînduirile canonice și mult mai vînos de ale acelor care au hirotonit pentm bani, pe care dumnezeiescul Apostol Petru al căinii scaun l-ai moștenit chiar sfinția ta i-a osîndit ca pe Simion Vrăjitor; din cauza aceasta nu ne sfiim să vestim adevănd, păslrînd cu sfințenie cele transmise nouă prin canoane de la Sf. Apostoli și de la slăviții noștri părinți și ne scîrbim dacă s-a călcat de cineva unele ca acestea". -**Ta ras ie, Bncic. (787) 1.**

1793. -"Deci frățeasca și venerabila noastră arhierie (**Adrian al Romei**) care legal și după voia lui Dumnezeu administrează sînta slujbă ieraticăască să se bucure de o mare cinste. Că marele și întiul arhieru Hristos Dumnezeu nostm a zis prin proorocul: "Viu sînt Eu și voi slăvi pe cei ce Mă slăvesc" (**Imp. 1,30**). Căci știi bine bărbate al doririlor Duhului, că aproape mai de suportat este eresul nelegiuit al lui Macedonie și al celor cu dînsul împreună luptători împotriva Duhului Sînt bîtfînd că Sîntul Duh este o creatură și rob a lui Dumnezeu și al Tatălui, pe cînd acești simoniaci îl fac rob lomși. Căci care stăpîn vinde ceea ce are, dacă vrea sau pe rob sau pe altceva ce are; așjiderea și cel ce cumpără, vrînd să fie slăpîn pe ceea ce cumpără, le cîștigă cu preț de argint. Astfel, cei ce fac acest comerț nelegiuit înjosesc pe Duhul Sînt păcăluind la fel cu cei ce hulesc că Hristos prin Belzehut scoate draci; sau ca să spun mai exact se aseamănă cu Iuda vînzătorul care a vîndut pe Hristos pe preț de argint, de Dumnezeu ucigașilor iudei". -**Tarasie, Enc. 2.**

1794. -"Deci, precum într-adevăr Duhul Sînt este de o ființă cu Hristos Dumnezeu nostni, este pe deplin lămurit că cei ce vînd pe Duhul Sînt vor f părtași cu cei ce au vîndut pe Hristos. Iar dacă nu este cu puțință să-L poată vinde, atunci este limpede că hani Sfiitului Duh, adică sfințenia preoției nu este întm dînșii; și nici nu au primit-o și nici nu o pot avea, căci ar trebui să-și amintească pe Sîntul Petri care a zis către Simon: "Tu nu ai nici pane, nici soartă întru acest cuvînt al hirotoniei, că inima ta este necurată înaintea lui Dumnezeu" (**Fapt. 8, 21**). -**Tarasie Enc. 3.**

1795. -"Căci dacă demnitatea preoției se vinde, apoi de prisos este lor petrecerea vieții întm cinste, cît și conduita întru curățenie și virtute. Apoi după

dinșii de prisos este și Pavel, dumnezeiescul Apostol, care învață că se cuvine episcopului să fie fără prihană, întreg la minte, cuviincios, învățător, înfrînat, treaz, ținîndu-se de cuvîntul credincios al învățaturii, ca să poată aduce mîngîierea prin învățătura cea sănătoasă și a mostra cu demnitate pe cei ce se împotrivesc (Tim. 3,2). Deci toate acestea sînt departe de cel ce vinde și cumpără preoția". -Tarasie Enc. 4.

1796. *"Prin imitatoarele dovezi culese din cărțile sfinte, se dovedește pe deplin cum că este cu totul străin de preoție oricine dă sau primește (mită) m oricare timp sau înainte de hirotonie sau după hirotonie, căci a lua este oricînd luare de mită. Dar și toate promovările eclesiaslice se opresc a se da pentm bani". -Tarasie, Enc. 5.*

1797. *"Canonul al 29-lea al Sfinților Apostoli: "Dacă vreun episcop prin bani a ajuns la demnitatea aceasta mare, ori prezbiter, ori diacon să se caterisească atît dînsul cît și cel ce l-a hirotonit și să se taie desăvîrșit și de la împărtășire, ca Simon Magul prin mine Petm". -Tarasie Ec. 6.*

1798. **-Din Faptele Apostolilor:** *"Și văzînd Simon că Duhul Sfînt se dă prin punerea mîinilor apostolilor, le-a adus bani zicînd: Dați-mi și mie puterea aceasta, ca pe oricare voi pune mîinile să primească*

Duhul Sfînt. Dar Petru a zis către el: argintul tău să fie întru pieire cu tine, căci ai socotit că danii lui Dumnezeu se cîștigă pe bani. Tu n-ai pane nici soartă întru cuvîntul acesta; pentm că inima ta nu este dreaptă înaintea lui Dumnezeu. Drept aceea pocăiește-te de această răutate a ta și te roagă Lui Dumnezeu, doar ti se va ierta cugetul cel viclean al inimii tale; pentm că este otrăvit cu răutatea și ai căzut în cursele cele nedrepte ale pierzării". -(Fapte 8,18-23). -Tarasie Enc.7.

1799. **-Din a treia a împăraților:** *"Și după întimplarea aceasta nu s-a întors Ieroboam de la răutatea sa și iarăși a făcut din popond de rind preoți pentru înălțimile idolești; cel ce vrea să fie preot îi umplea mîna lui cu bani și se făcea preot înălțimilor. Și s-a socotit aceasta spre păcat casei lui Iarobuam și spre pieire și stingerea neamului său de pe fața pămîntului". -(c. 13, 33-34). Tarasie Enc. 8.*

1800. **-Din a patra a împăraților (5, 15-27) în rezumat:** *"Elisei a refuzat să primească ceva de la Neeman Sirianul dar ucenicul său Gheezi pe furis, i-a cerut bani de la Neeman și astfel, Elisei l-a blestemat, zicîndu-i: "Ai luat argintul și hainele să cumperi cu ei grădini și măslinișuri și vii și oi și boi și slugi și slujnice? Și lepra lui Neeman se va lipi de tine și de sînwița ta în veac și a ieșit de la fața lui lepros ca zăpada". -Tarasie Enc. 9.*

1801. -Din comentariul Simțului Vasile la Isaia în rezumat:

"Legea evangheliei și danirile ei nu se aseamănă cu vorbăria descântătorilor a căror minciuni amăgitoare sînt plătite cu bani, ci damrile evangheliei sînt adevămri și ele se dau în dar spre a fi date pi dar: "în dar ați luat, în dar să dați" (Matei 10, 8). Simon și-a atras pierzarea, voind să cumpere ce nu se poate vinde (Fapte 8,20) singura plată pentru dar este mulțumirea (Ps. 115, 3) căci un singur dar se poate da pentru dar: Păstrarea cu vrednicie a darului primit.-Tarasie-Enc. 10.

1802. -Din scrisoarea aceluiași către episcopii cei de sub el ca să nu se hirotonisească pentru bani: *"Ei socotesc că nu păcătuiesc dacă nu iau îndată, ci iau după hirotonisire; dar a lua este a lua oricînd. Vă îndemn că acest venit sau mai bine zis această introducere spre gheenă să o lepădați și să nu vă faceți nevrednici de săvîrșirea sfintelor taine, spurcîndu-vă mîinile cu astfel de venituri (canon 90)". -Tarasie Enc. 11.*

1803. - Din viața Sfintului Ioan Gură de Aur în rezumat: în urma procesului... Sinodul a hotărit ca cei hirotonișiți cu mită să ceară înapoi aurul dat episcopului Anton de la urmașii lui, iar ei să aibă dreptul a se împărtași în altar fără a mai putea sluji cele preoțești, ca nu cîndva iertîndu-le această mită să se înrădăcineze iudaicescul sau egiptenescul obicei de a vinde și a cumpăra preoția. Fiindcă se spune cum că ticălosul și mincinosul patriarh al iudeilor, în fiecare an schimba pe șefii sinagogilor ca să adune argint. Asemenea lui făcea și marele preot al egiptenilor potrivit cu spusa proorocului: *"Preoții lui propovăduiau pentm bani și proorcii lor pentm argint prooroceau" (Miheca 5,11).* -Tarasie Enc 12.

1804. -Din canoanele celor 630 de sfinți părinți întruniți la Calcedon: *"Dacă vreun episcop ar săvîrși hirotonia pentm bani și ar face obiect de vînzare haml care nu se vinde și ar hirotoni pe bani episcop sau horepiscop sau prezbiter sau diacon sau pe altcineva, pe cei ce se numără între clerici, ori ar promova pentm bani econom sau codic sau paramonar sau pe oricare din canon pentm mîrșav cîștig și dacă se dovedește că a făcut aceasta să se primejduiască penlni treapta sa; și cel hirotonit să nu aibă niciun folos din hirotonie sau promovarea cea din negoț și să fie străin de demnitatea sau de funcțiunea pe care a dobîndit-o pentm bani. Iar dacă cineva a fost mijlocitor în astfel de afaceri urite și ilegale acela dacă ar fi cleric să cadă din treapta sa, iar de este laic sau monah să se anatematisească". -(IV ec. 2). -Tarasie 13.*

1805. **-După ce citează Enciclica lui Ghenadie (1789 și VI ec. 22) încheie astfel:** *"Toți să auzim acestea și să le băgăm în urechi nu numai arhieriei, ci și toți clericii precum și toți mireni care locuiesc în lume. Deci, se cuvine ca noi să luăm aminte cu prisosință la cele auzite ca nu cumva să alunecăm pe alături (Evr. 2, "I) căci nu cu argint sau cu aur care se strică am fost răscumpărați din viețuirea decăzută lăsată ca moștenire de la strămoși, ci prin cinstit sîngele lui Hristos Celui nevinovat și neîntinat ca un miel (I Petru I, 18-19>. Astfel, învățîndu-ne pe noi, bărbate sfinte, să urinăm poruncilor din Scriptură și celor evanghelice și apostolicești, canoniceste și părintești ca să împlinim cu.fapta ceea ce gura noastră învață. Ridică-te la înălțimea măreață, înalță glasul tău întm tăria credinței; mergi, pășește intru nădejde; vestește cu îndrăzneală iubirii de adevăr pentru ca să se desfunțeze și să piară punerea mîinilor pentru bani, precum și orice nedreptate și cîrcumărie simoniacă". - Tarasie, Patr. C-pol. (787) Enciclică.*

CCXCI.

SINODUL

1806.- Sinodul ecumenic este autoritatea supremă în ortodoxie, căci biserica lui Hristos se întemeiază pe sobornicitatea apostolică, ecumenică și universală a tuturor episcopilor din lume care, adunați în sobor sau sinoade naționale și ecumenice au datoria de a defini și a apăra adevărurile esențiale de credință, de morală și de cult și a le încredința tuturor episcopilor prezenți și absenți de pretutindeni să Ie aplice în pastorația eparhială ca pe niște adevăruri infailibile (Matei 18,20; 28, 20; Ioan 14, 6; 16, 13; F. Ap. 14, 28; V. Dogmele).

1807.-Sinoadele mitropolitane sau patriarhale ale bisericilor naționale au datoria numai să interpreteze și să aplice canoanele sinoadelor ecumenice și ale celor locale aprobate ecumenic, fără să scoată sau să adauge ceva labele, sau a le tălmăci în alt chip, decît în același spirit al ecumenicității evanghelice și apostolice, apărîndu-le integritatea lor dogmatică și de cult, și a osîndi pe eretici (IV ec. I; VI ec. I; VII ec.I). Hotărîrile sinodale cu privire la disciplina administrativă aparțin epocii și tradițiilor locale și culturale putîndu-se modifica în decursul istoriei în așa fel, ca să nu se aducă vătămare adevărurilor dogmatice, morale și de cult. -"Astfel sinoadele bisericilor naționale trebuie să se adune de două ori pe an, primăvara și toamna (Apost. 34, 37; I ec. 19) sau cel puțin odată pe an (VI ec. 8; VII ec 6; Cart. 73), cînd episcopii sînt obligați să vină la sinod (IV ec. 19; VI ec. 8; Laod. 40; Sard. 6; Cart 76). Sinodul

judecă pe episcopi (Ap.74; I. ec. 5; II ec. 6; IV ec. 9; Ant. 14, 15, 17, 20), și primește spre judecare apelurile clericilor inferiori (I ec. 5; Ant. 6; Sard. 14; Cart. 11; Teofii 4; V. Neascultarea, Judecata).

1808.- "Episcopii fiecărui neam și țară se cuvine a recunoaște pe cel mai mare dintre dînșii, și a-l respecta drept căpetenie, și nimic mai însemnat să nu se facă fără învoirea acestuia. Fiecare episcop poate să lucreze (**din inițiativă proprie**) numai la cele ce se referă la eparhia sa, și la satele din cuprinsul ei. Dar nici căpetenia, mitropolit, patriarh să nu facă nimic (**din cele de interes general**), decît numai cu învoirea tuturor, fiindcă numai așa va fi bună colaborarea și se vor face toate spre slava lui Dumnezeu prin Iisus Domnul, întru Sfîntul Duh: Tatăl, Fiul și Sfîntul Duh". -**Apost.** 34.

1809.-"Sinodul episcopilor să se adune de două ori pe an, și să cerceteze împreună dogmele dreptei credințe și să hotărască cu privire la problemele bisericești, care se vor ivi, și anume odată în a patra săptămînă a Cincizecimii (**după Paști**), iar a doua în a douăsprezecea zi a lunii octombrie" -**Apost.** 37.-

1810.- "Am hotărît să rămînă în vigoare canoanele așezate de Sfinții Părinți la toate sinoadele de pînă acum". -**IV. ec. 1.**

1811.->4 venit la cunoștința noastră că unii împotriva rînduieilor bisericești, alergînd la stăpîniri, prin decrete au împărțit în două o eparhie, încît prin aceasta sînt doi mitropoliți în această eparhie. Deci sfinhd sinod a hotărît ca de acum înainte nici un episcop să nu îndrăznească așa ceva, deoarece cel ce va încerca aceasta, va cădea din treapta sa, iar cetățile care prin gramate împărătești sau onorat cu titlul de mitropolie împreună cu episcopul carele ocîmiește acea biserică, să se bucure numai de ononiri, firește păstrîndu-și drepturile proprii pe seama mitropoliei adevărate". - **IV ec 12.**

1812. -"A venit la cunoștința noastră că în eparhii nu se țin sinoadele episcopilor prescrise de. canoane și din această cauză multe treburi bisericești, care cer soluționarea sînt neglijate... Deci, Sfîntul Sinod hotărăște, potrivit canoanelor Sf. Părinți, ca episcopii din fiecare eparhie metropolitană să se întrunească de două ori pe an, în localitatea unde ar socoti episcopul - mitropolit, și să se orînduiască toate cele de trebuință. Episcopii care nu vor veni, stînd în orașele lor, și fiind sănătoși și neavînd ocupație urgentă și grabnică, să fie muștrați frățește". -**IV ec. 19.-**

1813*. -"Deoarece prea evlavioșii episcopi din Egipt, au amînat să subscrie epistola prea cuviosului arhiepiscop Leon, oprindu-se acum nu din împotrivirea față de credința primită de toți, ci spunînd că este obicei în dieceza Egiphdii, ca să nu se facă nimic fără știrea și îndmarea arhiepiscopului și cerînd să fie

îngăduiți pînă la hirotonia viitomului episcop al marei cetăți Alexandria, noi am găsit că este omenesc și lucni bun ca ei să fie îngăduiți a rămîine în împărăteasca cetate, fiecare în treapta pe care o are, pînă cînd se va hirotoni arhiepiscopul marei cetăți a Alexandriei. Totuși rămînînd în treapta lor, sau să dea garanție, dacă este cu puțință sau să lege prin jurămint că vor împărtăși aceeași credință". -IV ec. 30.-

1814. -"Voind și noi ca să aibă tărie cele hotărîile de Sf. Părinți, canonul (Ap. 37,1 ec. 5). care hotărăște să se țină în fiecare an, sinoadele episcopilor din fiecare eparhie (**a bisericilor naționale**) în localitatea unde episcopul mitropoliei va socoti. Dacă din pricină excepțională nu se va putea ține sinod de două ori pe an, <Să se hotărască cel puțin odată pe an, să se ție sinoade în fiecare eparhie de către episcopii respectivi, pentm rezolvarea treburilor bisericesti care eventual se vor ivi, în răstimpul de la Paști și pînă la sfîrșitid lui octombrie din fiecare an, în localitatea în care va socoti episcopul mitropoliei. Episcopii care nu vor participa stînd la reședințele lor, fiind sănătoși și liberi de orice ocupații urgente și absolut necesare, să fie certați frățește". -VI, ec. 8.-

1815. -"Deoarece este un canon care zice: în fiecare eparhie trebuie să se ție de două ori pe an, cercetări canonice de soboml episcopilor, însă din lipsa mijloacelor de călătorie, cuvioșii părinți ai sinodului al șaselea (**8**) au hotărît ca să se ție cel puțin odată pe an și cele cu lipsă să le împlinească. Deci și noi reînnoim acest canon. Dacă se va afla vreun dregător ca să oprească acestea, să se afurisească. Dacă vreun mitropolit nu s-ar griji de aceasta afară de cazuri binecuvîntate, să fie supus cercetărilor canonice. Adunîndu-se sinodul pentm chestiuni canonice, și evanghelice, episcopii participanți trebuie să fie cu băgare de seamă spre a păzi ponincile lui Dumnezeu căci numai întm păzirea lor, răsplătire este multă (**Ps. 18, 11**), pentm că ponincile sînt ca niște făclii, iar legea Domnului ca o lumină, și calea vieții este mustrea și pedepsirea (**Prov. 6, 23**), și pomnca Domnului este strălucitoare, luminînd ochii (**Ps. 19, 6**). Mitropolitul n-are dreptul să ceară damri de la episcopi, nici dobitoc, nici altceva, căci de se va dovedi că a făcut aceasta, să dea înapoi împătrit" (**Ex. 22, 1; Luea 19,8**).-VII. ec. 6.

1816. -"Episcopii din fiecare regiune trebuie să aleagă pe episcopul proestos (**mitropolit**) din capitală, care are grijă de toată regiunea, pentm că în capitală se adună toți cei ce au treburi de aranjat. Pentm aceasta s-a hotărît ca el să aibă întiietate și cinste, și ceilalți episcopi să rtu facă nimic mai de seamă fără el, potrivit vechiului canon în vigoare al părinților (**Apost. 34**) decît numai cele ce privesc fiecare eparhie în parte și parohiile din cuprinsul ei.

Fiecare episcop să aibă stăpînire în eparhia sa și să o cînnuiască cu evlavie deosebită, și să aibă grijă de toate parohiile eparhiei sale și să hirotonească prezbiteri și diaconi, și să împartă judecata, dar mai mult decît aceasta, să nu facă nimic fără știrea episcopului mitropolit și fără socotința (sinodului) celorlalți episcopi". - Ant. 9.-

1817. *"Nici un episcop să nu se ducă în altă eparhie și să hirotonisească pe cineva în slujba bisericii, nici să ducă cu sine pe alți clerici, decît numai dacă ar fi chemat prin scrisorile mitropolitului și a sinodului episcopilor în al cănii teritoriu s-ar duce. Iar dacă s-ar duce nechemat pentru a hirotonisi sau a orindui treburi bisericești, care nu cad în sarcina lui, cele făcute de el să fie fără valoare, iar el să fie pedepsit ca un tidburător, apoi Sfîntul Sinod să-l caterisească". -Ant. 13.-*

1818. *"Dacă vreun arhieru ar primi hirotesie de episcop, încredințîndu-i-se eparhie, și nu ar primi sarcina de a merge la biserica încredințată lui, acela să fie excomunicat pînă ce va primi fiind silit, sau pînă ce sinodul complet al episcopilor eparhiei ar hotări altfel cu privire la el". -Ant 17.*

1819. *"Dacă vreun episcop n-ar merge la eparhia pentm care a fost hirotonii, nu din pricina sa, ci din cauza refuzului popondui, fie din altă pricină independentă de voința sa, acela să fie părtaș la cinstea și slujba de episcop, numai să nu facă tulburări în treburile bisericești unde ar sta. El trebuie să recunoască ceea ce ar hotări complehil sinodului eparhial, judecînd cele de cuviință". -Ant. 18.*

1820. *"Pentm trebuințele bisericești și pentm dezlegarea pricinilor controversate, s-a hotărit că este bine să se țină în fiecare eparhie (**a bisericilor naționale**) de două ori pe an sinoadele episcopilor: întîi după a treia săptămînă a sărbătorii Pastelor, astfel că în a patra săptămînă a Cincizecimii, sinodul să se încheie la convocarea mitropolitului din capitală. Sinodul al doilea să se țină la zilele lui (15) octombrie, care este a zecea zi Hiperveretaios. La aceste sinoade să vină prezbiterii și diaconii și toți cei ce li se pare că sînt nedreptățiji (de eparbioți) și să dobîndească de la sinod judecarea (apelului). Insă (Ap. 37) sinodul să nu se poată convoca și ține de alți episcopi decît numai de aceia cărora li s-a încredințat conducerea mitropoliilor". -Ant. 20.*

1821. *"Episcopii fiind chemați la sinod nu se cade să cîrtească, ci să se ducă, să învețe sau să se învețe cele necesare pentm conducerea bisericii și a păstoriților. Iar dacă cîrtește, unul ca acesta se acuză pe sine însuși afară de cazul cînd ar lipsi din cauza imposibilităților". -Laod. 30.-*

1822. -"S-a hotărît ca Mauretania Sitifensis, precum a cemt, să aibă pe propriul său mitropolit deosebit de primând provinciei Numidia, de la care, din sinod s-a despărțit. Așadar, cu înțelegerea tuturor primaților din Africa și cu a tuturor episcopilor, pentru depărtarea prea mare i s-a admis". -**Cart. 17.**

1823. -"De aceea să se întărească în acest Sfânt Sinod că potrivit celor hotărîte la Niceea, să se convoace sinod în fiecare an pentru pricinile bisericești, care de multe ori se întârzie spre paguba popoului, la care **(sinod)** toți cei ce țin primele scaune ale eparhiilor să trimită din sinoadele lor episcopi reprezentanți pe doi sau pe câți vor alege, pentm ca sinodul întnmit să poată avea deplină autoritate". -**Cart. 18 -c.**

1824. -"Episcopul scaunului celui dintii să nu se numească exaih sau prinț al iernilor, sau iereul cel mai înalt, sau ceva de acest fel, ci numai episcop al scaunului celui dintii". -**Cart 39.**

1825. -"Sîntem datori ca să cercetăm nevoile fiecărei eparhii în timpul sedințelor sinodale" -**Cart. 52.-**

1826. -"În biserică se poate propovedui eliberarea sclavilor, numai dacă se face acest lucm și în Italia" spre a se săvîrși toate cele vrednice de credință pentm situația bisericii și mîntuirea sufletelor, iar noi vom avea laudă de la Domnul". -**Cart. 64.**

1827. -"Se cuvine a se cere de la prea credincioșii împărați, ca rămășițele idolilor din Africa întregă, să poruncească a se distnige cu totul; fiindcă în multe locuri de lîngă mare și de pe la diferite moșii sporește încă nedreptatea acelei rătăcirii; să pomncească a se distnige atît acestea, cît și templele lor, de pe țarini și din locuri ascunse, fără de vreo podoabă aflîndu-se, cu tot chipul să se pomncească a se strica". -**Cart 38.-**

1828. -"Așjiderea s-a hotărît ca nici un **(episcop)** locțiitor nu are voie să țină, prin orice fel de stămință sau împerecheri ale mirenilor, scaunul care i s-a dat ca episcop locțiitor, ci el să stăruie de mitropolit ca pînă într-un an să se îngrijească de alegerea de episcop pentm această epatiie văduvită, iar de ar neglija aceasta, după împlinirea anului să se aleagă un alt **(episcop)** locțiitor". -

Cart. 74.-

1829. -"Împreună cu toții am hotărît să se mijlocească de la împărați, ca din cauza tratamentului rău pentm săraci, de povara cărora biserica neîncetat este îngreuiată să se aleagă cu purtarea de grijă a episcopilor- avocați-apărători pentm aceștia împotriva tiraniei bogaților". -**Cart. 75.**

1830. -"De asemenea s-a hotărît ca, de cîte ori ar trebui să se întrunească un sinod, episcopii care nu sînt împiedecați nici de vîrstă nici de neputință, nici de vreo nevoie mai grea, să se prezinte după cuviință și să se dea de știre primaților din fiecare eparhie despre toți episcopii, care s-au gînat în două sau trei serii, spre a participa fiecare serie cu schimbul la sinodul general. În caz că vreunii n-ar putea să se prezinte, din cauza ivirii unor nevoi multe, precum se poate întîmplă, de nu vor anunța primatului propriu cauza împiedicării lor, apoi unii ca aceștia vor fi excluși din serie și vor trebui să se îndestuleze cu cumuniunea propriei lor biserici." -**Cart.76.**

1831. -"Arhiepiscopul Numidiei trebuie să îndemne prin scrisorile sale pe Cresconiub ca să se prezinte la adunare, pentru ca el să nu întîrzie a se prezenta la apropiatul sinod a toată Africa, iar de va refuza să vină, să știe că se va da sentință împotriva lui". -**Cart. 77.**

1832. -"S-a hotărît ca tulburătorul Ecyțiu, să fie scos și înlocuit din comisia sinodală, alegîndu-se în Spania un nou episcop, ca să se restabilească pacea pentm folosul bisericii". -**Cart 78.-**

1833. -"De asemenea s-a hotărît ca în privința eliberărilor de sclavi care se fac în biserică, să se intervină la împărat." -**Cart. 82.-**

1834. -"...Protosul sinodului să dea delegație în scris episcopilor însărcinați cu misiunea convertirii donatiștilor, în care să se arate precis limitele împuternicirii lor, peste care ei nu pot trece". - **Cart. 85.**

1835. -"În privința lui Maximilian al Bangesiei s-a hotărît să dea din sinod epistole atît către dînsul, cît și către popor ca acela să se retragă de la episcopie, iar poporul să-și caute pe altul". -**Cart. 88.-**

1836. -**Sinodul cere intervenția puterii lumesti: "...ca nu cîndva niște oameni îndrăzneți (donatiști) prin teroare să puie stăpînire pe mulțimea neputincioasă din cauză că n-a putut să-i conipă și înșela... fund conform cu Scriptura (Fapte 21,33; 23,24-25), pentm ca cel puțin de frică, să fie opriți de la rău, ca mai tîrziu să vie în simțiri și să se îndrepte... Episcopului Romei trebuie să i se trimită scrisori și altor episcopi unde este împăratul, spre a da ajutor delegaților sinodului".-**Cart.93.****

1837. -"Din toate eparhiile să se trimită liber delegații la sinod. Se dispune a se trimite delegați și scrisori către Mizoniu, deoarece trebuie să trimită liber delegația, pentm că numai în Cartagina s-a făcut unirea să se trimită scrisori către dregători, ca și dregătorii aceștia să dispună a se pune stăruință pentm

unire și în celelalte provincii și cetăți; iar de la biserica Cartaginei în numele Africei întregi să se trimită mulțumiri la curte odată cu scrisorile episcopilor pentm că s-au eliberat de donatiști. S-au citit scrisorile papei Inocențiu, precum că episcopii nu pot trece oricînd în părțile de peste mare; ceea ce s-a întărit prin înnoirea episcopilor; iar spre a exprima mulțumire pentm urmărirea donatiștilor să se trimită la curte doi clerici ai bisericii din Cartagina". -**Cart. 94.**-

1838. -"S-a hotărît ca de aci înainte, nu este necesar ca în fiecare an să se ostenească frații, ci de cîte ori va cere trebuința obștească, adică să se adune sinod pentm toată Africa, dîndu-se scrisori din toate părțile către acest scaun, trebuie să se adune sinodul generat în acea eparhie în care ne-ar îndemna și împrejurările; iar pricinile, care ne privesc să se judece în eparhiile mitropolitane proprii". -**Cart. 95.**-

1839. -"Dacă pîrîtid și pîritond și-ar alege judecători, arbitri, după sentință, nici unul nu mai are dreptul să apeleze la alții. Pe lîngă aceasta s-a hotărît a se cere ca pentm nevoile bisericii să se aleagă cinci executori ai hotărîrilor sinodale, care se vor împărți în diferite eparhii". -**Cart. 96.**

1840. ~"S-au ales Vicențiu și Fortunațiu ca delegați care vor merge la împărat spre a cere defensori scolastici (**ecdic, avocat C.75**) pentm nevoile bisericii și ale săracilor, care vor revizui procesele (**C 93**). Diaconii trimiși n-au găsit pe Primos, fiind ascuns, care trebuia să se prezinte la judecata sinodală și astfel, trebuie să înștiințeze primahd Inocențiu al Mauritaniei". -**Cart.97.**

1841. -"S-a hotărît ca locuitorii care nu au avut niciodată episcopii săi proprii (**Cart. 53; Laod. 6**) nicidecum nu vor primi (**episcop nici în viitor**) decît numai dacă se hotărâște de sinodul complet al fiecărei eparhii în fmnte cu mitropolitul, sub a căinii cîndre se află acea biserică". -**Cart. 98**

1842. -"Acele mulțimi care s-au convertit de la donatiști și au avut episcopi fără de hotărîrea sinodului, acestea se vor învrednici fără îndoială a avea episcopi. Mulțimea care a avut episcopi, și după moartea lor n-au mai voit să aibă episcopul lor propriu, ei au dorit să fie supuși cîrmuirii altui episcop vecin, să li se aprobe. Episcopii care au convertit pe donatiști și i-a adus în biserica ecumenică, trebuie să-i păstorească mai departe. După unire toți cei convertiți trebuie să fie supuși episcopilor sobornicești cu bisericile lor". -**Cart. 99.**

1843. -"S-a mai hotărît ca să se scrie prea sfințitului papă Inocențiu (**401-417**) în privința neînțelegerii dintre biserica Romei și cea a Alexandriei (**din pricina lui Sf. Ioan Hrisostom**) ca ambele biserici să întărească pacea, pe care o propovăduiește Domnul" (**Ioan 14, 270**) -**Cart 101.**

1844. -"După consulatul auguștilor împărați, în anul al patindea după Teodosiu (411) în ziua a optsprezecea a calendandui (lunei) iulie (=14 iunie) în Cartagina, în al doilea despărțămînt al bisericii, episcopii au primit în sinodul acesta delegația împotriva donatiștilor. În vremea aceasta s-a dat legea (de Onoriu 410) ca oricine potrivit alegerii sale libere să primească credința creștină sau nu". -Cart 108.

. 1845. -"...într-un sinod general s-a hotărît, ca parohiile donatiste convertite să rămînă sub oblăduirea episcopilor care le-a convertit, iar cele convertite după decretul imperial (411) să rămînă sub episcopii existenți"... -Cart. 117.

1846. -"...Episcopii donatiști convertiți să împartă eparhiile cu cei sobornicești: cel mai vechi să împartă, iar cel mai nou să aleagă. Parohiile situate între două eparhii, vor trece la eparhia care vor voi prin alegere, fie că episcopul este revenit sau sobornicesc"... -Cart. 118.

1847. -"...Episcopul care a convertit o eparhie donatistă și o păstorește trei ani, să o ție mai departe, chiar dacă ar cere-o altul. Pretendenhd poate s-o ceară după ce ea va rămîne vacantă"... -Cart. 119.

1848. -"...Nici un episcop să nu ia cu de la sine putere sub păstoria sa; parohii pe care ar socoti că i se cuvin, fie că ele vor sau nu, fără judecată și hotărîrea sinodului"... -Cart. 120.

CCXVI1.

SINUCIDAREA

1849. -Sinuciderea este curmarea vieții proprii. Animalele nu se pot sinucide, căci ele n-au un trup încredințat spre păstrarea unei rațiuni, adică un suflet conștient de misiunea față de trupul în care trăiește și de rostul său în această lume și în viața viitoare. Sinuciderea este cel mai mare păcat față de sine, căci prin ea omul își închide definitiv calea spre pocăință. Sinucigașul dă dovadă de necredință sau o credință bolnavă (Jud. 9 ,54-57; I Regi 31, 4-6; F. Ap. 1, 28); păcătuiește contra trupului său care este biserica Duhului Sfînt (i. Cor. 6,19; Matei 27, 5; Rom. 14, 8-12), și deci nu mai are iertare nici în lumea aceasta, și nici în cea viitoare, de aceea, sinucigașului nu i se mai poate face nici un fel de slujbă, și nici nu se îngroapă în cimitir cu cei credincioși (V. Miridele).

1850. -"Î. Dacă cineva fiind ieșit din minte, se sinucide, sau se anincă în prăpastie se poate face liturghie pentm el sau nu? -R: Cu privire la sinucigași clerical trebuie să se lămurească dacă s-a sinucis fiind cu adevărat ieșit din

minte (adică nu a avut intențiunea, sau întimplarea l-a dus la moarte). Rudele celui sinucis, mint și spun că era ieșit din minți, ca să se obțină pomenirea lui la mgăciune și jertfa miridelor. Însă uneori sinucigașii fac aceasta din pricina persecuției oamenilor, sau necaz mare, și astfel, nu trebuie să se aducă jertfa (miridelor), căci își este sinucigaș. Deci, clericul trebuie să cerceteze cu băgare de seamă ca să nu cadă sub osîndă" (aruncării mărgăritarelor înaintea porcilor). (Matei, 7,7) Timotei 14.-

1851. -"Sinucigașul de bună voie nu trebuie să fie slujit sau pomenit la vreo slujbă, căci și-a dat sufletul satanei ca și Iuda Iscarioteanul. Cel ce s-a sinucis fiind bolnav și ieșit din minți, poate fi slujit. Sinucigașul care s-a omorât din împușinarea sufletului, adică din frica de oameni, sau de persecuții, sau de boală, care nu-i atinge mintea, acela nu poate fi pomenit". -ILT, 250.

1852. -"Cine se va ucide singur de bună voie, acestuia să nu se cînte nici să i se facă pomenirea lui niciodată, iar de va cădea fără voia lui, și se va ucide, și va muri, acestuia să i se cînte și să i se facă pomeniri". -PBG, 40; Trebnic p. 527.

1853. -" Orice om de voia lui de se va amna pe sine dintr-un țărnire jos și va muri, sau într-o apă, sau dintr-o piatră sau se va junghia pe sine însuși, sau în orice fel de moarte, sau cu o funie se va spînzura; unul ca acela să nu se îngroape ca creștin, nici să-l prohodească, ci să-l lepede pe dînsul ca pe un spurcat. Iar de va fi făcut aceasta pentm Dumnezeu să nu se cînte, fiindcă niște bunătați ca acelea și fel de moarte n-a învățat Dumnezeu pe nimenea. Iar de-i va fi făcut lui altcineva aceasta, pe acela să-l cînte și să-l îngroape și pomeniri să-i facă ca și la tot creștinul". PBG, 143.

1854. - Unii sînt de părere, că s-ar putea face o slujbă sumară cu aprobarea episcopului, numai la mormînt, fără a fi dus în biserică, preotul fiind îmbrăcat numai cu epitrahilul, a celor sinucigași a căror moarte ar avea motive de îngăduință, cu condiția, ca preotul să nu facă necrologul, ci numai să vorbească de păcatul sinuciderii cu scop moral și pastoral (Sirah 30,17; Filip. 1, 21-30; II Regi 1,1-27).

CCXVM.

SÎNGELE

1885. -" Sîngele este oprit a se mînce de legea morală creștină (Fac. 9, 3-5; Lev. 3,17; 7, 26-27; 17,10-14; Deut. 10, 23-24,15, 23; I Regi 14, 33; F. Ap. 15, 20-29), fiindcă el este partea esențială a vieții rezervată Domnului, iar cel ce-l mîncă, dă dovadă de lăcomie și cruzime. Nu este îngăduit a se folosi în

preparatele culinare sub nici o fonnă. Călcătorii canoanelor cad sub pedeapsa caterisirii și afurisiții". (V. înfrînarea).

1856. *-Dacă vreun episcop sau prezbiter sau diacon sau oricare dintre clerici, va mânca carne cu sîngele sufletului său, sau carne de vită sugrumată, de fiară sau de mortăciune, să se caterisească, căci acestea le oprește legea, iar dacă va fi laic să se afurisească". -Apost. 63.*

1857. *-"Sfîntă Scriptură ne-a poruncit să ne ferim de sînge, de sugnunate și de desfrinare. Deci pe cel ce mănîncă sîngele de orice fel de dobitoc pregătit cu mîiestrie, pentm lâcomia de pîntece, îl canonisim potrivit cu pofta sa. Deci dacă cineva va îndrăzni să mai mănînce sînge de animal sub orice fonnă, de va fi cleric să se caterisească, iar de va fi mirean să se afurisească".-VI, 67.*

1858. *-"Necunoscîndu-se bolile hemoragice odinioară, se iau măsuri pe dibuite:- Preotul de va vrea să slujească liturghie, iar mai înainte i-a curs sînge din nas, să facă 40 de metanii și apoi să slujească; iar de-i va curge după liturghie să facă metanii 100, iar sîngele să-l îngroape sau să-l arunce în mare sau în rîu; iar mai înainte de-i va curge din dinți să nu slujească liturghie".-ILT, 97.*

CCXIX.

SMERENIA

1859.- Smerenia este cunoașterea și aprecierea de sine întru sărăcia duhului în raport cu toată făptura văzută și nevăzută (Matei 5, 3). Ea este conștiința cufundării și amestecării între semeni egali și dependenți unii față de alții și față de Dumnezeu. Ea își are altarul în inimă, căci împărăția lui Dumnezeu este înlăuntrul nostru (Luca 17, 12). Umilința vine de dinafară de la potrivnicia împrejurărilor și de la cei ce ne muștră. Cine are sămînța adevăratei smerenii, va folosi bine și darul umilinței mai curînd sau mai tîrziu; cine n-o are, o va folosi rău luînd-o numai ca pe o bațjocură și răutate. Și cu toate acestea, de multe ori umilința deșteaptă și pregătește calea spre smerenie și pocăință pentru cel iubit de Dumnezeu (Ps. 106,12).

1860.-".... Socotesc că precum mîndria este mai mare decît toate patimile, încît a putut de a surpat pe unii și din cer, așa și smerita cugetare este mai mare decît faptele bune, pentm că poate să scoată pe om din însuși adîncurile iadului, măcar de ar fi păcătos ca un drac. Penlni aceea Domnul mai înainte de tofji fericește pe cei săraci *CU dIlhIir.-Palenc p. 129.-*

1861.- Un frate a întreatat pe Awa Sisoe zicînd: Mă văd pe mine că aducerea aminte a Iui Dumnezeu petrece cu mine. I-a zis lui bătrînul:

"Nu este lucr mare să fie cugetul omului cu Dumnezeu (căci și diavolii cred în El), ci mai mare lucr este să te vezi pe tine sub toată zidirea. Căci aceasta împreviă cu osteneala trupească (a ascezei) povățuiește la chipul adevăratei smerite cugetări".-Pateric p. 211.

1862.- *Cum se capătă smerenia? Du-le și te roagă lui Dumnezeu ca să-ți dea plîngere și smerenie în inima ta, și ia aminte întotdeauna la păcatele tale și nu judeca pe alții, ci te fă dedesuptul tuturor oamenilor. Nu avea prieteșug cu copil, nici cunoștință cu femeie, nici prieten eretic, și înlătură îndrăzneala de la tine și înfrinează-ți limba și pîntecele și folosește foarte puțin vinul. Și de va grăi cineva pentm orice fel de lucr, nu te prici cu dînsul, ci de va grăi de bine zi: Așa este cu adevărat. Iar de va grăi rău, zi: Tu știi cum vorbești. Și nu te prigoni cu dînsul pentm cele ce a grăit. Și aceasta este smerenia".- Pateric p. 149. (Matei 11,29; 18,4; 20, 26-28; Luca 17,10; 18,14; 22, 26; F. Ap. 20,19; Filip 2,3-9; Efes. 3,18; I Petru 5,5-6).*

1863.- *"Cel ce respinge și nu primește lauda oamenilor și odihna trupului, s-a dezbrăcat și de ultima haină a slavei deșarte. Acesta s-a învrednicit să se îmbrace încă de aci în strălucirea locuinței din cer, căutată cu multe suspine". Filoc. IV, p. 321,241.*

1864.- *Mulți confundă modestia omului natural cu smerenia fonnată după învățatura evanghelică și astfel se înșală în aprecieri. Ideile evanghelice sînt foarte diferite, care lucrează mai întîi lăuntric și apoi se manifestă prin firescul omului în afară, înjugîndu-se cu felul lui de a fi, cu temperamentul înnăscut, dînd naștere la personalitatea creștină, care va lucra sub dublu aspect: cel al danirilor înnăscute, și cel al credinței purtătoare de idei, care atrag hanii și darurile acestui har, menită să se creeze pe sine, pentru viața și viitorul apropiat și îndepărtat (Rom. 3,15; I Cor. 12,15). Astfel cei mai puțin înzestrați își concentrează puterea de a lucra mai mult pentru mîntuirea personală, pe cînd cei mai bogat înzestrați, au chemarea și lucrează și pentru alții, și mai ales celor ce conduc pe alții, sînt siliți să aibă o atitudine internă și externă foarte diferită și frămîntată, încît cu greu pot fi apreciați concret prin semnele externe, mai ales de cei puțini cunoscători ai sufletului omenesc.*

De aceea, Scriphira și Sf. Părinți ne învață să nu judecăm pe alții, căci este cu neputință să nu păcătuim față de propria noastră smerenie". (Matei 7,1; Luca 6, 37; Rom. 14, 10-13).

CCXX.

SMINTEALA 1865.- *Se numește sminteală, influența rea făcută aproapelui prin cuvinte și fapte nelegiuite, prin*

care aproapele este atras spre păcat. Cu cât cineva este mai învățat și cu un rang mai mare în viața socială sau slujba bisericească, cu atât păcatul este mai mare. *"Celui ce i s-a dat mult, mult i se va cere". La sfârșitul veacului Fiul Omului va trimite pe îngerii săi și vor smulge din împărăția lui toate lucnirile, care sînt pricină de păcătuire și pe cei ce săvîrșesc fărădelegea, și-i vor aninca în cuptond cel de foc" (Matei 13, 41-42).* *"Dar pentm oricine va face să păcătuiască pe unul dintre acești micuți care cred în Mine, ar fi mai de folos să i se atîme de gît piatră de moară și să fie aruncat în adîncurile mării". "Vai lumii din pricina smintelilor! Fiindcă nu se poate să nu vină prilejuri de sminteală" (Matei 19, 6),*

1866.-"C/ /ie smintește pe altul fără voie, acela se dojenește ca un neglijent. Creștinul este dator să fie atent ca să nu facă sminteală, renunțînd chiar la ceea ce îi este lui de folos după lege, numai ca să cruțe mintea slabă a celui neputincios, (Rom. 14,13-21; I. Cor. 8,13), ba chiar să se jertfească pentru a nu face sminteală ca și cum și-ar tăia mîna sau piciorul" (Matei 5,29-30).

1867.-"Cînd cineva face o faptă bună.pentm slava lui Dumnezeu în COnfonnitate CU legile Lui (Îs. 8, 12-16; Osea 14, 9; Matei 21, 33-45; Luca 2, 34; Rom. 9, 30-33; I. Cor. i, 18), dar se găesc unii care se smintesc, acela nu trebuie să țină socoteală de gîndurile lor smintite, dacă nu poale face altfel, ci să se roage lui Dumnezeu pentm ei și să caute să-i lămurească, pe cît este cu putință cei sinceri se vor lumina, iar cei vicleni și încăpățînați se vor pierde, ca și iudeii care se sminteau de faptele Mîntuitorului" (Ioan 6, 41-71).

CCXXI.

SORTII

1868. -Sortii aruncați în numele Domnului se folosesc numai atunci cînd oamenii și-au epuizat toate puterile în alegerea dintre două sau mai multe lucruri, persoane sau probleme familiale sau sociale, fără a se ajunge la dezlegarea convenabilă tuturor. In aceste cazuri "Sortul pune capăt neînțelegerilor și hotărăște între cei puternici" (Prov. 18, 18). Despre aceasta martoră este Sf. Scriptură: Urim și Tumim (Exod. 28,30). împărțirea Palestinei (Num. 26,55; 33,54; Deut. 1,38; Iosua I, 6; 14,2; 15, 1; 16, 1; 19,1-40). Alegerea dintre persoane, lucruri, etc. (F. Ap. 1, 23-26; Matei 27, 36; Luca 23, 34; Iosua 8, 15-18; I Regi 10, 20-21; 14, 38-39; Luca 1, 9; I Cor. 24, 5; 25, 8; 26, 13-14). Alegerea jertfei (Lev. 16, 9-10). Cînd adevărul este evident și toți cad de acord, este păcat a se arunca sortii fiindcă este o ispitire și o întrebare fără rost (Iez. 24, 6; Ioil 5, 3; Num. 3, 10; I Regi 28, 6). Sortii străini de Biserică se practică în

jocurile de noroc al cărui câștig este un furt deghizat. Numai cei răi decurg la sorți, călăuziți fiind de cugete străine de duhul Bisericii (Ps. 21,18; Ioan 19, 24).

1869. -Se iau atâtea bucățele de hirtie cîte lucruri sau persoane sînt pentru care trebuie să se arunce sorții și pe unul se scrie alesul, iar celelalte rămîn albe. Se împăturesc, se amestecă bine într-o cutie, etc. și apoi fiecare ia cîte un bilet și cel ce a luat pe cel scris acela a ieșit la sorți. Sorții se aruncă o singură dată. Înainte de a se arunca sorți se poate rosti o rugăciune: *"Doamne, Dumnezeule, cel ce ai făgăduit să fu cu robii Tăi în toată vremea ca să le dezlegi nedumeririle în vreme de grea încercare prin sorți Urim și Tumim, iar cînd Sfinții Apostoli n-au putut să știe care dintre cei doi aleși de sobor era mai bine plăcut Ție, care să ia slujba apostolici din care a căzut Iuda, Tu le-ai arătat prin sorți pe Matia. Si acum binecuvintează acest sorț și dezleagă nedumerirea robilor Tăi cu părinteasca Ta purtare de grijă, ca toate să se facă după voia Ta cea sfîntă, iar robii Tăi să rămînă împăcați că au făcut ce au putut pentru folosul lor, al aproapelui și slava Sfiitului Tău nume. Amin".*

CCXXH. SPECTACOLELE

1870. -Spectacolele de cinematograf sau piese de teatru, etc, care au subiect științific, educațional-moral sau pur distractiv, fără a aduce vreo pagubă morală, Biserica nu le oprește, ci le recomandă în măsura în care ele sînt de un real folos. Însă uneori sînt spectacole distractive care conțin în desfășurarea lor sămînța imoralității, de aceea se cere băgare de seamă în folosirea lor, mai ales de către tineret. Spectacolele care duc la distrugerea sufletească și devin vătămătoare moralei creștine, Biserica le osîndește cu asprime, fiindcă ele vatamă și pe cei ce le întretin și pe cei ce asistă la ele.

1871. -"Nu este nimeni iertat dintre clerici sau monahi să meargă la alergările de cai sau să participe la spectacole de teatru. Vreun cleric chiar de va fi chemat la vreo nuntă, cînd vor începe spectacolele ademenitoare spre păcat, să se scoale și să plece îndată, fiindcă așa ponincește învățătura Sf. Părinți. Iar dacă cineva nu va respecta aceasta sau să înceteze sau să se caterisească". -VI ec. 24.

1872. - "Sf. Sinod optște cu desăvârșire pe cei ce se zic inimi (măscărici, bufoni, comedianți) și spectacolele acestora precum și reprezentațiile de vânătoare (unde se luptau fiarele între ele sau tineri robi sau cu prizonieri, fiind o cruzime inumană) și dansurile ce se fac pe scenă (de persoane goale). Dacă cineva disprețuiește acest canon și continuă aceste fapte oprite, dacă va fi cleric să se caterisească, iar de va fi laic să se afurisească". -**VI ec. 51.**

1873. - "Așa zisele calendeși așa zisele bota și cele ce se numesc Bmmalia și prăznuirea care se săvârșește în prima zi din luna martie (mărțișor) hotărîm ca îndată să înceteze din obiceiul credincioșilor. Dar lepădăm și dansurile publice ale femeilor ca fiind necuviincioase și pot aduce multă stricăciune și pierzare, de asemenea și dansurile și ceremoniile executate de bărbați sau de femei după un obicei vechi și străin de viața creștinilor, întm cinstea celor ce în chip mincinos se numesc zei de către păgîni, hotărîm ca nici un bărbat să nu îmbrace haină femeiască, nici femeia (să nu îmbrace) cele ce se potrivesc bărbaților. Dar să nu îmbrace nici costum comic, satiric sau tragic, nici să strige numele urgisitului Dionisie cînd se storc stnigurii în teascuri; nici tumînd vinul în vase să provoace ris în chipul prostiei sau al deșertăciunii, lucrînd rătăcirea demonică. Deci cei ce în viitor vor încerca să comită ceva din cele mai înainte zise, după ce au fost puși în cunoștința celor hotărîte, de vor fi clerici poruncim să se caterisească, iar de vor fi laici să se afurisească", -**vi ec. 62.**

1874. - "Cei ce învață legile de stat n-au voie să trăiască după moravurile păgînești, nici Să intre la teatre, nici să facă jocuri de rostogoliri, nici' să se îmbrace în haine de cele ce nu sînt în întrebuintărea generală, nici pe vremea cînd încep învățăturile, nici cînd ajung către sfîrșitul lor și să zicem cu un cuvînt, în tot cursul acestei învățăături iar dacă cineva de acum înainte va îndrăzni să facă aceasta să se afurisească". -**VI ec. 71.**

1875. - "Nu se cuvîne creștinilor să meargă la nunți și să joace, ci să mănînce sau să prăznuiască cuviincios precum stă bine creștinilor". -**Laod. 53.**

1876. - "Nu se cuvîne preoților sau clericilor să privească spectacole de la nunți sau de la ospețe, ci mai înainte de a sosi teatraliștii să se scoale și să plece". -**Laod. 54.**

1877. - "...Iar copiii clericilor nici să meargă nici să privească spectacolele lumești (Tit. 1, 6; I Tim. 3, 4), acestea întotdeauna fiind oprite, încă și tuturor creștinilor, pentm ca ei să se țină departe de acestea și să nu se ducă acolo unde sînt și se aud vorbe de ludă" (a legii lui Dumnezeu). **Cart. 15-h.**

1878. -"Apoi trebuie să se mai ceară **(de la împărați)** și ca spectacolele jocurilor teatralicești să se oprească duminică și în celelalte zile luminate ale credinței creștinilor, mai ales că în cele opt zile ale Sfințelor Paști gloatele se adună mai mult în hipodrom decât la Biserică, trebuie să se mute zilele de sărbători ale creștinilor și nimeni dintre creștini nu trebuie să fe constrîns a participa la aceste spectacole". -**Cart. 61.**

1879. "'Trebuie să se ceară de la autoritatea statului că dacă cineva care s-a ocupat cu distracțiile **(ca măscărici, bufoni sau comediant)** ar voi să se facă creștin , să fie lăsat liber de acele întinăciuni și să nu mai fie silit ca iarăși să se ocupe de această îndeletnicire **(nepotrivită cu morala creștină)**". - **Cart. 63.**

CCXXIII.

SPIRITISMUL

1880. -Spiritismul sau necromanția este o formă evoluată a vrăjitoriei născut pe la 1848 în Statele Unite. El constă din anumite practici oculte, întreținute de vrăjitoria cultivată de diavol, căruia Dumnezeu îi îngăduie să se manifeste în viața oamenilor pe de o parte, cu scopul de a încredința pe cei necredincioși spre realitatea lumii spirituale iar pe de altă parte, ca cei înstrăinați de Dumnezeu printr-o credință eretică să poată sluji celui cu care s-a împrietenit, adică cu diavolul (I Tim. 4, 1; Apoc. 12,12; 13, 7,16,14). "*Cine este drept să sporească întru dreptate, cine este necurat să fie și mai necurat, cine este evlavios să fie și mai evlavios și cine este sfînt să fie și mai sfînt*" (Apoc. 22, 11). Deci, adevărații creștini să fie cu luare aminte (Efes. 6,10-18) căci diavolul se îmbracă și în înger de lumină (II Cor. 11,13-15; Gal. 1,8; Filip. 3,19).

1881. -Doctrina spiritistă este foarte variată după nuanțele societăților și a șefilor spiritiști. în general ei învață:

a). Tăgăduiesc dogma Sfintei Treimi înlocuind-o cu învățătura despre un Dumnezeu supnem și alți dumnezei solari ca fiii, alții planetari ca Sf. Duh, toți organizați în ierarhii;

b). Dumnezeu nu este creatorul lumii ci numai organizatorul ei, arhitect = demiurg;

c). Iisus este spirit superior și Dumnezeul nostru solar, care îndrumează pe om dar nu-I mîntuiește;

d). Adevărata revelație se face prin spiritele care se arată oamenilor prin medii;

e). Omul este alcătuit din trup, perispirit și spirit. Sufletul omului prin perispirit se poate lăsa văzut și poate comunica cu cei vii când ei sînt vrednici și cred;

f). Mîntuirea se capătă prin evoluția spre bine și reîncarnare sau metempsihoză (V. Dogmele).

1882. -Spiritiștii înțeleg pe Dumnezeu că este mărginit avînd sub sine alți dumnezei mai mici care stăpînesc anumite planete sau regiuni ale cerului, ajutați de îngeri. Universul este populat de spirite planetare, animale și raționale. Omul constă din trup, perispirit și spirit. Trupul se nimicește dar perispiritul și spiritul sînt veșnice. Oamenii buni devin spirite bune, iar cei răi se reîncarnează pînă ce se fac buni. Prin perispirit sufletul devine vizibil, poate să intre în contact cu cei vii aducîndu-le vești din alte lumi, fie direct unui individ mai spiritualizat, fie unui grup de oameni printr-un mediu, adică om superior ca mijlocitor care poate intra în legătură cu spiritele, fie el treaz fie el în transă, prin care cedează învelișul corpului său spiritului chemat spre a putea să se manifeste în fața asistenților, într-o cameră obscură, aducîndu-le vești prin ciocănituri, mese mișcătoare, ceasornice psihologice, etc. Aceste comunicări uneori sînt însoțite de unele scamatorii: auzirea de la distanță mare, vorbirea în limbi necunoscute, psihometria, adică cunoașterea persoanei printr-un obiect al ei, telechinează, adică transmiterea subită a unor obiecte la distanță, levitațiunile adică ridicarea în aer, etc. Toate acestea sînt realități însă ele nu vin de la Dumnezeu, ci de la diavol.

1883. -"...Proorocul cel mincinos strică mintea numai a celor îndoielnici, nu și a celor tari în credință. Cei șovăitori vin la el ca la un vrăjitor și-l întrebă de cele ce se vor întîmplă. Și acel prooroc mincinos, fund fără duh dumnezeiesc, le răspunde potrivit întrebărilor și poftelor răutății lor și le umple sufletele după dorința lor de vești mincinoase... însă grăiește și unele vești adevărate căci diavolul îl împărtășește din duhul său ca să ademenească pe cine poate. Însă cei tari în credința Domnului, înbrăcîndu-se cu adevănd nu se unesc cu astfel de duhuri, ei se feresc de ele... După față se cunoaște omul dacă are duh dumnezeiesc sau diavolesc".

1884. -Revelația Scripturii ne arată clar că este o lume spirituală a îngerilor care nu intervin fățiș în fața oamenilor decît numai cînd le

poruncește Dumnezeu (Fac. 3, 24; Iov. 38,7; Ps. 102, 20; Daniil 8, 16; 10, 13-21; 12, 1; Luca 1, 28). Deasemenea este o ceată de diavoli pe care Dumnezeu i-a pedepsit și-i stăpînește, însă le dă voie ca să vie în contact cu oamenii buni ca să-l încerce (Iov 1, 6-12) pe cei necredincioși și vicleni a căror minte a întunecat-o Dumnezeul veacului acestuia ca să nu vadă lumina Evangheliei (II Cor. 4, 4) și să-i pedepsească (III Regi 22, 20-24), ca să-i înșele după faptele lor prefăcîndu-se în îngeri de lumină (II Cor. 11,14-15) la care se închină spirițiștii.

1885. -Sfinta Scriptură osîndește chemarea spiritelor ca pe o vrăjitorie (Ex. 22,10; Lev. 19,31; 20, 27-30; Deut. 18, 12; Iosua 3, 8; II Cor. 33, 6; I Regi 28, 7-9; Is. 2,6; 3, 2-3; 57,3-7; Ier. 13, 19-20; Zah. 10, 2; Maleahi 3, 15; F. Ap. 8, 9; 13, 6-8; Gal. 5, 20-21; Apoc. 22, 15). Dumnezeu îngăduie spiritismul ca cei ce nu cred în realitatea lumii spirituale, cel puțin pe această cale, să se convingă de existența ei. De aceea, cei ce fac spiritism dacă nu sînt creștini să fie catehizați serios și apoi botezați. Cei ce sînt creștini să fie canonisiți ca vrăjitori. Cei ce practică și socof că e bine și de folos pentru creștinism, sînt înșelați de diavol și trebuie să li se citească molitvele Sf.Vasile de șapte ori, fiindcă și-au dat sufletul în slujba satanei și numai după ce se vor canonisi ca cei ce merg Ia vrăjitori să fie primiți. Fără îndreptare deplină nu se poate apropia de tainele Bisericii, căci preotul care va îngriji va fi și el canonisit cu aceeași osîndă de trădare a Stăpînului său Hristos (F. Ap. 8, 9-24; Apoc. 22, 15).

CCXXIV.

SPOVEDANIA

1886. -Spovedania sau pocăința sau mărturisirea păcatelor este taina bisericească prin care Dumnezeu iartă păcatele tuturor celor ce se pocăiesc cu sinceritate și se hotărăsc să ducă o viață curată după poruncile Domnului. Ea începe de la vîrsta de 6-7 ani. După cum omul se îngrijește de hrană și îmbrăcăminte, tot așa trebuie să se îngrijească și de hrana sufletească prin spovedanie și împărtășire care trebuie să se facă cît mai des, după nevoile sufletești ale fiecăruia. Unii creștini se spovedesc odată pe săptămînă sau pe lună. Biserica învață pe creștini a se spovedi în cele patru posturi ale anului (Const. II, 11-15; Mărt. Ort. I, 90; Lev. 16, 30-31; Sirah 17, 23; Matei 16, 19; 18,18; Ioan 20,23; I Ioan 1,9).

1887. -"Dacă vreun episcop sau prezbiter nu primește pe cel ce se întoarce de la păcat, ci îl leapădă, să se caterisească căci mîhnește pe Hristos, cel ce a zis: Bucurie se face în ceruri pentru un păcătos care se pocăiește" (Luca 15,7). -

Apost. 52.

1888. -"Pocătoșii de toate soiurile care au stăruit în nigăciunea mărturisirii și pocăinții și s-au întors cu desăvîrșire de la păcat, unii ca aceștia, după ce li s-a dat vreme de pocăință potrivit cu păcatele făcute să se primească la împărtășire pentm îndurările și bunătatea lui Dumnezeu"- **Laod. 2.**

1889. Actorii, comedianții și celelalte persoane de acest fel (care trăiesc și atrag și pe alții la imoralitate josnică) precum și apostatații, care se pocăiesc și se întorc sincer la Dumnezeu să nu fie oprți de la hanii iertării și al împăcării cu Biserica prin spovedanie și canonisirea obișnuită" -**Cart. 45-b.**

1890. -"î. De la care vîrstă Dumnezeu osîndește păcatele? **R.** După conștiința și înțelepciunea fecămia, unii de la vîrstă de zece ani, iar alții de la o mai mare vîrstă". -**Tim. 18.**

1891. -"Dacă își va spovedi omul păcatele cu tot sufletul de buna lui voie, ahinci dator este duhovnicul a face rănilor ușoară vindecare și canonul cu care va vrea să se canonisească să-l împartă în trei: însă o parte să o pună spre milosîrdia de oameni a lui Dumnezeu, că nimenea nu e fără de păcate fără numai singurul Dumnezeu care ne-a răscumpărat cu cinstitul său sînge din mîinile diavolului și ne-a izbăvit pe noi, iar cu a doua parte să canonisească pe acela ce a făcut păcate și după voia lui, iar a treia să o ia duhovnicul ca cel ce are puterea de la arhieriei să dezlege și să lege după cum zice nemincinoasa gură a Domnului nostm Iisus Hristos". -**ILT, 322.**

1892. -"Duhovnicul trebuie să aibă loc sfînt unde va spovedi, pe oameni. Pe fiecare trebuie să-l primească cu față veselă și blîndă, cu evlavie trebuitoare iar nu cu mîhnire și fața posomorită". -**ILT, 327.**

1893. -"De va muri un om și de se va chema preotul să se spovedească lui, iar preotul nu va merge, ci va zice că n-am învățatură de la episcop să fiu cuiva duhovnic și nu cutez să fac aceasta și va muri acel om nespovedit, acel păcat este asupra preotului... drept aceea să se pocăiască acel preot trei ani și metanii o sută". -**PBG, 47.**

1894. -"Oricare om sau muiere de-și va lăsa duhovnicul său fără de oricare vină și se va spovedi la altul, să se despartă de Biserică cu acela ce-l primește pe dînsul"... -**PBG, 117.**

1895. -"Deci învățăm pe preoți și pe cei ce știu carte cînd va veni cineva să se spovedească să-și scrie pe hîrtie păcatele sale ca să nu uite ceva și așa să se spovedească citind iar duhovnicul să le scrie lor canonisiri... Muierile învățăm să fie spovedite la pragtd Bisericii și ușile să fie deschise pentm sminteală... Și duhovnicul să se întărească pe sine cu mgăciune... Pe zi să spovedească 15-20 de oameni și mai mult nu și apoi să se roage pentm ei. Cel ce se spovedește să spună păcatele lui Dumnezeu, iar duhovnicul să le primească păcatele lor ca pe ale sale și să dea canonisiri după legea Domnului". -PBG, 12-13.

1896. -"Cel ce s-a spovedii mărturisindu-și păcatele și a primit canonisirea și dezlegarea trebuitoare fără a le mai repeta, unul ca acesta nu mai este obligat să le repete la mărturisirea de mai tîrziu, că atunci nesocotește cel dintîi canon, afară de cazul cînd noile păcate răsar din tulpina celor vechi și astfel, trebuie să mărturisite ca niște rădăcini aducătoare de păcate. La spovedania generală, înainte de hirotonie candidatul trebuie să-și mărturisească toate păcatele din copilărie și pînă atunci". -Simeon Tes. IX, 24.

1897. -"Cel ce păcătuiește și spovedindu-se nu se îndreaptă, ci cade iarăși în aceleași păcate dar cu durere de inimă le spovedește bine face, căci smerindu-se pe sine face început de pocăință și pînă la unnă, Dumnezeu nu-l va lăsa pînă ce nu se va pocăi. Unii ca aceștia cad din har fie pentm păcatele săvîrșite, fie că haml se retrage lăsindu-i să cadă în anumite păcate mai mici, ca să-i oprească de altele mai mari sau din pricina slăbiciunii lor sufletești. Mîntuirea lor atîmă de sinceritatea inimii și a credinții lor în mînnrrea hamlui izbăvitor". -Simeon Tes. IX, 43.

1898. -"Laud mult pe cei ce se cred pe sine păcătoși și-i aprob, dar dacă nu merg pe adevărata cale a pocăinței, îi mustru și-i osîndesc. Dacă necurăția ar fi numai tripească s-ar putea spăla la baie cu apă, însă tînd sufletul este necurat, caută o baie potrivităpenlni a-l spăla. Care este baia curățitoare de păcale? Izvoare de lacrimi fierbinți, suspinele din adîncul inimii, mustrarea neconținută, multe milostenii de toate felurile, pocăință de păcatele făcute, grija ca să nu cazi iarăși în păcatele făcute, așa se spală firea păcatului, așa se curăță murdăriile sufeudui și dacă nu vom face așa în zadar vom trece prin toate apele rîurilor... căci dacă după ce am păcătuit și ne pocăim și iarăși cădem în aceleași păcate n-avem niciun folos de spovedanie". -Sf. Ioan Hrisostom, Despre căsătorie, Om. II, 5.

1899. -"Unii sînt de părere cum că în chip excepțional, cînd de exemplu, cineva fiind pe cîmp asistă la moartea neprevăzută a cuiva, dacă muribundul vrea, se poate spovedi tovarășului său mirean, ca apoi acesta cînd se va

spovedi, să mărturisească și păcatele cehii mort, luînd dezlegarea de la duhovnic pentm amîndoi".

1900. -Se numește spovedanie păcătoasă sau falsă: a), cînd cineva caută un duhovnic știut ca drept călcător de canoane și dezleagă nu după legea Domnului, ci după poftele sale sau are aceleași păcate spre a lua dezlegare ușoară și potrivnică canoanelor și astfel se afundă întru osîndire amîndoi , mai rău decît dacă nu s-ar fi spovedit; b). cînd nu spune toate păcatele sau le spune pe jumătate sau le justifică cu minciuni ducînd în eroare pe duhovnic; c). cînd se spovedesc mai mulți în colectiv, spunînd păcatele în gînd fără a le auzi pe fiecare duhovnicul și a le aprecia pe toate în lumina canoanelor și a legilor morale, așa cum se întîmplă cînd se kt ca drept spovedanie citirea molitvei mare de dezlegare, care își are rostul numai la începutul posturilor, ca pregătire pentru pocăință, servind ca o introducere în adevărata spovedanie (V. Canonisirea).

1901. -"Pocăința este întoarcerea, prin asceză și osteneală închinată Domnului de la starea cea contra naturii la starea naturală și de la diavol la Dumnezeu". -S. I. Damaschin, Dogm. II, 3.

1902. -Formular de mărturisire pentru iertarea păcatelor ușoare, lesne iertătoare care izvorăsc din firescul păcătos ttl omului făcute fără știință și voință care servesc ca un început și introducere la păcatele de moarte.

Acest formular îl citește penitentul în fața duhovnicului zicînd: -Mărturisesc-
mă Domnului nostru Iisus Hristos fiind de față și sfîntul înger,
păzitorul meu dat mie de la sfîntul botez, toate păcatele
mele cite le-am gîndit și le-am făcut și n-am luat pentru ele iertare de
la Dumnezeu prin dezlegarea harului spovedaniei, în fața sfinției tale
cinstite părinte.

-Nu m-am spovedit de la_ și nici nu m-am împărtășit de la...

-După ce m-uin spovedit am uitat să spun (cutare păcat..) iar pe
cele mărturisite nu le-am spus cu toată curățenia de inimă ci
rușinîndu-mă am ocolit pricinile păcatului, fără a dezgoli felul cum le-
am făcut, rușinîndu-mă ca să nu fiu socotit prea nelegiuit în fața
sfinției tale, cinstite părinte.

-De atunci încoace am greșit cu gândul, cu cuvîntul, cu fapta, cu știință și fără știință, de voie și fără de voie.

-Nu sînt sincer în cugetele mele cugetînd că sînt mai presus de ceea ce sînt, disprețuind pe alții, mîndrindu-mă și cu ceea ce am și cu ceea ce n-am.

-Sînt rece față de datoriile mele de creștin, nu mă rog cu dragoste, nu postesc cu evlavie și nu fac fapte bune cu credință, cum că Dumnezeu știe toate. Mă lenevesc să merg la Biserică, să ascult cu dragoste ceea ce se cîntă și se citește.

-Mă lăcoiuesc Ia mîncare, Ia băutură, la somn și -mi lipesc inima de lucrurile lumii acesteia.

-Mă las tîrît de dulcele patimilor, închipuind în sufletul meu tot felul de păcate ale curviei și ale nelegiurii.

-Vorbesc cuvinte murdare și glume ațîțătoare de păcate.

-îmi place să privesc la fețe străine și la părțile ascunse, fiind gata să cad în păcate...

-N-am inimă dreaptă nici față de mine, nici față de aproapele, nici față de Dumnezeu.

-Am vorbit de rău pe mai marii mei și pe drept și pe nedrept. Am defăimat pe alții.

-Am ocolit adevărul și n-am îndreptat pe cel ce greșea cu cuvîntul sau cu fapta.

-Am băgat zîzanii și am stricat prietenia altora.

-M-am scumpit să ajut pe aproapele, sau să dau slujbe sau să pun luminări la Biserică.

-Mă lenevesc la rugăciune, nu postesc cu drag avînd credință în Dumnezeu, cum că prin acest post eu aduc o jertfă lui Hristos.

-N-am răbdare și statornicie în cugetele mele și în faptele cele bune. -M-am bucurat de râul aproapelui.

-Mi-am îndulcit inima bucurîndu-mă, cînd am auzit că dușmanul meu a pățit ceva de rău.

-M-am fățărnicit să apar altfel de cum sînt înșelînd buna credință a altora.

-îmi vin gînduri de mîndrie și cînd mă rog și cînd fac vreo faptă bună.

-Mi-am pus nădejde mai mult în oameni decît în purtarea de grijă a lui Dumnezeu.

-Sărbătorile nu le-am cinstit cum se cuvine, ca să merg la Biserică sau să fac fapte bune, sau să citesc cărți bisericești.

-Nu mă țin de cuvînt cînd făgăduiesc ceva și de multe ori mă descurajez și cîrtesc.

-Mă supăr pe aproapele, îl năpăstuiesc și clevetesc, voind să mă răzbun (cu bătaie).

-Mă îndulcesc cu inima cînd găsesc ceva străin sau iau ceva ce nu este al meu.

-Necinlesc pe Dumnezeu în cugetul meu cu vorbele și cu faptele mele.

-Cîrtesc împotriva dogmelor și a disciplinei bisericești, a postului și a tipicului și a slujbelor bisericești. (Aici citești deosebitele păcate pe care |i le-ai notat pe hîrtie cînd te-ai pregătit să vii la spovedanie; Monahul 1941; Preotul +1942).

Acestea și mai mult decît acestea am greșit, pe care le-am uitat și nu le-am socotit că sînt păcate vrednice de osîndă.

Mă făgăduiesc să pun început bun cu ajutorul lui Dumnezeu și a Maicii Domnului și a sfintului înger păzitorul meu și cu rugăciunile sfinției tale cinstite părinte, blagosloviți și mă iertați și-mi rînduiți canonul care se cuvine spre îndreptarea păcatelor mele (După Ierom. N. Sachelarie, îndrumarea vieții, 1949).

1903. -La formularul mireanului călugărul adaugă și pe acesta:

...Mărturisesc că sînt neglijent față de datoriile inele de călugăr.

Prin gîndurile cele trupești calc făgăduințele fecioriei, fiindcă învoirea cu gîndul este izvorul păcatului.

Prin îngrijirea exagerată de trup și de cele materiale calc făgăduințele sărăciei...

Prin neascultarea și îndărătnicia față de mai marii mei calc făgăduința supunerii necondiționate în cadrul legii Domnului...

Am făgăduit că mă voi ruga în toată vremea, însă... lenevirea mea mă face să nu merg regulat Ia Biserică... iar în chilie să nu-mi fac rugăciunile și canonul... (sfârșitul de sus).

1904. -La formularul mireanului clericiei adaugă și acesta:

...Mărturisesc că am păcătuțit față de datoriile mele de slujitor al altarului cu mult mai mult decit creștinul obișnuit, încit sînt simplii creștini mai evlavioși și mai rîvnitori decit mine și după exemplul lor, voi fi greu osîndit de Domnul.

Nu sînt atent cu mine însuși și mă risipesc cu mintea, îndeapărtîndu-mă de la cugetarea legii Domnului ziua și noaptea.

Nu sînt stăpin pe faptele și cugetele mele, sînt nervos, •supărăcios și lacom de aceea păcătuiesc față de mine, de familie și de enoriași.

N-am dat educație deplină soției și copiilor mei, îngrijindu-mă de ei mai mult pentru cele materiale decit pentru cele duhovnicești.

Soția și copiii mei au făcut fapte de sminteală față de enoriași... de care eu voi răspunde înaintea Domnului.

Postul nu l-am păzit nici eu, nici familia mea, din cauză... că am fost îndoit de însemnătatea lui... și am dat exemplu rău față de aproapele.

Nu mi-am făcut pe deplin rugăciunile personale în casă și la Biserică... Ia liturghie...

Cele șapte laude și mai ales vecernia și utrenia în duminici și sărbători, ca mijlocitor între Dumnezeu și popor, nu le-am împlinit, deși trebuia să le citesc și singur în Biserică, chiar dacă biserica ar ti fost goală, spre a-ini împlini o datorie de conștiință misionară.

Am slujit fiind certat cu alții și uneori am fost răspîndit cu mintea și tulburat dînd o mare importanță celor materiale decit celor duhovnicești care cer un cuget așintit Ia puterea rugăciunilor de mijlocitor către Dumnezeu.

N-am slujit pomelnicele cu toată grija, știind că-mi voi da seama de ele în ziua judecării.

Biserica, lucrurile ei și veșmintele nu le-am țintut curate ci, le-am folosit rău, gunoiul Bisericii l-am aruncat în locuri necurate.

Luminările, untdelemnul și darurile Bisericii nu le-am folosit conform destinației după canoane.

Am fost neglijent cu sfințele vase, n-am ținut curat stîntul antimis iăsîndu-1 să fie atins de obiecte care au și altă întrebuințare de rînd, căzînd în păcatul ierosiliei.

Mă răspîndesc cu mintea cînd citesc rugăciunile stîntei liturghii uitînd că am datoria să mijlocesc harul și darul iertării și al milostivirii de la Domnul pentru mine și pentru popor.

N-am fost destul de atent cînd m-am împărtășit sau am împărtășit pe alții, ca să nu cadă ceva sau procovețele să fie bine apărate și păstrate.

Am fost neglijent la spovedanie și n-am aplicat canonisirea în spiritul dreptății evanghelice și nici nu m-am îngrijit de viața duhovnicească a enoriașilor.

N-am iconomisit viața păstoriților cu rîvna cea sfîntă ci am tolerat rău cu indiferență ea un mercenar de socoteli omenești.

După spiritul evangheliilor și al canoanelor este drept înaintea Domnului, să primesc de la credincioși, numai cu ceea ce ei Vor și pot să mă ajute ca om, iar eu am căzut în păcatul lăcomiei după bani și am cerut pluta pentru harul slujbelor care nu se poate vinde ca un simoniac.

Nu fac nimic din dragostea pastorației misionare ca să povățuiesc și să catehizez în Biserică și în afară de Biserică.

Mă lăcomesc și nu dau din daruri și prinoase fraților mei slujitori și cîntăreți ci le folosesc numai eu, ba uneori le dau și la animale ca un necredincios, în loc să fac milostenie la săraci din cele cuvenite mie.

Șovăiesc în conștiința mea de slujitor, nu am tăria de a suferi ceva pentru Domnul, ca simbol cum că-L iubesc, de aceea în public doresc să fiu necunoscut ca preot, mă las afundat în plăcerile puțin îngăduite chiar mirenilor, mă folosesc de mijloace prea lumești neîngăduite de canoane, mă rușinez de numele preoției și fața necredincioșilor încît lăuntric mă atlu ca un apostat... (Aduagă și alte păcate specifice...).

Față de toate aceste mari păcate eu, ca cel ce știu legea Stăpînului, mă văd mai greu osîndit în fața , judecății lui Dumnezeu decît un mirean neștiutor, de aceea vă rog să mă ajutați să mă ridic la vrednicia chemării de slujitor al Domnului, rugîndu-vă ca să mă ierte a

nu cădea din vrednicia harului chemării și din darul preoției și al mîntuirii mele, Amin.

1905. -Indiscutabil, spovedania se face individual iar păcatele să fie rostite cu voce tare, pentru ca duhovnicul să poată aprecia și la urmă să știe ce leagă și dezleagă. În vremuri excepționale, cînd năvăleau barbarii sau în caz de ciumă năpraznică sau cînd mulțimea ostașilor plecau grabnic pe front, etc, arhiereul sau duhovnicul acestor oameni pe care îi cunoșteau de mai înainte se folosea de: Rugăciunea pe care o citește arhiereul sau duhovnicul pentru iertarea tuturor păcatelor... din molitfelnic, apoi erau întrebați care vor și numai cei ce au conștiință împăcată li se dă sfînta împărtașanie. Din conținutul ei se constată că ea este alcătuită pentru mulțime, de aceea se și pomenesc și păcate excepționale, etc. Uneori se face abuz de această rugăciune, fiindcă citirea ei nu poate suplini spovedania în vremea normala și de pace, căci atunci s-ar admite spovedania în colectiv. Sînt unii clerici care cer să li se citească această rugăciune de un proestos, ei pomenesc păcatele în gînd, apoi îi pune să mai spună tare: Acestea și mai multe decît acestea am făcut..., adică se minte; iar proestosul să dezlege fără să știe ce. Oare aceasta a avut în minte Domnul nostru Iisus Hristos cînd a statornicit această taină? Oare dacă el ar fi de față, în chip văzut și întreat omenește ar aproba-o?... Ua, ea trebuie să fie valabilă numai și numai excepțional, iar pentru dezlegări întru ambianță frățească ar trebui să fie o altă rugăciune cam de felul celei ce urmează.

1906. -Rugăciunea pe care o citește arhiereul sau duhovnicul proestos la începutul posturilor și al slujbelor în sobor sau la împăcări familiale pentru iertarea frățească și împăcarea cu Dumnezeu care nu poate suplini spovedania, servind doar ca simbol și metodă pedagogică a iertării:

-Doamne Iisuse Hristoase Dumnezeu nostru, Fiul și Cuvîntul lui Dumnezeu, păstorul cel mare care ai ridicat păcatele tuturor oamenilor din toate vremurile cînd ei au cerut iertarea de la Tine cu inimă curată și smerenie sutietescă, binevoiește și acum să ascuți și rugăciunile noastre ale păcătoșilor, pentru frații noștri care și-au

plecat genunchii trupului și ai sufletului, cerînd prin mine nevrednicul, iertare de păcate și binecuvîntarea Ta cea bogată, în acest ceas de acum, cînd ei își mărturisesc neputințele trupului și ale sufletului lor, de față fiind îngerii lor păzitori și toată oștirea cea cerească. Ei înșiși mărturisesc că au păcătuit, dar acum cu umilință cer iertare de la îndurările Tale cele bogate, așa cum a cerut femeia cea păcătoasă și slăbănogul cel copleșit de multele lui păcate, precum a făcut tilharul cel ce ți-a mărturisit Ție cînd ai stat pironit pe altarul crucii de unde cu milostivire L-ai binecuvîntat: *"Astăzi vei fi cu Mine în rai"*. Așa Doamne, dacă acești robi ai Tăi, au uitat unele păcate să Ie mărturisească la duhovnicii lor sau nu s-au îngrijit de spovedanie, ori sau rușinat a le dezgoli cu toată deplinătatea sau au greșit cu gîndul, cu cuvîntul, cu știința sau cu neștiința, de voie sau fără de voie, ziua sau noaptea, față de ei înșiși, sau față de aproapele lor sau față de îndatoririle lor de creștini (și ca slujitori ai altarului Bisericii Tale), ori s-au mîndrit, ori s-au lăcomit, sau au mîncat peste măsură, sau au vorbit cuvinte murdare și păcătoase, sau au defăimat pe aproapele și pe mai marii lor pe drept și pe nedrept, sau au ocolit adevărurile și au mințit, sau pe aproapele nu l-au ajutat, sau la rugăciune s-au lenevit, sau postul și slujbele bisericești nu le-au păzit, sau adevărurile de credință și morală ale Sf. Biserici le-au călcat, sau au căzut în deznădejde și au cîrtit împotriva vieții lor și chiar împotriva lui Dumnezeu, sau pe sine și pe alții i-au blestemat, pentru toate acestea și altele asemenea acestora pe care ei singuri le mărturisesc că multe dintre acestea au făcut și ei înșiși se hotărăsc ca în viitor să se spovedească cu grijă de toate păcatele lor trupești și sufletești spre a lua de Ia Tine iertare și binecuvîntare.

-Așa Doamne auzi-mă pe mine păcătosul robul Tău care îmi plec genunchii sufletului meu alături de ei și prin puterea tainei preoției (arhieriei) mă rog Ție, ca Cel ce ești de o ființă cu Tatăl și cu Duhul Sfînt să-i ierți și să-i dezlegi de păcatele lor zilnice ca un milostiv de oameni iubitor. Așa Stăpîne iubitorule de oameni ascultă-mă pe mine nevrednicul Tău rob și-i izbăvește pe dînșii de veșnicile munci care așteaptă pe toți cei răi și împietriți la inimă ca și pe cei nepocăiți și-i iartă, făcîndu-i moștenitori veșnicilor Tale bunătăți, împreună cu toți sfinții Tăi care din veacurile cele mai îndepărtate ți-au plăcut Ție, și-i învrednicește să-ți slujească Ție întru inimă curată și iubitoare de

adevăr și de dreptate. Adu-i pe calea cea bună a poruncilor Tale... Insuflă-le Duhul Tău cel sfânt ca să facă voia Ta și le iartă prin mine nevrednicul toate păcatele, căci Tu ai zis: "Cîte veți lega pe pămînt, legate vor fi și în ceruri și cîte veți dezlega pe pămînt dezlegate vor fi și în centri". Că numai Tu ești Doamne Iisuse Hristoase unul cel fără de păcat și ai putere să ierți toate păcatele că Ție se cuvine toată slava, cinstea și închinăciunea împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfînt, acum și pururea și în vecii vecilor. Amin.

1907. -Pe cei ce nu păzesc legătura canonică după repetatele lămuriri și îndemnuri, duhovnicul poate să nu-i mai primească la spovedanie, ca să nu se facă părtaș la păcatele lor, căci va da seamă de sufletul fiecărui credincios înaintea lui Dumnezeu. Deasemenea el nu poate să ceară prin vorbe sau semne ceva pentru spovedanie, căci iertarea și vindecarea sufletească nu se poate cîștiga cu bani. -Trebnic p. 528.

CCXXV. STAREȚUL

1908. -Starețul este conducătorul duhovnicesc și gospodăresc al frățiiinii mînăstirești. El este superior egumenului. Poate fi stareț și un simplu monah dacă obștea și autoritățile îl socotesc vrednic. El are dreptul de a fi ascultat fără limită cînd îndrumările sale sînt în conformitate cu legea Domnului și respectă legile fizice și sufletești ale fiecărui ins în parte. El are datoria de a duce muncă de lămurire și catehizare obștească și particulară îngrijindu-se de mîntuirea tuturor (II Cor. 1,14; Prov. 28,28; Ecles. 10,6; V. Monahismul).

1909. -"Prezbitend care va avea întărirea de egumen poate hirotesia anagnostși ipodiacon pentm mînăstirea sa". -Sf. Nichifor 6 (V. Hirotesia).

1910. -"Oricare egumen care nu-și va căuta pe călugării cei ce fug să-i primească și să-i tămăduiască, acela să se afurisească". -ILT, 44.

1911. -"Egumenul orice sfat va face cu vreo muiere ori de ce lucm într-ascuns de frați sau cu cuconii, să se alunge unii ca aceia din egumenie că nu suit destoinici". -PBG, 142.

1912. -"Egumenul care nu va petrece după legea lui Dumnezeu și după tocmeala Sfinților Părinți, ci va petrece după voia lui și nu va avea pe toți într-un chip, ci unuia îi va da ceva iar altuia din frați nu-i va da; și pe unii îi va iubi, iar

de alții va începe a nu se îngrijii, unii ca aceia sînt departe de Dumnezeu și de dragostea Lui; unii ca aceia să se scoată din egumenie". -PBG, 142.

CCXXV1.

STAVROPIGHIA

1913. -**Stavropighia însemnează înfigerea crucii de către episcop sau de către un delegat al său cînd pune temelia unei noi Biserici. În vechime, mînăstirea din altă eparhie a cărei temelie era pusă de patriarh, fie de el personal, fie de altcineva prin trimiterea unei cruci, se numea mînăstire stavropigluie și care apoi rămînea sub oblăduirea sa. Astăzi, se numește mînăstire stavropigluie, o mînăstire din altă eparhie pe care patriarhul o ia sub oblăduirea sa din motive superioare, folositoare Bisericii (Apost. 31).**

1914. -*"Cu voia episcopului și prezbitend poate să facă slujba Stavropiglliei". -Sf.Nichifor31.*

CCXXVII

ȘTIINȚA

1915. -**Știința este un dar de la Dumnezeu dat omului ca o lumină a vieții. Ea se capătă cu prețul ostenețelor (Prov. 1, 22). Cel ce știe adevărul moral al vieții sau vreun meșteșug este dator să se folosească bine de toate acestea căci, va da seama în ceasul morții. Cine se mîndrește cu știința sa, sau speculează pe cei simpli, sau sub paravanul titlurilor școlare își ascunde lenevirea sa, face păcat mare. "Cine știe să facă binele și nu-l face, săvîrșește păcatul" (Iacob 4,17; Prov. 2, 6; 11,1; 30, 3; Luca 11. 52; I Cor. 8, 1-12).**

1916. -*"Robul acela care a știut voia stăpînului său și nu s-a pregătit nicidecum și nici n-a lucrat după voia lui, va fi bătut cu multe lovituri". -"Dar cine n-a știut-o și a făcut lucruri vrednice de bătăi, va fi bătut mai puțin. Cui i s-a dat mult, multe i se va cere, celui ce i s-a încredințat mai mult, mai mult i se va cere" (Luca 12,47). "Dacă n-aș fi venit și nu le-aș fi spus, păcat n-ar avea, dar acum n-au nici-o dezvinovățire pentru păcatul lor" (ioan 15, 22). "Popoml meu piere din lipsa de cunoștință. Fiindcă ai lepădat cunoștința și Eu te voi lepăda ca să nu-Mi mai fii Mie preot. Fiindcă ai uitat legea Dumnezeului tău și eu voi uita pe feciorii tăi". (Osie 4,6).*

CCXXVIII.

SUDALMA

1917. - *'Cel ce suduiește și blestemă pe aproapele său, trei zile să fie lepădat de la Biserică și să mănânce numai pîine și bînd apă că scris este: Cel ce va zice fratelui său, nebune, vinovat va fi matcei focului". -Molitfelnic (V. Defăimarea, Uriciunea, înjurăturile).*

1918. -*"Cel ce va înjura pe om din clirosul Bisericii, acela înjură pe vlădică și pe Biserică și atunci vlădica poate să ierte greșeala lui ce a făcut asupra episcopului și a clirosului, iar greșeala ce a făcut suduind Biserica, de aceea nu-l va putea ierta, ci se va certa ca un suduitor". -ILT, 109, Z. 12.*

CCXXIX.

SUFERINȚA

1919.-Greșeala lui Adam continuată de toți urmașii săi a adus asupra tuturor oamenilor un șir întreg de suferințe. Păcătoșii suferă mai mult sau mai puțin în lumea aceasta dar ei ca și bogatul din evanghelie vor suferi și în lumea cealaltă după faptele lor. Cei drepti sufăr în lumea aceasta pentru ca pe dreptate să ia o bună răsplătire în lumea cealaltă. în această lume suferința face pe cel evlavios: a), să nu se mîndrească (I Cor. 12, 7-12); b). ceilalți oameni să nu se socotească nedreptățiți că cei evlaviosi! au de la Dumnezeu daruri prea mari (I Cor.-1,5-8; 4,17; Filip. I, 29); c). din suferințele lor să se vadă dreptatea și bunătatea lui Dumnezeu (II Tes. 1,5-6; I Petru 2,19, 24); d). că dreptii nu slujesc lui Dumnezeu pentru bunătați lumești (II Cor. 4,17; II Tim. 1,8-12; I Petru I, 13; 5, 10); e). pentru ca ei să-și aducă aminte că sînt muritori și se vor prezenta înaintea judecării lui Dumnezeu (Matei 25, 31; Colos. 1,24; Rom. 2,16); t). dreptii dacă n-ar suferi în lumea aceasta nu s-ar încununa, iar cei păcătoși i-ar acuza că sînt părtiniți și astfel ei neguțătoresc evlavia (Iov. 1, 9-12; Ps. 33,4-14); g). ca ceilalți oameni să ia pildă bună întru răbdarea celor drepti (II Tim. 2, 3-9; 3-11; Apoc. 14, 4-15); li). că cei drepti au aceiași fire neputincioasă ca orice om dar credința și dragostea în Dumnezeu îi fac ni ai tari decît moartea și în sfîrșit să se facă deosebire între firea lumească pe care o dorește lumea ca lume și fericirea adevărată pe care o doresc sfinții: *"Ferițiți veți fi cînd vă vor ocări pe voi oamenii și vă vor defăima în tot felul, mințind împotriva purtării mele de grijă față de cei drepti; Bucurați-vă și vă veseliți că plata voastră multă este în ceruri" (Matei 5, 10-11). Deci "cine vrea să slujească Domnului să-și gătească inima de răbdare" (Rom. 8, 17,19; I Cor. 2, 1; Ecles. 2, 1) Sf. I Hrisostom, D. Statui I, 6.*

1920. -"Păstor aspru este îngerul cel drept și sfânt al pedepselor. El ia pe seama sa și pe cei ce s-au abătut de la poruncile lui Dumnezeu și s-au desfătat în poftă și plăceri amăgitoare ale lumii acesteia și deci el îi pedepsește după cum merită cu pedepse grozave și felurite... Unii sînt pedepsiți cu pagube, alții cu sărăcie, alții cu di feri te boale, alții cu multă nestatornicie, iar alții sufăr din pricina celor ușuratici și păcătoși... Cînd sînt pedepsiți atunci se întorc la Domnul și în restul zilelor vieții slujesc lui Dumnezeu cu inima curată..." **Hernia Păstorul III, 6.**

1921. -"Nici păcătosul, nici dreptul nu e în afară de (suferință) întristare. Dar cel dinții, fiindcă n-a părăsit cu totid răul, iar cel de al doilea, fiindcă n'a atins încă desăvîrșirea" (binele adevărat). -Filoc. IV, p. 290,60.

CCXXX.

SUFLETUL

1922. -Plantele și animalele au un duh de viață biologică necesar vieții lor firești, care nu depășesc trebuințele corpului lor fiind una cu el, căci la creațiune, Domnul numai a zis și s-au făcut așa cum sînt ele și azi. Omul a fost creat trupește cu o pregătire specială (Fac. I, 26-30) și i s-a creat un suflet special "un suflet viu" (Fac. 2, 7) adică nemuritor, avînd însușirile speciale "după chipul" lui Dumnezeu nu după înfățișare ci după nemurire, ca cel ce va avea să se perfecționeze prin exercițiul vieții morale libere, conlucrînd întru "asemănarea" cu Dumnezeu prin respectarea legilor Domnului, întru stăpînirea de sine și conducerea făpturii supuse lui ca un reprezentant al lui Dumnezeu față de cele pămîntești prin însușirile lui sufletești și ca un delegat al lumii materiale față de Făcătorul, prin viața sa pămîntească și trupească în care se sintetizează cele materiale ale pămîntului: Deci el era și este un microcosmos, adică o lume mică a universului (Sf. Ioan Damasehin, Dog. II, 12).

1923. -Sînt trei teorii despre suflet: a), a preexistențialismului, condamnat de Biserică (V. Dogmele); b). traducianismul animal, adică teoria prin care se arată că sufletul se transmite de la părinți la copii ca și Ia animale, după regula pusă odată de Creator, neaprobată de Biserică; c). învățătura creaționismului pe care o învață Biserica. Sufletul fiecărui om este creat de Dumnezeu. Alte explicații de amănunt nu s-au dat. Se pare că această învățătură, într-o explicare mai pe larg, în care să se

cuprindă și aspectele vieții de ereditate trupească și sufletească, ar putea fi expusă cam astfel: sufletul fiecărui om este creat de Dumnezeu, nu din nimicul absolut ca a lui Adam, ci din realitatea părinților născători asemenea cu Eva din Adam. Așa se explică mai bine paternitatea dumnezeiască a proprietății creaționale precum și a colaborării părinților pămîntești binecuvîntați în viața și în urmașii lor.

1924. -*"Cînd stăpînește în noi rațiunea (sufletul) acesta chinuiește în mod necesar trupul care slujește* (ca instrument) *în vederea virtuții". -Filoc III, p. 309,20.*

1925. -*"Trupul e al sufletului, iar nu sufletul al trupului. Căci cel mai mic este al celui mai mare, nu cel mai mare al celui mai mic. Deci, fiindcă pentru greșeala dintîi a răsărit în trup legea păcatului care este plăcerea simțurilor iar pentru aceasta s-a hotărît moartea trupului prin osteneli și dureri, rinduită spre desființarea legii păcatului, cel ce știe că moartea s-a ivit din pricina păcatului spre desființarea lui, se bucură pururea în sufletul său cînd vede cînd e desființată legea păcatului din trupul său prin felurite osteneli și dureri ca să primească fericita viață viitoare în duh. Căci știe că*

**nu
poate ajunge la aceea dacă nu e golită mai înainte
de
trup ca dintr-un vas, încă în această viață, legea
păcatului susținută prin afecțiunea voinței față de
el".**

-Filoc. III p. 309,21.

1926. *"Ascetul trebuie să știe când și cu ce mâncări trebuie să-și hrănească trupul ca dușman; când să-l mîngîie ca prieten și când să-l îngrijească ca bolnav, ca nu cumva prin nebăgare de seamă, cele ale dușmanului să le socotească ale prietenului, iar cele ale prietenului să le pună pe seama dușmanului, iar ale acestuia iarăși să le socotească ale bolnavului. Căci la vremea ispitei îl va război fiecare, după cum a dat smintealăffecămia". -Filoc. IV, p. 289,57.*

1927. **-Biserica învață că omul este alcătuit din trup și suflet (dihotomism) iar nu din trup, duh și spirit cum s-ar părea în aparență (I Tes. 5, 23; I Cor. 15, 15; Ev. 4, 12; Trihotomism). În constituția sa trupească omul are ca și animalul trup și duh de viață biologică, suflet senzitiv dar acestea nu sînt decît o entitate materială identificată cu trupul omenesc. În casa trupului omenesc locuiește sufletul care este o a doua entitate de sine Stătătoare (Matei 10, 28; Luca 12, 4-5; Marcu 14, 34). Armonia dintre suflet și Dumnezeu garantează armonia dintre trup și suflet și pe temeiul acestei armonii se desfășoară armonia dintre om și animale, plante și întreaga natură. În condițiile de azi ale păcutului, proporția de armonie fiind fărîmitată, ea se realizează parțial pe întreaga scară a existenței de la nesimțitoarea piatră și pînă la virful scării lui Iacob - Dumnezeu (Fac. 28,10-22; Rom. 3, 20-24; 5,12-21).**

CCXXXI. SUGRUMAT 1928. *"Deci învățăm, din sugrumat și din mortăciune să nu se guste de nici-un creștin nici să adune sînge de la animale junghiate, cei ce fac aceasta oarecare în nebunia lor, că învață legea lui Dumnezeu, că, came întru sîngele sufletului să nu mănînce" (V. Sîngele) -PBG. 30.*

1929. *"Așjiderea și cei care pun curse pentm vînat și se sugrumă într-însele dobitoacele, ori păsări și pe acelea le iau și le mănîncă sau de cîini gonite*

*și sugrumate, pe unii ca aceștia îi certăm cu legea lui Dumnezeu pentru că aceasta să nu se facă, ci numai ceea ce se ucide sau se va săgeta sau de arme sau de sulite de mîna omului, ce va vărsa sîngele ei, numai aceasta să se mănînce toată, iar ce sînt aceste fărădelegi ce se va mîncă aceste din cele oprite, unii ca aceia să aibă pocanie **iso** de zile și metanii 12". -PBG, 30.*

1930. *"Și cine va prinde cu lațul orice și de îndată curînd îl va lua și de va fi cald întru sîngele lui, atunci să-l junghie și să-l mănînce, iar de se va zăboi, pînă se va răci, nu se cade să mănînce una ca aceia".*

-PBG, 30.

CCXXXH.

SUPERSTIȚIILE

1931. **-Superstițiile sînt credințe și practici greșite moștenite din lumea păgînă care necunoscînd adevărul lui Dumnezeu și nici adevărurile științelor naturii și ale vieții au rătăcit pe oameni întru neștiința lor. Orice fel de credințe deșarte și superstițioase se canonisesc de Biserică ca și vrăjitoria (VI61,65).**

1932. **-Și azi mai ales în Moldova în ajunul Crăciunului se obișnuiește a se face "turte" subțiri din făină bună numită pe alocuri "pelincile Maicii Domnului" ca o veche rămășiță mai mult sau mai puțin superstițioasă a cărei ideie și apreciere o găsim în canonul Sinodului **rv ec.79**: "Mărturisim că dumnezeiasca Naștere cea din fecioară a fost fără lehuzie și că a răsărit fără sarnînță, lucni pe care îl propovăduim la întreaga Uînnă, îndrumăm spre îndreptare**

*pe cei ce din neștiință fac teea ce nu trebuie. De aceea, întrucît unii după sfință zi a Nașterii lui Hristos Dumnezeu noslni, se nevoiesc a fierbe semidale pe care le împărțesc între dînșii sub cuvînt că cinstesc lehuzia Maicii Domnului **(Preacurate)** pomncim că nimic din aceasta să nu se mai facă de către credincioși, căci acest lucni nu-i spre cinstea Fecioriei care a născut tripește mai presus de minte și de cuvînt pe Cuvîntul cel neînchipuit, judecînd și însemnînd nașterea ei cea nespūsă în chip obișnuit și după a noastră înțelegere. Deci, dacă cineva de acum înainte se va afla făcînd una ca aceasta de va fi cleric să se caterisească iar de va fi laic să se afurisească". -IV ec. 79.*

1933. *"Căci diavolul voiește să dobîndească ceva dintr-aceia lege care este vrăjmașă lui, au nu știi căpăgînul nu se bate cu oamenii lui ci se bate cu oamenii blagocestivi sau cu înșelăciuni sau cu daniri, sau mite sau cu vrăjmășii sau cu război pe față, umbliă de iscodește în toate zilele să dobîndească și să biniiască*

păgînul pe blagocestivul; așa și diavolul cu ai săi oameni și cu cei ce sînt în voia lui nu se bate cu dînșii nici poartă vreo grijă de dînșii că sînt toți ai Lui, iar cu cei ce sînt străini, iar nu ai lui, caută pe toate căile să-i dobîndească și să poată să-i aducă în ceata lui". -ILT, p. 367.

1934. -Superstiții sînt: -Nu este bine să mături prin casă seara. Nu este bine să dai foc împrumut. Să nu coase vinerea. Să pună potcoave de cai la ușa prăvăliei pentru a aduce mușterii și noroc. Să țină joile de după Paști. Să poarte în portofel o monedă care aduce noroc și parale. A purta diferite obiecte ca talisman. Să taie drumul preotului, ș.a. - Toate acestea sînt fapte care dau dovadă de necredință. Ba unii îndrăznesc să ghicească cu cheia Bisericii, cu psaltirea și cu alte obiecte sfinte ca niște speculanți de cele sfinte și necredincioși: *"Aceștia cred că pot să bea totodată și pahand demonilor și al Domnului Iisus și să ia parte și la masa Domnului și la masa dracilor", (i Cor. 10,21).*

CCXXXIV. TAINELE

SFINTE

1935. -Se numesc taine sfinte ale Bisericii acele lucruri văzute, prin care se împărtășește oamenilor darurile Sfîntului Duh, Celui nevăzut, așa cum ne învață dogmele și se administrează în slujbele Bisericii după rînduială Molitfelnicului aprobat de magisteriul ecumenicității creștine. Prin taina lor externă supusă acțiunii omului ele pot fi înțelese de om, iar prin partea lor superioară și supranaturală rămîn mistere, ale căror ființă și lucrare stau ascunse în planul creațiunii și providenții Făcătorului. Dacă ele ar fi înțelese pe deplin de om, n-ar mai fi taine, ci elemente obișnuite, pur raționale. Partea lor văzută se servește ca vehic! spre a ne împărtăși de puterea și lucrarea lor cea nevăzută, care corespunde ființei și năzuințelor noastre tainice, pe care orice om le posedă în existența lui și prin care le dorește și le sesizează -deși nu poate explica- necesitatea împărtășirii lor, oferită didactic de revelație și ființial de harul cel veșnic și pururea lucrător în lume (V. Dogmele: Ierurgiile).

1936. -Ispravnicii tainelor sînt arhieriei și preoții hirotonisiți și organizați canonic (Apost. 1, 2, 9, 39; I ec. 20; VI ec. 28, 32, 33; VII ec. 6, 10, 14). *"Credem că tainele evanghelice există și lucrează în Biserică și că ele sînt șapte. Un număr mai mic sau mai mare nu avem în Biserică fiindcă numărînd peste cele șapte taine este lepădătura nebuniei eretice. Numărul de șapte se*

legiuiește și se precizează de Sf. Evanghelie ca și celelalte dogme ale Bisericii sobornicești..." -Pavăza Ort. Decr. XV.

1937. -Instituirea fiecărei taine este așezată de Domnul Iisus (V. Botezul, etc). Aplicarea instituirii lor au organizat-o Sf. Apostoli și urmașii lor în forme diferite după persoane dar unitare ca idei dogmatice. însă în decursul timpului și formele văzute s-au uniformizat după ideile comune de către sfințele sinoade sub călăuzirea Duhului Sfânt așa cum le avem în practica Molitfelnicului. Scopul instituirii și al organizării lor este împărtășirea harului și al darurilor Duhul Sfânt, potrivit cu nevoia firească, puterea sufletească a credinței și a devotamentului folosirii lor de către primitorii în prezent și în viitorul apropiat și îndepărtat, adică sfințirea vieții și dobândirea mântuirii întru viața cea veșnică. (Mărt. Ort. 1,99,100, 101).

1938. -"Intenția slujitormului și mai ales a primitondui este parte sufletească esențială. Dacă intenția și credința primirii este deplină, potrivit cu capacitatea primitondui taina lucrează desăvârșit, chiar dacă el în nedesăvârșirea lui omenească are lipsim și în decursul timpului, este cuprins de amorteală și nepăsare șovăielnică". -"Tainele constau din elemente naturale (cultice) și supranaturale

(harice). *Ele nu sînt forme goale ale făgăduințelor lui Dumnezeu, căci astfel nu s-ar deosebi de tăierea împrejur" (Rom. 4, 9-12; Gal. 5, 6)... Lepădăm ca pe o învățătură necurată și vătămătoare afimiarea, cum că credința fiind defectuoasă, și puterea lucrătoare a tainei este nedeplină. însă, ereticii pe care Biserica îi primește după ce ei s-au lepădat de erezie și aii revenit la Biserica sobornicească, deși au avut credință defectuoasă, ei au primit (odinioară) botezul deplin, de aceea, ei nu se mai botează din nou, dacă mai tîrziu și-au îndreptat cu desăvîrșire credința". -Pavăza Ort. Decr. XV.*

1939. -"În practicapastorației, necredincioșii, eterodocșii, afurisiții și ereticii, nu pot participa la Sfintele Taine (Apost. io, n, 45,64,70, Laod. 32, 33). Dar episcopul le poate economisi participarea parțială numai în măsura în care el crede că le este de folos pentm convenirea lor, apreciind de la caz la caz ca să nu dea "cele sfinte clinilor" (V. împărtășirea) și nici să nu îndepărteze pe cel ce vine la adevănd mîntuirii (V. spovedania) și să caute să facă totul pentm cape toți să-i dobîndească (V. Catehizarea, Misiunea).

1940. -Dogmatica apreciază mult folosul Sfințelor Taine. Unele poartă pecetea actelor juridice ca botezul cu mirungerea, hirotonia și căsătoria, de aceea ele se fac numai cu solemnitate și garanții și au caracter de naștere în persoana primitorului în general vorbind, adică fără a se mai putea repeta. Altele au caracter de întreținere a ființei răscumpărate și înfiate potrivit cu evoluția ei pămîntească ca împărtășirea, spovedania și maslul, fiindcă ele se dăruiesc și mereu dăruiesc cele de lipsă omului, hrănindu-1 pînă la desăvîrșire potrivit cu stomacul de asimilare a credinței lui care se va definitiva numai în ceasul morții (V. Moartea). Caracterul său juridic constă tocmai în succesiunea repetării lor. Creștinul normal care a primit orice fel de taină și apoi se leapădă de ea fie direct prin apostazie, fie indirect prin faptele păcătoase el nu mai rămîne nici cu harul providenței naturale (Fac. 5, 22-24; IV Regi 2, 15; Ioan 4, 11; Rom. 9, 6-33) și pierde și vrednicia de făptură înstrăinată de har așa cum a pierdut-o Iuda, care a fost mai greu osîndit decît fariseii, iar fariseii mai greu decît ostașii romani (Ioan 13, 27-30). Acest lucru se observă chiar și practic la toți căzuții din har (Gal. 5, 4-6), încît chiar în lumea aceasta ei își încep osîndă vieții viitoare (V. Sminteala).

1941. -La împlinirea și verificarea oricărei taine trebuie să se țină seama de cele poruncite de Iisus: a). *"Mergeți și propovăduiți evanghelia la toată lumea și cine va crede"*, adică primitorul de împrumută fără credință învățătura și astfel, în deplină cunoștință de cauză să primească și să dorească adevărurile revelate spre a se dedica întru împlinirea legilor trăirii în harul evangheliei; b). *"Și cine se va boteza se va mîntui"* adică vor împlini formele cultice ale tainei care constau din rugăciuni ce reprezintă ideile călăuzitoare, actele cultice împlinite de slujitor și primit și prin simboalele materiale arătate de Molitfelnic. Exagerarea cultică nu adaugă nimic tainei, dar de aici să nu se înțeleagă cum că actele de cult ar fi de prisos, fiindcă ideile exprimate prin cult corespund sufletului dar formele cultice corespund trupului și amîndouă fac taina deplină pentru omul deplin, c). *"Dar cine nu va crede se va osîndi"* (Marcu 16, 15-16) adică cine nu va crede corect după ce a primit catehizarea și această corectitudine o verifică juridic și canonic numai magisteriul Bisericii, fiindcă rodnicia

fiecărei taine este asigurată primatorului numai în cadrul instituției bisericești (Matei 16, 18-19) -(V. Judecata), fiindcă: "*Cine n-are biserica de mamă n-are pe Dumnezeu de Tată*" (Sf. Ciprian D. u. Bis. 4). Ideile și formele cultice ale fiecărei taine poate exista și în afară de sobornicitatea Bisericii, însă ele nu pot rodi și astfel ele devin ca niște copii avortați sau născuți într-o pustie ucigătoare. După cum un copil crescut în sălbăticie și dacă este introdus într-o societate organizată și educată devine un om nou, tot așa și un eretic, dacă e scos din sălbăticia rătăcirii și i se recunosc tainele ce le are sub călăuzirea juridică a Bisericii, el rodește faptele evanghelice în idei și trăire spre desăvârșirea sa viitoare (V. Faptele), d). De toate acestea trebuie să se țină seama la primirea ereticilor în Biserică (V. Dogmele, Botezul, Darurile).

1942. -Ideea tainei se cultivă de slujitor ca și de primator cu maximum de voință realizabilă raportată la Hristos, ea poate reduce unele forme cultice mai ales când timpul și împrejurările materiale lipsesc chiar și numai la un minimum de acțiune executorie desfășurată potrivit cu puterea primatorului. Astfel, botezul grabnic, deja prevăzut în Molitfelnic poate fi redus la rostirea formulei cu cele trei afundări; ba unii spun că lipsa apei ar putea fi suplinită cu nisip sau țărână, ba chiar s-ar putea dispensa de orice materie

*

și formă cultică în cazul excepțional al muceniei (Viețile Sfinților 9 manie), ca și tilharul de pe cruce a cărui mărturisire raportată la Hristos, i-a suplinit și botezul și mirungerea și împărțășania, etc, fiindcă el și-a dovedit la maximum ideea mîntuirii prin respingerea defăimării și mărturisirii active față de celălalt osîndit, prin rugăciunea supremă către Iisus, pentru ca apoi să dobîndească supremul har: "*Astăzi vei fi cu mine în rai*" (Luca 23,3942). -Dumnezeu nu poate fi obligat să acorde harul Său numai prin formele mecanice și obișnuite ale cultului, ci el poate face cîte voiește și voința Lui poate răspunde la voința receptivă pe deplin epuizată a omului, în orice situații ar fi el (V. Liturghisirea). Însă, din aceste constatări să nu se tragă concluzia periculoasă de a se disprețui formele cultice normale într-o viață normală, ci numai învățăminte pentru orientarea și aprecierea vieții duhovnicești

desfășurată în mult-felurile ei posibilități de a exista (V. Ezeziile, înfrinarea, Icoanele).

CCXXXV.

TEOSOFIA

1943. -Teosofia (teos = Dumnezeu; sofia = înțelepciune) se socotește esența tuturor religiilor. În realitate ea este un amestec de idei filozofice, religioase și oculte culese de Ia iudei, creștini, mahomedani, indieni, etc. Teosofii cred într-un singur Dumnezeu identic cu lumea al cărui nume este: Sat, Neființă, Acela, etc. Iisus nu este Fiul lui Dumnezeu. Mîntuirea se capătă prin reîncarnare. Biserica n-are nici-un rost. Lumea este plină de Karma = fenomene, activități. Oamenii și animalele au suflet nemuritor. Omul are trup fizic, vital astral și mintal; are suflet inteligibil = manas, spiritual = bondhi, superior = atma. Nu există iad și rai, ci numai peregrinație pentru cei răi prin reîncarnări și fericire-nirvana pentru cei buni.

1944. -O variantă a teosofiei este antroposofia care confundă trupul cu sufletul, ființa omului posedînd în chip concentric: trup fizic, eteric, astral și inteligibil superior. Teosofia nu este o religie și deci teosofii sînt străini cu totul de Biserică. Deci, cei nebotezați trebuiesc catehizați și botezați, iar cei ce au fost botezați valabil, trebuiesc primiți în Biserică ca pe niște apostatați cu reeducarea serioasă dogmatică și morală pe un timp îndelungat pînă ce se va constata deplina purificare de învățăturile greșite.

((XXXVI.

TOLERANȚA 1945." -Toleranța este trecerea

cu vederea peste greșelile firești sau greșelile aproapelui în spiritul legii lui Dumnezeu. Orice om este supus greșelii și deci sîntem datori să fim îngăduitori cu neputințele oamenilor și să nu ne legăm de toate nimicurile. *"Purtați-vă într-un chip vrednic de chemarea voastră, cu toată smerenia și blîndețea, cu îndelungă răbdare, îngăduiți-vă unii pe alții întm dragoste și căutați și păstrați unirea duhului întm legătura păcii" (Efes. 4,1-3).* *"Robul Domnului nu trebuie să se certe, ci să fie blînd cu toți, în stare să învețe pe toți prin îngăduința răbdătoare, să îndrepte cu blîndețe pe cei îndărătnici întm nădejdea că Dumnezeu le va da pocăință ca să ajungă la cunoașterea adevăndui și dezmeticindu-se să scape de cursele diavolului" (II Tim. 2,24-26).*

1946. -**Dacă uneori intoleranța duce la mari păcate apoi și o îngăduință rău condusă călăuzește la mult feluritele păcate mai ales în ucenicie și educație, atunci când cineva din neglijență sau din calculele traiului bun și tihnit, sau din motivele câștigului ușor sau dintr-o iubire pătimasă a înrudirii și a prieteniei străină de dreptatea evanghelică, trece cu vederea păcatele aproapei, care atrag după sine sminteală pentru alții sau încurajează pe păcătos la înfăptuirea altor păcate și mai mari cum a făcut Eli arhiereul (I Regi 2, 22-26) sau promovează în slujba Bisericii elemente rele, unul ca acesta va răspunde înaintea judecării lui Dumnezeu (V. Hirotonia).**

1947. -*"Cel ce cunoaște unele păcate arătate (în canoanele 51-70) de mai sus și nu le descoperă arhiereului sau duhovnicului spre îndreptare, ci se dovedește prin alții că el le-a știut și tăinuit, unul ca acela se va canonisi cu același timp, cu care se pedepsește și cele ce le-a făcut". -Sf. Vasile 71.*

1948. -*"Călugărița care știe de altele despre o greșeală, sau pîngărire de pomni și nu descoperă aceasta stareței se supune aceleiași canonicării ca și ceea ce a făcut păcatul potrivit canonului 71 al Sf. Vasile cel Mare". -Sf. I. Post. 38.*

1949. -*"De păcate străine atunci să ne facem părtași când îndemnăm pe cineva să greșească, mai ales pe acela care nu se poate ajuta decît prin noi și își pune în noi toată nădejdea. De acest fel sînt duhovnicii care îngăduie vreunui om a trăi în desfrînări împotriva poruncilor (canoanelor) dumnezeiești și tradițiilor bisericesti. Deasemenea, când și stăpînii îndeamnă la rău pe slugile lor, părinții pe fiii lor, învățătorii pe ucenicii lor cînd îi lasă în voia lor de a greși, toți aceștia și cei asemenea lor vor da seama înaintea lui Dumnezeu în ceasul judecării pentru acei pe care i-au avut sub ocîrmuirea lor. De aceea Pavel învățînd zice: "Mîinile curîndpe nimeni să nu pui, nici să te faci părtaș la păcate străine. Păzește-te pe tine curat" (I Tim. 5,22; Mart. Ort. III, 44).*

CCXXXVII.

TOVĂRĂȘIA

1950. -**Tovărășia la rău este păcatul conlucrării mortale sau materiale și practice cu cel păcătos, cînd cineva ajută pe altul cu sfatul, cu bani, cu lucruri, cu unelte, cînd el însuși pregătește mijloace și relațiuni cu alte persoane ca să-și împlinească poftele sale păcătoase sau să facă altuia pagube sau alte răutăți. Cînd cineva nu demască**

păcatul prin tăcere sau tăgăduire sau aduce laudă celui rău, sau tolerează răul sub diferite forme, toate acestea sînt păcate care se pedepsesc, uneori tot așa de aspru ca și cel ce le face, ba chiar mai rău (Mărt. Ort. II, 4448; Sirah 8,18-21; V. Neascultarea; IV ec. 18).

1951. -"Cel ce va da unelte și va mijloci prin cuvinte, gesturi, intervenții pe orice cale, ca altul săucidă, să fire, să înșele, să curvească, să păgubească pe cineva acela se va pedepsi ca și cel ce a făcut păcatul ca un tovarăș și părtaș la același păcat". -**ILT, 46.**

1952. -"Cela ce va trimite pe alud să facă scrisori (**semnate sau anonime**) cu sudălmă asupra cuiva sau de va sfătui pe altul ca să facă acest lucru acela să se certe tocmai ca și cela ce a făcut el singur acest păcat". -**ILT, 113. Z, 3.**

1953. -"Cela ce va ține pe cineva cu cuvinte și-l va zăbovi pentm ca să vie mai curind vrăjmașul lui ca să-lucidă, acela să se pedepsească ca și ucigătornd". -**ILT, 46, Z, 7.**

1954. -"Cela ce va păzi hainele aceluia ce se va duce săucidă pînă ce va veni, acela să se pedepsească ca și ucigătornd". -**ILT, 46, Z.**

\

1955. -"Cela ce va lăuda pe cel vinovat și de va zice că bine a făcut aceasta, despre aceasta dăm învățătură, că de va fi greșeala ce a făcut, greșeala de cele mari ce sînt de cap (**păcate de moarte**) atunci se va certa mai mult decît cel vinovat. Și aceasta se va face, cînd va fi lăudat pe cel vinovat mai înainte de a fi făcut greșeala (**autor moral**); iar de-l va fi lăudat după ce a făcut greșeala, atunci se va certa întocmai ca și cel vinovat". -**ILT, 339, Z. 10.**

1956. -"Iar de va ști pe cineva făcînd păcate și va putea să-l oprească din păcate să nu meargă la dînsele și nu-l va opri sau îl vafi întrebă arhiereul sau duhovnicul și n-a spus, acela să se canonisească ca și acela care face păcatul", -**ILT, 375.**

1957. -"Cine răpește muierea și cel ce aleargă cu dînsul, trei ani pocanie și metanii **36** în zi. Iar preotul ce-i primește pe dînșii să se gonească de la Biserică și de la liturghie un ansi metanii o mie în zi".

-**PBG, 114.**

CCXXVIII. TRADIȚIA SFÎNTA

1958. -Nu orice obicei bisericesc este Sfînta Tradiție ci numai acela care se află practicat și învățat de Sf. Părinți care au trăit în primele opt secole și care obiceiuri se practică neîntrerupt pînă azi. Sf. Scriptură este un rezumat al revelației dumnezeiești care a fost dată de sfinții prooroci și apostoli prin viu grai. însuși Iisus n-a scris nimic, iar unii dintre Sfinții Apostoli au scris numai ocazional (Matei 10, 7, 28; Rom. 10,17; II Tes. 2,15; I Cor. 11, 2; III Ioan 13,14). Sfînta Scriptură

cuprinde numai ceea ce este esențial, dar mai sînt și alte învățături tot așa de însemnate care ni s-au dat prin tradiție (Ioan 20, 30,21, 25; II Ioan 12; F. Ap. 20, 30-35; I Petru 5, 12; Efes. 3, 3; I Tim. 6, 20; II Tim. 2, 2; 3, 14).

Creștinismul nu s-a născut dintr-o teorie de birou sau sistem școlar, ci din iubirea veșnică a lui Dumnezeu care este mai presus de tot ceea ce se poate cuprinde în scris și care a dat impuls vieții duhovnicești trăite, iar oamenii sfinți, prin trăirea lor au scris Sf. Scriptură mărturisind că este inspirată de Ia Duhul Slînt (II Tim. 3,14-17; II Petru 1, 17-21; 3,15-16; V. Sinodul).

1959. -Iisus a încredințat învățătura Sa apostolilor și urmașilor Săi (Luca 24, 49; Ioan 15, 26; 16, 7; F. Ap. 1, 19-20; 5, 29-32), sub călăuzirea Sfîntului Duh (F. Ap. 2,1-47; Ioan 14,15-26); care a ridicat noi misionari inspirați de Dumnezeu pînă azi, nu ca să mai descopere lucruri noi, ci ca să precizeze și să lămurească pe cele deja descoperite (F. Ap. 8, 29-39; 9, 3-32; 13. 9; 15, 23. 29; Gal. 1, 6-10) dînd viață Bisericii ca unica împărăție a Iui Hristos, al cărui cap este EI (Efes. 1, 22-23; 4, 15-16; 5, 23; Colos. 1, 18; Ev. 2, 7). Aceste adevăruri deja descoperite în Scriptură, iar pe altele le avem depozitate în Viața Bisericii, care cu timpul s-au desființat și acestea în scris, formînd al doilea izvor de credință. Această tradiție se găsește: a), în vecinie simboale de credință; b). în. canoanele Bisericii; c). în rînduilele liturgice; d). Și în scrierile apostolice și a tuturor Sfinților Părinți care au adevărit prin viața lor cea slînta și prin facerea de minuni ceea ce au învățat și scris. Slînta Scriptură se completează cu Sfîntă Tradiție ca un țot dat de Dumnezeu, formînd deplinătatea legii Domnului, după care lumea va fi

judecată (Ex. 32, 32; Daniil 7,10; 12,1; Filip. 4, 3; Apoc. 3,5; 13, 8; 20,12; 21,27; V. Dogmele).

1960. -"Duhul Sfânt este făcătorul Sfintei Scripturi atît a celei vechi cît și a celei noi și că El a grăit-o prin mijlocirea a multor împreună lucrători (Luca 12, 41-48; I Cor. 4, 1). De aceea precum Scriptura Vechiului Testament așa și a celui Nou este învățătura Duhului Sfânt. Și pentm acest cuvînt orice au hotărit Sfinții Părinți în toate sinoadele ortodoxe ecumenice și locale, oriunde s-au ținut ele, se cuvine a crede că este de la Duhul Sfânt, precum au zis apostolii în sinod: **"Părutu-s-a Duhul Sfînt și nouă" (F. Ap. 15,28) după pilda căroră și celelalte sinoade ortodoxe au încheiat hotăririle lor în același chip". -Mart. Ort. I, 72.**

1961. -"Credem că Biserica cea sobornicească se învață de Duhul Sfînt. Acesta este adevărul Mîngîietor pe care îl trimite Hristos de la Tatăl ca să învețe adevăml și să împărtășie înhinericul din mintea credincioșilor. Însă învățătura Sfîntului Duh înfmuseștează Biserica nu mijlocește, ci prin sfinții părinți și conducătorii Bisericii sobornicești. Căci precum toată Scriptura este și se numește cuvîntul Sfîntului Duh nu s-a vestit de El nemijlocit, ci s-a propovăduit de El prin apostoli și profeți, astfel și Biserica se învață de Duhul Sfînt cel dătător de viață în chip nemijlocit, prin Sfinții Părinți și dascăli **(ale căror dogme și ultime învățături împreună cu Sînta Scriptură sînt propovăduite de sfințele sinoade ecumenice)**. Și de aceea nu numai că sîntem convinși, dar încă și mărturisim fără îndoială, întm adevăml siguranței că Sfîntă Biserică ceea sobornicească nu poate greși sau în genere, a se înșela sau a răspîndi minciuna în locul adevănilui. Pentru că Prea Sfîntul Duh întotdeauna lucrînd prin Sfinții Părinți și conducători, care sînt seivitorii ei credincioși ferește Biserica de orice rătăcire". -Pavăza Ort. Decr. XII.

1962. -"Dintre dogmele și învățăturile practice pe care le avem depozitate în Biserică unele sînt scrise **(Sf. Scriptură)** iar altele le-am moștenit din tradiția tainică predanisită de la apostoli, amîndouă avînd aceeași tărie întm evlavia lui Dumnezeu și nimeni nu s-a îndoit vreodată de tăria lor, oricît de neînvățat ar fi fost întm priceperea legilor bisericesti. Dacă vom lepăda tradițiile nescrise vom greși cu privire la cele mai temeinice învățături, păgubind chiar Evanghelia, reducîndu-le la un nume greu de înțeles". -Sf. Vasile 9i-a.

1963. -"Oare cine ne-a învățat în scris să ne însemnăm cu chipul cmcii și să ne întoarcem cu fața spre răsărit cînd ne mgăm? Oare sfinții ne-au dat în scris cum să facem mgăciunea epiclesei asupra pîinii și a pahandui euharistie? Pentm slujbă nu sînt suficiente cuvintele scrise de apostoli în Evangheli (Matei 26, 26-

29), ci și mai înainte și după sfințire rostim și alte măgăciuni pe care le-am moștenit prin puternică tradiție nescrișă". -Sf. Vasile 91-b.

1964. -"Din care cărți ale Sf. Scripturi am învățat să binecuvîntăm apa botezului și unluđelemn al ungerii înainte de a se boteza omul, nu din tăcuta tradiție păstrată în taină? Dar cele trei afundări de unde sînt? Dar lepădările de satana și de îngerii lui de unde le-am luat, oare nu din învățătura părinților cea nescrișă și păstrată tainic (**ca să nu fie profanată de persecutori**) și din care am învățat cinstirea sfințelor taine, fiindcă se fereau să o publice în scris?". -Sf. Vasile 91-c.

1965. -"Intre altele în exercitarea învățăturilor predanite, pentm cel ce nu cunoaște dogmele, ușor poate disprețui predania propovăduită fiindcă dogmele se cugetă, iar tradiția se aplică în viața practică a sufletelor. Tot o tăcere este și înțelesul adînc al Scripturii care face pe minte să pătmdnă cu greu dogmele folositoare celor ce citesc. Astfel, cu toții privim călre răsărit cînd ne măgăm, dar prea puțin știm că prin aceasta noi căutăm raiul, patria noastră cea pierdută odinioară! Nu știu toți de ce într-o zi a sîmbetelor (**duminica**) ne măgăm cu deosebire. Noi sîntem datori să ne măgăm în ziua învierii lui Hristos și să căutăm spre dand cel dat nouă al învierii spre amintirea icoanei veacului ce-l așteptăm. Moise n-a numit-o întîia, ci una. **"Și s-a făcut seară și s-a făcut dimineată, zi una" (Fac 1, 5) ȘI** se repetă ca una de multe ori. Deci, ea este și una și a opta, de care psalmistul amintește în unele suprascrieri de psalmi, de acea zi, care nu va înceta și nici nu va însera vreodată în veacul cel nesfîrșit. În această zi Biserica trebuie să învețe pe fii săi, pentm ca ei să se roage și să-și aducă aminte neîncetat de viața cea veșnică și să nu se lenevească a primi hrana euharistică pentm mutarea la cer". -Sf. Vasile 91-d.

1966. -"Apoi și Cincizecimea este semnul pomenirii ce ne așteaptă în veacul viitor. Că acea una și întîia de șapte ori repetîndu-se, se împlinesc cele șapte săptămîni, adică începînd cu duminica Paștilor, peste cincizeci de zile se încheie, asemănîndu-se veacului în care lumea trăiește, cu ea se începe (**Fac. 1,5; Matei 28,1**) și tot cu ea (**duminica Rusaliilor**) se sfrîște ca simbol al veșniciei. În această zi predaniile bisericesti ne-au învățat să ne nigăm și să ne aducem aminte de toate acestea strămutîndu-ne mintea de la cele prezente la cele viitoare". -Sf. Vasile 91-e.

1967. -"Cu fiecare plecare de genunchi și ridicare (**adică metanie**) arătăm că prin faptele păcatului am căzut în adîncul osîndirii, iar prin iubirea Făcătondui

am fost iarăși chemați la cer: S-ar sfîrși ziua dacă aș căuta să arăt toate tainele cele nescrise ale Bisericii și astfel nu mai în șir pe celelalte". -Sf. Vasile 9i-f.

1968. -"Chiar mărturisirea (adică simbolul) de credință prin care învățăm să credem în Tatăl, Fiul și Sfîntul Duh în care parte a Sfintei Scripturi o găsim formulată? Această mărturisire o avem din aceeași tradiție a botezului, căci după cum este absolut necesar botezul, tot așa de necesară este și mărturisirea de a crede". -Sf. Vasile 91-g.

1969. -"Dacă cei neștiutori resping și formula doxologiei (Slavă Tatălui și Fiului și Sfîntului Duh...), ca ceva nescris în Sfîntă ScripUtră, apoi să ne arate în ea dovezile scrise ale simbolului credinței, cît și a celorlalte adevămri înșirate mai sus. Prin unnare în Biserică găsindu-se atîtea învățături nescrise și cu atîta tărie în taina trăirii bisericești, oare potrivnicii nu ne vor îngădui să avem nici un fel defonnulare dogmatică ajunsă pînă la noi de la Părinți? Pe acestea noi le-am găsit păstrate în toată curăția în Bisericile cele adevărate, care tradiție are o mare putere în lucrarea tainelor liturgice". -Sf. Vasile 91-h.

1970. -"Dacă unii (Pnevmatomahii) obiectează că doxologia cea mică în care se vorbește despre Duhul Sfînt (Slavă Tatălui și Fiului și Știutului Duh...) nu se află în documentele scrise, atunci nici ea nu trebuie să fie primită, dacă se respinge tot ceea ce este nescris în Sf. Scriptură. Dar, întrucît dintre cele mai multe învățături tainice (ale dogmelor și ale cultului) sînt adînc înrădăcinate în viața Bisericii, atunci odată cu acelea trebuie primită și această doxologie. Astfel, predanisirile cele nescrise sînt de origine apostolică: "Că vă laud pe voi zice, că de toate cele de mine încredințate, vă aduceți aminte și țineți predaniile așa cum vi le-am dat eu" (I Cor. li, 2) și iarăși: "Țineți predaniile pe care le-ați primit sau prin viu grai sau prin epistolă scrisă" (II Tes. 2, 15). Dintre aceste predanisiri este și doxologia despre care vorbim care s-a predanisit unnașilor chiar de la început și prin zilnica și

îndelungata ei întrebuintare s-a înrădăcinat în Biserică. Ca și în procedeu judecătoresc, atunci cînd nu avem documente scrise, dar adevărul se dovedește cu o mulțime de martori nu cîștigăm noi oare procesul? Eu socotesc că da. "Prin gura a doi și a trei martori se va statornici tot adevărul" (Deut. 19,15). Iar dacă noi vom aduce de partea tainelor predanisirii mărturia generațiilor în cursul îndelungatului timp, oare nu socotiți că noi avem dreptate să susținem adevărul tradiției și că nu greșim cu nimic? Toate dogmele cele vechi sînt vrednice de cinstea credinței ca cel ce sînt întm totul respectate, de toate vechile generații pînă la noi". -Sf. Vasile 92.

1971. -"Trebuie să căutăm adevărul nu la alții ci în Biserică, unde apostolii au depozitat tot adevărul trăirii duhovnicești ca într-o comoară prea bogată. Din ea se poate adăpa orice om ca dintr-o băutoră de viață dătătoare. Ea este ușa adevărului, iar la alta (**secte**) este intrarea lîlharilor și a firilor de care trebuie să ne păzim. Avem datoria să păstrăm tot ceea ce Biserica are și să-i primim tradițiile adevărilor ei. Trebuie să ne supunem păstorilor Bisericii care țin cu neștrămutare la moștenirea apostolică, fiindcă ei odată cu moștenirea hirotoniei primită prin hand Tatălui Ceresc, păzesc dând adevărului. Numai acolo unde s-au depozitat danirile Domnului numai acolo trebuie să căutăm adevărul, adică numai la cei ce au primit de la apostoli moștenirea Bisericii a căinii chivernisite este dreaptă și fără greșală iar cuvîntul învățaturii este curat și nestruciat. Ei sînt aceia care veghiază asupra credinței necesare într-un singur Dumnezeu, Făcătord a toate; ei sînt aceia care ne sporesc dragostea pentru Fiul lui Dumnezeu, milostivul nostm binefăcător ei sînt aceia care ne explică fără greșală Sf. Scripturi". -Sf. Irineu (+202), C Ezeziilor), III, 1.

1972. -"La hirotonie arhiereul mărturisește unitatea și continuitatea Sf. Tradiții astfel: "Făgăduiesc că voi păstra canoanele Sfinților Apostoli și ale celor șapte sinoade ecumenice și ale celor prea cinstite sinoade locale, care s-au legiferat pentm dreapta credință și care s-au așezat drept canon și așezămînt sfînt, în diferite timpuri și veacuri de către dreptii luptători în sfîntă credință ortodoxă, catolică de răsărit și făgăduiesc cu juniința mea deplină că pe toate acestea le voi păstra cu putere și le voi feri cu neștrămutare pînă la sfîrșitul vieții mele și primesc și eu, totul ce a fost primit de acelea și lepăd ceea ce s-a lepădat de acelea" (Tit. 2). "Dacă voi călca ceva din ceea ce am făgăduit acum și mă voi arăta vrăjmaș canoanelor dumnezeiești... atunci să fiu despuiat îndată de toată demnitatea și cinstea fără de nici o obiecțiune sau cuvînt și să fiu străin de dând cel ceresc pe care

I-am primit la consacrare de la Duhul Sfânt" (Tit.i9). -Jurământul episcopilor ortodocși după N. Nilaș, Canoanele, Voi. I, II, pag. 308.

CCXXXIX.

TRANSFERAREA

1973. **-Transferarea de la o eparhie sau parohie la alta n-a fost și nu este privită bine, fiindcă un cleric când se hirotonisește face legământ cu Biserica și cu credincioșii parohiei, asemenea cu legămintele căsătoriei. Dacă motive superioare de ordin misionar se impun aceasta este îngăduită de canoane. Cererea de transferare poate fi îngăduită excepțional: a), când parohia este pe cale de a se desființa; b). când petiționarul nu mai poate corespunde nevoilor acelei parohii; c). când parohienii nu-l primesc din motive străine Bisericii; d). când autoritatea canonică îl cheamă la o altă slujbă misionară pentru un mai mare folos Bisericii (V. Hirotonia, Neascultarea).**

1974. *-"Nu este îngăduit episcopului să părăsească eparhia sa și să se ducă la alta chiar dacă va fi îndemnat de mulți afară numai dacă va fi o pricină binecuvîntată care-l silește să facă aceasta pentm a aduce un mai mare folos celor de acolo cu privire la evlavie (misionară); dar aceasta o va face nu din inițiativa sa, ci prin hotărîrea mulțimei episcopilor în urmarea rugăminții prea mari". -Apost. 14.*

1975. *-"Dacă vreun prezbiter sau diacon sau alt oarecare dintre clerici ar părăsi eparhia sa și se va duce la altă eparhie, mutîndu-se cu totul, fără învoirea episcopului său, hotărîm ca unul ca acesta să na mai liturghisească, mai ales dacă episcopul său l-a condamnat să se întoarcă înapoi, iar el n-a ascultat și ar stămi întru nesupunere să se împărtășească acolo numai ca un mirean". -Apost. 13.*

1976. *-"Iar dacă episcopul la care se vor afla unii clerici ca aceștia, vor nesocoti cu totul oprirea hotărîță asupra lor și-i va primi ca pe clerici (vrednici de slujbă) acest episcop să se afurisească ca un învățător al dezordinii". -Ap. 16.*

1977. *-"Cu privire la episcopii și clericii care se mută dintr-o cetate într-alta s-a hotărît ca să rămînă în vigoare canoanele (I ec 15, 16) așezate de Sf. Părinți în această privință" IV ec. 5.*

1978. *-"Nu este iertat unui cleric să fie numit deodată la Bisericile din două orașe, adică la cea pentm care s-a hirotonisit de la început și la alta mai mare unde s-a dus din pofta slavei deșarte. Cei ce vor face aceasta să fie readuși*

numai la Bisericile lor pentm care au fost hirotonisiți de la început și numai acolo să slujească. Iar dacă cineva a fost transferat de la o Biserică la alta în chip canonic să nu mai fie părtași la treburile bisericești de mai înainte sau la hramurile mucenicilor sau la așezămintele azilurilor de săraci sau a primitorilor de străini care aparțin acelei Biserici. Iar cei ce îndrăznesc după hotărîrea sfîntului sinod să mai facă ceva din cele oprite acum s-a hotărît să cadă din treapta lor", - **iv, 10.**

1979. -"Clericilor din slujba unei Biserici nu le este iertat după cum am hotărît mai înainte să fie rinduiți la Biserica altei cetăți, ci să se mulțumească cu aceea la care s-a învrednicit a sluji de la început cu excepția acelor care și-au pierdut patria și din nevoie au trecut la altă Biserică. După această hotărîre dacă vreun episcop ar primi pe vreun cleric care depinde de alt episcop s-a hotărît ca să se excomunicе atît cel primit cît și cel ce l-a primit, pînă ce clericul mutat se va întoarce la Biserica sa". -**iv, 20.**

1980. -"Fiindcă sînt unii dintre clerici care nesocotesc rinduielile canonice își părăsesc parohiile lor și se duc la altele mai ales în Constantinople și se angajează să slujească în paraclisele dregătorilor lumesci, fără învoirea episcopului lor sau al celui din Constantinople, unii ca aceștia nu trebuiesc primiți în nici o casă cu paradis sau Biserică. Cei ce vor stăruî într-o astfel de nesocotire să se caterisească. Iar cei ce vor face aceasta cu învoirea menționaților episcopi, nu le este îngăduit să ocupe slujbe lumesci și pămîntesci, fiind opriți de sfintele canoane (Apost. 6, 83; IV ec. 3; I, II, 11). Dacă cineva s-ar dovedi să ocupe slujbe la dregătorii lumesci ori să înceteze, ori să se caterisească. Mai bine ar face dacă s-ar ocupa cu învățătura copiilor din casele dregătorilor lămurindu-le Sfînta Scriptură, căci de aceea au primit hirotonia". -VII. 10.

1981. -"Dacă vreun preot sau diacon și oricare cleric lăsându-și parohia sa și se duce la alta și să se stabilească acolo acela să nu mai liturghisească, mai ales dacă episcopul său l-a chemat și l-a sfătuit să se întoarcă la parohia sa, dar el n-a ascultat... Iar dacă va stand întru neorînduială să se caterisească definitiv încît nici la locul său să nu mai fie primit. Iar dacă așa caterisit l-ar primi alt episcop și acela să primească canonisire de la sinodul obștesc ca unul care calcă legiurile bisericești". -**Ant. 3.**

1982. -"Dacă vreun episcop fără eparhie ar acapara vreă episcopie vacantă și ar răpi scaunul fără hotărîrea sinodului plenar acela să fie lepădat chiar dacă tot popond eparhiei care l-a dorit, l-ar alege pe el. Iar sinodul este complet numai acela la care participă mitropolitul (**primat**) al capitalei". -**Ant. 16.**

1983. -"Episcopul să nu se mute de la o eparhie la alta nici din inițiativă proprie, nici silit de popor, nici constrîns de unii episcopi, ci să rămînă la Biserica pentm care a fost orînduit de Dumnezeu de la început și să nu se strămute de la ea potrivit cu hotărîrea dată acum în această privință". -**Ant. 21.**

1984. -"Osiu episcopul cetății Cordoviei zise: Nu atît obiceiul cel rău cît mai vîrtos compta cea prea vătămătoare a cîrmuirii treburilor bisericești trebuie să se dezrădăcineze chiar din temelile ei, ca nici unuia dintre episcopi să nu-i fie iertat a se muta dintr-o cetate mică în altă cetate. Căci este vădit pretextul acestei cauze pentru care se fac unele ca acestea. Niciodată nu s-a putut afla vreunul dintre episcopi carele să fi dorit a se muta de la o cetate mai mare la o cetate mai mică și prin aceasta s-a dovedit că unii ca aceștia s-au aprins cu înfocatul dor al lăcomiei după averi și mai ales al trufiei ca să se pară că au cîștigat stăpînire mai mare. Prin urmare, oare nu sînt toti de acord ca astfel de răutate să se pedepsească mai aspm, căci socotim că unii ca aceștia nici în comuniunea laicilor nu se cuvine să mai rămînă? Episcopii ziseră cu toții: "Toti sîntem de acord". -**Sardica 1.**

1985. -"Dacă se va afla vreun episcop așa de nebun și îndrăzneț încît ar aduce oarecare îndreptățiri pentru a motiva transferarea la o eparhie mai mare (**c. I**) adevierind că popond l-a cenit prin scrisori, vădit este că s-au conipt unii cu plata, pentm ca să facă tulburare în Biserică, ca și cum l-ar dori pe el episcop. Socotesc că acest fel de viclesug și uneltiri sînt atît de vrednice de osîndit, încît nici la sfîrșitul vieții să nu fie împărțășit ca un mirean...". -**Sardica 2.**

1986. -**Cu toții hotărîm următoarele:** "Dacă vreun episcop ar voi să ridice vreun slujitor bisericesc străin de la altă eparhie în vreă treaptă, fără de învoirea propriului său episcop, acest fel de așezare să rămînă cu totul fără tărie.

Iar dacă oarecare și-ar permite acest lucru aceștia trebuie certați și îndreptați pe calea cea bună de către frații și împreună episcopii noștri...". -Sardica 15.

1987. -"Fiindcă de multe ori se duc preoți și diaconi la mitropolia Tesalonicului și rămân acolo definitiv, iar alții după un timp foarte îndelungat se întorc la parohiile lor, aceste hotărîți (canoane 1, 2,15) se aplică și lor ca și episcopilor". -Sardica 16.

CCXL.

TUDORIȘTII

1988. -Tudoriștii au numele de la fostul preot Tudor Popescu caterisit în 1924 din pricină că s-a abătut de la ortodoxie. Ei se numesc: creștini după Evanghelie. -Doctrina: a). Mîntuirea se capătă numai prin credință; b). Tainele sînt excluse; c). Botezul poate fi săvîrșit de oricine, iar cel administrat copiilor e o simplă ceremonie; d). Cultul sfinților și al cinstitelor icoane sînt excluse, etc. Celor ce vin la Biserică să li se ceară în scris lepădarea de erezie, să fie catehizați și cu învoirea episcopului să fie primiți prin mirungere.

CCXLI.

TUNDEREA

1989. -Tunderea sacramentală se întrebuițează în Biserică la botez ca o consfințire deplină în societatea bisericească și devenirea creștinului ca membru al ei; la intrarea în monahism ca ostaș închinat cu totul slujirii lui Dumnezeu și lepădat de lumea pusă în slujba păcatului; la hirotonia clericală ca episcopi și misionari întru a sluji Domnului pentru sine și pentru frații săi membrii ai Bisericii. *"Iar tunderea se face pe capul preotului cînd se face citeț închipuiește cununa cea de spini... Asemenea și ieromonahii trebuie să păzească acest obicei, cu atît mai mult că la dînșii se face tunderea și la călugărie" (Simeon Tes. IX, 22). Deci, ieromonahul are trei cununi de spini: una de creștin, alta de monah și alta de misionar și apostol, căci fiecare stare are greutățile și obligațiile ei care impun o suferință a crucii și o cunună de spini formată din mult-feluritele ispite care vin de la trup, de la lumea pusă în slujba păcatului și de la diavol (Efes. 6, 11-18; Num. 6,2-17; F. Ap. 21,24; I Cor. 1, 5,4,10,11,23; Gal. 5, 11; 6,17; Colos. 1, 24; II Tim. 4, 4, 6-8).*

1990. -"Dacă vreo femeie mirenească (eustațiană) sub motiv al evlaviei și-ar tundepămclce i l-a dat Dumnezeu spre aducerea aminte de supunere (I Cor. II, 3) să fie anatema ca una care strică pomnca

Supunerii". -Gangra 17.

CCXLI. UCIDEREA

1991. -Uciderea este ridicarea vieții aproapelui fățiș sau întru ascuns, viață de care dispune numai Dumnezeu: "Să nu ucizi" (Ex. 20, 13) adică să nu nimicești pe omul asemenea ție, căci distrugi făptura cea bineplăcută lui Dumnezeu. "Nu orice ucidere este păcat, ci numai uciderea unui nevinovat, iar cea legiuită este îngăduită numai stăpînilor" (Const. Apost. VII, 2). "Dregătorii nu sînt de temut pentm faptele cele bune, ci pentm cele rele. El este slujitomi lui Dumnezeu pentm binele tău. Dacă faci răul teme-te căci nu în zadar poartă sabia. El este în slujba lui Dumnezeu ca să-l răzbune și să pedepsească pe cel ce face rău" (Rom. 13,34; I Reg. 15,33).

1992. -"Dacă vreun cleric ar lovi pe cineva în gilceavă și-l va omori dintr-o lovitură grăbită, să se caterisească pentm neînfrînarea sa; iar de vafi laic să se afurisească". -Apost. 65.

1993. -"Cu privire la uciderea cele de voie, vinovații să se canonisească toată viața îngenunchind, iar de sfînta împărtășanie să se împărtășească la sfîrșitul vieții lor". -Ancira 22.

1994. -"Cu privire la uciderea cele fără de voie hotărîrea de odinioară pomncește ca cei vinovați să se învrednicească de sfînta împărtășanie în al șaptelea an, potrivit treptelor hotărîte (ale canonisirii), iar în a doua hotărîre (necunoscută istoric) se pomncește să se canonisească numai cinci ani". -Ancira 23.

1995. -"Cel ce a lovit cu securea pe femeia să este ucigaș. Și pe bună dreptate ai cerut ca să-ți vorbesc mai pe larg despre toate acestea, pentm că este o mare deosebire între uciderea cele de voie și cele fără de voie". -"Se cheamă ucidere fără de voie cînd cineva a amncat o piatră asupra unui cîne sau într-un copac și din întîmplare lovește un om, intențiunea a fost îndreptată contra animalului, sau a scutura fructe din pom, însă întîmplarea a făcut ca piatra să lovească și să ucidă un om. Deci, această ucidere este fără voie. Aceeași apreciere se face și cînd cineva voiește să pedepsească pe cineva cu toiag sau cu biciul și deși nu l-ar lovi tare, totuși cel lovit ar muri, fiindcă după intenție, el a voit să îndrepte pe cel ce a greșit, dar nu să-l omoare".

"Deasemenea, este ucidere fără de voie în cazuri de încăierare. Cînd cineva ucide apărîndu-se de altul și lovindu-l cu lemnul sau cu pumnul la părțile

primejdioase (ca tîmple, ochi, etc.) numai că să-l pedepsească, dar nu să-l omoare; însă aceasta se apropie deuciderea de voie pentm că n-a voit să fie atent din ură la păstrarea vieții potrivitului. La fel este (în cazuri de lucrări) cînd cel ce se răzbună cu dușmănie se folosește de lemn sau piatră mare (la șantier) pe care a prăvălit-o peste potrivit și în loc numai de a-l pedepsi îl ucide, deasemenea este o ucidere fără de voie fiindcă una a voit și alta a făcut în mînia sa".

"Însă cel ce a întrebuițat sabie sau altceva de felul acesta, nu are nici o iertare, mai ales cînd el a amncat cu securea, deoarece nu a lovit cu mîna ca să poată stăpîni măsura unei lovituri ușoare, ci el a și amncat ca și cu greutatea și iuțea fierului să dea lovitură sigură spre moarte".

"Uciderea făcută de tilharii și jefuitorii războinici este întru totid intenționată, căci acești criminaliucid pentm pradă, ferindu-se de a fi prinși; iar cei ce merg în luptă pentm ucideri și jaf nu se duc numai ca să pedepsească și să înfricoșeze, ci ca să și omoare pe cei ce li se împotrivesc".

"Cel care ar pregăti oarecari băuturi a căror putere nu o cunoaște și deci ar ucide pe cei ce le ia, o socotim ca o ucidere de voie. Acest lucm îl practică, de multe ori femeile care fac descîntece și legături vrăjitorești, încercînd să atragă pe unii spre dragoste, le dă astfel de băuturi ca să li se întunece mințile. Deci, ele sînt ucigașe, deși una au voit și alta au făcut. Deci și femeile care dau băutură pentru pierderea pnincilor (avort) sînt ucigașe de voie atît ele cît și femeile care iau astfel de băuturi". -Sf. Vasile 8.

1996. -"Cel care a ucis fără de voie s-a pocăit îndeajuns în cei unsprezece ani. La aceștia să aplicăm legea lui Moise (Deut. 25,1-5), în care se spune că cel ce a fost bătut, dar apoi s-a sculat și a umblat pe picioare în toiag deși va muri mai apoi, să nu fie socotit ca ucis. Iar dacă nu se va mai scula și după bălaie va muri, bătăușul va fi socotit ca ucigaș însă după intențiune fără de voie". -Sf. Vasile 11.

1997. -"Cel ce a lovit de moarte pe aproapele este ucigaș, fie că el a provocat și început bătaia, fie că s-a apărat fiind atacat". -Sf. Vasile 43.

1998. -"Femeile care n-au purtat grijă de copilul său de curind născut în călătorie, deși a putut să-l salveze, înadins la neglijat socotind astfel că își va acoperi păcatul, ori cu intențiune dobitoeească și neomenoasă a făcut aceasta, să se judece ca o ucigașă. În caz că copilul a murit fiindcă mama lui n-a putut să poarte grijă de copil din cauza pustietății și a lipsei de cele necesare, ea va avea iertare". Sf. Vasile 52.

1999. -"Despre deosebirile uciderilor fără de voie știu că am scris mai înaintea evlaviei tale (c. 8) după câte mi-a fost cu puțință și nu pot să spun nimic mai mult despre aceea; deci, rămîne la chibzuință ta ca potrivit cu împrejurările, epitiimiile să se lungească sau să se scurteze". -Sf. Vasile 54.

2000. -"Cei ce pleacă de voie să lupte împotriva tilharilor dacă sînt laici se opresc de la împărțșire (c. 13) iar dacă sînt clerici să se caterisească din treapta lor căci zice: "**Cel ce scoate sabia de sabie va muri**" (Matei 26, 52) -Sf. Vasile 55.

2001. -"Cel ce a ucis cu voia sa și apoi s-a căit va fi neîmpărțșit cu cele sfinte douăzeci de ani astfel împărțșiti: patm ani trebuie să se tînguiască plîngînd în afară la ușa Bisericii și mgîndu-se de credincioșii care intră în ea să se roage pentm el, mărturisindu-și păcatele (**adică spunîndu-le ce păcat a făcut**). După acești palm ani va fi primit între cei ce ascultă timp de cinci ani intrînd și ieșind cu ei. Apoi șapte ani va sta împreună cu cei ce se roagă în genunchi. Palm ani va sta împreună cu cei credincioși, dar nu se va împărțșii cu sfințele taine pînă nu se vor împlini acești douăzeci de ani". -Sf. Vasile 56.

2002. -"Cel ce a ucis fără voie, zece ani nu se va împărțșii cu cele sfinte, astfel: doi ani adică se va tîngiri, trei ani va petrece între cei ce ascultă și patru ani va îngenunchia și un an va sta împreună și apoi va primi cele sfinte". -Sf. Vasile 57.

2003. -"Acum trebuie a se examina și slăbiciunile părții sufletești a irascibilității, pentm ca să putem cunoaște păcatele în care vom putea cădea prin mînie, cînd facem o rea întrebuițare a ei. întm cît păcatele ei sînt de mai multe feluri, Părinții n-au cercetat în amănunțime lucrurile pentm vindecarea tuturor acestor păcate. Scriptura oprește nu numai lovitura dată cu mînie, ci și orice ocară și hulă prin cuvinte (**Colos. 3, 8**). Canoanele au precizat doar pedepsele pentm. ucidere. N-au făcut deosebire între uciderea de voie și fără de voie. Uciderea de bună voie presupune un plan premeditat al crimei după care ea se execută. Deasemenea, cel ce lovește și este lovit într-o încercare în care împrejurare el dă cu mîna (**mînie**) să lovească de moarte, trebuie să fie socotit între cei ce au ucis cu voie. Cînd cineva este stăpînit de mînie și se lasă dus de furiile ei, el nu se mai gîndește la nenorocitul rezultat, încît crima săvîrșită într-o gilceavă trebuie să fe socotită ca o crimă de bună voie și nici de cum ca o faptă săvîrșită la întmplare. "Faptele cele fără de voie au semnele lor distinctive ca de exemplu cînd cineva își îndreaptă intențiunea spre o altă treabă și fără a se gîndi el ucide un om".

*"Pentru vindecarea păcatului uciderii de voie se statornicesc trei perioade de timp: Vor fi opriți de a intra în Biserică și afurisiți din comunitatea creștină timp de nouă ani; alți nouă vor asculta Scripturile în Biserică (**pină după Evanghelie**) și li se va ridica afurisirea revenind în obștea creștină apoi vor îngenunchia alți nouă ani (**la liturghie**) cu ceilalți penitenți și apoi vorfi împărtășiți cu cele sfinte. Păstond bisericesc după rîvna întm pocăință a penitentului va putea să scurteze timpul și în loc de nouă ani, la fiecare treaptă va orîndui opt, sau șapte, sau cinci, dacă devotamentul pocăinții suplinește timpul și prin rîvna de îndreptare ar întrece pe cei ce se curăță pe sine mai cu nepăsare".*

*"Uciderile fără de voie merită îngăduință dar nu și laudă. Dacă cineva s-a dovedit că a ucis fără de voie cel vinovat, dacă este cleric va fi lepădat de haml preoției devenind ca un mirean. Astfel, canoanele au hotărît pentru cei ceucid fără de voie același timp ca și pentru curvie (**de nouă ani**) ținîndu-se seama de hotărîrea și voința lui de îndreptare. Dacă pocăința lui este sinceră, timpul de pocăință se va scurta și va fi admis mai repede la sfintele taine".*

"Dacă cineva este gata de moarte, mai înainte de a-și tennina timpul de pocăință prescris de canoane, Părinții îngăduie ca să fe împărtășit, pentm ca el să nu fie lipsit de hrana vieții în lunga și îndepărtata sa călătorie. Dacă după împărtășire el se face sănătos, el își va continua mai departe aceeași canonisire de mai înainte". -Sf. Grigore de Nissa 5.

2004. *Noi excludem de la împărtășire timp de cinci ani pe ucigașul cu premeditare, iar pe cei fără de voie trei ani, dacă după masa de Seară, ucigașul va mânca hrană uscată și se va sili să facă zilnic cîte trei sute de metanii. Dacă va petrece întm lenevire să împlinească hotărîrea părinților" (Sf.Vasile 56) -I. Post. 32.*

2005. *"Canonul 13 al Sf. Vasile înlătură de la împărtășire timp de trei ani pe cei ceucid (**cu pofta**) în război. In canonul său 55 la fel și pe cei ce ies împotriva tilharilor, iar clericii se caterisesc", -I. Post.32.*

2006. *"Femeia care adoarme asupra pruncului și-l înăbușe, după trei ani să se învrednicească de împărtășire, depărtidu-se în anumite zile rînduite de cărnuri și de brinză și celelalte toate împlinindu-le cu osteneală. Iar dacă din lenevire și din neînfrinarea născătorilor s-a întîmplat aceasta se aseamănă cu uciderea intenționată. Dacă fapta s-a făcut din viclenia vrăjmașului atunci femeia este vrednică de iertare dîndu-i-se canonisiri potrivite, fiindcă a pățimit aceasta, poale și din cauza altor păcate, pentm care hand a părăsit-o". -I. Post. 35.*

2007. -"Cel ce bate pe tatăl său cu gîndul de a-l omori să fie supus canonisirii, treizeci și cinci de ani". -**I. Post. 43.**

2008. -"Cel ce va ucide în război sau apărindu-se de tîlhari, trei ani să nu se împărtășească dacă vor fi venit asupra lui cu arme ucigașe. Dacă tîlharii n-au venit asupra lui să-l ucidă, ci numai să fure, iar el putea să fugă, dar a scos arma și a ucis pe tîlhar, acela se canonisește ca un ucigaș". -**ILT, 335.**

2009. -"Canonul **65** al Sf. Apostoli pomncește: Care cleric în mînie sau sfadă va lovi pe cineva și de acea lovire va muri, acela se lipsește de preoția lui de tot fără de nici o iertăciune, iar de va face aceasta mireanul atunci acela să se afurisească și să se canonisească ca un ucigaș". **ILT, 336 și Trebnic p. 514.**

2010. -"Tîlhaml care a făcut rău mult și ucideri fără număr și după aceea va veni să se pocăiască, cu puțină pocanie să fie primit la pricestanie ca să nu se întoarcă iarăși înm aceea ce a fost și după aceea, cîte puțin să-și umple toată pocania". -**PBG, 19.**

2011. -"Dacă cineva se va duce la curvie sau preacurvie sau la furtișag sau la tîlhărie și într-acestea va fi ucis și va muri, nimeni să nu-l slujească și nici să-l facă pomeniri cineva", -**PBG, 40.**

CCXLI.II. UNIFORMA CLERICALĂ

2012. -Uniforma clericală ca orice uniformă școlară sau militară este un simbol al misiunii bisericești prin care se predică ideea de Dumnezeu, atît în slujbă cît și în legăturile sociale. Acolo unde cuvîntul este neputincios, uniforma completează prin aducerea aminte a celor ce o văd, cum că Dumnezeu este slujit de acel cleric indiferent dacă ei cinstesc sau nu pe Dumnezeu (Rom. c. 9 și 10). Ea este o predică tăcută. Ea aduce aminte clericului în orice vreme chiar și în uitarea de sine că el este slujitorul Domnului. Pentru cel ce o poartă cu vrednicie ea este o lumină de pe Tabor (Matei 17, 1-13) cel ce o poartă cu nevrednicie are parte de cele spuse de Domnul, smochinului celui neroditor: "Să nu mai fie în tine rod în veci" (Matei 21,19)-V. Sminteala.

2013. -"Nimeni dintre cei ce se numără în cler să nu se îmbrace în haină nepotrivită tagmei sale, nici cînd stă în oraș, nici pe cale mergînd, ci să întrebuițeze îmbrăcămintea care este destinată pentm cei ce se numără în cler. Iar dacă vreunul ar face așa ceva să se afurisească pe o săptămîină". -**VI ec. 27 (VII ec. 16).**

2014. -*"Îmbrăcămintea călugărului este asemenea locuitorului din pustie și Botezătorului Ioan, că era îmbrăcămintea lui de păr de cămilă și brîul de curea prin mijlocul lui, care era de haine de jale, iar mantaua și întinderea ei arată și închipuiește aripile îngerilor, că chipul călugărilor se cheamă chip îngeresc; iar cureaua, adică brîul care strînge trîpul închipuiește moartea patimilor cu postul și cu nigăciunea și zice că stau vitejește și încinși virtos împotriva patimilor și împotriva dracilor, deci brîul acela trebuie să-l aibă călugării de păr, iar unii îl fac din curea". -ILT, 120.*

2015. -**Iar camilafca închipuiește stăpînirea de slavă deșartă pe care o aruncă înapoi și lepădarea de lumea pe care a părăsit-o și călugărul nu mai are nimic altceva și nici nu se mai amestecă în lucrurile lumești; iar cele două aripioare ale camilafcei care vin dinainte, acelea închipuiesc că altă nădejde n-au fără nădejdea lui Dumnezeu ca să-i păzească pe dinșii, și-și lasă la Dumnezeu hotarul vieții lor cum am zice: "In mîinile Tale rînduială mea și către Tine ridică-voi sufletul meu, că a Ta sufare este". -ILT, 120.**

2016. -*"Cel ce a fost îmbrăcat odată de episcop cu îmbrăcămintea neagră cu scopul de a intra în cler, nu-l mai poate dezbrăca deoarece a făcut declarația publică de a se consacra lui Dumnezeu și nu mai poate anula făgăduința făcută lui Dumnezeu și să batjocorească starea sfîntă ca femeile de la teatru". -Baisamon-Sfînt. Atan. II, p. 617.*

2017. -*"Lumină este treapta și haina preoției, dar numai dacă are și sufletul împreună strălucind înlăuntru prin curăție. Dacă se întinează de neatenție, iar conștiința care mărturisește despre urîțenie este disprețuită, lumina se face întuneric și pricină a întunericului și a focului veșnic, de nu cumva părăsind această cale prăpăstioasă pe amîndouă părțile, ne abatem pe alta care să ne ducă prin virtute și smerenie, fără primejdie la împărăția lui Dumnezeu". -Filoc. IV.*

CCXLIV.

VAGABONDAJUL

2018. -**Vagabondajul este nestatornicia, este mutarea din loc în Ioc tară de nici un căpătii. El izvorăște din iluzia că în altă parte este mai lesne de trăit, sînt oameni mai îngăduitori care pot permite orice. La temelia acestei iluzii stă neîncrederea, lenea și ușurătatea minții (Sirah 29,19-28; II Tim. 3,2). Un om serios trebuie să fie statornic în cugete și**

fapte, să ducă și greul și ușorul vieții stăruind într-un loc într-o răbdare și muncă cinstită (Luca 9, 62) -V. Neascultarea.

2019. -"A venit la cunoștința sfințului sinod că oarecare clerici și monahi neavînd învoirea de la episcopul lor, ba uneori fund și excomunicați de ei, se duc în capitală, stau multă vreme acolo, produc tulburări și vatămă ordinea bisericească, ba uneori strică și casele altora. Deci, Sf. Sinod a hotărît ca aceștia, mai înlii, să fe sfătuiți de către ecclidul (**avocatul**) bisericii capitalei ca să părăsească orașul. Iar dacă stămie cu nenîșinare în aceleași lucmri, să se scoată de acel ecclid împotriva voinței lor și să-i trimită la minăstirile lor". -**IV ec. 23.**

CCXLV.

VĂDUVIE

2020. -Văduvie se numește atunci cînd unui soț i-a murit tovarășul de viață, legitim căsătorit Soțul văduv care se hotărăște să-și închine viața lui Dumnezeu, poate s-o facă, însă să se cerceteze bine într-un timp de încercare mai îndelungat decît al celor necăsătoriți ca nu cîndva aprinzîndu-se poftele trupești cultivate prin obișnuință, să-i facă să se lepede mai tîrziu de făgăduință. Văduvia este mai grea de păzit, decît fecioria. în vechime diaconițele dintre femeile văduve, se hiroteseau la vîrsta de 60 de ani (ITim. 5,1-16; VI, 40) pe cînd cele dintre fecioare se hiroteseau la 40 de ani. Femeia văduvă nu se mai poate căsători după vîrsta de 60 de ani. Nu poate fi luată în căsătorie de un candidat la hirotonie (V. Hirotesia, Hirotonia)

2021.- "Văduva nu se hirotonește și, dacă și-a pierdut bărbatul de mult timp și a trăit în înfrînare și nevinovăție, și dacă și-a îngrijit foarte bine de cele ale casei ei, ca Iudit (8) și Ana (Luca 2, 36) cele cu adevărat sfinte, atunci să se așeze în rîndul văduvelor. Dacă și-a pierdut însă după puțin timp soțul să nu i se dea încredere, ci un timp îndelungat să i se pună la încercare tinerețea, căci patimile uneori îmbătrînesc odată cu oamenii, dacă nu sînt stmnite cu frîu puternic"-**Const. Apost. VIII, 25.**

2022.- "Apostolul a hotărît (ITim. 5, 3-5) ca văduva care vrea să se recăsătorească să aibă îngăduință, chiar dacă ea a fost recunoscută în slujba bisericii ca diaconiță. Cu privire la bărbați nu s-a legiferat nimic, dar pentm ei este suficientă canonisirea celor ce se căsătoresc a doua oară. Dacă o văduvă trecută de 60 de ani, vrea să se recăsătorească, ea va fi oprită de la împărtășanie pînă ce va renunța la căsătorie. Dacă noi o vom primi-o între văduve

(diaconite) mai înainte de 60 de ani, greșeala va fi mai mult a noastră, decât a ei". -Sf. Vasile 24.

2023.- "Însă cea lăsată de bărbatul său, după socotința mea, trebuie să rămână așa. Căci dacă a zis Domnul că de va lăsa cineva pe femeia sa afară de cuvânt de desfrinare, o face să fie adulteră (**apoi**) prin numirea ei de adulteră a exclus-o pe dînsa de la împreunarea cu altul. Căci cum poate fi bărbatul vinovat ca pricinuitor de adulter, iar femeia care s-a numit adulteră de Domnul, să fie nevinovată pentm împreunarea cu alt bărbat?". - Sf. Vasile 48.

2024.- "Văduva trebuie să țină un an de jale după moartea bărbatului ei fără a se mărita, pentm că dacă se va mărita, poate să fie bănuită de noul bărbat că este îngreunată de cel răposat, și apoi este datorica să jelească pe bărbatul răposat. Cea care nu umple anul de jale să fie dojenită și canonicită". **ILT, 261.**

CCXLV1.

VEȘMINTELE

2025. -Veșmintele liturgice au fost întrebuințate în toate timpurile la slujba Domnului (Ex. 39, 1-31; 41-13; 13-16; II Cor. 3, 8). Odată cu consacrarea omului se consacră și din cele ce aparțin Iui în slujba lui Dumnezeu, ca un dar dintre oameni și de Ia oameni. Se numesc veșminte bisericești și acelea pe care le poartă clerul ca uniformă specială; dar mai ales pe acelea pe care le primește cel nou hirotonisit, anagnostii, ipodiaconii, preoții și arhieriei în slujbele lor bisericești. Ele au o croială și o culoare specială, care trebuie respectată. Fiecare treaptă ierarhică își are veșmintele ei specifice și trebuie să se respecte întrebuințarea lor corectă. De exemplu anagnostul hirotesit nu poate purta orarul ipodiaconului, etc. (Laod. 21, 22, 23).

2026. -"...în scurt, fără epitrahil nici o taină să nu se săvîrșească. Iar dacă se va întîmpla ca trebuința să ceară a se face vreo taină, molitvă, botez, sau altceva din cele sfinte și nu se va găsi epitrahil, ahinci ca să nu rămînă lucrarea, blagoslovind, să se puie brîul sau o parte dintr-o funie sau dintr-o pînză ca un epitrahil și astfel să lucreze taina. După taină, lucml care a slujit de epitrahil să se păstreze într-un loc deosebit sau să se întrebuințeze la ceva sfnt. Numai acelea să lucreze fără epitrahil, care sînt obișnuite la mînăstiri a le face preoții la polunoșniță, la ceasuri și la pavecemiță" -**Sim.Tes. IX, 17.**

CCXLVII.

VICLEȘUGUL

2027. -**Vicleșugul este răutatea diavolească de care s-a folosit satana ca să înșele pe Adam. El este dogma fățărniciei, temelia mândriei și a lăcomiei (Matei 12, 39; 13, 39; Luca 20, 20; II Cor. II, 12; Efes. 6, 16). Cel ce vine cu vicleșug la cele sfinte, spre a le spurca ca Simon Vrăjitorul (F. Ap. 8, 21) trebuiește vindecat cu grijă și după ce s-au epuizat toate mijloacele de îndreptare, cel învechit în rele trebuiește alungat și afurisit pînă se va îndrepta (Prov. 26, 20-28; Matei 22,18; Luca 11, 39; Rom. 1, 29; I Ioan 3,12).**

2028. -*"Iar dacă se va dovedi că vreun episcop a mințit în privința comuniunii acelor eretici donatiști, spunînd că a intrat în comuniune, și se dovedește că el însuși știe că ei nu au intrat în comuniune, acela să piardă chiar episcopia". -Cart. 124.*

CCXLVIII VISELE

2029. -**Visele sînt acțiuni de cunoaștere mintală și activitate sufletească în timpul somnului. Ele au două cauze: a). Vise naturale născute din activitatea psihologică a vieții omului, potrivit cu starea sa trupească, preocupările familiale și năzuințele către scopurile urmărite; b). Vise profetice provocate din elemente bune sau rele, îngeri sau demoni, din afara eului omenesc, potrivit cu starea sa morală și religioasă, sau cu rostul misiunii sale în biserică sau societate, după exemplul Iui Iosif (Fac. 37, 4141).**

2030. -Orice om bun sau rău poate avea, mai mult sau mai puțin vise profetice, de multe ori amestecate cu cele naturale. Greutatea mare constă în posibilitatea de a face deosebire între ceea ce este natural și supranatural, în ceea ce este activitate psihică și în ce măsură visul, sau o parte a lui, poate fi profetică. Datorită acestui fapt, se cere foarte multă prudență și chibzuială în apreciere. Se recomandă multă stăpînire de sine în apreciere, de cele mai multe ori visele profetice, n-au scopul de a arăta de mai înainte desfășurarea lucrurilor de viitor, ci numai de a suscita conștiința și atenția de sine, deșteptînd o presimțire socială (F. Ap. 19,21), pentru pregătirea morală de a trăi evenimente ce se apropie. *"Au nu era inima noastră arzînd întru noi?" (Luca 24, 32).* Sf. Petru după ce a trecut evenimentul a putut face deosebire între vis și realitate (F. Ap. 19,2-12).

2031. -*"Sînt vise profetice care se referă numai la viața persoanei ce presimte (F. Ap. 20, 22) sau al altui om (Matei 1, 20), însă oamenii superiori, care*

au o predeslinație misionară sau socială deosebită, au vise profetice, împletite cu aspecte de prevedere a viitoarelor evenimente atât pentm ei cât și pentm alții, cum a fost cu Iosif (Fac. 37, 40-41). Alții au vise, de cazuri foarte rare, prin care li se descoperă chiar desfășurarea exactă a evenimentului; alții în cele mai multe cazuri vise simbolice lesne de priceput (Jud. 7, 13), iar alții grele de tâlcuit (Daniel 2,4), și greutatea înțelegerii lor au semnificația educativă a imprimării adânci în atenția cu răspundere pentm măreția faptului prevestit" (Fac. 28,12-20).

2032. -Proorocii, apostolii și unii dintre marii sfinți din toate vremurile au devenit oamenii marilor excepții religioase. Ei după ce au trăit o viață de înaltă ținută morală și adâncă pricepere a tainelor, susținută de iluminarea harică, spre sfârșitul vieții, au trecut de la visurile profetice simple (**Ioii 2, 28**), la visuri-viziuni sau vedenii superioare, extatice, unde omul se răpește în sfere superioare de existență și cunoaștere, și acolo ia act de cele constatate, nu atât de mult prin puterea discursivă a rațiunii, ci mai ales prin puterea de înregistrare a unor realități, care i se oferă cu scopul de a le face cunoscut fraților lor, în măsura în care ei sînt în stare să le cunoască, **iar el să le exprime, cum găsim Ia Iezechiel, Daniel și Apocalipsă. La această situație nu se poate ajunge prin voința omului, ci numai prin predestinația specială a Iui Dumnezeu, cu scop misionar față de care noi oamenii de rînd, nu putem face altceva decît să ne plecăm genunchii inimii întru ascultarea celor deja de ei descoperite (Luca 1,3-38; 2-25-38; F. Ap. 2,1-21; 7,55-57; II Cor. 12,1-10).**

2033. -"Vin la om multe vise căci acel lucru pe care omul îl are în minte, îl iubește să cîștige și să dobîndească toată ziua, de aceea noaptea îl vede în vis; vin visele și de la draci vin și de la stomac, cînd mîncăm prea mult și se îmbată, vin și de la Dumnezeu că de multe ori dumnezeieștii îngeri cu visuri ne îngrozesc și ne sperie pe noi și de multe ori și suflă ca un cuvîntător și gînditor ce este, cunoaște mai înainte și arată omului niște lucruri, însă drept aceea cîte vise va vedea omul, care, se arată pentm îndreptarea și întoarcerea de la rău la bine, numai pe aceea să le iubească". -ILT, p. 360.

CCXLIX. VÎNĂTOAREA

2034. -Vînătoarea animalelor sălbatice nu este oprită pentru mireni (**Fac. 27, 7**) căci ele au aceeași menire ca și cele domestice de a servi omului de hrană, ca și iarba cîmpului. Însă, se osîndește cruzimea și

satisfacția sadică de vînătoare (VI ec 51; Fac. 10, 9-10; 21-20; I ec. 16,16; Mihea 7,2). Orice slujitor al bisericii care se ocupă cu vînătoria este oprit și aspru osîndit. Pescuitul este îngăduit și clericilor (Ioan 21,3-14).

2035. -*"Preotul negustor să se părăsească de a sluji. Preotul vînător sau la craiul alergător după vînă, sau va umbla cu anele, care sînt păgînești, și nu creștinești, de treaba numai a voinicilor cînd merg la război, unui astfel de preot nu i se cade să fie preot". - PBG, 51.*

CCL.

VOMITAREA

2036. -Vomitarea se poate provoca din mai multe cauze: a), din natura trupească prea sensibilă; b). din pricina boalelor și c). din pricina abuzurilor alimentare. Cînd vomatul este provocat din natura sensibilă sau boală, fără voia omului, el nu poate fi canonisit înșă cînd el provine din cauza lăcomiei și a beției este păcat vrednic de osîndă, mai ales după împărtășanie. Orice om trebuie să aibă grijă ca să înlătore orice fel de pricină a vomatului și potrivit și-nevoile vieții în așa fel, ca să nu păcătuiască nici față de sine și nici față de Dumnezeu (V. împărtășania).

2037. -*"Preotul de va sluji liturghie și după aceea va lua și va mîncă și se va îmbăta și apoi va vărsa, să aibă pocanie șase luni și o mie de metanii pe zi. Iar fără de saturare și fără de beție și de vreo boală oarecare va fi lui aceasta, să se canonisească 40 de zile și metanii soo". -PBG, 7.*

2038. -*"Preotid și diaconul, fără a sluji liturghie și care se va ospăta și va vărsa, să se pocăiască 40 de zile, așjiderea și călugăml". -PBG, 51.*

2039. -**Preotul care va vomita din pricina băuturii în ziua în care a slujit, se afurisește 40 de zile, iar de va vomita în alte zile cînd n-a liturghisit , douăzeci de zile se afurisește. Iar dacă este bețiv, se afurisește definitiv pînă la dovedita îndreptare. -Trcnic p. 526.**

2040. -*"Omul mirean de se va îmbăta și de va vărsa... să nu se împărtășească tot anul pînă în 200 de zile și metanii 12 în zi". -PBG, 88.*

2041. -*"Mireanul care va vărsa după împărtășanie din pricina multei mîncări și băuturi, acela se canonisește 40 de zile și să facă cite 100 de metanii pe zi, iar de va fi vărsat din pricina boalei se canonisește ușor și cu socoteală". -ILT, 170 (I Post. 48).*

CCLI.

VORBE MURDARE

2042. -Vorbe murdare scot numai cei ce au și inima necurată căci gura vorbește din prisosința inimii. "Adevăr grăiesc vouă că în ziua judecării își vor da seama de tot cuvântul rău, care va ieși din gura lor. Căci din cuvintele tale te vei îndrepta și din cuvintele tale te vei osîndi" (Matei 12, 24,37 și Prov. 9,12; I Petru 3,10). Scriptura osîndește pe vorbărețul veacului acestuia (I Cor. 1, 20), pe cei ce vorbesc cuvinte putrede și imorale (Efes. 4, 29; 5, 4-6; Colos. 3, 8) și pe cei ce birfesc pe aproapele (Tit. 3, 2; Iacob 1, 26; 2, 2-10; V. Defăimarea).

CCLII.

VRĂJITORIA

2043. -Vrăjitoria este lucrarea ascunsă a diavolului sub diferite forme mai mult sau mai puțin simple. Culmea vrăjitoriei este atinsă prin spiritism (Lev. 19, 31; Deut. 14, 1; Apoc. 16, 14). Scriptura veche pedepsea cu moartea pe vrăjitori (Ex. 22,18; Num. 23,25). "Dacă vreun om sau vreo femeie cheamă sufletul vreunui mort, sau se îndeletnicește cu vrăjitoria să fie pedepsit cu moartea, fiind ucis cu pietre, iar sîngele lor să cadă asupra capului lor" (Lev. 20,6 și 27; Deut. 18, 10; I Regi 28; I Cor. 10, 13; Is. 8, 19; F. Ap. 16, 16; Gal. 5, 20). Cel ce se duce la vrăjitori dă dovadă de necredință în purtarea de grijă a lui Dumnezeu, socotind că poate să bea și din paharul Domnului și din al diavolului (I Cor. 10,20-21; II, 6,14-18).

2044. -Chiromanția sau chirologia este știința cunoașterii felului de a fi după forma mîinii și a degetelor, după liniile pielii și a amprentelor degetale. Grafologia este știința de a se cunoaște caracterul cuiva după forma scrisului. Fizionomia este știința de a cunoaște felul de a fi al cuiva după înfățișarea feței și a corpului. Prenologia sau craniologia este știința după care se poate cunoaște caracterul, mai ales capacitatea intelectuală a cuiva după unghiul facial, structura craniului și a creierului. Toate acestea au temelia în studiul natural, biologic și anatomic, unde se poate întrevedea ceva cu privire la persoanele în cauză, dar niciodată nu i se poate cunoaște cu precizie viitorul așa cum pretind acei specialiști exaltați după ocultism cu înfățișare misterioasă și anormală.

2045. -Astrologia sau căutarea în zodii, expusă atrăgător în horoscop, este pretinsa știință, prin care se poate cunoaște felul de a fi,

și soarta cuiva, după zilele planetelor, și a constatărilor astronomice. în realitate este o mistificare ocultistă, contrară adevărului și osîndită de biserică fiindcă n-are nici o legătură cu știința astronomică sau adevărurile revelației.

2046. *-"Ocultismul sau esoterismul este falsa știință cultivată de mințile înfierbîntate, prin care ocultiștii spun că posedă un simț superior celor obișnuite, și prin care ei ajung să cunoască rădăcinile adevărilor. în realitate, nu este decît o înșelăciune a diavolului, care a înșelat pe oameni sub diferite forme ale idolatriei, spiritismului și altor practici, pornind de la anumite realități fizice și psihice, pentm ca pe temeiul unui adevăr parțial, să ducă la o rătăcire și mai mare a minciunii înșelătoare. Ocultismul se manifestă parțial sub alte nume, osîndite de biserică. Orice nume ar purta el, trebuiește demascat și osîndit, fiindcă orice fel de rătăcire cu cît conține mai mult adevăr în ea, cu atît este mai periculoasă" (V. Dogmele).*

2047. **-Ghicirea în cărți sau cartomanția, darea cu bobi sau în ghioc, ghicirea în cafea ca și zborul păsărilor, sau cîntatui cocoșuiui sau a găinii, apariția cucuvelei, ș.a., toate aceste tălmăciri și prevestiri sînt înșelăciuni osîndite de biserică. Nimeni să nu se lase amăgit de unele coincidențe ale ghicirii, căci în toate acestea lucrează pe de o parte mintea omului rătăcit, iar pe de altă parte inspirația diavolului.**

2048. **-în vechime oamenii învățați se numeau magi (Fac. 4, 8; Matei 21,1), însă cu timpul au fost umbriți de magii falși, vrăjitori, șarlatani și înșelători, încît astăzi prin magie se înțelege totalitatea mijloacelor oculte de a lucra misterios în sînul naturii, și de a supune spiritele nevăzute, ba chiar folosindu-se de numele lui Dumnezeu la comanda, vrăjitorului ca să facă lucruri supranaturale, neobișnuite. Magia prin care se face binele vicleșugului, se numește magie albă, iar cea prin care se face răul se numește magie neagră. în realitate este o aceeași lucrare drăcească, prin care diavolul se pune în slujba omului vîndut Iui, pentru ca apoi acest om să-i aparție totul în muncile veșnice (Ex. 7,11-12 și 22, 8-18; II Tim. 3, 8; Luca 10,18; Apoc. 12, 8-10).**

2049. **-Magia care lucrează asupra minții oamenilor prin numere adică numere cabalistice prin care se pretinde că ar reprezenta lucruri ascunse, pe care le descifrează numai magul, se numește magie cabalistică. Magia care se folosește de elementele naturale, geologice**

și chimice ca pietre diferite, ape și soluții cu diferite amestecături se numește alchimie. Toate aceste fiind creațiuni ale înșelăciunii, ele se osîndesc aspru (VI ec 61,65).

2050. -"Cei ce se duc la vrăjitori, sau la așa numiți șutași precum și la alții asemenea, spre a învăța de la ei ceea ce ar voi să li se descopere, să cadă sub canonul opririi de șase ani, potrivit cu cele hotărâte de părinți în privințele lor. Sub aceeași pedeapsă trebuie să cadă însă, cei ce poartă urși sau alte animale ca să joace, înșelînd pe cei mai neștiutori și prezicînd norocul, soarta sau spița neamului, și multe vorbe ca acestea, cum flecăresc cei rătăciți, precum și cei ce spun că alungă norii, vrăjitorii, prezicătorii și fermecătorii. Inșă dacă vor rămîine în aceasta și nu se vor schimba sau feri de asemenea îndeletniciri minatoare și păgînești, hotărîm să se îndepărteze cu totul de la biserică precum pomnecesc sîntele canoane". -"Căci, ce părtășie are lumina cu întunericul" - cum spune apostolul- sau ce potrivire este între biserică lui Dumnezeu și idoli, sau ce parte are credinciosul cu necredinciosul, sau ce înțelegere poate fi între Hristos și Beliar". - (I. Cor. 6,15, 16), VI ec. 61.

2051. -"Focurile ce se aprind de unii la lună nouă, în fața prăvăliilor, sau a caselor și peste care sar, după un vechi obicei, poruncim să nu se mai facă de acum înainte. Deci oricine face astfel, dacă va fi cleric să se caterisească, iar dacă va fi mirean să se afurisească. Căci scris este în Cartea **rv** a împăraților: "Și a ridicat Mânase altar întregii oști cerești în cele două curți ale casei Domnului și a trecut pe fiii săi prin foc, și-i descînta, și-i făcea să vorbească din pîntece. Și a înmulțit pe cei ce prezic și a mărit răutatea înaintea Domnului, spre a-L mînia". - **VI ec. 65.**

2052. -"Prezicătorii și cei ce urmează obiceiurile păgînești sau aduc în casele lor pe cei ce fac farmece sau curățiri vrăjitoarești, să fie supuși sub canonul pocăinței de cinci ani potrivit treptelor hotărâte, trei ani să îngenunche și doi ani să stea la mgăciune fără a se împărtăși". -**Ancira 24.**

2053. -"Se cuvine a se cere de la împărați ca să se distrugă rămășițele idolilor din toată Africa, fiindcă această rătăcire tinde a se răspîndi. Trebuie să se dărîme și templele din țarini și locuri ascunse". -**Cart. 58.**

2054. -"Cel ce mărturisește că a făcut vrăjitorie sau fermecătorie, se va canoniși cu timpul dat ucigașilor (c. 8) iconomisîndu-se după felul mămîririi sale și după felul cum s-a îndeletnicit cu acest păcat" (**adică, dacă a făcut de voie ca ucigașul intenționat, dacă a fost înșelat de altul, sau numai a participat din curiozitate, ca și ucigașul fără voie**). -**Sf. Vasile 65.**

2055. -"Cel ce se dă la meșteșugul vrăjitoriei, sau la alte păcate asemănătoare, se va canonisi cu timpul dat ucigașilor" (de voie 20 de ani, fără voie la 10 ani) -Sf. Vasile 72.

2056. -"Cei ce fac vrăjitorie, sau urmează obiceiurile păgîne, sau adăpostesc în casele lor pe cei ce fac vrăji spre curățire, să fie canonisiți șase ani, un an să plîngă, un an să asculte, trei ani să îngenunche și un an să stea la mgăciune cu credincioșii și apoi se vor primi". - Sf. Vasile 83.

¹ 2057. -"Trebuie să cercetăm cu grijă pe cei ce se duc la vrăjitori, sau la cei ce făgăduiesc să facă farmece cu ajutorul diavolului. Este necesar să știm dacă ei au păstrat credința cea întru Hristos, și numai din cauza constringerii, sau a pagubelor grele, sau au făcut aceasta din dispreț, față de credință, au alergat la ajutorul diavolului. Dacă ei au făcut aceasta din dispreț față de credință, sau pentru că ei nu cred în Dumnezeu creștinilor, atunci vor fi supuși canonisirii apostatilor". "Inșă dacă ei au făcut acest păcat din lipsa de curaj sau dintr-o nădejde amăgitoare vor fi tratați cu aceeași îngăduință, ca și cei care n-au putut să rabde furia chinurilor". -Sf. Gr. de Nisa 3.

2058. -"...Celor ce se îndeletnicesc cu vrăjitoria sau farmecile, se scurtează cu trei ani canonul de pocăință, dacă se silesc să postească zilnic cît mai mult timp, și dacă gustă hrană uscată de post după ceasul al noulea și să trăiască în cea mai desăvîrșită evlavie, și să facă și cîte 250 de metanii, atingînd pămîntul cu fruntea. Tot așa se canonisesc și femeile care fac amulete și se îndeletnicesc cu ghicirea norocului". -I. Post. 22 (P. 32).

2059. - "Același canon (c. 25, 26) se potrivește pentru vrăjitori, ucigași, preacurvari și pentm toți care cad în păcate grele, dar prin rîvna și devotamentul lor spre pocăință, sau se reduce canonisirea, sau se sporește". -I. Post .27.

2060. -"Cînd cineva ia mana griului, sau altceva dintr-acelea, acesta iată că știe lucnd dracului, ori din vin, ori din pîine, ori din altceva; de se va lăsa de aceasta, să aibă pocanie 4 ani și metanii cîte 100 ". -PBG, 88.

2061. -Fermecătorul, vrăjitorul, prezicatorul, vârsătorul de ceară, de plumb, sau cel ce leagă dobitoacele ca să nu le mănince lupul, sau pe vreun bărbat și femeie ca să nu se cunune, sau orice fel de farmece, douăzeci de ani să nu se împărtășească dacă se pocăiesc. -Trebnic, p. 515.

2062. -Preotul vrăjitor sub orice formă este caterisit. -Trebnic, p. 515, Laod. 36.

2063. -Cei ce alcătuiesc descîntecele lor, folosindu-se de psalmi, de chemarea sfinților mucenici, de ai Maicii Domnului, de cărți bisericești, de sfințele icoane, de cheia bisericii, iscodind semne prevestitoare ale viitorului, în caz de proces, de căsătorii, de furturi, de pagube, sau cîștiguri sînt stăpîniți de duhul cel rău pitonicesc (Fapte X, 16-34; XIX, 13-20), osîndit de Dumnezeu alături de toți femecătorii și exploataorii de cele sfinte -Trebnic p. 516.

2064. -Unele descîntece se fuc Ia morminte ea să slăbănogească trupul cuiva, sau să-l silească Ia fapte rele, sau să-l zăpăcească la minte. Și cel ce le face și cel ce plătește, toți greu se canonisesc. De asemenea și cei ce descîntă sau merg Ia descîntătoare pentru a se vindeca, sau a cunoaște viitorul prin bobi, sau să poarte buruieni, sau obiecte descîntate, toți fac voia diavolului. -Trebnic. 516-18.

2065. -Dacă cineva va păstra în gură sf. împărtășanie pentru animale sau albine sau cu alte scopuri, 4 ani să nu se împărtășească ca un vrăjitor. -Trebnic p. 526.

CCLIII. ZODIILE

206j6. -"A vorbi pentru noroc, pentru ursitori, pentru explicarea nașterilor, după zodii sau stele și pentru citirile de stele, e lucru nebunesc și fără de Dumnezeu... Inșă bunătățile și răutățile noastre se mișcă după a noastră singură voință". Sf. Sim. Tes. 1,6.

2067. -Dacă se vorbește de noroc cu înțelesul de ceva întimplător, un bine neprevăzut, acesta nu este un păcat. Păgînii vorbesc de noroc ca de cineva rațional, de un zeu, care aduce binele și răul, așa cum voiesc ei. Acesta este un păcat. în sensul popular creștin, cuvîntul noroc mai are și un alt sens mai înalt, acela de dar, de bună hărăzire, de binecuvîntare a lui Dumnezeu, care în chip nevăzut hrănește și supraveghează viața lumii și a fiecărui om și de aceea se folosește și în salut (Matei 6, 25-34; Ps. 105, 1-30; Luca 12, 22-26).

2068. -"Ce încă vom zice că nașterea și norocul și toate ale tuturor sînt ale lui Dumnezeu, care ține în mîinile Sale și viața și moartea și plătește fiecămă datoria după lucrurile lui și de va muri păcătosul împreună cu dreptul să nu te miri, pentru că păcătosul va muri pentm că Dumnezeu îi taie calea ca să nu facă

mai multe păcate și să se pedepsească mai mult, iar dreptul de a murit că i-a fost a muri, ce se zice om să moară și descarcă mai curind trupul de pe dînsul, care era legat de sufletul: ca să nu greșească și să meargă să se muncească, și lasă toate viciile și nevoile ale acestei lumi putrede și trăiește în veci. Bine de va zice că trăiește și păcătosul și dreptul în vecie în acea lume: cei drepti merg în viață veșnică, iar păcătoșii în munca de veci". -ILT, p. 355.-

2069. *-"Vieții omului nu are nici un soroc pus, nici este vreunui om vremea scrisă mai înainte, sau socoteală impusă ca alțiia ani să trăiască; cu sfatul și voia lui Dumnezeu alunei omul moare; așa este și sorocul vieții omului adică voia lui Dumnezeu; iar către cei ce iubescpricirea..., vom răspunde și vom zice că nu se află la Dumnezeu să fie făcut vreun lucm fără de cale... și iarși de ar fi fost mai înainte o hotărîre și o predestinație a vieții omului, atîția ani să trăiască, nimeni nu s-ar vindeca vreodată de boală; și nici n-ar chema vreodată pe vreun doctor pentm că acea hotărîre ce a hotărît mai înainte Dumnezeu ar fi neschimbată, însă hotand și sorocul vieții a tot omul este pomnea lui Dumnezeu care nimenea nu poate să o priceapă" • ILT, p. 356.*

r

Izvodul prescripțiilor canonice

1. Simbolul apostolic și alte simboluri, necesare în practica pastorală, în predici și conversații de lămurire misionară. J.Mihalcescu la *Theologie Symbolique*, București 1952; Silvestru de Canev, *Dogmatica*, 1,58-70; Hr. Andruțov, *Simbolica*, Trad. Prof. Iustin Moisescu, Craiova, 1955.

2. Doctrina și învățătura celor 13 Apostoli (sec.I-II) text Popovici, Cernăuți, 1886.

3. Constituțiile sau Așezămintele Apostolice, Chișinău, 1928; F.Funk, *Didascalia et Constitutiones Apostolorum*, Paderborn, 1905.

4. Sf. Ignatie Teoforul (+107), *Cele șapte epistole*, trad. rom. N.Vilcea,193

5. Sf. Herma, *Păstorul*, tr. rom. 1936, R.ViIcii

6. Sf.Iustin Martirul, *Apologia I*, Text Migne, VI,1965, D.Dtrechescu, Buc. 1906.

7. Sf.Irineu (+ 202), *Contra Ereziilor*, Migne VII

8. Sf.Ciprian, (+ 258), *Despre purtarea fecioarelor*, Migne I.L.IV

9. Dionisie Ariopagitul, *Ierarhia cereasca și bisericească*, Chișinău 1936.

10. Sf.Chiril Episc.Ierusalimului, *Catahezele*, trad.D.Fecioru, Buc. 2943-1945.

11. Sf.ioan Hrisostom,(+ 400), *Despre preoție*, tr.r. 1941; *Despre Statui*, tr.r.1937; *Predici despre pocăință* tr.r.1938

12. Socrate Scolasticul, *Istoria Bisericească*, tr.r.1898

13. Enciclina Sinodului Patrarhal din 543, și Edictul lui Justinian din 541, HefeIe-Leclercq,*Histoire des Consiles.II*, 1180-1190; J.Schwane, *Histoire des Dogmes.II*,566,III,299.

14. Sf.ioan Damasehin, *Dogmatica*, și *Cultul Sf.Icoane*, Buc. 1937, tr. D.Fecioru.

15. *Filocalia*,4.vol., 1946-1948, trad. de Pr.Prof.D. Stăniloae și textul grec, Atena, 2 voi. 1893.

16. Nicolae Cazabila (+ 1371), Despre viața în Hristos, tr. de Prof. T.Bodogne, Sibiu, 1946; (Explicarea Sf. Liturghii, trad.de pr.Prof. Ene Braniște,1946.

17. Sf. Simeon Tesaloniceanul (+1429), Tratat asupra tuturor dogmelor... tr.r.1865 și textul grec ed. din Lipsca,1791

18. Patriarhul Ghenadie II (+ 1465 + , Episola către Maxim, tr.r. 1885, Si L.Petit, X. Sideris,MJugie, Oeuvres Completes de Genade Scholoarios, 3 voi., Paris,1930.

19. Pravila de la Govora, citată PBG, 1640.

20. Îndreptarea Legii sau Pravila de la Tîrgoviște, 1665, citată ILT.

21. Mărturisirea Ortodoxă, ed.1930

22. Pavăza Ortodoxiei, sau Mărturisirea Ortodoxă a lui Dosoftei, patr.Ierusalimului din 1672 și Epistila Patriarhilor Ortodocși sub Ieremia de la 1723, tr. în Rev. Studii Teolog. 1883.

23. Episc. Damaschin (+1726) Catechismus, 1897, citat Cș.

24. Enciclica Patriarhilor Ortodocși din 1848, tr. de Prof. T.M.Popescu, Bis.Ort.Rom., V.1932.

25. Tipicul cel Mare de Neamț, ed. 1818.

26. Trebnicul Mare sau Molitfelnicul Mare, ed.rom.1908, Chișinău, aprobat de Sinoadele Biserici Rusești.

27. Învățătură către preoți și diaconi, editată de Sf. Calinic Patriarhale din C-poI, cu autoritate și Ortodocsie, citat IPD.

28. Carte f.folositoare de suflet, de Nicodim Aghioritul, ed.1926, Buc, citată CFS.

29. Pidalionul de Neamț, 1844 și cel grec ed. din 1841. 30. Nicodim Milaș, Dreptul Biser. Oriental, tr.r. 1915; - • Canoanele Bis.Ortodoxe, tr.r .Arad, 1930-1934.

INDICE CANONIC ȘI BIBLIOGRAFIC

Sinoadele și Sf. Părinții care au canoane puține le-a indicat în acest indice, iar sursele care au canoane multe le-am pus în tabloul sinoptic ce urmează, pentru ca cine va voi să găsească vreun canon

oarecare, să-l caute în tablou sau în indice, unde va găsi paragraful cu canonul respectiv.

1. **Canoanele Sf. Apostoli de toate 85, folosite din primele secole (vazi 1 ec2) și aprobate de Sinodul VI ec. și VII ec. 1, citate prescurtat: Apost.**

2. **Can. Sin. I ecumenic de la 325, de toate 20, aprobate de VI ec. 2, VII ec.**

3. **Can.Sin. II ec. de toate 7, de Ia 381, aprobate de VI ec. 2, VI ec.I**

4. **Can.Sin. III ec. de toate 9, de Ia 431, aprobate de VI, ec.2, VI ec.I.**

5. **Can. Sin. IV ec. de la 451, de toate 30, însă am adaos al III-lea citat din Actele Sin.IV ec. cele spuse de Teodosie II, cu privire la altar, spre orientare (Milaș Cont. la VI ec. 69).**

6. **Can. Sin. VI ec, numite și al Sin. cinci-șaselea, sau trulan, care cuprind tot ce s-a hotărît la Sin. V ec. din 533 și cel al șaselea din 680, redeschis apoi la 692 în palatul boltit (Trulon), când s-au formulat 102 canoane, totodată aprobînd și toate sursele canonice de pînă atunci, pentru ca apoi și aceste 102 can. să fie reaprobrate de sin.VII ec.I.**

7. **Can.Sin. VII ec. de Ia 787, de toate 22, prin care se anulează cele hotărîte de sinoadele iconoclaste din 726,754.**

8. **Enciclica Sinodală a Sf.Ciprian de la Cartagina 256, care a fost folosită, mai ales în Africa, aprobată de sin. VI ec. 2 și VII ec. 1, inserată la paragraful 199-201.**

9. **Sinodul local din Ancira 314, cu 25 de canoane, aprobate de VI ec. 2, VII ec.I.**

10. **Can.Sin. local din Neocezarea de la 315, de toate 15, apr. VI ec.2.**

11. **Can.Sin. din Gangra 340, de toate 21, apr. de VI ec.2, VII, ec.I.**

12. **Can.Sin. din Antiohia 341, de toate 25, apr. de VI ec.2, VII, ec.I.**

13. **Can.Sin. din Laodiceea 343, de toate 60, apr. de VI ec.2, VII ec.I.**

14. **Can.Sin. din Sardina 343, de toate 21, aprob, de VI ec.2,**

VII ec.l.

15. Sin. Local din Constantinopol 394, cu un canon = 1067-1068 aprobat de VI, ec.2, VII ec.l.

16. Can.Sinoadelor de la Cartagina Rinute.între anii 348-415 de toate 133, redade în tabloul sinoptic, așa cum se află în Sintagma Ateniană și la Milaș, iar după Pdalion 141, avînd același conținut. Can.15, 16,18 și 45 le-am sancționat după cuprins ca și în Pidalion, indicîndu-le în tablou numai partea primă, pentru ca apoi ca de acolo sa se afle și părțile ce urmează. Urmînd Pidalionului și lui Hefele-Leclerc, Histoire des Consiles, pe unele canoane, care n-aveau textul nici un folos, fiind alcătuite din niște părți de procese verbale nevalabile azi, le-am redat prescurtat sau rezumativ, căutînd să precizez numai ideea căpoate azi folosii. Specialiștii Ie vor studiu după colecțiile consacrate.

17. Scris.I a Sinod, din Cartagina de Ia 419, redată sect. la 1091-1098.

18. Ser. II a Sin. Cartagina de la 424, redată sect. la 2099-1107.

19. Sin local din Constantinopol 861, la care au participat 318 episcopi răsăriteni și apuseni, care s-a ținut în două sesiuni, de unde a luat numele de unu-doi, citat I-11, care se află la paragrafele 1380-1386, 291, 138, 776, 10, 1191, 1440-1442, 613 și 856.

20. Can.Sin. din Sf.Sofia 879, la care au participat 383 de episcopi răsăriteni și apuseni, de toate 3: pgf. 315,1388,139.

21. Can.Sf. Dionisie ep.AIex (248-264), formate din epistola către episc. Vasile, aprob, de VI ec.2, redade la: 1549,1758,383 și 1759. **

22. Can.Sf. Grigore ep. Neocezareii (+ 270), formate din enciclica sa, de toate 11, aprob, de VI ec.2.

23. Can.Sf.Petru ep. Alex (300-311), de toate 15, aprob. VI, ec.2.

24. Can.Sf. Atanasie ep.Alex (+ 373), de toate 3, aprob, de VI ec.2, redade Ia pgf.: 1763,1742 și 54.

25. Can.Sf. Vasile (+ 379), de toate 92, elogios aprobate de VI, ec.2, VI 1,1. întrucît c.15 și 16 n-au nici o importanță, le-am înlocuit cu

extrase epistolare ale sale, folosite ca prescripțiuni canonice, astfel: 15 = scr.93; 16 = scr.240.

26. Can.Sf.Timotei ep.Alex. (+ 385), de toate 18, aprob, de VI, ec.2.

27. Un c. al Sf.Grigore Teologul (+ 389), în care se redă catalogul cărților Bibliei (1745).

28. Un c. al Sf.Amfilohie ep. Iconiei (+ 395),1788.

29. Can. Sf.Grigore Nisia (+ 395), de toate 8, aprob, de VI ec. VII ec.2, VII ec.1, redat la pgf.: 1502,75,2057, 470, 2003, 687 și 789 cont.940.

30. Can.Sf.Teofil ep.Alex. (+ 412), aprob, de VI ec.2, VII 2c.1, redat la: 714, 739,1677, 1116, 1578, 1679, 861, 1193, 550, 115, 116, 740,1679 și 638.

31. Can.Sf.Chiril ep.Alex. (+ 444), aprob, de VI ec.2, VI ec.1, de toate 5, redat Ia: 1117,1118,612,863,1119.

32. Un c. al Sf.Gbenadie ep. C-pol (+ 471), aprob, de VI ec.2, VII ec.1, redat Ia 1828-1834.

33. Can.Sf. Ioan Pustnicul ep. Crpol (+ 595), de toate 65, aprobate de sinoade patriarhale.

34. Un c. al Sf.Tarasie ep. C-pol (+ 806), aprob, de sinoade patriarhale, redat la 1835-1850.

35. Can.Sf. Nichifor ep. C-pol (+ 828), de toate 48, aprobate de sinoade și practica folosirii lor.

36. CAn.Sf.Nicolae Gramaticul (+1111), ep. C-pol, de toate 11, aprob, de sinoade patriarhale.

POSTFAȚĂ

Desigur, cine va parcurge în întregime această Pravilă Bisericească, precum și celelalte lucrări publicate de arhimandritul Nicodim Sachelarie (Calendarul și Pascalia veche și nouă, 1936; îndrumarea vieții 1941; Epitaf sau misterul vieții omenești, 1944, etc.), va fi în măsură să observe conținutul lor documentar și scopul practic, moral-religios și duhovnicesc, în duhul Scripturii și al legislației canonice ortodoxe. Va fi un prilej pentru cititor să reflecteze asupra pregătirii intelectuale și teologice, asupra convingerilor morale și spirituale, ale autorului; în fine, va sesiza conștiința responsabilității sale asupra posibilităților de ajutorare, îndreptare și educare a semenilor noștri: „Fiul Omului, iată te-am pus străjer peste casa lui Israel... Când voi spune celui nelegiuit: vei muri! și tu nu-l vei povățui și nu-i vei spune ca să-l întorci de la calea lui cea rea, ca să meargă pe calea vieții, acel nelegiuit va muri în nelegiuirea sa, și eu voi cere sîngele lui din mîna ta. Iar dacă tu vei povățui pe cel nelegiuit și el nu se va întoarce de la răutatea sa și de la calea lui cea rea, el va muri prin răutatea sa, iar tu îți vei mîntui sufletul tău.” (Iezechiel, 3, 17-19, 33, 7-12). Citatul acesta fixat la începutul ediției I a Pravilei, (1940) este reprezentativ pentru profilul interior al arhimandritului Nicolae Sachelarie; de aceea, pentru conturarea vieții și a personalității sale complexe, se pot adăuga și alte mărturii din surse directe sau indirecte, menite să-l ajute pe cititorul creștin nu numai în cunoașterea datelor, privind viața acestui smerit cărturar și ctitor de biserică, ci mai ales să-l orienteze spre adîncirea și îmbogățirea vieții lăuntrice, departe de orice mărire și deșertăciune omenească...

Autorul Pravilei Bisericești s-a născut la 8 septembrie 1902, în localitatea Măldărești, comuna Dealul Morii, județul Bacău; părinții săi, Vasile și Măria Sachelarie, erau agricultori. La vîrstă de un an și jumătate, copilul Neculai (prenumele său inițial) a rămas orfan de mamă, așa cum va mărturisi în propriul Jurnal, început a fi scris după 1966 și la care noi, în cele ce urmează, vom face frecvente referiri: „Necunoscuta de mine mamă m-a lăsat în lume de un an și jumătate, dar Domnul mu dat o altă mumă, pe Mătușa Măria, sora tatei, care a continuat rolul mamei cu multă dragoste și osteneală pînă la patru ani, sau mai bine zis pînă Ia șapte ani...”

După ce a terminat cinci clase primare, mai târziu, cu pământul ce-i revenea de pe urma mamei sale, tânărul Necului ar fi putut să-și întemeieze o gospodărie confortabilă, mai ales că sătenii îl vedeau dezghețat la minte, ager și priceput în treburile practice. În ascuns însă, în zilele de sărbătoare și de iarnă, citea din Viețile Sfinților, din Noul Testament sau din unele manuale de limbă franceză, împrumutate de la copiii preotului din sat, pe care le deslușea nu în casă, ci în ieslea boilor, ca să nu-l decopere mama sa vitregă, neștiutoare de carte.

„Încă din copilărie m-am rugat Domnului Iisus ca să-mi dea din tinerețe mintea de Ia bătrînețe, ca să pot face începuturi bune, și pe baza lor să-mi urzesc viața, după legile voinței Tatălui Ceresc. Iisus m-a ascultat, încît pînă acum nici un pas nu l-am făcut întru rătăcirea păcatului - va nota în Jurnalul său, la 5 septembrie 1971.'

De aceea, Ia vîrsta de 19 ani, 14 noiembrie 1921, s-a hotărît să plece „pe căile Domnului.” Iată ce consemnează Ia 14 IX 1971, după 50 de ani: „ Era duminică și o vreme frumoasă. Tata, mama (vitregă) și sora Măria s-au dus la nunta vărului N. Gh. Crinu; eu am rămas acasă cu Ion, Vasile și Profira; fiind mici, trebuia să îngrijesc de ei, și de animale. În ajun, 13 IX 1921, venise în sat „un stăpînit cu multă înflăcărare pentru Dumnezeu- Nicolae Pruncu -care m-a îndemnat să merg la Mănăstirea Cernita, despre care se interesase...” I-a scos actul de naștere și de cetățenie de la primăria comunei și i-a oferit bani pentru drum. „Cuprins de un fior al marilor simțăminte religioase - notează mai departe - fără a fi supărat sau nemulțumit de ceva, seara am căzut de acord ca pe la 8-9 să plecăm spre Adjud. Pe înserate, la 14 noiembrie (1921), sosește tata de la Rădăcinești, care constată că în gospodărie erau toate bune. Am pregătit ceva de mîncare și am stat cu toții la masă. Eu m-am prefăcut că mănînc, dar în interiorul meu se frămîntuu cugetele marelui necunoscut pentru mintea mea, dar luminat cunoscut numai de Dumnezeu, care voia să facă din mine o coajă omenească pusă în sfînta Sa slujire. Mi se scosese atestatul de cinci clase primare și alte acte, mi-am adunat cîteva schimburi și o manta de suman de-a tatei, din care am făcut un pachet, și la ora hotărîtă, cu lacrimi în ochi, sfîșiat de *văpaia contradicțiilor care constau dintr-o iubire adîncă a meleagurilor în care m-am născut și dintr-o dămire ce*

Înăbușea tot ce-i omenesc, întru rîvna dragostei de a sluji lui Dumnezeu (...), am plecat pe la sud de sat, fiind vreme bună, cu noaptea luminată de lună. Eu mergeam gînditor, iar Nicolae Pmncu mergea repede, și plin de entuziasm. În dimineață, pe la sud de satul Terchiu, Nicolae Pmncu avea în mînă un băț și mergea în dreapta mea și, cînd ne coboram pe coastă la vale, la trei sute- patm sute metri pînă la șosea, deodată văd în stînga mea, la oarecare depărtare, un cîine roșu, care voia să mă muște, fără a lătra. Eu îi spun lui Nicolae Pmncu, dar el nici n-a auzit, i-am cernit bățul ca să mă apăr, dar el n-a înțeles nimic. Deodată cîinele dispăre, penlni ca apoi să apară iarăși." Intre luciditatea explicației firești și realitatea miraculoasă, „în minte mi-a încolțit ideea că în apropiere e vreo slîină, dar eu știam că nu e. Era momentul marilor lupte cu potrivnicia satanică. Eu constatam pericolul, dar vedeam mai presus, de el, nu prin puterea mea, ci prin Hani Celui nevăzut, care era cu mine. Și era cu mine nu din pricina meritelor mele, ci fiindcă Dumnezeu voia așa. Mergînd în coborîre, cîinele din stînga mea dispăre și un miros de tămîie superioară îmi umple narile..., tămîie pe care n-o miroșisem niciodată-n viața mea. Se naște în mintea mea ideea că acolo a fost vreodată vreo biserică. Îi spun lui Nicolae Pmncu cele simțite și trăite, dar el nici nu aude, nici nu pricepe... Scrisul nu poate reda mai ales cele trăite în supralumescul obișnuit, și în același timp nici nu pot fi înțelese de cei obișnuiți cu obișnuitul vieții."

La Mănăstirea Cernica va sta pînă la 12 martie 1922. Ochiul sufletului său va distinge din obștea monastică acele chipuri care-i vor alimenta rîvna slujirii reale. „în preajma Crăciunului- își va aminti arhimandritul Nicodim Sachelarie, într-o discuție cu părintele Iounichie Bălan- venise la Cernica un călugăr pe care-l chema Nifon, foarte nevoitor. Vizitase toate mănăstirile din țară, din Sfîntul Munte și de la Ierusalim. L-a prins iarna la Cernica. Și era frig și un viscol, de nu puteai ieși afară. Iar el umbla desculț și vară și iarnă. Aceasta era nevoița lui... Mi-aduc aminte că venea la biserică desculț, la Crăciun, la Bobotează și stătea tot timpul slujbei cu picioarele goale pe piatră, în biserică. Mîncă te miri ce. Odată l-am întreat: „ Părinte Nifon, ai fost pe la toate mănăstirile. Spune-mi, unde ai aflat cea mai duhovnicească viață călugărească?" „Frate Neculai, știi unde? La Mănăstirea Frăsinei și la Schitul Sihăstria Secului. La Schitul Sihăstria este un egumen renumit cu frații, duc viață foarte aspră, și e mai greu de trăit. Dar Ia Frăsinei este cea mai bună mănăstire din țară!" Eu

tăceam și puneam la inimă. (Ieromonah Ioanichie Bălan, „Convorbiri duhovnicești”, 1984, pag. 378). Despre unii călugări sporți sufletește, părintele Nicolae Sachelarie își amintește de arhondarul mănăstirii Nicanor: „Nciodată nu lipsea de la utrenie Ia miezul nopții, oricît de obosit sau ocupat ar fi fost. Vorbea puțin, era înțelept în cuvînt, și se purta cu multă dragoste cu toți.” (pag. 378). De asemenea, în memoria sa a rămas figura „monahului Ioanichie Beja, fost învățător în București, apoi, după pensie, s-a făcut călugăr la Cernica. Avea o viață sfîntă, model pentru toți. Nu lipsea de Ia biserică, iar la chilia citea Psaltirea mereu, tăcea, postea și făcea multă milostenie. Cînd primea pensia, d împărțea la părinți și frați mai nevoiași. Noaptea, în timpul utreniei, pe care-1 vedea la biserică mai gol și lipsit, îi strecura încet, pe neobservate, o sumă de bani în buzunar. Mi-a dat și mie odată... Așa obișnuia el în fiecare lună. în iarna aceea a trecut Ia Domnul. Purta la piept o cruce de lemn, legată cu sîrmă. Avea un chip luminat. Am învățat mult de Ia dînsul.” (pag. 379)

într-adevăr, fratele Neculai Sachelarie s-a stabilit la Frăsinei, județul Vîlcea, din primăvara anului 1922. După propria sa mărturie, acolo era „cea mai frumoasă rînduială călugărească. Toți veneau la biserică, în frunte cu starețul. Nu lipsea decît cel mai grav bolnav sau trimis undeva de o parte. Apoi era o desăvîrșită tăcere și liniște. Fiecare își vedea de ascultare în tăcere și cu nîgăciunea lui Iisus. Nu era înțuiat nimic în mănăstire: nici chiliile părinților, nici biserica, nici magazia de alimente, nici bucătăria, nici bmtăria, nimic. Toți trăiau ca frații. Fiecare era liber să-și ia pîine și mîncare cînd voia și cît îi trebuia. Inșă nimeni nu abuza, căci toți se înfrinau. Fiecare avea rîvnă mare pentm mîntuire și se ostenea pe cît putea. Nimeni nu-l silea să facă atît sau atît. Inșă trebuia să asculte de duhovnic și de stareț...” (pag. 379). „Erau călugări buni și am cunoscut frați foarte rîvnitori. După un timp, un călugăr nevoitor și evlavios s-a cerut, prin 1925, să se ducă la Sfîntul Munte. Acolo s-a făcut sihastru mare, într-o peșteră sub vîrfu Athonului, mai sus fiind chilia zisă „a părintelui Artenie”...„/tfr-o vacanță de vară, am plecat și eu la Sfîntul Munte, în vizită. Am stat acolo mai mult de două luni. Am întrebat și de părintele nostm din Frăsinei. M-am dus cu unii din călugării români pînă sus, pe stînci, aproape de vîrf, la chiliuța lui. Chilia era un fel de peșteră, cu o ușă mică de nuiele împletite, iar interiorul o încăpere de stîncă, destul de mică și săracă, în perete, două trențe de haine călugărești, pe care le avea probabil

din țară. Jos- o strachină cu o lingură de lemn în ea și un fel de oală, tot din ceramică. Încolo nici un fel de provizie n-am. văzut. Avea un fel de măsuță, pe Sfântul Efrern Șirul, Scara Sfântului Ioan Scăraml, Psaltirea și Ceaslovul. Părintele nu era în colibă... M-am folosit de nevoința lui foarte aspră. O atmosferă de simplitate, de călugăr desăvârșit". (pag. 381).

Așadar, Ia Frăsinei a găsit cadrul și conținutul vieții duhovnicești autentice, de liniște, de armonie și de rîvnă individuală spre mîntuire. Acolo, la Frăsinei, și-a făcut ucenicia ascultării, unde a fost călugărit în 1929, la 24 martie, cînd avea aproape 27 de ani și după ce trecuse prin toate probele de foc ale cercetării cugetului.

„În momentele de mari cînturi ale vieții mele - va destăinui la 30 martie 1973 în jurnalul său - am avut visuri instructive, de nuanță amețitoare din partea răutății diabolice, după care urmau scene de mîngîiere și întărire sufletească în a stămi cu credință în binele făgăduit de Dumnezeu..."

„În primăvara anului 1922, la mănăstirea Frăsinei, într-o noapte, visam că eram în marginea pădurii, într-o stare de aleasă mulțumire sufletească și apare un om dumnezeiesc, îmbrăcat în haine negre, cu o față lungă și barbă neagră, lungă, dar nu lată și într-o atmosferă greu de redat prin cuvinte; ne priveam reciproc, ewfund foarte liniștit și smerit, și acel om m-a binecuvîntat zicînd : „Daml Duhului Sfînt să vină peste tine". Apoi s-a retras spre răsărit. M-am deșteptat cu multă îmbunare sufletească, predispus la mgăciune și încredere neșovăielnică în purtarea de grijă a lui Dumnezeu. În mintea mea se afla ca o sugestie cum că acel om a fost Sfîntul Apostol Pavel. întmîcî erau situații cu totul excepționale, am refuzat să-mi explic faptul și m-am mulțumit doar să-l păstrez în memorie ca pe un tablou uitat, căci orice încercare de lămurire nu-și avea rostul, fiindcă totul a venit fără ca eu să fi contribuit cu ceva și s-a încheiat fără ca eu să fi putut face ceva."

Aflat pe drumul reinnoirii și asimilării progresive a unei experiențe de comunicare harică, așa cum rezultă din propriile destăinuiri de mai înainte, sufletul tînarului călugăr este aprins de focul cunoașterii și însușirii culturii teologice. Mai marii obștii îi văd și-i înțeleg patima cititului și de aceea, îl Iasă să-și cultive această propensiune spre adîncirea cuvîntului evanghelic cu pătrunderea și înțelegerea legilor lumii înconjurătoare. Elev la Seminarul Monahal de la Neamț, apoi pedagog la cel de la Cernica, monahul N. Sachelarie, conștient că a început rostul studiului cam tîrziu, citește hulpav, „în

foc continuu", meditează, descoperă și adaugă zi de zi cunoștințe care vor deveni coerente și funcționale atât în convingerile sale, cât și în manifestările din cadrul obștei monahale sau al societății. Trăinicia și seriozitatea acumulărilor informative, în acea perioadă a tinereții, erau sprijinite concomitent de legăturile personale, selective, pe care Ie cultiva cu teologi și specialiști de renume, dar mai ales cu oameni de incontestabilă viață morală. Este suficient să amintesc nume ca Chesarie Păunescu, Pr. prof. Constantin Nazarie, Pr. prof. P. Vintilescu, etc. Concluziile și învățămintele de pe urma unor asemenea contacte au fost ziditoare, educative și orientative în cunoașterea unor experiențe diversificate din lumea intelectuală ortodoxă. De aceea și-a propus în munca sa de autodidact să programeze timpul pe discipline, de exemplu, unul sau doi ani numai pentru dogmatică, doi-trei ani să adâncească istoria cu ramurile ei, apoi filozofia, astronomia, dreptul canonic, etc, încît promovarea, între timp a examenelor Facultății de Teologie nu constituia nici o dificultate, ci mai mult o posibilitate de testare și dezvăluire cvasi-specializări în fiecare disciplină de examen, mai ales că la seminar fusese clasificat în fiecare an pe locul I.

Apariția lucrării „Calendare și Pascalia veche și nouă” din 1836 ar putea fi o mărturie pentru orizontul tînărului ierodiacon de atunci, interesat să lămurească sufletele acelor creștini care oscilau între stilul vechi, depășit, și calendarul nou, generalizat în Biserica Română.

Dacă spiritul său era viguros și deschis, cu predilecție spre cunoașterea diverselor laturi ale culturii și valorilor spirituale, totuși de-a lungul vieții a fost un om șubred din punct de vedere somatic, „un slăbănog”, cum însuși va observa la 1 septembrie 1973 (amiutindu-și că la 1 sept. 1935 fusese hirotonisit ieromonah). Debilitatea sa fizică probabil, l-a îndemnat să se ocupe și de problemele medianei, fiind ispitit să candideze la Facultatea de Medicină; lipsa unei piese de dosar sesizată tocmai în ziua examenului i-a atras imposibilitatea prezentării la concurs. Incidentul i-a dat de gîndit că chemarea lui era să continue preocupările spre descoperirea acelor tratamente necesare sănătății, vindecării bolilor sulfietești. Nu era și nu este deloc ușor. Rezultatul acelor osteneți se vor concretiza în Pravila Bisericească din 1940. Notița bibliografică de la pagina 6 ar putea ajuta pe cel interesat să-și contureze o imagine asupra lecturilor parcurse din domeniul dreptului

bisericesc, al scrierilor filocalice sau al celor de psihologie religioasă, fără să trecem cu vederea că aproximativ în același an (1940) și-a luat examenul de capacitate în învățămînt, funcționînd după aceea ca profesor la Seminariile din Cernica, Vilcea, Argeș, Neamț și Craiova; într-un scurt timp a lucrat și ca asistent la Institutul Teologic din București.

În 1959, prin acel faimos decret, a fost pensionat fără voie, revenind cu domiciliul în satul natal, Măldărești, comuna Dealul Morii, județul Bacău, unde Pronia I-a hărăzit să conceapă personal planul, după care tot personal să conducă din 1966, lucrările de construcție a noii biserici din Măldărești, pînă la stadiul picturii, cînd, la 14 noiembrie 1973, Dumnezeu a hotărît să-I treacă pe tărîmul veșniciei, alături de toți cei ce și-au logodit viața întru și pentru Hristos.

Însemnările din Jurnalul început după 1966 se referă, cu preponderență la evoluția lucrărilor de la biserică. Adversitățile vin din multe direcții și sînt sprijinite de „cadrul epocii de aur” care se afirma tot mai încrezător la orizontul societății românești. Față de legile prohibitive de atunci, inițiativa de a zidi o biserică era o utopie, și o îndrăzneală provocatoare de scandal politic;

metoda pașnică și eficace la ordinea zilei consta din prelucrarea prin intimidare și mai ales descurajarea prin diverși agenți ai ideologiei roșii. Precaritatea social-politică a călugărului Nicodim era marcată de supraveghere directă și convorbiri periodice, aflîndu-se cu domiciliul forțat în satul său natal. Toate acestea, totuși, nu puteau să clinească sau să zădărnicească gîndirea și concepția fermă de a sluji lui Dumnezeu prin cuvînt și faptă. Depășind greutățile începutului prin ingeniozitate și înțelepciune, la un moment dat, în toiul lucrărilor de șantier, un confrate îi spune că „n-are nici o rațiune să construiască biserica din Măldărești spre lauda parohului, care nici nu voia să știe că în parohia lui era biserica în construcție...” (preotul paroh făcea naveta la Adjud, la circa 25 km, fiind bătrîn și mai puțin dispus la riscuri).

Iată ce consemnează energicul arhimandrit în legătură cu replica ce i-a fost dată: „Oare n-are rațiune dragostea de a sluji lui Dumnezeu și prin acest mod de jertfelnicie? Să mă oprească pe mine o tufă de mărăcini, ca să nu călătoresc între cele bune și plăcute lui Dumnezeu? Eu știu una și bună: să slujesc Domnului, nu în cele ce sună lumesc

bisericește, ci în cele ce Dumnezeu mi-a hărăzit, călăuzit de focul cel sfânt care ardea în inima celor de pe drumul Emausului, căci împărăția lui Dumnezeu trebuie să troneze în inima oricărui slujitor al Domnului. Cugetul mă îndeamnă ca pe inscripția bisericii să nu aștern numele meu, ci mai curînd să cert de la Domnul să mă ierte și să mă binecuvinteze (...), căci această biserică nu-i isprava mea, ci tainica lucrare a Iui Dumnezeu, iar eu sînt numai un instrument al lui și fac ceea ce sînt dator să fac." De aceea, în reculegere și în ton rugător se roagă: „Doamne, Doamne, piciorul mîndriei să nu mă stăpînească, și mîna păcătosului să nu mă clătească...” Altădată consemnează: „Scopul și ocupația mea de căpătîi au fost și sînt să studiez și să scriu, însă mai presus de toate stă rugăciunea, ca spicul în vîrfurile paiului de grîu.”

Azi, după ce am terminat de studiat a doua oară Fizica lui Aristotel, am început să studiez a doua oară Metafizica lui, necesare comentariilor evanghelice. „Dacă aș ști că nu nîi-ar fi de folos pentru acestea, nu le-aș mai citi, căci a acumula cunoștințe lără a le valorifica se aseamănă cu acela care prășește fasolea în luna septembrie.” (1 iunie 1970).

Deosebit de interesante sînt judecățile sale despre omul de cultură și omul simplu, neinstruit, dar curat sufletește și credincios convins. „Prețuiesc mult cultura, dar nu pe orice fel de folosire morală a culturii, ci pe acea cultură folositoare și celui ce o posedă, și semenilor din societatea în care trăiește, polarizînd totul sub principiile moralei creștine și ale credinței în Dumnezeu. Cine are credință lucrătoare de fapte bune și n-are o eticheta culturală este mai de prețuit decît cel cult, dar corupt. Cultura este rodul lumii ca lume, credința și roadele ei morale sînt fructul suprem al omului care se coace conform scopului pentru care omul a fost creat. Cultura este un mijloc, credința curată este un scop. Cine se urcă pe scara vieții, avînd într-o mîna flacăra culturii, iar în cealaltă vîpaia credinței, devine om desăvîrșit și pentru lume, și pentru cer. Deși se resimt lipsurile culturale din viața unui om neînvățat, dar dacă el este credincios, aceste lipsuri cad ca frunzele primăvăraticе, fiind acoperite de bunurile credinței, întru slujirea Sfintei Treimi.” (13 iunie 1971).

Nu de mică importanță sînt observațiile pe marginea adevăratei vocații în viața insului și a societății, precum și a pericolului reciproc al așa-zisului firesc polivocațional insuficient educat pentru funcțiile de răspundere: „Este o tragedie ca cineva să apuce pe o altă cale decît pe cea a firescului înăscut și căpătat prin educație. Și cu toate acestea, mintea omenească nu poate cunoaște anticipativ nici pentru eu însăși și nici pentru alții tot mecanismul sufletesc al vocației și al realizărilor ei, fie că insul a pășit corect pe calea vieții, fie că nu. Se pare că unii inși au vocație clară, predominantă printr-o direcție sau două, gemene cu proeminență. Pentru aceștia, instinctul vocațional înlătură obstacolele și atrage voința și cugetarea pe calea-i firească, iar omul se simte bine, mulțumit cu sine și cu alții. Se pare că eșuarea vocațională Ia unii oameni se datorește unui firesc polivocațional parțial și unei educații neadecvate firescului subiectiv, încît insul este bun aparent pentru multe laturi, dar în realitate nu-i bun, în chip major, nici pentru una. Unii ca aceștia fac dezastru dacă sînt puși acolo unde nu merită. Ajungerea în locul nemeritat se datorește faptului că alegătorii nu merită să fie alegători, și astfel nemeritul lor realizează nemeritul celui fără vocație merituoaasă. Iar dacă uneori meritul ajunge unde-i este locul, aceasta se datorește, omenește vorbind, faptului că meritul proeminent își deschide calea în chip instructiv-intuitiv prin sine însuși, și astfel realizările nu sînt numai de superioară calitate în latura vocațională.” (13 decembrie 1972). Specialiștii își au cuvîntul lor asupra afirmațiilor de mai sus, nu încapе îndoială însă că ele își au suportul pe diverse și numeroase constatări ale veacului nostru. în baza lor se pronunța și asupra ateismului: „Din studiul Sfintei Scripturi, precum și din examinarea atentă a lui Iuda Iscarioteanul reiese că nu se poate găsi vreun exemplar uman pe deplin ateu. Ateismul este o profesiune ocazională, cu o conclusivitate eronată, a unui ins sau grup de inși care s-au desprins din curpenul adevărului și care, văzîndu-se instalați într-o stare de anormalitate suiletească, își crează definitivarea în ceea ce sînt, prin mărturisiri și fapte de care nu se mai pot delăsa. Și tocmai însăși combativitatea atee este o mărturisire a adevărului lui Dumnezeu, care este combătut ca formă și atitudine, ca stare suiletească, care se macină în ea însăși, dar care nu poate, cu nimic, vătămа pe Dumnezeu. Dacă întunericul este antipod al luminii și existența Lui mărturisește indirect despre

lumină, apoi ateismul este un antipod al existenței lui Dumnezeu și prin trecătoarea-i existență mărturisește despre adevărul religios tocmai prin faptul că-1 tăgăduiește. Ateismul saducheilor nu era o pură necredință în Dumnezeu, ci era o deviere de la credință, așa cum orbirea nu este o pură nevedere pentru toate vietățile, ci o excepție rezultată din rătăcirea amăgitoare a dulceții lumesti, care a fost instaurată de rațiune și lenevire, în locul cugetării pur religioase și a datoriei de a muica pîine muncită.

Epicureismul saducheic se găsește și Ia oamenii religioși cu sarcini preoțești în toate religiile lumii și în cea creștină de azi și pînă la sfîrșitul lumii. Orice persoană creștină care nu-și educă simțualitatea prin măsura necesarului în a folosi tot ce viața are la îndemină, iar mintea nu-și ordonează interiorul individual, statornicind măsura folosirii materiale și morale în tot ce face și gîndește și în tot ce gîndește și face, încetul cu încetul își deplasează existența fizică și morală spre ateismul saducheic sau epicureismul lumesc. Moleșeala lenevoasă duce pe orice om pe o altă cale decît pe cea a adevăratei lupte pentru desăvîrșire morală și spirituală." (8 iulie 1973).

Așa cum rezultă din rînduielele de mai sus, educația „simțualității prin măsura necesarului” și „ordonarea morală a interiorului individual prin cuget și faptă”, înseamnă echilibru și simplitate «reștină, o viață dusă în duh evanghelie. Teoretic, ușor de spus și lesne de înțeles, dar practic anevoie de îndeplinit. Ei bine, semnatarul acestor rînduri, care a dactilografiat această pravilă, în versiunea întii și a stat pe lîngă autorul ei mai multe vacanțe mari și mici, din 1956 pînă în 1959, cu întîlniri și largi discuții confidențiale, pînă în 1973, ar putea să dezvolte un capitol aparte privind modul de viață, pornind de la programul de lucru zilnic, procurarea și pregătirea exclusiv personală a alimentelor, croitul și confecționarea cu mîna lui a lenjeriei și hainelor preoțești și ajungînd pînă la modul simplu și sărăcăcios de primire a celor mai prețuiți oameni de cultură din Biserica și societate, care-1 vizitau. Aș putea să insist nu din dorința de senzație sau dintr-un sentimentalism supărător, ci dintr-o năzuință de a exprima complexitatea și dificultățile practice, conjuncturale, în cursul unei vieți trăite simplu și creștinește, nerenunțînd nici la rigorismul monastic, nici la asimilarea elementelor funcționale de cultură modernă ce conduc la îmbogățirea

informațiilor și diversificarea vieții elevate, spirituale, persistând în esență în trăirea celor trei voturi monahale asumate. Voi renunța la astfel de evocări, pentru a lăsa locul în continuare, însemnărilor discret făcute în amintitul Jurnal, rezervându-mi rolul de martor ocular, gata să răspund oricui despre veridicitatea și autenticitatea lui.

Iată ce consemnează Ia 12 decembrie 1970 : „După ce am închis șantierul (la Biserică), îmi caut de cele necesare. De exemplu, azi, simbăta: Ia ora 5,15 a sunat ceasul deșteptarea; la 535 am ascultat buletinul meteorologic la Radio Chișinău. Am făcut focul și am pus orez la fiert. La 6,00 am ascultat un buletin de știri, apoi am citit în Analitica Secunda de Aristotel, pînă Ia ora 7,00, cînd iarăși am ascultat un buletin de știri, după care am continuat să citesc din Aristotel pînă la ora 9,00. De la ora 9,00 la ora 10,00 am scos cofragul de la gardul de nord al bisericii, apoi am așezat sticla pentru ferestrele bisericii. De la 12 -13,00 masa;

de la 13-15,00 am scos cofragul de pe ambele părți ale gardului de nord. De la 15,00 la 17,00 am scos cofragul de la tocul ușii mari externe și am tăiat geamul de deasupra ei. La 17,15 mi-am copt cartofi și mi-am fiert morcov, pătrunjel, etc, pentru supă. Între timp am citit din Aristotel, iar la 10,40 rugăciunea și culcarea.”

„Anul trecut- va nota la 21 I 1971- a venit la mine un preot orășean și între altele a spus de cuierul meu, punîndu-și haina în cîrlig, cum că nu-i frumos, dar e practic. Tot în același spirit prietenesc i-ara răspuns cum că cuierul e după stăpîn. Dacă el ar fi scump, tot același serviciu mi-ar face. Dar pe lîngă raționamentul practic, eu mă călăuzesc și de unul mai înalt. Dacă ar veni la mine un bogătaş, sufletește n-ar avea de ce să se smintească, dar dacă ar veni un sărac- și de aceștia sînt și vin mulți- s-ar sminti dacă ar vedea lux. Pe unul dintre aceștia apăsați de greutatea sărăciei, și care mi-ar cere sfatul, în cazul că eu îl voi sfătui să rabde cu curaj și cu credință, el ar asculta cu urechile, iar cu ochii ar înregistra ustensilele luxoase și după ce ar pleca și-ar zice: „Da, să rabd, dar el rabdă? Iată cît de luxos trăiește! Oare așa au trăit Sfinții Apostoli?” Faptele pe mulți i-au pierdut, indiferent dacă ele au fost esențial imorale sau aparența lor i-a îmbrăcat în haina imoralității, care procură sminteală celor slabi. Prin aceasta nu înțeleg o modestie fățarnică, ci o purtare corectă față de

Dumnezeu și de oameni, iar față de bunurile materiale să mă folosesc cu măsură, conform canoanelor și legilor umanitare, în așa fel încît să nu-mi lipsesc inima de ele. Bani îi posed ca și cum nu i-aș avea; îi folosesc cît mi-e necesar; cam 100-200 lei pe lună, iar restul îi depun la cecul Lui Dumnezeu, oferindu-1 bisericii și celor cu adevărat săraci, iar nu pomunagiilor. Mi-am făcut acest bîrlog de casă ca să mă adăpostesc ca și melcul, și dacă va veni vreun sărac cu duhul să nu-și piardă comoara inimii sale, din pricina celor văzute la mine. Cine caută să dobîndească frumusețe de la Dumnezeu, trebuie ca mai întîi să se curățe de urîțenia inimii sale. Mulți, mai ales din cei fără orizonturile vieții duhovnicești, deschid vorba întrebîndu-mă dacă nu-mi este urît și nu simt nevoia de conversație. Eu le-am răspuns că niciodată nu sînt singur și că zilnic stau de vorbă cu mulți... Eu nu știu ce-i plictiseala. Unii obiectează că e foarte greu să-mi fac mîncare, să-mi spăl, să-mi fac curățenie, etc. Eu le-am răspuns că

Dumnezeu a înzestrat pe om cu posibilități suficiente pentru orice trebuință a strictului necesar. Pentru mine este odihnă mintală ca în puțin timp să-mi fac mîncare, ca o oră sau două să-mi spăl, etc. Și în plus, ducă aș apela la mîna străină, ar însemna să-mi pierd independența, adică să mă fac dator altuia în chip real sau aparent. Zicala populară „vai de cel ce se scarpină cu mîna altuia” e adevărată. N-aș putea face economie plătind celor ce mă servesc, ei mi-ar face socoteală la ceea ce mai rămîne și ar dori să le dau tot și astfel ar trebui să umblu după alte cîștiguri și de aici păcătoasa lăcomie care ar lăsa deschisă porțița poftelor de cîștig, ce cu greu s-ar mai închide.”

„Orice om poartă în sine duelul contradicțiilor păcatului și virtuților, atmosfera socială a lumescului trufaș caută să înăbușe duhul cel curat al virtuții închinată Domnului, dar, cînd se măsoară totul cu lanțul poruncilor evanghelice în focul luptei contradictorii, trebuie să rămînă ca o stîncă neclintită adevărul și dreptatea închinată Tatălui Ceresc. Cancerul omenescului din preotul slujitor este lăcomia, iar uneltele ei sînt minciuna și trufia.”

încă de la începutul anului 1973 și după aceea, în însemnările sale apar aluzii și prevestiri asupra unor posibile telegrame cerești, prin care i se transmite vestea chemării sale la Dumnezeu. „La 23 mai 1973 am terminat de citit pe îndelete tot Vechiul Testament, lectură

începută la Florii, 22 aprilie 1973... Poate că de acum încolo aceasta va fi ultima citire-bloc a Vechiului Testament, căci soarele vieții mele merge către asfințit." Dar mai înainte de această presimțire, într-o seară a compus o rugăciune- meditație al cărei conținut a fost determinat de planul unor acțiuni multilaterale de pustiire a sufletului și ființei umjfine: „Doamne, Doamne, cer să luminezi mintea oamenilor și să-i convingi pe cei ce caută convingere, arată-le pe cei ce se complac în rătăcirea simțurilor și a cugetelor... Dacă îngăduința Ta asupra acestei lumi este mare, apoi în sfatul Providenței Tale Tu nu poți s-o lași să ia aspectul neglijenței într-o a o părăsi spre ruinare... îmbracă, Doamne, măsura puterii Tale și arată lumii tocmai ceea ce ea dorește, ca să știe și să vadă, dar această dorință îi este furată de stăpînitorul lumii acesteia, care a făcut din binele dorinței răul suferinței, din darurile Sfințelor Tale Taine o lumină, nu cu propria lor putere, ci cu răvășirea credinței condusă de slujitorii păcatului... Prin Tine ocîrmuiesc împărații și prin pronia Ta popoarele primesc de la conducătorii lor binele dreptății, pe care ele îl cer prin faptele lor, fără ca acei conducători să aibă mintea limpede în tot ce fac și fiecare supus și toți laolaltă să-și dea seama că faptele lor aduc conducători după măsura meritelor lor. Doamne, Doamne, prea mult s-a organizat răul gîndirii în lume, și această cugetare înstrăinată de Tine mereu sporește, spre a înșela chiar pe cei aleși... Mulți dintre purtătorii Tăi de har și dar, au rămas amețiți numai pentru cele dăruite și văzute, numai pentru cele simțite și gustate, nu într-o cele ce harul i-a chemat și darul i-a înzestrat, ci și-au lipit inima, trup și suflet, de mantia slavei deșarte, încît numai cu numele poartă semnele credinței, iar cu faptele slujesc veacului lumesc. Neștiința și necredința fac prăpăd chiar între cei ce țin în brațe Sfînta Evanghelie, iar înșelăciunea orbește și de voie, și fără de voie pe toți cei ce nu văd nici la stînga, nici la dreapta, cum că lumea aceasta toată este făptura Ta, și că făptura are datoria să Te cunoască pe Tine, Făcătorul și Părintele tuturor.

Mai întîi iartă-mă, Doamne, de tot ce am greșit cu fapta și cu gîndirea și-mi binecuvintează mărturisirea sub puterea slavei Tale, care face toate cîte vrea, în măsura în care folosul se distribuie pentru toți și pentru toate! Amin." (martie 1973)

Cred că această rugăciune trebuie recităată pentru a o înțelege în toată complexitatea și tragismul ei și o pot trăi numai aceia care își reconstituie, fără să fi fost cumva implicați, în acel furios optimism diabolic, ambițios fără precedent în urcușul său funest de a perverti și ruina tot ce este românesc, creștinesc și sănătos pe firul neîntrerupt de milenii al spiritualității noastre.

Optimist totuși în intimitatea concepției sale, deși în anul 1973 sănătatea îi este tot mai des încercată, sufletul neobositului călugăr nu-și găsește odihnă, fiindcă într-o însemnare din 12 iulie 1973 năzuia într-o organizare a bibliotecii personale, ca apoi să poată lucra la „Comentariul Evangheliilor.” „Acum lucrez la „Călăuza nouetamentară” și îndată ce o termin de redactat, voi începe „Comentariul Evangheliilor”, rugându-mă Domnului Iisus ca să-mi prelungească viața pînă ce-1 termin, ca să las gîndurile mele celor ce vor căuta pe Domnul, și vor dori să-și curețe sufletul de patimile vătămătoare, spre a deveni oameni noi, după Evanghelia Domnului Iisus.” Dumnezeu, în schimb, în planul Său tainic, îi pregătea chemarea în lumea nemuririi... ceea ce s-a întîmplat la 14 noiembrie 1973.

Multe din gîndurile sale referitoare la textele evanghelice au fost totuși împărtășite simplu și cu curaj în nenumărate și-n diverse ocazii: după Slînta Liturghie, la înmormîntări, cununii, botezuri, etc, la mănăstiri, în biserici din orașe sau din sate, chemat sau aliat în trecere. Adînc cunoscător al învățăturilor teologice, cu întinse lecturi exegetice din Sfinții Părinți, cuvîntările sule erau concepute și transmise cu o rară economie verbală, cu puterea unei sinteze de proverb, expresivă și plastică, chiar poetică uneori, și cu forța convingerii izvorîată dintr-o trăire și o experiență personală incontestabilă. Scopul cuvîntului său nu era să cîștige admirație sau aplauze deșarte, ci să semene cu adevărat în ogorul sufletesc al omului sămînța perenă a Evangheliei niîntuitoare.

În finalul acestor însenări, rugămîntea adresată cititorului este de a nu se opri la un fragment sau la o atîrmație din gîndurile de mai sus, pentru a aprecia pe arhimandritul Nicodim Sachelarie, ci de a se informa în ansamblul vieții și activității desfășurate în mănăstire, în școala teologică și în calitate de ctitor al Bisericii din satul său natal,

fără să ignore locul, greutatea și timpurile prin care a trecut. De aceea modesta sa locuință, ascunsă ca o peșteră din munte, ar merita să fie amenajată ca o casă memorială, mărturie a unor urme ale unui om al Bisericii noastre Ortodoxe, despre care, poate, se va mai scrie din respect pentru valoarea sa, implicit pentru stimularea și îmbogățirea vieții noastre sufletești.

**Pr. Neculai V. Abaza
Seminarul Teologic din Buzău.**

Odihnește, Doamne, cu dreptii sufletul arhimandritului Nicodim Sachelarie care cu sudoarea frunții și dragostea inimii ne-a adunat la un loc legile, dogmele și canoanele Dumnezeiești ca să vedem cine am fost, cine suntem și ce ar trebui să fim!

Se cuvine ca fiecare elev de seminar, student teolog, cântăreț de biserică, preot slujitor al altarului, orice creștin drept măritor al Bisericii Ortodoxe, intelectual și lucrător al pământului, să cunoască învățătura, rânduielile și credința noastră sfântă și mântuitoare pentru a le face să vieze în toate zilele.

Ca ierarh al Bisericii doresc să veghez cu toată grija pentru a fi cunoscute, înțelese și aplicate toate aceste rânduieli.

Pravila Bisericească o consider ca un balsam pentru viața noastră creștină, care dintotdeauna a fost pusă la grele încercări.

a l i n i c episcopul Argeșului

TABLA ȘI INDICELE DE MATERII

Capitolele sînt precedate de cifre latine și urmate de primele numere ale cuprinsului capitolului, iar după punct și virgulă, urmează numerele paragrafelor în care se mai vorbește, mai mult sau mai puțin, despre subiectul capitolului.

Pentru ușurință, între capitole, s-a introdus indicele alfabetic, fiecare fiind urmat de numerele paragrafelor, în care problema se lămurește.

Ahstinență, vezi înfrînarea
Acatist 1572
Acheldama 860
Acoperămînt funerar 1400
Acuzat v. pîrît
Acuzații capitale 1059,1121
Acuzator v. pîrîtor
Adam creiat 660,680-683, 691
Adevărul 696-701, 921, 959, 1021, 1117, 1126, 1287, 1388, 1340. 1415.
Adevărul și legătura bis. 14-17, 34, 48-53, 245-255; - în nesiguranță
Adeverința pentru hirotonie 877
Adopțiunea 341
Adulter v. curvia - preacurvia
I. Adventiștii 1-2
II. Afaceri lumești 3-10
III. Afurisirea 11-17, 49, 88, 114, 120, 134, 146, 251, 271, 275, 287,294,
309, 314, 349, 371, 418, 431, 443, 449, 452, 491, 517, 544, 586, 589-591,603, 617,638,639,654, 647,717-736,772-776, 782,805,810, 839, 981, 969, 1038-1045, 1097, 1128, 1135, 1173, 1186, 1191, 1341, 1372, 1426, 1427, 1480, 1523, 1537-1539, 1542, 1620, 1690, 1738, 1739, 1817, 1856, 1857, 1872-1874, 1910, 1932, 1975, 1976, 1979, 1981,1992,2051.
Afurisirea clericilor 412,414,423,586,774-776,893,905,
Agapele 1828-1530.
IV.- Agheasmă 18-19, 526,725.
Agnet (v. liturghisirea) accidentat 988,1205,1240,1247,1275, _
pierdut 1203-1210,1240. Alegeri v. hirotonia. Ajunarea v. postul
Ajunul Botezului 1559,1613,1614. V. Altarul 20-27,160,563-569,572,1207

Alexandria biserica 1637,1641.

Amestecarea de nume v. căsătoria

VI. Amulete 28-30,264, 2058

VII. Anafura 31-36, 526,725.

VIII. Anatema 37-40, 11, 87, 114, 139, 158, 215, 346, 488, 446, 575, 579, 582, 608, 621, 648, 650-652, 655, 657, 660-691, 760, 761, 779, 839, 929, 930, 1009-1011, 1045, 1072, 1178, 1343, 1344, 1430, 1544,1545,1617,1661,1688,1737,1784,1990.

IX. Animale necurate 41-43, - în biserică 156.

Antidoron v. anafora

X. Antimisul 44-47,168.

Antiohia biserica 1637.

Apa botezului înlocuită 1492.

Aparențele 764,765,778,779,872,1938-1940

Apocatastaza 675, 677,683-691

Apocrife v. Scriptura

Apolisul caterisitului 317,401-405

XI. Apostazia clericului 48-58,608.

XII. Apostazia mireanului 59-83, 739,745, 870, 1214, 1288, 1292-1299,1385

XIII. Apostazia monahului 84-90,

Apostolii sfinți 1723

Apostolicitatea patriarhiilor 899.

Aprecieri 1121-1124.

Aproapele 750,751, v. iubirea.

Arendarea celor biseric.7,105-112.

Arhidiacon 808, 839.

Arhiereu v. hirotonia arhiereu - slujba 1198,- duhovnic 702-703.

Arhimandrit 808.

Arhipfezbiter 339,808.

Armele 27.

XIV. - Armenii 91-92; 34,568,1178.

- Artos v. ciururile Asceza v. înfrînarea Ascultarea 1518;- la ferestre 595. IV. Asociațiile 93.**
- Astrologia 29,405, 406, 562. XLAsuprirea 94,1447,1448. Atenția 1995,2003,2006; - Ia slujbă 879. Atotputernicia dumnezeiască 674,688,691.**
- XVII. Aureola sfinților 95.**
- XVIII. Autoritatea adm. 96-97; 730,733,734,1148,1149,1433, 1437,1439,1684,1685.**
- XIX.- Averele bisericii 98-116; - clerului 1117, 1118; - dată copiilor 1404, ca jertfă 1200,1302,1304. Avocat 1840,219. XX. Avortul 117-127; 1995. Azil bisericesc 1063,1110-1116. Azima 1238,1539.**
- XXI.Baia 128-133.**
- Balul 1458,1479,1873,1874.**
- Banii 1783-1785,1790,1815,1985; - la slujba 1200.**
- XXII. Bapțiști 134-135.**
- XXIII. Bătaia 136-143, v. uciderea Băuturi vrăjitoarești 1995.**
- XXIV. Beția 144-151.**
- Bezpopoviți 1159.**
- Biblia v. Scriptura, 1735,1740-1745,1747-1751.**
- Bilet de voie v. Carta canonică, scrisori de rec.**
- Binația liturg. 1260.**
- XXV. Binecuvîntarea 152-153,372,401-405, 425,586, 742; - Ia slujbă 602; - a episcop. 1184.**
- XXVI. Biserica 154-171; - infailibilă 1961; - cinstită 1186, 1191; - ospăț 1460; - închisă 1139.**
- Blasfemie v. hula.**
- XXVII. Blestem 172-175; 17,40,337,452,576,712,713, 773,778, 779,922,1144,1154.**
- Bobii 2047, 2064.**
- Blîndețea 1462.**

XXVIII. Boala 176-177; 1001,1310,1311,1507,1508,

Bogația v. averea, lăcomia, 1656,1820.

XXIX. Botezul 178^243; 379, 405, 406, 1760, 1964; - repetat 229,

379; - refuzat 721, 736; - eretic 736-740, 1938, 1942; - "botează-se" 238; - Domnului 710, 723.

Brînză 569,572; - abținerea 1017; - în post 1542,1582. Briul 2011.

Buna Vestire 1161,1569,1577,1578,1593,1723.

Bunătatea în martiriu 1290; - greșită 1450.

Cudt'hiițireu caterisitului 317, 401-405.

Cafea - ghicire 2047.

XXX. Calendariștii 244.

Callinism 1749.

Camilafca 2015.

Candidatul v. hirotonia, 915.

Canoanele 1784,1807, 1810, 1972; - schimbate 1426; - călcate 859-862,1121-1124; - apostolice 390. Canon de rugăciune 1712-1719.

XXXI. Canonisirea 245-273; 63-70, 83, 85, 117, 119, 267, 271, 344, 406, 408, 470, 489, 490, 547, 585, 586, 657, 702-706, 787-789, 940, 965, 1293, 1331, 1502-1514, 1999; - trepte 2001-2010; - dublă 981,1006,1501; - prin retrogradare 408,460, 586.

Capul descoperit 1225, 1227, 1268.

Carnaval 1873,1874.

Carne 568, 572, 624, 747;- dispreț 1006-1010, 1017, 1019; - în biserică 1589.

XXXII. Cartea canonică 274-282.

XXXIII. Casa de toleranță 283-284.

XXXIV. Castrarea 285-291; 445.

Catehism v. dogme, 301.

XXXV. - Catehizarea 292-300.

XXXVI. Catehumeni 301-305; 4-6, 10, 11, 21, 49, 50-57, 90, 106, 114, 129, 145, 157, 164, 165, 168, 174, 186-188, 190, 191, 215, 280, 288, 291, 294, 346, 372, 398, 401-404, 445, 452-454, 567, 568, 583-586,

588, 591, 609, 623, 634, 654, 657, 716-736, 763, 765, 769, 772, 776, 793, 805, 806, 809, 817, 833, 835, 837, 839, 843, 872, 873, 890-893, 922, 952, 958, 966, 1034, 1045, 1065, 1068, 1174, 1178, 1191, 1199, 1282, 1374, 1424, 1429, 1433, 1440, 1441, 1480, 1500, 1538, 1539, 1542, 1630, 1631, 1661, 1677, 1678-1680, 1736, 1739, 1817, 1856, 1857, 1871-1875, 1887, 1932, 1970, 1978, 1981, 1992, 2034, 2035, 2051, 2062; - și afurisire 284, 483, 542, 547, 1586.

Catisme 1182.

Căderea din har 367-378, 399, 401, 410-423, 446, 455, 547, 555, 586, 1339, 1502-1514, 1777, 1940.

Căldicel v. indiferentism 411, 1450.

Căldura v. apa liturgică.

Cărți de cult 1190; - apocrife 1742-1747, 1752; - de gliicire 2047.

XXXVIII. Căsătoria legală 320-374; 2061; - de levirat 145; - cu cumnata 339, 357, 368, 620; - cu cumătră 339; - disprețuită 1006, 1009, 1012.

XXXIX. Căsătoria a doua 375-388.

XL. Căsătoria a treia 389-398.

Căsătoria a patra interzisă 394-397.

XLI. Căsătoria clericului 399-405, 424-426, 483, 543, 547, XLII.

Căsătoria monahului 406-415; 83, 88. XLIII. Căsnicia 416-423, 972-981; - în post 1615; - a clericului 1012-1019, 1233.

Ceasurile 1183, 1613, 1714-1717.

XLIV. Celibatul 424-426, 400-406, 446, 874, 882.

Cei chemați... 1213.

Certarea educativă 581, v. datoriile.

XLV. Cerșetoria 427-428? 758.

Cheia bisericii - vrăji 1934, 2065.

Chefuieli osîndite 1456-1458, 1479

Chiromunția 2044.

Cleric negustor 439, 583-586.

Clevetirea 587, v. defăimarea.

Cincizecimea 1594, 1723, 1966.

XLVI. Cimitirul 429-431; 88,700,1472.

Cipru - biserica 1639.

Citețul 807-820,839.

Citirea Scripturii 1735; - Apost. la hirotonie 821.

XLVII. Cântare biser. 432-438; - bețivului 147.

Cîntăreț 586, 807-820, 839,1208;; - femei 345, 766.

XLVIII. Circiuma 439-442,147,148,562. Ciți în

Hristos... botează 221. Concediu 1434,1435.

Colaborarea V. tovărășia, complicitatea, 1062,1102,1109-1115, 1144,1148-1150; la rău: 1070,1072,1112-116,1199. Coliva 561,567,1029. Concubina 411.

Condițiile căsăt. 321,367,373,401;- hirotonie 399,401,406.

Corupția 1984-1985. Contabilitatea 99-116,918 Constantinopol - biserica 1638,1641. Contemplația 756,1654,1709.

Conștiința 701-714; - judecător 545; - adormită 1039, 1108-1115.

Comentariul Scripturii 296.

Comoditatea v. lenea, 1320,1382,1383,1657.

Complicitatea 423, 473, 474, 483, 484, 570, 587, 773, 778, 779, 796,840, 859, 869, 891,1428-1430,1440; 1695,1773-1775,1783-1785, 1946-1959,1955,2006; - în căsăt. 309,314,319,346,352,361.

Complotul 1828-1432; 1440-1442.

Copii găsiți 183, 192, 198; - mort nebotezat 181, 206, 213, 232, 237; - clericilor 256,319,320,541. Cronologia 2044. Crăciunul 1613,1614,1723. Creațiunea v. dogme, 678,680,682,708.

Credința v. dogme, 40, 48-65, 641-643, 693-699, 716-720, 751, 753, 959, 1114, 1160, 1273, 1288, 1296, 1297, 1502-1514, 1520, 1528-1542,1598.

Creștinul 692,693,699; - cu numele 72,85.

Crezul v. dogme 305,723,1968.

Critica 1406,1407; - rea 1414,1417,1440,1441,1518.

XLIX.Crucea 448-449; 926, 928; - suferinței 1033, 1122-1124; -sa 616,1657; - mortului 1029.

L.- Ctitoria 450-453; 106.

Cufundarea la botez 210

Cultul v. liturghia; postul, tainele 1942.

Cumetrii v. rudenia 502-507.

Cumnatu v. curvia cu rude 518-521,530,620. Cunoașterea v. dogme 696, 698, 701, 755, 756,1125,1140,1144, 1495,1502,1504-1514,1618,1657,1702,1767. Cununia refuzată 386,398,406. LI. Curvia laicilor 454-471.-LII. Curvia, preacurvia 472-486; 1331. LIII. Curvia - sodomie 487-701. LIV. Curvia cu rude spirit 502-507. LV. Curvia cu rudenii 508-533. LVI. Curvia cu dobitoace 534,539; 470,491. LVII. Curvia cîntărețului 540. LVIII. Curvia clericului 541-554. LIX. Curvia monahului 555-559, 548,

Darul Duhului Sfînt 1332;- definitiv 1374, 1380; - preotului 1044;- însușiri 1507, v. căderea din har

LX. Darurile biserice. 560-573; 1187,1193,1194; - ereticului 185; - respinse 124,283,447,562,987,1201,1213,1217,1223.

LXI. Datoria copiilor 574-576, v. copiii

LXII. Datoria părinților 577-582; 420.

LXIII. Datoria păstorilor 585-586; 397, 398, 1155, 1158; -obligații 1385.

Declarația hirotonisitului 878.

Degradare v. caterisire, retrogradare

LXIV. Defăimarea 587-585.

Demonizat v. îndrăcit.

Depunerea v. caterisirea.

Dezgroparea morților 170, v. înmormîntarea.

LXV. Deznădejdea 596-597.

Dezlegarea v. duhovnicia, canonisirea, 245-249, 257, 259-263, 270,286,702-708, 717; - refuzată 262,271; - de post, v. postul LXVI.

Devoluția 598; 105, 911. Devotamentul 2058.

LXVII.Diaconitele 599-601; 548, 586,1672,2020,2022.

LXVIII. Diaconul 602-607; 586.

Dialogul biserice. 733-735.

Diavolul 673,680,682,683, 688,691,1670.

Dihotomia 1927.

LXIX. Dimisia clerului 608-618.

Demiurg 682, 683.

Diofiziți91.

LXX. - Dispensa ? - rău mai mic 615.

Disprețul sfințeniei 178,1778; - naturii 621,623, 693.

LXXI. - Divorțul 620-629.

Divulgarea slăbiciunilor 1406, 1407; - rea 1414, 1440, 1441, 1518.

LXXII. Dobîndă 630-639.

Doctor v. medic.

LXXIII. Dogmele 640-699; 74, 75,239,296,303,305,1962,1965, 1969,1979.

Dojana v. judecata 1045.

Donații v. daruri, 110,112,583-586; - viclene 1784,1790,1815.

Doxologia v. slavă.

Dreptatea 735, 748, 751, 755, 941, 1021, 1038, 1040, 1117, 1126, 1299-1305,1409-1415,1416,1448,1608-1514; - în natură 1310,1311, 1502-1514; - arhiereului 881; - nedreptate 1121,1287.

LXXIV. Duelul 700.

LXXV. Duhovnicia, v. canonisirea, 701-707; 586, 808, 1333, 1336; - în minăstiri 1401; - la hirotonie 1674; - părtașă la păcate străine 1891; - în proces 1039,1045, 1097.

LXXVI. Duminica 708-711; 383, 387, 388, 400, 526, 692, 1550, 1570, 1723, 1965; - în post 1537,1541,1544, 1556,1573; - și metanii 1315,1317; - în căsnicie vezi c.

Dumnezeu v. dogme.

LXXVII. Dușmănia 712-714.

Econom 808, 839 v. averea biser.

Educația 239, 243, 247, 249-259, 274, 577-582, 1377, 1381, 1383, 1408,1410,1502,1514,1517,1518,1530,1945-1949,1980. Egalitatea oamenilor 961,1298,1299;- biseric. 1843. Egumen v. stareț

Eparhii împărțite 1643; - refuzate 1818,1819,

Epiclesa 1963.

Epileptic v. îndrăcit

Epitimie v. canonisire

Epitrafil 2026.

Episcop schismatic 1388.

LXXVIII. Eretic 715-740; 39, 40, 110, 114; - în căsătorie 354-356;- ta liturghie 1192; -reclamat 1049. Esoteriam 2046. Eterodocși v. eretic, schismatic.

Evanghelia închinată 926-930; - citită de mireni 1270;- In vrăji 1934, 2063.

LXXIX. Evanghelist! sect. 741.

Evlavie hulită v. disprețul sfinț. 1342,1383.

Evoluția 1766; - postului 1540,1556.

Euharistia v. împărtăș., 1271; - uscată 1263, 1264;- alterată 1263-1275; - în carne 1257, 1275. Eunuc v. castrare Examen v. catehizare, hirotonie Exarhul m-rii 808, 889.

Exemplul cleric. 53, 61, 71, 138, 140,151, 256, 307, 401, 443-447, 912,1004.

Excepții v. dispensa 320,389-401.

Excomunicare v. afurisire

Exorcist 401, 404.

Exploatare, v. specula c. sfinte, 2063.

Extrema înfrînării 1005.

FaJse scrieri v. Scriptura

LXXX.- Făgăduințele 742-747; 424,446,450-453, 555-557. Famen v. castrare LXXXI. - Fanatism 748.

LXXXII. Fapte bune 749-756, 641, 662, 663, 694, 756, 1495, 1496; - credinței 40, 60-67, 75, 138, 586; - în canonisire 2005, 2006; - pocăinței 1296,1502-1514.

LXXXIII. - Fățărnicia 757-758; 66-70, v. viclesug.

LXXXIV. Fecioria 759-761; 377, 412-415, 424, 444-446, 599, 1012,1398, 1766, 2020-2022.

LXXXV. Femei 762-766; - subintroduse 411, 446; - în altar 23; - predicator 1621; - sărutate 1733; - în menstruație 1756-1776; - malahie 1284.

Fericirea 675, 698.

Fiii clericilor în căsăt. 354,355.

Filozofia v. dogme

Fina - curvă 521. ■

Fiziognoinia 2044.

Floriile 1569

Focul purgator 876, - vrăjitorie 2051

Formula de spovedanie 1902-1966.

Forța autorității v. autoritatea, 1148,1149.

Forul judiciar 1073- 1078,1110-1115, v. Sinodul.

LXXXVI. Francmasoneria 767.

Frați din botez 339.

LXXXVI 1. Frați de cruce 768-769.

LXXXVII1. Frica de Dumnezeu 770, 771, 755, 1415, 1416. LXXXIX.

Fumatul 772, 1032. Funcționar 96,97.

**XC. Furtul 773-798; 920, 937, 1309, 1311, - Spiritual 587, 589;-
donațiilor 1431, 1432, 1529; - cleric. 102-116, 427, 428, 542; -
deghizat 1032.**

(iaranția v. intervenția.

Ghioc 2047,2068,2069.

Glosolalie 1521.

Gîlceava 1462-1464, v, bătaia

XC1. Gîndurile 799-803; 377,402,1327,1767,1771.

XCII. Glumele 804-805; 38.

XCIU. Gomoria 806; 487, 870.

Grade biseric. v. Protia, 808.

Grade în căsătorie v. căsăt. legală.

Grafologia 2044.

Haine luxoase 1341,1342,1370.

Harem 1524.

Harisme 424, 426,455,1751,1754,1766.

Harți 1559,1597.

Harul sfânt 661-663,693-699,717,962,1643; - vîndut 1783-1792; v. specula c. sf. Heruvicul 1184.

XCFV. Hirotonia 807-825; - făcută de preot 1809.

XCV. Hirotonia cleric. 826-879; 322, 483, 488, 543-549; 586, 605, 627, 637, 793, 1198, 1229, 1286, 1292, 1373, 1449; - examen 65; - public 561, 878; - neștearsă 306, 404, 405; - nu-i ereditară 810; - eretică 736, 740; - nevalabilă 307, 311, 372, 401, 405; - ca vechime 1646-1648.

XCVI. Hirotonia arhiereului 880-919, 856.

Horepiscop 811, 906,1180.

Horoscop 2045.

XCVH. - Hotar mutat 920.

Hramul biser. 171, v. sărbători

Hrana sufletului 1940-1942.

XCVIH. Hula contra Duhului Sfânt 921-923; 1497.

XCIX. Icoanele 924-932; 157, 1342, 1522, 1523; - sărutate 35, 525; - în vrăjitor2063.

Iconom biser.103-109,113-116,583-586,900.

Iconomisire duhov., v. îngăduință, canonisirea 849, 850, 1999, 2003,2006,2010

Idei - Intenția , 247,264,1054,1514; în taine 1941,1942.

Idolatrie 728

Ierarhia v. protia, hirotonia, 640,653-660.

C. Ierodiacon 933-935.

CI. - Ierosilie 936-940; 776,789.

CH. Iertare 941-946; 250, 260-263; - de păcate 665-691; - condiționată 264,271,367; - nedreaptă 1046,1108-115; 1121 CIH.- Ierurgiile 947-948. Ierusalim - biser. 1636,1641. Incest v. curvia cu rude. Indiferentism 1450.

Individualitatea 173, 194, 196, 239, 242, 243, 268, 285-287, 381, 424-426,470.

Infirmitatea în hirotonie 895.

Inimă curată 1767. CIV.

Incogentismul 949. Instalarea clericului 907.

Intenția - idei 377, 459; - morală 75, 77, 84-119, 123, 366, 1996, 1998,2003,2006,2054,2057,2058; - în taine 1938,1941,1942.

CV. Intervenția 950-958; 1082, 1107-1115; - bună 1289, 1338, 1843.

Ipodiacon 807; 825,839, v.hirotesia.

Ipopsifos 883.

Impășirea păcat. v. iertarea, canonisire, 891.

Ispitele 1652.

CVI. Iubirea 959-962; 34, 429, 662, 663, 693-699* 751-753, 941, 1148-1150,1328.

Imbisericirea 1622,1623; - copilll52,1153.

îmbuibarea v. lăcomia, 1657,1728.

Imbrăcămintea, v. uniforma, 1012.

împărăția lui Dumnezeu 1297-1305.

CVII. împărțire 963-1000; 31-36, 149-151, 343, 470, 526, 586, 595, 1173, 1187, 1886, 1955; - liturghisitorului 603, 1209, 1248; 1275; - a credincioșilor 1212, 1248, 1265, 1267, 1272; - în post 879, 1166; - deasă 889-892; - grabnică 68,75; - mortului 195; - nepermisă 270; - în scurgere 1756-1761; - alterată 997; - plătită 966, 999; - în vrăjitorie 2065.

împărțire - sistem v. morți, 1846.

împietrirea inimii 248,262,263.

înălțarea Domnului 1723.

închinare 1312, 1318-1322, 1701, 1713; la răsărit 1965; - nevrednică 931.

închisoare 1289-1291

îndemnul 587-594, v. catehizare.

CVIII. îndrăcirea 1001-1003; 599, 628, 896; - Ia botez 204,205; - la îhipărtășire 971,979.

CIX. - înfrînarea 1004-1024;383-388, 425, 426, 483, 488, 624, 693,747,759-761,878.

îngăduința v. iubirea, 34, 39, 54, 62, 63, 117, 119, 259-269, 271, 285,287,366,367,411,470,618,702-706,729,1122-1124,1201-1203.

îngenuncherea 967,1312-1323; - liturgica 1226. îngerii 670, 678-683,668-691,628,1179,1780. Ingîmfare, v. mîndria, 1347,1381,1437.

înjurături v. sudalma, 1025,1026.

CX. Inmormîntare 1027-1032; 1188; - în biserică 170; -monahului 1399,1400; - refuzată 126,2011. înrudirea v. rudeniile Intîietatea în cler. v. protia. Intîmplarea 1995,2006.

întreținerea clerului 101,104,109,583-586,1117-1118 CXI.

înselăciunea 1032, v. viclesug, însușiri personale, v. daruri, întruparea Domnului 669,770,1683.

Invoireu v. Cartea canonică Ingirea obștească 691,682-687,691.

Jertfa v. daruri, liturghia.

CXI1. Jocul de noroc 1033-1036; - în cărți 145,147. CXHI. Joile 1037; - d.Paște 1727; - mare 1188,1540,1546,1572, 1575.

CXIV. Judecata 1038-1125; - episcopului 914; - sufletului 428, 429,1144.

CXV. Jurămînt 1126-1135; 743, 747, 850, 878; - arhiereului 1972; - nevalabil 1444; - strîmb 1287.

Lapte 1176,1187. Larga înțelegere v.

îngăduința. Lașitatea, v. indiferentism, 60.

CXV1. - Lauda 1136-1137; 1325,1380.

CXV1I. - Lăcomia 1138-1140; 59, 60, 106, 787, 878, 1339, 1374, 1502-1514.

Legătura preotească 13-16, 34, 48-53, 106, 246-252, 257, 259-263,271,586,702,708,717, v. canonisirea.

CXVIII. Legea 1141-1151; 139, 142-145, 425, 426, 470, 547, 1415-1417, 1502-1514; - bisericească 1038, 1039, 1040; - statului 622; - căsătoriei 320,389,401-406.

CXIX. Lehuza 1152-1153; - împărțită 9841 (1841) - în post 1586.

CXX. Lenea 1154-1158; 294,302,307,1382-1385,1502-1514.

Lepădarea de credință v. Apostazia. Lepădările Ia botez 297,1964.

Libertatea 715, 716, 867, 1494, 1504-1514, 1616, 1617, 1668, 1849,1922.

Licitația 105-112.

Lingușirea v. fățărnicia, 1137,1339,1381,1437.

CXXI. Lipovenii 1159-1160. Lipsurile v. sărăcia

CXXII. Liturgia 1161-1168; 44-47, 92, 155, 279, 517, 586, 603, 1963; - mai înainte sfințită 1564-1588; - ca timp 1235. CXXIII. - Liturghisirea 1169-1275.

Liturghisitorul v. căsnicia, hirotonia, 419, 423; - împărțit 1254,1259; - postind 1540; - nehirotonisit 1221; - în păcat 307-314, 372,401,404; - primejduit 1255,1256; - muribund 1244,1245.

Lucruri sfinte, v. ierosilia 928.

Logodna v. căsătoria legală 322.

Logos găsit 778-786.

Lumea, v. afaceri lumești 368.

Lumina lumii, 3,337,541; - harică 95,701

Lumînarea v. botez.

CXXIV.- Luminări 1276-1278; 1194,1237.

Luxul v. uniforma, înfrînare 1341,1342,1370,1381.

Magii 2048-2050.

Maica Domnului 927-932,1778-1780 CXXV.

- Malahia 1279-1286; 458-460,472 Mana recoltei, v. vrăjitorie 2060. Mantia în slujbă 1395, 2014. Mamona v. lăcomia 1784, 1790.

**CXXV1. - Martor v. judecător 1287; 1041-1044,1048, 1096.
Materia în taine 1276,1941,1942. Maturitatea 579. Mărtişor
1873,1874. Mărturisire v. spovedania.
CXXVI. Mărturisitor 1288-1305; 48-76; - în grup 1900,1905.
CXXVIII. Martorii lui Iehova 1306.
Martir v. mărturisitor.
CXXIX. Maslul 1307-1308, v. taine.
CXXX. Măsuri false 1309.
Medicul 177, 1310,1502-1514.
Mese în biserică 159.
CXXXI. Metanii 1312-1325; 525,1550,1967; - liturg. 1274.
Metempsihoză 666-678, 681, 685, 689-691,1881,1943. Mielul
Iisus 925.
Miercurea v. vinerea, 526, 978, 1550,1551,1723.
CXXXII. Mila 1325-1328; 99, 101, 109, 427, 428, 526, 583-586,
742, 960, 1554, 1591; - lui Dumnezeu 1891; - în duhovn. 271-273,
411,1289; - în martiriu 1290,1291; - nefolositoare 307.
Milităria 6,1392.
CXXXIII. - Minciuna 1329-1331.
Minune euharist. 1257,1275.
Mirean ca preot 938-940? - ca duhovnic 708.
Miridele 430,1194,1200,1201,1211-1230,1467-1470,1695.
CXXXIV. Mirul Sfint v. taine, 1332-1335; 189, 201, 220, 225, 855;
- pentru eretici 723, 736.
Misiunea cleric. 608, 693,694; - episcop. 918.
Mita 1139, 1374, 1447, 17X8; lăudată 1289 CXXXV. Militarea 1336-
1338; 41-43, 564, 565. CXXXVI. Mîndria 1339-1348; 273, 295, 662-
666, 1024, 1066, 1071.
Miinile puse 1332-1335.
CXXXVII. Mînia 1349-1350; 1040,2003.
CXXXVIII. Moartea 1351-1355; 242, 259, 260, 318, 693, 694,
1940.**

CXXXIX. Moașa 1356; 1152, 1153.

CXL. Moaștele 1357-1358; 157,931, 1778, 1780.

CXLI. Moloeanii 1959-1360.

Monah în altar 24-26; - anatcmatisit 39, 57, 89, 406, 407. CXLII.

Monahism 1361-1400. CXLIII. Monastire 1401-1403; 765.

Monofizit 91. Monogamie 286,321.

Mort în vrajbă 942, 946; - sărutat 1731; - monah 1349, v. muribund.

Moartea 1351-1355, 1925.

Mormint bine folosit 788; - în vrăji 2064.

CXLIV. Moștenirea părintească 1405; 582; - păcătoasă 173, 250, 406.

CXLV. - Muma 1405, 748-753. 1141, 1154, 1336, 1383, 1502-1514, 1720-1723; - streină 778-779; - în post 1579, 1581; cleric 844.

Muribund botezat 305, 1119; -. spovedit 1899; - împărtășit 963, 968, 974, 976, 983, 1000, 2003; -liturghisitor 1244-1246. Muscă în potir 1249. CXLVI. Mustrare 1406-1407.

CXLVII. Nașul 1408-1412, 178, 228, 234, 239, 242, 293, 343 443,502-507,933; - în căsăt. 339; - monah 1381,1382.

Natură bună 285-292, 443-445, 947, 948, 1667, 1676; - 1310,1311,1502-1514.

Naționalism 1683. CXLVIII.

Nazarei 1413. Nădejdea

698,699, 751. CXLIX. Năpastă 1414.

CL.NeascuItare 1415-1444; 21, 307, 310, 314, 716, 748; - 1423,1442-1444.

Neamul bun 1346,1370.

Neatenție v. atenția.

Nechibzuință 1384-1386.

Necinstirea v. sila.

CLI. Necredința 1445; 921.

Necrolog oprit 1854.

Necromanția 1880,2043.

CUI. - Necurat 1446; 541,624, 692.

CLIII. Nedreptate 1447-1448; 94,1038,1121,1139.

Negustorie 1325. 1374, 1380,1383,1431-1437.

CLIV. Neofit 1449,295, 836, 847, 848, 897.

CLV. - Nepăsare 1450-1451; 1382,1383,1502-1514.

Nestatornicia 50-53, 262, 267; - în «apte 2021, 2022; - k 2018.

Neștiința v. știința.

Noroc 28, 2064, 2067, 2068.

Noud 684,686.

**Nunta în post 343,1547,1548,1576. Numele de
botez 240.**

CLVI. Obiceiul 1452-1454; 406, v. tradiția

**Obedniță 1715,1717. Ocultism 2046. Omor v.
uciderea**

CLVII. Onania 1455,626,627,1279.

Opinia colaborării 260,268.

Ordinea în adm. v. autoritatea 1816-1826.

Orfelinat 7.

Origan 635-676.

CLVIII. Ospete 1456-1458? 1622, 1623,1728; - oprite 38*, 387, CLIX.

**Ospitalitatea 1459-1461,101,107,116. Ouă 569, 572; - renunțare
1017; - daruri 1589; - în post 1542 1582,1584, 1589,1614.**

CLX.Pacea 1462-1464, 730,732-735,941-943,1040,1125,1143.

**Pătlagina v. parastas, 526. Paraclis 1715,1717. Paracliser 583-
586,1261.**

CLXI. Parastas 1465-1474? 88, 114; 430, 1188, 1850-1854; -post 1031;-oprit 2011.

Paresiini, v. postul mare 25.

Parfumare 132.

CLXII. Pastorația v. catehizare, 1475; - tainelor 1939,1942.

CLXIII. Pastile 1476-1493; 32; - jocuri 1878. Pavecemiță 1715,1717.

CLXIV. Păcatul 1494-1514; 664-666, 660-691, 771, 1307, 131 1784; - începere 1138, 1461, 1581; - cauză 1396, 1502-1514, 1897 fără voie 923; - cu știință 410, 423, 483; - streine 263, 271, 334: strămoșesc 178, 199, 217, 239, 242, 243, 279, 448; - contra Duhul Sfint 1329,1445,1502-1514; - după hirotonie 295, 401, 404-406.

CLXV. Părinte 1515-1520,1632.

Părinți și copii v. datoriile.

Paroh supliniit 1179.

Părtinirea 1912, v. datorii.

Pedeapsa v. canonisirea, 1045, 1066, 1076, 1121; - dublă 2fi 384, 483, 547, 551; - cu moartea 1991.

Pederastia 470.

Penitent refuzat v. canonisirea 1892.

Pensionare v. dimisie.

CLXVI. Penticostaliști 1521.

Pescuitul pentru cler 2034, v. vînătoarea.

Pește v. postul 572,1570,1597,1605,, 1614.

CLXVII. Pictura 1522-1523.

Pirișul 595, 1839; - în proces 1041-1044, 1049-1054, 1059, U)(1076,1080,1093,1095-1097,1108-1115,1121.

Pirîtul 1839; - viclean 1047,1075,1076, 1084-1086, 1108-1115.

Plata muncii 254, 258, 272, 560, 586,1500; - spovedaniei 1097 împărtaşaniei 906, 999; - îninormîntării 1030, v.munca.

Plăcerea 1757; - hiiu Iul 1452.

Plîngerea v. caiiouisirt-u.

Pocăința 40, 72, 77, 246-249, 264, 272, 473, 665-691, 1297-1301; -
eretic 737; - caterisitului XI7; - la lătrînțele 921. Pogorământ v.
îngăduința. Peliandrie 321, 1524-1527. Polieleul 1565.

CLXVIII. Poligamie 1524-1526; 321, 389.

CLXIX. Politica 1527.

Poluții v. scurgere.

Pom neroditor 755; - la morți 1029.

CLXX. Pomeni 1528-1531; 1029, v. mila

CLXXI. Pomeniri la slujbă 1533-1534; 1200, 1201; - a episcop.
1440, 1442.

Popoviți 1159.

Poruncile v. legea 695, 696, 699, 701.

CLXXII. Postul 1535-1615; 35, 1706; - personal 1554, 155; - mare (v. vinerea) 1161-1162, 1500, 1549, 1556, 1568, 1571; - Crăciun 1610-1612; - Maicii Domnului 1603, 1604; - Sf. Apost. 1599-1601; - liturghie 1170, 1188, 1232, 1234; - clericului 878, 905, 978; - dezlegat 1535-1537, 1545, 1549, 1552-1558, 1564, 1586, 1591; - nevrednic 991, v. înfrînarea

Potir binecuvîntat 1195; - accidentat 1202-1204, 1222, 1249-1259.

Pravila liturghisitorului 1234, 1258, v. rugăciunea.

Preacurvia v. curvia-preacurvie, 342, 377, 454, 463-365, 470, 539, 618, 619; - în logodnă 350.

CLXXIII. Predestinație 1616-1617; 2029-2033; - soartă 2069.

CLXIV. Predica v. catehizare 1618-1624; 51, 52, 138, 239, 246-250, 1182, 1515, 1749, 1754, 1915, 1916, 1949, 1955, 1965, 1972.

CLXXV. Preoteasa 1625-1631; 401, 540-544, 552, 586, 601, 623, 763, 870, 878; - episcopului 1373, v. căsătoria clericului.

CLXXVI. Preoția 1632; 399, 401 (v. celibatul); - familia 384, 387, 388, 425, 4X6, 4X8, 586, (v. căsnicia); - văduv 399, 401; - exemplu 256, 337, 583-586, 1475, 1517, 1667; - avocat 3; - știința 1405; - părtaș la păcate streine 369; - la pomană 1530; - jurind 1129, 1135; -

negustor 2035; - lacom 1326, 1374, 1390, 1894, 1978; - ocolit 1044; - nevrednic 201, 258, 867, 870-874, 878, 936, 1218, 1219, 1230, 1248, 1252,1780, v. caterisirea.

Prezicere v. vrăjitorie.

CLXXVII. Prietenie 1633, v. iubirea

Prigonirea 60,63-66,139,1297,1304, v. mărturisitor

Primatul bisericesc, v. protia.

Prizonierul 1664.

Proces loc, 108; - procedura 1117,1122,1124, v. judecata

Proscomidia 1195,1259, v. liturghia.

Promovarea 366, 425, 426, 604, 607, 1986; - refuzată 1436; - vicleană 178-180, v. simonia.

Rebotezare 736-739,718,855.

CLXXVHL Recăsătoria preoților 1672-1680.

Recăsătoria laicilor v. căsăt. a II-a și II I-a 2024.

Reclamații v. pîrîș, judecata.

Recomandare 274, v. Carte canonică

Recrutare - hirotonit 857.

CLXXIX. Recunoștință 1681.

CLXXX. Refugiați 1682.

CLXXXI. Regionalism 1682.

Rehirotonie 835.

Reîncarnare v. metempsihoză

Renumerele 1136.

CLXXXII. Respectul 1684-1685.

Restituiri de bunuri 107,109,112.

Retrogradare 304, 312, 460, 546, 586, 604, 608, 720, 905, 1100,
■ 1619, v. caterisire.

Rigorismul 307,411,443-446, v. înfrinare.

Rîvna credinței 379,1685, v. canonisirea. Roma

- biser. 1638-1641; - corijată 315,1541.

CLXXXIII. Rudeniile 1687-1690.- în căsăt. 367, 368; - în botez 304, 305; - martori 1081; - cleric 99,109, 585.

CLXXXIV. Rugăciunea 1691-1719; 432-435, 666, 712; -ascultată 857. 936, 1013, 1151; - neascultată 1612, 1613, 1696; -mijlocire 88, 425, 1302, 1311, 1696; - bolnavului 177; - trupească 1276; - rău făcută 1323; - a Sf. Efrem 1320-1322; - a spovedaniei 1906; - în liturghia uitată 1243; - la împărtășanie 1266; - în blestem 942,1465; - cu eretici 1; 566,717; - în vrăjit. 2063.

**Sachelar 808,839. Sarea
pământului 3, 541.**

Săptămîna triodului 1165, 1580, 1614, a patimilor 1723; -luminată 1723,1727.

CLXXXV.Sărăcia 1720-1721; 1504-1514,1656.

CLXXXVI. Sărbători 1722-1728; 708-711? la sfinți 727; - îngeri 728; - disprețuite 1007,1011,1012,1020.

**CLXXXVII. Sărutare 1729-1733; - a Sf. Potir 1173; - amor 547.
Zborul păsărilor 2047.**

**Schisma 715, 736,648,1418,1419,1440,1411, v. Eremia Sclavi
eliberați 1033,1624,1722,1826. Scoli teologice v. Scriptura**

**CLXXXVIII. Scriptura Sf. 1734-1735; - tilcuită 258, 296, 1104; -în
rugăciune 430.**

Scrisori de recomandare 278, 282, 952, 957; - anonime 1952.

CLXXXIX. Scurgerea 1756-1771; 456,547,982,1279.

CXC. Secerători 1772.

Secretul, v. spovedania 268.

Sectanți 715, 716, 736,748, v. erezii

Severitate 267,271,366, v. îngăduința.

CXC1. Sfatul 1773-1775; 248, 262, 698,1045,1406,1410,

Sfinte Dumnezeule... 1178.

**CXCII. Sfinții 1776-1780; - cinstiți 429, 694, 928-932; -mijlocitori
1470,1612.**

Sfintirea biser. 157,163.

Sfinta Masă 20,44.

Slavă deșartă 59, 60, v. mândria Slavă

Tatălui... 1969, 1970. Slăbiciunea om.

1300-1305, 1504-1514.

Slujirea 198; - ipodiacon 825; - caterisitului 317, 319, 401, 405; - a diavolului 1419; - de verificat 1454.

CXCIII. Sila 1781-1782;- în căsătorie 287, 323, 344, 351, 357, 361, 383, 468; - acceptată 1298, 1299, 1508;- faptelor 65. 75, 78-83, 86, 156, 425, 426, 489.

CXCIV. Simoiii 1783-1805; 311, 389, 860, 878m v. exploatarea c. Sf.

Sinagoga 719.

Sinaxarul 1741.

Singhel 808

CXCV. Sinodul 1806-1848; 14, 103, 109, 111, 653-660; - permanent 1092; - formula 1960, 1971.

CXCVI. Sinuciderea 1849-1854? 596, 700; - în căsătorie 352.

CXCVII. Singe 1855-1858? 928, 1010.

Simbolul credinței în taine 1941,1942, v. dogmele.

Simbăta 526, 692, 709, 710, 1181; - în căsnicie 418, 422; - în post 1537,1541, 1556; - Sf.Teodor 1569;- mare 1541-1549, 1556, 1587.

CXCVIII. Smerenia 1859-1864; 555, 664-666. 1021, 1022, 1218, 1219, 1518, 1784.

CXCIX. Sminteala 1865-1867; 307, 443-447, 1372-1384, 1403, 1437,1503; - cleric. 901, 1046. Soacra 524-529.

Soarta v. providența, predestinația 2069.

Sodomia v. curvia - sod. 470, 472, 491-50L 627, 863, 870-877.

Soțul dispărut 349, 366,382; - eretic 348; - cîntăreț 540, 542.

Șederea în strane 224.

CC. Sorții 1868-1869.

Spălarea procovețelor 1251, 1262.

CCI. Spectacole 1870-1879,1479.

Specula celor sfinte 758, 776, 921, 936-940, 1030, 1032, v. Simonia.

Sperjur v. jurământ 1131,1132. (XII.

Spiritism 1880-1885.

(XIII. Spovedania 1886-1907; - cu voce 1231, 1905; -formularul 1902; - pentru monah 1903; - pentru preot 1904; -rugăciunea 1906.

Spurcăciune 1765,1771.

(XIV.Stareț 1908- 1912; 583-586, 811.

StatI 1662.

CCV. Stavropigluie 1913-1914. Stîlpii

Ceasurilor și morților 1028. Succesorul clericului 736, 740, 909. CCVI. Sudalma

1917-1918.

CCVII. Suferința 1919-1921, 1916, 1917; - pentru altul 1125; v. răbdarea.

CCVIII. Sufletul 1922-1927, 667-670, 680-691,749-752,

CCIX. Sugrumat 1928-1930.

CCX. Superstiții 1931-1934,28,405,406.

Suspendare în cler 307, 310, 314, 401-405, 419, 586, 1071- 1078, 1102,1109-1115.

Sustragerea de la liturghie 1432.

CCXI. Tainele Sf. 1935-1942, 153-155, 697-699? - act juridic 1940; - lucrarea 1228 v. dogmele

Tăinuirea păcat. v. complice, tovarășie.

Tămîierea 926; - celui caterisit 377,401-405.

Tăria credinței v. mărturisitor. Temerea de Dumnezeu 698. Temple dărîmate 1827.

CCXU.Teosofia 1943-1944.

Timpul botezului 240; - în canonisire 302,406, 491,2003-2006,

Tipicari exagerați 1122-1124. Titlul episcop. 1824.

CCXIII. Toleranța 1945-1949, v. îngăduința CCXIV. Tovărășia 1950-1957; 1291, v. colaborare, complice CCXV. Tradiția Sfântă 1958-1972, 157, 296, 1749, 1752; -apostolică 1175, v. obiceiul. Traiul bun 608.

CCXVI. Transferul 1973-1987,838,1438.

Treimea Sfântă 682-695. Trihotomia 1927.

Trufia 1348, 1370, 1381, 1437, 1954, 1985; - talent 1623; v. mândria.

Trupul 429,693,749-752,1027,1922-1927.

CCXVII. Tudoriștii 1988.

CCXVIII. Tunderea 1989-1990; - la botez 225; - în cler 417, 820-824.

CCXIX. Uciderea 1991-2011; 580, 1331, 1953, 1954; - în biser. 1236, 1255, 1256,

Uleiul la botez 214, 219, 600, 1964; - la mort 1027.

Unelte rele 71,

CCXX. Uniforma 1658, v. minia.

Urmărire 2000, v. uciderea.

Ursitori 2066, 2069. Ușile

împărătești 1590. Utrenia

1613, 1714-1717.

CCXXI. Vagabondajul 2018-219, v. nestatornicia

Vara v. căsătoria, curvia cu ruda 521-523. Vasele sfinte, 1237.

CCXXII. Văduvia 2020-2024, 349, 365, 412, 762, 878, 953. Vărsarea potirului v. Liturghie. Vecernia 1613-1617. Venerare 1779-1780.

CCXXIII. Veșminte 2025-2026; - obligatorii 1229; - rău folosite 1269.

Viața veșnică 742; - scurtă 368.

CCXXIV. Vicleșug 2027-2028, 50, 52, 63, 66-70, 111, 138, 251, 402, 423, 427, 446, 575, 578, 721, 748, 757-761, 878, 936-940, 966, 1032, 1286-1289, 1345, 1380, 1381, 1347, 1447, 1465, 1495, 1520, 1677-1680, 1690, 1729, 1742, 1763-1767, 1798, 1985; - în educație 1946-1949; în spovedanie 1900; - liturghisit 1248; - remediu 1297-1305,1329-1331.

Viețile sfinților 1737-1748.

Vindecări în biserică 431.

Vineri 1550-1553;- mare 1965,1587,1723, v. miercuri.

Vinul 624; disprețuit 1006, 1007, 1017, 1020; - după împărtăș. 996; - lipsă în potir 1241,1242.

Virtutea 698, 699, 1140, 1148-1150, 1347, 1504-1514, 1517; - zadarnică 1794.

CCXXV. Visele 2029-2033; - false 160; - în păcat 1770.

Vitrega mamă 360,508,513.

CCXXV1. Vinătoarea 2034-2035.

Vîrsta căsătoriei 321; - hirotoniei 842, 846.

Voia liberă 1305,1380,1502-1514,1721.

CCXXVII.Vomitare 2036-2041; 1500 - după împărtășanie 975; - liturghisit. 1243.

CCXXVIII. Vrăjitorie 2042-2065,29,30,124,405,406,491,562.

Zidirea bisericii 453.

CCXXIX. Zodiile 2066-2069; 2045.